



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>



3 3433 06818865 9



SAGOLANDET

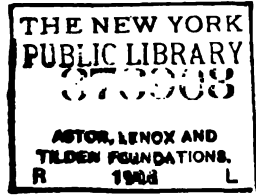
EN SAMLING

SVENSKA OCH FRÄMMANDE

FOLKSAGOR OCH ÄFVENTYR



STOCKHOLM
BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.



STOCKHOLM 1905.

Tryckt hos Beijers Bokförlagsaktiebolag.



DEN LILLA GULDSKON.

Det var en gång en konung och en drottning, som hade en enda dotter. Hon var för dem kärare än allt annat, och ingen må undra på det; ty hon var vän och huld, så att det aldrig kunde finnas huldare barn. Men när det lidit några år, vardt drottningen sjuk och dog, och konungen tog sig en ny gemål, som också hade en dotter. Var nu den förra drottningen mild och god, så var den andra ett riktigt troll, både stygg och elak på allt vis, och hennes dotter gaf icke sin mor efter. Konungen hade sålunda icke mycken glädje af sitt giftermål, och ännu värre gick det den lilla prinsessan; hon hade aldrig annat än ledsamheter, bittida och sent, och det kan väl hända, att hon någon gång fick sanna det gamla rönet, att den, som får styfmoder, han får äfven styffar.

Det gick så en tid, och omsider dog också konungen. Nu hade den lilla hvarken huld eller skydd i hela världen, och man kan tro, att drottningen och hennes dotter inte blefvo bättre mot henne för det. Men för hvar dag som gick blef hon fagrare och fagrare, och när hon uppnått femton år, var hon den vänaste mö man kunde se. Men häröfver harmades drottningen och hennes dotter ännu mera och vaktade noga, att ingen skulle få veta om prinsessans skönhet. Till den ändan höllo de henne i allting mera som en torparunge än som ett konungabarn; alla tunga sysslor skulle hon uträtta; aldrig fick hon gå fram i stugan eller sitta på bänken med annat folk, utan hennes plats var nederst vid spisen. Där satt hon höljd uti trasor och gräfde i askan,

medan hon tänkte på forna dagar, när hennes mor lefde. Detta var hennes käraste lek, och däraf kallades hon på spe för *Askungen*.

Allt som det nu led framåt, hände det sig en dag, att ett stort rykte spred sig öfver hela landet, ty det kom bud, att en främmande prins ville fara dit och fria, och det sades äfven, att han skulle komma till kyrkan om söndagen. Härigenom fingo alla mycket bestyr; den ena tänkte på sig själf, den andra på sina döttrar, och i hela riket fanns icke en tärna så ringa, att hon icke hoppades, att hon kunde få prinsen. Likväl hade de ingenstädes så mycket att sköta som i kungsgården. Där lagades och där vändes hela veckan igenom, ty aldrig kunde drottningen tänka annat än att hennes dotter skulle bli den rätta. När nu ändtligen söndagen kom, lät hon tvätta och skura henne, tills skinnet så när följde med. Sedan lät hon krusa och kamma hennes hår och pynta henne på allt vis både fram och bak, så aldrig hade man då sett maken till utstyrsel. Därefter befallde hon fram sin förgyllda vagn och gjorde sig i ordning att själf fara med till kyrkan. Sammaledes gjorde ock de andra, ty om inte alla kunde få den främmande prinsen, ville dock alla se honom. Men den som icke fick följa med, det var Askungen. Hon skulle bli hemma och städa och laga mat och hacka granris och strö gården och mycket annat, såsom det alltid var hennes söndagsgöra, stackars liten!

Som nu allt var i ordning, vagnen förspänd och drottningen redo att gifva sig i väg, tänkte drottningens dotter, att hon väl ändå kunde visa sig för styfsystemen i all sin glans och härlighet. Hon gick därför med stora steg och många stolta åthäfvor ända bort till spiseln; där stannade hon, vred och vände på sig bäst hon kunde och sade: »Nå, Askunge, hvad tycker du väl? Är inte jag grannt klädd? Ser du så grann jag är? Det är annat det än dina trasor.» Ja, den lilla svarade, att så var det nog och sporde med stor ödmjukhet, om icke också hon skulle någon gång få komma i Guds hus med andra människor. Strax visade drottningens dotter

sitt rätta sinnelag och utbrast i vredesmod: »Har man hört på maken? Askungen vill också till kyrkan! Kan tro, du tänker få den unge prinsen! Nej, sitt, där du sitter; det passar bättre en sådan tiggarrunge som du är.» Därmed gick hon sin väg, och den lilla grät bittert öfver hennes hårda ord. Men den hårda styfmodern unnade henne icke en gång att få gråta i fred — ty hon var, hon som andra elaka, alltid värst på Guds heliga söndag — utan tog en skäppa ärter, slog ut dem midt på gården och sade: »Jag skall minsann lära dig gråta! Plocka nu upp alla ärter, och rensa dem, och koka dem till middag, och Gud tröste dig, om det icke är färdigt, när jag kommer hem!» Därefter foro drottningen och hennes dotter i full skrud till kyrkan för att möta prinsen, men Askungen fick sitta hemma på gården och plocka ärter. Det blef hennes göra, det.

När det nu led fram på dagen, och kyrkofolket hade gifvit sig åstad, skulle den lilla börja sina söndagssysslor. Hon fattade då först ett ämbar för att springa till källan efter vatten. Under det hon nu sprang öfver gårdet, kunde hon icke låta bli att tänka på forna dagar, huru annorlunda det då var, och på sin elaka styfmoder och på kyrkan, dit hon aldrig fick komma, och på den unge prinsen; och medan hon så tänkte, blef hon så innerligen bedröfvad, att hon satte sig ned på marken, stödde kinden mot handen och grät. När hon så lutade sig ned för att hämta vatten, hände det sig, att en klar tår föll ned i källan. Just i detsamma kom där fram en stor, stor gädda, som frågade, hvarför hon grät så. »Jo», sade Askungen, »jag må väl gråta och inte vara glad. Min styfmoder och min styfsyster ha farit till kyrkan för att se den främmande prinsen; men jag skall sitta på gården och plocka ärter, och ändå får jag inte annat än bannor, när de komma hem.»

»Åh», sade gäddan, »stackars liten! Det var en elak styfmoder, du har. Men om du vill göra, som jag säger dig, skall du få komma till kyrkan, du som de andra, och jag skall uträtta dina

sysslor för i dag.» Ja, Askungen lofvade lyda i allting. Gäddan fortfor: »När du nu går stigen fram emellan björkarna, kommer du till en ihålig ek, som står öfverst på berget. I eken finner du en klädning; den skall du taga på dig. Sedan skall du sadla gångaren, som står bredvid och rida till kyrkan, och sätta dig i bänken emellan din styfmor och din styfsyster. Men du får icke tala dem till, ty då känna de igen dig; inte heffer får du stanna kvar, tills gudstjänsten är slut, utan skynda dig ut och rid tillbaka till eken, och kläd dig i dina gamla kläder, så att din styfmor inte märker något, när hon kommer hem igen.»

Askungen blef vid allt detta så innerligen glad, ty det hade gått mången god dag, se'n hon sist fick höra så vänliga ord. Hon aftorkade därför sina tårar, tackade gäddan på det allra bästa och lopp stigen fram emellan björkarna, tills hon kom öfverst på berget. Då hon nu tittade in i eken, såsom gäddan sagt henne, fick hon se, att där hängde en skrud af klaraste silfver; jämte skruden hängde där en silfversadel med silfverbetsel, och bredvid eken stod en snöhvit gångare, som frustade och gnäggade och slog med hofvarna, så det rungade i hela berget. Nu kan man väl tänka, huru den lilla blef till mods. Hon vågade knappt se på silfver-skruden, så öfvermåttan präktig som den var, utan tänkte i början, att alltsammans inte var annat än en dröm. Likväl gjorde hon som gäddan sagt henne, gick in i eken, afklädde sina gamla trasor, tog på sig den granna silfverdräkten, kammade sitt gula hår och hade så inom kort förvandlats ifrån en trasig Askunge till den fagrade stolts jungfru, som någonsin red till hofvet. När detta så var gjordt, sadlade hon sin gångare och for till kyrkan, och när hon kom in där, var det alldeles som när en hvit sky drar fram på himmeln. Då hon nu vandrade gången fram och satte sig i bänken emellen sin styfmor och styfsyster, flög där ett sådant sken öfver hela kyrkan, att allt folket vände sig om och bara tittade efter den främmande silfverjungfrun; men den unge prinsen vardt så betagen, att han icke kunde vända sina ögon ifrån henne.

Där fanns knappast någon, som lyssnade till prästen, om icke den elaka styfmodern och hennes dotter, ty de skulle kantänka på på något sätt trösta sig öfver att ingen ville se på dem. Men rätt som det var, innan någon visste ordet af, steg Askungen plötsligt upp ur sin bänk och skyndade ut ur kyrkan, långt förr än mässan var slut. Nu skall man tro där blef en uppståndelse! Den främmande konungasonen lopp strax efter, ty han ville öfvermåttan gärna veta hvem hon var; sammaledes ock det andra folket, alla strömmade till kyrkdörren, och ingen lyssnade mera till vare sig sång eller predikan. Men den lilla lät inte uppehålla sig, utan steg genast till häst och sade:

»Ljust före mig!
mörkt efter mig!»

samt försvann så i blinken ur deras åsyn. Medan nu alla stå där och stirra och undra hvart hon tog vägen, skyndade hon till eken, afklädde sig den granna silfverskruden, tog på sig sina gamla trasor och sprang till kungsgården, och när drottningen och hennes dotter kommo hem, funno de hvarken gångare eller silfverjungfru; men ärterna voro kokade, gården var strödd och den lilla Askungen satt nederst i spiselvrån, alldeles som de voro vana att finna henne.

Drottningen och hennes dotter voro nu mycket illa tillfreds med sin kyrkfärd, och litet hvar kunde märka både på deras tal och svar, att inte allt hade gått dem efter önskan. Ingenting var dem mera till lags, utan allt skulle de häckla och klaga på. Likväl talade de mest om en främmande prinsessa, som varit i kyrkan och som kom och for ingen visste hvart; och allt hvad de sade gick därpå ut, att nästa söndag skulle drottningens dotter vara ännu mycket grannare än hon. Men hela tiden var där visst ingen som tänkte på den lilla Askungen, utom för att banna och snäsa henne, så att den veckan hade hon det ännu mycket värre än någonsin förr.

Nu må man tro blef det ett fasligt syende och lagande i

kungsgården, bara för att drottningens dotter skulle få det riktigt, riktigt grannt, och ändock var aldrig någonting så pråktigt, att icke drottningen velat ha det ännu mycket pråktigare. Ändtligen kom söndagen. Då lät drottningen tvätta sin dotter och skura henne, tills hon vardt blank i synen som en tiggarkrycka, kammade hennes hår på det allra sirligaste och pyntade henne både fram och bak, så att man aldrig sett maken till utstyrsel. Därefter befallde hon fram sin förgyllda vagn och gjorde sig i ordning att själf fara med till kyrkan. Sammaledes gjorde och det andra folket på kungsgården; ty alla ville de se den främmande prinsen. Men den, som inte fick följa med, det var Askungen. Hon skulle bli hemma, stackars liten, och städa och laga mat och hacka granris och strö gården och mycket annat, såsom det alltid var hennes göra om söndagen.

Då nu allt var i ordning, vagnen förspänd, helgdagsskruden synad i hvarje fäll, och drottningen redo att gifva sig åstad, tyckte drottningens dotter, att hon väl ändock kunde unna sin syster den stora lyckan att få se henne i all hennes glans och härlighet. Hon gick därför med stolta steg och många förnåma later ända bort till spiselvrån; där stannade hon, vred och vände på sig åt alla sidor, så att Askungen måtte riktigt få skåda henne, och sade slutligen: »Nå, hvad tycker du väl? Är jag inte grännt klädd? Ser du, så grann jag är? Det är annat, det, än dina trasor.» Ja, den lilla svarade, att så var det nog, och frågade med stor ödmjukhet, om icke äfven hon någon gång skulle få komma till kyrkan och se den unge prinsen. Men nu blef där en annan låt, och styf-systemern utbrast i vredesmod: »Jaså, har man nån'sin hört på maken? Askungen vill också till kyrkan för att se den främmande prinsen! Nej, sitt där du sitter, din tiggarrunge, och gräf i askan! Det passar dig bättre.» Därmed gick hon sin väg, och den lilla grät bittert öfver hennes hårda tal. Men styfmodern unnade henne icke en gång att få gråta i fred, utan tog en skäppa gryn, hällde ut den midt på gården och sade: »Jag skall minsann ge dig annat

att göra än att sitta och gråta. Plocka nu upp hvart endaste gryn och rensa dem och koka dem till middag; och Gud tröste dig, om det inte är gjordt, till dess jag kommer hem!» Därpå foro drottningen och hennes dotter i full ståt till kyrkan för att möta prinsen; men Askungen skulle sitta hemma på gården och plocka gryn, såsom hennes elaka styfmoder befallt. Det blef hennes göra.

När det nu led fram på dagen och kyrkfolket hade farit, skulle den lilla börja sina söndagssysslor. Hon fattade så först ett ämbar för att springa till källan efter vatten. Då hon nu sprang öfver ängen, kunde hon icke låta bli att tänka både hit och dit; på sin moder, som var död, huru huld och god hon alltid hade varit, och på sin elaka styfmor, och på kyrkan och på den unge prinsen, som hon aldrig mer skulle få se, och medan hon tänkte på allt detta, blef hon så sorgsen till mods, att hon satte sig på en sten, lutade kinden mot handen och grät bittert. När hon så böjde sig ned för att hämta vatten, rann åter en klar tår ned i källan. Strax kom den stora gäddan upp i vattenbrynet och sporde som förut: »Skön jungfru, hvarför sitter du här och gråter så?» »Jo», svarade Askungen, »jag må väl gråta och inte vara glad. Min styfmor och min styfsyster ha farit till kyrkan för att se den unge prinsen, men jag ensam skall sitta hemma på gården och plocka gryn, och när drottningen kommer hem, får jag ändå intet annat än bannor och hårda ord.» »Åh», sade gäddan, »det var en elak styfmor du har. Men om du vill göra som jag säger, skall du få komma till kyrkan, du som de andra, och jag vill uträtta dina sysslor liksom förra söndagen.» Ja, Askungen tackade för gäddans goda vilja och försäkrade, att hon visst icke skulle vara olydig i någonting. Gäddan fortfor: »När du nu går stigen fram under björkarna, kommer du till den ihåliga eken, som står på berget. I eken finner du en klädning, som du skall taga på dig. Sedan skall du sadla gångaren, som står bredvid, och rida till kyrkan och sätta dig i bänken emellan din styfmor och din styfsyster. Men du får icke tala dem till, ty då

känna de igen dig; inte heller får du dröja, tills mässan är slut, utan skynda dig ut och rid tillbaka till eken och kläd dig i dina gamla kläder, så att din styfemor icke märker något, när hon kommer hem igen.»

Askungen blef vid allt detta så innerligen glad, ty hon hoppades säkert, att hon skulle få se den unge prinsen än en gång. Hon aftorkade därför sina tårar, tackade gäddan på det allra bästa och lopp stigen under björkarna, tills hon kom öfverst på berget. Då hon nu tittade in i eken, fick hon se, att där hängde en skrud af skäraste guld; jämte skruden hängde där äfven en guldsadel med guldbetsel, och allt var så öfvermåttan präktigt, att det glimmade som en eld när man såg därpå. Tätt utanför stod åter den snöhvita gångaren och fnyste och gnäggade och var så glad och slog marken med hofvarna, så det rungade i hela berget. Nu kan man tänka sig, huru den lilla blef till mods; hon visste på en lång stund inte, om hon var vaken eller om alltsammans endast var en dröm. Likväl glömde hon icke bort hvad gäddan sagt henne, utan gick in i eken, afklädde sig sina gamla trasor, tog på sig den präktiga guldskruden, kammade sitt gula hår och var så inom kort förvandlad ifrån en stackars trasig Askunge till den fagraste stolts jungfru, som någonsin burit en krona af guld. Därefter sadlade hon sin gångare och red till kyrkan, och när hon kom in där, såg det alldeles ut som när ett moln drager fram på himmeln med en liten stjärna uppå. Då hon nu vandrade gången fram och satte sig emellan drottningen och hennes dotter, strålade ett sådant skimmer öfver golvet och öfver hela kyrkan, att allt folket vände sig i bänkarna och bara tittade efter den främmande guldjungfrun; men prinsen upptändes af en sådan kärlek, att han icke kunde taga sina ögon ifrån henne. Det fanns knappast någon, som lyssnade på prästen, om inte den elaka styfmodern och hennes dotter; de skulle naturligtvis på något sätt dölja sin förargelse, ehuru de gärna sett, om den fagra prinsessan varit hundra mil borta. Men de finga inte länge besinna sig; ty rätt som det var

steg Askungen plötsligt upp, och skyndade ut ur kyrkan, långt förrän mässan var läst till slut. Nu skall man tro där blef en uppståndelse! Den unge prinsen skyndade strax efter, ty han ville framför allt utforska hvem hon var; sammaledes ock alla de öfriga, alla strömmade till kyrkdörren, och ingen brydde sig mera om vare sig präst eller klockare. Likväl fingo de ingenting för sitt omak; ty när den lilla kom ut, steg hon genast till häst, och sade:

»Ljust före mig!
mörkt efter mig!»

och försvann som en blixst ur allas åsyn. Medan nu prinsen och allt folket stå där och titta och undra, hvart i all världen hon tog vägen, skyndade hon tillbaka till eken, klädde på sig sina gamla kläder och skyndade till kungsgården, så att när drottningen och hennes dotter kommo hem, funno de grynen kokta och gården strödd, men hvarken gångare eller guldjungfru, utan allenast Askungen i sin spiselvrå, aldeles som de voro vana att se henne.

Drottningen och hennes dotter voro nu ännu mycket mindre tillfreds med sin kyrkfärd än förra söndagen, och både på deras tal och svar kunde man märka, att inte allt hade gått efter förväntan. Ingenting var dem mera i lag vare sig hemma eller borta, utan allt skulle de klandra och allt skulle de klaga på. Likväl talade de allra mest om en främmande prinsessa, som varit så öfvermåttan präktigt klädd, och jämnt gick deras tal därpå ut, huru drottningens dotter skulle bli ännu grannare än hon. Men hela tiden var där visst ingen, som tänkte på den lilla Askungen, om inte för att snäsa och banna henne, såsom hon alltid var den, som fick umgälla sin styfmors och sin styfsysters elakhet.

Allt som dagarna nu skredo framåt, kan man tro det sömades och vändes i kungsgården både arla och serla, bara för att drottningens dotter skulle få det riktigt grannt; men huru präktigt allting gjordes, blef det ändå aldrig så bra, att icke drottningen velat ha det ännu bättre. Omsider kom söndagen. Då lät drottningen

åter tvätta sin dotter och skura henne, tills hon blänkte som en sol, krusade hennes hår på det allra sirligaste, och pyntade henne på allt vis både fram och bak, så att man aldrig sett maken till utstyrsel. Därefter befallde hon fram sin förgyllda vagn, och gjorde sig i ordning att själf fara med till kyrkan. Sammaledes gjorde ock hennes folk; ty om inte alla kunde få den främmande prinsen, ville dock alla se honom. Men den, som inte fick följa med, det var Askungen. Hon skulle bli hemma och städa och hacka granris och strö gården och mycket annat, såsom det nu en gång för alla var hennes söndagsgöra.

När nu allt var i ordning, vagnen förspänd, helldagsskruden synad i hvarje fall och drottningen redo att gifva sig åstad, tyckte drottningens dotter, att hon väl ändå kunde unna sin styfsyster den lyckan att få se henne i all hennes glans och härlighet. Hon gick fördenskull med stora steg och många stolta later ända bort till spiselvrån; där stannade hon, vred och vände sig åt alla sidor och sade slutligen: »Nå, Askunge, hvad tycker du väl! Är jag inte grannt klädd? Ser du, så grann jag är? Det är annat, det, än dina trasor.» Ja, den lilla svarade, att så var det nog, och sporde med tårar i ögonen, om icke äfven hon för en enda gång skulle få komma i kyrkan och se den unge prinsen. Men nu blef där strax annat ljud, och styfsystemen utbrast med stor vrede: »Jaså, har man hört på maken? Askungen vill också följa med! Kan tro, du tänker få den unge prinsen! Nej, sitt där du sitter, din tiggarrunge! Det passar dig bättre.» Därmed gick hon sin väg, och den lilla kröp undan, allra längst in i spiselvrån för att dölja sina tårar. Men hon fick inte en gång gråta i fred; ty strax var den elaka styfmodern tillreds, tog en skäppa mjöl, slog ut den midt på gården, och sade: »Jag skall minsann ge dig annat göra än sitta och gråta. Plocka nu upp mjölet, hvar endaste korn, och rensa det, och laga till middag; och Gud tröste dig, om inte allt är gjordt, till dess jag kommer hem.» Därpå foro drottningen och hennes dotter i full ståt till kyrkan för att möta prinsen; men

den lilla skulle sitta på gården och plocka mjöl, såsom den elaka styfmodern befallt henne.

När det nu led fram på dagen och kyrkfolket hade farit och den lilla skulle börja sina sysslor, fattade hon först ett ämbar för att springa till källan efter vatten. Under det hon så åter lopp öfver den gröna ängen, begynte hennes tankar fara både hit och dit; hon tänkte på sin moder, som var död och som alltid varit så huld och god emot henne, och på sin onda styfmor och på kyrkan, dit hon aldrig fick komma, och härunder började hennes tårar rinna så strida som klaraste pärlor. Men allra mest gick det henne till sinnes, när hon tänkte på den unge prinsen, som hon aldrig mer i världen skulle få råka, och då blef hon så bedröfvad, att hon satte sig på en sten, lutade handen mot kinden och visste sig ingen tröst. Då hon nu lutade sig ned för att hämta vatten, hände det, att en klar tår rann utför hennes kind och föll ned i källan. Rätt i detsamma kom den stora gäddan åter fram, stack upp sitt gröna hufvud i vattenbrynet och frågade, hvarför hon grät så bittert. »Jo», sade Askungen, »jag må väl gråta och inte vara glad. Min styfmor och min styfsyster ha farit till kyrkan för att möta den unge prinsen; men jag skall sitta på gården och plocka upp mjöl, och när drottningen kommer hem, får jag ändå intet annat än bannor och hårda ord.» »Åh», sade gäddan, »stackars liten! Det var en dålig mor du har. Men om du vill göra som jag säger dig, skall du få komma till kyrkan, du som de andra, och jag skall uträtta dina sysslor liksom förra söndagen.» Ja, Askungen tackade så godt hon någonsin förstod och lofvade, att hon visst skulle vara lydig i allting. Gäddan fortfor: »När du nu går stigen fram under björkarna och kommer till den ihåliga eken, så finner du en klädning; den skall du taga på dig. Sedan skall du sadla gångaren, som står bredvid, och rida till kyrkan och sätta dig i hanken emellan din styfmor och din styfsyster. Men du får inte tala till dem, ty då känna de igen dig; icke heller får du stanna kvar, till dess mässan är slut,

utan skynda dig ut och rid tillbaka till eken och tag på dig dina gamla kläder, så att inte din styfmor märker något, när hon kommer hem igen.»

Askungen blef vid allt detta så hjärtligen glad, ty hennes håg stod till den unge prinsen, ehuru hon visst aldrig hade tänkt att få se honom mera. Hon aftorkade därför sina tårar, tackade gäddan på det allra bästa och lopp stigen fram under björkarna, tills hon kom öfverst på berget. Då hon nu tittade in i eken, fick hon se, att där hängde en skrud som var rundt omkring besatt med bara ädelstenar; jämte skruden hängde där ett sadeltyg, som likaledes var besatt med pärlor och diamanter ifrån österland, och allt var så öfvermåttan präktigt, att det skiftade och skimrade som den klaraste regnbåge. Tätt utanför stod åter den snöhvita gångaren och fnyste och gnäggade och var så glad och slog marken med hofvarna, så det gaf genljud i hela berget. Nu kan man väl tänka sig, huru den lilla blef till mods; hon visste på en lång stund inte, om det var sanning eller om alltsammans bara var en fager dröm. Likväl glömde hon icke bort, hvad gäddan sagt henne, utan gick in i eken, afklädde sig sina gamla trasor, smyckade sig i den granna ädelstensskruden, fäste en guldkrona i sitt gula hår och var så inom en kort stund förvandlad ifrån en stackars trasig Askunge till den vänaste prinsessa, som någonsin kunde finnas i världen. Därefter sadlade hon sin gångare, satte sig upp och red till kyrkan, och när hon kom in där, var det alldeles som när solen rinner upp på himmeln öfver en hvit sky. Då hon nu vandrade gången fram och satte sig emellan drottningen och hennes dotter, for där en sådan glans öfver hela kyrkan, att det lyste i hvar endaste vrå, och allt folket vände sig i bänkarna och tittade bara efter den främmande ädelstensusjungfrun; men den unge prinsen fick ett sådant styng i sitt hjärta, att han tyckte sig aldrig kunna lefva utan henne. Det fanns knappast någon, som lyssnade till prästen, om inte den elaka styfmodern och hennes dotter; ty de skulle naturligtvis på något sätt dölja sin harm,

ehuru de gärna önskat prinsessan tusen mil borta. Men de fingo inte länge besinna sig, ty rätt som det var steg Askungen plötsligt upp ur bänken och skyndade ut, redan långt förrän mässan var läst till slut. Nu kan man tänka sig att där blef en uppståndelse! Den unge prinsen lopp strax efter; ty han hade satt sig i sinnet, att han ville veta, hvem hon var, huru det ock månde aflöpa. Sammaledes ock det andra kyrkfolket; alla sprungo de upp ur sina bänkar och själfva prästen med, så att han i brådskan glömde både bok och breviarium. Som den lilla nu skulle ut igenom kyrkdörren, hade prinsen låtit tjära tröskeln, så att hennes ena guldsko fastnade däri, och själf var han så i hack och häl efter henne, att hon ej tordes vända om för att hämta den. Hon hade så ingen annan råd än att skynda till sin häst och säga som tillförene:

»Ljust före mig!»

mörkt efter mig!»

och försvann så i blinken ur allas åsyn. Därefter red hon skyndsamt till den stora eken på berget. Men då hon nu såg sig omkring, varsnade hon mycket folk, som lopp åt alla sidor för att leta efter henne, och märkte tillika, att hennes styfemor och styfsyster redan kommo farande ifrån kyrkan. Då blef hon så rädd, så rädd, och gaf sig hvarken tid att ömsa kläder eller annat, utan kastade sin gamla vadmalskappa öfver den präktiga ädelstensdräkten och sprang sedan till kungsgården det fortaste hon kunde. Där satte hon sig nederst i spiselvrån och låtsade leka med askan, såsom hennes sed var. Drottningen och hennes dotter kunde då icke märka någonting, utan när de kommo hem, funno de gården strödd, vällingen kokad och den lilla sittande på sin gamla plats, alldeles som de voro vana att se henne.

När den unge prinsen såg, att ädelstensusjungfrun flytt sin kos, blef han mycket bedröfvad; ty han hade föresatt sig, att han skulle äga henne eller ingen i världen. Han begynte därför fundera på huru han skulle återfinna henne. Till den ändan tog han den

lilla guldskon, som hon tappat vid kyrkdörren, och lät förkunna öfver hela riket, att den färna, som skon passade, henne och ingen annan ville han taga till sin gemål. Nu, må tro, blef det en faslig uppståndelse öfverallt i landet; och hvar enda ungmö, så många där någonsin funnos, skulle åstad och försöka sin lycka med den lilla skon. Men det fanns ingen som skon passade, och ingen kan väl undra på det, ty den var så innerligen liten och nätt, att det väl aldrig i världen gifvits en jungfru, som trampat en fagrare liten sko. Det började nu se mörkt ut för prinsen, om han skulle återfinna ädelstensjungfrun eller icke. Likväl förlorade han icke modet, utan skickade sina svenner åt alla håll för att söka och leta och drog själf omkring i bygden för att profva skon, både i östan och västan.

Huru han nu färdades, kom han, såsom man väl kan vänta, omsider äfven till kungsgården. Då lät drottningen strax stänga in den lilla styfdottern i ugnen, ty hon fruktade, att någon skulle få se hennes stora skönhet; men själf ledde hon fram sin egen dotter för att hon skulle profva guldskon. Men det var lika när; foten var för stor och blef för stor, huru man ock måtte krama och klämma den. Drottningen var likväl inte rådlös, hon, utan högg af sin dotters långa hälar och klippte bort hennes stora tår, och förde henne så ånyo fram att försöka sin lycka. Då drottningdottern nu åter ville profva guldskon, satt där en liten fogel i trädet och sjöng:

»Huggen hälar och klippen tår!

I ugnen är den, som guldskon går på.»

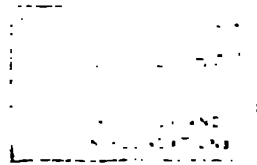
»Hvad var det?» frågade prinsen, förundrad. »Åh», svarade drottningen, »det var alls ingenting; det var bara fåglalåt.» Prinsen brydde sig då icke vidare därom, utan drottningens dotter skulle försöka skon. Men fågeln upphörde icke utan sjöng om igen:

»Huggen hälar och klippen tår!

I ugnen är den, som guldskon går på.»

»Hvad var det fågeln sjöng?» sporde prinsen ånyo och lyssnade. »Åh», svarade drottningen, »inte är det värdt att lyssna till sådant;





det var ju bara fågelkvitter. — Bort med dig, din stygga fågel!» Men det hjälpte inte, ty knappast ville drottningens dotter åter profva guldskon, förrän fågeln åter satt i trädet och sjöng för tredje gången:

»Huggen häl och klippen tå!

I ugnen är den, som guldskon går på.»

Nu kunde prinsen väl märka, att det låg något svek under allt detta. Han skickade därför sina småsvenner att undersöka ugnen, och rätt som det var, kommo de tillbaka med den lilla styfdottern, som legat gömd därinne. Då skall man tro drottningen och hennes dotter inte blefvo goda! De både bleknade och rodnade af vrede och sporde, huru någon bara ville bry sig om en sådan liten trasig tiggarflicka. Men prinsen hörde icke på deras tal, utan lät bära fram guldskon, och se, då var det, som om den varit klippt och skuren till Askungens lilla snöhvita fot. Under det de nu voro i färd härmed, blef prinsen varse huru en gyllene flik tittade fram mellan hålen på den lillas kläder. Då sprang han hastigt fram och ryckte af den gamla grå vadmalskappan. Men i detsamma flög det som en blixtnad runt omkring, och se, i stället för den trasiga Askungen stod där en vän konungadotter, just hon, som prinsen hade sett i kyrkan, och ädelstenskruden glimmade som klaran sol, och alla, som sågo det, kunde icke nog förundra sig öfver prinsessans stora fägring.

Vid allt detta blef konungasonen så hjärtans glad, att han både skrattade och log i glädje; men drottningen och hennes dotter de logo inte. Han tog så den lilla i famn och satte henne på sitt knä och fäste henne med röda guldringar. Därefter förde han henne med stor ära hem till sitt eget rike och gjorde henne till sin drottning. Och där blef ett ståtligt bröllop. Där trådde konungasonen dansen med sin fagra unga brud, och alla gästerna dansade med, utom drottningens dotter. Hon kunde inte dansa; ty hennes moder hade klippt tårna af henne. Och så var sagan all.



SAGAN OM PRINSESSAN

ROSAMUNDA.

I forna tider lefde en mycket mäktig konung, som hade ett stort rike, en god och skön gemål och en mycket ung och älskvärd prinsessa. Konungen älskade sin gemål och dotter öfver all beskription och tyckte, att ingen kunde vara lyckligare än han var. Men det gick med konungens lycka som med alla andra människors: den varade icke länge, ty döden bortryckte hastigt hans högt älskade gemål och lämnade konungen i den allra största sorg och förtviflan. Han blef så nedslagen och modfälld öfver denna förlust, att han under två långa år aldrig ville se någon annan än sin dotter, den milda och goda prinsessan Rosamunda, samt en af sina hofherrar. Denne förmådde slutligen konungen att själf återtaga regeringsärendena, hvilka under hans djupa sorg blifvit så vårdslösa, och att åter visa sig för sitt folk.

Prinsessan Rosamunda tillväxte emellertid i godhet, skönhet och behag, vida öfverträffande alla sina jämnåriga i kunskaper och fägring, och hon ansågs med skäl som den skönaste kvinnan i hela riket. Alla beundrade och afgudade henne, och Rosamunda själf var kanske den enda, som icke hade minsta aning härom, utan framlefde sina dagar stilla, lugnt och lyckligt.

Men detta lugn tog ett hastigt slut, ty ständerna bådo konungen enträget, att han måtte gifva om sig, och föreslogo till gemål åt honom en änkedrottning, mycket berömd för sitt snille

och sin skönhet. Till en början nekade konungen bestämdt att uppfylla denna önskan, men slutligen gaf han efter för sitt folks enträgna böner, och drottning Judith blef vald till hans gemål och Rosamundas styfmor.

Drottningen hade i sitt förra äktenskap en dotter vid namn Kunigunda. Denna hade i det land, från hvilket hon kommit, ansetts som en ganska stor skönhet, och hon var ej litet stolt häröfver, men när hon kom tillsammans med Rosamunda, blef hennes skönhet knappast bemärkt. Såväl drottningen som Kunigunda harmades i tysthet däröfver och beslöto att på allt möjligt sätt fördunkla Rosamundas skönhet. Drottningen uttänkte en plan, som hon trodde skulle lyckas. Vid en stor fest, som konungen ämnade gifva till hennes ära, skulle denna plan sättas i verket. Drottningen och Kunigunda hade alltid visat sig mycket vänliga mot Rosamunda, och hon sökte å sin sida på allt sätt återgälda denna godhet. På förmiddagen samma dag som festen skulle hållas skänkte konungen drottningen samt Rosamunda och Kunigunda hvar sin mycket präktig klädning, fullsatt med dyrbara stenar. Drottningens var grön och prinsessornas voro himmelsblåa. Sedan drottningen och Kunigunda fått sina klädningar, gingo de in till Rosamunda och bådo henne profva sin klädning. Hon samtyckte gärna härtill och iklädde sig strax den dyrbara dräkten. O, hvad hon var skön! Själva den afundsjuka Kunigunda kunde icke återhålla ett rop af öfverraskning. Drottningen och hennes dotter skyndade strax därpå åter till sina rum, där de sökte utfundera ett sätt att hindra henne från att nyttja sin klädning på festen. Drottningen hittade slutligen på en plan, som hon meddelade Kunigunda och som genast utfördes.

Kunigunda gick åter in till Rosamunda och beklagade sig öfver att hennes klädning spruckit sönder, då hon skulle taga den på sig, så att hon omöjligt kunde nyttja den på festen. Rosamunda blef mycket ledsen öfver detta missöde och sökte trösta styfsystemen så godt hon kunde, men förgäfves. Kunigunda vred händerna,

grät och jämrade sig utan uppehåll och sade, att under det Rosamunda roade sig på festen, skulle hon få sitta instängd ensam på sitt rum och gråta, ty hon hade beslutat att icke visa sig för någon människa.

Den ömhjärtade Rosamunda kunde icke länge uthärda detta tal.

»Om du saknas på festen i afton, hur kan du då tro, att jag skulle ha något roligt?» sade hon ömt. »Det går mycket väl an, att du tar min klädning; den passar nog åt dig. Jag afstår den mycket gärna, ty jag kan ju i stället använda en af mina gamla. Jag får nog roligt ändå, om också min dräkt inte är så vacker.»

Nu triumferade den elaka Kunigunda. Hon mottog utan något betänkande Rosamundas ädelmodiga tillbud, och med klädningen på armen skyndade hon in till sin mor och berättade där skratande om sin väl utförda list och om Rosamundas lättrogenhet.

Sedan Kunigunda äntligen efter flera timmars spegling och profning blifvit färdigklädd, gick hon in till Rosamunda, men träffade endast hennes tärnor. På Kunigundas fråga hvar prinsessan var, svarade de, att hon för flera timmar sedan gått ut och promenerat. Kunigunda gissade, att hon gått till sin favoritplats, en mycket vacker lund, belägen ett litet stycke från slottet, och dit styrde hon därför kosan.

Hon hade gissat rätt! Rosamunda befann sig verkligen i lunden, omgifven af blommor och sköna fåglar, hvilka flögo omkring henne, uppstämmande sina mest ljufva och förtjusande sånger. Prinsessan var klädd i en enkel hvit florsklädning, och en krans af hvita liljor omslöt hennes gyllene lockar. Kunigunda måste mot sin vilja erkänna, att systemen i sin enkla hvita dräkt såg tusen gånger bättre ut än hon själf i sin dyrbara klädning och sina många juveler. Hon berömde med ett falskt leende Rosamundas smakfulla klädsel och sade, att hvitt klädde henne mycket bättre än blått, o. s. v.

När Rosamunda skulle lämna lunden, följde alla fåglarna efter henne, och det såg nästan ut som om de genom sin sång velat

förinå henne att stanna kvar. Några fåglar flögo äfven kring Kunigunda, men hon jagade genast bort dem och blef mycket ond öfver deras näsvishet.

När de båda prinsessorna kommo upp till slottet, voro alla gästerna redan komna, och bland dessa befann sig äfven en ung och skön prins vid namn Ali. Kunigunda fästade med välbehag sina blickar på honom, men prinsen tycktes icke bry sig därom, eller också märkte han det icke, ty han var så helt och hållet upptagen af att betrakta den sköna Rosamunda, att han icke hade öga för något annat. Kunigunda försökte på alla sätt att göra sig bemärkt af honom, men förgäfves. Men för att åtminstone få reda på hvad det var som fängslade hans uppmärksamhet, följde hon riktningen af hans blick, och hvem förmår beskrifva hennes förbittring och raseri, då hon såg, att den var fäst på Rosamunda. Hon omtalade strax denna upptäckt för sin mor, och drottningen blef på det högsta förbittrad häröfver, så mycket mera som hon just i tankarna hållit på att göra upp ett giftermål mellan prins Ali och sin dotter.

Under den korta tid, prins Ali vistades vid hofvet, hade Rosamunda känt sig öfverjordiskt lycklig och säll, ty hon visste, att han älskade henne. Drottningens och Kunigundas elakhet hade hon ändtligen kommit underfund med, och det var det enda, som ibland gjorde henne sorgsen och vemodig.

Prins Ali blef emellertid tvungen att i anseende till sin moders hastigt inträffade död oförtöfvadt återvända till sitt rike, lämnande Rosamunda i stor sorg och saknad, men hon fick snart ännu större anledning till sorg, ty hennes far insjuknade en månad efter prinsens afresa, och ehuru de skickligaste läkare i landet uppbjödo hela sin konst, kunde de icke rädda hans lif, och efter blott några få dagars sjukdom afled konungen.

Den stackars Rosamunda blef efter konungens död af drottningen och Kunigunda behandlad på det hårdaste sätt. Så länge konungen lefde, hade de icke vågat att uppenbart göra henne något

ondt, men efter hans död hade de icke längre något att frukta. Rosamundas enda glädje var nu att gå och spatsera i sin favoritlund och höra fåglarna sjunga. Dessa hade nu blifvit så tama, att de utan rädsla satte sig på hennes axlar och åto ur hennes händer.

En eftermiddag, då hon som vanligt vandrade i lunden, satte sig en mycket stor och vacker fågel på hennes axel och sjöng följande:

»Du goda och sköna prinsessa,
I dina spår skola rosor och liljor växa!»

Rosamunda blef högst förvånad, då hon hörde fågeln sjunga dessa ord, men ännu mera förvånad blef hon, då hon såg, att hela vägen, där hon framgått, var öfversållad med de skönaste liljor och rosor. Hon skyndade så fort hon kunde till slottet, och där berättade hon för drottningen och Kunigunda hvad som hänt henne. Till en början trodde de, att hon narrades, men de blefvo snart öfvertygade om sanningen af hennes ord, ty då Rosamunda gick öfver golfvet för att lämna rummet, var detta öfversålladt med blommor.

Då bad drottningen Kunigunda att också gå ned i lunden, ty hon trodde, att fågeln skulle sjunga samma vers för henne som för Rosamunda och att det äfven skulle komma att växa rosor och liljor i dennas spår. Men hon bedrog sig! I samma ögonblick som Kunigunda trädde in i lunden, kom en stor, ful, svart fågel flygande, satte sig på hennes axel och sjöng följande:

»Kunigunda, hvar du går,
Skall tistel växa i dina spår.»

Det skulle vara omöjligt att beskrifva Kunigundas förskräckelse. Hon dröjde icke en enda minut längre i lunden; med andan i halsen kom hon inspringande till sin mor och omtalade för henne hela sitt äfventyr. Drottningen lofvade att hämnas, men hon visste ännu icke på hvad sätt och mot hvem hon skulle utöfva sin hämnd. Fågeln kunde hon omöjligt straffa, ty den hade flugit

sin kos, men hon gaf i stället befallning om att den vackra lunden skulle nedhuggas, och detta verkställdes äfven. Kunigunda förklarade, att allt sammans var en tillställning af Rosamunda och att hon därför borde straffas, och den elaka drottningen lånade ett villigt öra till hennes ord. Den oskyldiga Rosamunda blef därför satt i ett litet trångt fängelse, beläget högt uppe uti ett af slottstornen. Där fick hon sitta vecka efter vecka, månad efter månad; rosorna hade flytt från hennes kinder, men i hennes spår blomstrade de ännu. Drottningen hade själf nyckeln till hennes fängelse, och den lämnade hon aldrig ifrån sig åt någon annan människa af fruktan att Rosamunda då skulle få tillfälle att rymma. Hon bar själf upp maten till henne, och Rosamunda underlät då aldrig att bedja om nåd; men den hårda drottningen lät sig icke bevekas af hennes tårar och böner. Prinsessan hade säkert fått sitta i tornet under hela sin lifstid, om icke en händelse inträffat, som jag nu går att beskrifva.

* * *

Konung Albus hade dött, och hans son, prins Ali, hade blifvit utropad till hans efterträdare. Ali styrde riket med både kraft och förstånd, och han blef inom kort så allmänt älskad, att äfven det folk, som Rosamundas fader förut styrt, beslöt att välja honom till sin konung. Ali hade nu blifvit konung öfver tvenne stora riket, ehuru han ännu icke tillträdtt mera än det ena af dem.

När drottning Judith och prinsessan Kunigunda fingo veta, att Ali blifvit vald till konung, blefvo de alldeles förskräckta, ty de hade icke förut hört det minsta därom. Folket hade nämligen valt Ali till konung utan drottningens samtycke eller vetskap af fruktan, att hon eljest skulle göra hela saken om intet.

Sedan drottningens första häpnad och harm något lagt sig, rådgjorde hon med Kunigunda dels om sättet att mottaga konung Ali och dels om prinsessan Rosamundas undanskaffande. Den första frågan blef snart afgjord, men den senare tålde att fundera

längre på. Den listiga drottningen lyckades dock slutligen reda sig äfven ur denna svårighet. Om Ali frågade efter Rosamunda, skulle hon säga, att denna för någon tid sedan försyunnit på ett för alla obegripligt sätt och att, oaktadt drottningens ifriga efterspaningar, ingen människa sedermera hört det ringaste af henne.

Prinsessan Rosamunda fick sålunda sitta kvar i sitt fängelse, alldeles okunnig om de tilldragelser, vi nyss beskrifvit. Men hon var nu icke längre utan sällskap, ty drottningen hade ökat sin grymhet genom att äfven låta fängsla hennes tärnor, af fruktan att dessa annars skulle upptäcka rätta sammanhanget för konungen. Emellertid nalkades hennes befrielses dag med stora steg, ty Ali hade nu anländt. Drottningen och prinsessan Kunigunda mottogo honom med den mest utsökta uppmärksamhet, och den senare lefde ännu i hoppet att Ali, då Rosamunda icke mera fanns till för honom, skulle välja henne till sin gemål. Sedan Ali tackat dem för deras uppmärksamhet, frågade han hvar prinsessan Rosamunda befann sig. Drottningen omtalade nu med hycklad sorg och många suckar Rosamundas hemlighetsfulla försvinnande. Vid denna underrättelse stod Ali som slagen af åskan. Han kastade en lång och pröfvande blick på drottningen, och det såg nästan ut, som om han betviflat sanningen af hennes utsago.

Dagen därpå gick konungen mycket tidigt ut för att, om möjligt, söka skingra sin sorg och skaffa sig någon underrättelse om prinsessan Rosamundas vistelseort, ty han trodde alldeles säkert, att hon lefde. Slumpen förde hans steg förbi det torn, i hvilket hon satt fången. Han stannade, ty den mest förtjusande fågelsång nådde hans öra. Ali blickade upp mot tornet, ty han tyckte att sången kom därifrån och han ville gärna se hvad det var för en fågel, som sjöng så vackert. Utanför ett fönster högt uppe i tornet flög den vackre sångaren af och an under ett ständigt kvittrande. Konungen väntade en god stund, för att se, om icke fågeln skulle lämna fönstret, men förgäfves. Ifrig att få veta anledningen till denna sällsamma omständighet, skyndade Ali in i slottet och bad

att få nyckeln till tornet. Till en början visste ingen människa hvar den fanns, men slutligen kom man underfund med att drottningen själf hade den i sitt förvar. Ali skickade en af sina hofmän in till henne med anhållan att få nyckeln, men i stället kom drottningen själf ut i egen hög person, blek som döden. Hon försäkrade först, att det vore alldeles omöjligt för konungen att komma upp i det förfallna tornet, dit ingen människa vågat sig på flera år, och sedan att hon icke hade nyckeln till tornet. Konungen, som såg hennes blekhet och förvirring, började ansammanhanget och befalldes henne att genast lämna honom nyckeln och själf följa med upp i tornet. Nu vågade drottningen icke neka längre. Hon tog fram nyckeln ur barmen och gick med vacklande steg uppför torntrapporna. När de kommo fram till den sista dörren, stannade drottningen, oförmögen att själf öppna den. Ali tog nyckeln ifrån henne, låste själf upp dörren och trädde hastigt in i rummet. När Rosamunda hörde det ovanliga bullret, trodde hon, att drottningen kom för att tillfoga henne något ytterligare ondt. Hon stod därför med ögonen oafvändt fästa på dörren i spänd väntan på hvad som skulle komma. Hennes förskräckta tärnor hade gråtande krupit ihop i en vrå, troende att deras sista stund var inne. Vid Alis oväntade inträde uppgaf Rosamunda ett rop af förtjusning och öfverraskning; alla sorger och lidanden voro glömda, hon märkte icke den elaka drottningen, som knäböjde vid hennes fötter och tiggde om förbarmande, ty glädjen hade i denna stund förvirrat hennes annars så ljusa och rediga hufvud. Sedan förtjusningen lagt sig något och lämnat rum för eftertanken, påminde sig Ali den sköna fågeln, som med sin sång lockat honom upp till tornet, och han tittade ut genom fönstret, men nu var fågeln försvunnen. Konungen, Rosamunda och de båda tärnorna gingo skyndsamt ned ur tornet, lämnande drottningen i okvald besittning af fångelset. Kunigunda fick tills vidare vistas på sina rum, med sträng tillsägelse, att hon också skulle blifva förd till tornet, om hon gjorde något försök att lämna dem.

Några veckor därefter firades konung Alis och prinsessan Rosamundas bröllop med all möjlig ståt och högtidlighet. Samma dag lämnade drottning Judith och prinsessan Kunigunda riket för alltid. Den ädla Rosamunda hade på sin förmälningsdag utverkat deras frigifvande.

Konung Ali och drottning Rosamunda lefde sedan länge och lyckligt, och deras efterkommande regerade med stort beröm öfver de båda förenade rikena.



DEN UNDERBARA KON.

För många hundra år sedan lefde en konung vid namn Öder; han var from och vis och därför mycket älskad af sitt folk. Ehuru konungen var något till åren kommen, lefde han ännu oförmäld, och det troddes allmänt att han ämnade så förblifva. En gång lät konungen tillstålla en stor fest, hvartill han inbjöd många furstar, prinsessor, riddare och fröknar. Vid middagsbordet då soppan skulle serveras, förvånade sig alla gästerna högeligen, då de, i stället för någon ny, ovanlig soppa, fingo hvar sin tallrik söt mjölk. Konung Öder blef mörkröd af harm, kallade till sig sin hofmästare och frågade med sträng röst hvad han tänkte på, som vågade sätta fram på konungens bord någonting så simpelt, allra helst i närvaro af så många ädla prinsar och prinsessor och vid ett så stort gästabad.

Hofmästaren tog detta vredesutbrott med största lugn och såg frimodigare ut än någonsin. Detta uppretade konungen ännu mera, och slutet blef, att konungen befallde hofmästaren att genast lämna hans tjänst. I stället för att efterkomma befallningen, trädde denne dristeligen fram till konungen och sade:

»Herr konung, innan ni fäller en så hård dom, anhåller jag, att ni värdigas smaka på mjölken.»

Konungen, som var mycket rättrådig, ansåg billigheten fordra att han uppfyllde hofmästarens önskan. Men hvem förmår beskrifva hans förvåning vid den första sked han smakade? Utan att säga ett ord åt konungen upp allt hvad som fanns i hans

tallrik och sedan det öfriga, som fanns kvar i skålen. Och gästerna följde hans exempel. Hofmästaren stod med triumferande min bakom konungens stol, fröjdande sig åt hvarje sked, han förtärde. Sedan konungen slutat, d. v. s. sedan mjölken var slut, vände han sig till hofmästaren med orden:

»Jag är mycket ledsen öfver de hårda ord, jag nyss yttrade. Ifall jag haft en aning om hvilken kostlig rätt, ni serverade, skulle jag aldrig ha uttalat dem. Nu är vår önskan den, att ni måtte alltjämt kvarstanna vid vårt hof, äfvensom dagligen gifva oss en portion af denna mjölk. Men säg mig», fortfor konungen, »hvarifrån ni förskaffat er den, eller huru den tillagas?»

»Ja, detta är just det oförklarligaste af alltsammans», svarade hofmästaren, »men om ni tillåter, skall jag berätta allt hvad jag kunnat inhämta om denna underbara dryck.»

Konungen nickade bifall, och hofmästaren fortfor:

»För några dagar sedan, då vallpojkarne skulle föra boskapen ut på bete, skilde sig en af korna, (för sin bländande hvithets skull kallad Drifva) från den öfriga hjorden och gick alldeles för sig själf. Vallgossarna läto henne gå efter behag och brydde sig icke vidare därom, ty de trodde, att hon icke skulle aflägsna sig så långt; men efter en stunds förlopp var hon alldeles försvunnen. Några af gossarna skyndade då inåt skogen för att leta reda på henne, men Drifva stod icke att finna. De stackars gossarna blefvo alldeles rådlösa af förskräckelse och visste icke hvad de skulle taga sig till. En af de äldsta sade då:

'Det är bäst, att vi gifva oss till tåls litet; ni ska få se, att Drifva kommer igen utan att vi behöfva springa kring skogen efter henne. Dessutom kunde det ju hända oss det sprattet, att alla de öfriga korna sprungo bort, medan vi letade efter Drifva, och det skulle bli ändå värre.'

'Men vi få säkert duktigt med stryk, om vi inte hitta reda på kon innan kvällen', invände den yngsta pojken, som hade stor respekt för riset.

'Alltid är du då rädd för stryk, Olle', sade den första talaren skrattande. 'Förstår du inte, att vi skulle få mera stryk, om alla korna vore borta än om vi miste en enda?'

De andra pojkarna funno detta tal klokt och beslöto att bida tiden. Men den ena timmen förflöt efter den andra, och Drifva var och förblef borta. Slutligen led det så långt på kvällen, att korna skulle drifvas hem. Vallpojkarne, som annars alltid brukade sjunga muntra visor, när de motade hem korna, gingo nu tysta och nedslagna, och särskildt föreföll lille Olle bedröfvad.

Men just som de stodo i begrepp att lämna skogen, hörde de ett häftigt råmande. Gossarna vände sig genast om och blefvo icke litet glada, då de fingo se den försvunna Drifva skynda emot dem. Sedan den dagen har Drifva fortfarit att vandra för sig själf, och hvarken hugg eller slag kunde förmå henne att följa med den öfriga hjorden. Emellertid hade denna underrättelse också nått eder kocks öron, och han gaf befallning om att Drifvas mjölk icke finge blandas bland de andra kornas, utan mjölkas i ett särskildt kärl och bäras upp till edert bord.»

Här tystnade hofmästaren, men konungen, som var nyfiken att få höra mera om denna besynnerliga händelse, bad honom fortfara.

Och hofmästaren fortfor således:

»Trots de ifrigaste efterforskningar och de strängaste befallningar till vallpojkarne har det ännu icke lyckats någon att upptäcka hvarest Drifva uppehåller sig, ty så snart hon kommer till skogen, springer hon in i den allra mörkaste delen därpå med en sådan snabbhet, att ingen förmått följa henne. Icke blott vallhjonon, utan de allra skickligaste snabblopåre ha sökt springa i kapp med henne, men förgåfves. Alla ha återvändt uttröttade och sönderrifna. Det besynnerligaste är, att hon alltid kommer fram ur skogen, när de öfriga korna skola motas hem.»

Konungen, som på det högsta intresserade sig för allt underbart, kunde icke vända sina tankar från den sällsamma händelsen

med Drifva, och han gaf därför befallning, att allt hans hoffolk och så många af hans undersåtar, som borggården möjligen kunde rymma, skulle infinna sig där för att höra hvad konungen hade att förkunna dem.

När allt folket var församladt, framträdde konungen på slottsaltanen och underrättade dem om, att han nu beslutat välja sig en gemål men att hans val endast skulle falla på den, som kunde lämna honom fullständig upplysning om kon Drifvas vistelseort och uppdaga hemligheten med hennes underbara mjölk. Det stode hvarje flicka i hela hans rike fritt att försöka sin lycka, och den som upptäckte hemligheten skulle bli hans gemål, utan afseende på börd eller rikedom. Alla de på borggården församlade tärnorna lyssnade med spänd nyfikenhet och den största glädje till konungens tal; hvar och en af dem tyckte sig redan i andanom vara drottning.

Bland de församlade åhörarne befann sig äfven en för sin girighet vida beryktad prinsessa, som länge i hemlighet hoppats på att blifva gemål åt konung Öder och nu tyckte, att rätta stunden vore kommen för att detta hopp skulle gå i fullbordan. Visserligen föreföll det henne en smula betänkligt, att hon, för att blifva drottning, först skulle nödgas springa i kapp med en ko, men hennes betänkligheter veko, då hon tänkte på konungens stora rikedomar, och prinsessan Rebecka tillkännagaf alltså sin önskan att blifva den första, som försökte sig på det vådliga företaget.

Dagen därpå, just då korna skulle föras i bete, infann sig prinsessan, mycket elegant och dyrbart klädd, för att medfölja fåget. När korna hunnit ett stycke in i skogen, började Drifva, enligt sin vana, att gå för sig själf. Prinsessan följde henne utan synnerlig ansträngning, ty marken var ännu ganska jämn och skogen gles, men ju mera Drifva fördjupade sig i densamma, desto mörkare och vildare blef den, och i samma mån aftogo prinsessans krafter, så att hon knappast längre orkade gå, än mindre springa. Slutligen fastnade hon i ett moras, och när hon

efter många misslyckade försök äntligen lyckats komma upp därur, voro hennes kläder så sönderrifna, att de knappast höllo ihop. En stor del af hennes lockiga hår hängde på törnbuskarna, och hela hennes person var vanställd af skråmor och ripor, men det värsta af allt var att kon hade försvunnit ur hennes åsyn. Den stackars prinsessan blef vid denna upptäckt alldeles förtviflad. Hon satte sig på en sten och grät floder af tårar, men sedan hon lugnat sig något, beslöt hon att gifva Drifva på båten och i stället återvända hem för att undgå flera vedervärdigheter.

Men detta beslut var lättare att fatta än att utföra, ty prinsessan hade ingen aning om hvart hon skulle styra kosan, utan vandrade gråtande fram och åter.

»Ack, hvad skall jag taga mig till?» ropade hon i den största ångest. »Jag skulle vilja ge allt hvad jag äger till den, som kunde föra mig ut ur denna villande skog.»

Man kan lätt föreställa sig, att prinsessan befann sig i bra stor nöd, då ett så frikostigt löfte kunde komma öfver hennes läppar. Hon ångrade det också genast, men tyvärr var det för sent, ty från ett busksnår ljöd en hes röst som svar på hennes rop:

»Topp, jag tar dig på orden!»

Och i detsamma trädde en liten gubbe med röd mössa på hufvudet fram till den bestörta prinsessan.

»Kom nu, så skall jag visa dig vägen», fortfor gubben, i det han utan krus fattade prinsessans arm. »Du hade rätt, då du sade, att du icke hade någonting här att göra, ty du blir ändå aldrig konung Öders drottning. Du kan tro mina ord, då jag säger dig, att det är lika omöjligt för dig som för mig.»

Vid dessa ord började gubben skratta så försmädligt, att prinsessan blef riktigt stött, men hon vågade icke gifva luft åt sin harm af fruktan att uppväcka gubbens vrede. De vandrade nu med raska steg genom skogen, och prinsessan förvånade sig öfver att gubben icke ett ögonblick syntes tveksam om hvilken väg han skulle taga. Buskar, stenar och moras syntes med ens försvunna,

och marken var nu så slät, att prinsessan utan möda kunde färdas däruppå. Skogen började äfven glesna betydligt, och innan hon visste ordet af, befann hon sig vid målet. Med den allra största förtviflan ihågkoin hon, att hon obetänksamt lofvat bort alla sina rikedomar åt sin vägvisare. Gubben, som tycktes ha gissat hennes tankar, sade nu:

»Var inte rädd, jag vill inte ha något af det du snålat ihop. Jag har redan förut mera än hvad jag behöfver.»

Vid denna underrättelse blef prinsessan mållös af glädje och funderade på bästa sättet att tacka honom för hans ädelmod, men innan hon visste ordet af var gubben försvunnen. Prinsessan såg sig förgäfvos om efter honom, men då hon öfvertygat sig om, att han icke längre fanns i hennes närhet, skyndade hon upp på sina rum för att hvila sig efter dagens vedermödor och besvärligheter, glad att ändå ha sluppit undan för så godt pris. Detta var det sista försök, som prinsessan Rebecka gjorde att blifva drottning.

Det tyckes väl, som om hennes missöden borde ha afskräckt hvarje annan flicka från ett så vågsamt företag, men så var det likväl icke. Den ena hofitärnan efter den andra begaf sig ut på den äfventyrliga färden, men utan framgång; de återvände alla med oförrättadt ärende. Och då de slutligen insågo omöjligheten af att kunna nå målet, gáfvo de med tungt hjärta hela saken på båten.

I en paradisisk nejd, några mil från konungens slott, låg en liten torftäckt koja, som tillhörde en fattig fåraherde, hvilken här glad och förnöjd framlefde sina dagar tillsammans med sin dotter, den sköna, sjuttonåriga Elfrida. Den gröna skogen utgjorde hennes värld; i den hade hon vuxit upp, och med den voro alla hennes tankar förknippade. Det fanns icke ett berg, icke ett träd, som hon icke kände till; med allt var hon lika bekant som med sin faders koja. Hennes käraste nöje var att åtfölja honom, då han

förde hjorden i bet, ty under det han vaktade fåren, sprang hon omkring i skogen och sökte upp de allra vildaste platserna. Genom dessa öfningar hade hon blifvit så vig och snabbfotad i sina rörelser som ett rådjur och fruktade hvarken klippor eller bråddjup, ty hon hoppade eller svingade sig öfver dem med en otrolig vighet.

Konung Öders kungörelse hade äfven nått herdens öron; han berättade den för Elfrida och hon skrattade hjärtligt åt beskrifningen på prinsessans och hoffröknarnas äfventyrliga färder vid Drifvas förföljande. Elfrida bad nu sin far om tillåtelse att äfven få försöka sin lycka, icke af längtan efter att blifva drottning, ty något sådant kunde icke falla henne in, utan endast för sitt nöjes skull och kanske äfven för att visa, att hon i kappspringning kunde täfla med hvem som helst, äfven med själfva den lättfotade Drifva.

Tidigt följande morgon infann hon sig i skogen, och så snart korna anländt dit, började hon följa Drifva tätt i spåren, men Drifva tycktes icke ha den allra minsta lust att springa, utan fortsatte sin gång helt makligt. Elfrida hade nästan förlorat tålmodet öfver Drifvas tröghet och stod just i begrepp att mota på henne litet, då hon med ens började springa, som om hon varit besatt. Elfrida var fullkomligt oförberedd på denna hastiga förändring, men detta oakadt lyckades hon utan ansträngning hålla jämna steg med Drifva. När denna såg sig förföljd, fördubblade hon sin ifver, så att det bar af i galopp öfver stockar och stenar, klippor och moras, men Elfrida förlorade henne icke ett ögonblick ur sikte. Drifva rusade fram som en stormvind, och Elfrida följde efter henne med en ung hinds vighet. Hon måste tillstå för sig själf, att de nejder, genom hvilka hon nu färdades, voro henne fullkomligt obekanta, och däraf slöt hon, att de måste vara mycket långt aflägsna från hemmet. Färden fortgick alltjämt lika oafbrutet, och Elfrida trodde nästan, att den aldrig skulle upphöra, helst som Drifva icke föreföll det minsta uttröttad. Hennes glädje blef därför ganska stor, då hon på afstånd varseblef en stor sjö, som utbredde sin kristallspiegel för hennes blickar.

»Nå Gud ske lof, nu har jag då uppnått målet för min färd», tänkte hon. Men så var ingalunda fallet. Framkommen till sjön störtade sig Drifva hufvudstupa i vågorna, som om hon tänkte att nu för alltid göra sig fri från sin följeslagarinna. Men snabbare än tanken fattade den modiga Elfrida sitt beslut, sprang utan betänkande i vattnet och satte sig med ett hopp upp på Drifvas rygg. Vid denna oväntade manöver föreföll kon något modfälld, men fortsatte dock att simma, ehuru ganska långsamt, lämnande Elfrida god tid att tänka öfver sitt äfventyr. Detta föreföll så underbart och besynnerligt, att hon både fruktade och längtade att få se utgången däraf.

Elfrida satt så försjunken i sina tankar, att hon icke gaf akt på någonting omkring sig, hon hade till och med förgätit, att hon på Drifvas rygg sakta gungade fram på vågorna. Kon hade emellertid tillryggalagt ett godt stycke väg, ty man kunde redan se stenarna på stranden midt emot. Omedvetet slog Elfrida slutligen upp ögonen, och ett utrop af öfverraskning undslapp henne vid den syn, som nu mötte hennes blick. Ett högt marmorslott, omgifvet af grönskande lunder, visade sig för Elfridas häpna blickar, uppstiget ur vågen liksom genom ett trolleri. Men hon hade icke lång tid att betrakta det, ty Drifva uppnådde i detsamma stranden, och sedan hon blifvit kvitt sin opåräknade börda, styrde hon kosan genom en lång allé, vid hvars slut en hvit marmorbyggnad var belägen. Elfrida skyndade efter henne, och båda inträdde i byggnaden genom en port, som stod öppen. Drifva gick vidare rakt fram till en krubba, rågad med russin och mandel. Där stannade hon och började äta med den allra största aptit. Elfrida var icke sen att följa hennes exempel, ty hon hade blifvit ganska hungrig efter den långa färden. Båda åto i kapp, men Elfrida var i alla fall den, som först slutade.

»Jag märker, att du har det bra här, min kära Drifva», sade hon, i det hon strök kons glänsande hud. »Du har sannerligen icke valt någon dålig bostad, och jag tror nästan, att jag själf

skulle känna mig frestad att stanna kvar här för alltid, om jag icke vore tvungen att återvända för att uppenbara hemligheten med din mjölk.»

Vid dessa ord gick hon ut för att närmare beskåda detta underbara ställe. Elfrida hade icke gått många steg, förrän hon stannade, villrådig om hvilken väg hon skulle välja, ty allting här föreföll henne så skönt och underbart, att hon icke visste åt hvilket hon skulle gifva företrädet.

Det stora marmorslottet ådrog sig slutligen framför allt annat hennes uppmärksamhet, och hon beslöt sålunda att allra först styra sina steg dit. Icke utan bäfvan trädde hon in i slottet, men som ingen människa syntes till, fortsatte hon sin väg. Sakta smög hon sig uppför en bred trappa, vid hvars slut hon varseblef en förgylld dörr; den var låst, men nyckeln satt i låset. Elfrida tvekade en stund, huruvida hon skulle våga att vrida om den, men nyfikenheten segrade öfver hennes rädsla, och hon öppnade dörren. Den syn, som här mötte henne, gjorde att hon några minuter stannade orörlig på tröskeln.

Framför henne utbredde sig en stor, praktfull sal, uppfylld af en massa människor, klädda i de skönaste och dyrbaraste dräkter. Somliga stodo samlade i grupper, och vid första påseendet föreföll det, som om de varit inbegripna i lifligt samtal; andra åter sutto på granna soffor, som stodo längs väggarna. Elfrida fattade nu mod, gick några steg framåt golvet och neg djupt, men som ingen tycktes fästa sig därvid, blef hon något modigare och förnyade ännu en gång sin hälsning, ehuru lika fruktlöst: personerna i rummet förblefvo orörliga.

»De här människorna kunna hvarken röra sig eller tala», sade Elfrida helt högt, i det hon fortsatte sin gång genom salen. Därefter gick hon igenom flera andra rum, äfven uppfyllda af människor, och slutligen kom hon till en stängd dörr, som hon utan betänkande öppnade. Det rum, i hvilket hon nu inträdde, var praktfullare och dyrbarare än de öfriga, hon sett, ty väggarna voro

af spegelglas och guld. Midt i rummet stod en guldtron med en blå trönhimmel öfver, och på tronen satt en ung man af så utomordentlig skönhet, att Elfrida icke kunde återhålla ett rop af beundran. Hans klädsel utvisade, att han var konung, ty han hade krona på hufvudet och i handen höll han en spira, fullsatt med ädla stenar. En rikt stickad purpurmantel betäckte hans bröst, och vid hans sida hängde ett glänsande svärd. Elfrida stod alldeles hänförd framför den sköna bilden.

»Ack, hvad jag skulle bli lycklig, om du ville öppna din mun och tala till mig!» utbrast hon, »eller om du åtminstone gjorde någon rörelse för att visa, att du förstod mig. Gif mig blott genom ett enda litet tecken tillkänna hvad jag skall göra för att väcka dig till lif, så skall jag våga allt.»

Tårarna strömmade utför hennes kinder vid de fruktlösa bemödanden hon gjorde att väcka konungen till lif.

»Jag kan omöjligt tro, att du är död», ropade hon, »ty dina ögon blicka så mildt på mig, och du ser så ung och frisk ut.»

Hon knäböjde vid tronen och fattade konungens hand: den var kall som is. Därefter skakade hon honom litet, men han förblef ändå kall och orörlig.

»Det är således omöjligt att göra dig lefvande igen», sade hon med sorgsen stämma. »Du och hela ditt hof skola i all evighet förblifva förstenade. Och nu får jag lof att skiljas från dig, ty solen sjunker bortom bergen, och om jag dröjer längre kan det hända, att Drifva springer ifrån mig.»

Vid dessa ord gick Elfrida mot dörren, men just då hon stod i begrepp att lämna rummet, vände hon sig ännu en gång om och såg på konungen. Och då föreföll det henne, som om hans ögon voro fästa på henne med ett så sorgset uttryck, att hon icke kunde låta bli att ännu en gång gå fram till honom. Hon dröjde en god stund, men konungen satt alltjämt lika kall och orörlig. Sedan hon fullt öfvertygat sig om att alltsammans blott varit ett foster af hennes egen inbillning, beslöt hon åter att gå,

men konungens ovanliga skönhet och vemodiga blick fängslade henne så, att hon icke kunde röra sig ur stället. Omedvetet närmade hon sig honom mer och mer, och utan att hon visste af det, tryckte hon slutligen en kyss på de kalla läpparna.

Men i detsamma reste sig konungen från tronen, och med ett glädjerop störtade han på knä framför den förvånade Elfrida. Höga rop af förtjusning skallade genom slottet, och alla de människor, som Elfrida förut sett förstenade, kommo nu inrusande i det rum, där konungen och hon befunno sig. Knäfallande betydade de henne sin tacksamhet för den lyckliga räddningen. Under det allt detta tilldrog sig, stod Elfrida orörlig midt på golfvet med den högsta glädje och förvåning målade i sitt ansikte. Men hon var icke i stånd att tala en enda redig mening, ty konungen och hans hoffolks förvandling från bildstoder till människor hade beröfvat henne såväl förmågan att tänka som att tala.

Konungen, som märkte hennes tillstånd, försökte lugna henne, hvilket också ganska snart lyckades honom, och då hon väl kommit till besinning, var hennes fröjd icke mindre än konungens. — Solen hade för länge sedan gått ned, men Elfrida märkte det icke, ty i glädjen hade hon glömt både Drifva och sin hemfärd.

I slottet tändes emellertid tusende ljus, och spegelväggarna återspeglade dem i så mångfaldiga brytningar, att Elfrida blef alldeles bländad. Konungen gaf befallning, att hela hans hof skulle samlas i rikssalen, och då alla infunnit sig, började han, vänd till Elfrida:

»Jag var blott nitton år, då jag vid min faders död enhälligt valdes till hans efterträdare. Min styfmoder, drottning Regina, som alltid hatat mig, blef vid denna underrättelse alldeles utom sig af raseri, ty hon hade i hemlighet hoppats, att hon, i anseende till min ungdom, skulle bli vald till regentinna öfver riket. Sedan hon förgäfves gjort allt för att nedsätta mig i mitt folks ögon, beslöt hon att med tillhjälp af en trollkarl för evigt förtrolla mig och mina undersåtar. Hennes hämnd verkställdes vid en stor

fest, som jag tillstållt för att fira min upphøjelse på tronen. Då glädjen nått sin höjdpunkt, öfverfölls vi af en så underlig mattighet, att vi icke kunde röra oss ur stället. En stund därefter öfvergick denna mattighet till en fullkomlig förstening. Drottningen inträdde då, åtföljd af trollkarlen, och betraktade förnöjd sitt verk. Hon gick fram till mig och sade med ett håfullt skratt: 'Sådan du nu är skall du förblifva i evighet, ty förtrollningen kan aldrig häfvas — min hämnd är fullbordad, och jag går nu att mottaga belöningen därför. Det rike, hvars härskare du för en timme sedan kallade dig, tillhör nu mig; farväl, vi se hvarandra aldrig åter!'

»Vid dessa ord lämnade hon rummet, men trollkarlen som hade ett vida mänskligare utseende än drottningen, sade till mig, innan han gick: 'Din och ditt folks förtrollning kan häfvas, men blott på ett enda sätt, och det är att en ung och oskyldig jungfru själfmant ger dig en kyss. Men därpå lär du allt få vänta, ty alla människor i detta rike äro förstenade, och det finns således ingen flicka, som kan lösa dig ur förtrollningen.'»

»Sedan han meddelat mig denna föga trösterika underrättelse, följde han efter drottningen. Huru min styfmor sedan regerade, vet jag ej, men jag antar att tiden måtte ha varit ganska kort, ty i sin blinda ifver att straffa mig hade hon säkert glömt, att alla mina undersåtar delade mitt öde och att hon sålunda endast hade bildstoder att regera öfver.»

Här slutade konungen sin berättelse, och sedan han talat några ord privat med sin hofmästare och bjudit alla en god natt, begaf han sig till sina rum.

Flera unga tärnor ledsagade Elfrida till de rum, som voro bestämda för henne, och sedan de förgäfves bedt att få vara henne behjälpliga med afklädningen, aflägsnade de sig åter. Elfridas första åtgärd, då hon befann sig ensam, var att tacka Gud, som utsett henne till verktyg att ur en svår förtrollning rädda en ädel konung och ett helt folk. Därefter lade hon sig i den mjuka

sängen och somnade snart, uttröttad af allt det märkliga, hon under dagen upplefvat.

Följande morgon väcktes hon vid ljudet af pukor och trumpeter, som skallade på borggården, och i detsamma inträdde de unga tärnorna, bärande på sina händer de dyrbaraste och skönaste kläder. Dessa öfverlämnades till Elfrida med hälsningar från konungen, att hon skulle värdigas mottaga dem. De sade äfven, att konungen önskade, att hon i dag skulle ikläda sig den dyrbaraste dräkten. Denna utgjordes af en purpurröd sammetsklädning med en bård af pärlor och ädla stenar. Elfrida efterkom naturligtvis konungens önskan och iförde sig den sköna dräkten. Och då detta var gjordt, fäste tärnorna i hennes ljusa lockar en myrtenkrans och ett smycke af omätligt värde.

Därefter förde de Elfrida in i en stor sal, hvarest hela hofvet och de förnämsta personerna i riket voro församlade. Salen var klädd med gyllene tapeter, och i bakgrunden stodo tvenne troner. På den ena af dessa satt den unge konungen, iförd sin kungliga skrud, men den andra stod tom.

Så snart Elfrida visade sig, steg konung Ingemund (ty sådant var hans namn) ned från tronen och gick henne till mötes, fattade hennes hand och ledde henne till den lediga tronen. Här stannade båda, och en väntansfull tystnad uppstod. Konungen bröt den själf och tilltalade de församlade på följande sätt:

»Troгна undersåtar! Två århundraden ha försvunnit, sedan vi sist voro församlade här. Det är eder alla nogsamit bekant, hvad som sedan den tiden genom min styfmoders ondska vederfarits oss. Men det är icke för att tala om det förflutna, som jag nu sammankallat eder, utan fast mera för att förkunna den lycka, som nu väntar oss. Veten alltså, mina troгна undersåtar, att jag till min gemål utkorat denna jungfru, som står framför eder och som befriat såväl mig som eder alla ur den svåra förtrollning, i hvilken vi så länge varit fjättrade. Jag tror mig genom detta val

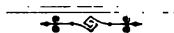
uppfylla såväl mina egna som edra önskningar, och någon skönare gemål kunde aldrig han blifvit mig beskärd.»

En diamantkrona sattes på Elfridas hufvud, och konungen ledde henne upp för tronen. I detsamma skallade lifliga hurrarop genom slottet, gifvande tillkänna folkets glädje och förtjusning, och de mest brinnande böner uppsändes för det unga parets lycka.

* * *

Den fattiga herdedottern hade nu blifvit drottning öfver ett stort folk och gemål åt en konung, som älskade henne högst af allt på jorden. Elfrida visade sig också alltid värd hans kärlek, och aldrig har väl ett konungapar af sitt folk varit mera älskadt och vördadt. De uppnådde en hög ålder, och de hade den glädjen att se sin unga son af folket vald till efterträdare.

Konung Öder däremot förblef ständigt ogift, ty hemligheten med den underbara mjölken blef honom aldrig uppenbarad, och hvarken Drifva eller Elfrida syntes mera i hans rike, oaktadt han lät anställa ifriga spaningar efter dem. Man trodde allmänt, att båda omkommit. Denna gissning var äfven sann beträffande Drifva, ty då hon om aftonen skulle simma öfver sjön för att begifva sig hem, uppväxte en så förfärlig storm, att hon icke kunde uppnå andra stranden. Den stackars kon gjorde många fruktlösa försök att rädda sig, men förgäfves, hon slutade sitt lif i vågorna. Ödet hade säkert beslutat, att hon icke skulle lefva längre, ty hennes bestämmelse kunde anses uppfylld därigenom att hon i sin mån bidragit till konung Ingemunds och hans rikets befrielse ur troll-domen.



DET SKÖNA SLOTTET ÖSTAN OM SOLEN OCH NORDAN OM JORDEN.

Det var en gång en man, som bodde i skogen. Nära intill hans stuga låg en äng, hvarpå växte ett fagert gräs. Mannen satte stort värde på den bördiga ängen och aktade den högre än mycket annat gods. Men om sommarmornarna, när solen rann upp, märktes ofta, att det sköna gräset var nedtrampadt, och där syntes spår i daggen, såsom hade det blifvit trampadt af människofötter. Häröfver vardt mannen mäktad vred och önskade gärna få utrönt, hvem det var som trampade hans gräs om nätterna.

Bonden funderade nu på huru han skulle få veta hvad han ville och sände så sin äldste son att hålla vakt på ängen. Svennen lofvade göra sitt bästa och gick åstad. Men huru det var, hade han icke vaktat länge, innan han kände sig mycket tung, och när det led emot midnattstid, låg han redan i en djup sömn. Han sof nu i godan ro, och vaknade icke förr än solen stod högt på himmeln. Han vände så åter emot hemmet med oförrättadt ärende; men gräset var nedtrampadt såsom tillföre.

Nästa kväll skulle bondens andre son ut och hålla vakt på ängen. Han lät det icke fattas på stora ord och lofvade återkomma med godt besked. Men huru det nu var, gick det honom såsom hans broder; ty han hade inte vaktat länge, innan han kände sig tung och somnade samt vaknade icke förrän ljusan dag. Han fick så vända hem med oförrättadt ärende; men ängen var trampad alldeles såsom förut.

Bonden tyckte, att allt detta hade aflupit emot förmodan, och slog därför ur hågen att vidare forska därom. Då bad hans yngste son om lof att få gå ned till ängen och hålla vakt. Bonden svarade: »Icke lönar det mödan, att du gifver dig åstad, du som är så liten. Det är föga likt, att du skulle vakta bättre än dina bröder.» Men pojken sade, att han ville fresta sin lycka, och så fick han råda. Han begaf sig därför till ängen, ehuru hans fader och bröder trodde sig väl kunna förutse, huru hans färd skulle aflöpa.

Pojken låg nu och vaktade både länge och väl; men ingenting märktes, förrän det led framemot morgonen och solen skulle rinna upp. Då hördes plötsligen ett ljud i luften såsom af flygande fåglar, och där kommo farande trenne dufvor, hvilka slog ned på den gröna ängen. Efter en stund lade dufvorna bort sina fjäderhamnar och förvandlades så till trenne fagra jungfrur; men de tre jungfrurna begynte tråda en dans i gröngräset, och de dansade så fagert, att deras fötter knappast vidrörde marken. Svennen kunde nu väl förstå, hvem det var som trampade hans faders äng, och han visste icke rätt hvad han skulle tänka om de tre jungfrurna. Men där var en ibland dem, som tycktes honom fager framför alla andra kvinnor, och han tänkte, att han hellre ville äga henne än något annat i världen. När han så hade legat en stund och sett uppå dansen, steg han hastigt upp och stal bort jungfrurnas trenne fjäderhamnar. Därefter lade han sig åter på lur för att se, huru hans äfventyr skulle aflöpa.

Tidigt om morgonen, innan solen gick upp, slutade jungfrurna sin dans och ville fara bort; men de kunde icke finna sina fjäderhamnar. Då blefvo de högeligen förskräckta och lupo oroligt fram och åter öfver ängen, tills de kommo dit där svennen låg. Jungfrurna sporde, om han hade tagit deras fjäderhamnar, och bådo honom vackert, att han skulle lämna dem tillbaka. Svennen genmälte: »Ja, jag har tagit dem; men endast under två villkor lämnar jag dem tillbaka.» Då nu jungfrurna icke kunde uträtta

något med sina böner, sporde de efter svennens villkor och lofvade att uppfylla dem. Då sade ynglingen: »Mitt första villkor är det, att jag vill veta, hvilka I ären och hvarifrån I kommen.» Den fagreste jungfrun svarade: »Jag är en konungadotter, och dessa bägge äro mina hoftärnor. Vi äro ifrån den borg, som ligger östan om solen och nordan om jorden, dit ingen människa kan komma.» Svennen sade åter: »Mitt andra villkor är, att konungadottern lofvar mig sin hand och tro och utsätter dagen för vårt bröllop; ty henne, och ingen annan, vill jag äga i världen.» Såsom det nu var hög tid och solen re'n lyste öfver skogstopparna, måste den unga konungadottern ingå äfven på detta villkor. Ungersvennen fäste därefter den fagra prinsessan, och de lofvade att aldrig svika hvarandra. Han gaf så tillbaka de tre dufvohamnarna och tog ett hjärtligt farväl af sin käreasta, hvarefter jungfrurna svingade sig upp i luften och hastigt drogo sina färde.

När dagen inbrutit, vände pojken emot hemmet och fick nu höra många spörsmål om hvilka sällsamma ting han hade sett och förnummit under natten. Men svennen var fåordig och sade blott, att han hade fallit i sömn, så att han icke hade försport någonting. Häröfver gäckades hans bröder och gjorde spe af honom, för det han trott sig kunna bättre genomgå sitt äfventyr än de, hvilka i allo voro förmer än han.

Det led nu en rund tid framåt, och slutligen kom den dagen, som konungadottern hade utsatt för bröllopet. Då gick svennen till sin fader och bad honom tillreda ett gästabud samt därtill bjuda sina vänner och fränder. Bonden lät sin son råda härutinnan. Där tillagades så ett stort gästabud och fattades icke god förplägning. Men när det led till midnattstid och gästerna blifvit muntra, hördes plötsligen ett starkt buller utanför gillestugan, och fram körde en präktig vagn, dragen af ystra fålar; men i vagnen satt den fagra konungadottern, klädd såsom brud, och med henne voro hennes begge hoftärnor. Då blef en stor undran ibland alla gästerna, såsom man väl kan tänka sig. Men ungersvennen mot-

tog sin brud med glädje och förtäljde för gästerna, hvilka äfventyr han haft om natten, när han vaktade sin faders äng. Därefter firades bröllopet med fröjd och lust, och alla, som sågo den unga bruden, prisade svennen lycklig, som gjort ett sådant giftermål.

Bittida om morgonen, innan dagen sken, sade prinsessan, att hon ville fara bort. Då blef brudgummen bedröfvad, och sporde hvarför hon icke kunde skänka honom ännu en kort stunds glädje. Konungadottern genmälte: »Min fader rådde öfver den sköna borgen, som ligger östan om solen och nordan om jorden. Han blef ihjälslagen af trollen, och jag hålles af dem i en hård fångenskap, så att jag kan icke undkomma utom en kort stund vid midnattstid. Om jag icke är tillbaka innan solen går upp, gäller det mitt lif.» När ungersvennen hörde detta, ville han icke kvarhålla sin brud, utan bad henne fara väl och säll. Men vid afskedet skänkte konungadottern honom en guldring till minne; och de begge hoftärnorna gáfvo honom hvardera ett guldäpple. Därefter stego de upp i sin förgyllda vagn och drogo hastigt sina färde.

Efter den dagen hade svennen ingen trefnad mer, utan gick bara och funderade på huru han skulle komma till det sköna slottet, som låg östan om solen och nordan om jorden. Han gick så en dag till sin fader och bad om lof att få draga bort och uppsöka sin fästmö. Gubben sade, att han finge göra efter eget godtfinnande, men hans färd skulle näppeligen båta till mycket. Svennen tog därefter afsked af sina fränder och for ensam bort ifrån hemmet.

Ungersvennen vandrade nu öfver berg och gröna dalar, genom många och stora konungariket; men ännu visste ingen att förtälja om det sköna slottet. Han kom så en dag till en mycket stor skog. Uti skogen hördes ett starkt gny, och när svennen gick närmare, såg han tvenne jättar, hvilka voro stadda i en häftig träta. Då sporde han: »Hvarför stån I här och tvisten med hvarandra, jättar två?» Resen svarade: »Jo, vår fader är död, och vi hafva skiftat arf efter honom. Men här är ett par stöflar, och vi

kunna icke komma öfverens om hvilken af oss som skall äga dem.» Svennen sade: »Jag vill afgöra tvisten. Om I icke kunnen blifva öfverens, så skänken stöflarna åt mig. Jag är en vandringsman och har en lång väg att gå.» Jätten tog till orda: »Det kan väl vara sant, som du säger, men det är icke med dessa stöflar såsom med andra sådana; ty den, som har dem på sig, kan gå hundra mil i hvartenda steg.» När svennen hörde detta, ville han gärna äga de kostbara stöflarna och sade, att jättarna väl kunde skänka honom dem, så hade de intet vidare att tvista om. Huru han nu lade sina ord, tycktes det jättarna vara ett godt råd, och de gjorde såsom han hade sagt. Ungersvennen tog därefter sina stöflar, med hvilka han kunde färdas hundra mil i hvartenda steg, och vandrade så vidare, långt bort i främmande land.

När han hade färdats en rund tid bortåt, kom han åter till en skog, hvarest hördes mycket gny och oväsen. Svennen gick närmare och såg tvenne jättar, hvilka voro stadda i en häftig ordväxling. Då sporde han: »Hvarför stån I här och tvisten med hvarandra, jättar två?» Resen genmälte: »Jo, vår fader är död, och vi hafva skiftat arf efter honom. Men här är en kapp, och vi kunna icke enas om hvilken af oss som skall äga den.» Svennen sade: »Jag vill slita eder tvist. Är det så, att I icke kunnen blifva öfverens, skänken då kappan åt mig. Jag är en vandringsman och har lång väg att färdas.» Jätten tog till orda: »Det kan väl vara sant som du säger; men det är icke med denna kapp, såsom med andra kappor; ty den, som har den på sig, blir osynlig.» Då svennen hörde detta, fick han en stor lust att äga den kostbara kappan och sade, att jättarna väl kunde gifva honom den, så ägde de intet vidare att tvista om. Huru han nu lade sina ord, tycktes det jättarna vara ett godt råd, och de gjorde såsom han hade sagt. Svennen tog därefter kappan, hvilken gjorde honom osynlig, och vandrade så vidare, långt, långt bort i främmande land.

När han nu hade färdats en rund tid, kom han åter till en

stor skog, hvarest hördes mycket gny och buller. Svennen gick närmare och såg tvenne jättar, hvilka voro stadda i en häftig träta. Då sporde han: »Hvarför stån I här och tvisten med hvarandra, jättar två?» Resen genmälte: »Jo, vår fader är död, och vi hafva skiftat arf efter honom. Men här är ett svärd, och vi kunna icke förlikas om hvem af oss som skall äga det.» Svennen sade: »Jag vill slita eder tvist. Är det så, att I icke kunnen komma om sams, skänken då svärdet till mig. Jag är en vandringsman och har lång väg att färdas.» Jätten tog till orda: »Det kan väl vara sant som du säger; men det är icke med detta svärd, såsom med andra sådana; hvem helst man vidrör med dess udd, han blir genast död; men om man vidrör honom med fästet, kvicknar han till igen.» Då svennen fick höra detta, kände han en stor lust att äga det kostbara svärdet och sade, att jättarna väl kunde gifva honom det, så hade de intet vidare att tvista om. Huru han nu lade sina ord, tyckte jättarna att rådet var godt, och de gjorde såsom han hade sagt. Men pojken band det kostliga svärdet vid sidan, drog hundramilsstöflarna på sina fötter, axlade den underbara kappan och tyckte sig nu vara väl utrustad för sin vidlyftiga resa.

En afton, sedan det blifvit mörkt, kom ungersvennen uti en stor ödemark, som aldrig ville taga någon ända. Då han nu såg sig omkring åt alla sidor för att finna natthärberge, blef han varse ett litet ljus, som tindrade mellan träden. Svennen gick dit och fann en mycket liten koja; men uti kojans bodde en gammal gumma, som tycktes hafva sett lika många mansåldrar, som andra människor se vintrar. Pojken trädde så in, hälsade höfviskt och sporde, om han fick låna hus öfver natten. När nu gumman hörde honom tala, sade hon: »Hvem är du, som kommer hit och hälsar så vackert? Jag har bott här, medan tolf ekskogar vuxit upp och tolf ekskogar ruttnat ned; men ännu har här aldrig kommit någon, som hälsat så vänligt.» Svennen genmälte: »Jag är en fattig vandringsman, som söker efter det sköna slottet östan

om solen och nordan om jorden. I kunnen väl inte visa mig vägen, kära mor?» »Nej», sade gumman, »det kan jag inte. Men jag råder öfver djuren på marken, och kanhända finnes någon ibland dem, som kan hjälpa dig till rätta.» Svennen tackade för detta goda löfte, och så blef han där öfver natten.

Tidigt om morgonen, när solen steg upp i öster, stämde gumman sina undersåtar till tings. Då kommo löpande ur skogen alla slags djur, björnar, ulfvar och räfvar, och de sporde hvad deras drottning mände befalla. Gumman sade, att hon ville veta, om det var någon ibland dem, som visste vägen till det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden. Djuren höllo där- efter en lång rådplägning, men ingen visste förtälja om det sköna slottet. Då sade gumman till svennen: »Jag kan nu icke vidare hjälpa dig. Men mång tusende mil härifrån bor min syster. Hon råder öfver fiskarna i hafvet; kanske vet hon bättre besked.» Svennen tog så farväl af gumman, tackade för hennes goda råd, och vandrade sina färde.

När han hade gått en mycket lång väg, kom han sent om aftonen till en stor ödemark. Då svennen nu såg sig om efter härberge, blef han varse ett litet ljus, som tindrade emellan träden. Han gick dit och fann en liten, mycket förfallen koja, som låg på hafsstranden; men i kojans bodde en gammal, gammal gumma, som tycktes hafva lefvat lika många mansåldrar, som en annan människa lefver månskiften. Svennen trädde så in, hälsade gumman ifrån hennes syster och sporde, om han fick blifva där öfver natten. När nu gumman hörde honom tala, sade hon: »Hvem är du, som kommer hit och hälsar så vackert? Jag har sett fyra och tjugu ekskogar växa upp och fyra och tjugu ekskogar ruttna ned, men ännu aldrig har här kommit någon, som hälsat så vänligt.» Pojken genmälte: »Jag är en fattig vandringsman, som söker efter det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden, dit ingen kan komma. Törhända kunnen I visa mig vägen, kära mor!» »Nej», sade gumman, »det kan jag väl inte; men jag råder

öfver fiskarna i hafvet. Kanske är det någon ibland dem, som kan hjälpa dig till rätta.» Svennen tackade för hennes goda löfte och så blef han där öfver natten.

Tidigt på morgonen, så snart det blef dager, höll gumman stämman med sina undersåtar. Då kommo tillsammans alla hafsens fiskar, hvalar, gäddor, laxar och flundror, och de sporde hvad deras drottning mände befalla. Gumman sade, att hon ville veta, om det var någon ibland dem, som visste vägen till det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden, dit ingen kan komma. Fiskarna höllo så en lång öfverläggning, men slutet blef, att ingen ibland dem visste förtälja något om det sköna slottet. Då sade gumman till svennen: »Du ser, att jag nu icke vidare kan hjälpa dig, men jag har ännu en syster, som bor mång tusende mil härifrån. Hon råder öfver fåglarna i luften. Gå till henne; om hon icke vet någon råd, så finnes icke heller någon råd till.» Svennen tog därefter afsked ifrån gumman, tackade mycket för hennes beredvillighet och gaf sig så åter ut på vandring.

När han nu hade färdats en mycket lång väg, ja, väl mång sinom tusende mil, kom han sent om aftonen uti en stor ödemark, som tycktes vara utan ända. Då svennen nu såg sig om efter härberge, blef han varse ett litet ljus, som tindrade emellan träden. Han gick dit och fann en mycket liten och förfallen koja, som låg på berget; men i kojans bodde en gammal, gammal gumba, som tycktes hafva lefvat lika många mansåldrar, som en annan människa lefver dagar. Svennen trädde så in, hälsade gumman ifrån hennes systrar och sporde, om han fick låna hus öfver natten. När nu gumman hörde honom tala, sade hon: »Hvem är du, som kommer hit och hälsar så vackert? Jag har sett åtta och fyratio ekskogar växa upp och åtta och fyratio ekskogar ruttna ned, men ännu har här aldrig kommit någon, som hälsat så vänligt.» Pojken tog till orda: »Jag är en fattig vandringsman, som söker efter det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden, dit ingen människa kan komma. Kanske kunnen I visa mig vägen, kära



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

mor?» »Nej», sade gumman, »det kan jag väl inte; men jag råder öfver fåglarna i luften. Kanhända är det någon ibland dem, som kan hjälpa dig till rätta.» Svennen tackade för den gamlas goda löfte, och så dröjde han där öfver natten.

Tidigt om morgonen, förrän hanen gol, stämde gumman sina undersåtar till tings. Då kommo flygande alla himmelens fåglar, örnar, svanor och hökar, och de sporde hvad deras drottning månne befalla. Gumman sade, att hon kallat dem till stämman, därför att hon ville veta, om någon ibland dem kände vägen till det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden. Fåglarna höllo därefter en lång rådplägning; men slutet blef, att ingen ibland dem visste förtälja om det fagra slottet. Då blef gumman misslynt och sporde: »Ären I alla församlade? Jag ser icke till fågel *Fenix*.» Fågelskaran genmälte, att fågel *Fenix* ännu icke var kommen. När de nu väntat både länge och väl, fingo de se den sköna fågeln komma farande genom luften; men han var så trött, att han knappast förmådde röra vingarna, utan segnade ned till jorden. Nu blef glädje ibland hela skaran öfver att fågel *Fenix* hade kommit; men gumman var mycket vred och sporde, hvarför han så länge låtit vänta på sig. Den stackars fågeln behöfde en icke liten stund att hämta sig; därefter svarade han ödmjukt: »Vredgas icke därför att jag dröjt så länge; men jag har flugit en mycket lång väg. Jag har varit i fjärran land, vid det fagra slottet, som ligger östan om solen och nordan om jorden.» Nu blef drottningen åter tillfreds och sade: »Det må vara ditt straff, att du ännu en gång skall fara till det sköna slottet och taga denne ungersven med på färden.» Fågel *Fenix* tyckte väl, att detta var ett hårdt villkor; men han måste lyda. Ungersvennen tog därefter afsked af den gamla gumman och satte sig upp på fågelns rygg. Sedan bar det af högt i sky, öfver berg och dal, öfver blåa haf och gröna skogar.

När de hade färdats mycket länge, sporde fågel *Fenix*: »Ungersven! ser du någonting?» »Ja», sade svennen, »jag tycker mig se

en blå sky fjärran vid himlaranden.» »Detta är landet, dit vi skola fara», sade fågeln. De färdades nu en mycket lång väg, och det led emot aftonen. Då sporde fågel Fenix om igen: »Ungersven! ser du någonting?» »Ja», sade svennen, »jag ser en fläck i den blå skyn, som glimmar klart, likt själfva solen.» Fågeln tog till orda: »Det är borgen, dit vi skola fara.» De färdades nu en mycket lång väg, och det led fram på natten. Då sporde fågel Fenix tredje gången: »Ungersven! ser du någonting?» »Ja», sade svennen, »jag ser ett stort slott, som helt och hållet glänser af guld och silfver.» »Nu äro vi framme», sade fågeln. Han flög därefter ned invid den sköna borgen och satte svennen på marken. Men pojken tackade för hans stora omak; och så vände fågel Fenix tillbaka genom luften dit, hvarifrån de kommit.

Vid midnattstid, när alla trollen lågo i sin djupa sömn, gick ungersvennen fram till borgporten och klappade på. Då skickade konungadottern sin tärna för att fråga, hvem det var som färdades ute så sent. När nu tärnan kom till porten, kastade ungersvennen till henne ett guldäpple och bad att få slippa in. Men tärnan igenkände sitt eget äpple och förstod däraf, hvem som hade kommit. Hon skyndade så in till sin matmoder och förtäljde den stora nyheten. Men konungadottern ville icke tro, att det var sant såsom hon sade.

Prinsessan skickade nu sin andra hoftärna. Men när tärnan kom till borgporten, kastade ungersvennen till henne ett annat guldäpple. Då igenkände hon sitt eget äpple och skyndade glad till sin matmoder för att förtälja hvem som var därute. Men konungadottern ville ännu icke tro deras ord, utan gick själf till porten och sporde, hvem det var som klappade på. Då räckte svennen henne den guldring, som hon själf hade gifvit honom. Nu förstod prinsessan, att hennes brudgum hade kommit; hon öppnade därför porten och mottog honom med stor glädje och kärlek, såsom hvar man väl kan tänka.

Ungersvennen satte sig därefter hos sin fagra brud, och de

talade kärleksfullt med hvarandra under hela natten. Men när det led emot morgonen, blef konungadottern mycket bedröfvad och sade: »Vi måste nu skiljas. Vid allt som är dig kärt, skynda härifrån, innan trollen vakna, eljest gäller det ditt lif.» Brud och brudgum togo därefter afsked af hvarandra, och konungadottern fällde många modiga tårar. Men ungersvennen ville icke fly undan, utan axlade sin kappa, drog på sig hundramilsstöflarna, band sitt kostliga svärd vid sidan och lagade sig så i ordning att våga en dust med trollen.

Bittida om morgonen blef det mycket lif och rörelse i hela gården; borgporten slogs upp, och trollen kommo gående det ena efter det andra. Men ungersvennen stod vid ingången med draget svärd, och när trollen kommo, var han genast tillreds och afhög deras hufvuden, innan de blifvit honom varse. Där blef så en blodig lek, och den slutade icke förrän alla trollen hade fått sin bane. När det nu led fram på dagen, skickade konungadottern sina tärnor för att höra efter huru striden hade aflupit. Tärnorna kommo tillbaka och berättade, att svennen var vid lif, men alla trollen ihjälslagna. Då blef den fagra mön åter glad, och det tycktes henne, att hon nu hade öfvervunnit alla sina sorger.

Sedan den första glädjen var öfver, sade prinsessan: »Nu är vår lycka så stor, att den icke kan blifva större; och nu önskar jag endast, att jag kunde få tillbaka mina fränder.» Ungersvennen genmälte: »Visa mig, hvar de ligga begrafna, och jag vill se, om jag icke kan hjälpa dem.» De gingo så bort till det ställe, hvarest prinsessans fader och öfriga fränder voro lagda; men svennen vidrörde dem alla med sitt svärdfäste, och de kvicknade till, den ena efter den andra. När de nu hade kommit till lifs, blef det en stor fröjd öfver hela kungsgården, och alla tackade ungersvennen för det han hade frälst dem. Prinsessans fränder togo så svennen till sin konung, och den fagra mön blef deras drottning. Men svennen styrde sitt rike med lycka samt blef både gammal och lycklig.

Hans drottning födde honom raska söner och fagra döttrar, och så byggde de bo, och lefde i ro i alla sina dagar. —

Här slutar sagan om det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden, och kan man däraf lära det gamla rönet, att *trogen kärlek öfvervinner allt.*



SVÄRDET, GULDHÖNORNA, GULD- LYKTAN OCH GULDHARPAN.

Det var en gång en fattig torpare, som hade tre söner. De begge äldsta följde sin fader i skog och mark, samt voro honom till bistånd vid hans arbete; men den minste pojken höll sig hemma hos mor och hjälpte henne i hennes sysslor. Härigenom blef han ringa aktad af sina bröder, och de gjorde honom orätt, när och hvar de förmådde.

Det hände sig efter någon tid att torparfolket dog, och de tre sönerna skulle skifta sitt arf. Då gick det, såsom man väl kan tänka sig: de äldre bröderna togo det som var af något värde och lämnade intet åt sin yngre bror. När nu allt annat var deladt, återstod endast ett gammalt sprucket degtråg, som ingendera ville äga. Då sade den ene af bröderna: »Det gamla tråget kan vara lagom åt vår yngste bror; han bakar och slabbar så gärna.» Pojken tänkte väl, att detta var en ringa arfvedel; men han måste låta sig nöja. Efter den dagen tyckte han det likväl icke vara trefligt att dväljas i hemmet; utan tog därför afsked ifrån sina bröder och drog ut i världen för att pröfva lyckan. När han nu kom till sjöstranden, tätade han sitt tråg med dref och gjorde däraf en liten båt, vid hvilken han fäste tvenne käppar såsom åror. Därefter rodde han sina färde.

När pojken hade farit öfver sjön, kom han till en stor kungsgård. Han gick in och begärde få tala med konungen. Denne

sporde: »Hvem är du och hvad vill du?» Pojken svarade: »Jag är en fattig torparens son, som i hela världen icke äger någonting, utom ett gammalt degtråg. Nu har jag kommit hit för att söka tjänst.» Då konungen hörde detta, log han och sade: »Visserligen har du ett ringa arf; men lyckan vänder sig ofta underligt om.» Pojken blef så upptagen ibland konungens smådrängar och blef af alla omtyckt för sin djärfhet och hurtighet.

Nu bör förtäljas, att konungen, som rådde öfver kungsgården, hade en enda dotter. Hon var både vacker och väluppfostrad, så att hennes skönhet och förstånd vidt omtalades öfver landet, och friare kommo ifrån både östan och västan för att begära hennes hand. Men prinsessan gaf dem alla nej, såvida de icke kunde bringa henne till brudgåfva fyra saker, hvilka ägdes af en jätte på andra sidan sjön. Dessa saker voro: ett gyllene svärd, två guldhönor, en guldlykta och en harpa af guld. Många kämpar och konungasöner hade dragit bort för att vinna dessa kostbarheter, men ingen kom tillbaka, ty jätten grep dem alla och åt upp dem. Sådant tycktes konungen illa vara; han var rädd för att han på det viset aldrig skulle få någon måg, som kunde ärfva riket.

När pojken hörde talas härom, tänkte han för sig själf, att det väl vore värdt ett försök att vinna den fagra konungadottern. I sådana tankar gick han en dag inför konungen och yppade sitt beslut. Men konungen blef vred och sade: »Huru vill du, som är en ringa sven, tänka utföra det, som ingen kämpe hittills mäktat.» Pojken stod likväl fast vid sin mening och bad om lof att få försöka sin lycka. När nu konungen såg hans dristighet, lät han sin vrede fara och gaf honom lof. Han tillade: »Det gäller ditt lif, och jag ville ogärna mista dig.» Därefter skildes de från hvarandra.

Pojken gick nu till sjöstranden, uppsökte sin båt och såg noga om den på alla sidor. Därefter rodde han tillbaka öfver sjön och lade sig på lur invid jättens stuga. Han blef där om

natten. Men om morgonen, innan det blef dager, gick resen på sin loge och tröskade, så att det dånade i bergen vida omkring. När pojken förnam detta, plockade han en hop småstenar i sin väska, kröp upp på taket och gjorde ett litet hål, så att han kunde se ned. Jätten plågade alltid bära sitt gyllene svärd vid sidan, och svärdet hade en så underlig egenskap, att det klingade högt, hvarje gång han blef vred. När nu jätten tröskade som bäst, kastade pojken en liten sten, så att den föll på svärdet, hvarvid detta gaf ifrån sig en stark klang. »Hvarför klingar du», sade jätten misslynt, »jag är ju icke vred?» Han tröskade åter; men rätt som det var, klingade svärdet om igen. Jätten tröskade ånyo, och svärdet klang för tredje gången. Då blef resen otålig, tog af sig bältet och kastade svärdet ut genom logdörren. »Ligg där», sade han, »till dess jag slutat mitt tröske.» Men pojken väntade icke, utan kröp hastigt ned ifrån taket, grep jättens gyllene svärd, sprang till sin båt och rodde öfver sjön. Här gömde han sitt byte och gladdes, att hans äfventyr så väl aflupit.

Andra dagen fyllde pojken sin väska med korn, lade en knippa lindbast uti båten och begaf sig åter till jättens stuga. När han nu legat en stund på lur, fick han se, huru jättens tre guldhöningar gingo vid sjöstranden och bredde ut sina fjädrar, så att det glimmade fagert emot solen. Genast var han åter framme, lockade guldhöningarna så sakta, så sakta och matade dem med korn ur sin väska. Allt som fåglarna åto, drog pojken sig närmare emot vattnet, och till slut voro alla tre guldhöningar samlade i hans lilla båt. Då sprang han hastigt till, sköt ut båten i vattnet och band guldhöningarna med lindbastet. Därefter rodde han skyndsamt sin kos och gömde sitt rof på andra landet.

Tredje dagen lade pojken en hop saltstycken i sin skinnväska och rodde åter öfver sjön. När det led emot natten, märkte han, huru röken hvirflade öfver jättens stuga, och kunde han förstå däraf att jättekvinnan var sysselsatt med att laga mat. Pojken kröp nu upp på taket, spejade genom rökfånget och såg, huruledes

en mycket stor gryta stod öfver elden och kokade. Då tog han saltstycken ur sin väska och lät dem efterhand falla uti grytan. Där-efter smög han sig ned ifrån taket och afbidade hvad hända skulle.

När det lidit en stund, lyfte jättekvinnan sin gryta af elden, öste upp gröten och ställde fatet på bordet. Jätten var hungrig och började genast äta. Som han nu smakade på gröten och kände, att den var salt och bitter, steg han upp och blef mycket vred. Gumman urskuldade sig och menade att gröten var god; men jätten bad henne själf taga däraf; han hade icke lust att äta mera af hennes anrättning. Gumman skulle nu smaka gröten, men grinade därvid rätt illa; ty så elak mat hade hon ännu aldrig lagat.

Jättekvinnan hade nu ingen annan råd än att koka ny gröt åt sin husbonde. Hon fattade därför ämbaret, ryckte guldlyktan ned ifrån väggen och sprang hastigt till brunnen för att hämta vatten. Då hon nu satte lyktan ifrån sig på brunnskaret och lutade sig ned för att vinda upp vatten, var pojken framme, fattade gumman i fötterna, vräkte henne hufvudstupa i brunnen och grep den fagra lyktan. Därefter flydde han sin kos och kom lyckligen öfver sjön. Emellertid satt jätten och undrade öfver att hans hustru dröjde så länge borta. Slutligen gick han ut för att se efter; men ingen syntes, endast ett doft plaskande hördes ur brunnen. Nu förstod jätten, att hans hustru fallit i vattnet, och hjälpte henne med stor nöd åter upp på det torra. »Hvar är min guldlykta?» var jättens första spörsmål, sedan gumman något kommit sig före. »Jag vet inte», svarade jättekvinnan, »men det tycktes mig, att någon grep mig i fötterna och kastade mig i brunnen.» Då blef jätten illa till mods och sade: »Tre af mina kostbarheter äro redan sin kos. Nu har jag intet kvar utom min guldharpa; men den skall han slippa, den tjuften, hvem han än må vara. Jag vill förvara harpan inom tolf lås.»

Medan detta tilldrog sig hos jätten, satt pojken på andra landet och glädde sig öfver att allting hade aflupit så väl. Men nu

återstod det svåraste, och det var att vinna jättens gyllene harpa. Pojken funderade länge på hvad som var att göra; men han kunde icke finna någon utväg. Han beslöt därför att fara öfver sjön till jättestugan och där afbida hvad som kunde yppa sig.

Sagdt och gjordt; pojken rodde öfver sjön och lade sig på lur. Men huru det nu bar till, var jätten väl på sin vakt, blef pojken varse, samt sprang hastigt fram och grep honom. »Så har jag dig nu, din tjuf», sade jätten förgrymmad, »det är ingen annan än du, som stulit mitt svärd, mina tre guldhönor och min gyllene lykta.» Då blef pojken rädd; ty han trodde; att hans sista stund var kommen. Han svarade ödmjukt: »Låt mig behålla lifvet, kära far! jag skall aldrig komma hit mera.» »Nej», genmålte jätten, »det skall gå dig, såsom det gått de öfriga. Ingen slipper lefvande ur mina händer.» Jätten lät så stänga in pojken i en stia samt gaf honom nötkärnor och söt mjölk, på det att han måtte blifva väl gödd, innan han skulle slaktas och uppätas.

Pojken satt nu fången, åt och drack och gjorde sig goda dagar. Det led så någon tid bortåt, och jätten ville veta, om han ännu var tillräckligt fet. Han gick därför till stian, borrhade ett hål i väggen och befallde pojken räcka fram ett finger. Men denne förstod hans afsikt och räckte i stället fram en nyskalad alpinne. Jätten skar däri, så att den röda safven droppade ur trädet; då tänkte han, att pojken väl ännu måtte vara mycket mager, efter som han kändes så hård i hullet. Jätten lät nu gifva sin fånge ännu mera söt mjölk och nötkärnor än förut.

Efter någon tid gick jätten åter till stian och sade, att pojken skulle sticka ut sitt finger genom hålet på väggen. Pojken räckte nu fram en kålstjälk, och jätten skar däri med sin knif. Då menade jätten att hans fånge måtte vara tillräckligt gödd, eftersom han hade så löst hull.

När morgonen kom, sade jätten till sin hustru: »Mor, pojken är väl fet, tag honom därför och stek honom i ugnen. Under tiden vill jag fara bort och bjuda våra fränder på gästabud.» Gum-

man lofvade göra såsom hennes man hade sagt. Hon eldade därpå ugnen mycket varm och grep pojken för att steka honom. »Sätt dig på kakspaden!» sade jättegumman; pojken gjorde så. Men för hvar gång gumman lyfte på skaftet, föll han alltid ned, och så gick det väl tio gånger. Slutligen blef jättekvinnan vred och bannade honom för hans oskicklighet; men pojken ursäktade sig med att han icke visste, huru han rätteligen borde sitta. »Vänta, jag vill lära dig», sade gumman och satte sig själf på kakspaden med krökt rygg och hopdragna knän. Knappast hade hon väl kommit dit, förrän pojken var till hands, fattade skaftet, skjutsade gumman in i ugnen och slog igen luckan. Därefter tog han jättekvinnans skinnpäls, stoppade den med halm och lade den på sängen, grep så jättens stora nyckelknippa, öppnade de tolf låsen, knep den fagra guldharpan och ilade ned till sin båt, som stod gömd i vassen vid sjöstranden.

Efter någon stund kom jätten hem igen. »Hvar kan väl mor vara», tänkte han för sig själf, när hans hustru icke syntes till; »jaså, hon har lagt sig att hvila en stund, det kunde jag väl tänka.» Men huru länge gumman nu sof, ville hon likväl icke vakna, ehuru gillesgästerna snart voro att förvänta. Jätten gick nu att väcka henne och ropade: »Vak upp, mor!» Men ingen svarade. Han ropade andra gången, men ännu intet svar. Då blef jätten misslynt och ruskade häftigt på skinnpälsen, som låg i sängen. Nu först märkte han, att det icke var hans gumma, utan en halmkärffe, öfver hvilken man dragit hennes kläder. Vid denna upptäckt begynte jätten ana oråd och sprang för att titta efter sin gyllene harpa. Men nyckelknippan var borta, de tolf låsen öppnade, och guldharpan fanns där ej. Och när han slutligen gick till ugnsluckan för att beskåda gästbudsmaten, se! — då satt hans egen gumma stekt i ugnen och grinade emot honom.

Nu blef jätten utom sig af harm och vrede samt rusade ut för att hämnas på honom, som vållat all denna ofärd. När han kom till stranden, såg han hvarest pojken satt i sin båt och lekte

på harpan; men harposlagen ljödo öfver vattnet, och de gyllene strängarna glimmade fagert emot solen. Jätten sprang nu i sjön för att gripa pojken; men där var för djupt. Han lade sig då vid stranden och begynte dricka för att tömma ut vattnet. Under det han drack med all makt, blef där ett sådant strömdrag, att den lilla båten fördes allt närmare in emot landet. Men just som jätten skulle taga fast den, hade han druckit för mycket, så att han sprack. Detta vardt jättens bane.

Jätten blef nu liggande död vid stranden; men pojken rodde tillbaka öfver sjön med stor lust och glädje. När han kommit till stranden, kammade han sitt fagergula hår, iklädde sig dyrbara kläder, band jättens gyllene svärd vid sidan, tog guldharpan i ena handen och guldlyktan i den andra, lockade guldhönorna efter sig och trädde så utrustad upp i salen, hvarest konungen satt till bords med sina män. När konungen fick se den raske ungersvennen, gladdes han i sin håg och betraktade honom med blida ögon. Men pojken gick fram till den fagra konungadottern, hälsade henne höfviskt och nedlade jättens dyrbarheter framför henne. Nu blef en stor fröjd öfver hela konungens gård öfver att prinsessan hade vunnit jättens dyrbarheter och därtill fått en fästeman så fager och bård. Konungen lät därefter fira sin dotters bröllop med stor ståt och gamman; men när den gamle konungen dog, blef pojken vald till konung öfver landet och lefde där både länge och väl.



DEN RASKE VALLPOJKEN.

Det var en gång en fattig vallpojke, som inte hade något stöd eller skydd i världen, utom sin styfmoder. Men styfmodern var en elak kvinna och unnade honom hvarken att få något i sig eller på sig. Den stackars pojken led så mycken nöd. Hela Guds långa dag måste han valla fä; men aldrig fick han så mycket som ett skapandes grand utom en ringa bit bröd, morgon och afton.

En vacker dag hade styfmodern gått bort utan att lämna fram någon mat. Vallpojken måste således begifva sig till skogen fastande, och som han nu var mycket hungrig, grät han bittert. Men när middagen kom, aftorkade han sina tårar och gick upp på en grön kulle, där han hade för sed att hvila sig, när solen brände varm om sommaren. På kullen plägade alltid vara friskt och daggigt under de löfrika träden; men nu var daggen borta, marken torr och gräset nedtrampadt. Detta föreföll vallpojken sällsamt, och han undrade hvem som trampat i gröngräset. Bäst han nu satt i djupa tankar, märkte han någonting, som låg och glimmade i solen. Pojken sprang dit för att se efter och fann så ett par små' små skor af det allra hvitaste glas. Då blef han åter förnöjd, glömde sin hunger och lekte hela dagen med de små glasskorna.

Om kvällen, när sol gick i skog, lockade vallpojken sina kreatur och begaf sig hemåt. När han nu hade kommit ett stycke på vägen, mötte han en liten, liten gosse. Denne hälsade vänligt: »God kväll!» »God kväll igen», hälsade vallpojken. Den lille

sporde: »Har du hittat mina skor, som jag i morse tappade i gröngräset?» Vallpojken svarade: »Ja, jag har funnit dem. Men, kära du! låt mig behålla de små skorna; jag har tänkt gifva dem åt min styfmoder, så får jag kanske litet mat, när jag kommer hem.» Pilten bad nu så innerligen vackert: »Gif mig åter mina skor! en annan gång vill jag tjäna dig igen.» Då gaf pojken tillbaka de små glasskorna; men den lille blef mycket glad, nickade förtroligt och sprang sina färde.

Vallpojken samlade nu ihop sin boskap och gaf sig på hemvägen. När han kom till gården, var det redan mörkt, och styfmodern grälade öfver att han kom så sent. »Det står gröt kvar i fatet», sade hon, »ät nu och packa dig i säng, så att du i morgon bittida kan komma upp med annat folk.» Den stackars vallpojken tordes icke svara till dessa hårda ord, utan åt och smög sig därefter bort till höskullen, hvarest han plägade sofva. Men hela natten drömde han endast om den lille pilten och hans små glasskor.

Tidigt på morgonen, innan sol sken i östan, väcktes pojken af sin styfmoders rop: »Upp med dig, din lätting! det är ljusan dag, och kräken böra inte stå och hungra för din skull.» Han steg nu genast upp, fick en bit bröd och dref sitt fä i vall. När han kom till den gröna kullen, som alltid var så sval och skuggig, tycktes det honom underligt, att daggen var bortskakad ifrån gräset och marken torr, ja nästan mera än dagen förut. Bäst pojken nu satt i djupa tankar, fick han se någonting, som låg i gröngräset och skimrade i solen. Han sprang genast dit och fann en liten, liten mössa men mössan var röd till färgen, och små gyllene klockor voro fästa vid densamma på alla sidor. Då blef han mycket glad, så att han glömde sin hunger, och lekte hela dagen med den fagra mössan.

Om kvällen, när sol gick i skog, samlade vallpojken sina kreatur och lagade sig i ordning att gå hem. Då han nu kom på vägen, mötte honom en mycket liten och därtill mycket fager jungfru. Hon hälsade vänligt: »God kväll!» »God kväll igen!»

hälsade vallpojken. Den lilla sporde: »Har du funnit min mössa, som jag i morse tappade i gröngräset?» Pojken svarade: »Ja, jag har hittat den. Men, kära du! låt mig behålla den lilla mössan; jag har tänkt att ge den åt min elaka styfmoder, så får jag kanske litet mat, när jag kommer hem.» Jungfrun bad nu så innerligen vackert: »Gif mig åter min mössa! En annan gång vill jag tjäna dig igen.» Då gaf vallpojken henne den lilla mössan; men jungfrun blef så glad, så glad, nickade vänligt och sprang sin väg.

Pojken lockade nu ihop boskapen och begaf sig mot hemmet. När han kom till gården, var det redan mörkt, och styfmodern hade länge väntat honom. Hon var nu mycket misslynt och sade: »Alltid skall du komma så sent, att jag får sitta uppe halfva natten och mjölka. Där står gröt kvar i fatet, åt nu och packa dig i säng, så att du i morgon bittida kan komma upp med annat folk.» Den stackars gossen tordes icke svara till dessa hårda ord, utan åt och smög sig därefter upp på höskullen, hvarest han plägade sofva. Men hela natten drömde han bara om den lilla jungfrun och hennes röda mössa.

Tidigt om morgonen, innan dagen grydde, väcktes pojken af sin styfmoder med det vanliga ropet: »Stig upp, din lätting! icke höra kräken stå och hungra för din skull.» Den stackars gossen steg genast upp och lagade sig att drifva vall; men innan han gick, bad han sin styfmoder om en bit bröd. »Bröd!» sade den elaka kvinnan, »en odugling, såsom du, är inte bröd värd.» Pojken måste således gå bort helt fastande, hvilket gick honom hårdt till sinnes. När han nu kom ut i den gröna skogen och satte sig ned på kullen, hvarest han plägade hvila under sommarhettan, tycktes det honom sällsamt, att marken var ännu mera torr än de föregående dagarna och gräset trampadt i stora rundlar. Då rann det honom i minnet hvad han hade hört om de små älfvorna, att de tråda sin dans om sommarnätterna i det daggiga gräset, och han förstod, att detta måtte vara en älfving eller älfdans. Under

det han nu satt i djupa tankar, stötte han med foten emot en liten bjällra, som låg i gräset; men den lilla bjällran klingade därvid så ljufligt, att all boskapen lopp tillsammans och ställde sig att lyssna. Då blef pojken åter glad och lekte med den lilla bjällran, till dess han glömde sin sorg och korna glömde sitt bete. Och så förgick äfven den dagen, långt hastigare än han kunnat tänka.

När det led emot kvällen och solen stod i jämnhöjd med skogstopparna, lockade vallpojken sitt fä och redde sig att återvända hem. Men huru han ock måtte locka och ropa, ville boskapen icke skiljas ifrån betet, ty där var ett fagert och gräsrikt ställe. Då tänkte pojken för sig själf; »Kanske lyda de bättre den lilla bjällran.» Han tog så fram sin bjällra och klingade med den, under det han gick utåt vägen. Genast kom skällkon löpandes efter honom, och med henne följde de öfriga. Då blef vallgossen glad, ty han förstod väl, hvad gagn han kunde göra sig med den lilla bjällran. Bäst han nu gick, mötte honom en liten, liten gubbe. Gubben hälsade vänligt: »God kväll!» »God kväll igen!» sade pojken. Den lille gubben sporde: »Har du funnit min bjällra, som jag i morse tappade i gröngräset?» Vallpojken genmälte: »Ja, jag har hittat den.» Gubben sade: »Gif mig den tillbaka!» »Nej», svarade pojken, »jag är icke så dum, som du tänker. I förgår hittade jag två små glasskor, dem lockade en liten gosse ifrån mig. I går fann jag en mössa, den gaf jag åt en liten jungfru; och nu kommer du och vill taga ifrån mig den lilla bjällran, som är så präktig att locka djuren med. Andra hittare få hittelön, men jag får aldrig något.» Den lille gubben bad nu så vackert, att han skulle återfå sin pingla; men ingenting hjälpte. Då sade gubben: »Gif mig åter den lilla bjällran, och jag vill här gifva dig en annan, hvarmed du kan locka dina kreatur; därtill skall du få önska dig tre önsknningar.» Pojken tyckte, att detta var ett godt villkor, och samtyckte gärna därtill. Han tog så till orda: »Efter som jag får önska mig hvad jag vill, så önskar jag att bli konung, och så önskar jag att få en stor kungsgård, och så önskar

jag att vinna en fager, fager drottning.» »Du önskar icke ringa saker», återtog den lille gubben, »men lägg väl på minnet hvad jag nu säger dig. I natt, medan alla sofva, skall du gå hemifrån, tills du kommer till en kungsgård, som ligger rätt norr ut. Här har du en pipa af ben. Om du kommer i nöd, så blås däruti. Kommer du åter i stor nöd, blås om igen. Men kommer du tredje gången i stor farlighet, bryt då sönder pipan, och jag vill hjälpa dig, såsom jag har lofvat.» Pojken tackade mycket för gubbens gåfva, och så gick älfkonungen sin väg. Men vallpojken drog hemåt och glädde sig att snart slippa valla få åt sin elaka styfmoder.

Då pojken kom till byn var det redan mörkt, och styfmodern hade länge väntat hans hemkomst. Hon var nu mycket förbittrad, så att den stackars gossen fick hugg i stället för mat. »Detta räcker väl inte så länge, tröstade pojken sig själf, medan han smög sig upp på höskullen. Han lade sig därefter att hvila och sof en kort blund. Men vid midnattstid, långt innan hanen gol, steg vallpojken upp, smög sig bort ifrån gården och begynte sin färd rätt mot norr, såsom gubben hade sagt. Han vandrade så utan rast eller ro, öfver berg och dalar, och två gånger gick solen upp, och två gånger gick solen ned, medan han ännu var på vägen.

På tredje dagen, emot kvällen, kom vallpojken till en kungsgård, som var så stor, att han aldrig tänkt få se dess like. Pojken gick in i köket och bad om tjänst. »Hvad kan du väl för något?» sporde köksmästaren. »Jag kan gå vall med kreatur», genmålte pojken. Köksmästaren sade: »Konungen behöfver nu en vallpojke som allrabäst; men det går väl med dig, såsom det gått med de andra, att du hvarje dag mister något af din hjord.» Pojken svarade: »Jag har hittills aldrig blifvit af med något af de djur, jag vallat.» Han blef nu tagen i tjänst på den stora kungsgården och vallade konungens boskap; men aldrig ref vargen något djur för honom, och så vardt han väl ansedd ibland alla konungens tjänare.

En afton, när han kom hem med kreaturen, märkte han en liten fager jungfru, som stod vid ett af fönstren och lyssnade till hans kyäden. Pojken låtsades om ingenting, ehuru han blef helt varm under tröjan. Det led så någon tid bortåt, och vallpojken gladdes hvar gång han såg den lilla jungfrun; men han visste icke ännu, att hon var konungens dotter. Då hände det en dag, att den unga prinsessan kom bort till honom, där han dref sina kor i bet. Hon hade med sig ett litet snöhvitt lamm och bad honom så vänligt, att han skulle akta det lilla lammet för vargarna i skogen. Härvid blef gossen så till mods, att han hvarken kunde tala eller svara. Han tog nu lammet med sig och hade sin största glädje i att vårda det; men djuret hyllade sig till honom, såsom hunden följer efter sin husbonde. Ifrån den dagen fick vallpojken ofta se den fagra konungadottern. Om mornarna, när han begaf sig ut, stod hon vid fönstret och lyssnade till hans sånger. Men om kvällarna, när han kom hem ur skog, gick hon ned för att smeka sitt lilla lamm och tala några vänliga ord med vallgossen.

Det led så en rund tid bortåt. Vallpojken växte upp till en rask ungersven; men konungadottern blef den fagreste mö, som stod att finna när eller fjärran. Likväl kom hon hvarje afton för att smeka sitt lamm, såsom hennes sed var. Men en vacker dag var prinsessan borta och kunde icke återfinnas. Då blef det en stor sorg och uppståndelse öfver hela kungsgården, ty alla höllo henne kär; men konungen och drottningen sörjde allrämest. Konungen lät nu utgå ett påbud öfver hela landet, att hvem som kunde frälsa hans dotter, skulle få prinsessan och därtill halfva konungariket. Då kommo konungasöner och ungersvenner och kämpar ifrån både östan och västan; de klädde sig i järn och drogo ut med vapen och följe för att söka den bortröfvade jungfrun. Men icke många voro de, som vände tillbaka ifrån den färden, och de, som kommo hem igen, hade hyarken hört eller sport någonting. Konungen och drottningen sörjde nu öfvermåttan och menade, att de

hade lidit en skada, som aldrig kunde botas. Vallgossen dref såsom förr sin boskap i skogen; men han var föga glad, ty den fagra konungadottern lekte i hans håg både dag och natt.

En natt tycktes det vallgossen i sömnen, att den lille älfkonungen stod framför hans säng, och sade: »Åt norr! åt norr! där har du din drottning.» Då blef svennen så glad, att han spratt upp, och när han vaknade, se, då stod den lille ämmu kvar och vinkade: »Åt norr! åt norr!» Därefter försvann gubben, men vallpojken visste icke rätt, om det hade varit en synvilla. När nu dagen vardt ljus, gick svennen upp i borgstugan och begärde att få tala med konungen. Häröfver undrade alla konungens tjänare, och köksmästaren sade: »Du har vallat i så många år, att du väl kunde få tillökning i lön och kost utan att tala just vid konungen själf.» Men vallgossen stod fast vid sin begäran och lät förstå, att han hade någonting helt annat i sitt sinne. När han så kom upp i salen, sporde konungen efter hans ärende. Svennen tog till orda: »Jag har tjänat dig troget i många år, nu ber jag om lof att få draga bort och uppsöka prinsessan.» Då blef konungen vred och sade: »Huru vill du, som går vall med fä, tänka på det som ingen kämpe eller konungason mäktat uträtta?» Men vallgossen svarade frimodigt, att han skulle uppsöka prinsessan eller för henne tillsätta livvet. Då lät konungen sin vrede fara och tänkte på det gamla språket: »Ofta sitter skarlakans hjärta under vadmals kappa.» Han gaf så befallning, att vallgossen skulle utrustas på det bästa, med gods och gångare och hvad annat han behöfde. Men svennen sade: »Jag passar icke till att rida, gif mig blott edert ord och lof samt tillräcklig vägkost.» Konungen önskade honom därefter lycka på färden; men alla småsvenner och andra tjänare i kungsgården logo öfver gossens vågsamma företag.

Svennen vandrade nu mot norr, såsom älfgubben hade lärt honom, och gick nu så långt, så långt, att det väl icke kunde vara mycket igen till världens ända. När han så hade färdats öfver

berg och öde stigar, kom han slutligen till en stor sjö; midt i den sjön var en fager ö, och på ön låg en kungsgård, ännu mycket präktigare än den, hvarifrån gossen hade kommit. Han gick ned till sjöstranden och beskådade kungsgården på alla sidor. Bäst han nu såg sig omkring, blef han varse en jungfru med fagergult hår, som stod vid fönstret och viftade med ett silkesband, sådant konungadotterns lamm plägat bära. Då hoppade hjärtat i svennens bröst, ty det gick upp för honom, att någon icke kunde vara någon annan än prinsessan. Han satte sig nu att eftersinna, huru han skulle komma öfver vattnet till den stora kungsgården; men ingenting stod honom till buds. Ändtligen rann honom i minnet, att han väl kunde pröfva, om de små älfvorna ville hjälpa honom. Han tog därför fram sin lilla benpipa och blåste en lång, uthållen ton. »God kväll!» sade i detsamma en röst bakom honom. »God kväll igen», hälsade svennen och vände sig om. Då stod framför honom den lille pilten, hvars glasskor han en gång hade funnit i gröngråset. »Hvad vill du mig?» sporde älfgossen. Vallpojken sade: »Jag önskar, att du för mig öfver sjön till kungsgården.» Pilten genmålte: »Sätt dig upp på min rygg!» Svennen gjorde såsom honom var tillsagdt; men i detsamma skiftade pilten hamn och förvandlades till en stor, stor hök, som for genom luften och icke stannade förrän de kommit till ön, såsom vallpojken önskat.

Svennen gick nu upp i borgstugan och begärde tjänst. »Hvad kan du väl för något?» sporde köksmästaren. »Jag kan gå vall med få!» genmålte vallgossen. Köksmästaren sade: »Jätten behöfver nu en vallpojke som allrabäst; men kanhända går det dig såsom det gått de andra; ty om du mister något djur, gäller det ditt lif.» Svennen tog till orda: »Detta tyckes mig vara ett hårdt villkor; men jag vill antaga det.» Då bad köksmästaren honom vara välkommen och sade, att han skulle börja sin tjänst den andra dagen.

Svennen gick nu vall med jättens kor samt sjöng sina kväden och klingade med sin pingla såsom hans sed var. Men konunga-

dottern satt vid fönstret och lyssnade samt vinkade tillika åt honom, att han icke skulle låta märka något. Om kvällen förde vallgossen åter boskapen hem från skogen. Då kom jätten gående emot honom och sade: »Du är i stället för den som fattas»; men intet af djuren var borta, huru jätten än räknade. Nu blef jätten vänlig och sade: »Du skall blifva min vallare i all din dag.» Han gick därefter bort till sjöstranden, lossade sitt förtrollade skepp och rodde tre gånger omkring ön, såsom han plägade göra.

Medan jätten var borta, ställde sig konungadottern vid fönstret, och kvad:

»I natt, i natt, du vallareman,
går molnet undan min stjärna.
Och kommer du då, så blir jag väl din,
min krona ger jag dig gärna.»

Vallgossen lyssnade till sången och förstod, att han borde komma om natten och befria konungadottern. Han gick så bort, utan att låta märka något. Men när det blifvit sent och alla sofvo sin djupaste sömn, smög han sig åter fram till tornet, ställde sig nedanföre fönstret och kvad:

»I natten väntar din vallareman,
står sorgsen under ditt galler;
och kommer du ned, så blir du väl min,
me'n skuggan så vida faller.»

Konungadottern hviskade: »Jag är bunden med länkar af guld, kom och bryt dem!» Då visste sig vallgossen ingen råd, utan tog fram sin lilla pipa och blåste en lång, uthållen ton. »God kväll!» sade i detsamma en röst bakom honom. »God kväll igen!» hälsade vallpojken, och såg sig om. Då stod framför honom den lille älfmannen, af hvilken han en gång fått bjällran och benpipan. »Hvad vill du mig?» sporde gubben. Vallgossen genmälde: »Jag önskar, att du för mig och prinsessan härifrån.» Gubben sade: »Följ mig!» De gingo så upp i tornet till jungfruburen; men dörren öppnades af sig själf, och när gubben rörde vid kedjan, brast den

sönder i stycken. Därefter gingo de alla tre ned till stranden. Då kvad älfmannen:

»Liten gädda, i vassen månd' gå,
kom, kom så hastelig!
Din rygg en prinsessa skall rida uppå,
därtill ock en konung så mäktig.»

I detsamma kom den lilla jungfrun, hvars mössa vallgossen hade funnit i gröngräset. Hon hoppade ned i sjön och blef till en stor gädda, som lustigt lekte uti vattnet. Då sade älfkonungen: »Sätten er upp på gäddans rygg. Men prinsessan får icke blifva rädd, hvad som än händer; ty då är min makt till intet.» Då han sagt detta, försvann den gamle; men vallpojken och den fagra konungadottern gjorde såsom han hade sagt, och gäddan förde dem hastigt fram genom böljorna.

Medan allt detta tilldrog sig, vaknade jätten i högan loft, såg ut genom fönstret och märkte, huru vallpojken for på vattnet tillika med den unga konungadottern. Genast tog han sin örnhamn och flög efter dem. Men när gäddan hörde suset af örnens vingslag, dök hon djupt ned i vattnet, hvarvid konungadottern blef rädd, så att hon skrek högt till. Då var älfkonungens makt till intet, och jätten grep de begge flyktingarna i sina klor. När han så kommit åter till gården, lät han kasta vallgossen i en mörk håla, väl femton famnar under jord; men prinsessan sattes i sin jungfrubur och vaktades noga, på det hon icke skulle undkomma.

Svennen låg nu i fångelset och var illa till mods öfver att han icke kunnat frälsa konungadottern och öfver att han tillika förspillt sitt eget lif. Då rann honom i minnet, hvad gubben hade sagt: »Om du tredje gången kommer i stor fara, bryt då sönder den lilla pipan, och jag vill hjälpa dig.» Såsom vallpojken nu väl visste, att han aldrig mera skulle se dagens ljus, tog han fram den lilla benpipan och bröt henne i stycken. »God kväll!» hördes i detsamma en röst bakom honom. »God kväll igen!» hälsade vallgossen, och såg sig om. Då stod den lille gubben framför ho-

nom och sporde: »Hvad vill du, eftersom du kallar mig?» Vallpojken svarade: »Jag vill frälsa prinsessan och föra henne hem till sin fader.» Nu tog gubben honom med sig, och de gingo genom lykta dörrar och genom många präktiga rum. Slutligen kommo de till en stor sal, som var uppfylld med allehanda vapen, svärd, spjut och yxor, af hvilka somliga lyste såsom blankt stål och somliga såsom skärt guld. Gubben gjorde upp eld i eldstaden och sade: »Kläd af dig!» Vallpojken gjorde så, och den lille brände upp hans gamla kläder. Därefter gick gubben bort till en stor järnkista och tog fram en dyrbar rustning, som blänkte af det klaraste guld. »Kläd på dig!» sade han; vallpojken gjorde så. När nu svennen var klädd i full rustning ifrån hufvud till fot, band gubben ett skarpt svärd vid hans sida och sade: »Det är förelagdt, att jätten faller för detta svärd, och på denna rustning biter intet stål.» Men vallgossen kände sig väl till mods i den gyllene rustningen och rörde sig höfviskt, såsom hade han varit den yppersta konungason. Därefter vände de åter till den mörka fängelsehålan; gossen tackade för älfkonungens goda hjälp, och så skildes de från hvarandra.

Fram på dagen blef mycket buller och bång uti hela gården; ty jätten firade sitt bröllop med den fagra konungadottern och hade bjudit sina fränder på gästabud. Prinsessan blef nu klädd på det allra präktigaste, med guldkrona, röda ringar och andra kostliga smycken, hvilka jättens mor själf hade burit. Därefter firades bröllopet med lust och allsköns gamman, och där fattades icke god välplägnad, både mat och dryck. Men bruden grät utan återvändo, och hennes tårar voro så heta, att de brände som eld på kinden.

När det nu led framåt natten och jätten skulle föra sin brud till brudkammaren, skickade han sina smådrängar att hämta vallpojken som låg uti fängelsehålan. Men när de kommo ned i tornet, var fången borta, och i hans ställe stod där en bald kämpe med svärd, brynja och präktiga vapen. Vid denna syn blefvo svennerna

förfärad och flydde; men vallpojken följde efter och kom så upp på borggården, hvarest brudskaran var samlad för att skåda hans ändalykt. När nu jätten fick se den raske kämpen, blef han förgrymmad och sade: »Tvy vare dig, ditt arga troll!» Då han talade, voro hans ögon så bistra, att han såg midt igenom rustningen. Men svennen var icke rädd utan svarade: »Här skall du strida med mig om din fagra brud.» Jätten ville icke bida, utan vek undan; men vallpojken drog sitt svärd, och det flammade såsom en eldslåga. När nu jätten igenkände svärdet, för hvilket han skulle falla, vardt han förfärad och bleknade; men vallpojken gick dristigt fram, svingade sitt svärd och gjorde ett väldigt hugg, så att jättens hufvud skildes ifrån kroppen. Detta blef hans bane.

Då bröllopgästerna sågo detta, intogos de af räddhåga och foro hvar åt sitt håll; men konungadottern sprang fram och tackade den raske vallpojken för det han frälst hennes lif. De gingo därefter ned till sjöstranden, lossade jättens förtrollade skepp och rodde bort ifrån ön. När de så kommo hem till kungsgården, vardt en stor glädje och fröjd öfver att konungen hade återfått sin enda dotter, som han sörjt så länge. Därefter tillredes ett präktigt bröllop, och vallpojken fick den fagra konungadottern. De lefde nu lyckliga och förnöjda i många, många år och sågo både barn och blomma. Men bjällran och den sönderbrutna benpipan förvaras till minne häraf på kungsgården, ja, ännu i denna dag.



DE TRE HUNDARNA.

Det var en gång en konung, som for bort och tog sig en fager drottning. När de varit gifta någon tid, fingo de en dotter. Då blef stor glädje öfver både stad och land, ty alla unnade konungen godt för hans mildhets och rättvisas skull. Men när barnet var födt, trädde där in en gammal gumma; hon hade ett sällsamt utseende, och ingen visste, hvarifrån hon kom eller hvart hon gick. Den gamla kvinnan spådde om konungabarnet och sade, att det icke skulle få komma under bar himmel, förrän det hade fyllt femton vintrar, eljest vore fara värdt, att det blefve bortröfvadt af bergatrollen. När konungen förnam detta, gömde han den gamla gummans ord i sitt minne och tillsatte väktare, som skulle akta den unga prinsessan, att hon icke kom under bar himmel.

Någon tid därefter fingo de kungliga föräldrarna åter en dotter. Då blef ny glädje öfver hela riket; men den gamla spåkvinnan infann sig som förut och varnade konungen för att låta prinsessan komma under bar himmel, innan hon fyllt femton vintrar. Det led så åter någon tid, och drottningen fick sin tredje dotter. Men den gamla gumman kom för tredje gången och spådde konungadottern såsom hon spått hennes systrar. Då blef konungen illa till mods, ty han älskade sina barn öfver allt annat i världen. Han gaf därför sträng befallning, att de tre prinsessorna alltid skulle hållas under tak, samt aktade noga på att ingen skulle fördrista sig att bryta mot hans vilja härutinnan.

På så sätt förflöt en lång tid, och kungabarnen växte upp till de fagreste mör, som någon visste omtala nära eller fjärran. Då bröt krig ut i landet, så att konungen, deras fader, for bort. En dag, medan han var i härnad, sutto de tre prinsessorna vid fönstret och sågo huru solen sken på de små blommorna i trädgården. De kände nu en stark åtrå att leka med de fagra blommorna och bådo sina väktare om lof att en liten stund få vandra omkring i trädgården. Vaktarna ville icke samtycka härtill, ty de fruktade för konungens vrede; men konungadöttrarna bådo så innerligen vackert, att männen icke kunde stå emot, utan läto dem få sin vilja fram. Prinsessorna voro nu mycket glada och gingo så ut i trädgården. Men deras vandring blef icke lång, ty de hade knappast kommit under bar himmel, förrän där plötsligt sänkte sig en sky, som förde dem bort, och alla försök att finna dem igen voro fåfånga, ehuru man letade i alla väderstreck.

Det blef nu stor sorg och jämmer öfver hela riket, och man kan väl tänka, att konungen icke heller vardt mycket glad, när han kom hem och fick veta huru allt hade timat. Men, såsom ordstäfvet lyder: 'Gjord gärning har ingen återvändo'; han måste därför låta det vara som det var. Då det nu icke gafs någon annan råd, lät konungen utgå ett bud öfver allt sitt rike, att den, som kunde frälsa hans trenne döttrar ur bergatrollens våld, skulle få en af dem till gemål och med henne halfva konungadömet. När detta blef spordt, drogo många ungersvenner ut med hästar och följe för att leta efter de tre prinsessorna. — Vid konungens hof befunno sig tvenne främmande prinsar, hvilka likaledes foro bort för att fresta, om lyckan ville stå dem bi. De rustade sig på det allra bästa med brynjor och kostliga vapen och ordade stort om att de icke skulle komma tillbaka utan att hafva lyckats i sitt företag.

Vi låta nu konungasönerna fara omkring och söka så länge och vända oss åt ett annat håll. Då är att förtälja, huru som det bodde en fattig änka långt, långt in i den vilda skogen. Hon ägde

en enda son, som hade till daglig sysselsättning att gå vall med sin moders grisar. Medan pojken så vankade omkring uti marken, skar han sig en pipa, på hvilken han spelade så vackert, att hvem som hörde det blef förnöjd ända in i själen. Eljest var pojken storväxt och stark samt modig, så att han icke fruktade för någonting.

Då hände det en vacker dag, att vallpojken satt i skogen och spelade på sin pipa, medan hans trenne grisar gingo och rotade under granrötterna. Rätt som det var kom där en gammal, gammal man med ett skägg som var så långt, att det räckte nedom midjan. Gubben hade med sig en hund, som var mycket stor och stark. Då nu pojken fick se den stora hunden, tänkte han för sig själf: »Den som hade en sådan hund till sällskap här i ödemarken, då vore det ingen nöd!» När gubben märkte detta, sade han: »Fördenskull har jag kommit hit, att jag vill byta min hund mot någon af dina grisar.» Pojken var genast redo och gick in på handeln; han fick så den stora hunden och gaf sin gråa gris i stället. Därefter gick gubben sin väg. Men vid afskedet sade han: »Väl tänker jag, att du blir nöjd med bytet, för det är inte med den hunden som med andra hundar. Han heter Håll, och hvad helst du ber honom hålla, det håller han, vore det än det grymaste troll.» Därpå skildes de åt, och pojken tyckte, att lyckan den gången icke varit honom emot.

Då det blifvit afton, lockade pojken sin hund och dref grisarna hem ur skogen. När nu den gamla gumman fick veta, att hennes son hade bytt bort den gråa grisen mot en hund, blef hon öfvermåttan vred och öfverföll pojken med hugg och slag. Vallgossen bad henne gifva sig tillfreds; men det hjälpte inte, utan ju längre det led, dess mera ökades gummans vrede. När så ingenting annat stod till buds, ropade pojken på sin hund och sade: »Håll!» Genast skyndade hunden fram, fattade den gamla kvinnan och höll henne fast, så att hon icke förmådde röra sig; men han gjorde henne för öfrigt ingen skada. Gumman måste nu lofva sin

son att låta sig nöja med hvad som skett, och de blefvo så åter förlikta med hvarandra. Men gumman tyckte, att hon lidit en stor skada, när hon miste den feta grisen.

Andra dagen gick pojken till skogen med sin hund och sina bägge grisar. När han kom fram, satte han sig ned och blåste på sin pipa såsom han brukade, och hunden dansade därvid så vackert, att det var stor fröjd att se därpå. Bäst han nu satt, kom det gamla gråskägget åter fram ur skogen och hade med sig en annan hund, som icke var mindre än den förra. Då pojken fick se det vackra djuret, tänkte han för sig själf: »Den som hade den hunden med sig till sällskap här i ödemarken, då vore det ingen nöd!» När gubben märkte detta, sade han: »Fördenskull har jag kommit hit, att jag vill byta min hund emot en af dina grisar.» Pojken besinnade sig icke länge, utan gick in på handeln; han fick så den stora hunden och gaf sin ena gris i stället. Därefter gick gråskägget sin väg. Men vid afskedet sade han: »Väl tänker jag, att du blir nöjd med vår handel, för det är inte med den här hunden som med andra hundar. Han heter Slit, och hvad helst du ber honom slita, det rifver han i stycken, vore det ock det grymmaste troll.» Därefter skildes de åt. Men pojken var glad i hågen och tyckte, att han gjort ett godt byte, ehuru han väl visste, att hans gamla mor icke skulle bli nöjd med handeln.

När det nu led mot kvällen, och pojken kom hem, blef gumman icke mindre vred än dagen förut. Denna gången vågade hon likväl icke slå sin son, ty hon var rädd för hans stora hundar. Men, som det plägar hända, att när kvinnor länge hafva bannats, gifva de sig omsider till tåls, så gick det äfven nu. Pojken och hans moder blefvo således åter förlikta, men gumman tänkte för sig själf, att hon lidit en skada, som sent kunde botas.

Tredje dagen gick pojken åter till skogs med sin gris och sina bägge hundar. Som han nu var glad till sinnes, satte han sig på en stubbe och spelade på pipan, efter som hans sed var; men hundarna dansade så konstfullt, att det var riktigt lustigt

att se därpå. Medan pojken satt i allsköns ro och gamman, kom det gamla gråskägget åter fram ur skogen. Denna gången hade han med sig en tredje hund, som var lika stor som de andra. När nu pojken fick se det vackra djuret, kunde han inte låta bli att tänka: »Ack, den som hade den hunden till sällskap här i ödemarken, då vore det ingen nöd!» Strax tog gubben till orda: »Fördenskull har jag kommit hit, att jag vill sälja min hund till dig, ty jag kan väl märka, att du gärna vill äga honom.» Pojken var genast redo och gick in på handeln; han fick så den stora hunden och gaf sin sista gris i stället. Därefter gick gubben sin väg. Men vid afskedet sade han: »Väl tänker jag, att du blir nöjd med bytet; för det är inte med den hunden, som med andra hundar. Han heter Lyss och har en så fin hörsel, att han förnimmer allt som timar, vore det ock många mil härifrån. Ja, han hör huru träden växa och gräsen gro på marken.» Sedan han sagt detta, skildes de åt i stor vänskap. Men pojken var glad i hågen och mente, att han nu icke behöfde vara rädd för någonting i världen.

När det så led mot aftonen och vallgossen drog hem till sitt, blef hans moder mycket bedröfvad öfver att hennes son hade sålt hela deras egendom. Men pojken bad henne låta sorgen fara, han ville nog laga, att hon icke skulle lida någon brist. Huru han nu ställde sina ord, blef gumman åter glad och tyckte, att han talat både väl och manligt. Men när dagen grydde, drog pojken på jakt med sina hundar, och när kvällen kom, vände han åter hem med så mycket villebråd, som han orkade bära. Han jagade så någon tid bortåt, till dess gummans visthus var ymnigt försedt med mat och allsköns nödtorft. Då tog han ett ömt farväl af sin moder, lockade sina hundar och sade, att han ville vandra ut i världen och fresta, hvad lyckan kunde beskära honom.

Pojken färdades nu öfver berg och obanade stigar och kom djupt in i den mörka skogen. Där mötte han gråskägget, som vi nyss talat om. Då de nu åter råkades, blef pojken mycket glad

och hälsade; »God dag, far! Tack för sist vi möttes.» Gubben svarade: »God dag igen! Hvart tänker du taga vägen?» Pojken tog till orda: »Jag ämnar mig ut i världen för att se, huru mitt öde kan gestalta sig.» Då sade gubben: »Gå vägen fram, så du kommer till kungsgården, där väntar dig lyckan.» Därefter skildes de från hvarandra. Men pojken lydde gråskäggets råd och vandrade rätt fram utan någon hvila. Hvar helst han kom till något härberge, spelade han på sin pipa och lät sina hundar dansa, och då hände det aldrig, att han icke fick mat och husrum och hvad annat han behöfde.

När pojken hade färdats både länge och väl, kom han omsider till en stor stad, hvarest mycket folk strömmade fram på gatan. Svensnen undrade, hvad detta månde betyda, och kom så till stället, hvarest konungens påbud blåstes ut, att den, som kunde frälsa de tre prinsessorna ur bergtrollens våld, skulle vinna en ibland dem och därtill konungens halfva land och rike. Nu kunde pojken väl förstå, hvad gråskägget hade menat med sin uppmaning. Han lockade därför sina hundar och gick vägen fram, till dess han kom till konungens gård. Men där rådde endast jämmer och sorg, allt ifrån den dagen, då konungadöttrarna försvunnit; och konungen och drottningen sörjde allra mest. Svensnen gick så upp i slottssalen och bad att få spela för konungen och visa sina hundar. Detta behagade hoffolket väl, emedan de tänkte, att det skulle något skingra deras herres sorg. Svensnen blef därför insläppt och fick visa sina konster. Men när konungen hörde hans spel och såg huru konstfullt hundarna dansade, vardt han så glad som han icke varit på sju runda år, allt se'n den dagen han miste sina döttrar.

Sedan dansen var slut, frågade konungen, hvilken belöning svensnen önskade få, eftersom han skaffat dem alla en så stor glädje och förlustelse. Pojken svarade: »Herre, konung! Icke har jag kommit hit för att vinna gods och guld. Men jag ber, att du ger mig lof att draga bort och uppsöka de tre prinsessorna, som

äro i bergtrollens våld.» När konungen hörde detta, blef han mörk i hågen och sade: »Icke tror väl du dig om att kunna frälsa mina döttrar. Sådant är vanskligt och har misslyckats för dem, som äro långt bättre än du. Men om så sker, att någon frälsar prinsessorna, ämnar jag visserligen inte bryta mitt ord.» Detta tycktes svennen vara manligt och konungsligt taladt. Han tog så afsked af konungen och gaf sig i väg. Men han satte sig i sinnet att icke unna sig rast eller ro, förrän han funnit hvad han sökte.

Pojken färdades nu genom många och stora länder, utan att något märkligt mötte honom. Hvar helst han gick fram, följde hans hundar med; Lyss sprang och lyddes, om någonting var att förnimma i närheten, Håll drog matsäcken, och Slit, som var den starkaste, bar sin husbonde, när denne blef trött att vandra. Det hände sig så en dag, att Lyss kom hastigt springande till sin herre och förtäljde, att han varit invid det höga berget och hört huru konungadottern satt därinne och spann; men jätten själf var inte hemma. Då blef svennen mycket glad och skyndade till berget; hans trenne hundar följde med. När de kommo fram, sade Lyss: »Vi hafva ingen tid att förspilla. Jätten är endast tio mil härifrån, och jag förnimmer redan, huru guldkorna under hans häst klinga mot stenarna.» Svennen gaf nu befallning åt sina hundar, att de skulle slå in bergets dörr, hvilket ock skedde. Då han så kom in i berget, blef han varse en fager mö, som satt i en stor sal och spann guldtråd på en spinnrock af guld. Ungersvennen gick fram och hälsade den väna flickan. Då blef konungadottern mycket förundrad och sade: »Hvem är du, som vågar komma hit i jättens sal? Under sju runda år, som jag suttit här i berget, har jag ännu aldrig sett någon människa.» Hon tillade: »För Guds skull, skynda härifrån, innan trollet kommer hem, eljest gäller det ditt lif.» Men svennen var inte rädd af sig utan sade, att han väl tordes bida jättens ankomst.

Medan de ännu samtalade härom, kom jätten ridande på sin guldkodda fåle. Då han nu fick se, att dörren var öppen,

blef han mähta vred och röt, så att hela berget skälfd. Han sade: »Hvem är det som har slagit in min bergadörr?» Pojken svarade dristigt: »Det har jag gjort, och nu vill jag slå dig också. Håll! håll honom; Slit och Lyss! sliten honom i mång sinom tusende stycken.» Knappast voro orden utsagda, förrän hundarna rusade fram, kastade sig öfver jätten och slet honom i otaliga stycken. Då blef prinsessan öfvermåttan glad och sade: »Gud ske lof! nu är jag frälst.» Hon föll så ungersvennen om halsen och kysste honom. Men pojken ville inte längre dväljas där, utan sadlade jättens fålar, lastade på dem allt gods och guld, som fanns i berget, och drog skyndsamt bort tillika med den fagra konungadottern.

De foro nu en lång väg tillsammans, och svennen tjänte prinsessan med nit och höfviskhet, såsom det kunde anstå en förnäm jungfru. Då hände sig en dag, att Lyss, som sprang förut för att speja, kom hastigt springande till sin herre och förtäljde, att han varit vid det höga berget och hört, huru den andra konungadottern sätt därinne och nystade guldgarn; men jätten själf var inte hemma. Vid denna underrättelse blef svennen väl tillfreds och skyndade sig åt berget; hans trogna hundar följde med. När de nu kommo fram, sade Lyss: »Vi hafva ingen tid att förlora. Jätten är allenast åtta mil härifrån, och jag hör redan, huru guldsborna under hans häst klinga mot stenarna.» Genast gaf svennen befallning åt sina hundar, att de skulle slå in bergets dörr, såsom ock skedde. Då han nu kom in i berget, blef han varse en fager mö, som satt i bergasalen och nystade guldgarn på en gyllene vinda. Ungersvennen gick fram och hälsade den väna jungfrun. Då blef konungadottern mycket förundrad och sade: »Hvem är du, som vågar komma hit i jättens sal? Under sju runda år, som jag suttit här i berget, har jag ännu aldrig sett någon människa.» Hon tillade: »För Guds skull, skynda härifrån, innan trollet kommer, eljest gäller det ditt lif.» Men svennen sade sitt ärende och menade, att han väl tordes bida jättens hemkomst.

Medan de ännu talade med hvarandra, kom jätten ridande på

sin guldskodda gångare och stannade utanför berget. Då han nu fick se, att dörren var öppen, blef han mäktig vred och röt, så att berget skälfdes ända ned i rötterna. Han sade: »Hvem är det, som har slagit in min bergadörr?» Pojken svarade dristigt: »Det har jag gjort, och nu skall jag bryta dig också. Håll! håll honom; Slit och Lyss! sliten honom i mång sinom tusende flingor!» Strax rusade hundarna fram, kastade sig öfver jätten, och sleto honom i så många stycken som löfven falla om höstetid. Då vardt konungadottern öfvermåttan glad och utbrast: »Gud ske lof! nu är jag frälst.» Hon föll så ungersvennen om halsen och kysste honom. Men pojken förde prinsessan till hennes syster, och man kan väl tänka sig, hvilken glädje där blef, när de träffades. Sedan tog svennen allt gods som fanns i bergasalen, lade det uppå jättens guldskodda fålar och drog därifrån tillika med de tvenne konungadöttrarna.

De färdades nu åter en lång väg samman, och ungersvennen tjänte prinsessorna med nit och höfviskhet, såsom det anstod förnäma jungfrur. Då hände sig en dag, att Lyss, som sprang förut för att spana efter nytt, kom hastigt springande till sin herre och förtäljde, att han varit vid det höga berget och hört huru den tredje konungadottern satt därinne och väfde guldväf; men jätten själf var inte hemma. Vid denna underrättelse blef svennen väl tillfreds och skyndade sig åt berget; hans trenne hundar följde med. När de nu kommit fram, sade Lyss: »Här är ingen tid att förlora, ty jätten är icke mer än fem mil borta. Jag förnimmer tydligt, huru guldkorna under hans häst klinga emot stenarna.» Svennen gaf så befallning åt sina hundar, att de skulle slå in bergets dörr, hvilket ock skedde. Då han nu gick in i berget, blef han varse en mö, som satt i bergasalen och väfde på en guldväf. Men flickan var öfvermåttan fager, så att pojken aldrig trodde, att en så skön ungmö kunde finnas i världen. Han gick nu fram och hälsade den sköna jungfrun. Då blef konungadottern högeligen förundrad och sade: »Hvem är du, som vågar komma hit i jättens sal?



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

Under sju runda år, som jag suttit i berget, har jag ännu aldrig sett någon människa.» Hon tillade: »För Guds skull gå härifrån, innan trollet kommer, eljest vållar det din död.» Men pojken var vid godt mod och sade, att han gärna skulle våga sitt lif för den sköna konungadottern.

Medan de ännu samtalade härom, kom jätten ridande på sin guldskodda fåle och stannade under berget. Då han nu gick in och såg hvilka objudna gäster som kommit dit, blef han mycket förfärad; ty han visste väl hvilket öde som hade träffat hans bröder. Han tyckte då vara rådligast att fara med list och funder, eftersom han icke tordes våga en öppen kamp. Jätten begynte därför tala fagra ord och ställde sig mycket höflig och vänlig mot ungersvennen. Tillika befallde han konungadottern laga mat för att väl undfåga deras främmande. Huru trollet nu lade sina ord, lät svennen omsider dåra sig af dess talande tunga och glömde vara på sin vakt. Han satte sig så till bords med jätten. Men konungadottern grät i hemlighet, och hundarna voro mycket oroliga, ehuru ingen aktade däruppå.

Sedan jätten och hans gäst hade slutat sin måltid, sade ungersvennen: »Jag har nu stillat min hunger, gif mig äfven något, hvarmed jag kan släcka min törst!» Jätten svarade: »Uppe i berget är en källa, som rinner med det klaraste vin; men jag har ingen som kan hämta däraf.» Pojken tog till orda: »Är det inte annat som brister, så kan ju en af mina hundar gå dit upp.» Vid detta tal log jätten i sitt falska hjärta, ty han önskade ingenting så gärna, som att svennen skulle skicka bort sina hundar. Pojken gaf så befallning, att Håll skulle gå till källan efter vin, och jätten räckte honom en stor kruka. Hunden gick, ehuru man väl kunde märka, att det icke skedde med god vilja; men det led och det led och han kom inte tillbaka.

När så en stund hade gått, sade jätten: »Jag undrar hvarför hunden dröjer så länge borta. Kanske vore så godt, att du låter din andra hund gå och hjälpa honom, ty vägen är lång och kru-

kan är tung att bära.» Som nu pojken icke anade något svek, samtyckte han till jättens begäran och befallde Slit gå och spörja, hvarför Håll icke kom igen. Hunden viftade med svansen och ville icke lämna sin herre; men svennen märkte det icke, utan dref äfven honom bort till källan. Då log jätten i mjugg, och konungadottern grät; men ungersvennen aktade icke därpå, utan var lustig till mods, skämtade med sin värd och tänkte icke på någon fara.

Det led så åter en lång stund; men det hördes icke af vare sig vin eller hundar. Då tog jätten till orda: »Väl kan jag märka, att dina djur icke göra hvad du tillsäger dem, eljest skulle vi icke sitta här och törsta. Mig synes bäst, att du låter Lyss gå och spörja, hvarför de icke komma tillbaka.» Svennen eggades af detta tal och befallde sin tredje hund att skyndsamt gå bort till källan; men Lyss ville inte, utan kröp gnällande framför sin herres fötter. Då blef pojken vred och dref honom bort med våld. Hunden var nu tvungen att lyda sin husbonde och lopp så med stor skyndsamt upåt berget. Men när han kom fram, gick det honom som det gått de andra; där reste sig en hög mur omkring honom, och han blef fången genom jättens trolldom.

När så alla tre hundarna voro sin kos, steg jätten upp och grep ett blankt svärd, som hängde på väggen. Han sade: »Nu vill jag hämnas mina bröder, och du skall snarligen dö, ty du är i mitt våld.» Då blef pojken förfärad och ångrade att han gjort sig af med sina hundar. Han sade: »Icke tigger jag om mitt lif efter som jag i alla fall en gång skall dö. Men ett ber jag dig om och det är, att jag får läsa mitt *Pater noster* och blåsa en psalm på min pipa. Det är så skick och sed uti vårt land.» Jätten samtyckte till denna begäran, men sade, att han inte ville vänta länge. Svennen föll nu på knä, läste andäktigt ett *Pater noster* och begynte blåsa på sin pipa, så att det ljud öfver både berg och dalar. Men i samma stund miste trolldomen sin makt, och hundarna blefvo lösa igen. De kommo nu farande som en storm-

vind och rusade in i bergasalen. Genast steg pojken upp, och ropade: »Håll! håll honom; Rif och Lyss! sliten honom i mång sinom tusende stycken.» Då störtade sig hundarna öfver jätten och refvo honom i oräkneliga stycken. Därefter tog pojken allt gods, som fanns i berget, spände jättens hästar för en förgylld vagn och lagade sig att fara bort det fortaste han förmådde.

Då nu konungadöttrarna åter träffades, blef det en stor glädje, såsom man väl kan tänka sig, och alla tackade ungersvennen, för det han frälst dem utur bergatrollens våld. Men svennen fattade en stark kärlek till den yngsta prinsessan, och de lofvade hvarandra sin tro och ära. Konungadöttrarna färdades så vägen fram, under lek och skämt och allsköns glädje, och svennen tjänte dem med tukt och nit, som det kunde höfvas förnäma jungfrur. Men under färden lekte prinsessorna med svennens hår och bundo till minne hvar sitt fingerguld i hans långa lockar.

En dag, medan de ännu voro på vägen, mötte de tvenne vandringsmän, som färdades samma led. De hägge främlingarna gingo i slitna kläder, deras fötter voro sårade, och man kunde väl se uppå männens skick, att de hade gjort en lång resa. Svennen lät nu hålla med sin vagn och sporde, hvilka de voro och hvarifrån de kommo. Främlingarna genmälte, att de voro tvenne prinsar, hvilka dragit ut att leta efter de tre bergtagna jungfrurna; men deras färd hade haft liten framgång, så att de nu måste vandra hem, snarare som tiggare än som konungasöner. När pojken, hörde detta, gjorde det honom ondt om de hägge vandringsmännen, och han frågade, om de ville fara med honom i den fagra vagnen. Prinsarna tackade mycket för detta anbud. De färdades så tillsammans och kommo till det land, som konungen, prinsessornas fader, hade att råda öfver.

När nu prinsarna fingo veta, huru svennen frälst de tre konungadöttrarna, kände de en stor afund och tyckte, att deras egen färd varit dem till ringa båtnad. De lade så råd om huru de skulle svika ungersvennen och själfva vinna ära och belöning. Men de gömde

sitt onda anslag, till dess de kunde finna ett lägligt tillfälle. Då kastade de sig plötsligen öfver sin följeslagare, grepo honom vid halsen och kväfde honom. Därefter hotades prinsessorna med döden, om de inte ville aflägga ed på att förtiga hvad som skett. Som nu konungadöttrarna voro i prinsarnas våld, vågade de icke vägra till denna begäran. Men det gjorde dem ondt om ungersvennen, som för dem låtit sitt lif, och den yngsta prinsessan sörjde honom af allt sitt hjärta, så att hon icke mer ville njuta någon glädje.

Efter denna stora ogärning drogo prinsarna till kungsgården, och man kan väl veta hvad fröjd där blef, då konungen fick igen sina trenne döttrar. Under tiden låg den fattige svennen uti skogs-snåret såsom död. Men han var icke alldeles öfvergifven, ty de trogna hundarna lade sig omkring honom, värmdo hans kropp mot kölden och slickade hans sår. De upphörde icke härmed, förrän deras herre kvicknade vid och kom till lifs igen. När han så hade återfått hälsa och krafter, begynte han vandra vägen fram och kom efter många vedermödor till kungsgården, hvarest prinsessorna hade sitt hemvist.

Då svennen trädde in, hörde han skratt och glam öfver hela gården, och ifrån konungasalen hördes dans och fagert strängspel. Då blef han mycket förundrad och sporde hvad allt detta månne betyda. Tjänaren svarade: »Visst må du vara kommen långväga ifrån, som icke förnummit, att konungen återfått sina döttrar ur bergatrollens våld. I dag står de bägge äldsta prinsessornas bröllop.» Pojken sporde så efter den yngsta prinsessan, om äfven hon stod brud; men tjänaren gaf till svar, att hon icke ville hafva någon man, utan bara grät och ingen visste orsaken till hennes stora sorg. Nu blef svennen åter glad; ty han kunde väl märka, att hans fästmö var honom huld och trogen.

Ungersvennen gick så upp i borgstugan och lät säga konungen, att det hade kommit en gäst, som bad att få öka bröllopsglädjen genom att visa sina hundar. Detta behagade konungen väl, och

han befallde, att främlingen skulle emottagas på det allra bästa. Då nu pojken trädde in i salen, blef stor undran ibland hela bröllopsskaran öfver hans hurtighet och mannlige åthäfvor, och alla tyckte de att man sällan såg en så bård ungersven. Men de tre konungadöttrarna hade genast igenkänt honom, sprungo därför upp ifrån bordet och flög i famnen på honom. Då tyckte prinsarna det icke vara rådligt att länge dväljas där de voro. Men konungadöttrarna förtäljde, huru svennen frälst dem och hvad annat dem hade vederfarits, och uppsökte till mera visso hvar sitt fingerguld i hans hårlockar.

När så konungen förnam, att de bägge främmande prinsarna farit med svek, blef han mycket vred och lät med skynif och nesa drifva dem bort ifrån kungsgården. Men den raske ungersvennen mottogs med stor hedersbevisning, såsom han det väl hade förtjänat, och samma dag stod hans bröllop med den yngsta konungadottern. — Efter konungens död blef svennen vald till herre öfver landet och vardt en bård konung. Och där lefver han med sin fagra drottning och styrer lyckosamt ännu i denna dag.



KONUNGASONEN OCH PRINSESSAN SINGORRA.

Det var en gång en konung, som rädde öfver ett mäktigt rike. Han var en stor höfding och låg ofta på sina härskepp, både sommar och vinter. Det hände sig så en gång, när konungen var i krig, att hans fartyg stannade ute på villande sjön och kunde icke komma vare sig fram eller tillbaka; men ingen visste, hvad det var som höll skeppet fast. Då gick konungen upp i framstammen och såg då Hafsfrun sitta på böljorna vid skeppsbogen, och nu kunde han väl veta, att det var hon, som hejdade fartygets lopp. Han tog så till orda och frågade, hvad hon ville. Hafsfrun svarade: »Du slipper aldrig härifrån, med mindre du lofvar mig det första lif du möter på din egen strand.» Som konungen nu icke visste sig någon råd att komma därifrån, gick han in på Hafsfruns villkor. Genast blef fartyget åter flott, vinden blåste i seglen, och konungen fick en god seglats, ända till dess han kom i sitt land igen.

Konungen hade en enda son, som var femton vintrar gammal och i allo gaf godt hopp om sig. Den unge prinsen höll sin fader mycket kär och längtade högeligen efter hans hemkomst. Då han nu fick se vimplarna på konungens skepp, där de gingo fram öfver hafvet, blef han mycket glad och skyndade ned till stranden för att hälsa sin fader välkommen. Men när konungen varseblef sin son, blef han illa till mods, ty han erinrade sig det löfte han

gifvit Hafsfrun. Han vände därför sina ögon först till en gris och så till en gås, hvilka gingo omkring på sjöstranden. Därefter drog han upp till sin borg och gaf befallning, att grisen skulle kastas i hafvet; hvilket ock skedde.

Andra dagen blef en häftig storm, sjön gick hög och grisen vräktes död upp på stranden, tätt invid kungsgården. Nu kunde konungen väl förstå, att Hafsfrun var vred. Han gaf så befallning, att gåsen skulle kastas i hafvet; men det gick sammaledes, där blef storm och sjögång, och böljorna kastade fågeln död upp på stranden. Då rann det konungen i sinnet, att Hafsfrun ville hafva hans enda son. Men piltten var sin faders högsta glädje, så att konungen ville icke mista honom för halfva sitt rike.

Huru länge det nu led, fick konungen omsider sanna det gamla ordstäfvet, att 'ingen man är starkare än sitt öde'. Ty det hände en dag, att piltten gick ned till stranden för att leka med andra barn af hans ålder. Då sträcktes upp ur vattnet en snövit hand med gyllene ringar på hvart enda finger. Den hvita handen fattade konungasonen, där han lekte på sjöstranden, och drog honom ned i de blåa böljorna. Prinsen blef så förd genom hafvet, öfver många gröna stigar, och stannade icke, förrän han kom uti Hafsfruns gård. Men det säges, att Hafsfrun har sin sal djupt ned på hafsbotten, och den är så fager, att den glimmar af guld och dyra stenar, både innan och utan.

Ungersvennen dväljdes nu i den fagra borgen och träffade där många andra ädla konungabarn. Men ibland Hafsfruns tärnor var en ung prinsessa, som hette Singorra; hon hade varit där i sju runda år och visste många hemliga ting. Konungasonen fattade stor kärlek till den fagra jungfrun, och de lofvade hvarandra sin tro och ära, så länge de månde lefva i världen.

En dag lät Hafsfrun kalla ungersvennen och sade: »Jag har väl kunnat märka, att din håg leker till Singorra, min tärna. Nu vill jag sätta dig tre prof före. Om du fullgör dem, vill jag gifva dig den fagra mön och dessutom lof att draga hem till dina fränder.

Men om du icke gör hvad jag säger dig, skall du stanna här och tjäna mig i alla dina dagar.» Svennen kunde icke mycket svara härtill. Hafsfrun förde honom därefter till en stor äng, som var tätt bevuxen med grönt sjögräs. Hon sade: »Det må blifva ditt första prof, att du skall skära allt gräset och sätta det åter upp, hvarje strå på sin rot, så det frodas och växer som förut. Men allt skall vara färdigt i afton, när solen lagar sig att gå ned.» Då hon sagt detta, gick hon sin väg och lämnade svennen åt sig själf. Prinsen begynte nu att skära och skära, allt hvad skäras kunde; men det dröjde icke länge, förrän han rätt väl kunde se och märka, att han aldrig skulle gå i land med sitt prof. Han satte sig därför ned på ängen och grät bittert.

Under det ungersvennen nu satt som bäst och grät, kom den fagra Singorra fram till honom och frågade, hvarför han var så bedröfvad. Konungasonen svarade: »Jag kan icke annat än gråta. Hafsfrun har befallt mig skära hela ängen och sätta hvarje grässtrå på sin rot igen. Om jag inte det har gjort tills solen går ned, mister jag dig och all annan glädje här i världen.» Jungfrun tog till orda: »Jag vill hjälpa dig, om du eljest lofvar bli mig trogen; ty dig skall jag aldrig svika.» Prinsen jakade härtill och sade, att han aldrig skulle bryta sin tro och lofven emot henne. Då fattade Singorra skäran och rörde vid gräset; i samma stund var hela ängen skuren, och alla de små gräsen föllo på en gång till marken. Hon rörde så åter igen vid gräset, och se! då reste sig hvarje strå på sin rot, och ängen blef som förut. Därefter gick prinsessan sin väg; men svennen blef väl till mods, trädde glad inför sin matmoder och sade, att han slutat sitt göromål, som hon tillsagt honom.

Andra dagen lät Hafsfrun ånyo kalla ungersvennen och sade: »Jag vill nu förelägga dig ett annat prof. I mitt stall stå hundrade hästar, och där har icke varit rensadt i mannaminne. Nu skall du gå dit och göra stallet rent. Om du det har gjort tills i afton när solen dalar, vill jag stå fast vid mitt löfte.» Då hon sagt

detta, gick hon sin väg och lämnade svennen åt sig själf. Men när prinsen kom till stallet, kunde han väl se och märka, att han aldrig skulle gå i land med sitt arbete. Han satte sig därför ned, stödde hand under kind, och grät bittert.

Han hade inte suttit länge, förrän den fagra Singorra åter kom fram till honom och sporde hvarför han var så sorgsen. Konungasonen gaf till svar: »Jag kan icke annat än gråta. Hafsfrun har befallt mig rensa hennes stall, om jag eljest icke vill mista dig och all annan glädje. Men stallet skall vara rent i afton vid solnedgången.» Jungfrun tog till orda: »Jag vill hjälpa dig, om du lofvar bli mig trogen; ty dig skall jag aldrig svika.» Prinsen jakade härtill och sade, att han aldrig skulle älska någon annan än henne. Då gick Singorra bort till stalldörren, fattade en guld-piska, som hängde på väggen, och slog hästen, som stod längst undan i vrån. Genast slet hästen sig lös och begynte skrapa marken med sina hofvar, till dess hela stallet var rent, så att alla hundra fålarna gnäggade och stampade af fröjd. När allt detta var gjordt, gick prinsessan sin väg; men svennen var väl till mods och trädde glad inför sin matmoder att förkunna, att han fullgjort hennes bud och befallning.

Tredje dagen lät Hafsfrun åter kalla konungasonen och sade: »Jag vill sätta dig ännu ett prof före. Om du fullgör äfven det, vill jag stå fast vid mitt ord, som jag lofvat; men om du inte gör som jag säger, skall du stanna här och tjäna mig i alla dagar.» Prinsen sporde hvad hans matmoder önskade. »Jo», sade Hafsfrun, »i min stia äro väl sinom tusende svin, och där har icke varit rengjordt på hundrade år. Nu skall du rensa svinstian, och det skall vara gjordt tills i afton, när solen går ned.» Härefter förde hon konungasonen till en stor stia, hvarest lågo flera svin än någon kunde räkna, och smutsen var samlad till ett högt berg, så att ingen kunde komma fram, utom allenast öfver en smal spång. Därefter vände Hafsfrun tillbaka och trodde förvisst, att svennen icke skulle gå i land med sitt företag. Konungasonen

kunde icke heller tänka annat. Han satte sig därför ned, stödde hand under kind, och fällde modiga tårar.

Då han nu satt och grät, kom den fagra Singorra gående och sporde hvarför han var så bedröfvad. Prinsen svarade: »Jag kan väl inte annat än vara ledsen. Hafsfrun har befallt mig rensa hela svinstian. Om jag inte det har gjort innan kvällen, när solen bergas, mister jag dig och all annan glädje.» Jungfrun tog till orda: »Var inte ledsen! jag vill hjälpa dig, om du eljest lofvar bli mig trogen: ty dig skall jag icke svika.» Konungasonen jakade härtill och sade, att han aldrig i världen skulle glömma henne. Då steg Singorra upp på smutshögen och gick varsamt fram öfver spången, till dess hon kom till en gammal grå galt, som låg gömd i gyttjan. Konungadottern kvad:

»Galt, Galt! gör rent efter dig,
så blir du fri.»

Men knappast voro orden utsagda, förrän galten sprang upp, for hastigt omkring i stian, bökade med trynet och sparkade med klöfvarna samt upphörde icke, förrän hela platsen var ren som ett salsgolf. Därefter flydde han sin kos och kom aldrig mer igen; men prinsen var glad och kunde icke nog prisa den väna jungfrun för allt hennes bistånd.

Konungasonen trädde nu inför sin matmoder och sade, att han fullgjort hennes begäran, som hon hade tillsagt. Då blef hafsfrun öfvermåttan vred och tänkte, att hon väl skulle fresta hvem som var starkare, hennes list eller svennens lycka. Hon lät så icke märka någonting; men om morgonen, när solen rann upp, ropade hon ungersvennen och sade, att han skulle fara till hennes syster efter brudsaker. Hon gaf honom tillika en ask att lägga sakerna i, och tyckte prinsen sig väl kunna märka af hennes uppsyn, att hon icke väntade honom oskadd tillbaka ifrån den resan.

När det så led på tiden, att svennen skulle gifva sig bort, kom den fagra Singorra fram till honom och sade: »Jag har sport, att

du skall fara till Hafsfruns syster, och vi lära aldrig mer råkask, om du inte gör såsom jag nu vill säga dig. Här har du tvenne järnknifvar, tvenne järnxor, tvenne yllemössor och tvenne kakor. Dem skall du taga med dig, och skänka bort under vägen, hvar helst du kan finna rådligt. Men när du kommer fram, skall du noga gifva akt på hvar du sätter dig. I trollets sal äro fem stolar af olika färg. Om du sätter dig på den hvita stolen, sjunker du, och sjunker ända ned i hafsens djup och kommer aldrig upp igen. Om du sitter på den röda, brinner du och brinner och blir aldrig kall igen. Om du sitter på den blåa stolen, får du slag och bråddöd, och vi ses aldrig mer igen. Om du sitter på den gula, får du tvinsot och täres och trånar och blir aldrig frisk igen. Men på den svarta stolen kan du sitta, ty där blir du oskadd.» Hon tillade: »Här är ett silkeshyende, det skall du lägga under ormen, som ringlar sig på salsgolfvet. Men framför allt ät icke af maten, ty då blir du död, och jag får aldrig se dig mera.»

Konungasonen tackade mycket för dessa goda råd, tog så afsked ifrån sin käreasta, och ingen kan väl undra öfver, att de skildes med stor sorg å bägge sidor. Därefter begynte han sin vandring, och intet är oss sagdt om hans färd, förrän han kom till tvenne män, som höllo på att tälja och slöjda; men de hade icke mer än en knif, och dålig var den, ty han var af trä. Då rann det prinsen i minnet hvad Singorra hade sagt, han tog så fram sina järnknifvar och gaf dem åt de bägge slöjdmännen.

Ungersvennen gick så ett stycke längre fram och kom till tvenne vedhuggare, men deras arbete gick mycket smått, ty de hade inte mer än en yxa, och dålig var den, ty hon var af trä. Då kom prinsen ihåg sin käreastas råd och skänkte dem hvar sin järnyxa. Därefter fortsatte han sin färd och kom till tvenne karlar, som stodo vid vägen och malde på en kvarn; men vinden blåste kallt, och männen voro barhufvade. Då gjorde det prinsen ondt om de bägge karlarna, och han gaf dem hvar sin yllemössa. Han vandrade så ännu en stund och kom till borgagrinden. Då

rusade där fram en varg och en björn, och vargen glupade, och björnen brummade, som ville de uppsluka honom. Men ungersvennen var inte rådlös; han tog en kaka, bröt den itu och gaf vargen och björnen hvar sitt stycke. Vilddjuren kröpo nu tillbaka i sitt ide och lämnade vägen fri, så att prinsen utan vidare äfventyr kom fram till trollets gård.

När svennen kom in, fördes han inför trolldrottningen, hälsade ifrån hennes syster och framförde sitt ärende. Han blef emottagen på det allra bästa, och gumman lofvade styra om bröllops-sakerna, som begärdt var. Hon lät så framsätta en hvit stol och bad ungersvennen hvila sig efter den långa resan. Men prinsen kom ihåg Singorras råd och svarade, att han inte var trött. Då lät drottningen bära fram den röda stolen; men prinsen svarade som förut, att han väl orkade stå. Trollpackan lät därefter bära fram den blåa stolen; men svennen ville icke sätta sig. Likaledes ock med den gula stolen. När så drottningen fortfor att truga honom att sätta sig, gick svennen fram till ändan af salen, satte sig på den svarta stolen och sade: »Här tyckes mig, att en liten hvila kan vara god.» Gumman kunde häraf förstå att prinsen var på sin vakt, och man kan väl tänka, att hon inte blef vänligare till sinnes för det.

Drottningen tog nu fram en korf, bjöd prinsen äta och sade, att han väl tarfvade något till lifs efter en så lång vandring. Svennen undskyllde sig med att han icke var hungrig, men det hjälpte inte; han skulle äta, antingen han ville eller icke. Gumman gick därefter bort för att tillreda bröllops-sakerna, men talade först till sin orm, som låg i ett hörn af salen:

»Ormen min,
vakta honom du.»

Då nu svennen kom för sig själf och blef varse ormen där den ringlade sig på salsgolvet, rann honom i minnet hvad Singorra hade sagt. Han gick därför bort till odjuret, strök det med handen och lade silkeshyendet under dess hufvud; hvilket ormen lät

sig väl behaga. Därefter smög prinsen bort i vrån, gömde korfven under sopkvasten och gick så åter till sin stol.

Knappast var han redo härmed, förrän trolldrottningen kom in igen och sporde, om han ätit af maten, som hon gifvit honom. Konungasonen jakade härtill. Då sade trollet:

»Korfven min,
hvar är du nu?»

Korfven svarade:

»I sopvrån här,
I sopvrån här.»

Nu blef trolldrottningen mycket misslynt, hämtade korfven och sade, att prinsen skulle äta upp den tills hon kom igen. Därefter gick hon ut; men talade först till ormen:

»Ormen min,
vakta honom du.»

När så gumman var borta, visste sig prinsen ingen lefvandes råd hvar han skulle gömma den stygga anrättningen. Omsider hittade han på och stoppade den i barmen, under kläderna. Det hade så inte lidit långt om länge, förrän trollet kom igen och sporde, om han ätit sig mätt. Syvnen jakade härtill. Då sade drottningen:

»Korfven min,
hvar är du nu?»

Korfven svarade:

»Här i barmen,
här i barmen.»

Nu blef trolldrottningen väl tillfreds och sade:

»Är du i barmen,
nog kommer du i tarmen.»

Konungasonen fick därefter en ask med bröllopsaker, tog så afsked ifrån trolldrottningen och lagade sig mot hemmet. Men han hade knappast kommit ut på gården, förrän korfven begynte röra sig under hans kläder och förbyttes till en stygg drake, som

bredde ut vingarna och flög högt upp i skyn. Då blef ungersvennen förfärad och vandrade det fortaste han kunde. När han så kom till borgagrinden, ropade trolldrottningen:

»Björnen min,
rif honom i tusende flingor!»

Genast rusade björnen fram; men svennen tog en half kaka och kastade i djurets mun. Då sade björnen:

»Hungrig var jag,
nu är jag mätt.»

och lufsade så tillbaka i sin kula. Men svennen fortsatte sin färd och kom till vargen. Då ropade trollet:

»Vargen min,
rif honom i tusende flingor!»

Strax rusade vargen fram och gapade stort; men konungasonen tog den halfva kakan och kastade i hans mun. Vargen gick så tillbaka i sitt ide, sägande:

»Hungrig var jag,
nu är jag mätt.»

Nu tycktes det konungasonen föga rådligt att dröja. Han började därför springa det snabbaste han kunde och kom till de bägge männen, som malde på kvarnen. Då ropade drottningen:

»Mjöltnare två,
malen honom i tusende flingor!»

Men när mjölnarna fingo se, hvem det var, ville de icke göra honom någon skada, utan sade: »Inte ska' vi löna godt med ondt. Han har gifvit oss yllemössor; förr stodo vi barhufvade.» De fortforo så att mala utan uppehåll; men svennen lopp stigen fram och kom till männen, som slöjdade. Då ropade drottningen:

»Slöjdare två,
skären honom i tusende flingor!»

Men när slöjdarna fingo se hvem det var, ville de icke göra honom någon skada, utan sade: »Inte ska' vi löna godt med ondt. Förr täljde vi med träknifvar; han har gifvit oss järnknifvar.»

De gingo så åter till sitt arbete; men konungasonen skyndade framåt och kom till karlarna, som höggo. Då ropade trollet om igen:

»Huggare två!

hugg' honom i tusende flingor!»

Men när vedhuggarna fingo se, hvem det var, ville de icke göra honom något för när, utan sade: »Inte ska' vi löna godt med ondt. Förr hade vi yxor af trä; han har gifvit oss yxor af järn.» Karlarna begynte nu hugga som förut; men konungasonen lopp vägen fram och stannade inte, förrän han kom åter till Hafsfruns gård.

Ungersvennen gick så inför sin matmoder, gaf henne bröllops-sakerna och gjorde reda för sin sändning. När nu Hafsfrun såg honom helbregda, blef hon mycket förundrad, och man kunde väl märka, att hon var vred. Det led så på aftonen, att folket skulle till sängs. Då kom den fagra Singorra fram till prinsen, hälsade honom med stor huldhet och sade: »Nu är trollpackan vred, och vi måste snarligen fly undan, om vi hafva lifvet kärt.» Prinsen genmälte: »Huru skall det gå till? Aldrig komma vi ur Hafsfruns gård, utan hennes goda minne.» Jungfrun tog till orda: »Var lugn, jag skall finna på råd, om du eljest lofvar bli mig trogen; ty dig skall jag aldrig svika.» Konungasonen försäkrade åter, att han aldrig skulle älska någon i världen, utom henne. Då sade Singorra: »Gå ned i stallet och lägg guldsadeln på den svarta hingsten, men lägg silfversadeln på det svarta stoet. Vid midnattstid fara vi hädan.» Prinsen gjorde som konungadottern hade sagt, vandrade ned till stallet, lade guldsadeln på den svarta gångaren och silfversadeln på det svarta stoet. Men Singorra gick in i jungfruburen, lindade samman klutar och gjorde tre små dockor, hvilka hon ställde, en vid sängen, en midt på golfvet och en vid tröskeln. Därefter skar hon sig i vänstra lillfingret, lät en blodsdroppe falla på hvarje docka och sade: »I skolen svara för mig, när jag är borta.»

När det nu var vid midnattstid, smögo sig konungabarnen ned till stallet, satte sig upp på sina gångare och rymde bort från Hafsfruns gård. De redo så hela natten, utan att någon märkte deras färd. Men när det led emot morgongryningen och tupporna begynte gala, vaknade Hafsfrun i högan loft och ropade:

»Singorra min,
sofver du ännu?»

»Nej, min fru!» svarade dockan, som stod vid sängstolpen. Det led så någon stund, och Hafsfrun ropade åter:

»Singorra min,
hvad gör du nu?»

»Jag gör upp eld, min fru!» svarade den andra dockan, som stod på golftiljan. Det gick så en stund, och den gamla ropade för tredje gången:

»Singorra min,
brinner det ännu?»

»Ja, det gör det, min fru!» genmälte den tredje dockan, som stod vid tröskeln. Men när det led mot dager, kom Hafsfrun själf in i Singorras jungfrubur, och man kan väl tänka att hon inte blef god, när hon fann buren tom och ingen därinne utom dockorna, som stodo på golfvet och stirrade. Hon lopp så ned till stallet för att se om sina fålar; men inte fick hon någon tröst där heller; ty den svarte gångaren var borta, det svarta stoet var borta, och gumman kunde häraf väl förstå, att konungabarnen flytt sin kos.

Hafsfrun blef nu öfvermåttan vred och satte sig i sinnet, att de bägge rymmarna icke skulle ha gjort henne detta för intet. Hon ropade därför på sin dräng och sade: »Skynda dig och sadla min egen bock, som tar hundra mil i steget. Rid så bort och fånga både smått och stort!». Drängen var genast redo, sadlade gummans bock, satte sig upp på hans rygg och for af, som när vinden spelar öfver böljorna. När nu Singorra fick höra buller bakom sig, kunde hon väl förstå hvad som var på färde. Hon vände sig därför till konungasonen och sade: »Hör du hur det susar?

Nu är det bäst vi akta oss, för Hafsfruns bock är ute och lunkar.» Hon förvandlade så sig själf och sin fästman till två små råttor, som sprungo och lekte vid vägen. Knappt var detta gjordt, förrän Hafsfruns dräng kom farande i luften, så det susade om honom. Då han nu fick se de bägge råttorna, tänkte han för sig själf: »Inte kunde det väl vara dem, som min matmoder menade.» Han red så vägen fram och vände tillbaka utan att finna något. Då han nu kom hem, stod Hafsfrun ute på sin gård och frågade: »Nå! har du sett dem?» »Nej», sade drängen, »jag såg ingenting, bara ett par små råttor, som lekte på vägen.» »Dem skulle du ha tagit», sade Hafsfrun och var mycket vred. »Vänd nu tillbaka och fånga både smått och stort!«

Drängen steg så åter upp på den snabbfotade bocken och for af som en blix. Men när Singorra fick höra buller bakom sig, sade hon till sin följeslagare: »Hör du hur det susar?» Nu är det bäst vi akta oss, för Hafsfruns bock är ute och lunkar.» Hon förvandlade därefter sig själf och sin käraste till två små fåglar, som flögo af och an i luften. Rätt som det var kom drängen ridande på sin bock och for förbi som en ljungeld. När han nu fick se de bägge fåglarna, hvilka flögo i luften, tänkte han för sig själf: »Icke kunde det vara dem, som min matmoder menade.» Han red så längre fram och vände slutligen tillbaka utan att hafva funnit något. När han nu kom hem, stod Hafsfrun ute på sin gård och frågade: »Nå! har du sett dem?» »Nej», svarade drängen, »jag såg ingenting utom två små fåglar, som flaxade i luften.» »Just dem skulle du tagit», sade Hafsfrun och var mäktigt förgrymmad. »Vänd nu tillbaka och fånga både smått och stort!«

Drängen steg så åter upp på den snabbfotade bocken och for af som en tanke. Men när Singorra hörde buller bakom sig, sade hon till konungasonen: »Hör du hur det susar? Nu är det bäst vi akta oss; för Hafsfruns bock är ute och lunkar.» Hon förvandlade därefter sig själf och sin hjärtanskär till tvenne träd, som stodo vid vägen; men träden hade inga rötter. Knappast

var det beställt, förrän drängen kom ridande på sin bock och for fram, så det hven i luften. Då han nu fick se de bägge träden, tänkte han för sig själf: »Inte kunde det väl vara dem, som min matmoder menade.» Han red så förbi och vände slutligen tillbaka med oförrättadt ärende. När han nu kom hem, stod Hafsfrun ute på sin gård, och frågade: »Nå! har du sett dem?» »Nej», svarade drängen, »jag såg ingenting utom tvenne träd, som stodo vid vägen.» »Just dem skulle du ha tagit», sade Hafsfrun. »Bad jag inte, att du skulle fånga både smått och stort?» — Gummman var nu öfvermåttan vred och gaf sig själf på väg att jaga efter flyktingarna. Men Singorra hade nyttjat tiden, och när Hafsfrun kom fram, voro konungabarnen redan öfver landamäret, så hon icke hade någon vidare makt med dem.

Konungasonen och den fagra Singorra färdades nu vägen fram och kommo upp ur hafvet icke långt ifrån kungsgården. När så ungersvennen igenkände sin faders gård, fick han en stark åtrå att fara dit och se, huru det gick hans fränder, om de ännu voro vid lif. Singorra lade sig med all makt häremot, ty hon kunde väl förutse huru allt skulle lyktas; men prinsen bad så innerligen vackert, och till slut kunde hon icke stå emot hans böner. Det blef så beramad, att konungasonen skulle gå upp till kungsgården; men Singorra stannade kvar och bidade hans återkomst. Då nu konungabarnen skulle skiljas åt, sade prinsessan: »Ett skall du lofva, för all den huldhel och tro jag visat dig. Du får icke tala vid någon i din faders gård; ty då glömmes du ditt ord och löfte, som du gifvit mig.» Prinsen samtyckte härtill och for därefter sina färde. Men konungadottern satte sig vid vägen och grät, ty det tycktes henne tungt att mista honom, som hon höll så kär framför allt annat i världen.

När nu ungersvennen kom ridande in på sin faders gård, blef stor fröjd ibland alla hans fränder, och de gingo emot honom med lust och glädje. Men prinsen var underlig till sinnes och ville hvarken tala eller svara, utan lagade sig att genast rida bort igen.

Detta föreföll hans fränder sällsamt; men de kunde icke kvarhålla honom. Då prinsen så skulle fara ut genom borgagrinden, kommo gårdshundarna hastigt rusande emot honom och skällde hårdt. Då glömde svennen sitt löfte och ropade: »Tyst! tyst!» Men i samma stund skiftades hela hans håg, så han glömde sin käresta och allt annat, och det förgångna syntes honom icke annorlunda än som en svår dröm. Han vände så åter till sina fränder och mottogs af alla med stor kärlek. Och där vardt fröjd öfver konungens gård, ja öfver hela riket, att kungen återfått sin enda son, som så länge varit borta. —

Nu vilja vi gå tillbaka och se, huru det gick med Singorra, där hon satt och väntade på sin fästman. Hon väntade och väntade men ingen konungason hördes af. Då kunde jungfrun väl förstå, huru allt hade aflupit; hon blef därför mycket bedröfvad, gick undan ifrån vägen, satte sig vid en liten källa och grät. När det så led emot morgonen och solen rann upp, kom där en ung flicka gående för att hämta vatten. Då hon nu lutade sig ned och fick se den fagra Singorras bild i källan, blef hon mycket glad och kunde icke annat tro, än det var hennes eget anlete som hon såg. Flickan slog så händerna tillsammans och sade: »Hvad! har jag blifvit så fager? Då passar jag inte längre till att sitta i stugan hos min blinde far.» Med dessa ord lämnade hon sin kruka och lopp sina färde. Men Singorra tog krukan full med vatten, gick upp i stugan till den blinde mannen och vårdade honom så väl, som hade han varit hennes fader. Gubben kunde icke heller tro annat, än att det var hans egen dotter, ehuru det föreföll honom underligt att hon i hast blifvit så annorlunda till sinnes.

Emellertid gick ett stort rykte kring bygden om den blinde gubbens dotter, att hon var så fager, att vänare mö inte kunde finnas. Detta rykte trängde sig ända fram till hofmännen på kungsgården, och de satte sig i sinnet att pröfva, om det var sant som sades, att den unga tärnan var lika stolt som hon var vacker.

De kommo nu öfverens om att hvar efter annan skulle eftersträfva hennes ynnest och mente, att de på sistone skulle få sanna det gamla rönet, att 'äfven den stoltaste till slut faller till föga'.

Det led så någon tid bortåt och den förste hofmannen skulle pröfva sin lycka. Han begaf sig därför till gubbens stuga, satte sig ned att språka med den fagra mön och hjälpte henne med hennes sysslor såsom unga män hafva för sed. När det nu blef afton, och folket skulle lägga sig, ville hofmannen inte gå sin väg, utan bad att få stanna kvar öfver natten. Singorra låtsade som om hon inte hade något häremot. Men rätt som det var, utbrast hon: »Ack! det var sant, jag glömde skjuta spjället, och det blir så kallt till natten.» Genast var hofmannen redo och erbjöd sig att gå i hennes ställe. Jungfrun tackade och sade: »Säg mig till, när du håller i spjällstängen!» »Ja, nu håller jag», svarade hofmannen. Då ropade prinsessan:

»Spjäll, håll karl, och karl, håll spjäll,
ända till ljusan dag!»

Hofmannen blef nu fast och kunde inte komma vare sig fram eller tillbaka, utan stod vid spjällstängen och ryckte och ryckte hela natten igenom. När det dagades, blef han lös igen och smög sig skamflat hem till kungsgården. Men ingen lærer undra, att han icke ville omtala, huru snöpligt hans färd hade aflupit.

Nästa kväll skulle den andre hofmannen gifva sig åstad och pröfva sin lycka. Han gick därför bort till gubbens stuga och talade mycket fagert till den unga mön, såsom unga män hafva för sed. När det nu blef afton, och folket skulle till sängs, ville hofmannen inte gå sina färde, utan bad att få stanna kvar öfver natten. Jungfrun biföll denna begäran och ställde sig mycket vänlig. Men rätt som det var, utbrast hon: »Ack! det var sant, jag glömde stänga igen dörren, och det blir så kallt till natten.» Genast var hofmannen redo och erbjöd sig att göra det i hennes ställe. Jungfrun tackade och sade: »Säg mig till, när du håller i låset!» »Ja, nu håller jag», svarade hofmannen. Då ropade prinsessan:

»Dörr, håll karl, och karl, håll dörr,
ända till ljusan dag!»

Hofmannen blef nu fast vid dörren och fick stå där och dra och dra, ända tills det blef ljusan dager. Då blef han omsider lös och smög sig skamflat hem till kungsgården. Men han aktade noga, att ingen skulle få reda på huru han haft det om natten.

Tredje kvällen skulle den siste hofmannen försöka sin lycka. Han gick därför bort till gubbens stuga, satte sig hos den unga mön och prisade hennes fagra utseende. Konungadottern låtsade som hon gärna lyssnade till hofmannens ord och visade sig mycket vänlig. När det nu blef kväll och folket skulle gå till sängs, ville hofmannen ingalunda gå bort, utan bad att få stanna kvar i stugan öfver natten. Singorra biföll denna begäran. Men rätt som det var, utbrast hon: »Ack! nu minns jag; jag har icke stängt in kalfven, och det får jag inte glömma.» Hofmannen var genast redo, och erbjöd sig att göra det i hennes ställe. Konungadottern tackade och sade: »Kalfven är svår att fånga, såg mig till, när du har honom fast!» »Ja, nu har jag honom», svarade hofmannen, och fattade kalfven i svansen. Då ropade prinsessan:

»Kalf, håll karl, och karl, håll kalf,
och spring öfver berg och spring öfver dal,
ända tills dager blir ljus!»

Nu blef där en lustig skjuts; ty kalfven till att springa öfver både berg och dalar, och hofmannen till att springa efter, med händerna fast vid kalfsvansen. De lupo så hela natten igenom, ända tills solen gick upp; men då var hofmannen så trött, att han knappt förmådde röra sig. Han vände nu igen till kungsgården, och tyckte, att det blef honom till ringa heder, om någon sporde huru hans färd hade aflupit.

Medan allt detta timade, öfverlade konungen och drottningen med hvarandra om att prinsen borde gifta sig. Svennen efterkom deras vilja härutinnan, for så bort i främmande land och fäste sig en fager konungadotter. Därefter lagades till bröllop, och allt

var lust och gamman öfver hela kungsgården. Då hände det en dag, att prinsen var ute och åkte med sin unga brud och kom till stugan, hvarest Singorra satt hos den blinde gubben. Då de nu skulle fara förbi, blefvo hästarna bångstyriga, bröto af tistelstången, slogo sönder vagnen och sprungo sin kos, så att ingen kunde taga dem fatt. Nu blef stor öfverläggning om huru de unga tu skulle komma hem till kungsgården igen. Då sågo de tre hofmännen på hvarandra, och den ene tog till orda: »Väl vet jag, hvar vi skola få oss en ny tistelstång. I denna koja bor en tärna. Om hon vill låna oss spjällstången, som ligger öfver taket, är jag viss, att den duger till vagnstistel.» Den andre hofmannen sade: »Nog vet jag huru vi skola laga vagnen. Om flickan vill låna oss sin stugudörr, är jag viss, att den passar.» Den tredje hofmannen lade till: »Värst blir att skaffa hästar. Men om tärnan vill låna oss sin kalf, vet jag visst, att han orkar draga hela vagnen, vore den än så tung.» Som nu intel annat stod att råda, skickade konungasonen bud till tärnan och bad att få låna spjällstången, stugudörren och kalfven. Hårtill samtyckte flickan af hjärtat gärna, likväl med villkor, att hon skulle få vara med på prinsens bröllop, hvilket man också lofvade henne. Spjällstången blef nu satt som vagnstistel och passade fullkomligt. Stugudörren lades i vagnen och passade likaledes. Därefter spändes kalfven framför åkdonet, och så foro prinsen och hans unga brud hem till kungsgården med både lust och gamman.

När nu bröllopsdagen var inne, klädde sig Singorra i en silkessömmad klädning, prydde sig med kostliga smycken och gick fram till kungsgården. Men hennes klädning lyste af röda guld i hvarenda fäll och hon själf var så fager, att alla undrade däröfver och tänkte, att hon måtte vara en konungs dotter. Därefter satte sig bröllopgästerna till bords och gåfvo noga akt på den främmande mön, för att se hvad hon skulle företaga sig. När det så lidit en stund, tog Singorra fram en liten ask; i asken voro tre små fåglar och tre små guldorn, och då jungfrun öppnade

locket, hoppade fåglarna ut och flögo midt öfver bordet, dit där brudgummen satt. Men de hade hvar sitt guldkorn i munnen, utom den tredje fågeln, som glömde sitt korn. Då sade de bägge fåglarna: »Se, nu har du glömt ditt guldkorn, såsom konungasonen glömde Singorra.» Men i samma stund gick det upp som ett ljus för prinsens sinne, och det rann honom i minnet, huru han svikit tro och ära emot sin käreasta. Han sprang så upp ifrån bordet, tog den fagra Singorra i famn och sade: »Dig eller ingen vill jag ha i världen, ty du är min rätta fästmö.»

Vid denna tilldragelse blef det stort oväsen i salen, och gästerna sågo med undran på hvarandra. Då berättade brudgummen, huru allt hade timat, ända ifrån den dagen han kom till Hafsfrun, och hvilken stor godhet den unga tärnan städse bevisat honom. Därefter blef den främmande prinsessan återskickad till sin fader med stort följe och all annan hedersbevisning. Men konungasonen firade sitt bröllop med den fagra Singorra, och bröllopet varade i dagar, det varade väl i sju, och om det inte är slut, firas det än i denna dag.



DEN FÖRTROLLADE GRODAN.

Det var en gång en torpare, som mången är väl det; han hade tre söner, men hans hustru var längesedan död. När så de bägge äldsta pojkarna kommit något till ålders, gingo de en dag till sin fader och bådo om lof att få draga bort ifrån hemmet för att taga sig hustrur. Torparen svarade: »Icke är väl det värdt, att I sen er om efter giftermål, innan I först pröfvat eder lycka i världen. Jag skulle gärna vilja veta, hvem som kan tjäna sig den grannaste duken att lägga på bordet till julafton.» Detta förslag gingo bröderna gärna in på, och de skulle så ut i världen och se hvem som kunde tjäna sig den grannaste duken. Men vid afskedet gaf torparen dem hvardera tre slantar och sade, att det skulle vara liksom en tärpenning, till dess de kunde skaffa sig någon tjänst.

När de bägge äldsta sönerna nu skulle draga bort ifrån hemmet, gick äfven den lille minste gossen fram till sin fader och bad om lof att få ge sig ut och försöka sin lycka. Torparen ville inte lyssna härtill, utan svarade: »Ja, du stackars liten! du lär väl inte tro det är någon, som vill hafva dig i tjänst. Det är bättre du sitter hemma i spiselvrån, där har du din rätta plats.» Men pojken var envis och sade: »Far! låt mig följa med. Ingen vet huru lyckan vänder sig. Kanske går det mig väl i världen, ehuru jag är liten och ringare än mina bröder.» När gubben hörde sådant, tänkte han för sig själf: »Ja, det kan vara så godt att bli af med honom för någon tid. Här hemma gör han intet gagn,

och han kommer väl igen, innan skogen blir grön.» Gossen fick så lof att följa sina bröder åt och erhöll af sin fader tre slantar som en tärpenning under resan.

Torparsönerna gåfvo sig därefter i väg och vandrade hela dagen igenom. När det så led emot aftonen, kommo de till en ölstuga, som låg invid vägen, och i stugan voro samlade en stor skara vandringsmän och andra gäster. Då satte sig de bägge äldsta bröderna ned och åto och drucko och gjorde sig glada; men den lille minste brodern kröp undan i en vrå för sig själf och ville inte vara med i laget. När så bröderna gjort af med sina penningar, rådslogo de om, huru de skulle fortsätta sitt lustiga lefverne. Därefter ropade de på sin yngste broder och sade, att han skulle ge dem sina tre slantar; han kunde i alla fall inte göra något bättre än packa sig hem ju förr desto hellre. Men gossen ville icke efterkomma deras begäran. Då togo bröderna fatt på honom, öfverföllu honom med hugg och slag, togo hans penningar och jagade honom ut ur härberget. Därefter satte de sig ned och åto och drucko som förut. Men den stackars pojken flydde ut i mörka natten och visste icke, hvart han skulle taga vägen. Han vandrade nu på många villsamma stigar, tills han inte orkade gå längre. Då satte han sig ned på en tufva och grät bittert, ända till dess han somnade af trötthet.

Tidigt om morgonen, innan lärkan börjat sin sång, vaknade gossen upp och begynte åter sin färd. Han vandrade nu öfver berg och djupa dalar och frågade inte efter hvart det bar, blott han kom undan ifrån sina bröder. När han så vankat både länge och väl, fann han slutligen en grön stig, som ledde till en gård; men gården var så stor, att den tycktes honom icke kunna vara något annat än en kungsgård. Pojken besinnade sig nu icke länge, utan trädde in och gick igenom många fagra rum, det ena präktigare än det andra; men ingen lefvande varelse syntes till. Då han så hade vandrat en lång stund, ur sal och i sal, ur gemak och i gemak, kom han slutligen till ett rum, som var ännu

mycket kostligare än något af de öfriga. Men längst fram i hög-sätet satt där en groda; hon var svartare än den svartaste jord och så stygg att åse, att gossen knappast kunde vända sina ögon till henne. Grodan frågade, hvem det var som kom och hvad han hade för ärende. Gossen svarade som sanningen var: »Jag är en fattig torparson, som gifvit mig ut i världen att söka mig någon tjänst.» Då tog grodan till orda: »Du har väl inte lust att städja dig hos mig? Jag behöfver nu en sven som allra bäst.» Pojken samtyckte härtill och sade att han gärna ville tjäna henne. Grodan sade: »Var då välkommen! Om du är mig trogen, skall det blifva din lycka.» De blefvo nu väl öfverens, och gossen försäkrade, att trohet inte skulle fattas, blott hans matmoder icke fordrade mera än han mäktade uträtta.

Sedan detta var bestäldt, gingo gossen och grodan ned i trädgården, som låg utanför huset, och kommo till en stor buske, af ett slag, som pojken aldrig förr sett. Då sade grodan: »Detta skall blifva ditt göromål, att du skall skära en kvist af denna buske, hvar dag af året. Du skall göra det så väl söndag som måndag, så väl juldag som midsommardag; men du må inte skära flera kvistar, utan blott en enda.» Pojken lofvade i allo efterkomma hennes begäran. Grodan förde honom nu till en kammare i högan loft och sade: »Här skall du framdeles bo och vistas. På detta bord skall du alltid finna mat och dryck, när du vill äta. Denna säng skall vara bäddad, när det lyster dig att hvila, och du äger i allt din goda frihet. Var allenast trogen i det som dig åligger.» Då hon sagt detta, skildes de åt och grodan hoppade sin väg. Men pojken tog sin knif, gick ned i trädgården och skar en kvist af busken; och så var han fri för den dagen. Andra morgonen gjorde han på samma sätt; likaledes den tredje, och så allt framgent, hela året om. Han hade nu goda dagar på kungsgården och ägde öfverflöd på allt, som han kunde önska sig; men likväl blef tiden honom lång, ty dag gick och dag kom, och aldrig såg eller hörde han någon människa.

När nu året var till ända och gossen skurit den sista kvisten af busken, kom den lilla grodan hoppande till honom, tackade för hans trogna tjänst och sporde, hvad lön han önskade sig. Pojken svarade, att han föga gjort skäl för någon lön, utan ville gärna vara nöjd med hvad hans matmoder ville gifva honom. Då tog grodan till orda: »Nog vet jag hvad lön du helst önskar. Dina bröder äro ute att tjäna sig dukar till att breda på eder faders bord på julafton. Här vill jag gifva dig en duk, hvars make de näppeligen lära finna, om de ock leta genom tolf konungariket.» Med dessa ord gaf hon svennen en bordduk; men duken var hvitare än snö och därtill så grann, att aldrig någon sett dess like. Då blef pojken öfvermåttan glad, tackade med många höfviska ord för gåfvan, tog så farväl af sin matmoder och gjorde sig redo att med stor hjärtans fröjd återvända hem till sin fader.

Han begynte nu sin färd och vandrade hela dagen igenom utan att möta någon. När det så blef sent om aftonen, fick han se ett ljus och gick ditåt för att finna husrum öfver natten. Han igenkände nu samma härberge, hvaräst han skilts ifrån sina bröder, och när han kom fram, se, då suto torparsvennerna därinne, emellan skålar och krus och åto och drucko och gjorde sig lustiga. Som nu gossen icke länge kunde minnas någon oförrätt, blef han glad att träffa sina bröder och gick fram och hälsade dem med stor kärlek. Han tog därefter till orda och frågade, huru det gått dem sedan de sist sågo hvarandra och om de lyckats tjäna sig någon duk att breda på sin faders julbord. Bröderna jakade härtill och sade att allt gått dem väl i händer. De togo så fram hvar sin duk; men dukarna voro både slitna och söndriga. Då sade gossen: »Vänta, skolen I få se på någonting helt annat.» Han bredde så ut duken, som han fått af grodan, och alla gästerna i härberget förundrade sig storligen öfver den granna väfnaden. Men torparsvennerna kunde icke tåla, att deras yngre bror ägde en dylik kostbarhet. De togo därför med våld ifrån honom den fagra duken och gåfvo sina gamla bordskläden i stället. Därefter

vandrade alla tre bröderna hem till sin fader. Men när julkvällen kom och svennerna bredde sin duk på bordet, blef gubben högligen glad och kunde inte nog prisa deras lycka. Torparsvennerna begynte nu rosa sig själfva och ordade vidt och bredt om alla stora ting som de utfört. Men den lille minste gossen var tystlåten och talade föga. Han blef också hvarken hörd eller trodd, ehvad han måtte förtälja.

Sedan de trenne bröderna suttit hemma öfver julen, gingo de en dag åter till sin fader och bådo om lof att få draga bort och taga sig hustrur. Men gubben svarade som förut: »Icke är väl det värdt, att I sen eder om efter giftermål, förrän I något vidare pröfvat eder lycka i världen. Jag skulle gärna vilja se, hvem som kan tjäna sig den fagraste dryckesbägaren att sätta på bordet jul-afton.» Detta förslag gingo bröderna gärna in på, och de skulle så ut i världen och pröfva på, hvem som kunde tjäna sig det fagraste dryckeskärlet. Men vid afskedet gaf gubben dem hvar-dera tre slantar och sade, att det skulle vara som en tärpenning, till dess de kunde skaffa sig tjänst.

När nu torparens bägge äldsta söner skulle draga bort ifrån hemmet, gick den lille minste gossen till sin fader och bad om lof att också få ge sig ut i världen och fresta sin lycka. Gubben ville inte lyssna härtill utan svarade: »Ja, du stackars liten! du lär väl tänka det är någon, som vill ha dig i sin tjänst. Det är bättre du sitter och gräfver i spiselvrån, där har du din rätta plats.» Men pojken var mycket envis, och sade: »Far! låt mig följa med. Ingen kan veta, huru lyckan vänder sig. Törhända går det mig väl i världen, ehuru jag är liten och ringare än mina bröder.» När gubben hörde sådant, tänkte han för sig själf: »Ja det kan vara så godt att bli af med honom för någon tid. Han kommer väl igen, innan skogen löfvas.» Gossen fick så lof att följa sina bröder åt och erhöi af sin fader tre slantar som tärpenning under resan.

Torparsönerna gåfvo sig därefter på färd och vandrade hela

dagen igenom. När det så led emot aftonen, kommo de fram till ölstugan, som låg invid vägen, och i stugan voro samlade en stor skara vandringsmän och andra gäster. Då satte sig de bägge äldsta bröderna ned och åto och drucko och gjorde sig lustiga på allt vis; men den minste gossen kröp undan i ett hörn för sig själf och ville inte vara med i laget. När så bröderna hade gjort af med alla sina penningar, rådslogo de om, huru de skulle fortsätta sitt lustiga lefverne ännu en stund. Därefter gingo de bort till sin yngste broder och sade, att han skulle ge dem sina tre slantar, han kunde ändå inte göra något bättre än att laga sig hem, ju förr desto hellre. Men gossen ville icke efterkomma deras begäran. Då togo bröderna honom fatt, frånöfvade honom hans penningar och jagade honom med hugg och slag ut ur härberget. Därefter satte de sig ned och åto och drucko och förplägade sig som tillföre. Men den stackars pojken flydde ut i det kolsvarta mörkret och visste icke hvart han tog vägen. Han vandrade nu på många villsamma stigar, tills han icke orkade gå längre. Då satte han sig ned på en tufva och grät bittert, ända till dess han somnade af trötthet.

Bittida om morgonen, innan hanen gol, vaknade gossen upp ur sin sömn och begynte åter färdas öfver berg och dalar. När han så hade vankat både länge och väl, fann han slutligen en grön stig, och den gröna stigen ledde fram till gården som jag förut omnämnt. Då gossen nu kände igen kungsgården, blef han öfvermåttan glad och besinnade sig icke länge, utan gick dristeligen in och fann där åter sin gamla matmoder, som satt i högsätet. När så grodan blef honom varse, svarade hon vänligt på hans hälsning och sporde efter hans ärende. Gossen tog till orda: »Jag har kommit hit för att bjuda dig min tjänst, om du behöfver den.» Grodan sade: »Var då välkommen till mig! ty jag behöfver nu en sven som allra bäst. Om du vill tjäna mig troget, skall din lön icke blifva ringa.» Gossen försäkrade, att trohet inte skulle fattas, om hon eljest icke fordrade mer än han var i stånd till.

Grodan tog så fram en bundt korta trådar, räckte den åt ungersvennen och sade: »Detta skall blifva ditt göromål, att du skall knyta en tråd om hvarje kvist af busken, som du skar i fjol. Men du skall knyta en tråd för hvar dag af året, och du skall göra det så väl söndag som måndag, så väl juldag som midsommardag. Men du må inte knyta flera trådar utan blott en enda.» Gossen lofvade att i allo göra som hon hade befallt. Därefter förde grodan honom till en kammare i högan loft och och sade: »Här skall du framdeles bo och vistas. På detta bord skall du alltid finna mat och dryck, när du vill äta, denna säng skall vara bäddad, när dig lyster hvila, och du äger i allo din goda frihet. Var blott trogen i det dig åligger.» Därefter skildes de åt, och grodan hoppade sina färde. Men pojken tog en tråd, gick ned i trädgården och band om en af de kvistar han skurit året förut, och därmed var han fri för den dagen. Andra morgonen gjorde han på samma sätt, likaledes den tredje, och så allt framgent hela året om. Han lefde nu i allsköns maklighet och öfverflöd; men tiden tycktes honom lång, ty dagarna gingo den ena lik den andra, utan att han såg eller hörde någon lefvande varelse.

När nu året var till ända och gossen bundit den sista tråden om den sista kvisten, kom den lilla grodan åter hoppande till honom, tackade för hans trogna tjänst och sporde, hvad lön han önskade sig. Pojken svarade, att han föga gjort skäl för någon lön, utan ville gärna nöja sig med hvad hans matmoder fann för godt gifva honom. Då sade grodan: »Väl vet jag, hvilken lön du önskar dig helst. Dina bröder äro borta och tjäna sig dryckesbägare till att ställa på eder faders bord om julafton. Men här vill jag gifva dig en bägare, hvars make de väl näppeligen kunna få.» Med dessa ord gaf hon svennen ett dryckeskärl; men bägaren var af lödigt silfver och förgylld utan och innan; tretton mästare hade därpå satt sina mästartämplar, och arbetet var så konstrikt, att dess like icke stod att finna, om man ock sökte öfver tolf

konungariket. Gossen tackade för den kostliga gåfvan, såsom den väl kunde vara värd. Därefter tog han ett höfviskt afsked ifrån sin matmoder och lagade sig med stor hjärtans fröjd att återvända till hemmet.

Han vandrade så hela dagen i ända och kom sent om aftonen till ölstugan, hvarom jag förut berättat. Nu hade gossen visserligen ämnat gå förbi; men där föll ett stridt regn, och därtill måste han väl se sig om efter husrum öfver natten. Då han så trädde in i härberget, se, då sutto torparsvennerna därinne emellan skål och vägg, liksom när han sist skildes ifrån dem. Som nu gossen icke var långsint, blef han väl tillfreds att träffa sina bröder och gick fram och hälsade dem med stor vänlighet. Därefter begynte han spörja, huru det gått dem efter deras skilsmässa, och om de lyckats tjäna sig någon dryckesbägare att ställa på sin faders julbord. Svennerna jakade härtill och sade, att allt gått dem väl i händer. De visade nu hvar sitt dryckeskärl: men bägarna voro både gamla och ringa på allt sätt. Då sade gossen: »Vänta! skolen I se på någonting annat.» Han tog så fram sin dryckesbägare, som han fått af den lilla grodan; och ingen kan väl undra öfver att alla gästerna i ölstugan tyckte den vara ett mäkta kostligt stycke. Men torparsönerna kunde icke fördraga, att deras bröder ägde en slik dyrbarhet, utan sade: »Icke passar det sig att du, din stackare, har en sådan klenod. Den skall du ge åt oss, som äro både äldre och bättre än du.» Därmed togo de ifrån gossen hans sköna bägare, och gåfvo honom sina ringa dryckeskärl i stället. Emedan pojken nu väl förstod, att det inte är godt att tvista med den starkare, måste han låta sig nöja med som det var. Bröderna vandrade så hem till sin fader, och man kan väl veta hvad glädje där blef, när gubben såg den kostliga dryckesbägaren på sitt julbord. De bägge äldsta svennerna fingo nu ordet och begynte rosa sig själfva och sina storverk. Men den lille minste gossen var sorgsen, och talade föga. Det var också inte lönt annat, för han blef hvarken hörd eller trodd, när han sade något.

Sedan de tre bröderna suttit hos torparen öfver julen, gingo de bägge äldsta en dag inför sin fader och bådö om lof att få draga bort och taga sig hustrur. Gubben samtyckte gärna härtill, för han tyckte att hans söner nu voro både vuxna och väl bepröfvade i allting. Han sade: »Jag skulle gärna vilja se hvem som förer den fagraste bruden hem, när det lider till julafton.» Sådant tal behagade bröderna öfvermåttan väl, och de lofvade hvar för sig att göra sitt bästa. De skulle så ut i världen och försöka hvem som kunde tjäna sig den fagraste bruden. Men vid afskedet gaf gubben dem hvardera tre slantar till tärpenning under resan.

När nu torparens bägge äldsta söner skulle draga bort ifrån hemmet, gick den lille minste gossen till sin fader och bad om lof att få följa sina bröder åt. Gubben ville inte gärna lyssna härtill, utan sade: »Ja, du stackers liten! du lär väl inte tänka att det finns någon som vill hafva dig till fästman. Det är bättre att du sitter hemma och gräfver i spiselvrån. Där har du din rätta plats.» Men pojken lät inte afskräcka sig, utan sade: »Far! låt mig följa med. Ingen kan veta, huru lyckan vänder sig. Törhända går det mig väl i världen, ehuru jag är liten och ringare än mina bröder.» Huru svennen nu lade sina ord, tänkte gubben till sist: »Ja, det kan vara så godt att bli af med honom på någon tid. Han kommer väl igen, när nöden tränger.» Gossen fick nu lof att följa sina bröder och erhöll vid afskedet tre slantar af sin fader såsom kostpenning, till dess han kunde skaffa sig någon tjänst.

Torparsönerna gáfvo sig därefter i väg och vandrade hela dagen igen. När det så led emot aftonen, kommo de åter fram till ölstugan, som låg invid vägen, och i härberget voro samlade en stor skara vandringsmän och andra gäster. Då begynte de bägge äldsta bröderna ånyo sitt lustiga lefverne, och åto och drucko, men den yngste pojken satt för sig själf i ett hörn och ville inte vara med i laget. När så bröderna hade förtärt alla sina penningar, rådslogo de om huru de skulle få medel att roa sig ännu en stund. Därpå gingo de bort till sin yngste broder och sade, att



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1898

han skulle ge dem sina tre slantar, han kunde ändå inte göra något bättre än att laga sig hem, ju förr desto hellre. Men gossen ville icke efterkomma deras begäran, hvilket ingen kan förtänka honom. Då togo bröderna fatt i honom, frånröfvade honom hans penningar och drefvo honom själf med hugg och slag ut ur härberget. Därefter satte de sig ned och åto och drucko och förplägade sig som tillförene. Men den stackars pojken flydde ut i skogen och tänkte inte på hvart vägen bar, blott den förde honom bort ifrån hans bröder. Han vandrade nu på många villsanima stigar, till dess han inte orkade gå längre. Då satte han sig ned på en tufva och grät bittert, till dess han somnade af trötthet.

Tidigt om morgonen, innan solen gått upp, vaknade gossen ur sin sömn och begynte åter sin färd öfver berg och dalar. När han så vandrat en stund, kom han att tänka på, att det bästa, som nu kunde hända, vore om han kom till kungsgården, där han haft allting så godt. Knappast hade han tänkt denna tanke, förrän han åter stod på den gröna stigen, och när han så färdats ett stycke, låg kungsgården midt framför honom. Nu vardt svennen öfvermåttan glad och besinnade sig inte länge, utan gick dristeligen in i den fagra salen, där hans matmoder plögade sitta. När så grodan blef honom varse, mottog hon honom vänligt och sporde efter hans ärende. Svennen svarade: »Jag har kommit för att bjuda dig min tjänst, om du eljest behöfver den.» Grodan sade: »Var då välkommen till mig, ty jag behöfver en sven som allrbäst. Om du tjänar mig troget, skall din lön blifva större än du nu kan tänka.» Gossen försäkrade, att trohet inte skulle fattas, om hon allenast icke fordrade mer än han mäktade fullgöra. Då tog grodan till orda: »Din tjänst skall icke blifva tung eller mödosam. Det skall blifva ditt göromål, att du skall bära upp kvistarna, som du förut skurit och bundit, och lägga dem samman till ett bål på gården. Men du skall bära en kvist för hvar dag af året, och du skall göra det så väl onsdag som torsdag, så väl

julldag som midsommardag, och du må inte bära upp flera kvistar på en gång, utan blott en i sänder. När så året är om och du burit upp den sista kvisten, skall du tända eld på rishögen och gå in i din kammare för någon stund. Gå sedan ned och kringsopa bålet väl, så att alla kvistarna brinna upp. Om du då märker något i elden, skall du taga det ut och rädda det.» Gossen lofvade noga efterkomma sin matmoders begäran i allt detta. Därefter förde grodan honom upp i högan loft till en liten kammare och sade: »Här skall du framdeles bo och vistas. På detta bord skall du alltid finna mat och dryck, när du vill äta; denna säng skall alltid vara bäddad och redo, när dig lyster att hvila; och du äger i allt din fulla frihet. Var allenast trogen i hvad dig är tillsagdt!» Efter detta samtal skildes de åt, och grodan hoppade sin väg. Men svennen gick ned i trädgården, hämtade en kvist, som han tillförene afskurit och bundit, bar den upp dit där han ämnade tillreda bålet, och därmed var han fri för den dagen. Andra morgonen gjorde han på samma sätt, likaledes den tredje, och så allt framgent hela året om. Gossen hade nu goda dagar på kungsgården, trufdes väl och sköt upp till en rank ungersven. Men mycket ensligt syntes det honom där, ty han hvarken såg eller hörde någon människa; och han tänkte ofta med ledsnad på, att hans bröder skulle komma hem med fästmör, medan han icke hade någon.

När så året skridit rundt om och gossen burit upp den sista kvisten och lagt den till de öfriga, gjorde han som grodan hade sagt, tände eld på rishögen och tillredde ett stort bål. Därefter gick han bort för någon stund, kom så tillbaka och kringsopade platsen å alla sidor, så att kvistarna, stora och små, brunno till aska. Då han nu sysslade som allra bäst, se, då dök där upp midt i elden en underskön jungfru; hon var hvitare än snö, och hennes hår var så fagert och så rikt, att det räckte ned till fötterna som en kappa. När svennen blef varse den fagra jungfrun, sprang han hastigt fram och ryckte henne ut ur eldslågan. Men den unga

mön föll honom i famn med stor hjärtans fröjd och tackade för det han frälst henne. Hon var nu den vänaste och rikaste konungadotter i hela vida världen och hade blifvit »förgjord» af en trollpacka, som skapat henne till en stygg groda.

I samma stund blef det lif och rörelse i hela huset, och kungsgården fylldes af hofmän, riddare och förnåma jungfrur, som likaledes varit förtrollade. Alla gingo nu fram, den ena efter den andra, och hyllade sin drottning samt den raske ungersvennen, som hade frälst dem. Men konungadottern ville inte förlora tiden, utan lät genast spänna hästar för sin förgyllda vagn och lagade sig i ordning att resa bort. Hon lät därefter kläda torparsonen i silke och kostligt skarlakan, försåg honom med vapen och annan utrustning, som det kunde höfvas en fursteson, och så var den fattige gossen med ens förvandlad till den yppersta ungersven, som någonsin bundit svärd vid sida. När nu allt var i ordning för resan, tog konungadottern till orda: »Jag kan väl förstå, att du tänker på dina bröder, som äro stadda på väg emot hemmet för att visa sina fästmör. Vi vilja därför resa till din fader, på det att han äfven må se hvad fästmö du tjänat dig.» Svensken var vid allt detta så till mods, som om hade han fallit ned ifrån skyarna; men där var ingen tid att besinna sig, han steg därför genast upp i den gyllene vagnen, och nu foro de med mycken ära och stort följe för att hälsa på den gamle torparen i hans koja.

När de så färdats en stund, kommo de till ölstugan, som låg vid vägen. Då kände ungersvennen en stor lust att erfara, om hans bröder efter gammal vana ännu höllo till därinne. Han lät därför hålla med sin vagn och trädde in i härberget. Då han nu öppnade dörren, blef han varse torparensönerna, där de sutto emellan skål och vägg och åto och drucko och gjorde sig lustiga. Men bröderna hade med sig hvar sin fästmö, af sådan art som man väl kan gissa. Det är sagdt om dem, att de voro smärta till växten såsom trädstockar, hvitlätta som badstuguväggar, trindlagda som unga svin och gula i mungiporna, som svalungar. När svensken hade

sett allt detta, gick han skyndsamt bort, utan att någon känt igen honom. Därefter steg han upp till sin brud i den gyllene vagnen och for vägen fram med allt sitt följe. Men gästerna i ölstugan undrade mycket, hvad det var för en håld konungason, som nyss dragit där förbi.

Ungersvennen och hans fagra brud foro nu bort till torparens stuga och kommo fram när det redan var sent om aftonen. De gingo så in och bådo att få låna hus öfver natten. Torparen svarade som sanningen var, att han väntade hem sina tre söner och deras fästmör; dessutom hade han inte annat än en ringa koja, som illa passade till härberge åt så förnämt folk. Men konungadottern sade, att hon ville råda härutinnan, och torparen kunde icke neka att bifalla hennes begäran. Prinsessan lät nu tillreda ett ståtligt julgille, och skickade sina småsvenner ut i bygden för att bjuda gäster både när och fjärran. När det så lidit på kvällen och gästabudet var redo, kommo torparens bägge äldsta söner dragande med sina fästmör, och ingen lär väl undra öfver att gubben icke synnerligen gladdes åt sina sonhustrur. Då de nu sutto till bords, sporde konungadottern, hvarifrån torparen erhållit en så grann duk och en så fager dryckesbägare. »Jo», sade gubben, »mina bägge äldsta söner ha varit ute och fått dem i lön för sin tjänst.» Då tog prinsessan till orda: »Nej, dina äldsta söner hafva ingalunda tjänat sig vare sig den ena eller den andra. Men vill du veta sanningen, så har din yngste son gjort det, och här ser du maken till både duk och bägare.» Med detsamma steg ungersvennen upp ifrån bordet, föll sin fader i famn, och alla kunde nu se, att den främmande prinsen icke var någon annan än torparens yngste son, den lille gossen, som förut varit så ringa aktad af sina fränder. När så gubben kände igen sin son och tillika fick höra, huru allt hade timat, blef han storligen förundrad och ville knappast tro sina egna ögon. Men de bägge torparsönerna fingo stå med skam och nesa inför sin fader och allt gillesfolket, och deras otro och falskhet blef sedan till en visa i hela bygden däromkring.

Ungersvennen och den väna prinsessan läto nu fira sitt bröllop med stor lust och gamman, och där blef ett julgille, så ingen sett maken i mannaminne. Men när julen var förbi, drogo bruden och brudgummen hem till sitt land igen och togo den gamle torparen med sig. Och ungersvennen vardt konung öfver hela riket och lefde med sin fagra drottning i god sämja och kärlek. Där bygga de och bo ännu i denna dag.



DEN FÖRTROLLADE PRINSEN.

Det var en gång en konung, som rådde öfver ett stort konungarrike. Han hade en fager drottning och ägde med henne blott ett enda barn, en dotter, som till den grad var sina föräldrars ögonsten, att de höllo henne kär framför allt annat och icke tänkte så gärna på någonting, som på hvad fröjd de skulle få, när hon blifvit vuxen. Men mycket går emot förmodan; ty innan konungadottern hunnit till någon ålder, blef drottningen hennes moder sjuk och dog. Nu kan man tro det blef en bedröfvelse, icke blott i kungsgården, utan öfver hela riket; ty drottningen var mycket älskad af alla. Men konungen själf fick en sådan hjärtesorg, att han efter den tiden aldrig mer ville gifta sig, utan hade sin enda tröst och glädje af den lilla prinsessan.

Det led så en rund tid bortåt; konungadottern blef större och fagrare för hvar dag, och allt hvad hon någonsin kunde önska, det fick hon genast af sin fader. Därtill hade hon omkring sig många tärnor, hvilka endast hade till uppgift att passa henne och uträtta hennes befallningar. Ibland tärnorna var en kvinna, som tillföre varit gift och hade två döttrar. Hon hade ett vackert utseende och ägde en talande tunga, så att hon visste väl lägga sina ord: därtill var hon mjuk och böjlig som ett silke; men hennes hjärta var fullt af ränker och allt slags falskhet. När nu drottningen var död, började hon strax öfverlägga huru hon själf skulle bli konungens gemål, så att hennes döttrar måtte bli lika aktade som konungadöttrar. Till den ändan begynte hon söka på

allt sätt ställa sig in hos den unga prinsessan, rosade henne öfver hofvan hvad helst hon sade eller gjorde, och i allt hvad hon sade gick hennés tal därpå ut, huru lyckliga de skulle bli, om konungen sökte sig en ny gemål. Härom blef nu ofta ordadt, både bittida och sent, och hur det var, kunde prinsessan omsider inte annat tro, än att allt var sant såsom tärnan sade. Hon sporde därför, hvilken gemål konungen helst borde taga sig. Tärnan svarade med många honungssöta ord: »Icke hofves det mig att gifva råd i en sådan sak; allenast han väljer den till drottning, som blir god emot den lilla prinsessan. Men det vet jag, att om jag vore så lycklig, att han toge mig, skulle jag aldrig tänka på annat än hvad som kunde behaga prinsessan, och när hon ville två sina händer, skulle den ena af mina döttrar hålla handfatet och den andra räcka fram handduken.» Detta och ännu mycket mera sade hon till konungadottern, och prinsessan trodde henne, såsom barn gärna tro att hvad som säges dem är sanning.

Som nu dagarna gingo, fick konungen icke någon ro för sin unga dotter, utan alltjämt bad hon så innerligen, att han skulle gifva sig med den vackra hofvärnan. Men han ville inte. Konungadottern afstod likväl icke från sin begäran, utan talade därom både jämt och samt; alldeles såsom den falska tärnan lärt henne. När hon så en dag åter hade samma tal å bane, utbrast konungen: »Jag märker väl, att det till slut måste gå såsom du har satt dig i sinnet, huru mycket det än är emot min önskan. Likväl sker det endast med ett villkor.» »Hvad är det för ett villkor?» frågade prinsessan och vardt mycket glad. »Jo», sade konungen, »om jag nu gifter om mig, så är det endast för att göra dig till viljes: Därför skall du lofva mig, att om du framdeles blir missnöjd med din styfemor eller dina styfsystrar, jag då må slippa klagomål och ledsamheter från din sida.» Ja, detta lofvade prinsessan, och så blef det bestämdt, att konungen gifte sig med hofvärnan och gjorde henne till drottning öfver hela sitt land och rike.

Allt som det nu led bortåt, hade konungadottern vuxit upp

till den fagreste mö som fanns på långa håll; däremot voro drottningens döttrar lika stygga till utseende som till sinnelag, så att ingen talade något godt om dem. Det kunde så icke fela, att ungersvenner kommo ifrån både östan och västan för att begära prinsessan; men ingen brydde sig om att fria till drottningens döttrar. Häröfver bar styfmodern i sitt hjärta stor harm, ehuru hon icke lät märka det, utan var lika slät och ödmjuk som förut. Men bland friarna var äfven en konungason ifrån ett annat rike. Han var både ung och bård, och såsom han tillika höll prinsessan hjärtligt kär, samtyckte hon till hans frieri och lofyade honom sin tro och ära. Detta allt såg drottningen med vreda ögon, ty hon hade gärna tänkt, att prinsen skulle taga någon af hennes egna döttrar. Därför satte hon sig ock i sinnet, att de unga tu aldrig skulle få hvarandra, och tänkte efter den stunden bara på, huru hon skulle kunna förstöra både dem och deras kärlek.

Härtill yppade sig snart lägenhet; ty rätt som det var kom det bud, att fienden fallit in i landet, så att konungen måste draga ut i härnad. Nu fick prinsessan erfara hvad slags styfmoder hon fått; ty knappt var konungen borta, förrän drottningen visade sitt rätta sinnelag, så att hon blef lika hård och elak, som hon förut visat sig vänlig och eftergifven i allting. Det gick så inte en dag, utan att prinsessan fick höra både bannor och hårda ord, och drottningens döttrar gáfvo icke sin mor efter i elakhet. Men ännu värre gick det prinsessans fästman, den unge konungasonen. Han hade en dag farit ut på jakt och kom vilse, så att han blef skild ifrån sina män. Då öfvade drottningen sina onda konster och förtrollade honom till en varg, så att han i all sin tid skulle löpa uti skogen. När så kvällen kom och prinsen icke hördes af, drogo hans män hem igen, och kan man väl tänka hvilken sorg det blef, när prinsessan fick veta, huru jakten hade aflupit. Hon bara grät och sörjde både natt och dag och ville icke låta trösta sig. Men drottningen log åt hennes sorg och gladdes i sitt falska hjärta öfver att allt hade så väl lyckats efter önskan.

Då hände det en dag, när konungadottern satt ensam i sin jungfrubur, att hon fick lust att själf ge sig ut till skogen där prinsens blifvit borta. Hon gick så till sin styfmoder och bad om lof att få gå ut i lunden, emedan hon ville söka glömma sin stora sorg. Härtill ville drottningen icke gärna samtycka, ty hon gjorde alltid hellre mot än med; men prinsessan bad så innerligen vackert, att hennes styfmoder till slut icke kunde neka, utan befallde en af sina döttrar följa med och vakta henne. Härom blef nu åter ett långt tvistemål; ty ingendera styfsystemen ville gå med, utan hänge ursäktade sig och sporde hvad glädje de kunde ha af att följa henne, som aldrig gjorde annat än grät. Slutet blef likväl, att drottningen fick råda, och en af hennes döttrar skulle gå med prinsessan, huru mycket det ock var emot deras vilja. Jungfrurna vandrade så bort ifrån kungsgården och kommo till skogen. Där gick konungadottern omkring ibland träden och lyssnade till de små fåglarnes sång och tänkte på vännen, som hon haft så kär och som hon nu hade mistat; men hela tiden gick drottningens dotter efter henne och harmades i sitt elaka hjärta öfver prinsessan och hennes bedröfvelse.

När de så hade vandrat någon stund, kommo de omsider till en liten koja, som låg djupt inne i mörka skogen. Då vardt konungadottern mycket törstig och bad sin syster följa med till den lilla kojans för att de skulle kunna få sig en dryck vatten. Men häröfver blef drottningens dotter än mera misslynt och sade: »Är det inte nog att jag skall följa dig ända hit i ödemarken! Nu vill du, att jag, som är en prinsessa, skall gå in i ett sådant näste. Nej, min fot kommer aldrig dit in. Vill du gå, så får du gå ensam.» Ja, konungadottern besinnade sig inte länge, utan gjorde som styfsystemen hade sagt och gick in i den lilla stugan. Då hon nu kom in, fick hon se en gammal gumma, som satt på bänken och var så ålderstigen, att hon oafbrutet ruskade på hufvudet. Prinsessan hälsade vänligt, såsom hon alltid brukade: »God kväll, kära mor! Jag törs väl inte be om en liten dryck vatten?» »Jo, hjärtans

gärna», svarade den gamla. »Hvem är du, som kommer under mitt låga tak och hälsar så vackert?» Konungadottern svarade, som sanningen var, att hon var konungens dotter och hade gått ut att förlusta sig, medan hon kunde något glömma sin stora sorg. »Hvad har du då för sorg?» frågade gumman. »Jo», sade prinsessan, »jag må väl sörja och aldrig mer blifva glad. Jag har mistat min ende vän, och Gud vet, om jag någonsin får se honom mera.» Hon förtäljde tillika, huru det hade tilldragit sig, och allt runno hennes tårar så strida, att ingen kunde annat än ömka sig öfver henne. Som hon nu hade slutat, sade gumman: »Det var bra, att du lät mig veta din nöd; jag har pröfvat mycket, jag, och kanske jag kan ge dig något råd. När du går härifrån, får du se en lilja, som växer på marken. Den liljan är icke såsom andra liljor, utan har många underliga egenskaper. Skynda dig förden-skull och bryt henne. Om du det kan, så har det ingen nöd; ty sedan kommer väl den, som säger hvad du vidare skall göra.» Därmed skildes de åt; konungadottern tackade och gick sina färde, och den gamla gumman satt kvar på bänken och ruskade på hufvudet. Men alltjämt stod drottningens dotter utanför och knotade och harmades på prinsessan för det hon dröjde så länge.

Då konungadottern nu kom ut, fick hon många bannor af sin syster, såsom ju var att vänta; men hon brydde sig ej därom, utan tänkte blott på hur hon skulle finna blomman, om hvilken den gamla talat. Hon gick så vidare framåt i skogen, och rätt som det var, fick hon se en fager hvit lilja, som stod och växte midt framför henne. Då blef hon så glad, så glad och sprang strax fram för att bryta liljan; men i detsamma var den försvunnen och syntes åter ett stycke längre bort. Nu vardt konungadottern öfvermåttan ifrig och lyssnade icke mer till sin styfsysters rop, utan bara sprang; men hvar gång hon ville taga liljan, var den genast sin kos och syntes strax åter något längre fram. Så gick det en lång stund, och prinsessan kom längre och längre in i djupa skogen; men alltjämt syntes liljan och försvann och flyttade

sig åter, och för hvarje gång lyste den ännu mycket högre och skönare än förut. Prinsessan kom så omsider till ett högt berg och när hon nu såg uppåt bergshöjden, då stod blomman öfverst på själfva åsen och glänste så hvit och fager som den klaraste stjärna. Konungadottern begynte nu klättra uppför berget och brydde sig hvarken om stockar eller stenar, som lågo i vägen, så ifrig var hon. När hon så ändtligen kom upp på bergstoppen, se, då flyttade sig liljan icke längre, utan stod kvar, och prinsessan lutade sig ned och bröt henne och gömde henne vid sin barm och var så innerligen glad, att hon därvid glömde både sin styfsyster och allt annat i hela världen.

Det led så en lång stund, och konungadottern blef inte mätt på att betrakta den sköna blomman. Då kom hon plötsligt att tänka på, hvad hennes styfmoder skulle säga, när hon kom hem och hade varit så länge borta. Hon såg sig därför omkring, för att vända åter till kungsgården. Men då hon nu blickade tillbaka, se, då hade solen gått ned och blott en strimma af dagen dröjde ännu på bergshöjden; men där nedanför stod skogen så mörk och skum, att hon icke trodde sig kunna finna väg därigenom. Nu blef konungadottern mycket ledsen, ty hon såg sig ingen annan råd än att stanna öfver natten där hon var. Hon satte sig därför på klippan, lutade kinden mot handen och grät, och hela tiden tänkte hon på sin elaka styfmor och sina styfsysstrar och alla hårda ord, hon skulle få höra, när hon kom hem, och på sin fader, konungen, som var borta, och på sin hjärtans allerkäraste, som hon aldrig mer skulle få råka; men huru hennes tårar runno, märkte hon det icke, så sorgsen var hon. Det led så fram på natten, och mörkret föll på, och stjärnorna gingo upp och ned; men ännu satt prinsessan kvar på samma ställe och bara grät. Bäst hon nu satt i djupa tankar, fick hon höra en röst, som hälsade: »God kväll, sköna jungfru! Hvarför sitter ni här så ensam och sorgfull?» Då spratt hon hastigt till och blef mycket häpen, såsom inte heller var underligt; men då hon såg sig om,

stod där bara en liten, liten gubbe, som nickade och såg så hjärtans beskedlig ut. Hon svarade: »Jo, jag må väl vara sorgsen och aldrig mer vara glad. Jag har mistat min allrakäraste, därtill har jag gått vilse i skogen, så att nu fruktar jag att blifva uppäten af vilda djur.» »Åh», sade gubben, »var inte ledsen för det! Om du vill lyda mig i allting som jag säger, skall jag hjälpa dig.» Ja, härtill gaf prinsessan gärna sitt samtycke, då hon eljest visste sig vara öfvergifven af hela världen. Gubben tog så fram ett elddon och sade: »Skön jungfru! Nu skall du först göra upp eld.» Konungadottern gjorde som han hade sagt, hon samlade mossa och grenar och torr ved och slog eld och tände upp en brasa på bergåsen, så att lågan fladdrade högt i sky. När det var gjort, sade gubben: »Gå nu fram på berget, där finner du en gryta, som är full med tjära. Tag hit den!» Konungadottern gjorde så. Gubben fortfor: »Sätt nu grytan öfver elden!» Ja, prinsessan gjorde det också. När nu tjäran begynte sjuda, sade gubben: »Kasta din hvita lilja i grytan!» Detta tycktes prinsessan vara en hård begäran, och hon bad så innerligen vackert att få behålla sin lilja; men gubben sade: »Har du inte lofvat att lyda mig i allt hvad jag ber dig om? Gör som jag säger, det skall du inte ångra.» Konungadottern vände så bort ögonen och kastade liljan i den sjudande grytan, ehuru det riktigt gick henne till sinnes, ty så kär höll hon sin fagra blomma.

Rätt i detsamma hördes ur skogen ett doft rytande, såsom ett vilddjurs skri; det kom närmare och närmare och öfvergick till ett hiskligt tjut, så att bergen gafvo genljud vidt omkring. Tillika förnams ett knakande och ett brakande ibland träden, buskarna böjde sig, och prinsessan fick se en stor grå varg komma löpande fram ur skogen rätt emot berget där de sutto. Nu blef hon mycket förfärad och ville gärna ha flytt sin väg, om hon det kunnat. Men gubben sade: »Skynda dig, spring ut på berget och stjälp grytan öfver vargen, just då han kommer rakt under berget.» Ja, fastän prinsessan var så rädd, att hon

knappt visste till sig, gjorde hon likväl såsom gubben hade sagt, tog grytan, sprang ut på bergskanten och stjalpte tjäran öfver vargen, rätt som han kom löpande emot berget. Men nu skedde något sällsamt; ty knappt var det gjordt, så skiftade vargen hamn, det stora grå skinnet flög af honom, och i stället för ett glupande vilddjur stod där en fager ungersven och blickade uppåt bergåsen. Och när konungadottern hunnit besinna sig, så att hon kunde se på honom, hvem var det väl då, om inte hennes egen allrakäraste, som varit förtrollad till en varg.

Nu kan man veta, huru prinsessan blef till mods; hon sträckte ut armarna och kunde hvarken tala eller svara, så häpen och glad var hon. Men prinsen sprang hastigt uppför berget och kom till henne och tog henne i sin famn med stor hjärtans kärlek och tackade henne för det hon hade frälst honom. Icke heller glömde han bort den lille gubben, utan tackade honom med många fagra ord för hans stora bistånd. Därefter satte de sig tillsammans på bergspetsen och talade kärligt med hvarandra. Prinsen förtäljde, huruledes han blifvit förbytt till varg, och om all den nöd han utstått, medan han fick löpa omkring i skogen; men konungadottern talade om sin sorg och alla de tårar hon fällt medan han var borta. Sålunda sutto de hela natten igenom och visste inte ordet af, förrän stjärnorna begynte slockna för dagen, så att man kunde börja skönja omkring sig. Då nu solen rann upp, blefvo de varse, huru där gick en stor väg under berget ända fram till kungsgården; men ifrån bergåsen kunde man skåda omkring sig åt alla håll öfver landet. Då sade gubben: »Skön jungfru, vänd dig om! Märker du något där borta?» »Ja», svarade prinsessan, »jag ser en ryttare på en skummig häst; han rider allt hvad han förmår framåt vägen.» Gubben sade: »Det är ett ilbud från din fader, konungen. Han kommer snart efter med hela sin krigshär.» Nu blef prinsessan öfvermåttan glad, och ville strax gifva sig ned för att möta sin fader. Men gubben

höll henne tillbaka och sade: »Vänta! ännu är det för tidigt. Vi vilja först se, huru allting aflöper.»

Det led så någon stund, och solen lyste klar, så att dess sken föll på kungsgården nedanför. Då sade gubben: »Skön jungfru, vänd dig om! Ser du något där borta?» »Ja», svarade prinsessan, »jag ser mycket folk komma ut ur min faders gård; och somliga draga vägen fram, men andra fara till skogs.» Gubben sade: »Det är din styfmoders tjänare. Nu har hon skickat en skara att möta konungen och hälsa honom välkommen; men de andra fara till skogs för att leta efter dig.» Vid detta tal blef konungadottern orolig och ville ogärna stanna kvar, utan bad att få gå ned till drottningens folk. Men gubben höll henne tillbaka och sade: »Vänta ännu så länge! Vi vilja först se, huru allting aflöper.»

Det gick så åter en stund, och konungadottern blickade stadig framåt vägen där konungen skulle komma. Då sade gubben: »Skön jungfru, vänd dig om! Märker du något där borta?» »Ja», svarade prinsessan, »det är mycken rörelse i min faders gård, och se, nu hålla de på att kläda hela gården svart.» Gubben sade: »Det är din styfmoder och hennes tjänare. Nu vilja de föregifva för din fader, att du är död.» Detta gjorde konungadottern mycket ondt att höra, och hon bad så innerligt vackert: »Låt mig gå, låt mig gå, att jag må spara min fader en sådan sorg!» Men gubben höll henne tillbaka och sade: »Nej, vänta! Ännu är det för tidigt. Vi vilja först se, huru allting aflöper.»

Åter förlopp en stund, solen steg på himmelen, och luften fläktade varm öfver fält och skogar; men konungabarnen och den lille gubben sutto alltjämt kvar på berget där vi lämnade dem. Då fingo de se ett litet moln stiga upp längst borta vid himlaranden; det lilla molnet blef större och större och kom allt närmare och närmare framåt vägen, och allt som det rörde sig, märkte de, huru det blixtrade af vapen, och sågo hjälmar nicka och fanor svaja, hörde slammer af svärd och gnäggandet af hästar samt igenkände slutligen konungens eget baner. Då kan man

veta, huru konungadottern blef glad och längtade nu bara att få gå ned och hälsa sin fader. Men gubben kvarhöll henne och sade: »Vänd dig om, skön jungfru! Ser du något vid kungsgården?» »Ja», svarade prinsessan, »jag ser min styfmoder och mina styfsystrar, huru de komma ut och bära djup sorgdräkt och hålla hvita dukar för ansiktet och gråta bitterligen.» Gubben återtog: »Nu låtsä de gråta öfver din död. Vänta ännu en stund! Vi ha icke sett, huru allting aflöper.»

Något därefter sporde gubben ånyo: »Skön jungfru, se dig om! Märker du något där borta?» »Ja», svarade prinsessan, »jag ser, huru de komma bärande med en svart likkista. — Nu låter min fader öppna den. — Se, drottningen och hennes döttrar falla på knä, och min fader hotar dem med svärdet.» Gubben sade: »Nu har konungen velat se ditt lik, och så har din elaka styfmoder blifvit tvungen att bekänna sanningen.» När prinsessan hörde detta, bad hon så innerligen vackert: »Låt mig gå, låt mig gå, att jag må trösta min fader i hans stora sorg!» Men gubben höll henne tillbaka, och sade: »Lyd mitt råd och stanna här så länge! Vi hafva ännu icke sett, huru allt kommer att sluta.»

Det led så åter en stund, och alltjämt sutto konungadottern och prinsen och den lille gubben kvar på berget. Då sade gubben: »Vänd dig om, skön jungfru! Märker du något där borta?» »Ja», svarade prinsessan, »jag ser min fader och min styfmoder och mina styfsystrar, huru de draga hitåt med allt sitt folk.» Gubben återtog: »Nu hafva de gifvit sig åstad att leta efter dig. Gå nu ned och hämta varghuden, som ligger i klyftan!» Konungadottern gjorde som henne var tillsagdt. Gubben fortsatte: »Ställ dig nu ute på själfva bergskanten!» Ja, prinsessan gjorde äfven detta. I detsamma fingo de se, huru drottningen och hennes döttrar kommo dragande fram på vägen, rätt nedanför berget där de sutto. Då sade gubben: »Kasta nu varghuden rätt ned!» Ja, prinsessan tordes inte annat än lyda; hon kastade varghuden såsom gubben hade sagt. Den föll så midt öfver den elaka drott-

ningen och hennes bägge döttrar. Men nu timade ett stort under; ty skinnet hade icke väl vidrört de tre elaka kvinnorna, förrän de ögonblickligen skiftade hamn, uppgåfvo ett ohyggligt tjut och förvandlades till tre grymma vargar, hvilka i fullt språng foro af inåt den öde skogen.

Knappt var det gjordt, förrän konungen själf med alla sina män kom farande nedanför berget. Som han nu blickade uppåt höjden och fick se prinsessan, kunde han i förstone icke tro sina ögon, utan stannade orörlig och tänkte, att det var en synvilla. Då ropade gubben: »Skön jungfru, skynda dig nu och spring ned att glädja din fader!» Ja, detta lät prinsessan inte säga sig två gånger, utan tog sin käraste vid handen och lopp strax ned utför berget. Då de nu kommo dit där konungen var, gick prinsessan fram och föll till sin faders bröst och grät i glädje, och den unge prinsen grät också, och konungen själf grät, och alla tyckte att det var en fager syn att se deras möte. Det blef så en stor hjärtans fröjd och många omfamningar, och prinsessan förtäljde om sin elaka styfmoder och sina styfsystrar och om sin allrakäraste och all den nöd, hon själf fått lida samt om den lilla gubben, som så underbart hulpit henne. Men då konungen vände sig om för att tacka honom, var han redan försvunnen, och efter den dagen vet ingen, hvem han var eller hvart han tagit vägen.

Konungen och allt hans följe drogo nu tillbaka till kungsgården, och under vägen talade de mycket både om den lille gubben och om hvad annat som vederfarits prinsessan. När de så kommit hem, lät konungen tillreda ett präktigt gästabud och bjöd alla förnåma män i hela sitt rike och gaf så sin dotter åt den unge prinsen; och deras bröllop firades med lust och lek och allsköns gamman i många dagar. Men jag var också med på gillet, och när jag red öfver skogen, mötte mig en varginna med två sina ungar, och de glupade och tjöto grymt. Jag har sedan fått spörja, att det inte var någon annan än styfmodern och hennes bägge elaka döttrar.



PRINS HATT UNDER JORDEN.

Det var en gång för länge, länge sedan en konung som hade tre döttrar. De voro öfvermåttan fagra och mycket vänare än andra mör, så att deras likar inte funnos vare sig nära eller fjärran; likväl var den yngsta prinsessan främst, icke blott i skönhet, utan ännu mer i hjärtelag och ett huldt sinne. Härigenom blef hon mycket afhållen af alla, och konungen själf unnade henne godt framför någon af sina andra döttrar.

Det hände sig om hösten, att det var marknad i en stad inte mycket långt ifrån kungsgården, och konungen själf ämnade fara dit med sina män. Då han nu skulle begifva sig i väg, sporde han sina döttrar, hvad de helst önskade i marknadsgåfva, eftersom han ju alltid hade för sed att gifva dem någon skänk, när han kom hem. Strax begynte de äldsta prinsessorna uppräknat kostbarheter af alla slag; den ena ville ha det, den andra det, men den yngsta prinsessan begärde icke någonting. Häröfver blef konungen förundrad och frågade, om icke äfven hon önskade sig något smycke eller annan grannlåt; men hon svarade, att hon hade mer än nog af guld och dyrbarheter. Som nu konungen det oakadt upprepade sin fråga svarade hon slutligen: »Väl vet jag en sak, som jag gärna ville hafva, om jag blott vågade bedja dig därom.» »Hvad kan det vara?» frågade konungen. »Nämn hvad det är, och om det står i min makt, skall du få det.» »Jo», sade prinsessan, »jag har hört talas om de tre sjungande löfven, och dem ville jag äga framför något annat i världen.» Nu log ko-

nungen; ty det tycktes honom, att hon bad om en alltför ringa sak. Slutligen sade han: »Icke kan jag säga, att du är mycket anspråksfull, och nog hade jag hellre sett, att du bedt mig om någon större gåfva. Likväl skall du få hvad du önskar, gällde det ock halfva mitt land och rike.» — Därmed tog han hjärtligt farväl af sina döttrar, steg till häst med sitt följe och red bort såsom bestämmt var.

Då han nu kom till staden, där marknaden hölls, var där samladt mycket folk ifrån alla landsändar och många främmande köpmän, som bjödo ut sitt kram på gatorna och torgen. Därför var det ingen brist vare sig på guld eller silfver eller annan rikedom, hvad helst man någonsin ville tänka, och konungen köpte därpå åt sina två äldsta döttrar. Men änskönt han gick ur bod och i bod och sporde krämare ifrån både österland och västerland, fanns där ingen, som visste besked om de tre sjungande löfven, som han lofvat sin yngsta dotter. Häröfver blef han illa tillfreds, ty han hade gärna unnat henne någon glädje liksom de andra; men när han nu icke kunde göra något vidare åt den saken och kvällen föll på, lät han omsider sadla sin gångare, samlade sina följesvenner och drog misslynt åter hem till sitt land igen.

Bäst han nu färdades vägen framåt i djupa tankar, fick han plötsligt höra en klang, liksom af harpor och strängospel och så öfvermåttan fager, att han aldrig hört maken i all sin tid. Häröfver blef han mycket förundrad, höll in sin gångare och satte sig att lyssna, och ju längre han lyssnade, desto ljufligare blef sången; men kvällen var mörk, så att han inte kunde se hvarifrån ljudet kom. Han besinnade sig så icke länge, utan red in på en stor grön äng, hvarifrån tonerna hördes, och ju längre fram han kom, desto klarare och ljufligare ljöd sången emot honom. När han så ridit ett stycke, kom han slutligen till en hasselbuske; öfverst på busken voro tre gyllene löf, som rörde sig af och an, och därunder uppstod en sådan ljuflig klang, att den icke kan beskrivas. Nu vardt konungen inte litet glad, ty han förstod, att

detta var de tre sjungande löfven, om hvilka hans dotter hade talat. Han ville då genast bryta dem; men så snart han räckte handen efter dem, veko de undan, och där ljöd en stark röst under busken: »Låt bli mina löf!» Härvid blef konungen just litet häpen; men han hämtade sig snart och frågade, hvem det var, och om han inte kunde få köpa löfven för guld eller goda ord. Rösten svarade: »Jag är prins Hatt under jorden, och du får inte mina löf vare sig med ondo eller godo, såsom du önskar. Likväl skall jag förelägga dig ett annat villkor.» »Hvad är det för ett villkor?» frågade konungen med stor ifver. »Jo», svarade rösten, »detta är mitt villkor, att du skall lofva mig det första lif, du möter, när du kommer hem till din gård.» Sådant tycktes konungen vara ett underligt förslag; men han tänkte på sin unga dotter och på sitt löfte och gaf så sitt samtycke till prinsens begäran. Nu veko kvistarna ej längre undan, utan han fick bryta dem och vände sedan gladeligen om till sitt folk igen. Men allt under det han red, upphörde löfven icke att sjunga, utan rörde sig af och an, och där blef en klang och spel, så att hästarna dansade af glädje och konungens hemfärd mera liknade ett segertåg än en marknadsresa.

Men hemma i kungsgården sutto konungadöttrarna hela dagen och sömmade silke och talade om ingenting annat än om de kostliga gåfvor, deras fader skulle föra med sig ifrån marknaden. När det så led på kvällen, frågade den yngsta prinsessan, om de inte skulle gå tillsammans framåt vägen, där deras fader skulle komma. »Nej», svarade hennes systrar, »hvarför skulle vi det göra? Det är redan sent, och aftondaggen fördärfvar våra silkestickade strumpor.» Men prinsessan sörjde inte för det, hon, utan sade: »Om mitt förslag icke behagar eder, så blifven kvar här hemma. Jag vill ensam gå och möta vår fader.» Därmed tog hon på sig sin kappa och begynte vandra framåt vägen. Då hon nu hade gått ett litet stycke, fick hon höra tramp af hästar och gny af folk och vapen och förnam dessemellan en den allra

ljufvigaste sång som någon kan tänka sig. Då blef hon mycket glad, ty hon visste, att det var hennes fader som kom, och förstod, att han fått de tre sjungande löfven, som hon bedt honom om. Hon lopp så emot honom, svingade sig upp i hans famn och hälsade honom välkommen med stor kärlek. Men när konungen fick se henne, blef han alldeles förfärad; ty det rann honom straxt i minnet, hvilket löfte han gifvit prins Hatt, och att han nu hade bortlofvat sitt eget barn. Han kunde därför hvarken tala eller svara på en lång stund, huru mycket prinsessan än sporde efter orsaken till hans sorg. Ändtligen förtäljde han allt såsom det tilldragit sig med de tre löfven och att han bortlofvat det första lif, han mötte på sin gård. Nu vardt det en jämmer och en sorg, så det var inte likt någonting, och konungen själf sörjde allra mest. Men slutet blef, att han vände tillbaka till ängen och lämnade sin dotter vid hasselbusken, och det tycktes honom, att han nu träffats af en olycka som aldrig kunde botas.

Vi låta nu konungen rida hem med sitt folk och följa i stället den unga prinsessan, där hon sitter och gråter vid den gröna busken. Hon hade inte länge suttit där, förrän marken plötsligt öppnade sig, och hon kom ned i en stor sal under jorden. Den salen var likväl inte som andra salar, utan ännu mycket, mycket präktigare, prydd med både guld och silfver och smyckad på allt vis; men ingen människa syntes till. Konungadottern betraktade med stor undran all denna härlighet och glömde därvid nästan alldeles bort sin sorg, och när hon slutligen blef trött, lade hon sig att hvila i en säng, som var tillredd med täcken och sparrlakan, hvitare än den hvitaste snö. Men hon hade inte hvilat länge, förrän dörren öppnades och där kom in en man, som gick fram till bädden, hälsade henne välkommen med många kärliga ord och sade, att det var han som rådde öfver salen, ty han var prins Hatt. Prinsen tillade, att det blifvit honom pålagdt af en elak trollkvinna, att han aldrig fick visa sig för någon människa, därför kunde han icke komma utan om nätterna sedan det blifvit mörkt; men om

hon ville blifva hans maka och vara honom trogen, skulle allt på sistone blifva annorlunda. Därmed lade han sig ned på bädden och somnade snart. Men tidigt på morgonen, så snart det blef dager, stod han upp, gick bort ifrån sin unga brud och syntes icke åter förrän sent på aftonen.

Det gick så en rund tid bortåt. Konungadottern satt i den fagra salen, och allt hvad hon någonsin ville önska, det fick hon; men var hon sorgmodig, behöfde hon bara lyssna till de tre sjungande löfven, så blef hon åter glad. När så ett år gått om, fick hon ett litet det allra vackraste gossebarn. Nu tyckte hon, att hon hade det ännu mycket bättre än förut, och dagen igenom gjorde hon inte annat än smekte sitt lilla barn och längtade efter sin käraste, prins Hatt. Men en afton hände det, att prinsen kom senare hem än vanligt. Då han nu slutligen kom, sporde prinsessan med stor oro, hvar han varit så länge. »Jo», svarade prinsen, »jag kommer ifrån din faders gård, och därifrån medför jag nu märkliga nyheter; ty konungen har tagit sig en ny drottning, och om det lyster dig, skall du fara hem till bröllopet och taga vår lille son med dig.» Detta tycktes prinsessan vara ett godt förslag, och hon kunde icke nog tacka sin man för hans huldhet. Prinsen tillade: »Ett måste du likväl lofva, att du aldrig låter locka dig att svika din tro emot mig.» Ja, detta lofvade prinsessan, och därmed slöt deras samtal för den gången.

Morgonen därpå tog konungadottern på sig vackra kläder och präktiga smycken och lagade sig i ordning att fara till bröllopet. När så allt var redo, körde där fram en gyllene vagn, i hvilken hon tog plats med sin lille son, och sedan bar det åstad öfver berg och dalar, så att hon visste inte ordet af, förrän hon var framme. Men i bröllopsalen voro gästerna redan samlade, och där firades bröllopet med både lust och gamman. Då nu prinsessan trädde in, kan man veta hvad det blef för en glädje. Konungen själf steg upp ur sitt högsäte och omfamnade henne med stor hjärtans fröjd; sammalunda ock hans gemål, drottningen, och

de bägge prinsessorna; alla gingo henne till mötes och bådo henne vara hjärtligen välkommen till sitt land igen.

Sedan nu första hälsningen var förbi, begynte konungen och drottningen spörja prinsessan om både ett och annat; men framför allt ville drottningen erfara om prins Hatt, hvem han var och huru han var emot henne. Konungadottern svarade undvikande, och det var lätt att skönja, att hon icke gärna talade i denna sak. Men allt nyfknare blef drottningen. När styfmodern nu icke ville upphöra med sina frågor, vardt konungen omsider misslynt och sade: »Kära hjärtanes, hvad kommer detta oss vid? Det är nog, att min dotter är nöjd och lycklig.» Då teg drottningen; men knappt vände konungen ryggen till, förrän hon strax åter var framme med sina ideliga spörsmål.

När så bröllopet hade stått i många dagar, begynte prinsessan längta hem till sitt. Genast körde vagnen åter fram, konungadottern satte sig upp med sin lille son, skildes från sina fränder, och så bar det af öfver både berg och dalar, ända till dess de voro vid den gröna busken. Där steg hon ur och kom ned i jordslottet; och de tre löfven spelade så ljufligt, att det tycktes henne mycket bättre under jorden än i konungens gård. Men ännu kärare blef det om kvällen, när prins Hatt kom hem och hälsade henne välkommen och förtäljde, huru hans hjärtas tankar aldrig varit ifrån henne, natt eller dag.

Efter ytterligare ett år fick konungadottern åter ett litet gossebarn. Nu tyckte hon, att hon var ännu lyckligare än tillföre, och aldrig gjorde hon annat än lekte med sina små barn, lyssnade till de tre sjungande löfven och längtade efter sin man, när han var borta. Då hände det en afton, att prinsen dröjde mycket längre än han eljest var van. Då han nu ändtligen kom, sporde prinsessan, hvar har varit så länge. »Jo», svarade prinsen, »jag kommer ifrån din faders gård, och märkliga nyheter har jag där försport; ty din äldsta syster skall gifta sig med en främmande konungason, och om du så vill, skall du fara hem till bröllopet

och taga våra barn med dig.» Detta tyckte prinsessan vara ett godt förslag, och hon kunde icke nog tacka sin man för hans huldhet. Prinsen tillade: »Ett måste du likväl lofva, att du aldrig låter locka dig att svika din tro emot mig.» Ja, detta lofvade prinsessan, och så slöts deras samtal för den gången.

Morgonen därpå tog prinsessan på sig vackra kläder och kostliga prydnader och gjorde sig redo att fara till bröllopet. När så allt var i ordning, körde den förgyllda vagnen fram, konungadottern satte sig upp med sina små barn, och sedan bar det åstad öfver berg och dalar, så att hon icke visste ordet af, förrän hon var framme vid kungsgården. Men i bröllopsalen voro gästerna redan samlade, och där firades bröllopet med både lust och gamman. Då nu prinsessan trädde in, kan man tänka hvad det blef för en uppståndelse. Konungen själf steg upp ur sitt högsäte, och omfamnade henne med stor hjärtans fröjd; sammalunda ock hans gemål, drottningen, och bruden och brudgummen och bröllopsgästerna; alla bådo henne vara välkommen och kunde icke säga, huru glada de voro att se henne igen.

Sedan nu första hälsningen var förbi, begynte drottningen åter spörja sin styfdotter både likt och olik, huru hon hade det; men framför allt annat ville hon veta om prins Hatt, huru han såg ut och huru han var emot henne. Prinsessan svarade föga härtill, ty hon kom ihåg sin mans varning; men allt nyfignare blef hennes styfmoder. När drottningen ändå icke ville upphöra med sina ideliga spörsmål, vardt konungen omsider misslynt och sade: »Kära hjärtanes, hvad kommer allt detta oss vid? Det är nog, att min dotter är nöjd och lycklig.» Då teg drottningen; men så fort konungen vände ryggen till, begynte hon åter spörja och fråga, ehuru hon föga erfor af hvad hon ville veta.

Det förflöt så några dagar; bröllopet led till ända, och konungadottern begynte längta hem till sitt igen. Strax körde vagnen åter fram, prinsessan bjöd sina fränder farväl, satte sig upp med sina små barn, och se'n bar det af i susande fart, ända tills de voro

vid den gröna busken. Där steg hon ur och kom ned i jordslottet; och de tre löfven spelade så ljufligt, att det tycktes henne mycket bättre under jorden än i hennes faders gård. Men ännu kärare var det om kvällen, när prins Hatt kom hem och hälsade henne med stor kärlek och förtäljde, huru hans tankar aldrig vikit ifrån henne, bittida eller sent.

När så ännu ett år förrunnit, fick konungadottern åter ett litet barn, men denna gång en liten rödkindad flicka, den allra lilla fagrade man någonsin ville se för sina ögon. Nu tyckte hon, att hon ägde allting, som kan göra hågen glad, och dagen igenom gjorde hon inte annat än lekte med sina små barn, lyssnade till de tre sjungande löfven och längtade efter sin man. Då hände det en afton, att prinsen kom hem långt senare än han eljest hade för sed. Då han nu trädde in, sporde prinsessan med stor ifver: »Hjärtans allrakäraste, hvar har du varit så länge? Jag har med fruktan och oro väntat dig.» »Jo», svarade prinsen, »jag kommer från din faders gård, och där har jag förnummit märkliga nyheter, ty prinsessan din andra syster har fått en friare och skall gifta sig med en främmande konungason. Om det nu lyster dig, skall du få fara hem till bröllopet och taga alla dina små barn med dig.» Detta tyckte konungadottern vara ett godt förslag, och hon kunde icke nog tacka sin man, för det att han alltid unnade henne glädje. Prinsen återtog: »Ett måste du likväl lofva, att du icke sviker din tro emot mig; ty däraf skulle komma en stor olycka för oss bägge.» Ja, prinsessan lofvade, att hon visst icke skulle svika honom, och därmed slöts deras samtal för den gången.

Andra dagen tog prinsessan åter på sig vackra kläder och kostliga prydnader för att fara till bröllopet. När så allt var i ordning, körde den förgyllda vagnen fram, prinsessan satte sig upp med sina tre små barn, och sedan bar det af öfver berg och dalar, ända tills de voro vid kungsgården. Men i konungasalen voro gästerna redan samlade, och bröllopet firades med både lust och gamman. Då nu prinsessan trädde in med sina små barn, kan

man veta hvad där blef för en glädje. Den gamle konungen steg upp ifrån sitt högsäte och omfamnade henne med stor fröjd; sammaledes ock hans gemål, drottningen, och bruden och brudgummen och gästerna; alla bådo henne vara välkommen och gladde sig att ännu en gång få se henne.

Sedan nu första hälsningen var förbi, begynte drottningen åter sina spörsmål om prins Hatt, hvem han var och huru han var emot sin unga maka; men konungadottern svarade undvikande på hennes frågor. När styfmodern nu såg, att prinsessan var på sin vakt, tog hon sin tillflykt till list, såsom ränkfulla kvinnor gärna göra, då de icke vilja afstå från hvad de satt sig i sinnet. Till den ändan begynte hon tala både vidt och bredt om prinsessans små barn, som lekte på salsgolfvet, huru snälla de voro, och huru lycklig konungadottern var som ägde sådana barn. Hon tillade, att de säkert bråddes på sitt fäderne och att prins Hatt måtte vara en mycket fager ungersven. Såsom nu modershjärtat alltid är ömt, lät prinsessan locka sig af hennes falska tal, och huru det ena ordet gaf det andra, bekände hon omsider, att hon icke rätt visste om prinsen vore vacker eller ful, ty hon hade aldrig sett honom. Härvid föll drottningen henne straxt i talet med stor ifver, slog ihop händerna och beskärmade sig högljudt öfver prinsen, att han kunde hafva något doldt för sin egen hustru. »Och», tillade hon, »det må jag då säga, att du är mycket olik andra kvinnor, då du icke skaffat dig besked i det afseendet.» Ja, slutet af deras samtal blef som man kunde vänta, att prinsessan glömde sin varning, yppade allt hvad hon visste och sporde sin styfmoder om råd, hvad hon skulle göra för att få se sin man. Detta var just hvad drottningen hade väntat. Hon lät därför icke länge bedja sig, utan lofvade söka hitta på någon utväg innan de skulle skiljas åt.

Det gick så några dagar; bröllopet led till ända, och konungadottern begynte längta till sitt. Då hon nu skulle fara, tog styfmodern henne afsides och sade: »Här vill jag gifva dig en ring,

ett eldstål med flinta och ett ljus. Om du nu önskar se din man sådan han rätteligen är, skall du stiga upp om natten, slå eld genom ringen och tända ljuset. Men bara akta dig väl, att du inte väcker honom!» Ja, prinsessan tackade mycket för gåfvan och lofvade göra allt såsom hennes styfmoder lärt henne. Därefter skildes hon från sina fränder, satte sig upp i vagnen med sina tre barn, och se'n bar det åstad, så hon visste inte ordet af, förrän de voro vid den gröna busken. Där steg hon ur och gick ned. Men ehuru löfven spelade och allt var fagert och ljusligt såsom förr, kände hon sig illa till mods; ty hon var så ifrig, att hon blott tänkte på huru det skulle bli, när hon fick se sin man i hans rätta skepnad.

När det nu var sent på aftonen, kom prinsen hem igen, såsom hans sed var. Då skall man tro där blef en glädje, och prins Hatt förtäljde med många kärleksfulla ord, huru hans längtan stått till henne hela tiden hon varit borta. Därefter gingo de till ro, och prinsen föll i djup sömn. Knappt hade konungadottern märkt detta, förrän hon steg upp, slog eld genom ringen såsom hennes styfmoder lärt henne och nalkades sakta bädden för att betrakta sin käraste. Man kan knappast föreställa sig hennes glädje, då hon fick se att det var en fager ungersven som låg framför henne. Hon blef så hänförd, att hon glömde allt annat i världen endast för att se på honom, och ju längre hon såg, desto fagrare tycktes han henne, så att hon vardt alldeles betagen af kärlek. Bäst hon nu lutade sig öfver prinsen där han låg och sof, hände sig inte bättre, än att en varm droppe rann af ljuset och föll på hans bröst, så att han rörde på sig. Nu blef prinsessan förskräckt och ville genast blåsa ut ljuset. Men det var för sent; ty svennen vaknade, sprang förfärad upp och såg hvad hon hade gjort. I samma stund tystnade de tre sjungande löfven, den fagra salen förvandlades till en kula för ormar och paddor, och prinsen och konungadottern med sina små barn stodo där ensamma midt i den mörka natten. Men prins Hatt var — blind.

Nu ångrade konungadottern sin gärning, föll ned för sin man och bad under bittra tårar, att han skulle förlåta henne hvad hon brutit honom emot. Prinsen svarade: »Illa har du lönat all den kärlek som varit oss emellan; likväl vill jag förlåta dig, och må det nu bero på dig själf, om du vill följa din blinde ungersven eller återvända till din fader.» Vid detta tal blef prinsessan än mera bedröfvad och grät, så att hennes tårar tillrade ända ned på jorden. Hon sade: »Aldrig har du förlåtit mig af hjärtat, då du kan fråga, om jag vill gå med dig; ty dig vill jag följa, så länge jag lefver i världen.» Därmed tog hon prins Hatt vid handen, och de drogo bort ifrån salen under den gröna busken. Men det var icke litet bedröfligt att se, när konungadottern med sina tre barn och sin blinde man skulle söka sig väg genom den vilda skogen.

När de så vandrat en lång stund kommo de slutligen på en grön stig, som lopp fram genom ödemarken. Då frågade prins Hatt: »Hjärtans allrakäresta! Ser du någonting?» »Nej», svarade prinsessan, »jag ser ingenting utom skog och gröna träd.» De gingo så längre fram, och prinsen sporde åter igen: »Hjärtans allrakäresta! Ser du någonting?» Prinsessan svarade som förut: »Nej, jag ser alls intet utom bara den gröna skogen.» Ändtligen frågade prinsen för tredje gången: »Hjärtans allrakäresta! Ser du ännu ingenting?» Konungadottern svarade: »Jo», jag tycker mig se ett stort hus, och dess tak glänser som det vore af koppar.» Prinsen återtog: »Då äro vi framme vid min äldsta systers gård. Nu skall du gå in, hälsa ifrån mig och bedja, att hon tager vår äldste son och fostrar honom tills han blir vuxen. Men själf får jag icke komma under hennes tak, icke heller får du låta henne gå hit till mig; ty då måste vi för alltid skiljas.» Ja, konungadottern gjorde efter sin mans tillsägelse, hon gick in i gården och framförde sitt ärende, ehuru det sved henne i hjärtat, när hon skulle lämna sin lilla son. Därefter skildes hon ifrån sin svägerska med stor vänskap å bägge sidor. Men huru gärna prinsens syster

än ville träffa sin broder, vågade konungadottern likväl icke bryta emot sin mans förbud och bifalla hennes begäran.

Prinsen och hans maka begynte nu åter sin färd och vandrade en lång väg öfver skog och obygd, tills de funno en grön stig, som lopp fram genom ödemarken. Då frågade prinsen åter: »Hjärtans allrakäresta! Ser du någonting?» »Nej», svarade prinsessan, »jag ser ingenting utom skog och gröna träd.» De gingo nu än ett stycke, och prinsen sporde om igen: »Hjärtans allrakäresta! Ser du någonting?» Prinsessan svarade som förut: »Nej, jag ser icke något utom bara den gröna skogen.» Slutligen frågade prinsen för tredje gången: »Hjärtans allrakäresta! Ser du ännu ingenting?» »Jo», svarade prinsessan, »jag tycker mig se ett stort hus, och dess tak glänser såsom vore det af silfver.» Prinsen återtog: »Då äro vi framme vid min andra systems gård. Nu skall du gå in, hälsa ifrån mig och bedja, att hon emottar vår andra son och fostrar honom tills han blir vuxen. Men själf får jag icke komma under hennes tak, icke heller får du låta henne gå hit att träffa mig; ty då måste vi för alltid skiljas.» Ja, konungadottern gjorde efter sin mans tillsägelse; hon gick in i gården och framförde sitt ärende, ehuru det sved i hennes hjärta, när hon skulle lämna från sig sitt barn. Därefter skildes hon från sin svägerska med mycken vänskap å bägge sidor. Men huru prinsens syster än bad att få gå ut till sin broder, vågade konungadottern likväl icke bryta emot sin mans förbud och bifalla hennes begäran.

Prinsen och hans maka begynte nu åter sin färd, tills de funno en liten grön stig, som lopp fram genom skogen. Då frågade prinsen som förut: »Hjärtans allrakäresta! Ser du någonting?» »Nej», svarade prinsessan, »jag ser ingenting annat än skog och gröna träd.» De vandrade så ett stycke, och prinsen sporde som tillföre: »Hjärtans allrakäresta! Skönjer du ingenting?» »Nej», svarade prinsessan, »jag ser icke något utom den mörka skogen.» Slutligen frågade prins Hatt för tredje gången:

»Hjärtans allrakäresta! Skönjer du ännu ingenting?» »Jo», svarade prinsessan, »jag tycker jag ser ett stort hus, och dess tak glimmar såsom klart guld.» Prinsen återtog: »Då ha vi kommit till min yngsta systems gård. Nu skall du gå in, hälsa från mig och bedja, att hon vill emottaga vår lilla dotter och fostra henne. Men själf får jag icke komma under hennes tak, icke lieller får hon gå hit till mig; ty då måste vi för alltid åtskiljas.»

Konungadottern gjorde nu efter sin mans tillsägelse, gick in i gården, framförde sitt ärende och blef på det allra bästa emottagen af prinsens syster. Därefter ville hon strax återvända. Men när hon nu skulle lämna sitt sista barn ifrån sig, gick det henne så till sinnes, att hennes hjärta ville brista af sorg, och hon glömde prinsens förbud och allting annat, bara för sin egen stora bedröfvelse. Hennes svägerska gick så med henne, utan att hon kom ihåg att hindra det. Då de nu kommit fram till prinsen, kunde systemen icke hejda sig, utan lopp i hans famn och grät bitterligen. Men när prins Hatt märkte, att prinsessan åter svikit sitt ord emot honom, bleknade han och utbrast: »Hjärtans allrakäresta! Detta skulle du inte hafva gjort.» I samma stund sänkte sig en sky ned från himmeln, och prins Hatt försvann i luften såsom en fågel.

Nu kan man veta hvad det blef för en sorg och jämmer för dem bägge; konungadottern vred sina händer och ville icke låta trösta sig, ty hon hade nu mistat allt hvad hon höll kärt i världen; och prinsens syster sörjde icke mycket mindre. När de så hade länge klagat för hvarandra, begynte de omsider öfverlägga om huru de skulle återfinna prins Hatt; ty prinsessan ville icke afstå från att söka honom, skulle hon ock leta öfver hela vida världen. Prinsens syster tog till orda: »Icke har jag något råd att gifva dig, om du icke vill gå bort till det stora berget, som du ser öfver skogen. Där bor en gammal trollkåring, som heter *Berta*; hon är vis i mycket, och kanske hon kan gifva dig något besked.» Ja, konungadottern sade, att hon ville göra så, ty hon skulle aldrig upphöra att söka efter sin man, så länge hon gick på jorden.

Därmed skildes hon ifrån sin svägerska med stor kärlek och begynte nu ensam och allena sin vandring öfver berg och dal och skog och fält, såsom prinsens syster sagt henne.

Som det nu blef sent och hon icke kunde gå längre, blef hon varse ett litet ljus, som tindrade på fjället. Då glömde hon alldeles bort sin trötthet och letade sig fram öfver stockar och stenar, ända till dess hon fann en håla upp i berget, och hålans dörr stod öppen. Där inne kunde hon se hur en hel hop småtroll, både män och kvinnor, voro samlade omkring elden, och allra längst fram satt en gammal, gammal gumma och pysslade med något smått. Gumman var stygg till utseende, liten till växten och mycket ålderstigen; och tyckte konungadottern sig häraf kunna förstå, att detta var gamla Berta, om hvilken prinsens syster talat. Hon besinnade sig så icke länge, utan trädde fram i hålan och hälsade med stor ödmjukhet: »God kväll, kära mor!» Då sprungo alla småtrollen upp och blefvo mycket häpna öfver att få se en kristen människa. Men trollkaringen antog en belåten uppsyn och svarade: »God kväll igen! Hvad är du för en, som kommer och hälsar så vackert? Jag har nu suttit här i väl sina femhundra år; men ännu har ingen, förr än du, gjort mig den hedern och kallat mig kära mor.» Ja, konungadottern sade sitt ärende och frågade, om den gamla kvinnan visste besked om en förtrollad prins, som kallades prins Hatt under jorden. »Nej», svarade gumman, »det vet jag inte. Men, eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig kära mor, vill jag ändå hjälpa dig, för du skall veta att jag har en syster, som är dubbelt så gammal som jag, och kanske hon kan veta någon råd.» Detta tycktes konungadottern vara ett vänligt svar, och hon tackade mycket för den gamla kvinnans goda vilja. Hon blef så natten öfver i berget; men andra dagen skulle en af mor Bertas pysslingar visa henne vägen.

När nu morgonen kom och solen rann upp, var prinsessan inte sen att åter gifva sig i väg, och en af bergpysslingarna var hennes följesven. Då hon så skulle skiljas från den gamla gum-

man, tog denna till orda: »Mycken lycka på resan! och allt godt önskar jag dig, ehuru jag icke väntar att vi någonsin mer få se hvarandra. Likväl, eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig kära mor, ber jag att du vill emottaga denna spinnrock till ett minne. Men så länge du har den spinnrocken, behöfver du aldrig lida nöd, ty den spinner ensam lika mycket garn som nio andra.» Ja, konungadottern tackade för gåfvan, hvilket den väl ock kunde vara värd; ty spinnrocken var allt igenom af skärt guld. Därefter skildes hon ifrån trollkaringen, och gaf sig på färd såsom tillföre och vandrade öfver berg och djupa dalar hela Guds långa dagen i ända. Men när det blef sent på aftonen, kommo de åter till ett högt fjäll, och där uppe glimmade ett ljus som en liten stjärna. Då sade pysslingen: »Jag har nu visat dig vägen, såsom jag lofvat; ty här bor farmors syster, och är nu tid att jag vänder hem igen.» Därmed lopp han sina färde. Men prinsessan letade sig fram öfver stock och sten, ända tills hon kom upp i fjället och fann en håla, hvars dörr stod öppen, så att eldskenet lyste rödt genom mörkret.

Konungadottern besinnade sig nu icke länge, utan trädde in i bergstugan och fick då se en stor mängd troll, både män och kvinnor, som voro samlade omkring elden; men längst fram satt där en gammal, gammal gumma, som tycktes vara härskarinna öfver alla de andra. Gumman var liten till växten och stygg till utseendet, och så ålderstigen, att hennes hufvud ruskade af och an. Här af tyckte konungadottern sig väl kunna förstå, att detta var mor Bertas syster, gick därför fram och hälsade höfviskt: »God kväll, kära mor!» Då sprungo alla småtrollen upp och voro mycket häpna öfver att se en kristen människa. Men gumman såg belåten ut och sade: »God kväll igen! Hvad är du för en, som kommer och hälsar så vackert? Jag har nu suttit här i väl sina tusende år; men ännu har ingen, förrän du, visat mig den hedern och kallat mig kära mor.» Ja, konungadottern förtäljde hvem hon var och sade sitt ärende, om icke den gamla kvinnan

visste besked om en förtrollad prins, som kallades prins Hatt under jorden. »Nej», svarade käringen, »det vet jag inte. Men eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig kära mor, vill jag ändå hjälpa dig så godt jag kan; för jag har ännu en syster, hon är dubbelt så gammal som jag och kanske vet hon någon råd.» Detta tycktes konungadottern vara ett godt svar och hon tackade mycket för den gamlas goda vilja. Hon blef så natten öfver i berget; men andra dagen skulle en af bergkvinnans pysslingar visa henne vägen.

När nu morgonen kom och dagen begynte gry, var prinsessan genast redo att gifva sig åstad, och en af bergpysslingarna skulle följa. Då hon så skulle taga farväl af den gamla, sade denna: »Jag önskar dig all lycka på resan, och lära vi härefter aldrig mer se hvarandra. Likväl, eftersom du visade mig den hedern och kallade mig kära mor, ber jag att du vill emottaga denna härfvel till en vängåfva. Men så länge du har den härfveln, behöfver du inte lida någon brist, ty han härflar själf allt det garn, som din spinnrock spinner.» Ja, konungadottern tackade mycket för den dyrbara gåfvan; ty härfveln var inte som andra härflar, utan alltigenom af klart guld. Därefter skildes hon ifrån bergkvinnan och vandrade såsom tillförene öfver berg och dalar hela Guds långa dagen i ända. Men när det blef sent om aftonen, kommo de åter till ett högt berg, och öfverst på fjället tindrade ett ljus såsom en liten klar stjärna. Då sade pysslingen: »Nu blir det tid att jag vänder hem igen; ty här uppe bor farmors syster, och kan du nu själf finna vägen.» Därmed sprang han sin kos. Men prinsessan letade sig fram öfver stock och sten, ända till dess hon kom upp på fjället och fann en bergstuga, hvars dörr stod öppen, så att elden sken genom det kolsvarta mörkret.

Då hon nu trädde in i stugan, fick hon se en hel hop troll, både män och kvinnor, som voro samlade omkring elden; men allra längst fram satt där en gammal, gammal gumma och pysslade med något smått. Hon var inte mycket vacker, utan stygg



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

till utseende, hade en lång, lång näsa som stötte samman med hakan, och var så ålderstigen, att hennes hufvud for fram och tillbaka. Här af tyckte prinsessan sig väl kunna förstå, att detta var mor Bertas äldsta syster; hon gick därför fram och hälsade höfviskt: »God kväll, kära mor!» Då sprungo alla småtrollen upp och voro mycket häpna öfver att se en kristen människa. Men gumman fick ett belåtet utseende och sade: »God kväll igen! Hvad är du för en som kommer hit och hälsar så vackert? Jag har nu suttit här i väl sina tvåtusende år; men ännu har ingen tillförene visat mig den hedern och kallat mig kära mor.» Ja, konungadottern förtäljde, hvem hon var, sade sitt ärende och sporde den gamla kvinnan, om hon icke visste besked om en förtrollad prins, som kallades prins Hatt under jorden. Då blef gumman mycket allvarsam och tänkte både länge och väl; ändtligen utbrast hon: »Nog har jag hört talas om prins Hatt och kan säga dig hvar han vistas; likväl är det föga värddt, att du någon sin återfår honom, ty han är förhäxad, så att han har glömt både dig och allt annat.» Hon tillade: »Men eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig kära mor, vill jag ändå hjälpa dig så godt jag kan. Blif här i natt, så få vi i morgon åter talas vid!» Ja, detta tyckte konungadottern vara ett godt svar. Hon tackade därför med många vänliga ord och blef så öfver natten i berget.

När nu morgonen kom, och dagen begynte gry i öster, var prinsessan åter redo att gifva sig på väg. Då hon så skulle skiljas ifrån bergakvinnan, tog denna till orda: »När du går härifrån rätt med solen, kommer du omsider till en stor kungsgård. Där skall du gå in och göra såsom jag nu vill säga dig; ty där bor konungasonen, din käraste.» Kvinnan tillade många goda råd, huru prinsessan skulle skicka sig i allting. Ändtligen sade hon: »Jag önskar dig nu lycka på resan, och lära vi väl hädanefter aldrig mer träffas. Likväl, eftersom du visade mig den hedern och kallade mig kära mor, ber jag, att du vill hålla till godo med denna pung, såsom ett minne och vängåfva.» Därmed räckte hon

konungadottern en präktig silkespung, som var allt igenom stickad med rödaste guld. Men det var inte med den pungen som med andra pungar; ty den hade en sådan underlig egenskap, att den alltid var full med hvita pengar, huru mycket man än tog därur. Ja, prinsessan tackade för den kostliga gåfvan, såsom hon väl inte annat kunde, och skildes så ifrån bergakvinnan med stor vänskap å bägge sidor.

Det aflopp nu i allting såsom gumman sagt; ty när prinsessan hade vandrat uppför lid och utför lid, genom många gröna skogar, kom hon ändtligen till en stor, stor kungsgård, som var så öfvermåttan präktig, att konungadottern aldrig i världen sett dess like. Nu vardt hon mycket glad öfver att hon var så nära sin hjärtans kär och besinnade sig icke länge utan gick in. Då hon så öppnade borgagrinden, fick hon se en stor kvinna som kom gående rätt emot henne, och kvinnan var så grant klädd, att prinsessan väl trodde sig kunna förstå att det var hon, som rådde öfver gården. Trollet frågade genast: »Hvem är du, och hvar kommer du ifrån?» »Jo», svarade prinsessan, »jag är inte annat än en fattig främling, som har gått hit för att begära tjänst.» »Jaså», återtog trollet, »du menar väl att jag skall ha tjänst åt hvar och en som kommer och far? Nej, packa dig strax i väg!» och därvid såg gumman så bister ut, att prinsessan blef helt förfärad, Men hon repade mod igen och svarade med stor ödmjukhet: »Om så är, måste jag låta mig nöja som eder täckes. Likväl ber jag att få låna hus några dagar, medan jag hvilat ut efter min långa vandring.» »Ja», sade trollet, »det kan du få. Du kan få ligga i gåshuset; det blir just ett lämpligt härberge för en sådan som du.» Därvid blef det. Trolldrottningen gick sin väg; men konungadottern skulle få bo i gåshuset, medan hon hvilade ut efter sin långa resa.

När prinsessan nu kommit för sig själf, gjorde hon som den gamla bergakvinnan lärt henne. Först skurade hon och putsade och fejade i hvar vrå; därefter tog hon fram sin spinnrock och spann det allra grannaste garn, både guld och silke; sedan tog hon

fram härfveln och härflade garnet och väfde gyllenduk och fager silkesväf och klädde hela stugen rundt omkring: och upphörde så icke, förrän gåshuset var förvandladt till det präktigaste härberget i hela kungsgården. När det så var gjordt, tog hon fram sin silkespung och gick ut och köpte sig både mat och mjöd och vin och hvad annat som kan fås för penningar, och kokte och stekte och bullade upp och lagade till ett gästabud, så att väl aldrig någon af oss har varit med om hälften så präktigt gille. Slutligen gick hon upp i kungsgården och bad att få tala med drottningen. Ja, trollkärningen mottog henne på det allra bästa och frågade efter hennes begäran. »Jo», sade prinsessan, »mitt ärende är, att jag ville bedja dig och din dotter visa mig den stora hedern och blifva mina gäster i kväll.» Detta behagade trolldrottningen öfvermåttan väl, ty hon hade redan hört talas om de stora anstalter, som voro gjorda i gåshuset. Hon samtyckte fördenskull till prinsessans begäran och lofvade komma såsom utsatt var.

När det nu led mot aftonen och drottningen och hennes styf-dotter gingo ned i gåshuset, blefvo de emottagna som man det väl kan tänka, och där var tillredt ett gästabud så det både hördes och spordes. Då de nu sutto till bords, åto och drucko och voro glada, tog prinsessan fram sin gyllene spinnrock och begynte spinna. Då vardt trolldrottningen alldeles förundrad och tyckte, att detta var en långt större kostbarhet än något annat, som hon hade sett. Hon frågade fördenskull, om hon ej kunde få köpa spinnrocken. »Nej», svarade prinsessan, »den är icke att få för penningar; icke heller vill jag gifva dig honom till skänks. Likväl», sade hon, »skall jag afstå den åt dig på ett enda villkor.» »Hvad är det för ett villkor?» sporde trolldrottningen med mycken ifver. »Jo», sade prinsessan, »mitt villkor är, att jag får sofva i natt i samma rum som din käraste». Detta föreföll drottningen något sällsamt, och hon funderade länge på saken; men som hon fått en öfvermåttan stor lust att äga spinnrocken, och

därtill var full af all slags falskhet, menade hon, att det väl fick gå för sig för en enda gång. Slutet på deras samtal blef sålunda, att trollet fick spinrocken; men konungadottern skulle få sofva om natten i samma rum som hennes egen allrakäraste, prins Hatt.

Drottningen vände nu tillbaka hem till kungsgården och öfverlade med sig själf på hvad sätt hon skulle kunna hindra de unga tu från att tala med hvarandra. Till den ändan befallde hon sin styfdotter att i hemlighet stanna i prinsens sofrum för att lyssna till allt hvad den främmande kvinnan komme att säga eller göra om natten. Därefter fyllde hon en bägare med mjöd, blandade starka örter i drycken och bjöd prinsen. Men han hade icke tömt bägaren, förrän en tung sömn föll öfver honom, så att han sjönk i dvala och hvarken hörde eller såg. Då log trollpackan i sitt falska hjärta, förde prinsessan in i kammaren såsom lofvadt var och menade att hon nu gärna kunde få tala med prinsen så mycket hon ville.

När konungadottern nu blifvit ensam med sin käraste, sprang hon fram, föll honom om halsen med stor hjärtans fröjd och sade huru glad hon var att ändtligen ha funnit honom. Men prinsen vaknade icke, utan sof. Då vardt hon högeligen bekymrad, ropade honom med många kärleksfulla ord, och förtäljde, huru hon vandrat hela världen om för att söka honom; men det var som förut, prinsen hvarken talade eller svarade. Nu kunde prinsessan icke annat tänka, än att han icke längre höll henne kär. Hon föll därför ned på sina knän, bad honom om tillgift för allt hvad hon brutit emot honom och grät så bitterligen, att det kunnat röra en sten till medömkan. Likväl sof prinsen som förut och vaknade icke; ty sådan kraft låg uti sömndrycken. Men drottningens dotter låg och hörde hvart ord som talades, och det gjorde henne så ondt om den främmande kvinnan, att hon ej hade hjärta att förråda henne för sin elaka styfmoder.

Så förgick hela natten, och tidigt på morgonen, innan det dagats, kom trollet in i prinsens kammare för att höra huru allt

stod till. Konungadottern fick nu vända tillbaka till gåshuset, och där satt hon sedan med kinden stödd mot handen och bara grät, så att tårarna runno klara som klaraste pärlor. Men när troll-drottningen märkte, att hennes svek hade lyckats, vardt hon så glad, att hon tyckte sig gärna vilja göra ännu en dylik handel, om tillfälle yppades. Hon gick så tillbaka in till sitt, och dagen i ända gjorde hon inte annat än bara spann på den gyllene spinn-rocken. Men lika snällt som tråden leker på spindeln, lika snällt lekte ock hennes tankar till allt hvad ondt hon kunde hitta på.

Då det nu led mot aftonen, stod prinsessan omsider upp, torkade sina tårar och begynte tillreda ett nytt gästabud, som var ännu mycket dyrbarare än förra gången. Därefter gick hon upp i gården, och bad att få tala vid drottningen. Då de nu åter träffades, sporde trollet med många vänliga ord efter hennes ärende. »Jo», svarade prinsessan, »jag ville bedja dig och din styfdotter visa mig den stora hedern och blifva mina gäster äfven för i kväll.» Detta behagade trolldrottningen öfvermåttan väl; hon samtyckte därför till prinsessans begäran, och lofvade komma.

När prinsessan och hennes gäster nu åter sutto till bords, och åto och drucko och voro glada, tog prinsessan fram sin guldhärfvel och begynte härfla. Då vardt trolldrottningen förundrad och tyckte, att detta var en mycket större dyrbarhet än något hon förut sett. Hon frågade fördenskull, om hon ej kunde få köpa härfveln. »Nej», svarade prinsessan, »den är icke att få för penningar eller goda ord. Likväl», sade hon, »skall jag afstå den åt dig på ett enda villkor.» »Hvad är det för ett villkor?» frågade trollkäringen och var mycket ifrig. »Jo», sade prinsessan, »mitt villkor är, att jag får sofva ännu en natt i samma rum som din käraste.» Detta föreföll trollkvinnan sällsamt; likväl besinnade hon sig icke länge utan samtyckte till prinsessans begäran och menade, att det väl inte vore så farligt; hon skulle nog hitta på råd. Slutet på deras samtal blef således, att trollet fick guld-

härfeveln, men konungadottern skulle få sofva om natten i samma rum som hennes egen hjärtans allrakäraste, prins Hatt.

Drottningen vände nu tillbaka hem till sitt och funderade öfver huru hon skulle bära sig åt för att hindra de unga tu från att tala med hvarandra. Till den ändan befallde hon sin styfdotter att gömma sig i prinsens sofrum och i hemlighet gifva akt på allt hvad den främmande kvinnan skulle företaga. Därefter fyllde hon en bågare med mjöd, blandade starka örter uti och bjöd prinsen dricka. Men knappt hade han tömt bågaren, förrän en tung sömn föll öfver honom, så att han sjönk i dvala och hvarken hörde eller såg. Då gladdes trolldrottningen i sitt falska hjärta, skyndade bort till prinsessan, förde henne in i kammaren och sade, att hon nu fick blifva där om natten, såsom lofvadt var.

När konungadottern nu blifvit ensam med sin käraste, sprang hon fram, föll honom om halsen med stor kärlek och sade, huru glad hon var att äntligen ha funnit honom. Men prinsen hvarken talade eller svarade. Då vardt hon högeligen bekymrad, ropade honom med många kärleksfulla ord och förtäljde, huru hon vandrat kring hela vida världen för att söka honom. Som prinsen nu ändock fortfor att sofva, kunde prinsessan icke tänka annat, än att han icke längre höll henne kär. Hon föll därför ned på sina knän, bad honom om tillgift för allt hvad hon brutit emot honom och grät så biltert, att hennes hjärta ville brista af sorg. Detta allt förnam trolldrottningens dotter, där hon låg gömd i kammaren, och fattades af sådant medlidande med de två konungabarnen, att hon begynte öfverlägga, huru hon skulle frälsa dem ur sin moders våld. Men prinsen sof alltjämt och vaknade inte; sådan kraft var i sömndrycken, som han hade druckit.

Så förgick hela den natten, och bittida om morgonen, innan det begynte dagas, gick trolldrottningen in i prinsens sofkammare för att höra huru allt stod till. Konungadottern fick nu vända tillbaka till gåshuset, och där satt hon sedan och bara grät, så att hennes tårar runno i strida strömmar. Men när trolldrottningen

fick veta om prinsens sömn och huru allt annat hade aflupit, vardt hon så glad, att hon tyckte sig gärna vilja göra ännu en dylik handel, om tillfälle yppades. Hon vände så åter hem till sitt, och hela dagen i ända gjorde hon inte annat än bara härflade på den gyllene härfveln. Men lika snällt som tråden lekte på härfveln, lika snällt lekte ock hennes tankar till allt hvad ondt kunde finnas.

Då det nu led mot kvällen, stod konungadottern omsider upp, aftorkade sina tårar och begynte tillreda ett gästabud, som var ännu mycket, mycket dyrbarare än någonsin tillföre. Därefter gick hon upp i gården och bad att få tala vid drottningen. När de nu åter träffades, sporde trollet med många vänliga ord efter hennes ärende. »Jo», svarade prinsessan, »jag ville bedja dig och din styfdotter ännu en gång visa mig den stora hedern och blifva mina gäster.» Ja, sådant behagade trolldrottningen mycket väl; hon samtyckte därför till prinsessans begäran och lofvade komma.

När konungadottern och hennes gäster nu åter sutto till bords och åto och drucko och gjorde sig glada, tog prinsessan fram sin silkespung och visade, att den städse var full med penningar, huru mycket man än toge därur. Häröfver blef trolldrottningen på det högsta förundrad och menade, att detta var en ännu mycket större dyrbarhet, än något annat som hon hade sett. Hon frågade fördenskull, om hon ej kunde få köpa pungen. »Nej», svarade prinsessan, »den är icke att få för något pris, hvarken för penningar eller goda ord. Likväl», sade hon, »skall jag afstå honom till dig på ett enda villkor.» »Hvad är det för ett villkor?» sporde trolldrottningen med stor häftighet. »Jo», svarade prinsessan, »att jag får sofva ännu en natt i samma rum som din käraste.» Då nu trolldrottningen tyckte, att hon ej ville äga någonting i världen så gärna som den gyllene pungen, besinnade hon sig icke länge, utan gick strax in på handeln. Det blef så aftaladt dem emellan, att drottningen fick pungen och konungadottern skulle ännu en natt få sofva i samma rum som hennes hjärtans allrakäraste.

Drottningen vände nu tillbaka med sådant besked och tänkte bara på, huru hon skulle hindra de unga tu från att tala med hvarandra. Till den ändan befallde hon sin styfdotter att gömma sig i prinsens sofkammare och i hemlighet gifva akt på allt hvad den främmande kvinnan skulle företaga. Därefter fyllde hon en bågare med mjöd och bjöd sin käraste dricka. Men då prinsen nu fattade bågaren, fick han se huru trollkvinnans dotter stod och vinkade åt honom, att han skulle taga sig till vara. Då gick det upp ett ljus för honom, så att han erinrade sig, hvilken underlig sömn plägade falla öfver honom, och mycket annat sällsamt; han tog därför bågaren och låtsade dricka, men slog i hemlighet ut drycken, medan trollkärningen vände ryggen till. Därefter lutade han sig tillbaka, liksom han fallit i en tung sömn. Men när drottningen märkte sådant, log hon i sitt falska hjärta och tänkte att allting var väl beställt. Hon gick så bort till konungadottern, förde henne in i kammaren och menade, att hon nu gärna kunde få tala vid prinsen, han skulle ändå inte höra henne.

När konungadottern nu åter blifvit allena med prins Hatt, föll hon honom om halsen med stor hjärtans kärlek och sade, huru innerligt glad hon var att ännu en gång få se honom. Men prinsen var så förhårad och förvillad, att han icke förstod hvarom hon talade, utan låtsade som han sof. Nu vardt prinsessan högeligen bedröfvad, vred sina händer och bad honom med många tårar om tillgift för allt hvad hon brutit emot honom. Därjämte förtäljde hon äfven om deras forna kärlek och om all den nöd hon fått utstå, medan hon sökt honom öfver hela vida världen. Hon tillade, att nu ville hon dö, sedan han ej längre älskade henne. Men allt efter som hon talade vaknade prinsens minne, så att han förstod, huru allt hade timat och huru den elaka trollpackan skilt honom ifrån hans egen hjärtans allrakäresta. Härvid blef han så till mods, att han i förstone icke kunde få fram ett enda ord, utan det förekom honom att han vaknade upp ur en lång och svår dröm. Ändtligen sprang han upp med stor häftig-

het, tog prinsessan i famn, kysste henne och sade att hon ensam var den vännen han höll kär i hela världen. Nu blef det fröjd där det förut varit gråt och sorg, och prinsen och prinsessan tyckte, att deras glädje nu var större än all den jämmer och nöd de fått lida, medan de voro åtskilda.

Under det prinsen och hans käresta nu höllo hvarandra i famn och glömde allting annat för glädjen att vara tillsammans, kom trollkåringens dotter fram ur sitt gömställe. Då blef prinsessan helt förfärad, ty hon kunde inte tro annat än att nu var deras lycka spilld, sedan trollets dotter hade röjt dem. Men den unga mön talade vänligt till dem och sade: »Varen lugna! Icke skall jag förråda er; utan jag vill hjälpa er allt hvad jag kan.» Därefter förtäljde hon, huru hon själf var af kristet blod; ty hennes fader var en prins, som drottningen förtrollat, likasom hon nu hade gjort med prins Hatt. Hon tillade: »Det är nu lång tid sedan min fader dog af sorg; och det vore väl för oss alla om äfven min elaka styfmoder doge, ty så länge hon lefver, kunna vi icke vänta någon lycka, hvarken I eller jag.»

När prinsen och hans käresta hörde detta, blefvo de väl tillfreds och tackade mön för hennes goda vilja. Därefter satte de sig alla tre tillsammans och rådslogo om huru de skulle bli af med trollpackan, då det ju är allom bekant, att man icke kan få lifvet ur troll på annat sätt, än genom att skålla ihjäl dem. När så allt var öfverlagdt och beslutadt, vände mön åter till sitt gömställe, hvarest hon legat gömd om natten, men prinsen lade sig på bädden och låtsade sofva; och på så sätt afbidade de nu trolldrottningens ankomst. De behöfde inte heller vänta länge, ty innan det ännu blifvit dager, kom trollet in i kammaren för att hämta konungadottern och spörja, huru allt hade tilldragit sig om natten.

Det gick så några dagar framåt, och alltjämt satt prinsessan i gåshuset liksom förut. Men i kungsgården var buller och bång; ty drottningen skulle hålla sitt bröllop med prins Hatt, och en stor

hop troll, från både när och fjärran, voro bjudna till gästabudet. Där gjordes nu öfvermåttan stora tillrustningar, och trollkäringen lät bära fram sin stora gryta, som kunde rymma aderton oxar på en gång, så stor var den. När så elden var uppgjord, oxarna slaktade och allt väl bestäldt, sände hon bud ned till gåshuset för att spörja prinsessan, huru köttet skulle blifva riktigt mörkt och väl kokadt. Ja, prinsessan lät inte bedja sig två gånger, utan svarade: »I vårt land är det brukligt, att elden göres mycket stark, och lagen kokas ända tills grytan är blå i botten.» Detta tyckte trolldrottningen vara ett godt råd, hon lät därför göra elden tre gånger starkare än förut, så att vattnet bubblade och lekte högt i himmelens sky. När det så lidit en stund, skickade hon först prinsessan att se efter, om icke grytan var blå i botten. Ja, konungadottern gick, lutade sig öfver brädden och såg ned i vattnet, men ännu syntes intet blått. Det led så åter en stund, och drottningen skickade efter prins Hatt; men icke heller han kunde se något blått. Nu vardt käringen vred och mente att nog vore grytan blå, om man blott såg riktigt efter. Hon steg så själf upp och såg ned i vattnet, där det kokade som allra mest. Men knappt hade hon lutat sig öfver brädden, förrän prinsen var tillreds, grep henne i fötterna och kastade henne hufvudstupa ned i det sjudheta vattnet. Och därmed var det slut med käringen, rätt så troll hon var.

Nu tyckte prinsen och hans käresta, att det minsann inte var värdt dröja tills gästerna skulle komma; utan de togo den gyllene spinnrocken, guldhärfveln, guldpungen och många andra kostliga ting och drogo hastigt sina färde ifrån kungsgården. När de så vandrat både länge och väl, kommo de omsider till ett präktigt slott, som låg och glimmade i solskenet; men på slottets gård stod en grön buske, och alltsom de nalkades, hördes därifrån ett ljufligt spel, liksom af harpor och fågelsång. Nu var det prinsessan som blef glad, ty hon kände igen att detta var de tre sjungande löfven, som hon fått af sin fader. Men hennes glädje blef ännu mycket större, när hon kom fram och fick se, huru hennes små barn och

prinsens systrar och mycket annat folk kommo dem till mötes, och folket hälsade prins Hatt såsom konung och prinsessan såsom drottning. Så fingo de lön för all sin trogna kärlek och lefde sedan lyckliga och nöjda i många, många år; och prinsen styrde sitt rike med vishet och kraft, så att mäktigare konung och huldare drottning aldrig ha funnits. Men de tre sjungande löfven upphörde icke att spela, utan klingade dag och natt, så att ingen hört ljufligare sång, och aldrig var någon så sorgsen, att han icke blef glad, när han fick höra den. Och så är sagan all.



PRINSESSAN PÅ GLASBERGET.

Det var en gång en konung, som hade sådan håg för jakt, att han inte visste något större nöje än att fara efter vilda djur. Han låg så både bittida och sent ute i marken med hök och hund och hade alltid god jaktlycka. Men en dag hände det, att han inte var i stånd att få upp något villebråd, huru han letade på alla håll ända ifrån morgonen. Då det nu led emot kvällen, och han skulle rida hem med sina män, fick han se en dvärg som sprang framför honom i skogen. Strax sporrade konungen sin häst, red efter dvärgen och grep honom, och alla kunde de icke nog förvåna sig öfver hans sällsamma utseende; ty han var liten och ful som ett troll, och hans hår växte stråft som mossa. Men huru konungen talade till honom, ville han inte svara, hvarken med godo eller ondo. Konungen, som redan förut var ond öfver sin misslyckade jakt, blef nu häröfver ytterligare vred och befallde sina svenner taga dvärgen och förvara honom väl, så att han ej måtte undkomma. Sedan drog konungen hem till sin gård, och intet är vidare att förtälja om hans färd för den gången.

Det var på den tiden ett gammalt bruk, att konungen och hans män höllo dryckesgille till långt in på nätterna, och blef då mycket taladt och än mera drucket. Som de nu åter sutto till bords och gjorde sig lustiga, fattade konungen ett stort djurshorn och sade: »Hvad tycken I om vår jakt i dag? Eller när har det väl förut sagts om oss, att vi kommit hem utan något villebråd?» Männen svarade: »Visserligen är det sant som du säger, och en

så god jägare som du lärer icke stå att finna i hela världen. Likväl må du icke klaga öfver vår jakt, ty du har i dag fångat ett villebråd, hvars like ingen vare sig sett eller hört.» Sådant tal behagade konungen öfvermåttan väl, och han frågade yttermera hvad de tyckte att han borde göra med dvärgen. »Jo», sade hofmännen, »du bör hålla honom fången här på din gård, så att det må höras och spörjas öfver bygden hvilken jägare du är. Bara du kan förvara honom, så han icke rymmer, ty han är listig och illfundig till sitt sinne.» När konungen hörde detta, teg han en lång stund; därefter höjde han hornet och sade: »Jag vill göra som I sägen, och icke skall det blifva mitt fel, om dvärgen undkommer. Men det lofvar jag, att hvilken som släpper honom lös han skall dö utan nåd, vore det ock min egen son.» Därmed tömde konungen dryckeshornet, och var detta en dyr ed. Men hofmännen sågo oroliga på hvarandra; ty de hade aldrig hört honom tala så, och väl kunde de märka, att det var mjödet som stigit honom åt hufvudet.

Andra morgonen, så snart konungen vaknade, rann det honom i minnet hvilket löfte han gjort vid dryckesgillet. Han lät så genast sända efter timmer och virke och byggde ett litet hus eller bur tätt invid kungsgården. Buren timrades af stora bjälkar och stängdes med starka lås och bommar, så att ingen kunde bryta sig ut därifrån, och midt på väggen gjordes en liten glugg för att skjuta in maten. När så allt var färdigt, lät konungen föra fram dvärgen, satte honom i buren och tog själf nycklarna i sitt förvar. Där fick dvärgen nu sitta fången dag och natt, och både gående och farande kommo för att beskåda honom. Men ingen hörde honom någonsin klaga eller eljest yttra ett enda ord.

Det led så en rund tid bortåt. Då hände det, att det blef ofrid i landet, så att konungen måste draga ut i krig. Då han nu skulle fara, sade han till sin drottning: »Du skall nu styra mitt rike, och i din vård lämnar jag både land och folk. Men ett skall du lofva mig, att du väl förvarar dvärgen, så han icke

slipper ut, medan jag är borta.» Ja, drottningen lofvade att göra sitt bästa i detta som i allt annat, och så gaf konungen henne nycklarna till buren. Därefter lät han hissa segel och for långt, långt bort i främmande land; och hvart han kom vann han seger. Men drottningen stod på stranden och såg efter honom, så länge hon kunde se hans vimplar flyga öfver sjön; sedan vände hon tillbaka till kungsgården med sina tärnor. Där sitter hon nu och sömmar silke på knä, medan hon väntar, att hennes gemål skall komma hem igen.

Konungen och drottningen hade tillsammans ett enda barn, en prins, som ännu var vid späd ålder, men likväl gaf godt hopp om sig. Sedan nu konungen var bortrest, hände det en dag, att pilten vandrade omkring i kungsgården och kom till dvärgens bur; där satte han sig att leka med sitt guldäpple. Huru han lekte, gick det inte bättre, än att äpplet oförvarandes for in genom gluggen, som var på burens vägg. Strax kom dvärgen fram och kastade ut guldäppet. Detta tyckte pilten var en lustig lek: han kastade därför åter in äpplet, och alltjämt kastade dvärgen det ut igen, och så lekte de en lång stund. Men huru länge det gick om, byttes glädjen på sistone i sorg; ty dvärgen behöll till sist guldäppet och ville icke gifva det tillbaka. När så ingengting hjälpte, hvarken hotelser eller böner, begynte den lille slutligen gråta. Då sade dvärgen: »Illa handlade din fader mot mig, då han tog mig fången, och aldrig får du igen ditt äpple, om du icke släpper mig lös.» Pilten svarade: »Huru skall jag kunna släppa dig lös? Gif mig bara igen mitt guldäpple! mitt guldäpple!» »Jo», sade dvärgen, »du skall göra som jag nu säger. Gå upp till din moder, drottningen, och bed att hon kamma dig. Passa så på och stjäla nycklarna ur hennes bälte och kom hit och öppna dörren. Sedan kan du gifva nycklarna tillbaka på samma sätt som du tog dem, så att ingen märker det.» Ja, huru dvärgen öfvertalade pilten, gjorde denne omsider efter hans begäran, gick upp till sin moder, bad att hon skulle kamma honom och stal nycklarna ur hennes

bälte. Därefter sprang han ned till buren och öppnade dörren så att dvärgen kom ut. Då de nu skulle skiljas, sade dvärgen: »Här gifver jag dig åter ditt guldäpple, såsom jag lofvat, och tack skall du ha för det du släppte mig lös, En annan gång, när du behöfver det, vill jag hjälpa dig igen.» Därmed lopp han sin väg. Men prinsen gick tillbaka till sin moder och bar igen nycklarne på samma sätt som han tagit dem.

När det nu spordes öfver kungsgården att dvärgen sluppit lös och var borta, blef där en stor uppståndelse, och drottningen sände folk på vägar och stigar för att spana efter honom. Men han var borta och blef borta. Det gick så en tid om, och allt mer bekymrad blef drottningen, ty hon väntade för hvar dag, att hennes gemål skulle komma hem igen. Ändtligen fick hon se hans skepp komma farande öfver sjön, och mycket folk samlades på stranden för att hälsa honom. Då han nu kom i land, blef hans första fråga, om de väl förvarat dvärgen. Då måste drottningen bekänna, huru det var, och förtäljde allting såsom det tilldragit sig. Men konungen vardt öfvermåttan vred och sade, att han skulle straffa gärningsmannen, hvem det ock månne vara. Han lät så hålla räfst öfver hela kungsgården, och hvar mans barn skulle fram och vittna; men ingen visste något. Ändtligen skulle den lille prinsen också fram. Då han nu kom inför konungen, sade han: »Jag vet, att jag vållat min faders vrede; likväl kan jag icke dölja sanningen, ty det är jag som släppt ut dvärgen.» Då blef drottningen vit om kind och alla de andra med; ty där fanns ingen, som icke höll af prinsen. Slutligen tog konungen till orda: »Aldrig skall det sägas om mig, att jag brutit mitt löfte, vore det ock för mitt eget kött och blod; utan du skall visserligen dö, såsom du förtjänat.» Därmed gaf han befallning åt sina svenner, att de skulle föra prinsen ut i skogen och döda honom. Men piltens hjärta skulle de föra med sig till konungen, till tecken att de fullgjort hans befallning.

Nu blef det sorg och bedröfvelse ibland folket, så det var inte

likt någonting, och alla bådo om nåd för prinsen; men konungens ord var oryggligt. Svennerna tordes då inte annat än lyda, utan togo prinsen emellan sig och gáfvo sig i väg. Då de nu kommit långt, långt bort i skogen, fingo de se en vallare, som gick vall med svin. Då sade den ene till den andre: »Icke synes det mig lämpligt, att vi bära hand på konungens son, utan låt oss då hellre köpa ett svin och taga svinhjärtat, så vet ingen annat än att det är prinsens hjärta.» Ja, detta tyckte den andre svennen vara bra taladt. De köpte så ett svin af vallaremannen, förde djuret undan i skogen och slaktade det och togo dess hjärta. Därefter bådo de prinsen draga sina färde och aldrig mer komma igen. Men själfva vände de åter till kungsgården, och kan man väl tänka hvilken sorg där nu blef, när de förtäljde om prinsens död.

Konungasonen gjorde nu såsom tjänarna bedt honom; han vandrade alltjämt framåt, det fortaste han kunde, och aldrig hade han] annat till mat än nötter och vilda bär, som växte i skogen. När han så färdats både länge och väl, kom han till ett berg, och öfverst på berget stod en hög fura. Då tänkte han för sig själf: »Jag kan så gärna klifva upp i furan och se, om jag inte kan finna någon väg.» Ja, sagdt och gjordt, han klättrade upp i trädet. Då han nu kom högst upp i toppen och spejade åt alla håll, fick han se, att där låg en stor, stor kungsgård mycket långt borta och glimmade i solen. Då blef han hjärtinnerligt glad och ställde genast sina steg ditåt. Under vägen träffade han en dräng, som gick och plöjde, och bad då att få byta kläder med honom, hvilket han också fick. Så utrustad kom han slutligen fram till kungsgården, gick in och begärde tjänst och blef så antagen till vallgosse att valla konungens kreatur. Där gick han nu i skogen både bitida och sent, men allt efter som tiden skred framåt, glömde han sin sorg och växte upp och blef stor och stark, så att hans like icke fanns.

Sagan vänder nu till konungen, som rådde öfver kungsgården; han hade varit gift och hade med sin drottning en enda dotter. Hon var mycket fagrare än andra mör och därtill blid och höfvisk,

så att den kunde skatta sig lycklig, som en gång skulle få äga henne. När nu prinsessan hade fyllt sina femton vintrar, fick hon en otalig hop friare, som man väl kan tänka sig, och ehuru hon gaf dem alla nej, ökades jämt deras antal, så att konungen blef alldeles rådlös hvad han skulle gifva dem för svar. Han gick så in till sin dotter och bad henne välja någon ibland dem, men hon ville inte. Då vardt han vred och sade: »Efter som du icke själf vill göra ditt val, så skall jag göra det, ehuru det väl kan hända, att det icke blir så alldeles efter ditt eget tycke.» Därmed ville han gå sin väg. Men jungfrun höll honom kvar och sade: »Jag kan väl se, att det måste bli såsom du föresatt dig. Likväl må du icke tro, att jag tager hvem som helst, utan den och ingen annan skall äga mig, som i full rustning förmår rida uppför det höga glasberget.» Ja, detta tyckte konungen vara ett godt förslag. Han samtyckte därför till sin dotters begäran och lät utgå ett påbud öfver hela riket, att den skulle få prinsessan, som kunde rida uppför glasberget.

När nu dagen var inne, som konungen hade utsatt, ledsagades prinsessan ut till glasberget med stor ståt och präktig utrustning. Där sattes hon allra öfverst å toppen, med guldkrona på hufvudet och guldäpple i handen, och nu var hon så öfvermåttan fager, att det icke fanns någon som icke gärna vågat sitt lif för hennes skull. Tätt nedanför, under berget, samlade sig alla friarna med granna hästar och glänsande vapen, så att det sken som en eld i solen, och rundt omkring strömmade menigheten till i stora skaror för att se på deras försök. När så allt var redo, gafs tecken med horn och trumpeter, och i detsamma sprängde friarna, den ene efter den andre, med all makt uppför berget. Men berget var högt och glatt som is och därtill öfvermåttan brant. Det var därför ingen som kom mer än ett litet stycke upp, förrän han hals öfver hufvud störtade ned igen, och väl hände det, att en och annan därvid bröt både armar och ben.

Medan nu allt detta tilldrog sig, vandrade konungasonén om-

kring med sina oxar långt borta i djupa skogen. Då han så fick höra larmet och vapengnyet, satte han sig på en sten, lutade handen mot kinden och föll i djupa tankar; ty det rann honom i sinnet, huru gärna han också velat vara med och rida som de andra. Rätt i detsamma fick han höra steg, och då han såg upp, stod dvärgen framför honom. »Tack för sist!» sade dvärgen. »Hvarför sitter du här så ensam och sorgsen?» »Jo», svarade prinsen, »jag må väl vara sorgsen och inte glad. För din skull är jag förjagad från min faders land, och nu har jag inte så mycket som en häst och rustning för att kunna rida fram till glasberget och täfla om prinsessan.» »Åh», sade dvärgen, »är det inte annat, så kan det väl bli någon råd. Du hjälpte mig en gång förut; nu vill jag hjälpa dig igen.» Därmed tog han prinsen vid handen, förde honom djupt ned i jorden till sin håla och visade honom en rustning, som hängde där och som var allt igenom smidd af hårdaste stål och så blank, att det låg ett blått skimmer rundt omkring. Tätt bredvid stod en präktig gångare, fullt sadlad och rustad, och skrapade berget med stålskorna och tuggade betslet, så att det hvita skummet flöt ända ned till marken. Dvärgen sade: »Skynda dig nu och kläd på dig och rid bort och försök din lycka! Jag vill under tiden valla dina oxar.» Ja, detta lät prinsen inte säga sig två gånger, utan klädde på sig både hjälm och harnesk, spände sporrar på fot och band svärd vid sida och kände sig så lätt i stålrustningen som en fågel i luften. Därefter sprang han upp i sadeln, gaf hästen sporrarna och red skyndsamt fram mot berget.

Prinsessans friare skulle just nu sluta sina försök, och ingen af dem hade vunnit priset, ehuru de alla gjort hvad de kunnat. Under det de nu stodo och öfverlade och tänkte, att lyckan kanske skulle bli dem mera gunstig en annan gång, fingo de plötsligen se en ungersven komma ridande fram utur skogsbrynet, och fara rätt fram mot berget. Han var klädd i stål ifrån topp till tå, med hjälm på hufvudet, sköld på arm och svärd vid sidan, och

förde sig så ridderligt i sadeln, att det var en fröjd att skåda det. Strax vände alla sina ögon mot den främmande kämpen och sporde hvarandra hvem han var, ty ingen hade sett honom förut. Men de fingo inte mycken tid att spörja och fråga; ty knappt hade han kommit fram ur skogen, förrän han lyfte sig i stigbyglarna, högg hästen med sporrarna och for af som en pil rätt uppför glasberget. Likväl red han inte ända upp, utan när han kom midt på branten, kastade han plötsligt om sin gångare och red tillbaka utför berget, så elden fräste om hästkorna. Därefter försvann han i skogen, såsom en fågel flyger. Nu kan man tro det blef en uppståndelse ibland allt folket, och ingen fanns som icke undrade öfver den främmande kämpen, fast jag väl knappt behöfver säga, att han inte var någon annan än prinsen. Men alla kommo öfverens därom att de aldrig sett präktigare häst eller baldare riddare, och det hviskades om att prinsessan tyckte så med, ty hvar natt därefter drömde hon bara om den främmande ungersvennen.

Det led så en tid bortåt, och prinsessans friare skulle för andra gången pröfva sin lycka. Konungadottern blef nu åter förd upp på glasberget med stor ståt och präktig utrustning och sattes allra öfverst på toppen med guldkrona på hufvudet och guldäpple i handen. Där nedanför samlade sig alla friarna med granna hästar och präktiga vapen, så det var en lust att skåda, och rundt omkring strömmade hela menigheten till för att se på leken. När så allt var redo, gafs åter tecken med horn och trumpeter, och i detsamma sprängde friarna, den ene efter den andre, med all makt uppför bergshöjden. Men det gick som förut. Berget var högt och glatt som is och därtill öfvermåttan brant, så att ingen kom mera än ett litet stycke upp, förrän han hals öfver hufvud störtade ned igen.

Medan nu allt detta tilldrog sig, gick den unge prinsen och vallade sina oxar, såsom hans göromål var. Då han så fick höra larmet och vapenbullret, satte han sig på en sten, lutade handen

emot kinden och grät; ty han tänkte på den fagra konungadottern och hade så gärna velat vara med och rida som de andra. Rätt i detsamma förnam han fotsteg, och när han såg upp stod dvärgen midt framför honom. »God dag!» sade dvärgen. »Hvarför sitter du här så ensam och sorgsen?» »Jo», svarade prinsen, »jag må väl vara sorgsen och inte glad. För din skull har jag måst fly från min faders land, och nu har jag inte så mycket som en häst och rustning för att rida fram till berget och täfla om prinsessan.» »Åh», sade dvärgen, »är det inte annat, så kan det väl bli någon råd. Du hjälpte mig en gång, nu vill jag hjälpa dig igen.» Därmed tog han prinsen vid handen, förde honom djupt ned i jorden till sin håla och visade honom en rustning, som hängde där och som var allt igenom smidd af klaraste silfver och så blank, att det sken däraf långa vägar. Tätt bredvid stod en snöhvit gångare, fullt sadlad och rustad, och skrapade berget med silfverskorna och tuggade betslet, så att skummet stänkte ända ned på marken. Dvärgen sade: »Skynda dig nu och kläd på dig och rid bort och försök din lycka! Under tiden skall jag valla dina oxar.» Ja, detta lät prinsen inte säga sig två gånger, utan klädde sig med stor skyndsamhet i både hjälm och harnesk, spände sporrar på fot, band svärd vid sida och kände sig så lätt i silfverrustningen som en fågel i luften. Därefter sprang han upp i sadeln, gaf hästen sporrarna och red fram mot glasberget.

Prinsessans friare skulle just nu sluta sin lek, och ingen hade vunnit priset, ehuru de alla gjort väl besked för sig. Under det de nu stodo och öfverlade och tänkte, att lyckan kanske skulle bli dem mera bevågen nästa gång, flingo de plötsligen se en ungersven komma ridande fram utur skogsbrynet och fara rätt mot berget. Han var klädd i silfver ifrån topp till tå, med hjälm på hufvudet, sköld på arm och svärd i bälte, och förde sig så ridderligt i sadeln, att bårdare ungersven väl aldrig stod att få se. Strax vände alla sina ögon mot honom och märkte då, att det var samme kämpe som förra gången. Men prinsen gaf dem inte mycken tid att un-

dra; ty han hade icke förr kommit fram på slätten, än han lyfte sig i stigbyglarna, sporrade sin häst och satte af som en eld rätt uppför branta berget. Likväl red han icke ända upp, utan när han kom öfverst på bergskammen, hälsade han prinsessan med stor höfviskhet, kastade plötsligt om sin gångare och red tillbaka utför berget så det sprakade om hästskorna. Därefter försvann han i skogen, såsom en stormvind. Nu kan man tänka, att där blef än mer uppståndelse än förra gången, och ingen fanns, som icke undrade öfver den främmande kämpen. Men alla voro öfverens om att det aldrig kunde ges en ypperligare häst eller bårdare ungersven, och det är till och med sagdt om prinsessan, att hon rodnade som en ros, när han hälsade henne på berget.

Det led så en tid bortåt, och konungen bestämde, att hans dotters friare skulle försöka sin lycka för tredje gången. Prinsessan blef nu åter förd till glasberget med stor ståt och praktfull utrustning och sattes öfverst på bergåsen med guldkrona och guldäpple, alldeles såsom förut. Nedanförl samlades hela friareskaran med präktiga hästar och blanka vapen, så man aldrig har sett så grant, och rundt omkring strömmade menigheten till för att se på deras lek. När så allt var redo, gafs tecken med horn och trumpet, och i detsamma sprängde friarna, den ene efter den andre, med all makt uppför bergshöjden. Men det var lika när. Berget var glatt som is och därtill öfvermåttan brant, så att ingen kom mer än ett litet stycke upp, förrän han hals öfver hufvud störtade ned igen.

Medan nu allt detta tilldrog sig, gick konungasonen och valade oxar, såsom hans sed var. När han så åter fick höra larmet och vapengnyet, satte han sig på en sten, lutade handen emot kinden och grät bitterligen; ty han tänkte på den fagra konungadottern och ville gärna våga sitt lif för att vinna henne. Rätt i detsamma stod dvärgen åter framför honom. »God dag!» sade dvärgen. »Hvarför sitter du här så ensam och sorgsen?» »Jo», svarade prinsen, »jag må väl vara sorgsen och inte glad. För din

skull har jag måst fly från min faders rike, och nu har jag inte så mycket som en häst och vapen för att rida fram till berget och täfla om prinsessan.» »Åh», sade dvärgen, »är det inte annat, så kan det väl bli någon råd. Du hjälpte mig en gång förut, nu vill jag hjälpa dig igen.» Därmed tog han prinsen vid handen, förde honom till sin håla djupt ned i jorden och visade honom en rustning, som var allt igenom smidd af skärt guld och så blank, att guldskenet glimmade vida omkring. Tätt bredvid stod en präktig gångare, fullt sadlad och rustad, och skrapade berget med guldskena och tuggade betslet, så att det hvita skummet flöt ända ned på marken. Dvärgen sade: »Skynda dig nu och kläd på dig och rid bort och fresta din lycka!» Ja, prinsen var minsann inte sen att lyda honom, utan klädde sig i både hjälm och harnesk, spände guldsporrar på fot, band svärd vid sida och kände sig så lätt i guldrustningen som fågeln i luften. Därefter sprang han upp i sadeln, gaf hästen sporrarna och red skyndsamt fram mot glasberget.

Prinsessans friare skulle just nu sluta sin lek, och ingen af dem hade vunnit priset, ehuru hvar och en gjort sitt bästa. Medan de nu stodo och rådslogo om hvad de skulle företaga sig, fingo de plötsligt se en ungersven komma ridande fram ur skogsbrynet och fara rätt mot berget. Han var klädd i guld ifrån topp till tå med guldhjälm på hufvudet, guldsköld på arm och gyllene svärd vid sida och förde sig så ridderligt, att bårdare kämpe väl aldrig funnits till i världen. Strax vände alla sina ögon mot honom och varseblefvo då, att det var samme ungersven som de sett förut. Men prinsen gaf dem icke lång tid att undra och spörja, utan så snart han kommit fram på slätten, lyfte han sig i stigbyglarna, högg hästen med sporrarna och satt af som en blixträtt uppför det branta berget. När han så kommit allra öfverst på bergstoppen, hälsade han den fagra prinsessan med stor höfviskhet, böjde knä för henne och mottog guldäpplet af hennes egen hand. Därefter kastade han om sin gångare och red tillbaka utför glasberget, så

att elden gnistrade om guldkorna och en lång guldstrimma låg efter honom hvar han flög fram. Äntligen försvann han i skogen såsom en stjärna. Men nu först skall man tro det blef ett lefverne på berget! Hela menigheten gaf till ett glädjeskri, så det hördes långan väg; hornen ljödo, trumpeterna smattrade, hästarna gnäggade, vapnen brakade och konungen lät högt förkunna, att den främmande guldkämpen vunnit priset. Hvad prinsessan själf tänkte härvid låta vi vara osagdt; men nog hviskades det om att hon blef både hvit och röd, när hon skulle räcka ungersvennen guldapplet.

Det återstod nu allenast att få reda på den guldklädde kämpen, ty ingen kände honom, och alla väntade, att han med det första skulle infinna sig på kungsgården. Men han kom inte. Häröfver undrades mycket, och allt eftersom tiden skred framåt bleknade prinsessan och tynade af; men konungen var otålig, och friarna knotade och knorrade för hvar dag. När så intet annat var att göra, lät konungen omsider lysa ett stort ting vid sin gård, och hvar mans barn, höga och låga, skulle komma dit, på det att prinsessan själf måtte få välja ibland dem. Ja, då var där ingen som inte gärna gick, både för prinsessans skull och för konungens befallning, så att där kom tillsammans en otalig hop folk. Då nu alla voro samlade, trädde konungadottern ut ur kungsgården med stor ståt och vandrade med sina tärnor rundt omkring i hela skaran; men huru hon letade på alla håll, fann hon likväl inte den hon sökte. När hon så kommit ända ytterst i ringen, fick hon plötsligen se en man som stod undanskymd i folkhoppen. Han var klädd i en stor hatt med en vid grå kappa såsom herdar bruka; men hufvan var uppdragen, så ingen kunde skönja hans anlete. Strax lopp prinsessan fram, drog ned hufvan, tog mannen i famn och ropade: »Här är han! här är han!» Då log allt folket, ty de sågo, att det var konungens vallgosse, och konungen själf utbrast: »Herre Gud trösta mig för en sådan svärson!» Mannen lät dock inte bekomma sig, utan svarade: »Åh, sörj inte du

för det! Du får en lika god konungason som du själf är kung.» Därmed kastade han af sin vida kappa. Men då log ingen mer; ty se, i stället för den grå vallgossen, stod där en fager unger prins, klädd i guld ifrån hufvud till fot och med prinsessans guldäpple i handen, och alla kände nu genast igen svennen, som ridit upp för glasberget.

Nu kan man tro, där blef en glädje så det var inte likt någonting, och prinsen tog sin käresta i famn och hälsade henne med stor kärlek och förtäljde om sin ätt och allt annat, som honom vederfarits. Men konungen själf gaf sig ingen ro, utan lät genast laga till bröllop och bjöd allt folket och friarna med. Där blef så tillredt ett gästabud, hvars make aldrig har funnits, och prinsen fick konungadottern och med henne halfva riket. Men när bröllopet hade stått i dagar, ja väl i sju, tog han sin fagra unga brud och drog med stor ståt hem till sin faders land. Där blef han emottagen såsom man det väl kan tänka sig, och konungen och drottningen gråto bägge två af glädje öfver att få honom lefvande igen. Sedan lefde de lyckliga hvar i sitt rike, och om de inte nyligen äro döda, lefva de än i dag. Men ingen har vidare sport något om dvärgen. Och så är sagan slut.



DE TVÅ SKRINEN.

Det var en gång en gumma, som var både gammal och elak. Hon hade två döttrar, en egen dotter och en styfdotter. De voro så olika som natt och dag; ty gummans egen dotter bråddes i allt på sin moder men däremot var styfdottern en riktig hjärtefröjd, så innerligt god och beskedlig, att hon inte gjorde en mask för när. Härigenom blef hon mycket älskad af alla, utom bara af sin elaka styfmoder och styfsyster. Men de gjorde henne all förtret de någonsin kunde, och ju längre det led, desto värre blef det, så att de omsider begynte rådslå om, huru de skulle alldeles förgöra henne.

För att nu få sak med den lilla, så god och beskedlig denna än var, lät gumman en dag kalla sina döttrar och satte dem att spinna på brunnskaret; men den, hvars tråd först gick af, skulle få till straff att bli kastad i brunnen. Ja, flickorna gjorde som deras mor befallt; de togo sina spinnrockar, satte sig på brunnskaret och började sitt arbete. Likväl hade gumman icke delat jämnt emellan dem; ty när hennes egen dotter fick spinna tågor af finaste lin, skulle styfdottern spinna skåkteaffall och ändå skulle bägge draga lika granna trådar. Också gick det som man kunde vänta; huru den lilla än måtte akta sig, brast likväl hennes tråd först. Genast var karingen tillreds, grep henne vid fötterna och kastade henne hufvudstupa ned i brunnen, ehuru hon bad för sig, så det kunnat röra en sten till medömkan. Därefter vände de tillbaka i

stugan, både mor och dotter, och gladdes åt att de nu äntligen blifvit af med den lilla, som så länge varit dem till förargelse.

Mer när styfdottern sjönk till botten i brunnen, öppnade sig jorden under henne, så att hon kom till en fager äng, där gräset grodde och träden löfvades alldeles som i öfre världen, fastän där icke sken någon sol på himlen såsom här. Då tänkte hon för sig själf: »Stackare jag, hvad skall jag nu ta mig till? Inte törs jag vända om till min elaka styfmoder, och inte har jag någon annan i världen att hylla mig till. Jag må så godt vandra vidare och se, hvad som kan yppa sig för mig.» Därmed aftorkade hon sina tårar och begynte vandra öfver ängen. Då hon nu gått ett stycke, kom hon först till en gammal gårdsgård; han var söndrig och murken, så att hank och stör knappt hängde ihop, och öfverallt öfvervuxen med mossor. Då bad gårdsgården: »Kära jungfru lilla, gör inte illa åt mig, stackars gårdsgård, som är så gammal och murken!» »Nej», sade flickan, »det skall jag visst inte göra. Var bara inte rädd!» Hon klef så öfver gårdsgården, men så lätt och varligt, att ingenting bröts eller rubbades ifrån sitt ställe. Därefter fortsatte hon sin vandring. Men gårdsgården strök sig om sitt mossiga skägg, tittade vänligt efter henne och önskade den beskedliga flickan, att det måtte gå henne väl i världen.

När hon så färdats än ett stycke, kom hon till en bakugn, som stod jämte vägen; han var full med varmt, nygräddadt bröd, den ena kakan hvitare än den andra, och grisslan låg tillreds utanför ugnöppningen. Då bad ugnen: »Kära jungfru lilla, gör inte illa åt mig, stackars bakugn! Ät så mycket du nå'nsin vill; men tag intet med dig, utan skjut in det öfriga!» Ja, flickan bad honom inte vara rädd, hon skulle visst inte göra honom skada. Därmed fattade hon grisslan, öppnade ugnsluckan, tog ut en varm, nygräddad kaka och begynte äta; men när hon ätit så mycket hon orkade, sköt hon in det öfriga, stängde igen ugnsdörren och lade kakspaden åter på sitt ställe. Sedan fortsatte hon sin vandring som förut. Men ugnen såg vänligt efter henne

och önskade den beskedliga flickan, att det måtte gå henne väl i världen.

Det led så åter en stund, och den lilla kom till en ko, som gick och betade i gröngräset; kon bar en stäfv på hornet, och hennes jufver var så stinnt, att man väl kunde se att det var länge sedan hon blifvit mjölkad. Då bad kon: »Kära jungfru lilla, gör inte illa åt mig, stackars ko! Mjölka mig och drick så mycket du vill; men spill intet på marken. Slå sedan det öfriga på mina klöfvar och häng byttan på mina horn!» Ja, flickan tackade och bad kon inte vara rädd, hon skulle visst icke göra henne någon skada. Därmed fattade hon stäfvan och begynte mjölka, och när hon mjölkat, drack hon så mycket hon ville, slog så det öfriga på kons klöfvar och hängde byttan tillbaka på hornet, alldeles som kon bedt henne. Sedan gick hon vidare stigen fram. Men kon blickade vänligt efter henne, råmade glad och önskade, att det måtte gå den beskedliga flickan väl i världen.

När den lilla nu åter färdats ett stycke, kom hon till ett stort äppleträd, som bar den skönaste frukt, men var så öfverhöljdt med äpplen, att grenarna böjde sig ända ned till marken. Då bad trädet: »Kära jungfru lilla, gör inte illa åt mig, stackars äppleträd! Plocka af mina mogna äpplen och ät så mycket du vill; men tag intet med dig. Stöd så under mina kvistar och gräf ned det öfriga vid min rot!» »Tack», sade flickan, »det skall jag visst göra. Var bara inte rädd!» Därmed begynte hon plocka af de mogna äpplena, och när hon plockat, åt hon så mycket hon ville, stödde så under kvistarna och gräfd ned det öfriga vid roten. Sedan fortsatte hon sin färd. Men äppleträdet nickade med sina gröna löf, såg vänligt efter henne och önskade den beskedliga flickan, att det måtte gå henne väl i världen.

Som det nu led på aftonen, kom den lilla till en grind, där det satt en gammal, gammal gumma och hvilade sig emot grindstolpen. Då gick hon genast fram och hälsade: »God kväll, kära mor!» Gumman svarade: »God kväll igen! Hvad är du för en,

som kommer och hälsar så vackert?» »Jo», sade flickan, »jag är inte annat än ett fattigt styfbarn, som gifvit mig ut i världen för att söka tjänst.» Gumman återtog: »Då kan du rätt sätta dig en stund och kamma mig, medan vi talas vid.» Ja, styfdottern gjorde som hon bad, satte sig på marken, tog den gamlas hufvud på sitt knä och kammade henne. När så det var gjordt, sade gumman: »Tack skall du ha, att du inte höll dig för god att kamma mig, stackars gamla käring! Nu vill jag i stället säga dig, hvar du kan få tjänst. Var bara alltid lika beskedlig, så går det dig väl i världen.» Därmed visade hon henne vägen, gaf henne många goda råd, och så skildes de ifrån hvarandra. Men flickan fortsatte sin väg rätt fram och kom till en stor, stor gård, där hon gick in och blef antagen till ladugårdspiga, alldeles som den gamla sagt henne.

Andra morgonen, så fort det blef dager, skulle den lilla begynna sin tjänst. Hon gick så först till ladugården. Då hon nu kom in i fähuset, gjorde hon inte såsom många andra pigor, skrek och hojtade och bannades, utan klappade korna på ryggen, talade så innerligen vackert till dem och sade: »Stackars mina små kor! I ären väl svultna och hungriga? Vänta, skall jag gifva eder äta.» Därmed hämtade hon hön och halm ur ladan och svepte och strödde och fodrade och skötte om dem på allt sätt. När så det var gjordt, tog hon mjölkstolen och satte sig att mjölka. Men då voro korna lika beskedliga emot henne igen. Så snart hon kom till dem, råmade de af glädje; ingen sparkade ut mjölken ur stäfvan eller gjorde henne eljest någon förtret, utan de voro stillsamma och spaka som lamm. Det var så en riktig lust att se, huru den lilla skötte sina sysslor, och korna trufdes under hennes hand och blefvo feta och hulliga, så att där på gården aldrig fanns mera mjölk eller vackrare fä, hvarken förr eller sedan.

När flickan nu hade ansat om sina kor och mjölkat och silat och samlat mjölken i mjölkspannen, kom där en hel skara kattor, både stora och små, omkring henne och jamade så ifrigt:

»Gif oss lite mjölk!
Gif oss lite mjölk!»

Då var hon lika beskedlig mot kattorna, som hon förut var mot korna och hvarken snäste dem eller slog dem, såsom mången annan hade gjort, utan strök dem på ryggen, talade vackert till dem och sade: »Stackare mina små kattor! I ären väl svultna och törstiga? Vänta, skall jag gifva eder dricka.» Därmed tog hon spannen och öste mjölk åt dem i kattskålen. Men alla kattorna samlade sig omkring henne och ströko sig emot hennes knän och krökte ryggen och spunno helt förnöjda, så det var en glädje att se, huru de hyllade sig till den lilla ladugårdspigan.

Sedan ottesysslorna nu väl voro avslutade, skulle styfdottern på logen och rissla korn. Under det hon så stod och risslade, kom en stor skara sparfvar flygande ut på gården, hoppade allt närmare och närmare, satte sig på logtröskeln och kvittrade så ideligen:

»Gif oss lite korn!
Gif oss lite korn!»

Då gjorde hon inte såsom mången annan, skrämde sparfvarna och hyssjade bort dem, utan talade vänligt till dem och sade: »Stackare mina små sparfvar, som sitten ute hela dagen och faren illa! Kan tro I ären svultna och hungriga. Vänta, skolan I få litet mat.» Därmed tog hon en handfull korn ur sädesdråsen och strödde på marken. Men sparfvarna till att hoppa omkring henne och plocka och flaxa med vingarna och kvittrade och voro så glada, alldeles som om de velat tacka den lilla, att hon var god emot dem.

Så gick det en tid bortåt, den ena dagen efter den andra, och hvad flickan företog sig hade hon alltid god framgång. Då hände det en dag, att gumman som rådde öfver gården lät kalla henne till sig. Ja, styfdottern gick och frågade hvad hennes matmoder hade att befalla. »Jo», sade gumman, »jag har märkt, att du sköter dina kor och gör dina andra sysslor mig till nöjes; därför

vill jag äfven se hvad mera du kan och förstår. Här har du ett såll. Nu må det bli ditt första prof, att du skall gå till källan och hämta sållet väl fullt med vatten; men du får inte spilla en enda droppe på vägen.» Flickan hade ingen annan råd än att lyda, hon tog därför sållet, gick till källan och begynte ösa; men huru hon än öste, rann vattnet alltid strax ut igen. Som hon nu såg, att hon inte kunde fullgöra sin matmoders uppdrag, blef hon högeligen bedröfvad och satte sig vid källan och grät. I detsamma fick hon se, huru alla de små sparfvarne kommo farande som en sky och slog ned i den gröna pilen tätt öfver henne; och sedan började hvar enda liten sparf att kvittra och skrika, den ene gällare än den andre:

»Aska och sålla,
så håller det i!
Aska och sålla,
så håller det i!»

Nu trodde flickan sig kunna förstå, att de små sparfvarna ville råda henne, huru hon skulle göra. Hon lopp därför genast bort och hämtade aska och lade öfver botten i sållet, och se, nu kunde hon bära det fullt med vatten, utan att spilla en enda droppe. Därefter vandrade hon upp till gården, men sparfvarna flögo gladeligen sina färde. Då hon nu kom inför sin matmoder och bar sållet fullt med vatten, blef gumman öfvermåttan förundrad och sporde: »Hvem har lärt dig det? Aldrig trodde jag du kunde så mycket.» Men den lilla sade ingenting, utan teg; ty hon ville inte röja sina små vänner.

Någon tid därefter lät gumman åter kalla ladugårdspigan till sig och sade: »Jag vill nu förelägga dig ett annat prof. Här har du tvenne garnhårfvor, den ena hvit, den andra svart. Nu skall du gå till älfven och tvätta det hvita garnet tills det blir svart och det svarta garnet tills det blir hvitt; men allt skall vara färdigt i afton, när solen går ned.» Ja, flickan hade ingen annan råd än att lyda, utan tog garnen, gick till älfstranden, och be-

gynte tvätta så flitigt; men huru hon tvättade och tvättade, blef det hvita garnet vitt och det svarta svart, alldeles som förut. När hon nu såg, att hon inte kunde fullgöra sin matmoders uppdrag, vardt hon högeligen bedröfvad och satte sig på stranden och grät. Då kom hela fågelsvärmen åter flygande som en sky och slog ned i björkarna vid älven; och alla små sparfvarna kvittrade och skreko, hvar ifrån sin kvist, den ene gällare än den andre:

»Tag det svarta,
Håll dig åt öster!
Tag det svarta,
Håll dig åt öster!»

Nu kunde flickån förstå, att fåglarna åter ville hjälpa henne. Hon följde fördenskill deras råd, tog det svarta garnet, gaf sig öster uppåt älven och begynte tvätta, och se, nu hade hon icke förr doppat garnet, än det på en gång blef hvitare än den vitaste snö. När det så var gjort, tog hon det hvita garnet och skulle till att tvätta. Då sjöngo fåglarna åter igen:

»Håll dig åt väster!
Håll dig åt väster!»

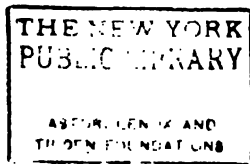
Ja, den lilla gjorde som sagdt var, hon gick väster nedåt älven och begynte tvätta, och se, nu gick det på samma sätt; hon hade icke förr doppat garnet, än det på en gång blef svartare än svartaste kol. Därefter vandrade hon upp till gården, men sparfvarna flögo gladeligen sin väg. Då hon nu kom inför sin matmor och hade bågge garnhårfvorna med sig, vardt gumman än mera förundrad och sporde som förra gången: »Hvem har lärt dig det? Aldrig trodde jag du kunde så mycket.» Men den lilla teg; ty hon ville icke röja de små sparfvarna som hulptit henne.

Det led så ännu en tid bortåt, och gumman lät för tredje gången kalla ladugårdspigan till sig. Ja, den lilla gick och frågade, hvad hon hade att befälla. »Jo», sade matmodern, »jag vill förelägga dig ännu ett prof, och skall detta bli mitt sista. Här har du de bågge garnhårfvorna, som du tvättat. Nu skall du väfva

en väf; men på den får hvarken finnas tvist eller noppa, och allt skall vara färdigt tills i kväll, när solen går ned.» Flickan hade så ingen annan råd än att lyda, utan tog garnet och lagade till väf och begynte bomma och varpa och svepa och sölfva och skeda så flitigt, så flitigt; men garnet var skört och ojämnt och endast brast gång på gång, och ju längre hon höll på desto värre blef det. Då hon nu såg, att hon aldrig kunde fullgöra sin matmors uppdrag, vardt hon öfvermåttan bedröfvad, satte sig på väfstolen, lutade handen mot kinden och grät bitterligen. I detsamma öppnades dörren, och alla kattorna, den ena efter den andra, kommo in, ströko sig emot hennes knän och frågade, hvarför hon var så ledsen. »Jo», svarade den lilla, »jag må väl gråta och inte vara glad, min matmoder har befallt mig väfva en väf, och den väfven skall vara färdig tills i afton när solen går ned; men garnet är skört och dåligt, så jag är rädd det går illa med allt ihop.» »Åh», sade kattorna, »är det inte värre än det, så blir det väl någon råd. Du har alltid varit god emot oss, nu vilja vi tjäna dig igen.» Därmed sprungo de alla på en gång upp i väfstolen och begynte väfva så snällt, så snällt; den ena trampade, den andra skyttlade, den tredje slog till, den fjärde lagade, den femte spände, den sjätte rullade upp, den sjunde redde skälet; men flickan själf satte sig till spolrocken och spolade, allt som kattorna väfde. Det dröjde så icke länge, förrän de hade väfven färdig, och den så tät och jämn och fin, att den aldrig kunnat vara bättre. Sedan sprungo kattorna sin väg och den lilla gick gladeligen upp till sin matmoder. Men när gumman fick se väfven, vardt hon alldeles förundrad och frågade som förut: »Hvem har lärt dig det? Aldrig trodde jag du kunde så mycket.» Styfdottern svarade likväl ingenting, utan teg; ty hon ville icke röja de beskedliga kattorna, som hulptit henne.

När nu året var till ända och den lilla tjänat ut sin tid, ämnade hon vända hem igen. Hon gick så till sin matmoder och bad om lof att få gå. Gumman svarade, att hon det fick, ehuru





de ogärna ville mista henne. »Likväl», sade hon, »eftersom du varit mig till nöjes i allting, vill jag äfven gifva dig någon lön för din trogna tjänst. Gå därför upp på vinden, där finner du flera skrin. Af dem får du taga hvilket du vill; men öppna det inte, förrän du har det där du vill hafva det.» Ja, flickan tackade sin matmoder, såsom skäligt var, och gick uppför trappan och öfver svalen in på vinden; men alltjämt följde kattorna med, hela långa raden. Då hon nu kom in, fick hon se att där stodo många skrin på golvet, ett rött, ett gult och ett blått, det ena grannare än det andra; men allra längst bort stod ett litet svart skrin. Då visste hon i början icke, hvilketdera hon skulle välja, ty alla syntes de henne vara alltför kostbara för en så ringa tjänst; men hennes tvekan varade inte länge, ty rätt i detsamma kommo alla kattorna omkring henne och jamade, och bådo så ifrigt:

»Tag det svarta!

Tag det svarta!»

Flickan tog så det svarta skrinet och tyckte sig ändå vara öfvermåttan väl lönad. Därefter sade hon farväl åt sin matmoder och åt korna och kattorna och åt de små sparfvarna på gården, och var det en stor sorg, när hon skulle skiljas ifrån dem alla. Slutligen vandrade hon tillbaka samma väg som hon kommit, och intet vidare är förtäljdt om hennes färd, förrän hon kom till ängen. Där öppnade sig jorden framför henne, så att hon kom åter upp i öfre världen, och då hon såg sig om, se, då var hon just där vi lämnade henne, vid brunnen på den elaka styfmoderns gård.

Då den lilla nu gick in i stugan och visade sig för käringen och hennes dotter, kan man tänka sig där blef en uppståndelse. Styfmodern vardt i början så häpen, att hon hvarken kunde tala eller svara; ändteligen utbrast hon: »Ja så, du lefver ännu, din stygga unge! Och jag, som tänkte du var död och låg i brunnen! Men det var inte så väl heller.» Flickan svarade, att hon kom ifrån undre världen, där hon haft tjänst och fått det lilla svarta skrinet i årslön, samt sporde tillika, hvar hon kunde få en liten

plats att ställa det. Men nu blef karingen alldeles förbittrad, dref ut henne ur stugan och sade: »Ja så, du menar vi skola ha rum i gården åt dig och ditt usla skräp? Nej, packa dig ned i höns-huset, din tiggarrunge! Det kan vara lagom för en sådan som du.» Ja, flickan lydte utan knot och gick strax ned i höns-huset; där skurade hon och fejade i hvar vrå och ställde slutligen sitt lilla skrin som det kunde passa sig. Nu ville hon omsider veta, hvad där gömdes i skrinet, och öppnade så locket. Men då minsann fick man se på annat; ty skrinet var alldeles fullt med guld och silfver, både bälten och ringar och allt hvad grannt det någonsin kan finnas, och guldskenet flög upp i takåsen och utefter väggarna, så att höns-huset på en gång blef mycket grannare än den grannaste kungasal. Härom lopp nu genast ett stort rykte ut öfver hela bygden, och ifrån alla håll kommo där gående och farande, både grannar och främlingar, bara för att se den lilla styf-dottern och all hennes myckna rikedom.

Men nu först skall man tro, att karingen och hennes dotter blefvo riktigt afundsjuka! De kunde hvarken äta eller sofva, så harmsna voro de, och styfmodern bara tänkte på huru hennes egen dotter skulle få det lika präktigt som den lilla hade fått. Här-på grundade hon både natt och dag, och slutligen tycktes det henne vara bäst, om äfven hennes dotter kunde komma till underjorden att tjäna: »ty», mente hon, »om min fattiga styf-dotter fick en sådan lön, hvad skall då inte min rätta dotter få? Det blir väl ännu bättre och grannare på allt vis.» Ja, sagdt och gjordt. Karingen satte sin dotter på brunnskaret att spinna skäk-teaffall, och när tråden brast, skuffade hon henne ned i brunnen, liksom hon gjort med styf-dottern. Också aflopp det alldeles på samma sätt; ty när flickan sjönk till botten, öppnade sig jorden, så att hon kom ned i undre världen och fick se den gröna ängen och allt annat såsom vi nyss berättat. Hon besinnade sig så icke länge utan vandrade stigen rätt fram och menade det var ingen nöd, hon skulle nog reda sig hvad som än mån-de möta henne.

När hon nu vandrat ett stycke, kom hon först till den gamla gårdsgården. Då bad han såsom han bedt hennes syster: »Kära jungfru lilla, gör inte illa åt mig, stackars gårdsgård, som är så gammal och murken!» Men se, det frågade käringdottern föga efter, utan svarade som man kunde vänta: »Skam dig, som talar mig till! Huru mycket tror du jag bryr mig om hvad en gammal gårdsgård säger? Vänta bara, skall du få se!» Därmed ryckte hon upp gårdsgårdsstörarna, slet af hankarna, bröt sönder allt och kastade styckena åt alla håll. Sedan fortsatte hon sin vandring med stora steg. Men gårdsgården ruskade sitt gråa skägg, såg vredgad efter henne och mumlade: »Detta skall du minsann icke ha gjort mig för intet.»

Käringdottern kom så till bakugnen, som stod vid vägen. Då bad ugnen såsom han bedt hennes syster: »Kära jungfru lilla, gör inte illa åt mig, stackars bakugn! Ät så mycket bröd du nå'nsin vill, men tag ingenting med dig, utan skjut in det öfriga! Men se, det frågade den elaka flickan litet efter, utan svarade som förut: »Skam dig, som talar mig till! Huru mycket tror du jag bryr mig om hvad en gammal bakugn säger? Vänta bara, skall du få se!» Därmed ryckte hon upp ugnsluckan, strödde kakorna på marken, bröt sönder kakspaden och kastade spillrorna rundt omkring. Sedan fortsatte hon sin väg såsom tillföre. Men ugnen såg vredgad efter henne och brummade: »Detta skall du icke ha gjort för intet.»

Det led så en stund, och käringdottern kom till kon, som gick och betade på ängen. Då bad kon: »Kära jungfru lilla, gör inte illa åt mig, stackars ko! Mjölka mig och drick så mycket du vill; men spill intet på marken utan slå sedan det öfriga på mina klöfvar och häng byttan igen på mina horn!» Men den elaka flickan svarade som hon svarat de andra: »Skam dig, som talar mig till! Huru mycket tror du jag bryr mig om hvad en gammal ko säger? Vänta bara, skall du få se!» Därmed fattade hon stäfvan och begynte mjölka och drack så mycket hon orkade; men

när hon druckit, gjorde hon inte som kon bedt henne, utan alldeles tvärt emot, slog ut mjölken, sparkade sönder byttan och slängde styckena långt utåt vägen. Sedan gick hon vidare framåt. Men kon såg vredgad efter henne, skakade sina horn och bölade: »Detta skall du minsann icke ha gjort mig för intet.»

Åter gick det en stund, och käringens dotter kom till det stora äppleträdet. Då bad trädet: »Kära jungfru lilla, gör inte illa åt mig, stackars gamla träd, utan plocka af mina mogna äpplen och ät så mycket du vill; men tag intet med dig! Stöd så under mina kvistar och gräf ned det öfriga vid min rot!» Men den elaka flickan svarade som tillföre: »Skam dig, att du talar mig till! Huru mycket tror du väl jag frågar efter hvad ett gammalt träd säger? Vänta bara, skall du få se!» Därmed klef hon upp i trädet, ruskade ned hvartenda äpple, både moget och omoget, bröt sönder grenarna och strödde kvistarna och löfven åt alla håll. Sedan fortsatte hon sin färd, liksom förut. Men äppleträdet skakade sin nakna topp, såg vredgad efter henne och hviskade: »Detta skall du icke ha gjort mig för intet.»

Då det nu led emot aftonen och blef sent, kom käringdottern till grinden, där den gamla kvinnan satt och lutade sig mot grindstolpen. Då skall man inte tro hon vårdade sig om att hälsa, utan gick förbi och sade hvarken ondt eller godt. Men gumman sporde: »Hvad är du för en, som kommer och inte har vett att hälsa på gammalt folk?» Flickan svarade: »Skam dig, som talar mig till! Liksom jag inte hade annat göra än att hälsa på gamla käringar.» Gumman återtog: »Hvad har du då för göra?» »Jo», svarade flickan, »jag är ute för att se mig om efter tjänst.» »Ja så», sade den gamla, »då kan du sätta dig en stund och kamma mig, så vill jag säga hvar du kan få tjänst.» »Skall jag kamma dig?» frågade flickan. »Då vore jag väl tokig. Nej, vänta skall du få se huru mycket jag tycker om att sitta och kamma en gammal käring som du!» Därmed slängde hon igen grinden, så det sjöng i hvar enda spjåla, och fortsatte sin väg. Men den gamla

ruskade på hufvudet, såg förtörnad efter henne och sade: »Detta skall du icke ha gjort mig för intet. Var bara alltid lika elak, så får du väl se, huru det går dig i världen!»

Käringdottern vandrade nu vidare, och kom slutligen till gården; där gick hon in och blef stadd till ladugårdspiga, alldeles såsom hennes styfsyster före henne. Men hade nu den lilla varit god och beskedlig mot korna, så var käringdottern så mycket elakare. Aldrig gaf hon dem så mycket som ett vänligt ord, utan så fort hon kom i ladugården, var det inte annat än att slå dem och bannas och fara illa fram på allt sätt. Inte heller fingo de mat i rättan tid, utan ibland saknade de foder och ibland saknade de dryck, så alltid var det något som fattades. Också ville de ieke trivas för henne utan magrade och sinade. När hon skulle mjölka dem, sparkade de ut mjölken ur byttan, och i mannaminne fanns där aldrig på gården så litet med mjölk eller så magra kreatur, hvarken förr eller sedan.

Sammaledes gick det ock med kattorna. När käringdottern hade gifvit morgonfoder och mjölkat och silat och samlat mjölken i mjölkspannen, kommo de stackars djuren i en lång rad omkring henne och jamade och bådo så innerligen vackert:

»Gif oss litet mjölk!

Gif oss litet mjölk!»

Men då gjorde hon inte såsom den lilla hade gjort, gaf dem mjölk och talade väl till dem, utan i stället sjasade hon bort dem och jagade dem både härs och tvärs. Också kunde kattorna aldrig lida henne, utan så snart de fingo se henne, fräste de och sprungo omkring väggarna, hvar i sin vrå, och aldrig fanns där på gården så många möss och råttor, hvarken förut eller efteråt.

När hon sedan gick på logen för att rissla korn, var det alldeles på samma sätt. De små sparfvorna kommo flygande ute på gården, hoppade allt närmare och närmare, satte sig på takåsen, och kvittrade:

»Gif oss litet korn!

Gif oss litet korn!»

Men hvem som gaf dem korn, inte var det karingdottern; utan i stället jagade hon bort dem, skrämde dem hvar hon kunde och kastade stenar efter dem. Också fick man efter den tiden aldrig mer se de små sparfvarna sitta vid gården och kvittra och glädja sig åt Guds dag, utan de drogo till skogs, och hvar de visade sig, voro de dufna och skygga, så att ingen hade någon fröjd af att se eller höra dem.

Det gick så en lång tid bortåt; hvad helst den elaka flickan tog sig före misslyckades för henne, och af ingen blef hon väl liden, hvarken af människor eller djur. Då hände det en dag, att gumman, som rådde öfver gården, lät kalla henne till sig. Ja, flickan gick och frågade, hvad hennes matmoder hade att befalla. »Jo», sade gumman, »jag har märkt, att du hvarken sköter mina kor eller gör dina andra sysslor mig till nöjes. Likväl skulle jag vilja veta, om det eljest icke är något, som du kan och förstår. Därför må det bli ditt första prof, att du skall gå till källan och hämta vatten i ett såll; men du får inte spilla en enda droppe på vägen.» Flickan tordes nu inte annat än lyda, utan tog sållet, gick till källan, och begynte ösa; men huru mycket hon än öste, rann vattnet strax ut igen, och inga små fåglar kommo för att hjälpa henne, såsom de hjälpt hennes syster. Karingdottern fick så vända hem igen med oförrättadt ärende. När hon nu kom tillbaka och hade sållet lika tomt som då hon gick, vardt matmodern misslynt och sade: »Illa sköter du min ladugård, sämre är du annorstädes. Jag trodde likväl det var något du kunde.» Därmed skildes de åt, och så slöts deras samtal för den gången.

Åter gick det någon tid, och gumman lät ånyo kalla lagugårdspigan till sig. Ja, flickan gick och frågade, hvad hennes matmoder hade att befalla. »Jo», sade gumman, »jag vill sätta dig ett annat prof före. Här har du tvenne garnhårfvor, den ena hvit den andra svart. Nu skall du gå till älfven och tvätta det svarta garnet, tills det blir hvitt, och det hvita garnet, tills det blir svart. Men allt skall vara färdigt i afton innan solen går ned.» Flickan

tordes nu inte annat än lyda, utan tog garnen, gick till älfstranden och begynte tvätta; men huru hon tvättade förblef det hvita garnet hvitt, och det svarta garnet svart som förut, och inga små sparfvar kommo och lärde henne, såsom de lärt hennes syster. Käringdottern fick så vända tillbaka med oförrättadt ärende. Då hon nu kom hem och hade garnen likadana som hon fick dem, vardt matmodern än mera misslynt, och sade: »Illa sköter du min ladugård, sämre är du annorstädes. Jag trodde dock, att det var något du visste.» Därmed slöts deras samtal, och så skildes de åt liksom förra gången.

Det gick så ännu en tid, och gumman lät för tredje gången kalla ladugårdspigan inför sig. Ja, flickan gick, och frågade hvad hennes matmoder hade att befalla. »Jo», sade gumman, »jag vill nu förelägga dig ännu ett prof, och skall detta bli mitt sista. Här har du garnen, som du skulle tvätta. Nu skall du väfva dem till en väf; men på den skall hvarken finnas tvist eller noppa, och allt skall vara färdigt i kväll, innan solen går ned.» Flickan hade nu ingen annan råd än att lyda, utan tog garnen och begynte laga till väf så godt hon förstod; men illa gick det, och garnet var skört, så att ju längre hon höll på, desto sämre blef det, och inga kattor kommo där nu heller och hjälpte henne, såsom de hjälpt hennes syster. När så kvällen kom, hade hon fördärfvat hela väfven, så det inte var annat än en enda trasslig härfva. Då vardt matmodern vred och sade: »Illa sköter du mina kor, sämre är du annorstädes. Jag märker det är ingenting som du duger till.» Därmed skildes de ifrån hvarandra, och blef intet vidare ordadt dem emellan för den gången.

När nu året var till ända, hade käringdottern stått ut sin tid och lagade sig till att vända hem igen. Hon gick så till sin matmoder och bad om lof att få gå och det fick hon gärna. Gumman tillade: »Illa har du skött dina sysslor och föga har du varit mig till nöjes i något annat; likväl vill jag gifva äfven dig någon lön för din tjänst. Gå därför upp på vinden; där finner du flera

skrin. Af dem får du taga hvilket du vill; men öppna det inte förrän du har det där du vill hafva det.» Ja, käringdottern tackade litet eller intet för sin matmoders godhet; likväl gjorde hon som henne var tillsagdt, gick uppför trappan och öfver svalen in på vinden. Då hon nu kom in, fick hon se, att där stodo många skrin på golvet, ett rödt, ett gult och ett blått, det ena grannare än det andra; men allra längst bort stod ett litet svart skrin, alldeles som förut. Då tänkte hon vid sig själf: »Huru skall jag nu bara få det skrinet, som innehåller mesta rikedom? Likväl», menade hon, »om där kunde finnas så mycken grannlåt i min systers lilla skrin, huru mycket mer måtte då icke finnas i detta stora röda!» Hon besinnade sig därför icke så länge utan tog det röda skrinet. Därefter gick hon bort ifrån gården, utan att säga farväl åt vare sig sin matmor eller någon annan; kan tro där var också ingen som stort sörjde henne. Sedan är intet vidare förtäljdt om hennes färd, förrän hon kom till ängen. Där öppnade sig jorden framför henne, så att hon kom upp igenom brunnen, och var så inom kort tillbaka i den öfre världen, just där vi sist skildes ifrån henne.

Då hon nu gick in i stugan och visade sig för sin moder, vardt käringen så till sig af glädje, att hon slog ihop händerna och ropade öfverljudd: »Ja så, du kommer då äntligen! Nå, hvad det var väl! Och se bara hvilket skrin du har, så rödt och grannt! Det var annat det, än hvad din syster fick.» Käringdottern blef vid allt detta så högfärdig, att hon knappt brydde sig om att hälsa på sin mor, utan frågade bara hvar hon skulle få ställa sitt skrin. »Åh», sade käringen, »det var en fråga, det! Hvar skulle det väl stå annat än på loftet, där vi ha det grannaste rummet i hela gården.» Ja, härmed var dottern väl tillfreds; de skyndade så upp på loftet och tänkte bara på allt hvad rikedom där skulle finnas i skrinet. Men det blef annat af än guld och dyrbarheter; ty när de öppnade locket, var skrinet öfverfullt med ormar och paddor och all annan dålighet, och en röd eldslåga

flög upp i takåsen och utefter väggarna, så att rundt omkring var det bara brinnande eld, och inom en liten stund var gården lagd i aska med både karingen och karingdottern.

Så blef det slut med dem, och ingen synd var det; ty de hade aldrig varit annat än elaka. Men af hela gården stod ingenting annat kvar än hönshuset; det brann inte, utan där bodde den lilla styfdotter och var nöjd och lycklig i all sin dag. Hennes skrin har sedan gått i arf till alla små beskedliga flickor, och därför är det som de alltid kunna hålla sig granna, huru litet de ha. — Men det få vi inte tala om för någon. — Och så är sagan all.



FORTUNATUS.

En fattig man i staden Famagusta på Cypern hade en son, som fått namnet Fortunatus. Då han hunnit ynglingaåren, trufdes han ej längre hemma, utan längtade ut i världen. Föräldrarna hade ingenting däremot utan tänkte: må han själf söka sin lycka och se sig om hur han finner henne.

Han vandrade alltså åstad, besökte många länder och såg många städer, led stundom brist, men hade äfven ofta goda dagar och tjänte vid mången furstes hof ärligt och troget; sådant kunde likväl ej hans kamrater fördraga, utan de förstodo alltid att genom list och ränker jaga honom bort igen.

På detta sätt kom han allt längre från hemmet, råkade stundom i godt, men ännu oftare i dåligt sällskap, där han förslösade sina med flit och möda förvärfvade penningar och hade slutligen ingenting kvar.

Under bekymmer för framtiden och ånger öfver det förflutna gick han en dag vilse i en stor skog. Bär, syra, bergsöta och vildäpplen voro här hans enda spis, och en källas klara vatten hans enda dryck. Björnarnas brummande och vargarnas tjut försatte honom i ständig oro. Då det led mot natten, steg han upp i ett träd för att där vara i större säkerhet; men till sin stora förskräckelse såg han en väldig slagbjörn klifva upp i just samma träd, där han tänkt få sin nattro. Förgäfves klättrade Fortunatus undan allt högre och högre; hans förföljare var honom ständigt i hälarna. Då han slutligen kommit ända upp till yttersta toppen,

fattade han mod, drog sitt svärd och högg därmed löst på björnen. Denne, som ännu mer retades häraf, höll sig med ena framtassen fast i en af trädets grenar och ämnade med den andra gifva Fortunatus ett duktigt hugg; men i detsamma brast grenen och björnen tumlade ned, hvarvid det uppstod ett sådant buller, att alla de öfriga djuren, som stodo där nere, togo till flykten. Fortunatus hade i förskräckelsen också fallit ned och det så, att han kommit att sitta grensle öfver den halfdöda björnen, hvilken han ej försummade att döda, så snart han åter hunnit hämta sig.

För att stilla sin hunger sög han blodet ur björnens sår, och sedan han vederkvickt sig däraf, lade han sig ned på sin dödade fiendes mjuka päls och insomnade tungt.

När han efter en ljuflig sömn uppvaknade, stod en skön jungfru framför honom; men han visste icke, hvem hon var eller hvarifrån hon kommit. Hon såg likväl så glad och vänlig ut, att han gärna förtrodde sig åt henne och sade: »Hjälp mig ur denna skog, eljest måste jag här dö.» — »Det skall du icke», svarade skogsjungfrun, »och jag skall snart hjälpa dig ur skogen; men jag vill förläna dig en ännu större förmån. Vet, att jag är Fortuna, lyckans gudinna. Här i min påse finnas Rikedom, Vishet, Makt, Skönhet och Hälsa. Välj dig en af dessa gåfvor, men blott en kan jag gifva dig.»

Fortunatus besinnade sig ej länge, innan han valde Rikedom; ty, tänkte han, har man penningar, så har man allt.

»Godt», sade Lyckans gudinna, »tag då denna pung. Du finner alltid i den så mycket penningar du önskar dig i guld- och silfvermynt, och denna egenskap skall den behålla, så länge du och dina barn lefva, men ej längre. Begagna den väl, och såsom ett tacksamhetsbevis för denna rika gåfva skall du hvarje år i denna månad med 400 dukater utstyra en hederlig flicka, som för fattigdom ej kan få gifta sig med den hon håller kär.»

Efter dessa ord förde den sköna jungfrun Fortunatus ut ur skogen och försvann därefter.

Fortunatus hade nu visserligen genom den underbara pungen mera penningar än han behöfde; men denna lycka var nära att blifva honom vådlig, ty då han af en hästhandlare köpte sex sköna hästar, hvilka en rik furste funnit för dyra, blef detta rätt illa upptaget. Fursten, hvilken lika litet behöfde hushålla med människor, som Fortunatus med penningar, lät i harmen fångsla honom, och den oförsiktiga hästhandeln hade lätt kunnat kosta Fortunatus lifvet, om han icke genom rika gåfvor ur sin pung förstått att skaffa sig mäktiga förespråkare vid hofvet.

Denna händelse gjorde honom emellertid försiktigare. Han insåg, att en ringa man som han alltid väckte en viss förargelse och mera afund än vanligt, om han för uppenbart visade sin rikedom, och gick därför klokare till väga. Dessutom gjorde han en lycklig bekantskap, som hjälpte honom på rätt väg med hans outtömliga skatt. Det var en fattig, men kunnig och erfaren man, som rest vida omkring och nu antog tjänst hos Fortunatus, hvilken han rådde att begifva sig ut på resor för att i främmande land genom sina penningar skaffa sig anscende af en ej blott rik, utan äfven förnäm man. Leopold, så hette den nye vännen, anskaffade vagnar och betjäning; med de aldrig bristande tillgångarna mötte inga synnerliga svårigheter, och ju längre de reste, blef Fortunatus i följd af den stat han förde allt mer och mer ansedd, så att han snart själf ej kunde annat än finna sig rätt hög och förnäm. Han var också ej såsom de resande, hvilka på några månader begifva sig utrikes och om hvilka ordspråket säger:

»Det flög en höna öfver Rhen
Och hemkom som en kyckling se'n.»

utan han reste i hela femton år och gaf sig god tid både att se och att tänka öfver hvad han sett.

Under dessa resor kom han äfven till Irland och hvilade där en gång öfver natten i ett kloster, i närheten af hvilket fanns en stor grotta med många gångar och hvalf, som kallades S:t Patriks Skärseld. Våra resande ville gärna besöka en så märkvärdig ort,

men då man lätt kunde gå vilse i de många gångarna, varnade dem abboten för att begifva sig för långt in. Fortunatus trodde det likväl ej vara så farligt, utan gick dit ensam med Leopold; men snart erfor han, huru farligt det är att förakta goda råd. Det dröjde ej länge, förrän de funno, att de gått vilse, och då de nu ville vända om, förvillade de sig allt mer och mer. Så irrade de ur den ena gången i den andra i hela två dagar, plågade af hunger, törst och trötthet, så att grottan blef för dem en sannskyldig skärseld. Munkarna blefvo äfven oroliga, ty de fruktade, att efter denna olycka ingen from pilgrim mera skulle vilja taga härberge hos dem, och likväl hade de af dessa slags gäster haft sina mesta inkomster. I icke mindre oro sväfvade Fortunati betjänter; ty hvar skulle de väl få en husbonde, som betalade dem så väl och var en så genomgod herre? De satte därför allt i rörelse och lofvade 100 dubbla guldstycken åt den, som räddade deras herre och Leopold, hvilken äfven var af dem allmänt afhållen.

Blott någon utlofvar mycket penningar, så kan han lätt utföra allt hvad människor förmå. Där fanns en man, som med tillhjälp af ett snöre i alla möjliga riktningar mätt och undersökt grottan. Så snart han fick veta hvarom fråga var och hvilken stor summa han kunde förtjäna, skyndade han att genomleta hålan åt alla håll och lyckades slutligen att finna rätt på de utmattade och halfdöda resandena, hvilka han först vederkvickte med bröd och vin och sedan lyckligen förde ut igen, till stor glädje för både betjäningen och munkarna.

Sedan Fortunatus länge rest samt mycket sett och erfarit, ja till och med genom en trolös värd varit på väg att förlora sin pung, ehuru han icke ens för sin vän Leopold yppat dess egen-skaper, begaf han sig slutligen hem till Famagusta, där han ännu träffade sina föräldrar vid lif och gjorde allt hvad han kunde för att bereda dem en glad ålderdom.

Fortunatus hade under sina resor sett så många härliga kyrkor och palatser, att det var helt naturligt, att en man med så

oinskränkta tillgångar vid hemkomsten tänkte på sin fädernestads förskönande. Han uppförde åt stadsborna en stor och skön kyrka och åt sig själf ett praktfullt palats, kring hvilket han anlade de skönaste trädgårdar med många vattenkonster och andra kostbara prydnader, så att konungen själf ej hade så mycken härlighet att fägna sig åt.

Dessa kostsamma anläggningar väckte konungens uppmärksamhet. Det måste likväl vara en mäktig rik man, som kan lägga så mycket penningar i byggnader, tänkte han; man måste söka fästa honom vid hemmet, så att han ej åter öfverger oss med sina rikedomar. Kort och godt, konungen bortgifte den rike mannen med en fattig grefves dotter, som gärna höll till godo med honom, emedan han var en välväxt man med ett ganska hyggligt utseende. Den fattige men förnåme grefven och hans icke mindre förnåma fru grefvinna hade väl aldrig bifallit till detta giftermål, om icke Fortunati praktfulla palats, sköna trädgårdar och stora rikedom förbländat dem och förmått dem att gifva sin dotter åt en ofrälse man. Men de dyrbara skänkerna till svärfar och svärmor och svägerskor, de lysande måltiderna och festerna, vid hvilka till och med konungen infann sig, gjorde likväl snart Fortunatus högeligen värderad i hela släkten.

Femton lyckliga år hade Fortunatus framlevat med sin unga vackra grefvinna och under denna tid blifvit välsignad med tvenne söner; men som de rika ofta hafva sina nycker, så uppstod hos Fortunatus nu åter lusten att resa. Hans ömma maka lade sig väl så mycket hon kunde emot detta infall, men det stod ej att ändra.

Han för alltså åstad och kom till Alexandria, där en mäktig pascha regerade. Honom skänkte han flera dyrbarheter af högt värde, som han inköpt i Venedig, Florens och annorstädes. Paschan undrade lika mycket öfver den förmente resande köpmannens rikedom som öfver hans frikostighet, och af tacksamhet för de kostbara gåfvorna lät han bjuda honom till sig och visade honom

efter måltiden alla sina skatter i silfver, guld och ädla stenar. Fortunatus ställde sig på det högsta förundrad öfver allt detta och sade sig ej begripa, huru man kunnat hopsamla så stora skatter på ett enda ställe. »Åh», svarade paschan, »detta är i alla fall ett intet emot den skatt, jag förvarar i min sängkammare.»

En så märkvärdig klenod ville Fortunatus gärna se på närmare håll, och den rike paschan var också artig nog att taga honom med sig in i sitt sofrum, där han framdrog under sängen en gammal hatt af ganska tarfligt utseende och sade: »Ser du, denna hatt är mera värd än alla mina skatter. Blott jag sätter den på mitt hufvud, så förflyttas jag genast hvart helst jag önskar mig, till min krigshär, till mitt rikes aflägsnaste trakter, till mina jakt-parker, ja jag tror ända till solen, om det fölle mig in och jag ej fruktade att blifva svedd.»

Då Fortunatus tycktes hafva svårt att sätta tro härtill, satte paschan för att öfvertyga honom hatten på hans hufvud och bad honom önska sig hvart han ville och sedan tillbaka. Fortunatus lydde, önskade sig hem till hustru och barn, och var i detsamma hos dem, utan att han visste huru.

Den gode paschan var en ganska dum herre, som så lånade ut sin oskattbara hatt; men en skälm var också Fortunatus, som ej kom tillbaka med den utan förorsakade paschan så mången sorgsen stund öfver hattens oersättliga förlust och sitt alltför långt drifna förtroende till människor.

Fortunatus åter tyckte, att den underbara hatten passade förträffligt till den undergörande pungen, och ville därför icke släppa någondera ifrån sig.

Men ehuru Fortunatus nu hade i rikt mått allt denna jordens goda, åldrades han likväl såsom andra människor, och sedan han i några år öfverlevvat sin grefvinna, märkte han, att tiden nu äfven var inne för honom att skiljas hädan. När han så låg på sitt yttersta, lät han inkalla sina båda söner, yppade för dem hemligheten med hatten och pungen samt tillade, att pungens under-

görande kraft blott räckte för deras lifstid, hvarför de i tid borde tänka på sina arfvingars försörjande.

Den yngre af sönerne, som hette Andalos, hade ärfv faderns lust för resor; men den äldre, Ampedos, trufdes bäst hemma. Andalos bad därför sin bror ur pungen fylla några såar med guldmynt och sedan lämna den åt honom under sex års tid, på det han rätt väl kunde få se sig omkring i världen. Hatten skulle bli kvar hos Ampedos, på det att denne för den händelse såarna under tiden blefve tomma, genast skulle kunna önska sig till brodern för att skaffa dem ny påfyllnad.

Ampedos, god och from, gjorde icke många invändningar, utan fyllde ett par såar med dukater, af hvilka han aldrig tog mer än han nått och jämt behöfde, läste in den underbara hatten och lefde stilla och nöjd hemma. Andalos däremot for från land till land, vann priset vid alla torneringar och ringrännningar samt förvärfvade sig öfverallt stort anseende genom sin rikedom, sin talrika betjäning och sin frikostighet. Dock

pengar ge mod,
men mod ger öfvermod,

och så kom äfven hans stund. Han hade stannat i den stora staden London, gifvit konungen, drottningen, prinsar, prinsessor och hela hofvet många lysande fester, och prinsessan Agrippina till och med fann hans ögon rätt vackra, liksom han hela hennes person. Hade han blott varit af furstligt blod, så hade hon visst icke tvekat att besvara hans kärlek, som dag ifrån dag blef alltmera synbar; men nu visste man beklagligtvis icke, hvarifrån den rike mannen kom eller hvem han var.

Konungen, som var en god och mild herre, tyckte gärna om ett godt skämt och roade sig stundom själf att tillstålla sådant. En dag skickade han bud till Andalos och tillkännagaf för honom, att han med sin gemål och sina barn ville äta middag hos honom; men på det han skulle kunna sätta den rike värden i bryderi, förbjöd han med detsamma vid strängt straff, att någon hvem det

vara månede i hela den stora staden finge sälja ved eller kol till Andalos' folk. Denne hade emellertid gjort stora anstalter och inköpt de utsöktaste läckerheter; men då dessa skulle tillagas, kunde hvarken ved eller kol erhållas. Andalos förstod lätt, att detta var ett påfund af konungen för att sätta honom i bryderi, men han var ej rådlös. Han lät genast uppköpa allt kanel, muskott, peppar, kryddnäjlikor och ingefära, som fanns i de londonska köpmännens stora magasiner, och fick på detta sätt bränsle nog.

När den utsatta dagen var inne, for konungen med all kunglig ståt till Andalos' hus och trodde sig nu få se den rike mannen i en vacker förlägenhet. Men huru förvånad blef icke den kungliga familjen öfver att vid framkomsten mötas af den skönaste vällukt, som förbränningen af så många kryddor måste åstadkomma, och öfver att sedermera undfågnas med en måltid, så läcker och så väl anrättad, att de aldrig sett dess make. Den som nu blef flat var icke värden, utan konungen. Andalos måste förklara, huru han kunnat tillaga en sådan middag utan ved eller kol, och han tvekade icke att tillstå sanningen, ty hans bränsle var ej att skämmas för. Förundran öfver hans omätliga rikedomar blef emellertid härigenom ännu mera ökad, och han tycktes själf finna ett nöje i att stegra den till det yttersta; ty då de höga gästerna reste hem, förärade han hvarje herre och dam i kungens följe dyrbara ringar, halshand och dosor allt rikt besatt med juveler. Den lägre betjäningen begåfvades efter rang och värdighet med 10, 20 till 30 dukater; med ett ord, vår Andalos tycktes just hafva föresatt sig att skryta, men att han icke gjorde rätt klokt däri, skola vi snart få se.

Drottningar och prinsessor torde också stundom, ehuru ej så mycket som andra fruntimmer, hemsökas af nyfikenhet. Åtminstone inträffade detta nu; ty drottningen och prinsessan Agrippina undrade storligen, hvarifrån vår Andalos väl kunde taga alla sina penningar, då man aldrig hörde, att några foror eller skepp förde till honom sådana. Mor och dotter rådslogo om sättet att utforska,

huru härmed hängde tillsammans, och prinsessan åtog sig att låtsas gynna hans kärlek för att dymedelst kunna utleta hans hemlighet. Hon blef därför nu långt vänligare mot honom än förr, och i ett förtroligt samtal måste han bikta sig för henne; men prinsessan spelade, liksom hans far hos paschan, den tviflande, och Andalos måste visa henne, huru underverket tillgick, i det han ur den underbara pungen utskakade tusen dukater i hennes knä. Prinsessan kunde ej nog beundra pungens förträffliga egenskap, och så snart den alltför öppenljärtige Andalos aflägsnat sig, skyndade hon att underrätta sin höga moder om hvad hon upptäckt.

Mor och dotter funno båda den märkvärdiga pungen af alltför högt värde, för att de ej innerligen gärna skulle vilja komma i besittning af densamma, och beslöto att genom list söka vinna detta mål.

Med sin fru mors bifall lät alltså prinsessan förfärdiga en pung, till utseendet så mycket som möjligt liknande den hon sett Andalos äga, och sedan gjorde man sig all möda att gifva den ett lika nyttjadt och nött utseende som den undergörande. Därefter erhöll Andalos ett hemligt budskap från prinsessan att tillbringa aftonen hos henne; hvarken konungen eller drottningen, hette det, hade minsta kännedom härom. Man kan tänka sig, huru smickrad vår Andalos var af en sådan heder! Också lät han utan svårighet den förledande prinsessan öfvertala sig att dricka det ena glaset efter det andra, och som hon blandat en sömndryck i vinet, hade det snart den påräknade verkan, att han sof som en sten. När han sent på följande morgonen vaknade och fann sig ensam, förargade han sig icke litet öfver denna så olägligt påkomna sömn och begaf sig hem, rätt flat öfver att ha så försövit sig. Han skulle likväl snart erfara, att den varit för honom långt olyckligare än han anat.

För att skingra sitt dåliga lynne, lät han inbjuda till frukost några goda vänner, hvilkas antal alltid är rätt ansenligt hos de rika, om de veta att vara frikostiga. Hofmästaren behöfde pen-

ningar, och Andalos tog som vanligt i sin pung; men ingenting fanns däri och ingenting kom dit, huru han också vred och vände på den. Nu blef den stackars Andalos först rätt innerligt bedröfvad och fruktade, att han alltför mycket missbrukat sin gifmilda pung; men efter första bestörtningen upptäckte han snart det skedda bytet och prinsessans trolöshet. För honom återstod i denna förtviflade belägenhet intet annat än att taga sin tillflykt till en jude för att till honom sälja allt hvad som fanns i hans präktiga palats och dymedelst skaffa sig respenningar. När detta blifvit gjordt, afskedade Andalos allt sitt folk till deras stora bedröfvelse, emedan han alltid varit dem en god och frikostig husbonde, och begaf sig så på väg till Famagusta.

Brodern, som ej sett honom på länge, tog vänligt emot honom, och när Andalos berättade, huru det gått med pungen, och begärde önskehatten för att kunna återtaga den förra, afrådde honom den maktige och stillsamme Ampedos: »Vi hafva ju penningar nog för vår lifstid», sade han, »jag har ännu tagit blott obetydligt ur de båda såarna du lämnade mig; bry dig därför ej om pungen, den kan ju i alla fall ej begagnas längre, än vi båda lefva.» Men Andalos stod ej att öfvertala. Han satte på sig hatten, önskade sig först till Venedig och så till Florens, besökte de rikaste juvelerarebodas, och sedan han i hvar och en hopsamlat de skönaste arbeten, var han genast borta och på ett annat ställe.

Sedan han på detta sätt farit fram värre än en röfvare i de båda rika städerna, begaf han sig till London, där han slog sig ned framför en kyrka och utbredde alla sina sköna klenoder af ringar, kammar, halsband o. s. v. När nu hofdamerna gingo ur kyrkan, sålde han till dem flere småsaker för mycket godt pris; men på de större smyckena var han så dyr, att ingen förmådde köpa något. Sin afsikt härmed vann han snart, ty han blef kallad till prinsessan, som, ehuru hon ägde den outtömliga pungen och han nu utbjöd allt till de billigaste priser, likväl började pruta med honom; men Andalos, hvilken medelst en stor lösnäsa och

en brun färg, hvarmed han målat sitt ansikte, gjort sig oigenkänlig, hade ej förr märkt, att prinsessan bar pungen vid sin gördel, än han satte sin hatt på sig, fattade dristigt prinsessan om lifvet och var i detsamma långt borta i en ödeskog. Nu tog han af den lösa näsan, upptäckte hvem han var och ämnade återtaga sin pung; men prinsessan, som af förskräckelse var nära att falla i vanmakt, bad honom så innerligt om något att läska sig med, att han ej förmådde motstå hennes böner och erfor nu ett nytt bevis på huru farligt det är att ha ett godt hjärta utan ett lika godt hufvud; ty då han klättrade upp i ett äppleträd för att taga ned några af dess frukter åt sin försmäktande följeslagarinna, satte han tanklöst nog hatten på hennes hufvud för att skydda henne för solen, och då hon i detsamma tänkte: »Ack om jag nu vore hos min mor igen», blef denna önskan på ögonblicket uppfylld.

Man må nu döma om Andalos' känslor, då han vid nedstignandet från trädet fann prinsessan borta med både hatt och pung! Under det han sökte leta sig ut ur skogen, påträffade han åter ett skönt äppleträd, och hungern dämpade hans förargelse öfver det missöde, som han råkat ut för. Han klättrade nu för egen del upp i detta träd och utvalde åt sig ett rätt skönt äpple; men ack, knappt hade han förtärt det, innan han fann sig utrustad med ett par ansenligt långa åsneöron. Visst kunde de vara väl förtjänta, men han tyckte straffet dock nog hårdt. Sedan han känt, mätt och i en källa sett huru långa hans öron blifvit, ryckte han förgäfvets på dem och fann huru sant det är, att den som en gång är en åsna förblir åsna.

Medan Andalos högt klagade öfver detta nya missöde, framträdde en eremit, som väl började med att förebrå honom för det han störde den trettioåriga ensamhet, under hvilken han varit lycklig nog att i denna skog ej se en enda människa, men dock till slut förbarmade sig öfver den klagande. Eremiten beskref, så vidlyftigt man kunde vänta af en man, som vet mycket och så sällan fått tillfälle att meddela sitt vetande, huru mycket

ondt i världen skett genom äpplen allt sedan Adam åt däraf; men han lät det likväl ej stanna vid denna lärda afhandling, utan visade nu Andalos ett annat äppleträd, hvaraf han knappt ätit ett och ett halft äpple, förrän hans åsneöron voro lika hastigt borta som de kommit. Hans glädje häröfver var, som man väl kan förstå, icke liten, i synnerhet som han nu började tänka på, huru just dessa äpplen kunde blifva honom ett medel att återfå hvad han förlorat. Han bad därför eremiten om ett par af båda slagen. »Tag», sade den redlige mannen, »så många du vill; dessa träd tillhöra ej mig mera än dig.»

Andalos var ej sen att förse sig rikligen med de undergörande äpplena och begaf sig på väg till London. Denna resa var väl lång, och mödosamt var det också att gå för den, som varit van att färdas så fort; men hvad gör man ej för att taga hämnd på en trolös prinsessa? — Då han äntligen hunnit fram, satte han en plåsterlapp öfver sitt ena öga, fäste ett lösskägg på sin haka, påtog en peruk samt förställdes och förklädde sig så, att ej den mest klarsynta skulle kunnat igenkänna honom. Nu utbredde han sina sköna, men vådliga äpplen, där han visste prinsessan brukade dagligen gå förbi till slottskyrkan. Som han ej begärde mindre än tre dukater för hvarje äpple, så köpte ingen mer än prinsessan, som af nyfikenhet tillhandlade sig ett par, hvilka hon med synnerlig begärlighet förtärde, så snart hon kommit in i sina rum. Till sin stora förskräckelse erfor hon samma verkan däraf som Andalos i skogen. Ingen hufvudprydnad kunde skyla de långa öronen. Läkare af alla slag tillkallades; piller, pulver, droppar, mixturer, ja själfva fältskärsknifvarna anlätades, men allt förgäfves; ty knappast voro öronen under mycken sveda och mycket blödande afskurna, förrän de åter voro en half aln långa.

Den fördömde fruktmånglaren hade visligen försvunnit; men snart kom en resande doktor för att tillbjuda prinsessan sin tjänst. Denne var åter ingen annan än den förklädde Andalos, som väl kryddat sina botande äpplen, på det de ej måtte vara alltför olika

vanliga läkemedel. Så snart prinsessan förtärt blott ett enda litet stycke af ett sådant äpple, såg hon, huru öronen redan började något minskas, och fattade nu det förtroende för sin nye läkare, att han fick tillfälle gifva henne en sömndryck fullt ut så god som den, hon gaf honom, då hon stal hans pung. Under det prinsessan sof, såg Andalos sig noga omkring i hennes rum och fann lyckligtvis den underbara hatten höljd med damm under prinsessans säng; ty så fin och slug hon än var, hade hon likväl ej anat hattens egenskap, utan föraktligt kastat den under sängen. Andalos, som föresatt sig att hämnas de spratt hon spelat honom, försummade nu icke att fatta den sofvande prinsessan om lifvet och önska sig till samma skog som sista gången. Här upptäckte han sig ånyo, tog tillbaka sin pung och förde prinsessan med de ännu nog långa öronen till ett kloster, där hon snart fann sig i sin försakelse af världen. Förgäfves väntade konungen och drottningen, att deras kära dotter nu såsom efter det första försvinnandet skulle återkomma. Döden öfverraskade dem under denna väntan, och prinsessan själf fastade och sjöng mässor till sin höga ålderdom.

Andalos återvände till sin bror, men blott för att berätta honom, huru han öfverlistat prinsessan, och begaf sig sedan, trots broderns alla varningar, åter ut på resor; ty på grund af sin ombytlighet och fåfånga fann han ingen trefnad hemma.

Ampedos förespådde honom, att detta kringstrykande aldrig skulle kunna sluta väl, och alltför snart uppfylldes denna spådom; ty då Andalos genom sin prakt och rikedom uppväckt tvenne snikna och mäktiga tyska landtgreffvars afund, passade de på tillfället, då han var städd på resa till ett tornerspel, öfverfölla honom i en skog, dödade hans betjäning, förde honom fången till ett bergsslott och satte honom där i en järnbur, som uthängdes på ett af de högsta tornen, med hotelse att döda honom, om han ej bekände, hvarifrån han fick sina penningar. Hatten hade han obetänksamt lämnat kvar hos Ampedos, oakadt dennes föreställningar, att han

någon gång skulle kunna få nytta af att ha den med sig; men Andalos var bland dem som tro, att har man penningar, så har man allt och behöfver intet mera. Nu insåg han för sent sin villfarelse, och som den behandling, han fick utstå, var svår och lifvet kårt, yppade han slutligen sin hemlighet. Detta tjänade honom likväl till ingenting, ty sedan grefvarna väl åtkommit den rika pungen, ansågo de försiktigast att genom ännu ett brott trygga sin besittning och läto döda Andalos.

När Ampedos kort därpå erfor sin brors olycksöde, dog han af sorg några veckor därefter.

Grefvarna hade öfverenskommit om att hvar sin månad begagna den röfvade pungen; men då det just träffade sig så, att Ampedos dog vid den första månadens slut, då pungen bytte om ägare och genom detta dödsfall förlorade sin undergörande kraft, trodde den grefven, som nu icke fick något ur den ständigt tomma pungen, att hans vän beröfvat denna dess egenskap, sedan han tillfyllest begagnat sig däraf, och beslöt att hämnas en så stor trolöshet. Nattetid öfverföll han sin grannes borg, intog den, dödade alla som gjorde motstånd och skonade icke heller den åtminstone i detta afseende oskyldige landtgreffen. När kejsaren erfor förloppet härmed, lät han fångsla den hämndgirige och dömde honom att rådbåkas. Domen gick i verkställighet, och vi se här af, att denna lyckopung förvandlat en konungadotter till nunna samt tillskyndat trenne andra dess innehafvare en våldsam död, oberäknadt att en konung, en drottning och en öm bror af sorg förtidigt nedstigit i grafven. Så liten lycka ligger i blotta rikedom.



TALANDE FÅGELN, SPELANDE TRÄDET OCH RINNANDE VATTENKÄLLAN.

Uti England regerade för flere år sedan en konung väl och länge. Han hade ej mera än en son, hvilken han uppfostrade i alla dygder, som anstå en furste; men döden beröfvade den unge prinsen sin fader, efter hvilken han, oakadt han ej var mera än femton år gammal, utropades till konung i England.

Den nye konungen var särdeles road af jakt och förlustade sig dagligen därmed. En dag, då han tillika med flere af sitt hof-folk, jagade i en stor skog, fingo hundarna upp en hjort, hvilken den unge konungen ifrigt förföljde och blef härunder skild från sina följeslagare, så att han till slut befann sig ensam midt i skogen och ej fann någon väg, som kunde leda honom därur. Solen när-made sig sin nedgång, och konungen begynte frukta, att han skulle få tillbringa natten allena i den vidsträckta skogen, då han, efter ännu tvenne timmars fåfängt sökande efter någon människoboning, blef till sin stora glädje på långt håll varse ett ljus, dit han nu skyndade att styra sin häst. Snart ankom han till en liten stuga, där han steg af och gick in. I stugan fann han endast trenne unga flickor, hvilkas föräldrar voro döda. Konungen, som var trött och hungrig efter att hela dagen hafva irrat omkring i skogen, frågade flickorna, om de kunde gifva honom någon mat och om de ville

hårbärgera honom öfver natten, emedan han farit vilse i skogen från sitt sällskap. Flickorna voro villiga härtill, men beklagade, att de icke hade annat än mjölk, smör och några ägg att bjuda sin gäst. Konungen fann sig emellertid rätt belåten med denna enkla anrättning och förtärde den med god smak. Alla tre flickorna passade upp honom vid bordet; ty ehuru de ej visste, att främlingen var deras konung, trodde de likväl, att han var någon förnäm herre, hvilket också syntes af hans rika dräkt.

Sedan konungen spisat, roade han sig med att tala med flickorna i åtskilliga ämnen. Bland annat föll talet på giftermål, och konungen frågade den äldsta systemen hvilken man hon helst önskade sig. Hon svarade, att hon helst ville hafva konungens hofbagare, emedan hon då finge äta det bästa brödet i England. Den andra åter önskade att blifva gift med konungens mästerkock, emedan hon då finge äta läckrare rätter än någon annan. Slutligen frågade konungen äfven den tredje, hvem hon önskade till man. Hon svarade, att hon helst ville hafva konungen själf, ty då finge hon både det bästa brödet och de läckraste rätterna och mycket annat präktigt och godt dessutom.

De trenne systrarnas önsknings roade konungen mycket, i synnerhet den yngstas. Hon var en skön och älsklig flicka, ej öfver fjorton år gammal, och ju mera konungen betraktade henne, desto mera behagade hon honom. Aftonen förgick hastigt under muntra samtal, och det hade redan lidit ett godt stycke af natten, innan konungen begaf sig till sitt sofrum, där han sof rätt godt, oaktadt sängen visst ej var beräknad för en så hög gäst.

Följande morgon tog han vänligt afsked af sina värdinnor och återvände hem till sitt slott, sedan de visat honom hur han skulle komma ur skogen. Under vägen föllo flickornas önsknings honom åter i sinnet, och som hans tycke för den yngsta blef allt lifligare, ju mera han aflägsnade sig från henne, föll det honom till slut in att verkliggöra hvad de önskat. Han skickade därför bud till dem med befallning att komma till slottet, och sedan de

där infunnit sig, sade han till dem, att om de ännu hade samma önskingar som aftonen förut, så skulle det stå dem fritt att få dem uppfyllda. De båda äldsta svarade strax, att deras tankar icke förändrat sig; men den yngsta, som till sin stora bestörtning fann, att främlingen som de emottagit i sitt hus, var konungen själf, blef så häpen vid dessa ord, att hon ingenting kunde svara därpå. Då påminde henne konungen om hennes önskan och tilllade, att om hon ej sedermera ångrat den, så skulle hon få densamma uppfylld, lika så väl som hennes systrar, och blifva hans drottning. Ett sådant löfte gjorde, som man väl kan tänka, den unga flickan icke liten glädje och hon aktade sig väl att säga nej. Hon blef också verkligen förmäld med konungen, och hennes båda systrar fingo, den ena hofbagaren och den andra mästerkocken, alldeles som de önskat sig. Men de voro icke lika nöjda med sitt öde, som deras yngsta syster. Det grämde dem, att hon nu var så högt öfver dem; denna afund öfvergick småningom till ett bittert hat, och de afbidade blott ett lågligt tillfälle för att gifva luft däråt.

Ett sådant tyckte de vara inne, då den unga drottningen efter någon tid befann sig i välsignadt tillstånd. Sedan de rådslagit sins emellan, gingo de till sin syster, ställde sig ytterst vänliga och anhöllo att få biträda henne vid hennes förestående förlossning. »Ingen», sade de, »kunde vid detta tillfälle ägna henne en så öm och kärleksfull omvårdnad som de.» Drottningen samtyckte gärna och hade ingen svårighet att äfven utverka sin gemåls bifall. De båda systrarna stannade alltså kvar på slottet för att afbida det afgörande ögonblicket, och när det inträffade, voro de ensamma inne hos drottningen. Då nu denna förlöstes med en prins, togo systrarna barnet, lade det i ett skrin och kastade det sedan i en förbi slottet flytande älf samt framvisade för drottningen en hundvalp, hvilken de sade, att hon framfödt. Häröfver blef drottningen högeligen förskräckt, och konungen ej mindre misslynt.

Emellertid hade konungens trädgårdsmästare af en händelse

blifvit varse skrinet, då det flöt utför älfven, som rann genom trädgården. Han tog det ur vattnet, öppnade det och fann däri till sin stora förundran ett nyföddt, välskapadt gossebarn, hvilket han lämnade till sin hustru att uppfödast såsom deras eget barn, hvilket hon med nöje gjorde, emedan de förut ej ägde några arfvingar.

Andra året blef drottningen åter hafvande, och hennes systrar skulle åter betjäna henne. Äfven nu framfödde hon en prins, hvilken systrarna lade i ett skrin och kastade i älfven samt framvisade i dess ställe en kattunge, hvaröfver drottningen blef djupt bedröfvad och konungen ännu mera missnöjd än förra gången.

Äfven detta skrin fann trädgårdsmästaren, och hans hustru uppfostrade barnet, likasom det förra.

Tredje året tillgick det på samma sätt, utom att drottningen nu födde en flicka, hvilken trädgårdsmästaren fann i ett skrin på älfven och lät uppfostra tillsammans med de båda gossarna. I stället framvisade de båda systrarna en råtta, hvilken de påstodo, att drottningen framföddt. Nu blef konungen så förbittrad, att han lät sätta drottningen i ett svårt fängelse, där hon skulle sitta hela sin återstående lifstid, och således hade hennes afundsamma systrar ändtligen nått sitt mål.

Emellertid hade trädgårdsmästaren all möjlig omsorg om de trenne barnen. Under det de uppväxte, lät han dem lära alla vetenskaper, som de för framtiden kunde hafva nytta utaf, och var i allt emot dem, som om han varit deras verkliga far. Hans godhet emot dem hade ock välsignelse med sig, ty hans välmåga tilltog dagligen, så att han kunde lämna konungens tjänst och bygga sig ett eget hus, som liknade ett präktigt palats och omkring hvilket han anlade en trädgård, som var nästan vackrare än konungens egen.

Här lefde nu de tre syskonen tillsammans i största endräkt och förtrolighet. De båda bröderna voro ofta ute på jakt, hvare de funno stort nöje. En dag, då de voro sysselsatta härmed och deras syster var ensam hemma, kom till henne en gammal gumma

som bad att få se det vackra slottet och den präktiga trädgården. Den unga flickan tog vänligt emot henne och förde henne omkring öfverallt. Gumman fann alltsammans rätt bra men sade, att det dock fattades trenne ting för att göra det fullkomligt, och på flickans fråga, hvad det kunde vara för rara saker, svarade hon, att om de hade den talande fågeln, det spelande trädet och den rinnande vattenkällan, så skulle det inte i hela världen finnas något, som öfverträffade detta slott med dess trädgård. Flickan frågade, hvar dessa trenne ting kunde finnas, och gumman svarade, att 20 mil därifrån bodde hennes broder, som kunde lämna underrättelse därom. Hon visade den unga flickan vägen till hans boning och försvann med detsamma ur hennes åsyn.

När bröderna kommo hem, berättade systemen för dem om det besynnerliga besök hon haft, och hennes berättelse gjorde ett lifligt intryck på dem båda. Den äldste beslöt att genast uppsöka den hemlighetsfulla gummans broder och af honom utforska, hvar de trenne omtalade sakerna funnos. Han lät därför sadla sin häst, och när han reste, gaf han sin syster en ring, som han bad henne noga akta. Så länge stenen i ringen bibehölle sin glans, kunde hon vara säker att hennes bror vore vid lif; men blefve den mörk och dunkel, så hade han omkommit. Därefter begaf han sig på den af gumman anvisade vägen och fann hennes broder, en gammal gubbe, sittande utanför en liten stuga, hvori han bodde. Ynglingen hälsade vänligt på den gamle och bad honom säga, hvar den talande fågeln, det spelande trädet och den rinnande vattenkällan vore att finna. Gubben svarade, att detta visserligen vore honom bekant, men att han högeligen afrådde ynglingen från en så farlig resa, emedan ingen af dem, som förut vågat den, kommit med lifvet tillbaka. Den unge mannen lät dock icke afskräcka sig, utan stod fast vid sitt beslut att söka förskaffa sig de tre underbara tingen. Då gaf gubben honom en kula, som han skulle kasta framför sig utåt vägen och sedermera noga följa, ty kulan skulle rulla till samma ställe, där de omtalte sakerna funnos; »men»,

tillade gubben, »när du kommer dit, får du se ett högt berg och en stor mängd svarta stenar vid dess fot, och då du begynner rida uppför berget, får du höra buller af vapen och folk, som komma efter dig; om du då ser dig om, så blir du förvandlad till sten, liksom alla andra, hvilka förut sökt detta äfventyr; men går du friskt på utan att bry dig om någonting, huru förskräckande det än kan förefalla dig, så får du hvad du söker.»

Ynglingen tackade den gamle för de meddelade upplysningarna, kastade kulan framför sig och red i fullt galopp efter henne, till dess hon stannade vid det omtalade berget. När han nu begynte rida uppföre, fick han höra förfärliga rop och skrån efter sig, hvilka kommo honom allt närmare, så att han till slut tyckte sig hafva sina förföljare tätt bakom sig och drog svärdet för att värja sitt lif; men i detsamma han vände sig om för att gifva ett hugg åt den närmaste, blef han på ögonblicket förvandlad till en sten.

Hans syster, som dagligen betraktade ringen, märkte strax, när hennes broder var död, och berättade det för den andra brodern, som genast var färdig att företaga samma resa i hopp om bättre utgång. Han lämnade därför sin syster en knif, som hon borde väl förvara, och sade henne, att om det begynte drypa blod af den, så funnes han ej mera i lifvet. Därefter uppsökte han den förut omnämnde gubben, hvilken sökte afråda honom med samma varning, som han gifvit den äldre brodern, och då den unge mannen stod fast vid sin föresats, gaf honom en kula, hvilken visade honom vägen till samma berg, där hans äldre broder nyss förut omkommit. Äfven denne hörde, då han red uppför berget, ett förfärligt buller bakom sig, men lät i början icke oroas af däraf, utan red friskt på. Till slut kom dock bullret så nära honom, att han tyckte sina förföljare vara färdiga att gripa honom och drog svärdet för att försvara sig; men i detsamma han nu såg sig om efter sina fiender, blef äfven han genast förvandlad till en sten.

Systemen märkte strax, att det droppade blod af knifven, och fann häraf, att äfven hennes andre broder förlorat lifvet. Dock

lät hon häraf ej afskräcka sig från att själf söka vinna de underbara sakerna och med detsamma inhämta närmare underrättelser om sina bröders öde. Äfven hon kom till gubben och fick af honom samma varning, men stod lika fast vid sitt beslut som hennes bröder, och erhöll liksom de en kula till vägledare. Under det hon red efter densamma, stoppade hon bomull och vax i öronen, på det hon ej måtte höra det buller, hvarom gubben talat med henne, och kom på detta sätt uppför berget utan något hinder, ända till dess hon fick se fågeln, som satt i sin bur; då ökades bullret så starkt, att hon oaktadt hon tillstoppat öronen likväl hörde det allt närmare och förfärligare, men lät dock ej där af skrämma sig, utan red fram till fågeln och tog honom tillika med buren. Strax upphörde allt buller, och det blef helt tyst. Hon frågade nu fågeln, hvar det spelande trädet och den rinnande vattenkällan funnos, hvilket fågeln strax visade henne; men när hon fick se trädet, visste hon ej huru hon skulle kunna föra det med sig, emedan det hade en hög stam med många grenar. Fågeln sade henne, att om hon blott bröte en kvist af detsamma, så vore det tillräckligt. Sedan visade han henne springkällan och sade, att om hon toge litet där af i en flaska, så hade det samma verkan som hela källan. Nu ville hon också veta, huru hon skulle återfå sina båda bröder. Fågeln svarade, att han ej visste det; men flickan hotade att taga lifvet af honom, om han ej sade henne det, och fågeln visade henne då en flaska, ur hvilken hon skulle hålla på de svarta stenarna vid bergets fot, så skulle de alla blifva lefvande igen. Flickan tog flaskan och gjorde som fågeln sagt henne, och strax blefvo alla stenarna åter lefvande och hon igenkände sina båda bröder. De öfriga, som blifvit förvandlade till stenar, voro allesammans prinsar och andra förnäma män, som misslyckats i försöket att vinna de underbara klenoderna. De tackade hjärtligt den modiga flickan, som befriat dem, och begåfvo sig sedan på återvägen; men då de kommo till den gamla gubbens stuga, funno de honom död. De begrofvo

honom därför och skildes sedan åt samt vände hvar och en hem till sitt.

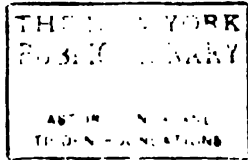
Då de tre syskonen kommit hem, frågade flickan fågeln, på hvad sätt hon skulle få kvisten att blifva ett spelande träd och vattnet i flaskan att blifva en springkälla, Fågeln svarade, att hon blott behöfde sticka kvisten ned i marken så skulle däraf strax blifva ett stort träd, och att om hon endast sloge vattnet i en grop, så skulle däraf genast blifva en praktfull vattenkonst. Flickan gjorde så och såg till sin stora glädje ett träd skjuta upp ur marken, som spelade så ljufligt, att hon aldrig förr hört något sådant, och groppen förvandla sig till en vattenkonst, som kastade vattnet, klart som kristall högt upp i luften. Hon ropade strax på bröderna för att låta dem se dessa härliga saker, och då nu trädet spelade och vattenkonsten kastade sina klara strålar i en mängd olika former och fågeln tillika i sin bur begynte sjunga de skönaste melodier, så tyckte syskonen, att någonting härligare aldrig kunde finnas i världen, och lefde så glada och lyckliga tillsammans.

Båda bröderna roade sig emellertid nu, liksom förut, ofta med att jaga. En dag träffade de konungen, som likaledes jagade i skogen. Konungen fattade genast tycke för de vackra, hurtiga ynglingarna och frågade, hvilka de voro. De svarade, att de voro söner till konungens forne trädgårdsmästare och att de hade en syster där hemma. Konungen frågade dem, hvar de bodde, och sade, att han ville hälsa på dem och spisa hos dem och deras syster. De tackade konungen för ett så nådigt tillbud och sade honom hvar deras boning var, hvarefter konungen återvände till slottet och de båda bröderna till sitt hem. Här underrättade de system om det höga besök, de hade att vänta, och hon skyndade att fråga fågeln till råds, huru hon skulle undfägna den höge gästen. Han uppräknade då åtskilliga anrättningar, som hon borde tillaga, och sade henne till slut, att hon bland desserten skulle framsätta gurkor, dem hon borde fylla med äkta pärlor, som funnos under ett träd i trädgården, hvilket han visade henne.

När nu konungen kom till de tre syskonen, fann han till sin stora förundran, att de bodde i ett slott, som var vackrare än hans eget, och i en trädgård, hvars make han aldrig sett. Ännu större blef hans förundran, då han hörde trädet spela och såg vattenkonsten kasta sina glänsande strålar. Nu tillsades, att anrättningen var färdig, och konungen satte sig till bords med de tre syskonen, hvilkas höfviska väsende särdeles behagade honom. Flickan var ovanligt skön, och båda bröderna öfverträffade i manlig fågring och ädel hållning alla riddarna vid hans hof. När nu måltiden var slutad och desserten bars in, ställdes gurkorna för konungen, hvilken, då han skar sönder dem, till sin stora förvåning fann, att de voro fyllda med äkta pärlor. Han frågade, om i deras trädgård växte sådana gurkor, och fågeln, som i sin bur satt inne i rummet, skyndade att fråga konungen tillbaka, huru han kunde tvifla på en sak, som han såg med egna ögon, och däremot tro hvad han ej sett. Förundrad öfver att höra en fågel tala och ännu mera öfver hans fråga, sporde honom konungen, hvad det vore som han icke sett och dock trott. »Jo», svarade fågeln, »du har trott, att din drottning framfödt hundar, kattor och råttor, och här ser du likväl hennes och dina verkliga barn, hvilka hennes afundsamma systrar utkastat i älfven, men din forna trädgårdsmästare upptagit och uppfostrat.»

Öfver detta fågelns tal blef konungen innerligen rörd, tog de tre syskonen i famn och blef hjärtligt glad att finna, att hans älskade drottning födt honom sådana barn i stället för de vidunder han trott vara hennes afföda. Han befallde genast, att hans drottning skulle tagas ur fångelset och föras till slottet, dit konungen nu begaf sig med sina barn. Drottningen blef högst förfärad öfver denna befallning, ty hon trodde, att konungen ville taga lifvet af henne, och då hon vid hans sida fick se ett ungt fruntimmer, hvars like i skönhet hon aldrig skådat, tänkte hon, att det var en prinsessa, hvilken konungen utvalt till sin gemål efter henne, som varit nog olycklig att falla i hans onåd. Men konungen skyndade





att upplysa henne om rätta förhållandet och bad henne förlåta den oförrätt han låtit henne lida. Drottningen grät af glädje öfver denna oföväntade upptäckt, förlät gärna sin gemål och tryckte med innerlig rörelse sina trenne barn mot sitt hjärta, öfver hvilken syn konungen kände en glädje, som han aldrig förr erfarit.

Nu blefvo drottningens båda systrar kallade upp till slottet, och konungen frågade dem, hvad de gjort af hans tvenne söner och hans dotter, som drottningen födt honom. Denna oväntade fråga och åsynen af de trenne barnen gjorde dem så bestörta, att de genast bekände sitt brott och bådo om nåd. Då drottningen äfven bad för dem, efter som de voro hennes systrar, benådade konungen dem till lifvet, men lät för deras öfriga lifstid innesluta dem i ett torn, där de fingo tillräcklig tid att ångra sin ondska.

Konungen och drottningen lefde nu med sina barn länge och lyckligt intill dess döden först kallade drottningen bort, och då konungen ej länge öfverlefde henne, tillföll riket deras äldste son, som förde en lång och lycklig regering. Den andre prinsen blef konung i närmaste rike, och prinsessan blef gift med en ung konung, med hvilken hon fick flera barn, och deras afkomlingar lefva ännu i England uti stort anseende och rikedom.



TUMMELITEN.

Det var en gång en torpare, som hade sju barn, hvilka alla voro gossar; den äldste var ej mer än tio och den yngste sju år gammal. Föräldrarna voro ganska fattiga, och deras sju gossar besvärade dem mycket, emedan ingen af dem var så försigkommen, att han själf kunde skaffa sig födan. Än mera ökades deras bekymmer däraf, att den yngste var ganska klen till växten och talade mycket litet, hvilket de trodde härröra af dumhet, men som likväl var ett tecken till desto större förstånd. Då han föddes, var han icke större än en tumme, hvilket gaf anledning till att man kallade honom Tummeliten.

Detta stackars barnet var såsom den stenen, på hvilken alla spotta; alltid hade han orätt och alla i huset trodde sig berättigade att topprida honom, fast han i själfva verket var den slugaste af alla bröderna, och om han talade litet, var han så mycket mera uppmärksam att höra på hvad andra sade.

Ett år, då det var missväxt, blef hungersnöden så stor, att det fattiga torparefolket ej såg någon utväg att försörja sina många barn. Då torparen en afton, sedan de små gått till sängs, satt vid eldbrasan med sin hustru, sade han till henne: »Du ser väl, att vi ej längre kunna föda våra barn; jag kan icke lida att se dem dö af hunger för mina ögon, utan har beslutat att föra dem vilse i skogen. Medan de roa sig med att binda risknippor, kunna vi gå ifrån dem, utan att de märka det.» — »Ack», ropade hustrun, »kan du vara så hård att själf vilja föra dina barn vilse?» Mannen

svarade, att det gjorde honom lika ondt som henne, men att han icke visste någon annan råd, i anseende till deras stora fattigdom. Hon ville ändå icke samtycka till detta förslag; men sedan hon besinnat hvilken ännu större smärta det skulle förorsaka henne att se dem svälta ihjäl, gaf hon likväl till slut sitt samtycke och gick gråtande till sängs.

Tummeliten hade hört allt hvad de sagt; ty då han märkt, att det var något viktigt, som afhandlades, hade han stigit upp och smugit sig under bänken, där de sutto, för att höra utan att blifva sedd. Så snart de tystnat, gick han åter till sängs, men kunde icke sofva det öfriga af natten, emedan han hade så mycket att begrunda, huru han skulle bära sig åt för att rädda sig och sina bröder. Slutligen tyckte han sig hafva funnit ett godt råd, och så snart morgonen grydde, steg han upp och gick till sjöstranden, där han fyllde sina fickor med små hvita stenar, med hvilka han återvände hem.

Strax efteråt gingo de allesamman ut på sitt arbete, och Tummeliten upptäckte icke för sina bröder hvad han fått höra. När de nu kommit in i tjockaste skogen, hvarest man på tio steg ej kunde se hvarandra, började torparen hugga ved och barnen att, som vanligt, samla ihop ris och göra knippor däraf. Då föräldrarna sågo dem vara som mest sysselsatta härmed, gingo de oförmärkt allt längre och längre ifrån dem, tills de omsider lämnade dem helt och hållet.

När nu barnen märkte, att föräldrarna gått ifrån dem, började de med full hals skrika och gråta. Tummeliten lät dem så hållas en stund, ty han visste väl, huru han skulle hitta hem igen, emedan han under ditvägen låtit de små hvita stenarna, som han hade i sina fickor, en och en i sänder och med korta mellanrum falla till marken. Han sade därför slutligen till bröderna: »Varen icke rädda, vår far och mor hafva väl lämnat oss här, men jag skall föra eder hem, om I bara följn efter mig.» De gjorde som han sade och kommo så fram på dagen tillbaka till torpet, där de lik-

väl icke genast vågade gå in, utan stannade utanför dörren för att få höra hvad deras föräldrar skulle säga.

I detsamma torparen och hans hustru kommit hem, hade deras husbonde skickat dem tio kronor, som han varit skyldig dem så länge, att de ej haft ringaste hopp om att återfå dessa penningar. Detta gaf dem liksom lif på nytt, ty de voro nästan halfdöda af hunger. Torparen skickade strax sin hustru till staden att köpa kött, och som det var länge sedan hon ätit sådant, köpte hon tre gånger mera än tvenne personer kunnat behöfva till ett mål. Då de voro mätta, sade hustrun: »Ack, jag undrar hvar våra stackars små barn nu äro! De skulle väl kunnat äta sig mätta af hvad som nu är kvar af maten; men det är du, som är skulden till deras olycka. Jag trodde väl, att vi skulle ångra oss! Gud vet hvad de nu göra i skogen, kanske hafva vargarna redan ätit upp dem. Hur kunde du vara så omänsklig att på sådant sätt låta dina barn omkomma!» På detta sätt fortfor hon en god stund och upprepade väl tjugu gånger, att det var hans fel och att hon sagt förut att han skulle ångra sig. Mannen blef omsider ledsen och hotade att slå henne, om hon ej ville tåga. Det var ej af hårdhjärtenhet mot barnen som han sade detta, ty han var själf mera orolig öfver dem än hustrun; men hon hade gjort honom hufvudyr genom sina förebråelser, och han var af samma sinnelag som många andra män, hvilka väl tycka om, att hustrun någon gång har rätt, men ej vilja ständigt höra det omtalas. Hustrun kunde likväl icke afhålla sig att ännu en gång storgråtande utropa: »Ack, hvar äro mina stackars barn?» — »Här ä' vi, här ä' vi!» hördes de strax allesammans ropa där utanföre. Modern skyndade att öppna dörren, och då hon nu fick se alla sina sju gossar, tog hon under glädjetårar dem alla i famn och sade: »Ack, mina kära barn, huru glad är jag icke öfver att återse eder! Nu ären I väl både trötta och hungriga, och du, stackars Petter, så smutsig du är! Kom hit, så skall jag tvätta dig.» Denne Petter var hennes äldste son, hvilken hon höll mest af, emedan

han hade rödt hår liksom hon själf. Barnen satte sig nu till bords och åto med förträfflig matlust, till föräldrarnas stora förnöjelse, samt började sedermera alla på en gång berätta, huru förskräckta de blifvit, när de funnit sig ensamma i skogen.

Fadern och modern gladdde sig af uppriktigt hjärta öfver sina barns återkomst; men denna glädjen varade ej längre än de tio kronorna, ty när penningarna voro slut, föllo de åter i sin förra förtviflan och beslöto att på nytt föra sina barn vilse, och för att vara så mycket säkrare att lyckas häri, ämnade de nu föra dem mycket längre bort än förra gången. De kunde likväl icke tala så hemligt härom, att ej Tummeliten hörde det, och han uttänkte strax, huru han skulle kunna reda sig nu liksom förra gången; men ehuru han var ganska bittida uppe i tanke att äfven nu samla småstenar, misslyckades dock detta, ty han slapp ej ut, emedan porten var stängd i dubbla lås. Tummeliten blef dock ej rådlös, ty när modern gaf dem hvar sitt stycke bröd till frukost, föll det honom in, att han kunde betjäna sig däraf i stället för stenarna och släppa brödsmlor vid vägen, som han skulle gå. Han åt därför icke upp sitt brödstycke, utan gömde det i sin ficka.

Föräldrarna förde nu barnen in i det tätaste och mörkaste af skogen, där de lämnade dem kvar och hastigt skyndade från dem. Tummeliten oroade sig ej mycket häröfver, ty han trodde sig utan svårighet kunna hitta hem med tillhjälp af sina utströdda brödsmlor; men han blef icke litet häpen, då han ej fann en enda kvar, emedan fåglarna hade uppätit alltsammans.

Nu voro de arma barnen illa utsatta: ju längre de gingo, desto mera förvillade de sig i den stora skogen; natten kom med ett starkt oväder, som ännu mera ökade deras förskräckelse. De trodde sig på alla sidor höra vargar tjuta, hvilka de tyckte nalkas dem för att med deras kroppar stilla sin hunger; de tordes knappast tala med hvarandra eller vända sig om, och nu kom till råga på allt detta en stark regnskur, som gjorde dem våta ända in på kroppen och vägen så slipprig, att de halkade vid hvart steg och

föllo omkull i dyn, hvarifrån de uppstego så smutsiga och trötta, att de knappast kunde röra sig.

Tummeliten klättrade upp i ett träd för att se, om han ej skulle kunna upptäcka något, som kunde tjäna dem till ledning. Sedan han sett sig om på alla sidor, blef han på långt håll varse ett ljussken, hvilket gjorde honom mycket glad; men när han kom ned ur trädet, såg han det icke mera. Detta var väl rätt förtretligt; men emellertid gingo de allesammans åt det håll, hvarifrån ljusskenet synt, och kommo på detta sätt ur skogen, dock ej utan många svårigheter, emedan de, så ofta de gingo ned i någon dæld, förlorade ljuset ur sikte.

Sedan de hunnit ut ur skogen, sågo de framför sig ett hus, hvarifrån skenet kom. De klappade på porten, då en gammal gumma öppnade för dem samt frågade hvad de ville. Tummeliten sade, att de voro fattiga barn, som hade gått vilse i skogen, och begärde, att hon af barmhärighet måtte gifva dem härberge öfver natten. Gumman, som såg att de alla voro vackra och hyggliga barn, blef rörd ända till tårar och sade till dem: »Stackars små! veten I icke, att detta hus tillhör en jätte, som äter upp små barn?» — »Ack, kära mor», svarade Tummeliten, »hvad skola vi göra? Om ni ej är så god och härbergerar oss, så blifva vi upp-ättna af vargarna, och därför vilja vi hellre, att eder man gör det; kanhända han också skonar oss, om ni ber honom därom.»

Gumman lät beveka sig, isynnerhet som hon trodde, att hon skulle kunna gömma dem för jätten till morgonen. Hon lät dem därför gå in och värma sig framför en god brasa, som brann på spisen, där hon hade ett helt får på spettet till jättens kvällsvard. Men knappt hade de begynt att något hämta sig i den sköna varma stugan, förrän de fingo höra fyra starka slag på porten af jätten, som nu kom hem. I största hast gömde gumman barnen under sängen och gick att låsa upp porten. Jätten frågade strax om maten var färdig och vinet itappadt, hvarefter han satte sig till bords. Fårsteken var ännu helt blodig, men så mycket mera i hans smak;

dock satt han ej länge, förrän han började vädra till höger och vänster, sågande sig känna lukten af något färskt. »Det måste komma af kalvfen, som jag nyss flått», sade gumman. ... »Nej, det är något annat», svarade jätten och såg skarpt på gumman. »Här är något, som jag icke begriper hvad det är.» Vid dessa ord steg han upp från bordet och gick rakt fram till sängen, under hvilken han fann de stackars hopkrupna barnen. »Hå hå, jag märker du vill bedra mig, du oförskämda kvinna», utropade han. »Jag vet ej hvarför jag ej för längesedan ätit upp dig. Det är din lycka, att du är så gammal, eljest kunde det ske ännu. Detta villebråd kommer mig emellertid rätt väl till pass för att undfägnatrenne jättar af mina vänner, som komma för att hälsa på mig i dessa dagar», och i detsamma drog han fram det ena af barnen efter det andra.

De stackars barnen föllo på knä och bådo om förskoning; men fåfängt, ty de hade fått att göra med den grymmaste af alla människoätare, och långt ifrån att hysa någon medömkan med dem, slukade han dem redan med ögonen och sade till sin hustru: »Detta skall blifva läckerbitar för oss, bara du nu också lagar dem väl.» Efter dessa ord tog han en stor knif, hvilken han, medan han nalkades de arma barnen, brynte på en lång brynsten, som han höll i vänstra handen. Redan hade han fattat tag i en af gossarna, då hans hustru sade till honom: »Hvarför vill du göra dig besvär med den här slakten så sent på kvällen? Du kan ju spara den till i morgon.» — »Tig, säger jag dig», röt jätten. — »Men du har ju så mycket kött i behåll», invände gumman; »en kalv, två får och ett half svin.» — »Du har rätt», sade jätten; »gif dem då väl till bästa, att de ej magra, och låt dem sedan gå och lägga sig.»

Den goda gumman gaf dem nu en riklig kvällsvard; men de orkade ej äta det minsta därpå, så förskräckta voro de. Jätten åter satte sig ännu en gång till bords, och i glädjen öfver att han nu kunde traktera sina vänner med en så läcker spis, som dessa

barn skulle blifva, drack han mera än han eljest plägade, hvilket gjorde honom litet rusig, så att han måste skynda sig till sängs, hvarefter han hårdt insomnade.

Jätten hade sju döttrar, som ännu voro barn. Dessa små jättinnor hade allesamman vacker hy, emedan de gärna åto färskt kött liksom deras fader; men de hade små grå, helt runda ögon, trubbiga näsor och mycket stora munnar med långa, hvassa och glesa tänder. De voro väl ej ännu så elaka som fadern, men man märkte likväl, att de brådades på honom, ty de beto redan små barn och sögo blod af dem. De lågo alla sju i en stor säng och hvar och en af dem hade en guldkrona på hufvudet. I samma rum, där flickorna lågo, fanns ock en annan lika stor säng, och i den lade nu gumman alla gossarna och gick sedan till sin man.

Tummeliten hade blifvit varse, att jättens döttrar hade guld-kronor på hufvudet, och som han fruktade, att jätten torde ångra, att han ej strax på aftonen skurit halsen af sina små gäster, steg han upp midt i natten, tog sin och sina bröders mössor och satte dem helt sakta på jättens döttrar, sedan han tagit kronorna af dem och satt dessa på sitt och sina bröders hufvuden, på det att om jätten under natten tänkte verkställa sin föresats att döda de små gossarna han då måtte taga dem för sina döttrar och dessa i stället för gossarna.

Det hände som Tummeliten förmodat; ty då jätten vaknade om natten, ångrade han, att han uppskjutit till morgonen hvad han bort göra om aftonen. Han steg därför hastigt upp ur sängen, tog sin stora knif och sade: »Nu vill jag se, huru mina gäster må; jag skall ej uppskjuta det för andra gången.» Han gick så helt sakta in i sina döttrars kammare och nalkades sängen, där de små gossarna lågo, hvilka alla sofvo utom Tummeliten, som vardt ganska rädd, när han kände jättens hand röra vid sitt hufvud, liksom han förut hade gjort med hans bröders. Men då jätten känt, att de allesammans hade kronor på sig, sade han: »Min sann, här hade jag så när gjort en vacker gärning! Jag

märker väl, att jag druckit för mycket i går afton.» Därpå gick han fram till sina döttrar, hvilka hade på sig gossarnas små mössor. »Jo, se här äro de galgfoglarna», sade han, och i det samma skar han i största hast och utan vidare betänkande halsen af alla sju flickorna, hvarefter han, ganska nöjd med denna för rättning, åter gick och lade sig hos sin hustru.

Så snart Tummeliten hörde jätten snarka, väckte han sina bröder och bad dem skyndsamt kläda på sig samt följa honom, och nu gingo de sakta ned i trädgården och klängde öfver muren. Sedan sprungo de nästan hela natten, darrande och häfvande och utan att veta hvart de skulle taga vägen.

Om morgonen, då jätten vaknade, sade han till sin hustru: »Gå nu och laga i ordning de små tokarna, vi roade oss med i går afton.» Gumman förundrade sig mycket öfver sin mans godhet, ty hon trodde, att hans mening var att hon skulle kläda på dem. Hon gick alltså in i kammaren, men huru bestört blef hon icke vid åsynen af sina sju hufvudlösa döttrar, som simmade i sitt blod. Hon dånade, hvilket plägar vara det första, som fruntimmer göra vid dylika tillfällen, och jätten, som tyckte, att hon dröjde nog länge därinne, gick dit för att hjälpa henne och vardt icke mindre häpen öfver den syn, som där mötte honom. »Ack, hvad har jag gjort?» utropade han; »men det skola de få betala de bytingarna!» Han slog nu en kruka vatten i ansiktet på sin hustru och sedan hon därigenom kommit sig igen, sade han: »Gif mig strax mina sjumilastöflar, så att jag må hinna dem.»

Därefter begaf han sig åstad, och sedan han lupit länge omkring åt alla kanter, kom han till slut in på samma väg, som de stackars gossarna gingo, hvilka ej voro mera än några hundra steg från sin faders hemvist, då de till sin stora förskräckelse fingo se jätten, som klef från det ena berget till det andra och gick öfver strömmar med lika lätthet som öfver den minsta bäck. Tummeliten blef i detsamma varse en ihålig klippta nära intill stället, där de voro, samt skyndade att där gömma sig och sina

bröder, hvarvid han dock alltid hade ett vaksamt öga på jätten, som nu blifvit helt trött af den långa vägen han gått. Han ville hvila sig och kom af en händelse att sätta sig på samma klippa, under hvilken gossarna gömt sig. Det dröjde ej länge, förrän han somnade och började snarka så hårdt, att de stackars barnen blefvo ej mindre rädda därvid, än då han höll sin stora knif i handen för att skära halsen af dem. Tummeliten var dock långt modigare än de andra. Han bad sina bröder skynda sig hem till föräldrarnas hus, medan jätten ännu sof; de skulle ej bekymra sig om honom. De följde hans råd och hunno snart hem.

Tummeliten däremot gick fram till jätten och drog sakta af honom stöflarna, hvilka han satte på sig. De voro väl i början alltför stora åt honom; men som de voro förtrollade, hade de den egenskapen att blifva stora eller små, alltefter benet, som de drogos uppå. Så snart han därför fått dem på sig, sutto de så bra, som om de varit gjorda åt honom. Han gick nu strax till jättens hus, där han fann hustrun gråtande vid sina dödade döttrar. »Er man», sade Tummeliten till henne, »är i stor fara; ty han har blifvit tillfångatagen af en röfvarhop, som svurit att slå ihjäl honom, om han ej gifver dem allt guld och silfver han äger. Just som de satte knifven för strupen på honom, fick han se mig, då han bad, att jag skulle gå och underrätta er om den fara, hvori han befinner sig, samt tillsäga er att gifva mig alla dyrbarheter, som finnas här i huset, eljest döda de honom utan förskoning. Och som saken fordrade mycken skyndsamhet, lämnade han mig sina sjumilastöflar, hvaraf ni äfven kan se, att jag går riktiga ärenden.»

Den goda gumman gaf honom på stunden med mycken häpenhet allt hvad de ägde; ty jätten var en god man mot sin hustru, ehuru han eljest var grym och åt upp små barn. Då Tummeliten på detta sätt fått jättens stora rikedomar i sina händer, skyndade han därmed till sina föräldrars hus, hvarest han blef med mycken glädje emottagen.

De, som tro sig rätt känna Tummelitens alla öden, berätta

dock detta sista annorlunda. De påstå, att Tummeliten aldrig haft hjärta att så narra en gammal gumma, som varit så god mot honom och hans bröder, utan att han i stället, så snart han fått på sig jättens stöflar, gått till hofvet, hvarest han visste, att man var mycket angelägen om att få underrättelser från krigshären, som låg 200 mil därifrån, och ifrigt önskade att få veta utgången af en slaktning, som förefallit. Han skall då hafva gått till konungen och sagt, att, efter Hans Maj:t önskade snart få underrättelser från hären, så ville han, ännu innan dagens slut förskaffa sådana, hvaröfver konungen blifvit mycket glad och lofvat honom en stor summa penningar, om han kunde göra det. Tummeliten hade nu gått åstad och kommit tillbaka med säkra nyheter samma afton, hvilken väl utförda förrättning gjort honom så väl upptagen, att han sedermera haft stora inkomster; ty konungen hade betalt honom rikligen för befallningar, som han förde till hären, och fruntimren gåfvo honom stora skänker för det han bar bref till deras älskare, hvarpå han hade största förtjänsten.

Sedan han någon tid varit brefbärare och därigenom samlat mycket penningar, hade han återvändt till sin far. Det vore omöjligt att beskrifva föräldrarnas glädje, då de fingo återse honom. Han hade därefter gjort hela sin släkt välmående, skaffat sin far och sina bröder goda sysslor samt inrättat sin egen hushållning på det bekvämaste och lefvat lyckligt intill en hög ålder.



BLÅSKÄGGET.

Det var en gång en man, som hade många vackra hus i staden och egendomar på landet, guld- och silfverkärl i öfverflöd, möbler, inlagda med guld och klädda med siden, samt vagnar förgyllda både utan och innan; men olyckligtvis hade han också ett blått skägg, och detta gaf honom ett så obehagligt och förfärligt utseende, att hvarje flicka och fru sprang bort, så snart de fingo se honom.

En af hans grannar, ett fruntimmer af hög börd, hade tvenne ovanligt sköna döttrar, hvilka föllo Blåskägget särdeles väl i smaken. Han anhöll hos modern, att hon måtte gifva honom en af dem till hustru, hvilkendera hon själf ville; men ingendera visade någon lust härtill, utan den ena sköt honom ifrån sig till den andra, emedan ingendera ville hafva en man med blått skägg, och, hvad som ingaf dem ännu mera farhåga, en man, som förut flera gånger varit gift, men alltid förlorat sina hustrur, man visste ej huru.

Blåskägg lät emellertid icke så lätt afskräcka sig, utan för att blifva mer bekant med de båda flickorna, bjöd han dem tillika med deras moder ut till en vacker landtegendom, som han hade i grannskapet och dit han äfven bjudit några andra af sina vänner, både herrar och fruntimmer. Här tillbragte de öfver åtta dagar under nöjen och lustbarheter af alla slag. Om dagarna roade man sig med spatserfärder, fiske och jakt, om nätterna spelade man hvarandra åtskilliga puts, som icke voro mindre roande. Detta muntra lif behagade den yngre af systrarna så väl, att hon

begynte finna det blåa skägget mindre blått och den frikostige värden en rätt hygglig karl.

När man återvände till staden, firades ett lysande bröllop, och den unga bruden fann sig rätt väl i sitt öde. Så förgick en månad, efter hvars förlopp Blåskägg sade till sin hustru, att han vore nödsakad att göra en resa till en aflägsen landsort; han bad henne under tiden roa sig med sina vänner så mycket hon ville, i staden eller på hans landtgoods. »Se här», sade han, »äro nycklarna till alla skåpen, till allt mitt guld och silfver, till mina penningkistor och mina juveler, och se här är en hufvudnyckel till alla rummen i huset; men denna lilla nyckel hör till kabinettet vid ändan af stora gången i nedersta våningen. Dit får du icke gå in; ty om du det gör, så har du allt att frukta af min vrede.» Hon lofvade att noga efterkomma hans tillsägelse, och sedan han tagit afsked af henne och omfamnat henne, satte han sig i sin vagn och for sin väg.

Den unga fruns grannar och öfriga vänner dröjde icke att besöka henne, till dess hon bjöd dem; så nyfikna voro de att få se alla grannlåter och rikedomar, som hon hade i sitt hus, dit de icke vågat komma, så länge Blåskägg var hemma, så rädda voro de för honom. De gingo nu igenom alla rummen, det ena präktigare än det andra, och kunde icke nog förundra sig öfver den mängd dyrbara mattor, soffor, sängar, bord och speglar, som de där sågo. Något sådant hade de aldrig förr skådat och prisade och afundades sin väninnas lycka. Men hon själf fann ringa nöje i att betrakta alla dessa härligheter, emedan all hennes håg lekte efter att få se kabinettet i nedre våningen, hvilket hennes man förbjudit henne att öppna. Hennes nyfikenhet blef allt starkare, och så ohöfligt det än var att lämna sina gäster, kunde hon till slut icke längre motstå sin åtrå, utan skyndade utför en löntappa till dörren till det hemlighetsfulla rummet. Här besinnade hon sig ett ögonblick, ty hennes mans stränga förbud rann henne i minnet; men frestelsen var dock alltför stark. Hon tog alltså den lilla

nyckeln och öppnade med darrande hand kabinettsdörren. I början såg hon ingenting, emedan luckorna voro stängda; men sedan hon öppnat dem, blef hon till sin stora förskräckelse varse, att golfvet var fullt af stelnad blod, i hvilket några kvinnokroppar, som voro upphängda omkring väggarna, tycktes spegla sig. Dessa voro alle-samman Blåskäggs förra hustrur, hvilka han mördad, den ena efter den andra. Hon var nära att dö af fasa vid denna förfärliga syn, och nyckeln, som hon tagit ur låset, föll ur hennes darrande hand på golfvet. Dock hämtade hon sig efter en stund åter, tog upp nyckeln, slog igen dörren och gick upp i sin kammare för att litet lugna sig efter sin förskräckelse, men fann nu, att nyckeln till kabinettet var blodig. Hon torkade den flera gånger, men förgäfvades; hon skurade den med både sand och aska, men blodet satt ändå alltid kvar, ty det var en förtrollad nyckel, hvilken det nu mera var omöjligt att rengöra; när hon skurade bort blodet på ena sidan, så kom det strax fram på den andra.

Samma dag på kvällen kom Blåskägg hem från sin resa. Han hade under vägen, sade han, fått ett bref, som underrättat honom om att den sak, för hvars skull han rest, redan blifvit afgjord efter hans önskan. Hans hustru gjorde allt sitt till för att visa sig glad öfver hans hastiga återkomst. Dagen därpå begärde han att återfå nycklarna, och hon gaf honom dem, men med så darrande hand, att han utan möda kunde gissa hvad som händt. »Hvarför», frågade han, »är icke nyckeln till kabinettet bland de andra?» — »Jag måste ha glömt den på bordet i min kammare», svarade hon bäfvande. — »Skynda dig då efter den», inföll Blåskägg. Efter flera påminnelser måste hon slutligen lämna fram nyckeln. Sedan Blåskägg betraktat den, frågade han, huru det kom sig att den var blodig. — »Jag vet det icke», svarade hans hustru, blek som ett lik af räddhåga. — »Du vet det icke!» återtog hennes man; »men jag vet det, jag: Du har, oaktadt mitt förbud, gått in i kabinettet. Nå väl, du skall nu få komma dit och taga din plats bland de andra, som du sett därinne.» Förskräckt

öfver denna hotelse kastade hon sig för sin mans fötter och bad om förlåtelse med de bittraste tårar, de lifligaste försäkringar om sin ånger öfver den olydnad hon visat. Hon hade kunnat beveka en sten, så vacker var hon i sin bedröfvelse; men Blåskägg hade ett hjärta, som var hårdare än klippan. »Du skall dö genast», var hans enda svar. — »Nå väl, efter jag skall dö», sade hon, »så unna mig blott en liten stund att bedja Gud.» — »Jag ger dig en half fjärdedels timma», svarade Blåskägg; »men icke ett ögonblick mera.» Vid dessa ord aflägsnade han sig. Då hans hustru blifvit ensam, ropade hon till sig sin syster och sade: »Min kära syster Anna, gå upp i tornet och se efter, om icke mina bröder synas; de hafva lofvat att komma till mig i dag, och om du får se dem, så gif dem ett tecken, att de skynda sig.»

Systemen sprang nu upp i tornet, och den arma bedröfvade ropade till henne: »Anna, min syster Anna, ser du ingen komma?» Anna svarade: »Jag ser icke annat än solen, som blänker, och gräset, som grönskar.» Nu hade Blåskägg fattat en stor knif och ropade nedifrån till sin hustru: »Kom genast ned, eljest kommer jag upp till dig.» — »Dröj blott ett ögonblick ännu», bad hon och frågade sedan sakta sin syster: »Anna, min syster Anna, ser du ej någon komma?» Systemen svarade åter: »Jag ser icke annat än solen, som blänker, och gräset, som grönskar.» Åter skrek Blåskägg: »Skynda dig fort ned, eljest kommer jag upp.» — »Jag kommer genast», svarade hon och ropade med stigande ångest: »Anna, min syster Anna, ser du ännu ingen komma?» — »Jag ser ett stort moln af damm, som kommer hitåt.» — »Det är mina bröder.» — »Ack nej, min syster, det är blott en fårscock.» Ännu en gång hördes Blåskägg ropa där nere: »Vill du då icke komma hit?» — »På ögonblicket», svarade hans hustru och ropade åter till sin syster: »Anna, min syster Anna, ser du ingen komma?» — »Jo», svarade hon, »jag ser tvenne ryttare, men de äro ännu långt borta — — Gud ske lof, det är mina bröder! Jag ger dem tecken att skynda sig så mycket de kunna.» Nu gaf Blåskägg till ett

skrik, så att hela huset darrade. Hans hustru vågade ej längre dröja. Hon gick ned och kastade sig tröstlös och badande i tårar för hans fötter; men han förblef obeveklig och sade med sträng röst: »Allt detta hjälper ingenting, du måste dö!» Och nu fattade han henne i håret och lyfte knifven öfver henne. — »Blott ett enda ögonblick ännu, att jag måtte bereda mig», bad kvidande den arma olyckliga. — »Nej, nej», svarade han, »befall din själ i Guds hand.» Och därpå höjde han armen... Men i detta ögonblick klappade det hårdt på dörren. Blåskägg vände sig om; dörren öppnades och tvenne män rusade med dragna svärd mot Blåskägg. Han igenkände strax sina svågrar och ville fly undan dem; men de förföljde honom, och innan han upphann trappan, nedföll han genomborrad af deras svärd. Halfdöd af förskräckelse hade den stackars hustrun knappt styrka nog att stiga upp och omfamna sina bröder.

Som Blåskägg icke hade några andra arfvingar, så tillföll all hans egendom hans hustru. Hon gaf en del däraf till hemgift åt sin syster Anna, då denna gifte sig med en ung man, som länge älskat henne; en annan del gaf hon sina bröder och en del behöll hon för sig själf samt gifte sig sedermera med en god och hederlig man, som genom sin ömhet kom henne att glömma det onda hon utstått med Blåskägg.



FÅGEL BLÅ.

En mäktig konung öfver många länder och rik på guld och silfver lefde länge med sin drottning och hade med henne en dotter vid namn Florinna. Drottningens död försänkte konungen i så stor sorg, att han under en lång tid icke ville emottaga någon tröst och trodde sig aldrig mera finna någon glädje. Omsider kom till honom en kvinna i fotsida, svarta kläder och höljd i en vid slöja af samma färg. Hon grät och snyftade så högt, att konungen yttrade sin förundran däröfver. Hon frågade då, om det icke vore billigt, att hon begrät en make, som varit den bäste bland alla, hvarefter hon begynte sucka och jämra sig ännu värre än förut, och konungen gjorde henne sällskap med bittra tårar. Sedan de så en stund klagat tillsammans och till slut ingenting mera hade att säga hvarandra om sin sorg och bedröfvelse, började den kloka kvinnan något lyfta på floret, då ett par blå ögon med mörka ögonbryn, en hvit hy och röda kinder visade sig, hvilkas åskådande icke litet fägnade den bedröfvade konungen, som därunder glömde bort att omtala och sörja sin drottning och till slut icke mera nämnde ett ord om henne. Den obekanta fortsatte likväl med sin jämmer och klagan, så att konungen omsider måste bedja den vackra änkan att bortlägga åtminstone en del af sin sorg och icke ständigt plåga sig med så bedröfliga tankar. Huru länge han så afhandlade med henne, blef hon hans andra gemål och förbytte sin sorgdräkt i brölloppsskrud, hvaraf man nogsamt förnim-

mer, huru nyttigt det är att göra sig bekant med dens svagheter. hvars hjärta man vill vinna.

Konungen hade icke mer än ett barn, den fagra fröken Florinna; den nya drottningen hade ock en dotter, som var uppfostrad hos den visa kvinnan Sysis och kallades Forelle, emedan hon hade röda fläckar i ansiktet, liknande dem man finner på foreller. Hon hade äfven för öfrigt det styggaste utseende, hennes hy var gul och hennes hår liknade tagel; men icke desto mindre älskade drottningen mycket mera henne än Florinna, och eftersom denna vida öfvertråffade sin styfsyster i allting, beflitade sig drottningen på allt sätt att bringa henne i ogunst hos sin fader, så att icke en dag gick förbi, utan att drottningen och Forelle tillfogade henne något ondt.

Efter någon tid hände, att Florinnas fader fick ett besök af konung Amundus, som var en mycket omtyckt och älskvärd furste, hvilken förde ett stort och präktigt hof. Så snart drottningen fick underrättelse om detta besök, lät hon tillkalla så många sömmerskor och brodererskor, hon kunde uppspana, för att sy kläder åt henne och hennes dotter. Hon öfvertalade konungen, att Florinna behöfde intet nytt, och lagade, att hennes kläder blefvo bortstulna, så att hon, när konung Amundus anlände, intet annat hade att skyla sig med än en kjol af groft tyg, hvilken dock i ingen mån förringade hennes skönhet; men som hon blygdes att visa sig i en sådan dräkt för den unge konungen, ställde hon sig i den mest obemärkta vrå af salen.

När nu konung Amundus kom in, emottog honom drottningen på det präktigaste och förde honom till sin dotter Forelle, hvars granna kläder lyste som solen, men som likväl i denna lysande dräkt såg ännu styggare ut än vanligt. Konungen vände sig ifrån henne, hvilket drottningen uttydde så, att hade han blifvit alltför mycket betagen för att våga inlåta sig i ett samtal med Forelle, och glädde sig mycket häröfver. Men konung Amundus frågade, om där icke fanns ännu en fröken. »Jo», svarade Forelle, »hon har

ställt sig där i vrån, emedan hon ej är klädd som jag.» När fröken Florinna hörde dessa ord, rodnade hon och blef därigenom ännu fagrare, så att konung Amundus måste bekänna sig aldrig hafva sett en skönare kvinna. Han stod genast upp, bugade sig för den unga fröken och sade: »Eder skönhet, som aldrig funnit sin like, kläder eder så väl, att ni visst icke behöfver någon annan prydnad.» Hon svarade: »Jag måste bekänna, att jag ej är van att bära en så opassande dräkt som denna, och ni hade därför gjort mig ett nöje, om ni hvarken frågat efter mig eller sett mig.» — »Ack, min fröken», sade han, »det är omöjligt, att ni kunde vara på något ställe tillstädes och man kunde se någon annan än eder.» Så talade de med hvarandra i hela tre timmar, hvaröfver drottningen blef alldeles trötlös och så harmsen på Florinna, att hon beklagade sig öfver henne hos konungen, hennes fader, så länge, att han slutligen måste gifva sitt samtycke till hennes instängande. Fröken Florinna hade alltså icke förr kommit i sin kammar, än fyra af konungens tjänare där infunno sig och förde henne upp i ett högt torn, på det hon icke måtte få tillfälle att vidare sammanträffa med konung Amundus, hvilken redan hade henne mycket kär och hon ej mindre honom.

Som konung Amundus icke visste af detta våld mot hans älskade fröken, väntade han med stor oro att åter få skåda henne och frågade dem, som af konungen voro anställda till hans uppvaktning, om henne; men intalade af drottningen sade de, att hon var lättfärdig, ondsint och elak mot alla, som med henne hade att göra, så att det icke funnes värre kvinna än hon. Konungen kunde likväl knappt afvakta slutet på denna härliga beskrifning, innan han med stor harm utbrast: »Det är osant; huru skulle det vara möjligt, att himlen kunde gjuta en så lastbar själ i en så skön kropp?» Det är, tillade han för sig själf, intet annat än drottningens stämplingar. Hofmännen, som stodo omkring honom, gissade nog, hvad han tänkte och att de icke gjorde honom någon synnerlig tjänst med sitt tal om Florinna. En af dem, som var

slugare än de öfriga, begynte därför tala om henne allt hvad vackert och berömligt var, vid hvilket tal den unge konungen upp-vaknade liksom från en dröm och blef så väl till mods, att hela hans ansikte lyste af fröjd. O kärlek, så svårt är att hålla dig dold, ty du synes allestädes — på den älskades läppar, uti hennes ögon, i ljudet af hennes röst; ja, då man älskar, vittnar själfva tystnaden om hvad man erfar i hjärtat.

Drottningen hade emellertid en stor längtan att förnimma, om icke konung Amundus låtit beveka sig att vända sin håg till hennes dotter; dock fick hon ingen annan tröst eller underrättelse, än att han alltid höll Florinna kär. Denna satt under tiden fängslad i tornet och önskade, att man inneslutit henne där, innan hon fått se Amundus; ty hans bild, som hon ej kunde få ur sitt hjärta, gjorde blott hennes sorg dubbelt bitter. Drottningen åter, som fullt och fast satt sig före att vinna konung Amundus' sinne, underlät icke att gifva honom bevis på sin bevågenhet. En gång förärade hon honom en mycket präktig klädning, broderad efter nyaste modet. Midt därpå fanns ett hjärta, infattadt i guld och omgifvet af flera pilar samt genomstunget af en sådan, försedd med följande inskrift: »Allenast en har sårat mig.» Detta hjärta var gjordt af en stor rubin, hvarje pil af en fingerlång diamant, och kedjan, som sammanhöll dem, af pärlor; af hvilka den minsta vägde två lod. Konung Amundus blef öfver denna föräring, hvars like han aldrig sett, så förvånad, att han på en god stund ej kunde yttra ett ord. Vid samma tillfälle gaf man honom ock en bok af finaste pergament, på hvars blad voro bilder af drifvet guld. Man sade honom, att båda dessa skänker kommo från den unga fröken, hvaröfver han, i tanke att därmed icke kunde menas någon annan än Florinna, blef högeligen glad och utbrast: »O sköna Florinna, hvarigenom har jag väl förtjänat en så stor ynnest af eder?» De utskickade yttrade då, att han visst misstog sig; ty det var icke på fröken Florinnas, utan på fröken Forelles vägnar de infunnit sig. »Då», svarade konungen, »gör det mig ondt att icke kunna

emottaga hennes gåfvor eller blifva hennes riddare; men äfven en konung är icke alltid sin egen herre.» Hvarest han återsände alltsammans.

Konung Amundus sökte sedermera med all flit efter tillfälle att få se sin kära Florinna, men förgäfves; hvaröfver han blef både orolig och harmsen. En ung prins, som åtföljt honom och hvilken han mycket älskade, åtog sig nu att öfvertala någon af fruntimren vid hofvet att söka bereda konungen utväg att få träffa Florinna. En hofjungfru lät ock af prinsen, ehuru icke utan mycket besvär, förmå sig härtill och försäkrade honom, att Florinna samma afton skulle visa sig i ett fönster åt trädgården, hvilken glada nyhet prinsen icke försummade att genast framföra till konung Amundus. Men hofjungfrun var falsk och gick genast till drottningen, för hvilken hon berättade alltsammans. Drottningen beslöt då att ställa Forelle i det anvisade fönstret och undervisade henne noga, huru hon där skulle förhålla sig, hvaruti hon ock ej det ringaste felade, ehuru trög hennes fattningsgåfva eljest var.

Som natten var kolmörk, märkte Amundus icke bedrägeriet, utan inlät sig med Forelle i ett ljufligt och kärligt samtal, utan att tro annat än att det var Florinna, som talade med honom. Forelle tog tillfället i akt, sade sig vara den olyckligaste på jorden på grund af sin styfmoders hårdhet och beklagade sig öfver att ej hafva något beskydd däremot. Konung Amundus skyndade att försäkra henne, att om hon ville utvälja honom till sin brudgum, så delade han gärna med henne sin krona, liksom han redan gifvit henne sitt hjärta. Vid dessa ord tog han en ring af sitt finger och satte den på Forelles till evig försäkran om sin trohet samt bad henne utsätta en timma, då de båda kunde i hemlighet resa därifrån. Forelle gaf honom på drottningens inrådan det bästa svar på hans begäran, och så skildes de åt.

När nu den aftalade stunden var inne, satte sig konungen i en flygande vagn, som drogs af ett par bevingade grodor och hvilken en vis man hade förärat honom. Den unga fröken kom

efter aftal ut genom en liten port på slottet och blef af konung Amundus emottagen med öppna armar. Han frågade henne, hvar hon ville att deras bröllop skulle firas, och hon svarade: »Hos Sysis, min fostermoder.» Det dröjde icke länge, förrän de kommo till Sysis' slott. Forelle bad att först få tala med henne och yppade nu, huru konung Amundus blifvit besviken, samt bad om den visa fostermoderns råd huru hon skulle kunna vinna hans kärlek. »Det lärer nog blifva svårt», sade Sysis.

Emellertid hade konungen blifvit införd i en sal, hvars väggar voro af diamant och så genomskinliga att han genom dem kunde se både Sysis och Forelle. »Hvad», sade han, »är jag bedragen, eller hvem har fört detta troll hit?» I detsamma inträdde båda kvinnorna i salen, och Sysis sade: »Se här fröken Forelle, hvilken du svurit en oryggelig trohet och med hvilken du önskat att här hålla bröllop.» — »Huru», svarade han, »skulle jag taga denna till min gemål! Då tror ni mig om allt för stor ombytthet. Ni kan vara öfvertygad om att jag icke lofvat henne någonting, och har hon sagt annorlunda, så har hon ljugit.» — »Håll», inföll Sysis; »känner du icke igen denna ring?» — »Hvad!» utropade han; »jag är då bedragen! Låt mig genast lämna eder!» Men Sysis vidrörde honom, och i detsamma fastnade hans fötter vid golfvet. »Välän», sade konung Amundus, »jag är nu i edert våld och I kunnen behandla mig som I behagen; men jag skall dock aldrig tillhöra Forelle.» Sysis brukade nu ömsom milda ord, hotelser, löften och böner; men då ingenting verkade, sade hon till slut: »Nå väl, jag vill lämna dig tvenne ting att välja emellan, antingen sju års straff eller min fosterdotter till gemål.» — »Gör med mig hvad ni vill», svarade konungen, »allenast jag blir skild från denna varelse.» Då sade Sysis: »Ske dig som du vill! Hon skall ej blifva din hustru, men far nu ut genom fönstret och var en blå fågel.»

I detsamma förvandlades konungens hela utvärtes skepnad: hans armar blefvo vingar, fötterna och benen blefvo smala och kolsvarta, naglarna växte ut till klor och hela kroppen i öfrigt

höljdes med fjädrar af himmelsblå färg; ögonen förminskades och näsan förbyttes i en näbb, hvit som elfenben. Den förvandlade konungen gaf till ett anskri af bedröfvelse och svingade sig sedan med sina vingar upp i luften för att så fort som möjligt lämna trollkvinnans slott, hvilket för honom varit så olyckligt. Hans enda göra var nu att öfva sig i att flyga från det ena trädet till det andra, hvarvid han alltid utvalde sådana träd, som voro helgade åt kärleken eller sorgen. Så satt han än i en myrten, än i en cypress och sjöng med de sorgligaste toner: »Hvar skall jag söka min Florinna?»

Under tiden skickade Sysis Forelle hem till sin moder igen, hvilken lefde i stor oro att få veta, huru bröllopet aflupit; men när hon fick se sin dotter och höra henne förtälja, huru alltsammans tilldragit sig, blef hon så ursinnig, att hon ej kunde styra sig. Dock, huru det var, så måste Florinna vara orsaken därtill och måste ännu mera få ångra, att hon vågat ställa sig in i konung Amundus' ynnest och vinna hans kärlek. Drottningen gick därför upp i tornet med Forelle, som klädt sig i sin präktigaste dräkt; tvenne de förnämsta friherrarnas döttrar vid hofvet buro släpet efter henne, och på tummen bar hon konung Amundus' ring, hvilken Florinna själf sett honom bära. »Ser du, min dotter», sade drottningen till henne, »hvilka gåfvor Forelle på sin bröllopsfest fått af konung Amundus, hvilken älskar henne på det högsta, och intet äkta par kan lefva bättre tillsammans än dessa båda.» Forelle försummade härvid icke att så vända handen fram och åter, att ringen väl måtte falla Florinna i ögonen. Sedan lämnade de Florinna, hvilken af det hon nu sett och fått höra blef helt utom sig af sorg. Hon ställde sig i fönstret och betraktade stjärnorna på himmelen, ty någon sömn kom icke i hennes ögon, och när det dagades, stängde hon fönstret och kastade sig gråtande på sin säng. På samma sätt förgick äfven den följande natten.

Emellertid hade Fågel Blå återvänt till slottet, där han lämnat sin älskade Florinna, och flög städse däromkring så nära han

vågade komma; ty han fruktade att bli sedd af Forelle, hvilket säkert kostat hans lif. Midt emot Florinnas fönster stod en cypress, där fågeln satte sig och fick snart höra en klagande röst; men förrän dagen blef så ljus, att han kunde igenkänna den klagande, var fönstret igen och hon horta. Fågeln lät likväl icke afskräcka sig från att komma åter följande natten, då det var klart månsken, och blef nu varse en kvinna, som tycktes vara intagen af stor ångest. »Ack lycka», sade hon, »du som låtit mig födas till krona och spira och så länge gjorde mig till min faders älskling, hvarför har du nu försänkt mig i detta djup af elände? Hvad har jag väl brutit emot dig? Hvarför måste redan min späda ålder erfara din ostadighet? Ack, om möjligt, kom tillbaka eller ock gör ett slut på mitt lif!» Fågel Blå hörde noga på och var nu öfvertygad om att den klagande var ingen annan än fröken Florinna. »Sköna Florinna», sade han, »huru kan väl ni önska ett slut på edra dagar? Eder sorg är väl icke oföränderlig!» — »Hvem är det, som nämner mitt namn?» frågade hon. — »En kung», sade fågeln, »en olycklig konung, som älskar eder och aldrig kan älska någon annan.» — »En kung, en kung, som älskar mig! Är det icke åter en snara, som mina ovänner utlagt?» — »Nej, nej», svarade fågeln, »den som nu talar vid eder är ej i stånd att bedraga eder.» När han sagt detta, flög han upp i fönstret. »Ack», tillade han, »när jag nu fått återse eder, huru skall jag kunna känna en sådan lycka och icke dö af glädje däröfver! Dock, när jag ser edert fängelse och besinnar det tillstånd, hvori den grymma Sysis för sju års tid försatt mig, så förbytes min fröjd åter i bedröfvelse!» — »Hvad!» utropade Florinna, »denna lilla fågel, som jag håller i mina händer, skulle vara konung Amundus?» — »Det är alltför sant, skönaste Florinna», svarade han, »och om någonting kunde trösta mig, så är det, att jag hellre vill lida detta onda än afstå från den kärlek, jag hyser för eder.» — »För mig! Ack, ni vill endast gäcka mig! Jag vet mer än väl, att ni hållit bröllop med Forelle; därom har eder egen ring vittnat, som ni

gifvit henne.» — »Huru är det möjligt, att man så kunnat bedraga eder? Ja, bedårad af Forelles list bortförde jag henne i tanke, att det var min älskade Florinna; men när jag upptäckte detta svek, kunde ingenting förinå mig att dröja kvar hos henne, och jag valde hellre sju års straff af Sysis än att bryta den tro, som jag i mitt hjärta gifvit eder.»

Dessa ord gjorde Florinna så glad, att hon icke mera kom ihåg, att hon befann sig i fångtornet. Hvilka ljufliga ord gaf icke äfven hon nu den förvandlade konungen för att hugsvala honom i hans olycka! Hon försäkrade honom, att hon ej led mindre för hans skull, än han för hennes, och morgonrodnaden hade redan en god stund varit vittne till deras samtal, innan de tröttnade därvid. Men nu måste Fågel Blå till sin stora ledsnad skiljas från sin vän, dock ej förrän de å ömse sidor lofvat hvarandra att hvarje natt åter mötas.

Om morgonen slog fågeln hem till sitt rike och in i sin forna kammare, där han tog ett par de kostbaraste armband, som kunde finnas, ty de voro skurna af hela smaragder, utan länkar. Dessa lämnade han om aftonen till Florinna, som frågade honom, om han väl trodde, att hennes ömhet behöfde underhållas genom skänker och gåfvor. »Nej, sköna fröken», svarade han; »jag tror visst icke, att ett dylikt lappri är nödigt för att kvarhålla mig i eder ynnest; men det är alldeles emot min natur att underlåta att i någon mån visa eder min brinnande kärlek, och när jag icke kan få vara hos eder, så må dessa smycken så mycket bättre påminna eder om mig.» Florinna tackade honom med många kärliga ord, hvilka af honom ej mindre kärligen besvarades.

Följande natten förärade henne Fågel Blå ett gyllene ur, och sedermera gick aldrig något dygn förbi, utan att Florinna af honom erhöll nya skänker: än ringar af de dyrbaraste stenar, än diamantspännen och än blomsterkvastar af ädla stenar, liknande till färgen naturliga blommor, så att hon till slut hade en hel skattkammare

i sitt fängelse. Dock prydde hon sig aldrig med dessa smycken annat än nattetid, sin kära Fågel Blå till behag.

På detta sätt förgingo tvenne år, under hvilka Florinna aldrig beklagade sig öfver sitt fängelse; ty huru skulle hon väl hafva orsak att klaga, då hon hvarje natt hade tillfälle att förnöja sig af sin kärastes samtal, och fastän ingendera i den andras frånvaro såg någon människa, hade de likväl så mycket att säga hvarandra, när de kommo tillsammans, att det tycktes aldrig kunna taga slut.

Emellertid använde den arglistiga drottningen stor flit att få gifta bort sin dotter, men fåfängt, hvarigenom hennes harm mot Florinna ännu mera ökades. »Vi vilja», sade hon till sin dotter, »tänka på något medel att ytterligare dämpa hennes högmod;» men medan de öfverlade härom, drog det ut på tiden, så att det var nära midnatt, då de gingo upp i tornet för att smäda henne. Florinna, som intet ondt anade, stod nu i all menlöshet vid fönstret hos Fågel Blå och hade smyckat sig med de dyrbara klenoder, han gifvit henne. Sitt hår hade hon prydt med en omsorg, som icke är vanlig hos bedröfvade; kammaren var beströdd med spanska rosor, och några spanska ljus, som där brunno, spridde den behagligaste lukt. Drottningen lyssnade utanför dörren och tyckte sig höra en sång af mer än en person, därvid hon urskilde följande ord:

»Ack, huru hårdt, hur tungt är dock vårt öde!
 Hur grym den plåga, som vi lida här!
 Vår kärlek dock förutan ända är
 Och slutar ej förrän vi äro döde.
 Hur ondskan än må sig beflita
 Ett sådant band att sönderslita,
 Dess åflan all
 Dock aldrig skall
 Våra hjärtan kunna skilja;
 Vi ha en själ, en vilja.»

Några suckar slutade sången, i hvilka Florinna och fågeln sammanstämt. Strax öppnade de båda lyssnande dörren och rusade

in. Huru häpen blef ej Florinna öfver deras ankomst! Hon tillslöt fönstret, på det den kungliga fågeln måtte hafva så mycket bättre rådrom att flyga undan, och mötte sedan tåligt sin styfmoders och hennes dotters ondska. »Man vet dina stämplingar emot vår kungliga tron», sade drottningen; »tänk icke, att ditt höga stånd eller din kungliga börd skall kunna befria dig från det straff du förtjänt. Men säg mig nu, hvarifrån har du fått dessa smycken och ädelstenar?» Härvid såg hon så skarpt på Florinna, som om hon därigenom ville utgrunda hennes hjärtas hemligaste tankar. — »Jag har funnit dem här i tornet», svarade Florinna. — »Menar du vi äro nog dåraktiga att tro något sådant?» utfor drottningen. »Ännu en gång, hvem har skänkt dig dessa ädelstenar och smycken, eller till hvad ändamål, om icke att du måtte förråda din faders rike?» — »Sådant lärer mitt närvarande tillstånd väl tillåta!» sade Florinna. — »Men hvarför», frågade drottningen åter, »har du så smyckat dig? Din kammare doftar af vällukter, och själf är du så dyrbart klädd, att du under din frihet aldrig burit sådan prydnad vid hofvet.» Florinna svarade: »Jag har nu god tid att smycka mig, och man hör väl icke förundra sig öfver, om jag använder några timmar att kläda mig, då de öfriga äro många och långa nog, under hvilka jag begråter mitt olyckliga öde.»

Drottningen gick ifrån henne helt förbryllad öfver hvad hon sett och hört; men för att upptäcka hvad Florinna i själfva verket förehade, befallde hon en ung kvinna att dag och natt vistas i hennes kammare, under sken af att vara där till hennes uppsättning. »Nu», klagade Florinna för sig själf, »har man beröfvat mig allt tillfälle att tala med Fågel Blå, som hittills hjälpt mig att bära mina motgångar.» Mera kunde hon icke säga för tårar. Hon vågade ej öppna fönstret, oaktadt hon såg fågeln flyga af och an därutanför, ty hon fruktade, att hon därigenom skulle sätta sin älskades lif i fara. Så förgick en hel månad, hvarunder hon ingen gång tordes emottaga sin kära Fågel Blå, hvilken däröfver var nära att råka i förtviflan. Han tyckte det vara honom omöjligt

att uthärda längre utan Florinnas närvaro, och aldrig tryckte honom hans förvandling mera än nu. Alla hans försök att mildra sin sorg voro fåfänga, och ingenting fanns, som kunde trösta honom.

Frökens uppasserska, som dag och natt vaktat på tillfälle att upptäcka hennes hemlighet, utan att hon dittills blifvit någonting varse, fann sig till slut så trött och sömnig, att hon omsider föll i en tung sömn. Så snart Florinna märkte detta, skyndade hon att öppna fönstret och ropade:

»Min sköna Fågel Blå,
Du till mig komma må!»

med hvilka ord hon vanligen brukade kalla honom till sig. Han hörde dem ock nu och kom genast flygande upp till henne i fönstret, och nu blef det en glädje å ömse sidor att åter få se hvarandra och med de ömmaste och kärligaste ord försäkra hvarandra om ständig kärlek och trohet! Den unga fröken var dock så rädd att hennes vakterska kunde uppvakna och den kära fågeln därigenom bringas i fara, att hon ej kunde återhålla sina tårar. Fågel Blå tröstade henne det bästa han förmådde, och så förgick natten hastigt, till dess de åter måste taga afsked af hvarandra. Frökens vakterska hade ingenting märkt, och de trenne följande nätterna aflupo lika lyckligt, men under den fjärde vaknade uppasserskan, och då hon märkte något vara på färde, låtsade hon sofva och lyssnade noga på allt hvad som talades. Hon hörde en späd röst, som sade hennes fröken många ömma och vänliga ord, hvartill hon svarade lika kärligt, och när hon nu såg närmare efter, märkte hon i månskenet den vackraste fågel, hon någonsin sett, som smekte den unga fröken så ömt och vänligt, och med dessa ljufviga smekningar och samtal fortforo båda ända till dagen grydde, då de under många suckar och tårar skildes åt.

Allt detta skyndade vakterskan att berätta för drottningen, som strax insåg, att den sköna fågeln var ingen annan än den förvandlade konung Amundus, hvilken äfven under denna förvandling

fortfor att ägna Florinna sin kärlek. Häröfver blef drottningen på det grymmaste förbittrad och föresatte sig att göra ett sorgligt slut på dessa möten. Hon tillsade budbärserskan att gå tillbaka i tornet och icke låta märka det ringaste. Denna lade sig därför om aftonen vid vanlig tid att sofva och låtsade sömna in lika tungt som vanligt. Strax stod fröken Florinna upp och kallade sin fågel med de vanliga orden; men förgäfves, ty den arglistiga drottningen hade låtit sätta en mängd skarpa värjor, liar, rakknifvar, skäror och andra hvassa verktyg i cypressstrådet; och när nu Fågel Blå, som ej kunde ana något försåt, kom flygande på grenarna, skar han sig i fötterna, så att han föll ned, och i fallet från den ena kvisten till den andra stympade han vingarna, så att han med yttersta möda kunde kräla fram till ett ihåligt träd därinvid, utmärkande hvarje steg med sitt blod.

Äck, om nu hans kära Florinna varit där för att trösta honom! Men kanske skulle hon vid åsynen af hans lidande själf blifvit död af sorg och således gjort hans tillstånd ännu bedröfligare! För egen del var han icke bekymrad om sitt lif, hvilket han tvärtom önskade snart blifva kvitt; ty han inbillade sig, att det var Florinna själf, som ställt detta försåt för honom, emedan han icke trodde någon annan äga kunskap om deras möten. »Äck», sade han med sorglig röst, »skall jag få detta till lön för min brinnande kärlek? Skall det vara du, Florinna, som förkortar mitt lif, då jag i fullt förtroende och med den renaste ömhet kom att besöka dig? Jag lider för din skull och har aldrig klagat öfver mitt lidande, och likväl har du förrådt mig åt den grymmaste kvinna, som varit din egen ovän och hvilken du kanske nu gjort till din vän på min bekostnad.» Dessa tankar plågade honom så att han beslöt icke längre uthärda ett lif, som blifvit honom så tungt.

Emellertid hade konung Amundus' vän, den vise svartkonstmästaren Deoleteus, högeligen bekymrad öfver den unge konungens öde, gått världen åtta gånger igenom för att erfara, hvad som vederfarits honom; men förgäfves. Han lät dock icke afskräcka sig,

utan begaf sig i väg för nionde gången och kom så till skogen, där konungen befann sig och där hans vän nu ropade fem gånger med all makt i ett horn, då konungen, som genast igenkände det, svarade: »Kom hit till detta träd och se den olycklige konung Amundus.» Svartkonstmästaren såg ingen. »Jag är en blå fågel», sade åter konungen, och nu märkte honom svartkonstmästaren i det ihåliga trädet. En annan hade väl kunnat blifva häpen öfver en så ömklig syn, men för en så vis man som Deoleteus var det icke svårt att med några ord läka hans sår och göra honom lika frisk och helbrägd, som om aldrig något ondt varit honom tillfogadt. Sedan bad han honom förtälja, huru han blifvit en blå fågel och hvem som behandlat honom så illa. Konungen berättade, huru alltsammans tillgått, och sade till slut, att det icke kunnat vara någon annan än Florinna, som uppenbarat deras kärleks hemlighet och samtyckt till att låta cypressträdet besättas med värjor och rakknifvar, af hvilka han blifvit så svårt sårad. Säkert hade hon gjort det för att köpa sig drottningens vänskap; men för honom hade det varit långt lyckligare, om han fått dö, innan han upptäckt hennes onda och trolösa hjärta. Svartkonstmästaren for häftigt ut mot kvinnor i allmänhet och ej mindre mot Florinna än mot de öfriga] samt rådde konungen att helt och hållet slå henne ur hågen. Men Fågel Blå kunde ändå icke afbörd sig den kärlek, han hyste till Florinna, utan älskade henne ännu lika innerligt; han bad därför Deoleteus endast föra honom hem och där sätta honom i en bur, hvarest han kunde vara fredad för kattor och andra rofdjur. »Men», sade den vise mannen, »vill ni då ännu förblifva i hela fem år i denna bedröfliga förvandling, som så litet anstår edert stånd? Ty jag bör låta eder veta, att edra ovänner föregifva, att ni är död, och söka nu bemäktiga sig riket.» — »Kan jag då icke», frågade den kungliga fågeln, »återvända till mitt slott och där regera lika såsom förut?» — »Ack», svarade svartkonstmästaren, »det är nu helt annorlunda. De, som knappt akta en människa, skulle väl de vilja akta en papegoja?» —

»Hvilken dårskap hos människorna», utropade konungen, »att endast gifva akt på det utvärtes skenet och icke akta det inre förståndet och själsförmögenheterna! Emellertid, då sådant nu är förhållandet, så låt oss slå ur hågen hvad vi ej kunna vinna.»

Den bedröfvade Florinna sväfvade under tiden i största ångest öfver att ej vidare höra något af sin kära fågel, ehuru hon dag och natt från sitt fönster ropade:

»Min sköna Fågel Blå,
Du till mig flyga må!»

och det oaktadt hennes vakterska var närvarande, ty i sin försvifvan aktade hon hvarken det ena eller det andra. När hon märkte, att hennes kallelserop voro fåfånga, utbrast hon: »Ack, Amundus, hvart har du tagit vägen? Har du fallit i våra fienders våld? Har du blifvit ett offer för deras grymhet och hämnd? Är du ej mera till, eftersom jag aldrig får återse dig? Eller har min olycka tröttat dig, så att du öfvergifvit mig under min hårda och tunga börda?» Hvilka bittra tårar följde icke på dessa ord! Huru långsam föreföll henne icke hvarje timma och stund i dens frånvaro, som hon så innerligen älskade! Hon aftynade dagligen, bleknade, förändrades och blef omsider sjuk, ty det var intet ondt, som hon icke inbillade sig hade vederfarits hennes älskling.

Drottningen och Forelle sjöngo segersånger; men midt under denna glädjen blef Florinnas fader, som redan var till hög ålder kommen, sjuk och dog, hvilken händelse hastigt förändrade drottningens och Forelles belägenhet; ty folket, som länge varit missnöjdt med den ynnest, den aflidne konungen visat dessa båda framför sin egen dotter och hvilken gunst de ofta missbrukat, skyndade till slottet och begärde ut Florinna, att hon måtte blifva deras drottning, hvaröfver drottningen blef så förbittrad, att hon steg upp i ett fönster och hotade folket med hårdt straff, om det icke genast begaf sig i stillhet därifrån. Härmed uträttade hon dock ingenting annat, än att upploppet blef allt värre, så att folket slog sönder porten till slottet, bröt sig in i drottningens kammare

och röfvade alla hennes smycken samt omsider stenade henne. Forelle slapp nätt och jämt och med största lifsfara undan och flydde till sin fostermoder Sysis. Rikets store församlade sig och gingo upp i tornet, där Florinna låg sjuk. Hon visste ännu ingenting om sin faders död och styfmoderns straff, utan när hon hörde bullret af dem som nalkades, trodde hon att man kom för att föra henne till döden; men hennes undersåtar kastade sig för hennes fötter, underrättade henne om den timade förändringen och utropade henne till deras drottning, hvarefter de förde henne ur tornet och krönte henne. Den omsorg, man nu använde för att återgifva henne hälsan jämte den stora längtan hon hade att uppsöka Fågel Blå, verkade så mycket, att hon innan kort blef frisk, då hon anbefallde landets styrelse åt de förnämsta herrarne, tog flera dyrbara klenoder och ädelstenar med sig och begaf sig så en mörk natt ut för att söka sin älskade.

Emellertid hade konung Amundus' vise vän lagt hans välfärd synnerligen på hjärtat; men då han icke hade makt att göra om intet hvad Sysis förordnat, beslöt han söka tillvägabrinda en förlikning, på det konungen måtte återfå sin förra skapnad. Han tog alltså den flygande vagnen och for till Sysis. »Välkommen, min fader», sade hon till honom, »är det något, hvori jag kan vara eder till tjänst?» — »Ja», svarade han, »det beror på er att göra mig ett stort nöje. Det angår en af mina bästa vänner, en konung, hvilken ni bragt i olycka.» — »Jag vet hvem ni menar», svarade hon, »det gör mig ondt, men jag kan icke hjälpa honom med mindre än att han tager min fosterdotter till äkta. Se själf huru vacker och intagande hon är.» Svartkonstmästaren blef stum vid åsynen af Forelle; ty en så vederstygglig varelse hade han ännu aldrig sett. Dock villé han icke fara därifrån, innan han utträttat något godt hos Sysis, emedan hans vän nyligen varit i stor fara. Sedan han bragt honom till sitt slott i en bur, hände sig nämligen, att spiken, som buren hängde på, gick sönder, buren föll ned och konungen stötte sig illa; men ej nog därmed, katten, som



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

icke var långt därifrån, passade på tillfället och gaf honom med ena framtassen ett slag på hufvudet, så att ena örat så när följt med. Svartkonstmästaren betänkte, att sådana olyckor kunde ske oftare, och kom därför öfverens med Sysis, att man skulle föra Forelle till konung Amundus och låta henne förblifva där några månader för att försöka, om han ej skulle kunna vänja sig vid henne och slutligen låta sig bekväma att taga henne till gemål. Den kloka Sysis klädde Forelle i guld och silfver, satte henne bakom sig i vagnen och for så till konung Amundus' slott. Sysis slog honom tre gånger med sin staf och strax blef han människa igen, lika skön och älsklig som han varit före sin förvandling. Men då han hörde, att han ej på annat villkor kunde få förblifva i sin nuvarande skepnad, än att han toge Forelle till äkta, kom blotta tanken härfpå honom att skälfva och bäfva. Hans vän sökte med alla skäl, han någonsin förmådde upptänka, öfvertala honom att foga sig i sitt öde, men kunde icke beveka honom, och konungen var mera bekymrad om att kunna förlänga den utsatta tiden för sitt giftermål med Forelle än om hela sitt rike.

Under tiden hade drottning Florinna förklädt sig till bondpiga, låtit håret hänga, så att ansiktet däraf betäcktes, tagit en halmhatt på hufvudet och en lärftspåse på ryggen samt så utrustad begifvit sig ut på sin vandring för att uppsöka Fågel Blå. En dag blef hon varse en springkälla, som utgöt sitt klara vatten öfver några småstenar. Hon fick lust att tvätta sina fötter i det friska vattnet, band upp sitt guldfärgade hår och steg ned i källan. Man skulle väl kunnat taga henne för gudinnan Diana, som gått att bada efter jaktens mödor. I detsamma kom en liten krokryggig gumba, stödjande sig vid en stor staf. Hon stannade och sade till Florinna: »Hvad gör du där så ensam, min vackra jungfru?» — »Ack», svarade Florinna, »jag är ej utan sällskap, ty harm och sorg och missöden följa mig hvart jag går», och därvid begynte hon gråta. — »Var icke bedröfvad, min dotter», sade gumban, »utan förtälj mig sant och uppriktigt hvad som ligger dig

på hjärtat.» Drottningen förtäljde henne då från början till slut sina olyckor och hur trollkvinnan Sysis förvandlat hennes älskade Amundus till en blå fågel samt att hon var sinnad att uppsöka denne. Den krokryggiga gumman rätade sig nu upp, såg med blida ögon på Florinna och sade: »Konungen, som du söker, är icke mer någon fågel. Min syster Sysis har återgifvit honom hans förra skapnad och han är nu i sitt rike. Sörj därför icke längre, du skall komma dit och ditt bemödande skall krönas med framgång. Se här äro fyra ägg; hvar gång du kommer i någon nöd, så slå sönder ett af dem, så skall du finna hjälp.» Sedan hon sagt dessa ord, försvann hon.

När nu Florinna hade gått i åtta dagars tid, kom hon till ett ofantligt högt berg af idel kristall, så brant och halt, att man ej kunde gå ett steg uppför detsamma utan att halka ned. Hon bød väl tusende gånger till, men förgäfves, ty hon halkade strax ned igen. Slutligen påminte hon sig de ägg, hon fått, tog nu ett af dem och slog sönder det samt fann fyra guldhackor, hvilka hon satté på händer och fötter och gick så upp utan ringaste möda. Men när hon nu kommit upp på öfversta spetsen, blef svårigheten icke mindre att komma ned igen, ty hela den andra sidan var bara spegelglas, öfver två mil i bredd och sex i längd, och på höjden voro mer än sextiotusen kvinnor, som speglade sig med högsta förnøjelse; ty hvar och en, som betraktade sig i denna spegel, såg sig sådan hon önskade att vara. Man hade kunnat skratta sig till döds öfver de behagsjuka kvinnornas många löjligen åthäfvor och kroppsställningar, hvilket äfven hade ditlockat en stor hop manliga åskådare att förlusta sig åt dem. Ännu hade aldrig någon af kvinnorna hunnit bergets högsta topp; de blefvo därför högeligen förvånade, då de sågo Florinna öfverst på berget, och ropade, somliga af medlidande: »Huru skall väl den arma varelsen komma ned igen!» Andra af ängslan: »Hon torde väl vara så galen att gå på vårt spegelglas och skämma bort det för oss.» Drottningen stod rådlös och visste ej hvad hon skulle taga sig för;

därpå slog hon sönder det andra ägget, ur hvilket då kommo två dufvor, spända för en vagn, som inom några ögonblick blef så stor, att hon bekvämt kunde sitta däri, och knappast var det skedt, förr än dufvorna begynte flyga och föra henne sakta utför. »Mina små vänner», sade hon till dem, »viljen I föra mig till konung Amundus, så skolen I icke hafva tjänat någon otacksam.» Dufvorna lydde; de stannade icke vare sig dag eller natt förrän de kommo till porten af den stad, där konung Amundus' slott var beläget, då Florinna steg ur vagnen och gaf hvardera en varm kyss, hvilket de mera aktade än många skänker.

O, huru slog icke hjärtat i Florinnas bröst, när hon besinnade huru nära hennes käraste var. Hon frågade de förbigående, hvar hon kunde finna konung Amundus. De skrattade och sade: »Hvad vill du honom, kära trappsoperska? Gå först och tvätta dig.» Drottningen svarade ingenting härpå utan gick sakta sin väg och frågade andra, hvar hon skulle ställa sig, så att hon kunde få se konung Amundus. Man gaf henne till svar, att han dagen därpå skulle följa Forelle till kyrkan för att där vigas med henne. Vid denna underrättelse blef hon så öfverväldigad af sorg, att hon hvarken förmådde tala eller svara. Hon satte sig ned på en sten utanför en port, drog håret ned i ansiktet, så att ingen kunde känna igen henne, och sade för sig själf: »Jag olyckliga har då kommit endast för att vara vittne till min oväns seger och därigenom göra den ännu större! Det är då för hennes skull, som han blifvit mig trolös, och det då jag föraktade min egen välfärd för att frälsa hans lif!»

Dagen därpå skyndade hon till kyrkan, men måste utstå många stötar af vakten, innan hon kom nog nära att få se tronen, som man uppfört åt konungen och Forelle, hvilken redan alla höllo i samma vördnad, som vore hon deras drottning. Florinna satte sig invid en pelare och såg nu konungen komma, så älsklig och skön, som han någonsin varit. Efter honom följde Forelle uti dyrbara kläder, men lika vanskaplig som hon var uppblåst och

högfärdig. »Hvem är du», sade hon, »som understår dig att komma min höga person så nära och nalkas min gyllene tron?» Florinna svarade: »Man kallar mig trappsoperskan och jag kommer från fjärran land för att bringa eder sällsamma ting till salu.» Därmed tog hon ur sin påse de smaragdarmband, som konungen gifvet henne i tornet. »Ha ha», sade Forelle, »se där ett par präktiga glasringar; hvad vill du ha för dem?» Och därvid visade hon dem för Amundus. Vid åsynen af dessa armband kom han ihåg, att Florinna fått dem af honom; han bleknade och teg en lång stund stilla, fruktande att låta märka sig. Ändtligen svarade han: »Jag tror, att dessa armband äro mer värda än hela mitt rike, ty i hela världen finnes ännu blott ett enda par, som liknar dessa.» Forelle gick tillbaka till sin tron, där hon ej såg bättre ut än bodeln på sin stege, och frågade ännu en gång, hvad armbanden kostade. »Ni lär knappast kunna betala dem, min fru», sade Florinna, »om jag skulle begära för dem så mycket, som de äro värda; därför är det bättre, att jag föreslår eder ett ringa pris. Om ni vill laga så, att jag denna natt får sofva i konungens ekokammare, så vill jag skänka eder dem.» — »Det skall du säkert få, trappsoperska», svarade Forelle, hvarvid hon skrattade som en fånig människa och visade sina vackra tänder, som icke voro olika vildsvinsbetar. Konungen vårdade sig icke om att efterfråga, hvarifrån armbanden voro komna, emedan hon, som sålde dem, föreföll honom alltför ringa och föraktlig; men man bör veta, att medan han ännu var Fågel Blå, hade han berättat för Florinna om ekokammaren, hvilken var så gjord, att allt hvad man där talte sakta för sig själf, det kunde konungen höra i sitt sofrum.

Man förde alltså Florinna in i ekokammaren, efter Forelles befallning. Hon klagade där öfver sina missöden, till dess dager vardt ljus, och konungens kammartjänare, som hade hört henne sucka och tala för sig själf, berättade det för Forelle hvilken frågade henne, hvad det var för buller hon gjort under natten. Florinna svarade, att hon visste af ingenting, emedan hon hade insömnat

tungt och förmodligen talat i sömnen. Hvad konungen beträffar, så hade han af en särskild anledning icke hört ett ord; ty alltsedan han begynte älska Florinna, hade han aldrig kunnat sofva lugnt, utan man måste alltid gifva honom en sömndryck, när han gick till sängs.

Florinna tillbragte en del af följande dagen med obeskriflig otålighet. »Om han hört mina ord», sade hon, »så måste han icke akta dem; men här han icke hört dem, huru skall jag ställa mig, att han må få höra dem?» Hon hade nu ingenting sällsamt i behåll, utom åtskilliga ädla stenar; men sådana hade Forelle förut, och därför måste något annat upptänkas, som kunde väcka hennes åtrå. Florinna tog alltså sin tillflykt till de båda äggen, som hon ännu hade kvar; hon slog sönder det ena, då därur framkom en liten stålvagn, dragen af sex gröna möss och med en helt röd råtta till körsven, Uti vagnen sutto fyra stycken gycklaredockor, som bedrefvo allehanda gycklerier, isynnerhet tvenne zigenerskor, som icke gåfvo någon dansmästare efter i att dansa passepied och sarabander. Florinna glädde sig mycket åt detta fynd, och mot aftonen, då Forelle plägade gå ut att förlusta sig, ställde sig Florinna i en gång, där hon gick fram, och lät mössen löpa med vagnen. Forelle förundrade sig mycket öfver ett så ovanligt konststycke och ropade två, tre gånger; »Hvad kostar det? Hvad vill du hafva därför?» — »Fråga de kloke i riket hvartill de skatta det», svarade Florinna; men Forelle, som icke ville vara någon undergifven, sade: »Förarga mig icke längre med din orena närvaro, utan säg mig genast hvad det kostar.» — »Att jag må ännu en natt få sofva i ekokammaren», svarade Florinna. Forelle vände sig till sina fruntimmer och sade: »Hafven I någonsin sett en sådan toka, som icke bättre vet taga sin tid i akt vid dylika sakers försäljande?»

Natten därpå kom alltså Florinna åter i ekokammaren och talade där allt hvad hon någonsin kunde upptänka för att beveka konungen; men äfven nu hade han tagit in en sömndryck om aftonen och hörde icke det ringaste af alltsammans. Kammar-

tjänaren, som hört det, sade, att denna bondpiga icke måtte vara rätt klok; kärleken måtte hafva förvillat hennes hufvud. Florinna afbidade dagen för att se hvad verkan hennes ord haft. »Ack», sade hon, »har han då alldeles tillslutit sina öron för mig? Vill han icke mera höra sin Florinna, som förut varit honom så kär? Men hvilken dårskap att älska honom ännu! Jag är väl värd att lida detta för honom, då jag ej kan slita honom ur mitt hjärta!» Allt detta oakadt kunde hon dock icke upphöra att älska honom och beslöt att ännu göra ett försök att återvinna hans ömhet. Hon hade nu blott ett enda ägg kvar. Äfven det slog hon sönder, och därur kom en pastej med sex fåglar uti, hvilka sjöngo de vackraste sånger, spådde och gáfvo råd i sjukdomar, såsom de erfarnaste läkare. Florinna fägnade sig mycket åt denna underbara pastej och gick därmed ut i förmaket, där kammartjänaren sade till henne: »Vet du, trappsoperska, att om konungen icke tog in sömnmedel om aftnarna för att få sofva, så hade han för länge sedan blifvit förryckt af ditt pladder hela nätterna igenom.» Häraf erfor nu Florinna till sin stora glädje orsaken till den kallsinnighet, som hon tyckte konungen hade visat. Hon tog därför med handen i påsen och sade till kammartjänaren: »Jag är så viss att icke störa konungen i hans sömn, äfven om han ej tog in något därför, att jag vill gifva dig dessa pärlor och diamanter, om du lofvar mig att i afton, då jag får sofva i ekokammaren, icke gifva konungen någon sömndryck.» Kammartjänaren var icke svår att öfvertala härtill. En stund därefter kom Forelle och fick se Florinna med sin pastej, som hon låtsade vilja äta upp. »Hvad gör du där, trappsoperska?» ropade hon. »Jag håller på att äta upp ett par sångare och spåmän», sade hon, och i detsamma begynte alla fåglarna låta höra sig: ett par sjöngo; en tredje ropade: »Gif mig ett par styfver, så säger jag hvad dig hända skall», och en kanariefågel öfverröstade alla de öfriga, skrikande: »Tyst, tyst! jag är en läkare, som botar alla sjukdomar, utom dem kärleken förorsakar.» — »Vid min tro», sade Forelle, »detta är en

kostelig pastej; hvad skall du hafva för den?» — »Det vanliga att få ännu en natt sofva i ekokammaren», svarade Florinna. — »Det skall du få, trappsoperska», sade Forelle, helt glad att få äga en sådan märkvärdighet. Florinna var ej mindre glad i sitt hjärta, synnerligast som hon nu hoppades, att konungen säkert skulle komma att höra hvad hon hade att säga.

När aftonen var inne, lät hon således åter föra sig in i ekokammaren, innerligen önskande, att kammartjänaren måtte hålla sitt löfte. Så snart hon nu trodde, att alla voro insomnade, begynte hon med sin vanliga klagan: »Ack, för hvilka faror har jag ej utsatt mig, då jag begifvit mig på vägen att uppsöka dig, som nu flyr mig och föresatt dig att taga Forelle till äkta! Hvad har jag då brutit mot dig, eftersom du öfvergifvit mig och förgåtit hvad du så dyrt besvurit? Påminner du dig då icke mera din förvandling, min ömhet och våra kärliga möten?» Detta och allt annat, som tillförene förefallit dem emellan, uppräknade hon så noga, att man väl kunde förstå, huru troget det var fästadt i hennes minne. Konungen, som icke fick någon blund i sina ögon den natten, hörde tydligen sin Florinnas ord och röst, men kunde icke begripa hvarifrån de kommo. Hans kärleksfulla hjärta förde honom dock hans älskade så lifligt till minnes, att han icke kunde afhålla sig från att svara henne: »Ack, grymma Florinna, är det väl möjligt, att ni är här och att ni öfverlämnat mig i vår gemensamma oväns händer?» Florinna dröjde icke att svara på detta och sade, att om han ville tala vid trappsoperskan, så skulle han få nöjaktig upplysning om hela hemligheten. Konungen sände då genast sin kammartjänare att kalla till honom trappsoperskan; men kammartjänaren sade, att det var omöjligt, emedan hon sof i ekokammaren. Nu visste konungen, icke hvad han skulle tänka. Omöjligt föreföll det honom, att en så mäktig drottning som Florinna skulle hafva förklädt sig till en trappsoperska; men ej mindre omöjligt förekom det honom, att hennes röst skulle så helt och hållet likna Florinnas och att någon annan än hon själf skulle

veta så mycket om hvad de haft sins emellan. Under detta tvifvel steg han upp, klädde sig i hast och gick utför en löntrappa ned till ekokammaren; den var väl stängd, men han öppnade den utan svårighet med en hufvudnyckel som passade till alla lås i slottet.

Han träffade Florinna klädd i en taftsnattrock, som hon dolt under sina slarfvor; hennes sköna hår böljade fritt öfver skulderna; hon hade kastat sig på en säng, och lampan, som hängde ett stycke därifrån, brann helt dunkelt. Konungen steg in i hast, och öfvervældigad af sin kärlek och sin sinnesrörelse kunde han icke yttra ett ord, utan kastade sig för hennes fötter, fuktade hennes händer med sina tårar och hade så när förgåtts af fröjd och sorg och de många tankar, som nu på en gång strömmade till hans hjärta. Drottningen blef å sin sida icke mindre häpen; hennes hjärta klappade så, att knappast en suck kunde tränga sig fram ur hennes bröst; hon såg på honom med ofrånvända ögon utan att kunna yttra det ringaste ord, och om hon än förmått tala till honom, så hade hon dock icke kunnat göra honom några förebråelser; ty den glädje, hon erfor af hans närvaro, kom henne att alldeles förgäta hvad hon trott sig hafva att beklaga sig öfver. Slutligen förtäljde de hvarandra alltsammans och sökte hvar och en i sin stad ursäkta sig för sina misstankar; deras kärlek upplågade i all sin förra styrka, och det enda de numera fruktade var den kloka Sysis.

Men i samma ögonblick infann sig svartkonstmästaren, konungens vän, och med honom den namnkunniga trollkvinnan Gentile, densamma som gifvit Florinna de fyra äggen. Dessa båda förklarade efter en vänlig hälsning, att de till konungens och drottningens bästa förenat sin makt och visdom, så att de icke längre behöfde frukta Sysis, utan bröllopet kunde utan uppskof gå i fullbordan.

Det vore svårt att beskrifva, hvilken glädje denna försäkran uppväckte i de båda ungas kärleksfyllda hjärtan. Så snart det vardt dager, lät man förkunna hofvet hvad som händt, hvaråt alla glädde

sig och fagnade sig att få se Florinna. När dessa underrättelser kommo till Forelles öron, skyndade hon strax till konungen och blef högeligen häpen öfver att där träffa Florinna. Hon ville utbryta i förebråelser, men så snart hon öppnade munnen, blef hon af svartkonstmästaren och trollkvinnan förvandlad till en fläckig so, hvilket bäst passade hennes natur, växt och utseende. Då bidade hon ej längre kvar, utan lopp grymtande bort åt gården, där hennes gelikar voro, och ett allmänt skratt hördes öfver de artiga krumpsprång hon gjorde. Konung Amundus och drottning Florinna sågo sig således befriade från en varelse, som gjort dem så mycket ondt, och tänkte numera på intet annat än sin bröllofsfest, hvilken firades med all den prakt och ståt, som höfves sådana personer, och efter så många olyckor, som de utstått, fingo de ändtligen nu lefva med hvarandra i ostörd glädje och förnöjelse.



LYCKSALIGHETENS Ö.

Högt upp i norden ligger ett land, hvarest det sällan gifves någon vacker och angenäm dag. Bergen äro där nästan alltid täckta af snö och träden öfverdragna med is, så att när solen lyser på dem, se de ut såsom glittrande kristall. Där finnas dessutom ofantliga skogar, hvori hvita björnar hafva sitt tillhåll och blifva som oftast jagade af landets invånare; men som den jakten icke är utan både möda och fara, har den blifvit det ädlaste och mest omtyckta tidsfördrif för de modiga inbyggarna.

Öfver detta land regerade en ung furste vid namn Adolf, en så skön, älskvärd och klok herre, att man knappast skulle kunnat tro honom vara född under ett så bistert luftstreck. Han var ännu icke tjugu år gammal, då han redan bragt till ända ett svårt krig med sitt lands fiender och därunder ådagalagt lika mycket mod som klokhet, så att sedermera ingen vidare vågade att ofreda hans undersåtar. Men ehuru han alltsedan lät dessa sitta i fred och ro, njöt han själf icke mycket däraf, utan for som oftast på den farliga björnjakten.

En dag, då han var sysselsatt därmed, lät han så hänföra sig af ifver, att han slutligen blef helt och hållet skild från sitt talrika följe och befann sig ensam i en stor skog utan att veta, hvarest han var. Han blåste väl i sitt horn för att tillkalla sitt folk, men ingen hörde honom. I detsamma uppstod ock ett förfärligt oväder, så att det lilla, som återstod af dagen, blef mörkare än själfva natten. Man kunde ingenting se, utom vid skenet af blix-

tarna; dundret brakade förfärligt, regnet flöt i strömmar och stormen rasade med ständigt tilltagande styrka. Fursten sökte skydd under ett träd, men måste snart åter lämna det, emedan regnet föll ännu häftigare från de våta grenarna. Han beslöt då att söka uppnå öppna fältet men blef i detsamma högt upp öfver trädtopparna varse ett ljus, hvilket han genast, ehuru med mycket besvär, närmade sig. Det tycktes komma från ett ganska högt berg, hvars alla sidor voro omgifna af branta klippor, hvilka han måste klättra öfver, och han fann nu, att ljuset lyste genom dörren till en kula i berget. Han betänkte sig något, innan han steg in, ty han trodde att röfvere där kunde hafva sitt tillhåll; men emedan furstar vanligen äro högsintare och dristigare än andra, så harmades han själf öfver sin betänklighet och gick in i kulan, dock med handen på svärdfästet för att kunna försvara sig, i händelse han blefve anfallen.

Vid ingången till kulan kände han en stark köld och blef nu varse en gumma, om hvars höga ålder hennes grå hår och skrynkliga panna vittnade. Hon syntes högst förundrad öfver att se honom och sade: »Herre, ni är den första människa, jag här sett; vet ni väl hvem som här har sitt hemvist?» — »Nej», svarade fursten. — »Då skall ni veta», sade hon, »att det är vindarnas gud, Æolus, som med alla sina barn bor här inne. Jag är deras moder, och ni finner mig nu allena, därför att de för närvarande allesammans äro borta hvar på sin ort för att göra godt eller ondt. Men ni tyckes vara genomvåt af det regn, som fallit, och jag vill därför göra upp eld, så att ni må få torka edra kläder. Det gör mig ondt, att jag endast har en ganska klen kost att bjuda eder på; ty vindarna göra alltid helt lätta måltider, då människorna däremot gärna vilja hafva en stadigare anrättning.»

Fursten tackade henne för det vänliga tillbudet och skyndade sig fram till elden, som i största hast uppblåstes af Östanvinden, hvilken i detsamma ankom. Strax därefter infann sig äfven Nordvästvinden jämte några andra från norden kommande vindar; så

kom Nordan själf och efter honom Sydvästvinden och Sunnan. Alla voro de våta med uppblåsta kinder och oredigt hår. De visade föga belevfvenhet, och då de skulle tala med sin gäst, hade de så när förstelnat honom med sin andedräkt. En af dem berättade, huru han skingrat en flotta, en annan, huru han frälsat några fartyg från sjöröfvare; en tredje skröt öfver att han hvälft omkull flera skepp, andra öfver att de kullkastat hus och träd. Hvar och en berömde sig af sina bedrifter. Den gamla gumman visade sig orolig och sade: »Hafven I icke råkat eder bror Västanvinden? Det är ju redan helt sent och han kommer inte.» Alla svarade, att de icke sett honom; men i detsamma såg furst Adolf vid kulans ingång en liten gosse så täck och behaglig som själfva kärleksguden afmålas. Han hade vingar, hvilkas hvita med blekrödt blandade fjädrar voro så fina, att de tycktes vara i ständig rörelse; hans vackra ljusa hår nedföll i långa lockar på hans axlar; hans hufvud var prydt med en liten krans af flere slags rosor och hans anlete var gladt och vänligt. »Hvarifrån kommer du, lille själfsvålding?» frågade gumman med hes röst. — »Min kära moder», svarade han, »det gör mig ondt, om ni varit bekymrad för min skull; jag har varit på Lycksalighetens Ö, i dess trädgård, där jag sett prinsessan och alla hennes nymfer förlusta sig. Några dansade, andra sjöngo; den sköna prinsessan själf satt i en lund af lagerträd; jag närmade mig hennes täcka mun, jag sväfvade omkring henne och rörde vid hennes mjuka lockar. Sefyr, sade hon till mig, du är mycket välkommen, och så länge du är här, går jag ej härifrån. — Så ljufva ord från en så söt mun gjorde mig till den grad betagen, att jag försäkrar er, min mor, att jag aldrig kunnat skiljas ifrån henne, om jag icke fruktat för ert missnöje. Om nu jag, som likväl är ett luftigt väsende, kunde blifva så intagen af en dödlig, huru mycket mera skulle hon då ej förtjusa en mänsklig varelse!»

Då Adolf hörde dessa ord, blef han så hänförd af åtrå att få se den undersköna prinsessan, att han önskade sig Febi vingar

eller Fausts kapp för att hastigt som blixten kunna hinna målet för sin längtan, och han föresatte sig att våga det yttersta för att vinna det ljufva nöje, Sefyr beskriver. Han skyndade sig därför att fråga honom hvilket land den sköna prinsessan rådde öfver. »Det heter Lycksalighetens Ö», svarade Sefyr; »men ingen dödlig kan komma dit; ty ehuru man icke underlåter att söka denna ö, är det dock människans öde att alltid söka den förgäfves. Man gläder sig icke sällan åt att hafva funnit den, emedan man hunnit hamnar, som man trott tillhöra denna ö; men de äro ej på tusende mil att likna vid desamma. Den flyttar sig ständigt, och ofta när man tror sig vara densamma närmast, förlorar man den åter ur ögonsikte; ty Afunden, som icke tillåter människorna att ens se skuggan af lycksalighet, håller vakt om denna ö och drifver bort alla, som söka den, så att jag hvar dag ser många, som fikat därefter, där förgås och finna sin undergång.»

Då prinsen hörde detta, blef han högeligen bekymrad, och ju mera tjusande hans inbillning visade honom denna sällhetsö desto mera grämde det honom, att det skulle vara omöjligt att hinna densamma; ty likasom hoppet om en tillkommande lycka ger ett icke ringa nöje, så ger det icke mindre bekymmer, när man finner den väntade fröjden vara svår eller omöjlig att ernå.

Det var nu helt sent, och den goda modern befallde sina barn att gå till sängs hvar i sin kammare, då Sefyr tillbjöd prinsen sin lilla säng, täckt prydd med rosor och andra välluktande blommor. I Sefyrs rum var det ock mindre kallt än i de öfriga.

Adolf lade sig till hvila, men tanken på den sköna prinsessan å Lycksalighetens Ö gjorde, att natten föreföll honom ännu svårare än den föregående dagen med allt hvad han därunder utstått af regnet och ovädret. Han sökte skingra sin oro genom samtal med den lille Sefyr, hvilken vänligt och förståndigt besvarade alla hans frågor. Prinsen ville veta, om det icke fanns någon möjlighet för honom att med Sefyrs tillhjälp komma till den omtalade ön. Sefyr svarade, att sådant vore ganska vådligt, men att, om

prinsen hade nog mod att anförtro sig i Sefyrs händer, skulle han väl föra honom dit genom den vida rymden. »Jag har en kapp», tillade Sefyr, »som jag vill gifva eder. Då ni vänder dess gröna sida utåt, blir ni osynlig, hvilket är eder så mycket nödvändigare, som edert lif beror däraf, emedan grymma djur äro satta att vakta ön, och om de blifva eder varse, kan ni, så käck ni än är, icke mot dem värja edert lif.» Adolf försäkrade, att han gärna ville underkasta sig alla farligheter, de måtte vara hvilka som helst, allenast han kunde få se henne, som redan fångslat hans hjärta med de starkaste band; han antog därför med största glädje Sefyrs tillbud.

Knappt hade Febus hunnit visa sig på sin pärlvagn och sända sina första strålar till deras bostad, förrän Adolf väckte Sefyr, som inslumrat. »Min hurtige Sefyr», sade han, »nu är väl tiden inne att vi begifva oss på vägen.» — »Må göra», svarade Sefyr, »jag har ingenting däremot; ty jag kan gärna tillstå för er, att jag är kär i en täck ros där på ön, som skulle visa sig ganska tyckmycken, om jag försummade att i god tid infinna mig hos henne.» Därefter gaf han prinsen kappan och sade: »Jag skall föra eder på samma sätt som jag på Kärleksgudens befallning förde Psyke till det slott, han för henne låtit bygga», hvarpå han tog prinsen i famn och utsträckte så sina snabba vingar till flykt.

Ehuru oförskräckt den unge prinsen var, kunde han ej hindra sig från att känna någon fruktan, då han såg sig på detta sätt föras genom luften i en späd ynglings famn; men, tänkte han, denne yngling bör dock vara starkare än en pilt, sådan som kärleksguden afmålas, hvilkens krafter och makt dock äro större än någons af de andra gudarna. Han blef därför snart tillfreds och öfverlämnade sig helt och hållet åt sitt öde samt började att nyfiket betrakta de orter, han flög förbi; men att kunna beskrifva alla de land, riken, städer, haf, floder, landskap, vildmarker, skogar och slätter, han härunder såg, vore så mycket omöjligare, som Sefyrs hastiga flykt i början knappast tillät honom att ens få dem i sikte. Efterhand begynte likväl Sefyr, på Adolfs begäran, att flyga saktare

och underrättade nu prinsen om allt hvad han såg. En stund hvilade han på berget Kaukasus. »Om än den vackra rosen, som jag älskar», sade Sefyr, »skulle i förtreten sticka mig med någon af sina taggar, kan jag likväl icke fara en så lång väg utan att gifva er tid att närmare betrakta alla de under, ni möter.» Adolf betygade honom sin erkänsla, men delgaf honom också sin oro öfver att furstinnan öfver Lycksalighetens Ö ej förstod hans språk och han icke hennes. »Var ej bekymrad för det», sade Sefyr, »jag försäkrar er, att denna ljufva härskarinna snart skall lära er tala samma språk som hon.»

Så flögo de åter, till dess ändtligen den så länge efterläng-tade ön begynte synas på långt håll, då prinsen strax af de behag och ljufligheter, hvaraf den öfverflödade, fann att detta måtte vara den rätta. Luften var frisk, mild och ren, vattenkonster kastade sina klara strålar upp mot skyn, skogarna bestodo af de kostbaraste fruktträd och blomstren prunkade öfverallt i de skönaste färger; strömmarna göto med sakta sorl ett vatten klarare än solen, och fåglarna sammanstämde i toner så ljufva, att prinsen ej kunde tro sig vara annorstädes än i själfva paradiset. Själfva slottet var dock tusende gånger skönare än allt det öfriga, och att beskrifva dess härliga byggnad, dess praktfulla inredning, dess konstrika anordning, vore icke möjligt för någon mänsklig för-måga; man kan i alla fall förstå, att till en gudabild höfves ett gudahus.

Sefyr lämnade prinsen i en angenäm lund, sägande: »Jag har nu uppfyllt mitt löfte; nu beror det öfriga på er själf.» Därpå togo de hvarandra i famn och Adolf tackade den hulde ynglingen hjärtligt för den godhet, han bevisat honom. Sefyr, som längtade att få se sin älskade ros, lämnade Adolf ensam i den ljufliga träd-gården, där han gick genom flera skuggrika lunder och doftande blomsterland till dess han slutligen kom till en stod af marmor, föreställande Kärleksguden, ett mästerstycke af den mest fulländade konst. Han höll i handen ett bloss, hvarur strömmade en vatten-

stråle i stället för låga, och, stödd mot en klippa, tycktes han läsa följande ord, skrifna på en jaspistafla:

»Den ännu obekant med kärleksnöjen är,
Kan aldrig sägas än ha någon sällhet njutit,
Ty endast kärlek kan förnöja vårt begär
Och göra lycklig den, i sina band han knutit.»

Nu gick Adolf in i en löfsal af kaprifolium och lade sig där att hvila på en mjuk mossas invid en källa. Det var nära middag, då han vaknade, och han blef helt harmsen öfver att han förspillt så mycken tid, hvarför han genast skyndade till slottet för att taga igen hvad han förlorat. På prinsens kappas var ännu alltid den gröna sidan vänd utåt, så att han själf såg allt, utan att någon blef honom varse. Han fann slottets portar stängda och sökte länge förgäfvos huru han skulle kunna komma in, till dess han slutligen märkte, huru en skön kvinna öppnade ett kristallfönster, då i detsamma en liten trädgårdsflicka kom och emottog en korg, hvilken den andra hissade ned med befallning till flickan att däri hämta blommor för prinsessan. Flickan skyndade att fullgöra denna befallning, och när hon kom tillbaka, satte sig Adolf på blomstren i korgen och blef så upphissad i fönstret; ty liksom kappan gjorde honom osynlig, gjorde den honom äfven så lätt, att ingen märkte att något annat än blommor fanns i korgen. Så snart han på detta sätt kommit in i slottet, smög han sig in i en sal, där han fann församlade en stor mängd unga flickor, af hvilka ingen syntes öfver 18 år gammal, och alla voro så sköna, att Adolfs hjärta och sinnen väl kunnat blifva tjusade af hvar och en bland dem. Medan han osynlig betraktade dem, började de uppstämman den skönaste sång till följande ord:

»Låt stadig trofasthet din kärleks följsven blifva,
Och du, var viss därpå, till slut din önskan när;
Hon, som du älskar, väl skall sig omsider gifva
Uti ditt våld, ty vet, på allt att tiden rår,
Och låta skall till slut en lika låga brinna
Uti det hjärta ej du trodde dig att vinna.»

Under det denna sång utfördes, blef prinsen af en händelse stående bakom en af flickorna, hvars slöja nedföll och, utan att ihågkomma att han för närvarande var osynlig, böjde sig prinsen ned, tog upp slöjan och gaf den åt ägarinnan. Hennes förfäran härvid kan man väl föreställa sig. Hon gaf till ett anskri, som satte alla de öfriga flickorna i förskräckelse. De frågade om orsaken till hennes rop, och då hon svarade, att slöjan, som fallit af hennes hufvud, kommit af sig själf tillbaka igen, liksom om en osynlig hand hade räckt henne densamma, begynte alla att le, och flera ibland dem gingo in till prinsessan för att roa henne med denna berättelse. Adolf följde efter och kom på detta sätt, med tillhjälp af sin kappa, in i det rum, hvarest prinsessan satt på en kunglig stol, själf så strålande af skönhet, att Adolf, som nu ändtligen fick se den han så länge efterlängtat, fann sig alldeles förvirrad af hennes åsyn. Detta hufvud, gnistrande af diamanter, hvilkas glans dock vida öfverträffades af hennes ögons; den fina täcka munnen, de alabasterhvita händerna, den majestätiska hållningen, hela denna gudabild, som kunnat väcka kärlek hos själfva gudarna — huru skulle icke den, huru skulle icke dessa hvar för sig så fullkomliga egenskaper, förenade till ett så oförlikneligt helt, sätta Adolfs hjärta i låga!

I det nu Adolf, fördjupad i prinsessans åskådande, glömde allt annat, föll kappan af honom, utan att han märkte det, så att han blef synlig för alla närvarande. Prinsessan, som aldrig tillföre sett någon man, blef litet skrämnd, men Adolf föll vördnadsfullt ned för hennes fötter och sade: »O gudinna! jag har rest igenom hela världen endast för att här få se den oförlikneliga skönhet, hvars anblick af alla ansetts för den största lycksalighet. Nu, då jag sett eder, nedfaller jag inför eder gudatron och beder om nåd och tillgift, för det jag, ehuru obekant, vågat framtränga ända till eder, och öfverlämnar mig utan förbehåll åt edert välbehag.»

Prinsessan, som trodde honom vara fågeln Fenix, hvilken hon ofta hört omtalas, svarade: »Käre Fenix, det är mig en stor fäg-

nad att få se eder, och jag beklagar endast, att ni skall vara den enda af edert slag i världen; ty så vackra fåglar, som ni är, skulle vara rätt roliga att hafva.» Adolf smålog åt dessa hennes ord, som ljödo ganska behagligt i hans öron, men ville dock ej, att den sköna prinsessan, för hvilken han redan fattat den häftigaste kärlek, skulle vara i okunnighet om hvein han var. Han skyndade därför att underrätta henne därom, och ingen lärjunge har lättare fattat mästarens ord, än hon Adolfs, så att det icke dröjde många ögonblick, förrän hon älskade honom lika högt som han henne. Allt hvad nöjen kärleken äger, allt hvad det mest upplysta förstånd har angenämt, allt hvad hjärtat har kärleksfullt och ömt, all den sällhet, dygden ger, njöto nu de båda älskande, så att aldrig någon dödlig kunnat föreställa sig, långt mindre erfara den lycksalighet, de kände; ty allt ökade men ingenting rubbade deras ro, och inga årsskiften minskade deras ungdom, emedan de drucko ur ungdomskällan, som fanns på samma ö, och således aldrig föråldrades.

En dag, då Adolf satt hos sin älskade, frågade han henne, huru länge han väl nu njutit af hennes ljufva sällskap. »Det skall jag säga dig», svarade hon, »om du först säger mig hur länge du tycker dig hafva varit här.» — »Omkring en vecka», sade han; »men af åtskilligt som jag drager mig till minnes, förmodar jag dock, att jag måste ha varit här i tre månader.» Härvid begynte hon småle och sade honom nu, att tre hundra år förflutit sedan hans ankomst till ön. Ack, hade hon vetat hvad dessa ord skulle komma att kosta henne, så hade hon aldrig yttrat dem. »Tre hundra år!» utropade prinsen. »I hvilket tillstånd befinner sig väl nu världen? Hvem regerar väl nu i mitt rike? Hvem skall känna igen mig, då jag kommer dit tillbaka? Jag vet ju icke ens deras seder eller lagar, hvilka jag då måste styra.» »Huru», inföll prinsessan, »du talar om att återvända till ditt rike! Är detta lönen för den oändliga kärlek jag ägnat dig alltsedan första dagen af din hitkomst? Eller hvad är det som i sådan hast förändrat ditt sinne?» — »Ack», svarade Adolf, »den godhet och

ömhet, du visat mig, skola alltid vara oförgätliga i mitt hjärta, och det vore en oförlåtlig otacksamhet, om jag icke alltid skulle erkänna det; men om jag långt före detta afsomnat, hade jag, som jag hoppas, dock lämnat efter mig ett odödligt namn, i stället för att jag nu lefver såsom en, hvilken genom inga bragder eller berömliga gärningar gjort sig namnkunnig eller följt förfäderns lofvärda efterdömen. Sådan som min var ock den tappre Renauds belägenhet, då han dröjde hos sin Armida; men den åtrå, han hade att genom manliga bedrifter förskaffa sig ett odödligt namn, ryckte honom därifrån.» — »Så skall samma åtrå äfven rycka dig ifrån mig, du omänsklike», ropade prinsessan med bittra tårar; »du vill lämna mig ensam med alla de kval, din frånvaro skall väcka hos mig.»

Vid dessa ord föll hon vanmäktig i hans armar, och han kände sig på det högsta upprörd så öfver sin egen som prinsessans sinnesförfattning. Han älskade henne ännu mer än förut, men var ändå illa till mods, att han låtit en så lång tid gå förbi utan att åstadkomma något, som kunde lända honom till beröm. Vål bjöd han till att dölja sin misslynthet, men den hade så öfverväldigat honom, att han knappast var igenkänlig. Han, som tillföre hade räknat hundra år för en månad, räknade nu en dag för ett år, hvilket prinsessan till sin stora sorg ej kunde undgå att förnimma. Hon ville då ej längre hålla honom kvar, utan lät honom förstå, att, då hennes öde det så beslutat, kunde han resa när honom för godt syntes, ehuru hon fruktade, att någon olycka kunde hända honom. Hennes ord bedröfvade honom djupt, men åtrån efter ära och rykte tog dock till slut hos honom öfverhanden, och han tog under många tårar afsked af henne, försäkrande, att så snart han genom några manliga bragder hade visat sig värdig hennes ynnest och utträttat något, som kunde spörjas efter honom i kommande tider, skulle han komma tillbaka och då med ett ännu fullkomligare nöje visa henne vara hans hjärtas enda härskarinna och högsta sällhet.

Med dessa och dylika yttranden sökte han väl att mildra hennes sorg och öfverskyla hvad som kallnat i hans kärlek; men prinsessan var för klok att kunna dåras, och så mycket hon än sökte behärska sig, erfor hon dock en ängslan och en oro, som ej låta sig beskrifvas.

Vid skilsmässan gaf hon åt Adolf de dyrbaraste vapen och den raskaste häst, hvilken skulle föra honom hvart han ämnade sig och med seger ur hvarje strid men från hvilken han ej finge stiga af, förrän han återvändt till sitt land.

Prinsen lofvade att troget följa hennes råd, och så skildes de från hvarandra under bittra tårar och de ömmaste omfamningar, hvarefter han satte sig upp på sin eldiga häst, men kvarglömde i brådskan sin kappa. Hästen sprang med sin herre öfver både vatten och land, och så kommo de mot aftonen på en trång, stenig och på alla sidor med tistel omgifven stig, där midt på vägen stod en kärra, fullastad med gamla vingar, gjorda på åtskilligt sätt, och under kärran låg en gammal gubbe tvärs öfver den smala stigen, så att Adolf ej kunde komma fram med sin häst. Den hjälplöse gamle, hvars skalliga hufvud utmärkte en hög ålder, hans klagande rop och fruktlösa sträfvanden att göra sig fri från kärran bevekta prinsen att, emot prinsessans förbud, stiga af hästen och hjälpa honom. Men huru häpen vardt han icke, då han nu såg gubben ganska behändigt hjälpa sig själf och fatta tag i honom, innan han kunde värja sig. »Jag har nu länge, nog i tre hundra år, väntat på dig», ropade gubben med hotande röst. »Jag är tiden och har utnött alla dessa vingar för att leta efter dig. Så har jag då nu ändtligen funnit dig, så gömd du än varit, ty mig kan ingen dödlig undgå.» Vid dessa ord satte han sin hand för prinsens mun så hårdt, att han på ögonblicket kväfde honom.

Strax därefter for Sefyr förbi och såg med största bedröfvelse sin väns olycka. Så snart den grymme gubben lämnat honom, skyndade han att försöka, om han ej med sin ljufliga anda kunde åter blåsa lif i hans kallnade lemmar; men förgäfves. Då

tog han honom i famnen och förde honom tillbaka till trädgården på Lycksalighetens Ö, där han nedlade honom på den gröna gräs-mattan i en ljuflig lund, höljde honom med blommor, satte en krans på hans hufvud och hängde hans vapen i ett träd ofvanför. Sedan högg han i en jaspissten följande minnesskrift öfver den af-somnade:

»Vet, Tidens makt på allting rår.
För honom allt här vika får,
För honom skönheten försvinner;
Sitt sinne mänskan ombytt finner,
Ett ostördt lugn det når ej här,
Ty lust och olust täfla där.
En evig kärlek här ej finnes,
Fullkomlig sällhet här ej vinnes.»

I denna lund brukade prinsessan tillbringa en stor del af dagen för att ostörd öfverlämna sig åt sin sorg öfver Adolfs från-varo. Huru stor blef då icke hennes fägnad, när hon oförmodadt såg honom vara återkommen! Hon trodde, att han, trött af resan, lagt sig att hvila och ville först icke väcka honom; men hennes längtan att åter få tala med sin återkomne vän blef till slut allt-för stark, och hon slöt honom i sin famn för att få honom att vakna. Då fann hon till sin förskräckelse, att han var stel och kall och utan rörelse. »Adolf!» ropade hon, »du svarar mig icke! Är du då död?» — Endast eko gaf till svar: »Död!» Då und-föll prinsessan ett rop af den bittraste sorg och under tusen tårar klagade hon: »O du, den förste på jorden, som jag älskat! hvar-för har icke ödet hellre låtit mig vara ofödd, än att jag skulle beröfvas dig! Ett kval, som det jag nu känner, skall röra till medömkan de grymmaste vilddjur, ja själfva stenarna, berg, dalar och skogar! Ack, är då allting skapadt blott för att åter varda till intet? Nå väl, jag skall ock här i tiden aldrig mera äga något nöje för att icke låta Afunden få den glädjen att åter be-röfva mig detsamma.»

Så klagade prinsessan, och i hennes klagan instämde alla fåg-

larna och alla djuren på ön; alla blomstren föllo af och vissnade, alla träden förtorkade, så att, i stället att ön förut varit all förnöjelses och lycksalighets ö, blef den alltsedan en skådeplats endast för ängslan och bedröfvelse.

Prinsessan inneslöt sig i sitt rum, och ingen har sedermera kunnat säga sig hafva sett henne. Den lefvande ungdomskällan blef af Afunden tillsluten och sedan aldrig mera öppnad, så att man väl här med skäl kunde säga:

Att Tidens makt till slut dock öfver all ting rår
Och ingen sällhet här beständig vara får.



ENBUSKEN.

För mycket länge sedan, visst öfver två tusende år, var det en landtman, som hade en vacker och god hustru. De älskade hvarandra ganska mycket, men fingo inga barn, fastän de högligen önskade det, och hustrun natt och dag bad därom.

På gården utanför deras hus växte en stor enbuske. En gång om vintern stod hustrun bredvid den och skalade ett äpple; då skar hon sig i fingret, så att blodet droppade ned i snön. »Ack», sade hustrun suckande, stirrade ned på blodet och blef så underlig till mods, »om jag ändå hade ett barn, så rödt som blod och så hvitt som snö.» Och när hon sagt detta, blef hon så innerligt glad, och det föreföll henne, som om hennes önskan komme att uppfyllas. Därpå gick hon tillbaka in i huset, och nu förflöt en månad, då smälte snön bort, och två månader, då var det grönt, och tre månader: då sprucko blomstren ut, och fyra månader, då stodo både träd och växter i full fägring, då sjöngo fåglarna, så att det genljöd genom skogen, och blommorna föll af träden. Nu var femte månaden förbi, och hon stod åter bredvid enbusken. Den doftade så skönt, och hennes hjärta hoppade af glädje, så att hon ej kunde afhålla sig från att tacksamt knäfalla. Och när den sjätte månaden var förbi, mognade frukten, och hon blef helt stilla och lugn. Den sjunde månaden gick hon till enbusken och åt af dess bär under tårar; därefter blef hon bedröfvad och sjuk. Nu gick den åttonde månaden förbi; då lät hon kalla sin man, grät och sade:

»När jag dör, så begraf mig under enbusken.» Därefter kände hon sig tröstad och gladde sig; men då den nionde månaden var öfver, födde hon ett barn, så rödt som blod och så hvitt som snö, och då hon fick se det, dog hon af glädje. Hennes man sörjde mycket och begrof henne under enbusken såsom hon begärt.

Men då någon tid var förbi, började mannens sorg att minskas, och någon tid därefter upphörde han alldeles att sörja, och efter ännu en liten tid tog han sig en ny hustru. Med denna sin sista hustru fick han en dotter; men det barn, hans första hustru födde, var en son. Hustrun älskade sin dotter högt, men så snart hon kastade ögonen på den lille gossen, blef hon ond och tänkte alltid på, huru hon skulle kunna skaffa sin dotter faderns hela förmögenhet. Denna tanke rotade sig så fast i hennes hjärta, att hon riktigt hatade gossen, knuffade honom från det ena hörnet af stugan till det andra, nöp och slog honom så, att det stackars barnet var i ständig ångest.

En gång, då hustrun gått in i köskammaren, kom den lilla flickan och begärde ett äpple. Modern öppnade kistan, hvori äpplena lågo, och gaf henne ett. »Mamma, får inte bror också ett?» frågade flickan. Det förtröt modern, men likväl sade hon: »Åh jo, när han kommer hem.» I detsamma fick hon se gossen komma, och då var det alldeles, som om den Onde fått makt med henne. Hon tog hastigt äpplet åter från flickan och sade; »Du skall ej ha något äpple, förrän din bror också får.» Därmed kastade hon äpplet i kistan och läste igen den. Men den hade ett stort tungt lock med ett skarpt järnlås. Då gossen kom in genom dörren, sade hon helt vänligt: »Vill du ha ett äpple, min son?» Men ilskan lyste i hennes ögon. — »Mamma, du ser så ond ut», svarade gossen; »men gif mig ändå ett äpple.» — »Kom hit och välj dig själf ett», sade modern och öppnade locket. Då lutade sig gossen ned i kistan, och i detsamma slog hon igen locket så att den lilles hufvud föll ned bland äpplena. En rysning genomfor henne härvid och hon tänkte: »Om ändå detta vore

ogjordt!» Därpå gick hon in i ett annat rum, tog en hvit halsduk, satte gossens hufvud på halsen igen, och band halsduken däromkring, så att ingen kunde märka något, hvarefter hon satte honom på en stol vid dörren och stack äpplet i hans hand.

En stund därefter kom den lilla Malena in i köket till modern, som stod vid spiseln och hade en gryta med kokande vatten framför sig, hvori hon rörde oupphörligt. »Mamma», sade Malena, »bror sitter vid dörren alldeles blek och har ett äpple i handen. Jag har bedt honom, att han skulle ge det åt mig, men han svarade inte, och då blef jag förskräckt.» — »Gå in igen», sade modern, »och om han ej svarar dig, så gif honom en örfil.» Malena gick och sade: »Bror, gif mig äpplet;» men han teg. Då gaf hon honom en örfil, och i detsamma föll hufvudet af. Häröfver blef hon fasligt förskräckt, började gråta och skrika, sprang till modern och sade: »Ack, mamma, jag har slagit hufvudet af min bror!» och grät och grät och ville ej gifva sig tillfreds. »Malena», sade modern, »hvad har du gjort? Men tig bara, så att ingen märker det; det kan nu i alla fall icke mera hjälpas. Vi vilja i stället göra en rätt af honom.» Så tog modern den lilla gossen, hackade sönder honom och lade honom i grytan, som stod på elden; men Malena stod bredvid och grät, och tårarna föllo i grytan, så att intet salt behöfdes.

Nu kom fadern hem, satte sig till bords och frågade, hvar hans son var. »Ack», sade hustrun, »han har gått till sin morfar och vill vara hos honom någon tid.» — »Hvad skall han göra där? Och han har inte tagit afsked af mig.» — »Åh, han ville så gärna dit och bad mig att få bli där i sex veckor. Han är ju alltid välkommen.» — »Men detta gör mig ledsen», sade fadern; »det var ej rätt af honom, ty han hade först bort säga mig till.» Han började nu äta och sade till Malena: »Hvarföre gråter du? Bror kommer väl igen. — Ack, min hustru», fortfor han, vändande sig till henne, »hvad den maten smakar mig väl; gif mig mer!» Och ju mer han åt, desto mer ville han ha, och ropade oupp-

hörligt på mer. »Du får ej något med», sade han till sin hustru, »ty det förekommer mig, som om den här rätten hörde mig ensam till.» Och allt efter som han åt, kastade han benen under bordet, tills han slutligen förtärt alltsammans.

Men Malena gick efter sin bästa silkeshalsduk, plockade alla benen tillsammans och knöt in dem i halsduken, hvarefter hon gick ut på gården, lade dem i det gröna gräset under enbusken och grät bittra tårar. Men så snart hon lagt dit benen, blef hon genast glad i sitt hjärta och grät sedan ej mera. I detsamma höjde sig kvistarna nedåt, så att de alldeles öfvertäckte benen, en stark dimma omgaf busken och midt i denna brann en eld, ur hvilken flög en underskön fågel, som sjöng så härligt och flög högt i luften. Då fågeln var borta, stod enbusken åter där likadan som förut, men halsduken med benen var borta. Malena blef glad i sitt hjärta, ty det föreföll henne, som om hennes bror ännu lefde.

Men fågeln flög bort till en guldsmeds hus, där han satte sig och började sjunga:

»För mig min moder lade försåt;
 Jag dog, och min fader mig åt.
 Min syster Malena
 Tog alla bena,
 Knöt in dem i silkesduk; till slut
 Hon lade dem under enbusken ut.
 Kvitvit, kvitvit! Då blef jag en fågel så vacker.»

Guldsmeden satt i sin verkstad och arbetade på en guldkedja; då hörde han fågeln, som satt på taket och sjöng, och han tyckte det lät så vackert. Han steg upp, sprang ut på gatan, men tappade sin ena toffel i en rännsten; förskinnnet hade han på sig, i ena handen höll han guldkedjan och i den andra en tång. Solen sken klart, och han ställde sig så, att han rätt noga kunde betrakta fågeln. »Min vackra fågel», sade han, »hvad du sjunger skönt: sjung om det där stycket en gång till.» — »Nej», sade fågeln, »två gånger

sjunger jag ej för intet; gif mig den där guldkedjan, så skall jag sjunga en gång till. — »Där», sade guldsmeden, »har du kedjan, sjung nu en gång till.» Då flög fågeln ned, tog guldkedjan i sin högra klo, satte sig å nyo på taket och sjöng:

»För mig min moder lade försåt,

Jag dog, och min fader mig åt», o. s. v.

Därefter flög han till en skomakare, satte sig på taket och sjöng samma sång. När skomakaren hörde den, sprang han ut i skjortärmarna, såg uppåt taket och måste hålla handen för ögonen mot det starka solskenet. »Kära fågel», sade han, »hvad du sjunger vackert!» och ropade på sin hustru, att hon skulle komma ut och se den sköna fågeln, som hade röda och gröna fjädrar och sken om halsen som rent guld och hade ögon strålande som stjärnor. Hustrun ropade ut sin dotter och sina andra barn, sina gesäller, gossar och pigor, och alla kommo ut för att betrakta fågeln. »Kära fågel», sade skomakaren, »sjung om det där stycket en gång till.» — »Nej», svarade fågeln, »två gånger sjunger jag ej för intet; du måste gifva mig någonting därför.» — »Min hustru», sade skomakaren, »gå in i verkstaden, på nedra hyllan står ett par nya röda skor, tag hit dem.» Hustrun gick och kom tillbaka med skorna. »Där», sade hennes man, »sjung nu en gång till.» Då kom fågeln, tog skorna i vänstra klon, flög upp på taket och sjöng:

»För mig min moder lade försåt,

Jag dog», o. s. v.

Då han hade sjungit, flög han bort. Kedjan höll han i högra klon och skorna i den vänstra och flög så långt bort till en kvarn, som var i full gång. I kvarnen sutto 20 mjölnardrängar och högg på en sten. Då satte sig fågeln i en lind, som stod utanför kvarnen, och sjöng:

»För mig min moder lade försåt» —

Då höll en af mjölnardrängarna upp att hugga.

»Jag dog, och min fader mig åt.»

Då stannade tvenne och lyssnade.

»Min syster Malena» —

Då höllo fyra opp.

»Tog alla bena» —

Nu höggo bara åtta.

»Knöt in dem i silkesduk. — Till slut» —

Nu voro de endast sju som höggo.

»Hon lade dem under enbusken ut» —

Nu högg blott en.

»Kvivit, kvivit! då blef jag en fågel så vacker!»

Och nu stannade åfven den siste. »Fågel», sade han, »hvad du sjunger väl. Låt mig också få höra dig. Sjung om det där stycket en gång till.» — »Nej», sade fågeln, »två gånger sjunger jag ej för intet. Gif mig den där kvarnstenen, så skall jag sjunga för dig.» — »Ja», svarade han, »om den bara hörde mig ensam till, så skulle du nog få den.» — »Sjunger han en gång till», sade de andra, »så skall han gärna få stenen.» Då flög fågeln ned, och alla mjölnardrängarna hjälptes åt att välta fram stenen men fågeln stack halsen genom hålet, tog så stenen med sig upp i trädet och sjöng sin sång ännu en gång, och då han sjungit den till slut, lyfte han vingarna, höll kedjan i den högra klon och skorna i den vänstra, och om halsen hade han kvarnstenen och flög långt, långt bort, tills han åter kom till sin faders hus.

Där sutto fadern, modern och Malena till bords, och fadern sade: »Hvad jag i dag är lätt om hjärtat, jag känner mig så väl till mods.» — »Nej», sade modern, »jag känner mig så tung, som om det vore åska i luften.» Men Malena sade intet, utan bara grät. I detsamma kom fågeln flygande, och när han satt sig på taket, sade fadern åter: »Ack, hvad jag är nöjd i dag; det förekommer mig alldeles, som om jag skulle få återse någon gammal vän.» — »Nej», sade hustrun, »jag är tvärtom så orolig, att tänderna skallra i munnen på mig, och det är, som hade jag eld i ådrorna.» Malena satt i ett hörn och grät, så att tallriken, som hon höll för ögonen, blef alldeles våt af tårar. Då satte sig fågeln på taket öfver dörren och sjöng:

»För mig min moder lade försåt» —

Då höll modern för öronen, tillslöt ögonen och ville hvarken se eller höra; men det brusade för öronen på henne som den starkaste storm, och hennes ögon brände i hufvudet som eldkol.

»Jag dog, och min fader mig åt» —

»Ack, min hustru», sade mannen, »hvad den fågeln sjunger härligt! Solen skiner så klar, och luften doftar som de kostligaste vällukter.»

»Min syster Malena» —

Då gömde Malena hufvudet i sitt halskläde och grät. Men fadern sade: »Jag går ut, jag måste se den fågeln på närmare håll.» — »Ack nej», ropade hans hustru, »gå ej ut; det förefaller mig, som om hela huset skakade och stod i ljusan låga.» Mannen gick likväl ut och såg på fågeln.

»Tog alla bena,

Knöt in dem i silkesduk. — Till slut

Hon lade dem under enbusken ut,

Kvivit, kvivit! då blef jag en fågel så vacker!»

I detsamma lät fågeln guldkedjan falla, och den föll just om halsen på fadern. Då gick fadern åter in och sade: »Hvilken rar fågel! Se en sådan guldkedja han skänkt mig, och huru vacker är han inte!» Men hustrun blef så ängslig, att hon sprang längst bort i rummet och det med sådan hast, att mössan föll af henne.

Åter började fågeln att sjunga:

»För mig min moder lade försåt» —

»Ack», ropade hon, »om jag låge tusende famnar under jorden hellre än att höra denna sång!»

»Jag dog, och min fader mig åt» —

Då bleknade styfmodern som ett lik.

»Min syster Malena» —

»Ack», sade Malena, »jag vill gå ut och se, om inte fågeln också ger mig något», och så gick hon ut.

»Tog alla bena,

Knöt in dem i silkesduk» —

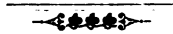
I detsamma kastade fågeln ned skorna.

»Till slut.

Hon lade dem under enbusken ut.

Kvivit, kvivit! då blef jag en fågel så vacker!»

Malena blef nu så glad, tog på sig skorna och hoppade in. »Ack», sade hon, »jag var så bedröfvad när jag gick ut, men nu är jag så lätt om hjärtat. Det må jag då säga är en söt fågel, som gifvit mig ett par så vackra skor.» — »Nej», sade modern, sprang upp, och håren reste sig på hennes hufvud, »för mig är det, som om världen skulle förgås. Jag vill också ut och hämta frisk luft.» Och så gick hon ut, men i detsamma hon kom utom dörren — brask — lät fågeln kvarnstenen falla på hennes hufvud, så att hon blef alldeles sönderkrossad. Fadern och Malena hörde det och sprungo ut. Då uppsteg en stark rök och en brinnande låga från enbusken, och när den var förbi, stod där den lille gossen alldeles lefvande och tog sin far och sin syster i handen. Då fick fadern veta, huru, allt hade tillgått, och vardt innerligen glad öfver att han återfått sin kära gosse, och sedan lefde de alla lyckligt till döddagar.



GRÅKAPPAN.

I forna dagar var det en gång en mäktig konung, af Gud mycket välsignad med klokhet och visdom och dessutom med stora rikedomar af guld, silfver och ädla stenar. Detta allt skattade han dock ganska ringa emot den nåden, Gud gifvit honom, att äga en förträfflig gemål, hvars väna utseende och ödmjukhet i hjärtat öfvergick alla andra drottningars på den tiden. Hon hade åt sin herre och gemål födt tre prinsessor, ljufliga för hvar man att skåda, såsom de skönaste rosenknoppar. Den äldsta prinsessan var nu i sitt sextonde år och den yngsta i sitt fjortonde, då den milda glansen af deras skönhet började så utveckla sig, att ingen kunde se dem utan klappande hjärta. Isynnerhet var den yngsta, Jucunda, sin fader, konungen, kär. Om morgonen var hon hos honom först af dem alla, om aftonen var hon den sista. Men eftersom konungen älskade henne mer än sina andra döttrar, blef en svår pröfning honom af Gud pålagd.

En dag for han ut att jaga med en väldig skara af ryttare, jägare och hundar. Sedan han kommit in i den stora, vilda skogen, som låg några mil från hans residensstad, åkte han till sitt jakt-slott, som var byggdt på en svart berghäll bland åldriga furor. Här lämnade han sin vagn, satte sig till häst och jagade, åtföljd af sitt hoffolk, hela dagen. Nu var det brådtom för hjortar, hindar, vildsvin och björnar, af hvilka konungen fällde en stor mängd. När det led mot solnedgången, lät han blåsa i hornen, så att alla åter samlades i jaktslottet, där de undfägnades så rik-

ligen, att de till slut föga visste hvad de gjorde, då hvar och en sökte rätt på sin häst och red hem till staden, utan att bida på deras herre, såsom rätt hade varit.

När slutligen konungen satte sig i sin vagn för att äfven åka hem, var det kolmörka natten, och han hade ingen annan med sig än sin kusk. Denne körde en stund raka vägen fram, såsom han tyckte, men blef dock till slut varse, att han misstagit sig om vägen. Han vågade likväl ej säga till konungen, att han kört vilse, utan fortfor att styra mellan träden så godt han kunde; men på en gång tvärstannade hästarna och ville ej gå längre, huru mycket han än slog dem. Undrande hvad som vållade detta, såg han nogare efter och blef nu med förskräckelse varse, huru en stor grå kappa stod där midt framför hästarna. Kusken vek då af åt sidan, men hade icke kört många steg, förrän Gråkappan åter stod där och hästarna stannade. Otålig frågade konungen, om vinet gjort både kusken och hästarna galna, men körsvennen pekade skälfvande och bäfvande på Gråkappan. Då blef konungen förbittrad, fattade sin lans och ropade hotande åt trollet att gifva rum och vända tillbaka dit, hvarifrån det kommit. Men Gråkappan stod orörlig och gaf ej ett ord till svar. Förgäfves gjorde nu kusken alla möjliga svängningar med vagnen; men huru han än vände, stod Gråkappan alltjämt i vägen. Då blef konungen ängslig till mods och fann det rådligast att i en höfligare ton underhandla med den besynnerliga nattvandranden, hvilken han bjöd ända till tredjedelen af sitt rike, om han icke vidare ville förhindra hans hemfärd.

Gråkappan, som allt hittills tegat, svarade nu med en så underlig röst, att både konungen och hans körsven, ja själfva hästarna darrade därvid: »Ditt rike, herre konung, sköter jag ej om, och ditt guld vill jag icke heller hafva; men du måste svärja mig en dyr ed, att det första lefvande, som möter dig, när du nu kommer hem, det skall du skicka ut till mig här i skogen.»

Konungen tänkte: »Det första jag möter där hemma är säkert



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

Gratiana» — så hette hans älsklingshund, som alltid, då han varit borta, brukade springa emot honom och fägna honom — »och ehuru det kan vara synd om det trogna djuret, blir det väl ingen annan råd än att uppoffra det för att slippa härifrån.» Han aflade därför den fordrade eden, hvarefter trollet strax försvann, och konungen fick utan något vidare hinder fortsätta sin resa.

Emellertid hade Jucunda suttit hela natten och väntat på sin faders återkomst, och då det nu led mot gryningen och han ännu ej syntes, kunde hon för oro ej längre stanna inne, utan skyndade ut genom staden, och just som hon hunnit genom stadsporten, mötte hon faderns vagn. Hon befallde kusken att stanna, hoppade glad in i vagnen till konungen och föll honom om halsen med många glädjetårar och ännu flera kyssar.

Men konungen, som förr alltid visat så mycken glädje vid hennes möte, blef nu på det djupaste bedröfvad. »O min Gud», utropade han, »skall det väl nu gå med mig, som med domaren Jeftha? Ack, mitt fromma, älskade barn, huru glad sprang du icke i mina armar och visste icke, att du med detsamma sprang ned i afgrunden! O Gud, förbarma dig öfver oss båda!» Jucunda aftorkade hans tårar med sina ljusa lockar och var lika förundrad som bedröfvad öfver hans sorg; ty han ville ej säga henne orsaken därtill och hade äfven förbjudit kusken att för någon yppa hvad som hänt.

När de så kommit till slottet, beslöt konungen likväl försöka, om ej trollet skulle vilja åtnöja sig med någon af hans äldre döttrar, så att han måtte få behålla sin älskling. Han skickade därför först sin äldsta dotter till skogen, där hon också mötte Gråkappan, som denna gång var helt vänlig och gaf henne ett hårband af pärlor och granater, men tillsade henne att vända om till sin fader och bedja honom bättre minnas sitt löfte. Konungen fann nu, att Gråkappan icke var så lätt att narra, men ville dock göra ett försök äfven med sin andra dotter. Detta aflopp likväl på samma sätt. Prinsessan blef artigt emottagen och erhöll i föräring ett

halsband af guld och rubiner, men återsändes med samma hälsning som hennes äldre syster. Då blef konungen mera bedröfvad än någonsin; men sin ed kunde han ej bryta, och han yppade nu för Jucunda, hvad som händt honom den där natten och hvilket löfte han måst gifva. Hon visade ingen förskräckelse häröfver, utan tröstade sin far och förklarade sig gärna vilja våga sitt lif för honom.

Hon gick alltså till skogen, glad och nöjd till sinnes, som om Gud bott i hennes hjärta. Sedan hon vandrat en stund och begynte tröttna, lade hon sig ned för att hvila, och det var liksom alla vackra änglar skulle ha blåst omkring henne ångor af liljor och rosor, så att hon slutligen sjönk ned med kinden mot en tufva och slumrade stilla, och en ljuflig dröm kom öfver henne. Hon tyckte sig vara i ett ståtligt rum, där taket var af silfver, väggarna af guld och golvet, som hon gick på, en spegel. Hon undrade därför ej litet öfver att hon, när hon blickade nedåt, såg i denna spegel icke sig själf, utan liksom ett annat ännu grannare rum, där en ung prins gick fram och åter med sorgsen blick, men så fager och älsklig till hela sin gestalt, att prinsessan blef helt varm om hjärtat. Och allt som detta begynte klappa häftigare, blef hon ock oroligare i sömnen, så att hon till slut stötte pannan mot en sten och vaknade — och strax var den sköna synen försvunnen och den vackra ynglingen borta. Men i skogen hördes ett så gräsligt tjut, att hon förskräckt spratt upp, och se då stod där Gråkappan vid hennes sida och tycktes med många bugningar vilja ge tillkänna sin fägnad öfver hennes åsyn. Han bad henne icke vara rädd, utan trygg följa honom utåt heden, och hon, som ännu hade hufvudet fullt af den sköna drömmen, följde honom utan att rätt veta hvad hon gjorde.

Sedan de så vandrat en stund, kommo de till en djup dal, där ett högt, präktigt slott var beläget. Vid denna syn kom prinsessan till full besinning, och då hon nu såg Gråkappan vid sin sida, kunde hon ej återhålla ett anskri. Hennes följeslagare tog

likväl detta icke illa upp, utan bugade sig med mycken vördnad och bad henne vara utan fruktan. Så gingo de nu tillsammans in i slottet. Gråkappan följde prinsessan genom alla rummen, af hvilka det ena var praktfullare än det andra, och ju flera hon såg, desto mera ökades hennes förvåning. Hennes följeslagare visade henne all aktning och tilltalade henne så vänligt han med sin hesa och underliga röst förmådde. Han sade sig frukta, att tiden kunde blifva henne för lång, då i hela slottet icke fanns någon varelse af det slag, som kallas människa, till hennes sällskap; men hoppades likväl, att slottet skulle innehålla tillräckligt många föremål att skingra hennes ledsnad. Önskade hon fördrifva tiden med läsning, så fanns där ett helt stort rum, hvarest bakom präktiga sidenförhängen på hyllor af doftande ceder stodo otaliga böcker, fulla af de underbaraste historier. Ville hon måla, så fann hon i det hvita alabasterrummet väggarna fulla af de vackraste taflor och på bord af silfver stodo guldsålar med färger och penslar. Älskade hon sköna utsikter, så behöfde hon blott se ut genom diamantfönstren, då hon till sin stora förundran icke mera fann den trånga dalen och den ödsliga heden, utan det härligaste landskap, där forsande strömmar genomskuro blomsterhöljda ängar och lummiga pomeranslunder och där klara springkällor hoppade i yppiga trädgårdar. Blef sommarvärmen för stark, så stod där under välluktångande rosor och dallrande popplar och skuggande cypresser ett badkar af pärlemor med breda guldband, i hvilket ur en urna af karneol rann ett vatten klart som kristall, och rundt omkring fladdrade stora granna fjärilar, som fläktade en ljuflig svalka med sina skimrande vingar. Ville hon leka bort en eller annan stund, så fanns där ett stort skåp fullt af de raraste lek-saker: små gubbar med mjöl i håret och med så fundersam uppsyn, som om hela världen hvilade på deras skuldror; andra, som af sig själfva gjorde de löjligaste krumsprång och det med den allra frommaste kyrkmin; ekorrar, som muntert hoppade upp och ned och med sina långa svansar slogo mjölet ur håret på de

fundersamma gubbarna, björnar med den mest gravitetiska hållning och markattor, som grinade så, att man kunde skratta sig till döds åt dem.

Sedan Gråkappan på detta sätt fört prinsessan omkring i hela slottet, kommo de till slut in i ett rum, som var ännu rikare än de andra på guld och siden och ädelstenar; men midt på golfvet var en stor lucka. Öfver allting i slottet fick prinsessan råda efter eget behag, men denna lucka skulle hon ej få öppna. Skedde sådant, blefve hon olycklig.

Prinsessan kunde i början icke se sig mätt på slottets alla härligheter. Under det hon beundrade det ena efter det andra och noga betraktade hvarje sak, förgick tiden hastigt, och hon fann sig rätt väl i sin enslighet. Själfva Gråkappan begynte synas henne mindre vederstygglig, i synnerhet som han icke påtrugade henne sitt sällskap, utan aldrig syntes till utom vid måltiderna, då han flinkt och beställsamt passade upp. Men när så en vecka hade förgått, började hon likväl finna sitt lif ganska enformigt. De underbara historierna föreföllo henne ledsamma, då hon icke ägde någon, med hvilken hon kunde meddela sig däröfver; att måla var ett tråkigt göra, då där ingen fanns, som beundrade hennes konst; utsikten, så vacker den än var, förblef dock alltid sig lik; lek-sakerna tyckte hon sig ha vuxit ifrån. Därför, då det led mot lördagskvällen och hon stigit ned i sitt granna badkar och det susade stilla i popplarna och cypresserna, kom ett djupt vemod öfver hennes själ. Hennes minnen vaknade allt sorgligare; hon såg sitt hem och sina systrar och sin far blek och sörjande, och hennes egna tårar runno och blandade sig med vattnet omkring henne. De vackra fjärlarna fingo nu ingen vänlig blick, de doftande rosorna ingen huld kyss. Prinsessan gick sorgsen in i sitt sofrum, sjönk ned på sängen och lutade sina tårfyllda ögon mot de mjuka kuddarna. Då spridde sig en ljuflig domning öfver hela hennes varelse, och ännu en gång hade hon samma dröm som i skogen. Hon såg åter den unge älsklige prinsen. Nu, liksom

förra gången, yttrade han icke ett ord; men då de blickade på hvarandra med de allramildaste ögon, tyckte hon sig så salig, att hon gärna ville dö, blott de finge dö tillsammans. Härvid gungade hennes barm i sömnen, och hennes kinder rodnade, utan att hon själf i sin oskuld förstod hvarföre; att hon brann af ljuf kärlek, kunde blott änglarna märka.

Men då prinsessan vaknade om morgonen och fann, att alltsammans endast varit en dröm, blef hon ännu mera svårmodig än dagen förut. Hela slottet föreföll henne som en ödemark, och trefnad fann hon ingenstädes. Hvarje afton hoppades hon att under natten återfå sin sköna dröm; men ehuru hon på detta sätt framsläpade ett helt långt år, återkom den dock aldrig, så att hon hade ingenting till sin tröst. Det enformiga lif, hon förde, blef henne slutligen så odrägligt, att hon tyckte sig aldrig kunna blifva olyckligare än hon var och blott längtade efter en förändring, den måtte blifva hvilken som helst. Då rann henne i sinnet den förbjudna luckan, hvilken hon hittills knappast tänkt på. Hon blef allt mera nyfiken att erfara hvad som kunde vara därunder, och hon föresatte sig att undersöka det vid första tillfälle, då hon kunde vara säker för Gråkappan.

En dag, då hon stod i ett af slottsönstren, såg hon honom helt ifrigt gå öfver åkrarna och ängarna därutanför och hoppa öfver gärdesgårdarna, liksom han haft särdeles brådtom. Hon följde honom med ögonen så långt hon kunde, men då han helt och hållet försvunnit i fjärran, skyndade hon in i rummet, där luckan var, böjde sig ned till golfvet och lyfte upp den. Dock, på ögonblicket lät hon den åter falla igen, ty till sin stora förskräckelse såg hon Gråkappan stå därunder. Knappt vetande hvad hon gjorde sprang hon tillbaka till fönstret, och se, där var åter Gråkappan långt i fjärran, men närmande sig med väldiga skutt, så att han inom få ögonblick stod vid prinsessans sida och frågade med en röst, som denna gången var ännu hesare och hemskare än vanligt: »Prinsessa, hvad såg ni under luckan?»

Bestört öfver hvad hon sett och öfver Gråkappans fråga kunde prinsessan icke svara ett ord, utan nedföll afdånad. Så låg hon länge, och då hon vaknade och darrande reste sig upp, var hela slottet försvunnet och hon satt på en berghäll ensam i vilda skogen. Hon ville nu försöka leta sig hem till sin far, men fann snart, att hon befann sig på ett helt annat ställe, än där hon först träffat Gråkappan, och att trakten var henne alldeles obekant. Så vankade hon i flera dygn omkring i skogen utan mat eller dryck och blef till slut så matt af hunger och ansträngningar, att hon dignade ned mot en sten och föll i en djup sömn.

Medan hon så låg där, kom en konung, som jagade i skogen och ifrigt förföljde en dofhjort, att närma sig stället, där hon befann sig. Förvånad vid denna syn och förtjust öfver hennes skönhet stannade han, och hjorten fick obehindrat fortsätta sitt lopp. Ju längre han betraktade den sofvande, desto mera blef han intagen af kärlek, och då hon till slut slog upp sina milda ögon, blef han så hänryckt, att han nedföll till hennes fötter och bad henne följa honom till hans rike och blifva hans gemål. Förvirrad af allt hvad hon den senare tiden upplefvat och färdig att anse alltsammans för en dröm, neg prinsessan ödmjukt och följde honom, utan att rätt veta hvad hon gjorde. Så kommo de hem till hans konungaborg, och här lät han anrätta ett ypperligt gästabud och vigde sig samma afton vid Jucunda, som så blef hans drottning. Men ett var underligt härvid, hvilket likväl ingen visste mer än konungen själf: att medan han stod i brudstolen och just som han skulle utsäga vigselorden, öfverkom honom i hast en dvala, så att han icke mera visste hvad han sade eller gjorde. Ingen annan hade likväl märkt detta, utan alla hade riktigt hört de ord, brudgummen borde säga.

När nu ett år var nära förlidet, födde drottningen en son. Men samma natt barnet föddes, medan alla sofvo utom drottningen, såg hon hästigt Gråkappan stå vid sin säng och hörde honom hotande fråga: »Prinsessa, hvad såg ni under luckan?» Då drott-

ningen af häpnad ingenting svarade, tog han det nyfödda barnet samt strök blod om moderns fingrar och mun. När så drottningens hoffolk vaknade och fingo höra, att drottningen blifvit förlöst, skyndade de in till henne. Men då de nu icke funno något barn utan endast sågo, att hennes mun och händer voro blodiga, blefvo de högelingen förskräckta och trodde henne vara ett troll, som åt upp sitt eget foster. De ville likväl ingenting säga härom för konungen, utan berättade i stället, att drottningen af en olycklig tillfällighet fått ett missfall, och själf vågade drottningen af-fruktan för Gråkappan ingenting yppa. Konungen blef väl mycket bedröfvad öfver att hafva gått miste om en arfvinge, men älskade emellertid sin gemål icke mindre efteråt än förut.

Andra året gick det på samma sätt. Knappt hade drottningen födt ännu en son, så stod Gråkappan där och frågade henne: »Prinsessa, hvad såg ni under luckan?» Och då hon denna gång, lika litet som förut, kunde af förskräckelse någonting svara, strök han åter blod om hennes mun och händer, tog barnet och gick bort. Drottningens kammarfruar uppiktade för konungen samma berättelse som förra gången, och han blef ännu mera bedröfvad, men hans kärlek till drottningen förminskades dock icke.

Men när det för tredje gången tillgick på samma sätt som de föregående, ville hoffolket icke längre dölja sanna förloppet för konungen, utan omtalade, huru drottningen alla tre gångerna ätit upp sina barn och funnits blodig om morgonen. Då blef konungen på det högsta förtörnad och trodde, likasom de öfriga, att hans gemål endast var ett skogstroll, som antagit en skön, älsklig skepnad för att förblinda honom. Förgäfves sökte hon under heta tårar och de heligaste försäkringar öfvertyga honom om sin oskuld; han trodde henne icke, och hennes fruktan för Gråkappan var ännu så stor, att hon icke vågade yppa verkliga förhållandet. Hon blef då kastad i ett mörkt fängelse och ett stort bål upprestes midt på torget, hvarpå hon skulle brännas.

När nu bålet var färdigt, och bödlarna stodo däromkring med

facklor i händerna för att antända det, fördes drottningen ut. Vål var hon blek och tård af sorg, men dock ödmjuk och from till sinnes, och hon syntes icke bestört eller fruktande, utan nöjd och lugn gå döden till mötes. Men just då hon skulle bestiga bålet, stod Gråkappan där åter och ännu en gång hörde hon hans skrånande stämma: »Prinsessa, hvad såg ni under luckan?» Då blef hon så förbittrad öfver att icke ens i sina sista stunder slippa denna plågoande, att harmen öfverväldigade hennes fruktan, och hon svarade häftigt: »Jag såg ingen annan än dig, Gråkappa, som jag hatar af hela min själ och förbannar in i döden.»

Knappt hade hon utsagt dessa ord, så föll den gråa kappan lik en aska till jorden, och i stället stod där samma unga, sköna prins, som Jucunda sett i drömmen, och på sina armar bar han trenne små älskliga barn. Han bad henne nu så innerligt förlåta allt det onda han gjort henne, hvartill icke han, utan hans grymma öde varit vållande. Barnen, som han förde med sig, voro hennes. Det var vid honom hon i själfva verket blifvit vigd, och barnen voro hans och icke konungens, som dömt henne till döden.

Då konungen hörde detta, mindes han väl hvad som händt honom under vigseln och äfven flera gånger sedermera; dock ville han icke med godo lämna ifrån sig den sköna Jucunda, som aldrig syntes honom skönare än nu. Men hon tog sina barn på armen och tryckte sig hårdt i den sköne prinsens famn, och han drog sitt blanka svärd och trängde sig så genom spetsgården, utanför hvilken stodo ett par präktiga guldbetslade hästar, hvarpå Rosimandro — så hette den unge prinsen — och Jucunda hoppade upp och redo långt, långt bort, till dess de kommo till hans rike. Här berättade han nu, huruledes han, då han en gång under ett fälttåg trött efter en hård strid hade insomnat i en skog, vid uppvaknandet funnit vid sin sida en kvinna af ryslig fulhet, som betraktat honom med brinnande blickar. Hon hade då sagt honom, att hon vore en mäktig trollkvinna, som fattat kärlek till honom och lofvade honom stort välde, om han älskade henne tillbaka.

Han hade icke dolt den afsky, hon ingifvit honom, utan svarat: »Kan man väl på en gång älska och hata en och samma person? Huru vill du då, att jag skall kunna älska en, som är mig så förhatlig som du?» Då hade hon blifvit på det grymmaste förbittrad och utropat: »Eftersom du så tror, så skall du också vara förtrollad, till dess du finner någon, som på en gång älskar och hatar dig.» I detsamma hade hon kastat öfver hans axlar en stor grå kappa, som gjort hela hans gestalt osynlig, så att hvart han gick, märktes endast den fula kappan. Denna förtrollning skulle han ej bli kvitt, förrän han träffade en ung prinsessa, som älskade honom af hela sin själ och med hvilken han blefve vigd och finge tre söner, men hvilken tillika hatade och fruktade honom öfver allt annat och förbannade honom ännu i sin sista stund.

Dessa svåra villkor voro nu uppfyllda och förtrollningen löst, och Jucunda for nu med sin gemål hem till sin far, som knappast visste till sig af fröjd öfver att återse henne och gaf dem båda sin välsignelse, hvarefter de lefde i många år lyckliga och nöjda.



PELLE BÅTSMAN.

En konung i Arménien vid namn Elmansib förlorade sin gemål strax efter det hon till världen framfödt en skön prinsessa. Till henne vände konungen därför hela sin kärlek, och den enda tröst, han i sin stora bedröfvelse fann, var att draga försorg om sin dotters värdiga uppfostran. Så uppväxte hon till sitt femtonde år, och öfver alla länder spred sig ryktet om hennes skönhet och dygder.

Vid denna tiden hände det sig en dag, att prinsessan fick lof af sin far att gå och spatsera några timmar i lundarna kring hufvudstaden; men efter denna spatsergång kom hon icke tillbaka. Konungen lät söka henne i hvarje hus, i hvarje skogsdunge, öfver hela sitt land, och då han icke återfann henne, kan man lätt tänka sig, huru stor hans sorg blef. Hans rådsherrar sökte på allt sätt trösta honom och visa honom fåfängligheten af hans sorg, i det de föreställde honom, att prinsessan förmodligen vore död och att han såsom en förnuftig man borde besinna, att intet dödligt kan lefva beständigt; men konungen hade inom sig en fast öfvertygelse, att hon ännu lefde i stort betryck, så att hon väl behöfde hans hjälp och bistånd. Därför lät han utrusta alla sina skepp och befallde sina sjömän att kring alla haf och främmande länder söka den sköna prinsessan samt utlofvade tillika, att den, som kunde finna och hemföra henne, skulle till belöning erhålla hennes hand och genast hälften af hans konungarike.

Denna uppmaning efterkommo alla skeppskaptener i hela Ar-

menien, och en af dessa anlände slutligen till Trapezunt, där han noga efterspanade prinsessan, men hela hans sökande var dock fåfångt. Då han en dag helt nedslagen häröfver vandrade omkring i staden, råkade han på gatan en stor fullväxt gosse, som gripits af tvenne starka karlar och obarmhärtigt piskades, utan att dock gossen mycket klagade öfver den smärta som honom vederfors. Då gick kaptenen fram till dem och sporde dem, hvarför de så obarmhärtigt misshandlade pilten; de svarade, att han vore satt i lära hos en skomakare, men att han aldrig ville göra gagn, utan hela dagarna lopp omkring på gatorna och försummade arbetet. Då vände sig kaptenen till gossen och föreställde honom huru illa han gjorde att så förstöra sin ungdom utan att något lära. Gossen svarade, att han mot sin vilja blifvit satt hos skomakaren, hvars handverk han alldeles icke ville lära, men att om han blott finge följa sin egen böjelse i val af yrke, så skulle han nog vara flitig. »Hvartill har du då lust», frågade kaptenen, »och hvad heter du?» — »Mitt namn är Pelle», sade gossen, »och från min spä-daste barndom har jag af hela min själ önskat att få resa till sjös, utstå äfventyr och farligheter och förvärfva mig ära och länder, som mina förfäder; ty jag är af adlig börd, fastän olyckor bragt mina föräldrar och mig efter dem i fattigdom.» — »Denna din lust för sjöresor kan du lätt få tillfredsställd», sade kaptenen, »om du vill följa mig, emedan jag ligger här i hamnen med ett stort skepp, som tillhör konungen i Armenien.» Gossen lät icke säga sig detta två gånger, utan följde honom genast på hans skepp, där han af alla kallades Pelle Båtsman.

Han förblef dock icke länge bara båtsman, emedan hans flit, raskhet och skicklighet påskyndade hans befordran, så att han inom en kort tid genomlopp alla grader, ända till dess han blef närmaste mannen under kaptenen och det med samtliga kamraternas bifall, ty han var af alla mycket afhållen. Det väckte därför icke ringa oro, att Pelle Båtsman efter någon tid blef helt underlig till sinnes, så att ingen förstod hvad han sade eller gjorde.

Och ännu mera häpna blefvo alla, då en dag, medan skeppet var midt ute i sjön, Pelle inträdde till kaptenen och begärde sin aflöning för den tid han tjänat honom, emedan han ej längre ville eller kunde följa honom. Kaptenen svarade, att då han alltjämt tjänat honom ärligt och väl, hade han all rätt att när som helst erhålla sin fulla lön, och likaledes stod det honom alldeles fritt att när han behagade frånträda sin befattning ombord, och därför skulle han i första hamn kunna lämna dem, ehuru de alla skulle sakna honom mycket. Men Pelle förklarade, att han icke ville vänta till dess de anlände till någon hamn, utan var det för honom nödigt att genast lämna skeppet, och därför begärde han, att de ville gifva honom skeppsluckan, på hvilken han sedan ville anförtro sig åt vågornas ynnest. Häpna föreställde honom alla, att en sådan färd alldeles icke lät sig verkställa utan hans säkra undergång, hvadan de åter bådo honom att gifva sig till tåls och dröja, till dess skeppet fick någon landkänning, då de åtminstone med båten kunde säkert bringa honom på fast mark. Pelle däremot bedyrade, att han genast måste lämna skeppet och tillade: »Om I icke gifven mig skeppsluckan, så skolan I alla inför Gud ansvara för min död, ty om jag icke får den, så nödgas jag, att, så som jag nu här står, störta mig i sjön, emedan en oemotståndlig kraft tvingar mig att i detta ögonblick öfvergifva er.» Då de nu hörde, att inga förnuftiga skäl gjorde intryck på honom, gåfvo de efter för hans envishet och lämnade honom skeppsluckan, enligt hans begäran.

Sedan han bekommit den, hängde han den pung, i hvilken han hade sina pengar förvarade, omkring sin hals, band sig sedan fast vid luckan och lät den därefter varsamt nedsläppas i hafvet.

Till all lycka var det denna dagen stilla och lugnt, så att endast vågornas sakta skvalp dref Pelle Båtsman framåt på hans underliga farkost, där han satt upprätt, alldeles stilla, försänkt i djupa och besynnerliga tankar. Så fördref han hela dagen; men mot aftonen förde vågorna honom på land, och så snart han

märkte det, fattade han tag i ett närbeläget träd och höll sig fast. Därefter löste han sig från luckan, gick längre uppåt stranden, gräfdde ned sina penningar på ett säkert och för honom lätt igenkännligt ställe och lade sig sedan under ett träd att sofva.

Efter någon stund vaknade han dock af ett ovanligt buller, och när han såg sig omkring i månskenet, varseblef han tvenne gästar, hvilka med den största bitterhet slogos med hvarandra. Då Pelle Båtsman märkte detta, sprang han upp, trädde midt ibland dem och sade: »Kunnen I, edra stackare, icke ligga stilla och lugnt i grafven, utan med edert slagsmål störa en fattig uttröttad resande i hans sömn. Det heter ju, att döden försonar all fiendskap, är det skäl då att så här spöka omkring för att fortsätta edra tvistigheter?» Då svarade den gästen, som synbart var sin motståndare underlägsen: »Gärna skulle jag vilja i ro sofva den långa sömnen, om ej denne min forna granne, hvilken jag vid min död hade den olyckan att vara skyldig sex styfver, hvarje natt jagade mig ur grafven för att piska mig, emedan jag är oförmögen att återbetala honom denna summa. Och som jag i mitt dödstillstånd icke är i stånd att förvärfva något till betalning af min skuld, så lærer väl detta öde hänga öfver mig ända till domedag.» Då Pelle detta hörde, sade han: »Arma mask! har då ingen annan velat betala de sex styfrarna för dig?» — »Nej, visst ingen», svarade gästen. Nu vände sig Pelle Båtsman till den andra och frågade, om, i fall han skulle betala för den olycklige gäldenären, denne då lämnades i fred, och då borgenären bejakade detta, gick Pelle till det ställe, där han nedgräft sina penningar, tog upp sex styfver och gaf dem åt fordringsägaren, hvarefter denne genast försvann. Men den andra befriade gästen gick nu fram till Pelle, tackade honom förbindligt för den tjänst, han visat honom, och lofvade att, i fall han skulle komma i någon nöd, så ville han vid första påkallande vara till hands med hjälp och bistånd. »Hvilket bistånd skulle väl du, usla skugga, kunna lämna mig?» frågade Pelle. — »Åh», sade gästen, »ingen är så mäktig, att han

icke någon gång behöfver den svagares hjälp, och du bör betänka», tillade han, »att själfva lejonet utan bistånd af den föraktade råttan skulle hafva varit förloradt. — »Härmed må nu vara huru det vill», inföll Pelle, »men visst är, att du nu gjorde mig största tjänsten, om du gick bort och lät mig sofva i ro.» Gasten lydde utan gensägelse befallningen och försvann genast, hvarefter Pelle åter lade sig under sitt träd och sof, till dess solens strålar andra dagen brände honom vaken.

Sedan han stått upp, kände han sig besvärad af hunger, hvarför han beslöt att vandra längre in åt landet för att söka efter någon by, där människor funnos, hvilka för penningar och goda ord kunde gifva honom mat. Han tog därför något med sig ur sin pung, gräfvde åter ned den i jorden och började sin vandring. Han hade dock icke gått länge i skogen, förrän fyra vilda beväpnade karlar rusade fram emot honom ur en tät dunge och med häftighet frågade honom, hvem han var och hvad han hade där i skogen att göra. Pelle märkte genast hvad slags folk han nu råkat i färd med och svarade därför, att han var en mästertjuf, som begifvit sig in i skogen för att dölja sig undan efterspaningar. »Då är du just en kärkommen medlem af vårt samfund», svarade en af karlarna, »ty vi äro röfvare. Vill du förena dig med oss?» — »Visserligen», svarade Pelle, »om I icke hafven något där-emot.» — »Ingalunda», genmälte rövaren, »blott du talar sant i hvad du säger, men därpå måste vi först se ett öfvertygande prof.» — »Ganska gärna», gaf Pelle till svar, »dock först bören I gifva mig något till bästa, ty jag har icke smakat ett Guds lån på snart tvenne dagar.» — »Så kom då till vår kula», ropade rövvarna; och de följdes åt.

Då de anlände dit, fann Pelle ännu åtta stycken andra rövare, hvilka, då de af sina kamrater hört hvem det var som de medförde, vänligt mottogo honom och satte fram för honom så mycket mat, att han därmed riktigt kunde stilla sin af de förra dagarnas svält och mödor uppkomna hunger. Sedan han därefter något

hvilat sig och det börjat lida mot natten, yrkade rövvarna på att han skulle visa prof på sin konst att genom tjufveri skaffa dem penningar. Därtill förklarade han sig villig, likväl med det förbehåll, att han finge vandra ut ensam, emedan ju större sällskap, ju lättare vore det att blifva röjd och gripen. Då de häruti läto honom råda, gick han ensam ut och begaf sig dit, där han gräft ned sina penningar, hvilka han medtog allesammans och vände därefter tillbaka. Först undersökte han dock trakten rundt omkring och erfor snart, att detta rikets hufvudstad var mycket närmare rövvarnas kula, än han hade förmodat.

Då han återkom till rövvarna och lämnade dem alla de penningar han ägde, gladdes de högeligen däröfver och berömde honom icke litet för visad skicklighet. Därefter sporde de honom, hvarest han på så kort tid kunnat förvärfva en så stor penningssumma. »Jo», sade han, »det har lyckats mig att på östra sidan af konungens skattkammare, strax under fönstret, få tvenne stenar lösa, hvarefter jag krupit in och hämtat dessa penningar. Men som där många ägodelar förvaras, så borde flere på en gång gå dit, på det att ett större förråd däraf må kunna borttagas. Och det är alltså mitt råd, om eder så synes, att I under denna natt samtligen begifven eder dit för att rent af utplundra skattkammaren. Därigenom skolen I ej allenast förvärfva stora rikedomar, utan äfven förvissa eder om att jag tjänt eder med nit och redlighet.» — Detta råd tycktes dem alla godt, och så snart aftonen nalkades, begåfvo sig alla rövvarna ur kulan, till hvars vård Pelle Båtsman kvarlämnades.

Knappt voro de borta, förrän han, enligt det beslut han länge inom sig fattat, började genomsöka kulan och hopsamla alla de ägodelar och penningar, hvilka lättast kunde medföras. Medan han så trängde allt längre in i kulan, kom han till en tillstängd dörr, som han med möda kunde bryta upp. Då framträdde till Pelles stora förvåning utur ett mörkt och trångt rum ett ganska skönt fruntimmer, som frågade, om befrielsens dag nu vore inne,

eller om hennes fängelse blifvit öppnadt blott för att tillskynda henne nya plågor? »Nej», svarade Pelle, »om ni, nådigaste fröken, — ty så bjuder edert utseende mig att nämna eder — icke för någon Gudi misshaglig gärning här blifvit instängd, så hoppas jag, att ni genom mig skall vara frälsad från allt betryck. Täcktes ni därför säga mig, hvem ni är och huru ni råkat att blifva innesluten här?» — »Mitt namn», svarade fruntimret, »är Clelia, och är jag dotter till konungen i Armenien. Då jag en gång med min älskade faders tillåtelse vandrade i lundarna kring min födelsestad, blef jag af dessa skändliga människor bortröfvad och förd hit, och då jag icke velat tillfredsställa deras lustar, hafva de instängt mig i detta fängelserum i den tanke, att de med våld skulle af mig vinna, hvad jag ej godvilligt varit sinnad att gifva.» — »Då det så är», inföll Pelle Båtsman, »kunde händelsen för mig icke foga sig bättre, alldenstund jag en lång tid farit på ett skepp, som eder sörjande fader utsändt för att uppsöka eder, skönaste prinsessa! Dock nu hafva vi ingen tid att förlora, utan får jag bedja eder taga något af dessa oärligt förvärfvade skatter och genast följa mig till den närbelägna staden, innan röfvarna återkomma. Och hoppas jag att vara där ungefär vid samma tid som de, emedan, efter hvad jag kan döma, de valt en längre väg än behöfligt varit.»

Då de anländt till hufvudstaden, hörde de noga efter om det icke fanns något skepp, som vore färdigt att segla till Armenien. Och det hände sig, att vid den tiden låg där i hamnen ett af de många skepp, som konung Elmansib utsändt för att söka efter sin dotter. Då de erforo detta, gick Pelle Båtsman ombord, berättade för kaptenen, huruledes han funnit prinsessan, och frågade, om han ville taga dem båda med sig hem till det Armeniska riket. Då kaptenen gärna gick in härpå, begaf sig prinsessan med sin befriare och alla de i röfvarkulan tagna ägodelarna ombord på skeppet, hvilket strax därefter gick till segels. Men under de dagar, som de väntade på denna sin afresa, hade prinsessan af sitt eget hår, blandadt med fin guldtråd, flätat en pung, som hon

skänkte Pelle Båtsman med begäran, att han städse ville bevara den till minne af henne; ty hon älskade icke litet sin befriares vackra utseende, muntra umgänge och höfviska seder.

Då skeppet ändtligen hunnit ut i öppna sjön, kunde kaptenen ej längre styra sin afund mot Pelle Båtsman öfver att han skulle hafva funnit prinsessan och således blifva ägare af den utfästa belöningen; och som den, hvilken låter hin onde i sitt hjärta få taga ett steg, snart nödgas inrymma honom där hel och hållen, så öfvergick snart hos kaptenen denna afund till lust att genom Pelles död försäkra sig om den lön, hvilken denne förtjänt. Därför sammankallade han sin besättning, yppade för dem sina tankar och lofvade att, om de ville vara honom behjälpliga, de skulle sins emellan få dela alla de dyrbarheter, som han förde med sig. Och som alltid de underhafvande likna sitt öfverhufvud, bestod hela denna besättningen af dåliga karlar, hvilka gärna deltog i deras kaptens onda uppsåt. Beväpnade med långa knifvar stormade de därför in i Pelles hytt i afsikt att genast mörda honom. Men då han märkte deras tankar, sade han: »Mina vänner! betänken, att ett mord är en svår synd, som säkert öfver eder skall draga himmelns svåra straff. Jag vill alltså göra eder ett förslag, huruledes I mån kunna bekomma all min egendom, utan att mitt blod kommer öfver edra hufvuden. Gifven mig blott skeppsluckan, så vill jag fastbinda mig vid den och sedan själf störta mig i hafvet, så har jag själf befordrat min död, då den därefter ej behöfver tynga edra samveten.» Detta förslag tycktes dem alla vara godt, och det blef därför genast verkställt, dock så att Pelle, af allt hvad han ägde, icke kunde medföra något annat än den pung, han af prinsessan bekommit och som han beständigt bevarade invid sitt hjärta. Sedan nu Pelle Båtsman sålunda var kastad i hafvet, inträdde kaptenen och hans hjälpare till prinsessan och tvingade henne med dragna svärd att med ed förplikta sig att vid ankomsten till sin fader säga, att kaptenen befriat henne ur röfvarnas händer. Med hvad hjärtans bedröfvelse

hon detta gjorde, kan en hvar besinna, och isynnerhet den, som fäst sin oskyldiga kärlek vid ett värdigt föremål.

Emellertid drefs Pelle på sin skeppslucka hela dagen hit och dit af vågorna, men mot aftonen såg han land, och nu gjorde han sig lös från luckan och simmade dit. Då han kommit upp på stranden, märkte han, att han landat just på samma ställe som förra gången, och detta var just icke så angenämt för honom att erfara. Inga penningar har jag nu, tänkte han, med hvilka jag liksom förra gången kan befordra min framkomst, och skulle röfvarna, hvilka jag utplundrat, få tag i mig, så har jag intet annat än en skamlig död att vänta. Dock, som hans samvete var rent och han aldrig varit van vid annat än att sätta sin förtröstan till himmeln, lade han sig helt lugn att sofva under samma träd, som förra gången beskuggat hans nattläger. Han hade dock icke länge sofvit, då han väcktes däraf att en kall hand strök honom om pannan. Han spratt till, slog upp ögonen och märkte nu bredvid sig samma gäst, hvars skuld han förra gången betalt. Denne sade: »Min befriare, förrän jag förmodat har den stund kommit, då jag kan visa min tacksamhet mot dig. Säg mig fritt hvad du för din jordiska lycka anser nödigt, och det skall genast uppfyllas.» — »Hm!» svarade Pelle, »för min lycka vore väl det angelägnaste, att jag kunde komma till Armeniens hufvudstad, innan det skepp, som för prinsessan, hinner dit.» — »Där», inföll gästen, »skall du vara, innan tuppen gal första gången.» Och därpå tog gästen Pelle på ryggen, och ungefär så fort som tanken flyger nedsattes han midt på torget i Armeniens hufvudstad. Därefter sade gästen: »När helst du behöfver någon främmande hjälp, så tänk blott på mig, och jag skall genast vara vid din sida.» Med dessa ord försvann gästen och lämnade Pelle i glad förundran öfver hvad honom vederfarits.

Medan han stod så och begrundade hvad han skulle företaga sig, såg han nära bredvid sig en skylt, som tillkännagaf, att konungens hofskomakare bodde därstädes. Då Pelle nu erinrade sig,

att han i sin barndom sysselsatt sig med detta handtverk, gick han in till skomakarmästaren, utgaf sig för en resande gesäll och begärde arbete. Mästaren mönstrade noga den inträdande, i sjömanskläder utstyrda gästen och svarade därpå: »Om jag kan behålla er hos mig, det beror egentligen på er skicklighet att arbeta, och det måste vi först försöka. Det är nu snart midnatt, jag och mina andra gesäller behöfva ro, men dessa konungens stöfletter måste tills i morgon vara färdiga. Kan ni nu förtjäna er första frukost hos mig därmed att ni gör dessa stöfletter färdiga, så är jag nöjd med att behålla er i mitt bröd.» Och efter detta bespottande tilltal reste sig mästaren med alla sina lärningar upp från stolarna, önskande Pelle med försmädliga miner god natt och lyckligt arbete, hvarefter de gingo ut och läste dörren. Knappt var Pelle ensam, förrän han påkallade gästen, hvilken genast infann sig, och så snart han erfor, hvarom frågan var, bad han Pelle lägga sig i god ro att sofva, emedan arbetet i alla fall vid bestämd tid skulle vara färdigt. Och då han om morgonen uppvaknade, såg han verkligen också tvenne nygjorda stöfletter stå på bordet, och med dem i handen hälsade han god morgon på mästaren. Helt förvånad öfver ett så utmärkt godt och snabbt utfördt arbete, begaf sig skomakaren med dem till konungen, som efter första försöket förklarade sig öfvermåttan nöjd och frågade mästaren, huru han nu på en gång kunnat lämna ett så ypperligt arbete, som vida öfverträffade allt hvad han dittills gjort. Då bekände skomakaren, som var en redlig man och icke ville undanhålla för någon hvad honom tillkom, att han ej själf förfärdigat dessa stöfletter, utan att äran tillkom en gesäll, som han helt nyligen varit så lycklig att få i sin tjänst. Glad däröfver beställde konungen ännu mera arbete, och då Pelle på det redan beskrifna sättet utförde detsamma lika väl, spred sig ryktet därom inom några dagar öfver hela staden och skaffade hans mästare många beställningar.

Emellertid förunnades konung Elmansib den stora glädjen att

återse sin älskade och så länge saknade dotter. Den förrädiske kaptenen inlopp nämligen med sitt skepp i hamnen, och knappt hade konungen blifvit underrättad härom, förrän han med alla sina herrar och drabanter drog ut för att mottaga sin dotter. Inför dem berättade kaptenen helt fräckt, huruledes han med out-säglig möda bekämpat en stor jätte och ur hans våld återtagit prinsessan, och denna osanning bekräftades af hela besättningen, under det prinsessan låg högt gråtande vid sin faders bröst; men hvilket alla trodde vara af glädje. Sedan konungen låtit till hela besättningen utdela stora belöningar, slog han skeppskaptenen till riddare och utsatte dagen, då han med prinsessans hand skulle vinna lön för sin gärning, hvilken likväl i sig själf förtjänat helt annat.

Snart talades det dock om i hela staden, att prinsessans fröjd öfver att ha kommit tillbaka till sin fader nog hastigt försvunnit och att hon i stället beständigt tycktes intagen af en djup sorg, som synbart ökades allt efter som bröllopsdagen närmade sig. Emellertid gjordes till denna högtid stora förberedelser, och som den äfven skulle firas med dans, beställdes åt prinsessan nya skor, hvilkas förfärdigande, efter gammal vana, af hofskomakaren uppdrogs åt Pelle Båtsman. Han lofvade äfven att till nöjes besörja detta, dock med det villkor, att han själf fick bära upp skorna till prinsessan och för dem emottaga betalningen, emedan han, som han sade, hade en stor lust att se denna prinsessa, hvars skönhet så prisades öfver hela världen. Och härtill gaf mästaren gärna sitt bifall.

Pelle Båtsman sökte därför att till sitt yttre göra sig så lik en skomakaregesäll som möjligt, och sitt långa hår kammade han så djupt ned i pannan, att hans stora klara ögon till största delen blefvo betäckta. Så utrustad tog han skorna i handen och trädde in till prinsessan, som halflåg på en hvilbädd och utgöt många bittra tårar; ty hon tänkte i sitt sinne på den ädle ynglingen, som befriat henne, och på olyckan att förmålas med en man, till hvars

brottslighet hon varit vittne, då hon till sin stora sorg såg honom utöfva den grymmaste och orättvisaste gärning. Då hon hörde Pelle komma in, reste hon sig från bädden, aftorkade sina tårar och trädde med röda och förgråtna ögon närmare honom. Vördnadsfullt öfverräckte han skorna, och då prinsessan skulle betala dem, framtog han den pung hon gifvit honom, på det hon i den måtte inlägga penningen. Men knappt hade hon sett denna pung, förrän hon igenkände den och med bäfvande stämman frågade huru den kommit i hans händer. »Denna pung», svarade han, »har jag fått till skänks af den käraste jag äger, af en skön prinsessa, hvilken jag en gång befriat från röfvare, och därför bär jag den så här invid mitt hjärta.» Då hon nu hörde hans stämman, blef det klart för henne, att det var Pelle Båtsman, som hon hade framför sig, men för att öfvertyga sig därom strök hon hastigt med sin hvita hand håret ur hans panna. Och då hon nu såg honom i hans klara ögon, igenkände hon honom genast och flög honom i famnen, och om ej de båda nu med kyssar och famntag bevisade hvarandra all den glädje, som mellan årbara älskande öfligt är, det gifver jag en hvar att betänka, som efter en lång skilsmässa vinner den lyckan att råka en vän.

Under detta deras ömsesidiga glädjerus öppnades dörren; konungen, hvilken icke långa stunder på dagen kunde skilja sig från sin dotter, inträdde, och kan man väl tänka huru förvånad han blef, då han såg sin dotter i armarna på en skomakaregesäll. Också underlät han icke att däröfver yttra sin förtrytelse; men prinsessan föll till hans fötter och sade: »Högt älskade herr fader! det är ingen skomakaregesäll, fast det kan eder nu synas så, utan det är han, som verkligen befriat mig, väl icke från en jätte, utan från ett stort band vilda och fräcka röfvare.» Och därefter började hon berätta hela förloppet, huru Pelle Båtsman funnit och räddat henne, huru han fört henne ombord på skeppet och huru kaptenen mot honom handlat samt slutligen huru hon nu igenkändt honom. När konungen det hörde, förundrade han sig öfver kaptenens

ondska och beslöt att hårdt straffa honom därför; men på det att detta måtte ske, befallde han dem båda hålla allt detta hemligt. Därefter förde han själf Pelle Båtsman i ett sidorum på slottet, där han blef för alla andra förborgad. Men konungen lät i största hast åt Pelle sy de allra präktigaste riddarkläder, i hvilka han måtte kunna visa sig på den för prinsessan bestämda bröllopsdagen.

Då denna var inne och alla gäster, som inbjudits till högtidens firande, hade församlat sig på slottet, tillkännagaf konungen, att han väntade att blifva hedrad med besök af en främmande prins och bad därför alla herrar och fruar att de ville låta sig nöja med den förändrade anordningen att först spisa, innan förmälningen kunde för sig gå, emedan den resande väl först kunde behöfva något förfriska sig. Medan konungen så talade, underrättades han om, att den främmande var anländ, och nu infördes Pelle Båtsman i full ridderlig prakt, men genom ett långt under hakan fäst skägg gjord oigenkännlig för en hvar. Inkommen i salen hälsade han alla med en så behaglig höflighet och visste att föra så muntra och förståndiga tal, att alla blefvo intagna af hans utseende och hela väsende. Vid bordet sattes han mellan konungen och prinsessan, på högra sidan om henne, men brudgummen satt på den vänstra, och nu började konungen att öfver bordet samtala med Pelle Båtsman, som om denne i sitt rike nyligen öfvervunnit ett svårt förräderi, och slutligen vände han sig till sjökaptenen och frågade honom, hvad han väl tyckte den förtjäna, som kunnat vara så ond, att han velat mörda denne älskvärda man. Men kaptenen, som härunder ingenting anade och dels ville ställa sig in hos konungen, dels visa sig artig mot främlingen, svarade: »Jo, den som kunnat göra sig skyldig till en så skamlig gärning, den är intet mindre värd än att lefvande kokas i tjära.» — »Så har du sagt din egen dom», sade konungen och reste sig ifrån bordet. Då kaptenen helt förvånad öfver dessa ord vände sina ögon till den förmente främlingen, som i detsamma bortryckte det långa

skägget, blef han intagen af en hjärtans ångest öfver att i honom igenkänna den, hvilken han trodde sedan flera månader vara förvandlad till mat för fiskar och hafsdjur. Och nu störtade han sig för konungens fötter, bekände sitt brott och bad om nåd och förskoning. Den ville ej konungen förinna, men sedan Pelle Båtsman inlagt en förbön för honom, stannade hans dom därvid, att han med hela sin besättning genast skulle begifva sig bort utan att någonsin mera beträda Armeniens gränser.

Nu förmålades Pelle Båtsman med prinsessan, och då konungen ej långt därefter dog, mottog han konungariket, som han länge styrde till sin egen ära och sina undersåtars lycka. Äfven gjorde han sitt namn stort och aktadt genom flera härliga hjältedater, förnämligast utförda till sjöss, hvilka alla i de armeniska tideböckerna finnas beskrifna.



SANKTE PER OCH BRODER LUSTIG.

Det var en gång ett långvarigt krig, och då det vardt slut, blefvo många soldater afskedade. Broder Lustig fick också sitt afsked och ingenting mer än litet kommissbröd och fyra skillingar i penningar: därmed drog han sina färde. Men Sankte Per hade som en fattig tiggare satt sig utmed vägen, och då Broder Lustig kom, bad han honom om en allmosa; då sade denne: »Käre vän, hvad skall jag gifva dig? Jag har varit soldat och fått mitt afsked och för resten ingenting, utom litet kommissbröd och fyra skillingar, och när det är slut, så måste jag tigga så väl som du. Men något skall du i alla fall få.» — Därpå delade han brödet i fyra delar, gaf aposteln den ena delen och tillika en skilling. Sankte Per tackade honom, gick längre fram och satte sig åter som tiggare, men i annan skepnad, utmed vägen, där soldaten skulle gå fram, och då denne kom, bad han honom liksom förra gången om en allmosa. Broder Lustig sade som förut och gaf honom åter en fjärdedel af brödet och en skilling. Sankte Per tackade, gick längre fram, satte sig i förväg som en annan tiggare och bad åter Broder Lustig om en allmosa. Denne gaf honom äfven nu tredje fjärdedelen af brödet och tredje skillingen. Sankte Per tackade, och Broder Lustig fortsatte sin väg, men hade nu ej mer än en fjärdedel af brödet och en skilling. Därmed gick han in i ett värdshus, åt sitt bröd och köpte dricka för skillingen. Då han slutat, gick han vidare, och då mötte han åter Sankte Per, men i en afskedad soldats skepnad, som sade till honom: »God

dag, kamrat! kan du ge mig ett stycke bröd och en skilling till dricka.» — »Hvar skulle jag taga det ifrån?» svarade Broder Lustig; »jag har fått mitt afsked och för öfrigt intet, utom litet kommissbröd och fyra skillingar i penningar. Tre tiggare har jag mött på landsvägen, hvar och en af dem har jag gifvit en fjärdedel af mitt bröd och en skilling i penningar; nu är jag pank, och om du inte har mer än jag, så kunna vi följas åt för att tigga.» — »Nej, det kan just icke behövas», svarade Sankte Per; »jag förstår mig litet på medicin, och därmed kan jag nog förtjäna mig så mycket som jag behöfver.» — »Men jag», sade Broder Lustig, »förstår mig rakt inte på sådant, därför får jag väl gå ensam och tigga.» — »Du kan följa med mig», sade Sankte Per; »om jag förtjänar något, skall du få hälften med.» — »Det var rätt bra», sade Broder Lustig, och så följdes de åt.

De kommo till en bondstuga, och som de hörde en ömklig jämmer och klagan därinne, så gingo de in. Där låg mannen och drogs med döden, och hustrun grät och jämrade sig. »Håll upp med ert gråtande», sade Sankte Per, »jag skall göra er man frisk», tog så en salfva ur fickan och botade i ögonblicket den sjuke, så att han stod upp alldeles frisk. Mannen och hustrun sade nu i sina hjärtans glädje: »Hur skola vi belöna er? Hvad få vi gifva er?» Men Sankte Per ville ej emottaga något, och ju mer de trugade honom, dess mer vägrade han. Men Broder Lustig stötte Sankte Per i sidan och sade: »Tag emot du! vi behöfva det nog.» Slutligen bad bondhustrun, att Sankte Per åtminstone måtte emottaga ett lamm, men han ville alldeles icke. Då stötte Broder Lustig honom åter i sidan, och sade: »Tag då emot, din dumma f-n; vi behöfva det ju.» Sankte Per svarade: »Ja, jag skall taga emot lammet, men jag bär det icke; vill du ha det, så får du själf bära det.» — »Därmed har ingen nöd», sade Broder Lustig och tog lammet på axlarna. De gingo nu vidare och kommo till en skog; men då började lammet att bli tungt för Broder Lustig, och han begynte dessutom känna sig hungrig, hvarför han sade:

»Se här är en vacker plats; här kunna vi hvila och steka vårt lamm.» — »Alltför gärna», svarade Sankte Per; »men jag förstår mig ej på att laga mat, därför får du själf göra det. Jag skall emellertid gå och se mig litet omkring; men du får ej börja äta, förrän jag är tillbaka, jag skall nog infinna mig i rättan tid.» »Gå du», sade Broder Lustig, »jag skall nog draga försorg om steken.» — Sankte Per gick nu bort, och Broder Lustig gjorde eld och tillagade steken på bästa sätt. Då steken redan en lång stund varit färdig och Sankte Per ej återkom, började Broder Lustig att äta, skar ut hjärtat och åt upp det helt och hållet. Strax därefter kom Sankte Per tillbaka och sade: »Du kan gärna äta upp hela lammet, jag vill bara ha hjärtat, gif mig det.» — Då tog broder Lustig knif och gaffel och låtsade som han sökte efter hjärtat, men ej kunde finna det. »Hvart har det då tagit vägen?» frågade Sankte Per. »Det vet jag inte», svarade Broder Lustig; »men nu kommer jag ihåg! A' vi inte ett par riktiga narrar, som söka efter hjärtat! Ett lamm har ju icke något hjärta.» — »Det var något helt nytt», sade Sankte Per, »alla andra djur ha ju hjärta; hvarför skulle då lammet vara utan?» — »Nej, kamrat! tänk du bara efter, så skall du påminna dig, att det verkligen ej har något.» — »Nå väl!» sade Sankte Per, »finns där intet hjärta, så kan du äta hela lammet ensam.» — Broder Lustig åt och gömde resten i ränseln.

De gingo längre fram och kommo till ett träsk, som de måste vada öfver. »Gå du förut», sade Sankte Per. »Nej», svarade Broder Lustig, »gå du förut»; och tänkte, om vattnet är för djupt för honom, så låter jag bli att gå dit. Då vadade Sankte Per öfver, och vattnet gick honom till knäna. Nu skulle Broder Lustig också gå öfver, men vattnet steg allt högre och högre, ända till halsen på honom. Han ropade då: »Broder, hjälp mig!» Sankte Per sade: »Vill du då tillstå, att du ätit upp lammets hjärta?» — »Nej, det har jag icke gjort.» Då steg vattnet ända till munnen. »Hjälp mig broder.» — »Vill du då tillstå, att du ätit upp lammets

hjärta?» — »Nej, det har jag icke gjort.» Sankte Per ville likväl ej låta honom drunkna, utan lät vattnet sjunka och hjälpte honom öfver.

De drogo nu vidare och kommo till ett rike, där de fingo höra, att prinsessan var dödssjuk. »Holla, min bror!» sade soldaten; »här blir något för oss; göra vi henne frisk, så äro vi hjälpta för all vår tid.» Men han tyckte att Sankte Per gick nog långsamt. »Nå rör på benen, bror lille», sade soldaten, »så att vi hinna fram, medan det ännu är tid.» Men Sankte Per gick beständigt långsammare, huru mycket Broder Lustig än skyndade på honom, tills de slutligen fingo höra, att prinsessan var död. »Där ha vi det», sade soldaten; »det är följdén af din sömniga gång.» — »Var du bara lugn», sade Sankte Per, »jag kan långt mera än bara bota sjuka, jag kan äfven uppväcka döda.» — »Nå om det är sant, så vill jag gifva mig tillfreds; men då ska vi åtminstone ha halfva riket för besväret.» Därpå gingo de till slottet, där allting vittnade om den djupaste sorg; men Sankte Per sade till konungen, att han ville göra prinsessan lefvande igen. Han blef nu införd till den döda, lät sätta en stor kittel med vatten på elden att koka och aflägsnade alla närvarande utom Broder Lustig. Därpå skar han lös alla den dödas lemmar och kastade dem i vattnet, lade dem i kitteln och lät dem koka. Då allt köttet hade fallit från benen, tog han dem allesamman, lade dem på bordet i sin naturliga ordning och befallde den döda stå upp. Och när han tredje gången gjort det, uppreste sig prinsessan, lefvande, frisk och skön. Konungen blef nu af hjärtat glad och sade till Sankte Per: »Begär din lön, och om du också fordrar mitt halfva rike, så vill jag gifva dig det.» Men Sankte Per svarade, att han ej fordrade någonting. — »Du dummer Jöns», tänkte Broder Lustig, stötte Sankte Per i sidan och sade: »Var då inte tokig, om du ej behöfver något, så behöfver nog jag.» Sankte Per ville ändå ej emottaga något, men som konungen såg, att Broder Lustig gärna ville ha något, så lät han skattmästaren fylla hans ränsel med guld.

Nu vandrade de vidare, och då de kommo till en stor skog, sade Sankte Per: »Nu skola vi dela guldets.» — Därpå delade han guldets i trenne delar. Då tänkte Broder Lustig: »Nu har han åter en skruf lös, som gör tre delar och vi äro blott två.» Men Sankte Per sade: »Nu har jag ganska noga delat det, en del för mig, en del för dig och en del för den, som åt upp lammets hjärta.» — »Åh det har jag gjort!» svarade Broder Lustig och strök hurtigt guldets till sig. »Du kan tro mig, att det är sant.» — »Huru kan detta vara sant? Ett lamm har ju intet hjärta?» — »Å jo, kära bror! visst har lammet ett hjärta, så väl som alla andra djur; hvarför skulle det ensamt vara utan?» — »Nå väl!» sade Sankte Per, »behåll du allt guldets allena, men jag blir ej längre hos dig, utan vill gå min väg ensam.» — »Som du vill, hjärtans bror», svarade soldaten, »lef väl!»

Sankte Per gick en annan väg, och Broder Lustig tänkte: »Det är bra, att han går förut, ty han är likväl en nästan för allvarsam reskamrat.» — Nu hade han visserligen guld nog, men förstod ej att hushålla därmed, utan slösade och skänkte bort till höger och vänster. Då kom han till ett land, där han fick höra, att prinsessan var död. »Aha», tänkte han, »det skall bli bra, jag vill göra henne lefvande igen och låta betala mig, så det förslår.» Han gick alltså till konungen och tillböd sig att uppväcka den döda. Konungen hade hört, att en afskedad soldat drog omkring och uppväckte döda, och trodde, att Broder Lustig var densamme; men som han ej fullkomligt litade på honom, tillfrågade han sitt råd därom, och rådet sade, att då hans dotter vore död, så kunde han väl våga försöket. Broder Lustig lät hämta vatten i en kittel, aflägsnade alla närvarande, skar lemmarna från hvarandra, kastade dem i vattnet och gjorde eld under kitteln, alldeles som han sett Sankte Per göra. Vattnet kokade och köttet föll af; då tog han upp benen och lade dem på bordet, men förstod ej i hvilken ordning de skulle ligga, utan lade dem allesamman upp och nedvändt. Därpå ställde han sig framför bordet och befallde

den döda stå upp och gjorde det tre gånger, men prinsessan rörde sig ej. Då sade han detsamma tre gånger till, men lika förgäfves. »Du förbannade prinsessa! stätt upp, säger jag, eller skall den och den ta dig.» Som han sagt detta, kom Sankte Per in genom fönstret i samma skepnad som förr och sade: »Du ogudaktiga människa, hvad har du för dig? Hur kan den döda uppstå, då du på det sättet har kastat hennes ben om hvarandra?» — »Kära bror! jag har gjort så godt jag kunnat», svarade soldaten. — »Denna gång vill jag hjälpa dig ur nöden», sade Sankte Per; »men det säger jag dig, om du en gång till företager dig sådant, så är du olycklig; ej heller får du begära eller emottaga något af konungen.» Därpå lade han benen i deras naturliga ordning och befalld henne stå upp, och prinsessan stod upp, frisk och skön som förut. Sankte Per begaf sig därpå ut genom fönstret, och Broder Lustig var glad, att det lyckats så väl, men förargade sig också däröfver, att han ej tordes emottaga något. »Jag skulle gärna vilja veta», tänkte han, »huru det egentligen är fatt med den där karlen; hvad han ger med ena handen, det tar han igen med den andra.»

Konungen erbjöd Broder Lustig allt hvad han ville hafva, men han tordes ej emottaga något; dock bragte han det, genom förblommeradt och listigt tal därhän, att konungen lät fylla hans ränsel med guld, och därmed drog han sina färde. Utanför porten stod Sankte Per och sade: »Se hvad du är för en människa! har jag ej förbjudit dig att emottaga något, och likväl har du låtit fylla din ränsel med guld.» — »Hvad rår jag för det», svarade Broder Lustig, »när man stoppar det dit?» — »Det säger jag dig, att om du ännu en gång befattar dig med dylikt, så går det dig aldrig väl.» — »Åh, söta bror, frukta ingenting, nu har jag guld, och då behöfver jag ej gå och tvätta benknotor.» — »Ja det lär visst räcka länge; men på det du ej mer skall gå förbjudna vägar, så vill jag gifva din ränsel den förmågan, att allt, hvad du önskar dig uti densamma, skall genast vara där. Lef väl! nu ser du mig aldrig mera!» — »Gud välsigne dig!» sade Broder Lustig. — »Det

var rätt väl, att han gick; jag skall visst icke följa dig, du besynnerliga människa», tänkte han. Men den kraft Sankte Per meddelat hans ränsel kom han ej ihåg.

Broder Lustig vandrade omkring med sitt guld och förslösade alltsammans, liksom förra gången. Då han slutligen ej hade mer än 4 skillingar kvar, kom han till ett värdshus och tänkte: »Att hålla på dessa 4 skillingar är ej värdt!» lät så gifva sig för 3 skillingar vin och för 1 skilling bröd. Under det han satt och drack, stack lukten af gåsstek honom i näsan. Broder Lustig såg sig omkring och varseblef då, att värden hade två stekta gäss stående i kakelugnen. Då föll det honom in, att hans kamrat sagt, att hvad han önskade i sin ränsel, det skulle komma dit. »Godt!» tänkte han, »jag vill försöka med gässen.» Han gick alltså ut och utanför dörren sade han: »Jag önskar, att de två stekta gässen, som stå i kakelugnen, vore i min ränsel!» Därpå öppnade han den och såg, att de båda gässen lågo där. »Ack», sade han, »det var en skön inrättning; nu är jag en välbehållen man», begaf sig till en äng och tog fram stekarna. Under det han satt och spisade, kommo tvenne gesäller gående och sågo så begärligt på den ena gåsen, som ännu var orörd. Broder Lustig tyckte sig hafva nog af en, ropade på gesällerna och gaf dem den andra. De tackade honom och gingo till värdshuset, läto där gifva sig vin och bröd, togo fram gåsen, som de fått, och började spisa. Värddinnan såg detta och sade till sin man: »De sitta och äta gåsstek, se efter, om det icke är en af våra, som stodo i kakelugnen.» Värden såg efter, men kakelugnen var tom. »Hvad? Ni tjufpack! viljen I äta gåsstek på det sättet? Betala genast eller skall jag prygla eder gula och gröna.» De svarade, att de ej stulit gåsen, utan erhållit den till skänks af en afskedad soldat ute på ängen. — »Ni ska ej sätta vaxnäsa på mig», sade värden, »soldaten har varit här, och han gick som en ärlig karl härifrån, ty honom passade jag på; men I ären tjufvar och skolen genast betala.» Som de ej kunde betala, tog värden käppen och piskade ut dem.

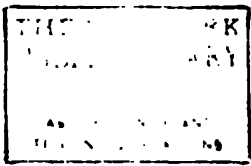
Broder Lustig fortsatte sin väg och kom till ett präktigt slott, i närheten af hvilket fanns ett dåligt värdshus. Han gick in och bad om nattkvarter, men värden afvisade honom sågande: »Här finns ingen plats, huset är fullt af främmande.» — »Det förundrar mig», sade Broder Lustig, »att de komma till er och ej till det präktiga slottet.» — »Ja», svarade värden, »det är ej narri att ligga där en natt. Ännu har ingen, som försökt det, kommit levande därifrån.» — »Om andra försökt det», sade Broder Lustig, »vill äfven jag försöka det.» — »Låt ni bli det, det kostar er hals.» — »Åh inte skall det kosta halsen heller; gif mig bara nyckeln samt mat och dryck.» — Då gaf värden honom nyckeln samt mat och dryck och därmed gick Broder Lustig in i slottet, gjorde sin aftonmåltid, och då han slutligen blef sömnig, lade han sig på golvet, ty där fanns ingen säng. Han somnade snart, men om natten väcktes han af ett starkt buller. Han satte sig upp och såg nio svarta onda andar, som slutit en ring omkring honom och dansade. Broder Lustig sade: »Dansa ni så länge ni orka, men kom bara icke mig för nära.» — Men djäflarna kommo allt närmare och närmare, så att Broder Lustig slutligen blef ond, tog en stol och slog omkring sig med den. Nio djäflar mot en soldat var likväl för mycket, så att när han slog till en, ryckte en annan honom i håret o. s. v. »Aj, aj, satans pack!» ropade han, »nu blir det för mycket rasande: men vänta bara litet!» och därpå sade han: »Jag önskar alla nio djäflarna i min ränsel.» Ett tu tre, så voro alla där; han spände igen och kastade den på golvet. Nu blef det alldeles tyst, hvarför Broder Lustig ånyo lade sig, och sof till ljusa dagen. Då kommo värden och den adelsman, som var ägare till slottet, för att se hur det gått med honom. När de sågo honom frisk och munter; blefvo de förundrade och frågade honom, om andarna ej stört honom? »Åh, nej», sade Broder Lustig, »jag har dem alla nio i min ränsel; nu kan ni åter i frid och ro bebo ert slott, ty hädanefter skall det visst aldrig spöka där.» Adelsmannen tackade honom och belönade honom frikostigt samt sade,

att om han ville blifva kvar i hans tjänst, så skulle han bli försörjd till döddagar. Han svarade: »Nej, jag är van att vandra omkring och vill nu fortsätta min väg.»

Därefter gick Broder Lustig till en smedja, lade ränslan med de nio djäflarna uti på städet och bad smederna att slå på. De slogo af alla krafter med sina stora hamrar, så att djäflarna höllo en ömklig låt. När han öppnade ränslan, voro åtta döda, men en, som setat i ett veck, var ännu lefvande, smög sig ut och for åter till helvetet.

Sedermera vandrade Broder Lustig långt och länge omkring i världen, men slutligen blef han gammal och tänkte på sin död. Då gick han till en eremit, som var känd för att vara en from man, och sade till honom: »Nu är jag trött på att längre vandra omkring och önskar nu att komma i himmelriket.» — Eremiten svarade: »Här äro tvenne vägar, den ena är bred och behaglig, den förer till helvetet; den andra är trång och besvärlig, den förer till himmeln.» »Då vore jag väl en narr», tänkte Broder Lustig, »om jag skulle gå den trånga och besvärliga», begaf sig så åstad den behagliga vägen och kom slutligen till en stor svart port, som var helvetesporten. Broder Lustig klappade på, och portvaktaren tittade ut för att se hvem det var; men då han fick se Broder Lustig, blef han förfärad, ty han var just den nionde djäfvulen, som sluppit ur ränslan med ett blått öga. Därpå slog han hastigt igen porten, sprang till sin förman och sade: »Därute står en karl med en ränslan på ryggen och vill in, men låt honom för all del icke slippa hit, ty då önskar han hela helvetet i sin ränslan; han har en gång förskräckligt låtit bulta mig.» Alltså ropade de ut till Broder Lustig, att han skulle gå sin väg, emedan han där ej fick slippa in. — »Vilja de ej hafva mig här», tänkte han, »så får jag väl se mig om att slippa in i himmelriket; på någotdera stället skola de väl taga emot mig.» Han vände nu om igen och gick tills han kom till himmelrikets port. Sankte Per höll just vakt vid porten; Broder Lustig kände igen honom och tänkte: »Här





har jag bekanta, och då går det nog bättre.» Men Sankte Per sade: »Jag tror, att du vill in i himlen?» — »Ja, kära bror!» svarade han, »låt upp porten för mig, på något ställe skall jag väl in. Om de velat emottaga mig i helvetet, så hade jag ej kommit hit.» — »Nej», svarade Sankte Per, »du slipper ej in.» — »Nå väl, efter du ej vill släppa mig in, så kan du återfå din ränsel, att jag ej mer må hafva något att göra med dig.» — »Gif hit», sade Sankte Per, emottog ränseln genom gallret och hängde den på sidan af sin stol. Då sade Broder Lustig: »Nu önskar jag mig själf i ränseln.» — Ett tu tre var han där och satt nu i himlen, och Sankte Per måste låta honom bli kvar.



SJÄLFDUKANDE BORDET, GULDÅSNAN OCH DEN DANSANDE KNÖLPÅKEN.

I byn Krikskraks bodde gamle fader Welten. Han var nu en duktig bonde, men hade i sin ungdom varit en käck soldat, hvilket skråmorna och ärren i hans ansikte nogsamnt bevisade. Hans hustru var död, men hade gifvit honom trenne söner: Jöns, Toffel och Mårten.

Gamle fader Welten berättade gärna om sina slaktningar och vakthållningar; huru hårdt det mångenstädes gått till, huru många han skjutit och huggit och stuckit, och huru ofta han själf varit i fara att bita i gräset, om han ej förhållit sig så tappert. Han berättade vidare ganska omständligt, hvar han legat i kvarter, hurudana hans värdfolk varit, huru många länder och städer, huru många prinsar och andra stora herrar han sett.

Hans fränder och grannar hörde ganska andäktigt på, när han om aftnarna på gräsbänken utanför sitt lilla hus rätt lifligt berättade sådant för dem; men de uppmärksammaste bland alla voro dock hans tre söner, hos hvilka dessa berättelser väckte en ifrig håg att själfva få beskåda så många härliga och underbara ting. Byn blef dem för trång och hade icke mer för dem något behag, emedan de inbillade sig, att de skulle göra en ofantlig stor lycka i världen.

Den äldste sonen Jöns sade därför en dag till sin far: »Jag trifs icke längre hemma, utan vill ut i världen, hvarom ni berättat oss så mycket. Jag beder eder därför, att ni ville gifva mig mitt modernearf, på det jag må komma ut och försöka min lycka.» Fadern svarade: »Blif hemma ännu ett eller par år och vandra sedan ut i världen; ty du är i sanning något dum, käre Jöns, och säkert kommer man att narra och bedraga dig.»

Men fadern måtte nu tala aldrig så förnuftigt, så blef Jöns ändå Jöns och menade, att ingen skulle narra honom, ty därtill vore han för slipad, och vore han nu också litet dum, så skulle han väl bli en förståndig man genom sina resor. Så tänkte vår Jöns, och det gifves Jönsar nog, som tänka på samma sätt.

»Nå», sade fadern slutligen, »eftersom du är så envis och icke vill låta afråda dig, så gifve Gud, att det går lyckligt; men nog komma många att dra dig vid näsan! Här har du emellertid ditt modernearf.»

»Dra mig vid näsan! Då skola de vara bra sluga», menade Jöns och stoppade med själförnöjelse på sig sitt arf, som belöpte sig till omkring 30 eller 40 riksdaler, samt sade därefter sin fader ett vänligt farväl.

Nu gick Jöns första dagen så långt, att han trodde sig snart vara vid världens ända. Då det led mot aftonen, mötte honom i en skog en liten dvärg med ett stort, långt skägg. Han sade till Jöns: »God afton, Jöns, hvart ämnar du dig?» — »Ut i världen», svarade Jöns. »Jag har fått ut mitt arf och tänker gå hela världen omkring.» — »Du tyckes mig just vara en duktig gosse», genmälte den lille mannen, »och lär nog slå dig fram.» — »Ja ja», menade Jöns och skrattade dumdrygt, »det tror jag nog också.» — »Men», sade den lille mannen vidare, »när man reser, måste man äfven äta och dricka, annars kommer man icke långt; gif mig ditt arf, så ger jag dig i stället ett bord, hvartill du aldrig sett maken. Så snart du säger *Duk upp, bord!* så dukar det sig själf, och all den mat och de drycker, du önskar dig, stå genast därpå.»

Ett sådant bord behagade, som man väl kan tänka sig, vår Jöns öfvermåttan. Han gick utan betänkande in på bytet, ty nu kunde han äta och dricka hvad han ville, och det alla stunder på dagen, hvilket kom Jöns särdeles väl till pass, emedan han alltid hade god matlust och dessutom så fin smak, att han ganska väl förstod att skilja öl från kaffe och skinka från potatis, äfven om han blundade.

Den lille mannen förde nu Jöns ett par hundra steg in i skogen. Där stod en liten koja, byggd af bark och mossor och af ett ganska oansenligt yttre; men när Jöns trädde in däri, kunde han af förvåning ej yttra ett enda ord; ty aftonsolen bröt in genom ett fönster af idel ädla stenar af alla färger; golvet i kojans var belagdt med sammetsmattor, utsydda med rosor af silfver- och guldtråd; väggarna voro en enda stor spegel, i hvilken blott guld och ädla stenar skimrade; kojans tak tycktes så högt och blått som himlahvalfvet, och stjärnorna glindrade däruppå. Men i denna praktfulla koja fanns intet annat husgeråd än en stol och ett bord af simpelt träd.

»Där ser du bordet Duk upp», sade dvärgen; »tag ut och försök det, och om du ångrar bytet, så bär åter in det, och jag ger dig arvet tillbaka.»

Jöns bar ut bordet och sade: »Duk upp, bord!» och se bordet var dukadt, och i dess fyra hörn stodo fyra kristallflaskor med kostligt vin, och midt på bordet sågos de förträffligaste rätter, och Jöns, som hade goda tänder och rymlig strupe, åt och drack af alla krafter och tyckte sig aldrig hafva upplefvat en så härlig stund.

Medan han så satt och spisade, kommo några gesäller vandrande där förbi. Dem bjöd Jöns att deltaga i kalaset, och alla blefvo mätta af rätterna och muntra af vinet, och då de gingo, kunde de icke nog tacka Jöns för hans gästfrihet.

»Så sant jag lefver», sade nu Jöns för sig själf i sitt hjärtas glädje; »den gamle dvärgen är likväl en stor narr, som ger mig ett sådant bord för några lumpna riksdaler. Ville jag gifva mat

för betalning, så kunde jag genom detta bordet blifva en bergad man för hela min lifstid.» Han gaf därför med gladt hjärta dvärgen sitt arf och vandrade så af med bordet samma väg han kommit, ty han var otålig att för far och bröder, släkt och vänner få visa den goda affär han gjort.

»Nu skall det bli ett kalasande där hemma!» ropade Jöns, när han tog afsked af dvärgen. — »Akta dig bara», sade denne, »att man ej narrar bordet från dig, innan du kommer hem.» — »Har ingen fara», menade Jöns och bjöd så dvärgen farväl.

Sedan han gått en stund och begynte känna sig trött, blef han varse ett värdshus invid vägen. Där gick han in, och ehuru värden tyckte det just ej vara mycket att förtjäna på en gäst, som gick omkring med ett gammalt bord på ryggen, tog han likväl höfligt emot Jöns och beklagade, att han hade så litet att undfägna honom med.

»Det behöfs inte heller», svarade Jöns skrottande; »jag vill i stället undfägna er.» Och i detsamma ställde han bordet på golvet, ropade: »Duk upp, bord!» och genast var bordet betäckt med en vacker ren duk, och stekar, pastejer, vin och bakelser stod där i den prydligaste ordning, och värden och värdinnan läto ej länge bedja sig att taga plats vid bordet.

Sedan nu Jöns ännu en gång tagit sig ett duktigt mål, begynte han känna sig sömnig och fördes af värden under många bugningar till sitt sofrum. Men det underbara bordet lekte värden i hågen. Vål hade han själf ett alldeles dylikt; men om han än hundrade gånger ropade till detta: »Duk upp, bord!» så blef det lika tomt som förut. »Ack, min gumma», sade han till sin hustru, »ett sådant bord skulle vi ha. Så smakliga rätter kan du icke laga, och ett sådant vin — ack! ett sådant vin har jag aldrig i min lefnad druckit.» — »Ja, min gubbe», svarade hon; »tänk bara, veden i spisen och allt besväret och lönen åt kökspigorna, allt det där kunde vi spara in; våra gäster behöfde aldrig vänta; vi kunde gifva dem bättre kost än någon annan; alla människor

skulle komma till oss och innan kort vore vi stenrika.» — »Ja visst», suckade värden; »men hvad hjälper det att tala om det, vi kunna ändå aldrig få ett sådant bord!» — »Kunna vi inte det?» inföll hustrun. »Du är minsann ej det ringaste klokare, märker jag, än den där dummer Jöns, som ej hade bort yppa någonting om sitt bord, hade han blott haft för två öre förstånd. Nå, hvad hindrar dig nu att taga hans bord och lämna ditt i stället? Tror du väl det fårhufvudet märker bytet?» — »Orättfånget gods har ingen välsignelse med sig», menade värden. — »Icke du heller», genmålte hans äkta hälft. »Därtill är du alltför enfaldig. Lyckan flyger dig ju riktigt i gapet och du fångar henne icke; om stekta sparfvar komme flygande direkt i munnen på dig, så gapade du väl, men toge dem icke. Hvad gör du dig samvete öfver? Begriper du icke, att i morgon eller öfvermorgon narrar någon annan bordet från den dumme pojken, och hvad har du då för din samvetsgrannhet?»

Så mycken vältalighet kunde vår man ej motstå, i synnerhet som han själf hade ganska god lust till bordet. Han gick därför till Jöns sängkammare, lyssnade vid dörren, och då han hörde honom snarka, så att fönsterrutorna darrade, voro borden snart ombytta.

Jöns, som ingenting märkt, tog morgonen därpå det ombytta bordet på ryggen och vandrade hem.

»Hvad?» ropade fadern, när han såg honom komma, »är det du, Jöns? Redan andra dagen kommer du tillbaka? Har du så snart ledsnat vid att se dig om i världen, eller kanske har du redan gjort så mycken lycka du önskar?» — »Ja, käre far», svarade Jöns; »just så är det. Jag har varit långt borta i en stor skog, där jag såg bara träd, men lika fullt träffade jag där min lycka, nämligen det här bordet, som jag köpt för hela mitt arf af en liten dvärg med långt skägg.» — »Dumhufvud!» bannades fadern. »Nej slughufvud!» menade Jöns. »Se inte så surt på mig, kära far, ni skall snart erfara, hvad mitt bord duger till. Bjud

släkt och vänner, så många ni vill, hit i afton, så skall jag undfagna eder alla med viner och rätter, som ni aldrig förr smakat, och det utan att någon tappning eller kokning behöfves.» Och härvid såg Jöns så viktig och djupsinnig ut, att fadern väl kunde märka, att det var hans allvar. »Besynnerligt låter det väl», tänkte den gamle, »men de dummaste spån ha ofta mesta lyckan», och så hjöd han utan betänkande sina vänner och grannar, och Jöns höll sig rätt dryg och förnäm och sade för sig själf: »Nu skola de få spärra upp både mun, näsa och öron af förvåning öfver att se hvad jag blifvit för en man; ty hvad jag hjuder dem, det ha de aldrig förut sett eller smakat.»

Så skedde äfven, ty när Jöns med mycken högtidlighet ställt bordet midt på golvet och ropat med väldig stämman: »Duk upp, bord!» på det alla måtte förnimma hvad för en trollkarl han var, så märktes icke den ringaste förändring på bordet, och huru han än vände det, förblef det lika omedgörligt, hvaröfver alla började rätt hjärtligen skratta, utom undergöran, som stod där så flat, att ingen dödlig varit det mera, och gamle fader Welten, hvilken begynte dundra som en åska och slog med sin knutna näfve verkligen ned på sonens ena öra, så att det blixtrade för ögonen på den stackars Jöns. Och såsom det nu alltid inträffar vid oväder, så förfogade sig hvar och en hem till sitt, men glömde ej att omtala den släta undfågningen samt utskratta den stackars Jöns och fader Welten.

Men Jöns var likväl ej så dum, att han icke kunnat vara ännu dummare; ty dagen därpå tog han sitt bord på ryggen och gick att uppsöka dvärgen för att säga honom, att han ville göra ombyte, emedan bordet förlorat sin undergörande egenskap. Dock nu återfann han hvarken koja eller gubbe, och alla, han frågade, gåfvo honom det besked, att en sådan liten man och en sådan koja aldrig funnits där i skogen. Jöns måste därför åter föfoga sig hem och var nu klok nog att slå alla vandringsstankar ur hågen. I stället bad han fadern rätt ödmjukt, att han måtte få

tjäna honom som dräng för mat och lön, hvilket fadern gärna tillstodde honom.

Men Toffel, fader Weltens andre son, tänkte: »Min käre broder Jöns är verkligen något för dum, ehuru han är den äldste ibland oss. Jag har också lust att försöka min lycka, men nog skall jag bära mig klokare åt.» Han begärde därför af fadern sitt mödernearf, och då inga föreställningar hjälpte, gaf fadern honom arfvet och sin välsignelse därjämte, hvarefter Toffel vandrade samma väg som Jöns och kom mot aftonen till samma skog, där hans bror träffat dvärgen. Den lille mannen, som syntes ha fattat tycke för denna släkt, var nu äfven Toffel till mötes. »God afton, Toffel», sade han; »jag vet, hvad du har i sinnet, och gör dig samma tillbud som din broder Jöns. Ger du mig ditt mödernearf, så får du af mig min guldåsna. Om du blott ropar till henne: *Åsna, slå upp!* så flyga idel guldmynt fram efter hennes hofvar för hvar gång hon slår upp, och på det sättet kan du redan första gången få ditt arf tio gånger tillbaka.»

Toffel tyckte, att tillbudet var godt, men som han var en försiktig ungdom, ville han icke ingå på någon affär, innan han först öfvertygat sig om att åsnan verkligen hade den uppgifna egenskapen, hvilket dvärgen fann ganska förståndigt. Han bad alltså Toffel följa sig några hundra steg längre in i skogen och visade honom där ett litet med halm täckt stall, hvare guldåsnan låg. Det inre af detta stall var präktigare än de grannaste furstliga rum; ty ehuru åsnan visserligen, liksom andra åsnor, icke hade annat än hafre och hackelse i sin krubba, så var denna af idel guld och fullsatt med ädla stenar, och fastän inom häcken låg blott hö, så var själfva häcken af silfver och skimrade äfven den af ädelstenar.

»Nå, försök nu åsnan», sade dvärgen. Hårtill var Toffel ej sen. »Åsna, slå upp!» ropade han, och då hon genast efterkom hans tillsägelse, flögo dukater och andra guldmynt omkring åt alla håll. Toffel, som ej ville låta narra sig, lät åsnan flera gånger förnya försöket, och då det alltid skedde med samma verkan, fann

han bytet alltför förmånligt för att längre betänka sig därpå, utan gaf dvärgen arvet, tog åsnan och vände därmed genast hem.

Men öfver natten måste han hvila i samma vårdshus, där hans broder Jöns förlorat sitt bord. Han ville likväl gå förständigare till väga och sade därför till värden: »För min åsna till stallet och gif henne det bästa foder; ni skall i morgon bli väl betald därför, men akta er för att säga: Åsna, slå upp! ty då går det er icke väl, det säger jag er på förhand.»

Nu trodde Toffel, att värden nog skulle taga sig till vara för att pröfva hans åsna och gick därför lugnt till hvila. Men värden, som af dessa Toffels ord märkte, att det måste vara någonting särskildt med denna åsnan, skyndade att för sin gumma berätta hvad Toffel sagt honom, tilläggande därvid såsom sin mening, att denna åsnan måtte vara ett farligt och grymt djur. Men gumman svarade: »Vet du, jag tror det är visst med åsnan på samma sätt som med bordet. Låt oss försöka! Om du i natt går till stallet och genom ett kvisthål eller en springa säger till åsnan: Åsna, slå upp! så kan hon ju ej träffa dig, kan du väl förstå.» Mannen, som icke var utan hufvud och, när detta felades honom, lånade af sin hustru, förstod nu rätt väl, och som han redan en gång med svek beröfvat en annan sin egendom, blef det honom nu lättare att göra det för andra gången.

Värden gick alltså till stallet, och som det var klart månsken, såg han genom springorna, huru åsnan låg där helt stilla och sof och därvid såg så from ut, att värden förlorade all sin fruktan. Han ropade utanför dörren: »Åsna, slå upp!» Och genast efterkom åsnan hans tillsägelse. Hon steg upp från sitt läger, slog upp och nu flögo idel guldmynt från hennes hofvar, hvarefter hon åter lade sig ned. Då värden märkte, att hon var så fredlig och saktmodig, fattade han mod, gick in i stallet och plockade upp guldpennningarna; ja, han blef så hjältemodig, att han lät åsnan ännu ett par gånger förnya försöket, som aflopp lika lyckligt.

»Nå, nu ser du, min gubbe, hvilken faslig olycka, som sker,

när man säger till åsnan: Slå upp!» sade världens hustru, då han gaf henne guldpenningarna. »Utan tvifvel höra bordet och åsnan tillhoppa. Gå därför strax till kvarnen nere i dalen och köp en annan åsna, som liknar denna, ty där finnes af alla slag.

Värden gjorde så och förde den nya åsnan till stallet samt gömde i stället guldåsnan i sin lada, där han väl höljde öfver henne med halm, så att ingen skulle kunna se henne. »Se så», sade han sedan, då han kom in till sin hustru, »nu är allt gjordt. Nu vill jag bygga mig ett nytt värdshus, jag vill köpa mig ett säteri eller ett bruk eller något ännu bättre och blifva en rik och förnäm man», och därvid kastade han i glädjen sin mössa högt upp i luften. — »Nå nu ser jag, att du verkligen börjar blifva förständig, kära Michel», sade hans hustru. — »Ja visst, min gumma», svarade mannen, »nu har det ingen nöd; ty förståndet kommer alltid med penningarna, och nu vill jag visa, att jag, hvad hufvudet beträffar, är så väl utrustad som någon.» — »Åh», inföll hustrun leende, »på hufvudet har du alltid varit ståtligt utrustad, du allrabeskedligaste man.»

Tidigt följande morgon begaf sig Toffel på hemvägen och föreställde sig därunder rätt lifligt, huru hans far skulle glädja sig och broder Jöns bli flat. Han kom lyckligt hem, och nu måste alla släktingar, grannar och vänner åter bjudas för att se ett underverk, ehuru gamle fader Welten föga tyckte om detta skryt och menade, att det kanske ej skulle aflöpa bättre än förra gången.

»Nå, gifven nu noga akt», sade Toffel drygt och själfklokt, när alla voro församlade. »Här sen I en åsna, som ser alldeles ut som en vanlig åsna, men när jag säger till henne: Slå upp! så slår hon upp, och ur hofvarna flyga idel guldmynt, af hvilka I kunnen få plocka så många I viljen, ty jag vill göra er allesammans rika och lyckliga.»

»Det där låter ganska godt», tänkte de bjudna; »Gud gifve blott, att det icke går nu som med Jöns bord!» — Men just så gick det, ty huru mycket än Toffel ropade åt sin åsna: »Slå upp!»

så stod hon alldeles stilla, till stort bryderi för den arme Toffel, som slutligen blef så förargad öfver sin åsnas envishet, att han begynte slå och sparka henne af alla krafter, hvilket ock till slut hade den påföljden, att hon verkligen slog upp, men icke var det något guldmünt som därvid kom i dagen. Nu kunde vänner och fränder icke längre hålla sig allvarsamma, utan alla människor utskrattade den stackars Toffel, som hvar han gick fram i byn förföljdes af ropen: »Åsna, slå upp! ha ha! Åsna, slå upp!»

Det hjälpte icke, att Toffel gick att söka dvärgen, ty han fann honom icke, utan måste vända om helt nedslagen och liksom den äldre brodern tjäna fadern såsom dräng, och så snart man talte om åsnan Toffel, visste minsta barn hvem som menades.

Nu ville också den yngste brodern Mårten ut i världen. Han hade alltid varit den förståndigaste och eftertänksammaste, äfvensom den frommaste och lydigaste; men denna gång kunde faderns föreställningar dock ingenting uträtta. »Låt mig också få vandra ut, käre far», bad han; »kanske går det mig bättre än mina bröder, och om det också icke så gör, så tjänar jag er gärna som dräng, och då är det sedan ingen skillnad mellan mig och mina bröder.» — »Så vandra då af i Guds namn», sade fadern; »men se dig försiktigt för», och därmed gaf han honom hans arfvedel.

Äfven Mårten kom till samma skog som hans bägge bröder och träffade den gamle dvärgen, som sade till honom: »Mårten, jag vet du är en bra gosse, from och redlig. Jag vill ge dig en gåfva, den sista jag ännu har att gifva, om du ger mig din arfvedel. Här är en duktig knölpåk; när du säger till den: *Knölpåk, var verksam!* så slår han alla, som råka ut för honom, bruna och blå. ända till dess du säger: *Knölpåk, var-oversam!* då han åter blir stilla. Jag är samme gubbe, som gifvit Jöns bordet Duk upp och Toffel Guldåsnan; men det är icke mitt fel, att de låtit värden på höjden här vid ändan af skogen stjåla dem ifrån sig. Dock, du tror mig visst icke?» — »Jo», svarade Mårten, »ni ser mig

alltför ärlig ut för att kunna vilja bedraga mig. Här är min arfvedel, gif mig nu i stället er knölpåk.»

Så var nu bytet gjort, och dvärgen förmanade Mårten att taga sig väl till vara för den bedräglige värdshusvärden.

Mot aftonen kom Mårten, liksom hans bröder hade gjort, till värdshuset vid ändan af skogen och tog där kvarter. Hela sin arfslott hade han redligt lämnat dvärgen, ty han tänkte: »Om du ock skulle vara en bedragare, så vill jag likväl vara ärlig, ty ärlighet varar längst, säger ordspråket.» Därför begärde han nu endast litet bröd och dricka för några skillingar, som han förtjänat genom arbete hos fadern, och begaf sig därefter till hvila, tagande sin knölpåk med sig; men sade dessförinnan till sitt värdfolk: »Akten er, gode vänner, att ingen kommer in i min kammare och säger: Knölpåk, var verksam! Det kunde gå den rätt illa, därför varnar jag er.»

»Nå, min gubbe», sade värdinnan till sin man, så snart de blifvit ensamma, »har du icke märkt något? Här är säkert åter något att förvärfva, och alla goda ting äro ju tre.» — »Ja visst», svarade värden; »men hvem vet, huru det kan förhålla sig med knölpåken? Saken förefaller mig betänklig.» — »Min käre Michel», inföll hustrun, »du är ett nöt och blir ett nöt, så länge du lefver. Hvem vet, om icke knölpåken tillskyndar oss mera lycka än både bordet och guldåsnan. Kanske den kan göra oss unga och friska och vackra till och med!» — »Nå ja, min gumma, du kan ändå ha rätt, och så snart han väl somnat in, skola vi båda två gå dit upp och försöka hur det vill gå.»

Därpå gingo de upp. Mårten, som väntat deras besök, hade väl aktat sig för att insomna, men låtsade dock sofva rätt tungt och snarkade af alla krafter. Då smögo sig värden och värdinnan utan fruktan in i rummet och värden ropade genast: »Knölpåk, var verksam!» Knölpåken lydde, men på ett sätt, som de visst icke väntat sig; ty den började erbarmligen mörbulta dem båda två öfver axlar och rygg, armar och ben, till stor förnöjelse för

Mårten, som nu också ropade: »Knölpåk, var fullt verksam!» Och nu föllo slängarna tätt som hagel, och hvart det äkta paret flydde undan, var knölpåken efter dem, från vinden ända ned i källaren. Då måste de i sin nöd åter bege sig till Mårtens kammar och ropade till honom: »Herre, käre herre, låt den fördömda knölpåken hvila, och förbarma er öfver oss; vi blifva ju annars värre mörbultade än biffstek och kalops.» Då ropade Mårten: »Knölpåk, var overksam!» och genast lydde han; »men», tillade Mårten, »nu edra bedragare, skolen I också i morgon gifva mig bordet Duk upp och guldåsnan, som I narrat från mina bröder.» — »Ja, ja, o Gud ja! käre nådige herre», ropade de i sin ångest, medan svedan af slagen ännu kändes i hela kroppen. Men om morgonen sökte de göra undanflykter och sade, att hvad de yttrat dagen förut hade skett i ångesten; de hade icke vetat, hvad de då talat; något bord Duk upp eller någon guldåsna hade de aldrig sett eller någonsin hört talas om.

Mårten gjorde sig ej mödan att vara särdeles vidlyftig och var öfver hufvud icke vän af några långa tal. Han sade blott: »Knölpåk, var» — »Herre, käre nådige herre, för Guds skull!» skreko nu både värden och hans hustru. »Vi hafva nog af hvad vi fingo i natt; här har ni både bordet och guldåsnan!»

Mårten försökte dem och fann, att de voro de rätta. Bordet dukade sig, han fick en god frukost, och värden och värdinnan måste äta med, ehuru de förlorat all matlust. Åsnan slog upp, och guldmynt sprakade omkring som eldgnistor. »Behåll penningarna för mitt nattläger», sade Mårten, band sorgfälligt fast bordet på åsnans rygg, tog knölpåken i handen och kom mot aftonen hem till byn med de tre undergörande tingen.

»Så sant jag lefver», sade fadern, »är icke Mårten också hemma inom tvenne dagar likasom de andra och kommer väl på samma sätt, och alla i byn skola ännu en gång hålla oss för narrar!»

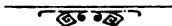
Gamla och unga i byn voro verkligen redan församlade,

skrattade, gycklade och fröjdade sig på förhand högeligen åt hvad som nu hända skulle, och en hel flock af de kära släktingarna; fastrar och mostrar, farbröder och morbröder, kusiner af båda könen och hvad de allt voro, trängde sig in i stugan för att se och höra. »Den ene», tänkte de, »kom med ett bord, den andre med en åsna; nu kommer denne med både bord och åsna; nu måste det bli dubbelt att skratta åt.»

Men Mårten lät sig ingenting bekomma, utan lyfte ned bordet från åsnan, satte det midt på golvet och sade: »Duk upp, bord!» och genast stod bordet fullt af de härligaste rätter och i hvarje hörn en flaska kostligt vin; men de kära släktingarna blefvo icke bjudna att deltaga i undfågnaden. Sedan ropade han till guldåsnan: »Åsna, slå upp!» och åsnan slog upp, så att guldmynten yrde omkring. Nu blefvo släktingarna helt allvarsamma, och när Mårten tillsade dem att uppsamla penningarna, läto de icke säga sig detta två gånger, utan tumlade om hvarandra och gäfvö hvarandra rätt duktiga stötar för att komma åt de glänsande mynten.

»Nu», sade Mårten, »måste jag likväl gifva er en liten minnesbeta för det I skrattat ut och bespottat min far och mina bröder — Knölpåk, var verksam!» Och nu dansade knölpåken med stor flit på dem allesamman och förföljde dem genom hela byn till dess äntligen Mårten förbarmade sig öfver dem och tillsade sin knölpåk att åter vara stilla.

På detta sätt fingo de stor aktning för Mårten, i synnerhet som han ofta bjöd dem till sitt själfdukande bord. Men för åsnan hade de ännu större vördnad, som man väl kan tänka; ty när en åsna har guld, så är hon alltid ett högst aktningvärdt djur. Den största och djupaste vördnaden hyste de dock för knölpåken; ty det veten I ju, att det dock i själfva verket är käppen, som regerar och befäller här i världen.



DOKTOR ALLVETANDE.

Det var en gång, jag tror i Schlaraffenlandet, hvartill denna tilldragelse bäst passar, en fattig bonde, som lefde i en liten dålig by och hade i arf af far och farfar fått namnet Kräfte; men då det i allt för honom gick framåt, som vi snart få se, så var han ju ingen Kräfte, utan hette blott så. Folket i byn sade, att han var ett dumhufvud, men däraf trodde han ej en bokstaf, ty han tänkte vid sig själf: »Du har likväl stora tankar i hufvudet, det fattas dig blott att kunna meddela dem.» Och så måtte det väl äfven hafva varit. I hufvudet lågo de stora tankarna visserligen, men lika säkert är det, att ingen enda slapp ut, så väl behöll han dem gömda i sin hjärna. Men att de voro rätt stora tankar, slöt han däraf, att de alltid gingo ut på att han skulle blifva en stor, förnäm och rik man, för hvilken alla människor borde buga sig och som alltid kunde göra sig goda dagar utan att behöfva arbeta. Han blef emellertid hvad han var: en fattig bonde, men med stora tankar.

En dag hade han med sina två magra oxar kört ett lass ved in till staden och sålt det till en stor och förnäm läkare för två riksdaler. När han fick sina penningar, satt doktorn till bords, åt och drack det bästa och raraste som fanns, och rummet, hvaruti han spisade, var så präktigt och ståtligt. Då utkläcktes den första stora tanken ur vår Kräftas hufvud: han tänkte, om jag kunde blifva en sådan doktor, så behöfde jag intet mera! Att han kunde blifva det, ansåg han icke omöjligt, men huru det skulle

gå till, det visste han icke. Således blef han ännu en stund stående villrådig, men fattade slutligen mod och frågade läkaren, om ej också han kunde blifva doktor, ty han ville det så gärna. »Jo visst», svarade denne, »om du får veta hemligheten, så kan det gå ganska lätt, och jag vill förtro dig den. Du skall sälja dina oxar och din vagn och köpa dig en abc-bok, men den måste vara inbunden i guldpaper och på sista bladet i boken hör den röda tuppen stå, som hackar olydiga barn. Just en sådan abc-bok måste det vara, annars gagnar den dig på intet vis. Sedan låter nu måla dig en skylt med dessa ord: Här bor doktor Allvetande. Därefter skaffar du dig sådana kläder, som passa för en medikus, nämligen en rabarberfärgad rock och en blomig väst, som räcker ned till knäna, hvarigenom du får ett lärdt och förnämt utseende; ty du är visserligen ganska förständig, men du ser icke så ut, och därpå beror det dock egentligen; men rocken skall hjälpa alltsammans. Dessa trenne ting äro nödvändiga. Vill du, så kan du dessutom gå på apoteket och köpa dig några medikamenter, hvilka som helst. Dem kan du blanda tillsammans huru du behagar, därmed är icke så noga, ehuru det också något litet hör till doktorerandet. När du någon gång ej rätt vet, hvar du skall hörja eller sluta — ty sådant händer ock understundom — så tar du ett glas friskt vatten och dryper något medikament däri, så att vattnet får färg och lukt af droppar. Däraf förordnar du 20 à 30, men, för allt i världen, icke flera, ty annars kunde den sjuke komma att taga in för sista gången. Hjälpa de där dropparna icke, så underhålla de likväl läkaren.»

Bonden gjorde ganska noggrannt hvad honom blifvit föreskrifvet och började därefter genast att praktisera. Sedan han därmed fortfarit någon kort tid, hände det, att från en rik grefve blefvo några påsar med guldmynt stulna, utan att man kunde upptäcka hvem som föröfvat stölden, ehuru man gjorde många efterspaningar och utlofvade en stor belöning därför. Slutligen sade man: »Doktor Allvetande, som vet allt, måste väl också veta

detta.» Grefven tänkte: det är sant, lät genast spänna för sin vagn och for till byn, där skylten gaf honom tillräcklig anvisning. Han stannade alltså där, steg in till vår doktor och frågade honom, om han vore doktor Allvetande: »Ja visst», svarade bonden, »hvem skulle väl eljest vara det?» Nu berättade grefven, att mycket penningar blifvit stulna från honom, men att man icke kunnat upptäcka hvilka tjuvarna varit. Han bad därför doktorn vara så god och komma med för att undersöka saken, ty husstjuvar måste det utan tvifvel varit. Diktorn lofvade att komma, men förbehöll sig, att hans hustru Ursula måtte få följa med, hvartill han hade sina giltiga skäl, ty Ursula gaf honom alltid goda råd.

Ursula fick alltså följa med. Hon satte på sig den bästa hatt hon hade och klädde sig i sin vackraste klädning, ty hon hade ju nu blifvit doktorinna och åkte till och med i en grefves vagn och i hans sällskap.

När de kommo till grefvens slott, var middagstiden inne, och doktorn blef tillika med sin fru bjuden att spisa vid grefvens bord. Så snart de intagit sina platser, kom en betjänt in med en kostlig rätt, som luktade ganska rart i bondens näsa. Då stötte han sin hustru i sidan och sade: »Se Ursula, det är den första!» Han mente nämligen, att det var den första rätten, men betjänten, som tillika med sina kamrater stulit penningarna och redan förut hyste en viss farhåga för doktors allvetenhet, trodde honom nu hafva sagt, att han vore den förste tjuven. Detta berättade han för sina kamrater, hvilka däraf intogos af stor fruktan.

När den andre betjänten inbar andra rätten, stötte doktorn åter sin hustru i sidan och sade: »Ser du, Ursula, det är den andra!» då betjänten lagade, att han snart kom ut. Den tredje betjänten gick det icke bättre. Nu kom den fjärde med ett öfvertäckt fat, och grefven, som ville pröfva sin doktors kunskap, bad honom säga hvad som var däri, emedan han ju vore doktor Allvetande. Diktorn råkade nu i stort bekymmer och utropade i sin

ångest: »Du stackars Kräfta!» Och se, händelsen gjorde, att det verkligen var kräftor på fatet. Grefven var utom sig af förvåning och sade: »När ni visste detta, så vet ni utan tvifvel också hvem som stulit penningarna.»

Nu ryckte en betjänt doktorn oförmärkt i rocken och gaf honom en hemlig vink att gå ut. Där stodo de fyra betjänterna, hvilka stulit penningarna, och ville gärna gifva dem tillbaka, blott han gafve sitt löfte att icke förråda dem, ty då kommo de alla i galgen. De lofvade honom alla penningar de ägde, om han ville skona dem i detta fall, samt förde honom sedan till stället, där det stulna guldmynstet var gömdt. Härmed var doktorn tillfreds och gick tillbaka in till grefven.

När måltiden var afslutad, sade han: »Nu vill jag se efter i min bok, hvar de stulna penningarna äro.» Därpå började han bläddra i abc-boken efter tuppen. Men det var ännu en femte betjänt på grefvens slott, som noga betraktade doktorn, medan han så letade i boken. »Den karlen ser ju så dum ut som ett spån», tänkte betjänten, »hvad kan väl en sådan veta?» Men han var likväl icke rätt säker, emedan han hade ett ondt samvete, och kröp därför in i den stora spisen för att lyssna på hvad doktorn skulle säga.

Emellertid hade vår doktor under bläddrandet i abc-boken icke lyckats få rätt på den granna tuppen, hvarför han började åter vända om bladen det ena efter det andra, under det han vätte på fingrarna, och sade: »Jag vet likväl, att han är där, och skall väl få fram honom.» Betjänten i spisen trodde, att doktorn menade honom, hvarför han sprang bestört ut bakom spisskärmen och sade till de andra: »Den fördömde karlen vet också allting!»

Nu visade doktorn grefven hvar det stulna låg, men hvilken, som tagit det, ville han icke säga, hvarför han ock skördade belöningar från båda hållen. Grefven gaf honom en stor summa penningar för det han tillrättaskaffat det stulna, och betjänterna gafvo honom allt hvad de ägde, på det han ej skulle röja dem.

Dessutom utbreddes sig öfverallt ryktet om hans allvetenhet, och han blef genom sina kurer allt rikare och rikare, ehuru de aldrig hjälpte, utom när den gode Guden hjälpte; dock behöll doktorn alltid ensam hedern. Med ett ord, vår Kräfte blef en rik och ryktbar man och stod i allmänt anseende såsom den allvetande doktorn.

Några kloka hufvuden hade väl kommit hans vishetskälla på spåren och försäkrade, att det var ur en abc-bok, han hämtade hela sin allvetenhet; men hvem kunde väl tro sådant orimligt för-tal? Vår doktor själf skrattade blott åt dem, kallade dem dum-hufvuden och fick allt godt och beskedligt folk på sin sida.



STORHJÄRTA ELLER DEN TAPPRE SKRÄDDAREN.

I en liten stad bodde en skräddare, som sydde kläder åt alla dess invånare. Men han fann sig föga road af detta sitt handverk, hvilket han ansåg alltför ringa och lätt samt ovärdigt en karl. Det passade, efter hans tanke, blott för fattiga änkor samt fader- och moderlösa flickor, hvilka väl äfven borde hafva något att försörja sig med. Också hade han funnit, att man ofta gjorde narr af skräddarne och deras yrke, just därför att karlar och ej kvinnor idkade detsamma.

Detta kunde vår skräddare ej smälta. Det föll honom in, att han, som hade sådan öfning att sticka med nålen, väl också utan svårighet kunde lära sig att sticka med svärdet och att han lika lätt skulle kunna sköta sabeln som saxen, hvilken väl kunde betraktas som ett tvåhuggande svärd. Dessutom var han ej ovan att hugga till. »Kan inte jag bli soldat så väl som någon annan», tänkte han, »och är jag väl soldat, så kan jag ock bli general eller kanske ännu mera; men blefve jag ock blott korpral, så kan ingen hindra mig att ha lika mycken tapperhet som någon general.»

Under så stora tankar satt en gång vår lille skräddare helt overksam med nålen i handen, och framför honom låg en sirapsmörgås, med hvars betraktande han ville fägna sina ögon, förrän han förtärde den. Men nu kommo näsvisa flugor och slogo

ned på sirapen. Vål jagade han bort dem med klådeslappen, som han höll i handen; men som han var alltför mänsklig att genast låta striden gå på lif och död, så kommo de strax tillbaka, och då de alldeles icke tycktes vilja skona hans sirap, blef han med rätta förbittrad öfver en sådan snällhet och i sin vrede dödade han sju flugor i ett enda slag.

Denna bragd gjorde honom själf förvånad. »För tusan!» utropade han, »hvad jag likväl är för en stor man!» Han begrep knappast, huru han kunnat utföra en sådan hjältedat, och skulle visst ej trott det, om han icke sett det med egna ögon; men nu märkte han tydligt, att han måtte vara född till något bättre än skräddare. Han kastade ifrån sig sitt arbete och öfvergaf skrädderiet för alltid samt band om lifvet ett bälte, hvarpå i stora gyllne bokstäfver stod att läsa: »Sju slagna i ett hugg!» hvilka ord han själf insytt med guldtråd. Dessutom hade han låtit göra sig ett blankt harnesk, hvilket han nu pådrog; men att skaffa sig ett svärd glömde han bort, eller också ansåg han ett sådant öfverflödigt, ty han menade väl, att harnesket skyddade honom tillräckligt.

Så utrustad tågade han ut i världen att söka sig lycka, och som han icke borde vara mindre stor till namnet än till tankarna, kallade han sig Storhjärta.

Han begaf sig till en mäktig konungs rike och gick genast in på borggården, där han, trött af sin långa vandring, insomnade. Hofbetjänerna, som gingo fram och tillbaka, märkte det blänkande harnesket, och sedan de läst de prunkande orden på den sofvandes hålte, skyndade de att berätta det för konungen sägande, att denne man säkert vore en tapper krigare, som en gång kunde göra konungen stor nytta, om ett krig utbröt.

Konungen lät kalla honom och frågade, om han ville taga tjänst hos honom. »Ja», svarade Storhjärta; »därför har jag kommit hit; men jag måste hafva ett svärd, emedan jag på hitvägen brutit sönder mitt under en strid med en jätte.»

Nu fick han tjänst, svärd och hederlig sold samt blef af alla högt aktad och väl bemött, emedan man hyste fruktan för hans stora tapperhet.

Så snart han märkte detta, blef han högmodig och trotsig samt sökte gräl med sina kamrater. Likväl vågade ingen mäta sig med en, som i ett hugg dödat sju; ty han skulle ju ganska snöpligt kunnat afvisa den, som ensam vågat möta honom. Alla sågo därför ganska snedt på den nye stridsbrodern, och efter där-om träffad öfverenskommelse sins emellan, gingo de allesamman till konungen och begärde sitt afsked, om Storhjärta komme att stå kvar i tjänsten.

Konungen och hans råd kommo nu i ett svårt bryderi; ty afskedade man Storhjärta, så kunde han lätt förstöra både folk och land samt göra sig själf till konung; och gáfve man åter krigsfolket afsked, så vore det ännu sämre, ty då kunde Storhjärta ännu lättare göra allt hvad han ville. »Vänta ännu något litet», sade konungen till krigsfolket; »jag vill söka tänka ut ett medel att på ett lämpligt sätt aflägsna den där Storhjärta.»

Sedan nu konungen hade betänkt sig, lät han kalla Storhjärta och sade till honom, att han rätt väl visste hvad för en stor och tapper kämpe han vore; därför skulle han nu också hjälpa sin konung emot tvenne jättar, som hade sitt tillhåll i en stor skog och tillfogade hans folk mycken skada genom röfvande och mördande. Han skulle få hundra ryttare till biträde, och om han väl uträttade detta värf, skulle han blifva konungens måg och få halfva konungariket till bröllopgåfva. I sitt sinne tänkte konungen emellertid, att detta värf blefve Storhjärta omöjligt att utföra, och att han på detta sätt bäst kunde blifva kvitt den farlige tjänaren.

Storhjärta svarade utan att besinna sig, att han vore färdig att göra konungen och riket denna tjänst, men att han alldeles icke behöfde de hundra ryttarne till biträde.

Han förfogade sig nu till skogen och lät sina ryttare stanna

vid skogsbrynet, hvarefter han gick ensam in i skogen, lyssnade och tittade. Det dröjde ej länge, förrän han fann jättarne sofvande under ett träd och snarkande så hårdt, att grenarna på träden rundt omkring sviktade. Strax plockade vår skräddare sina fickor fulla med stenar, klättrade upp i trädet, under hvilket jättarne snarkade, och slungade sedan en hvass sten midt i pannan på den ene jätten, så att han vaknade och frågade den andre, hvarför han slagit honom. Denne svarade, att han icke rört honom, utan hela tiden sofvit ganska tryggt. När de nu åter inslumrat, kastade Storchjärta en sten i pannan på den andre jätten, hvilken vresigt frågade sin stallbroder, hvarför han slagit honom. Denne svarade på samma sätt, att han sofvit helt godt och icke ofredat honom. Sedan de å nyo insomnat, började nu skräddaren kasta stenar så häftigt han kunde i bådassansikten. Då foro de upp båda på en gång samt började så häftigt skrika och tråta, att rytterne vid skogsbrynet tänkte: nu går det löst, och voro ej litet glada, att de själfva voro i säkerhet.

Emellertid ryckte jättarne upp träd med rötterna och slogos så tappert därmed, att de snart båda två dignade ned och gáfvo upp andan. När skräddaren märkte, att det hade kommit så långt, steg han ned ur trädet, gaf med sitt svärd de redan döda jättarne här och där några sår samt gick sedan till rytterne och sade, att de nu kunde hämta jättarne, ty han hade dödat dem och lagt dem under ett träd. Rytterne trodde icke, att det vore möjligt; men då de verkligen funno jättarne döda utsträckta på marken, måste de väl tro hvad de med egna ögon sågo.

Man kan föreställa sig i hvilket bekymmer konungen råkade, då skräddaren nu utkräfdde sin belöning: prinsessan och halfva riket. Sägare rent ut nej vågade han icke; men ännu vore dock ett och annat att uträtta, innan löftet kunde uppfyllas. »Nå, så säg hvad det är», sade skräddaren med trotsig ton, »och jag vill utföra det.» Konungen förskräcktes än mer öfver denna dristighet och tänkte för sig själf: »Här har jag råkat väl ut.» Dock fattade

han mod och sade: »En enhörning gör här i landet stor förödelelse på både människor och djur; får han ostörd så fortfara, så blir här visst intet rike att ärfva. Sök därför att fånga detta förfärliga odjur.» — »Nå, jag vill då fånga det», svarade skräddaren; »gif mig blott några starka tåg.»

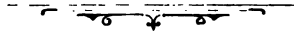
Han fick hvad han begärde, tog åter sina ryttare med sig, men lämnade dem vid skogsbrynet och gick ensam in i skogen, där enhörningen uppehöll sig. Så snart denne fick se skräddaren, kom han rusande emot honom; men denne vek undan, till dess enhörningen var honom helt nära, då han hastigt sprang bakom en ek. Enhörningen rände i sin ifver det långa hornet tvärt igenom ekens stam, och nu stod han där vackert. Skräddaren skyndade att medelst de medhafda tågen slå en rännsnara kring hans hals och fastband den andra ändan af tåget vid ett annat träd så hårdt, att när enhörningen började försöka draga upp eken med rötterna, så strypte han sig. Därpå högg och stack vår tappre skräddare rätt käckt på den döda enhörningen.

När konungen blef underrättad om denna seger, bad han sin tillkommande måg att äfven befria landet från ett oerhördt stort och grymt vildsvin, som likaledes gjorde svåra härjningar. »Ja, må ske», svarade skräddaren; »men gif mig också sedan hvad ni lofvat, annars blir det aldrig väl oss emellan.»

Han gick till skogen, lämnade som vanligt de hundra jägare, konungen skickat med honom, vid skogsbrynet och gick ensam in i skogen. När han fick se vildsvinet, retade han det och var ej sen att begagna sina ben, då det förföljde honom. Ändtligen kom han till ett litet kapell, hvars dörr stod öppen. Han sprang in och svinet efter; men han, lättare och vigare, hoppade ut genom ett fönster och stängde dörren, under det svinet ännu letade efter honom i kapellet. Nu var vildsvinet fångadt och det tredje storverket fullbordadt.

Konungen vågade nu icke längre uppskjuta uppfyllandet af sitt löfte, utan prinsessan måste bekväma sig att taga skräddaren

till sin gemål, ehuru hon långt hellre förmålt sig med en prins, om han också icke utfört så stora hjältedater. Detta bekymrade emellertid vår skräddare föga, och då han blef konung Storhjärta, hyste alla kejsare, konungar och furstar, som voro hans närmare eller aflägsnare grannar, en synnerlig vördnad för hans stora tapperhet och lämnade honom och hans land i ro, så länge han lefde.



LUNKENTUS.

En konung uti Arabien fick till gemål en prinsessa från Amerika, och när de hade varit gifta ett års tid, blef drottningen fruktsam, och som konungen hade stor lust att veta, om han skulle blifva far åt en prins eller en prinsessa, lät han öfver hela landet kungöra, att hvilken som kunde säga honom, af hvad kön drottningens lifsfrukt skulle blifva, den skulle bekomma hederlig vedergällning, så att äfven hans barn skulle få godt därpå, så länge de lefde. Nu var där i landet en gammal gumma, som hade mycken kunskap i dylika saker; hon försummade icke att infinna sig på slottet, och så snart hon blifvit anmäld, lät konungen henne genast få företräde, då hon sade: »Efter den kungörelse, Eders Maj:t låtit utgå, är jag hitkommen att förkunna hvad Eders Maj:t önskat veta.» Konungen svarade: »Kan ni säga mig detta, så är ni ganska välkommen, min gumma, och eder belöning skall blifva sådan, som i kungörelsen är utfäst.» Då sade hon: »Jag vill då gifva Eders Maj:t tillkänna, att det nu blir en prinsessa, och nästa år likaså och äfven tredje året; men sedan blir det icke flera arfvingar. Ett är dock att väl iakttaga: Eders Maj:t må ej låta dessa tre prinsessor gå under bar himmel, förrän de allesamman fyllt sitt sjunde år, i annat fall blifva de af en sky borttagna.» — »Godt, min gumma», svarade konungen, »jag vill lägga dina ord på hjärtat, och ser jag, att din spådom slår in, så var viss om rik vedergällning.»

När nu tiden var inne, födde drottningen en prinsessa; andra

året likaledes, och tredje året födde hon den tredje prinsessan, alldeles såsom gumman hade förutsagt, och då konungen fann, att gumman spått sant, var han ock mån om att följa hennes råd och förbjöd vid strängaste straff, att de tre prinsessorna skulle få gå ut före den tid gumman nämmt. Men då den yngsta prinsessan var nära sju år gammal, fick konungen ofrid och drog ut i krig med hela sin här. Då satte han tolf drabanter att hålla vakt om de tre prinsessorna, så att de ej skulle få komma under bar himmel, förrän de alla tre fyllt sitt sjunde år. När så konungen farit bort, hände sig en sommardag, då det var särdeles vackert väder, att den äldsta prinsessan låg uti fönstret och såg ned i trädgården. Hon tyckte sig aldrig hafva sett den så skön och bad därför drabanterna, att hon och hennes systrar måtte få gå dit endast en helt kort stund för att plocka några blommor; men de svarade, att de ej vågade det, emedan sådant var af konungen vid strängt straff förbjudet. Då bjöd prinsessan dem penningar och lofvade dem slutligen 12 dukater hvardera, om de ville uppfylla hennes önskan. Penningen, som bedragit mången, bedrog äfven dessa, så att de togo prinsessorna med sig i trädgården; men knappt hade de där inträdt, så kom en sky och tog bort alla tre systrarna. Då blefvo drabanterna illa till mods; elfva af dem begåfvo sig genast på flykten, men den tolfte gick upp till drottningen, föll på knä och bad om nåd. Drottningen lofvade honom nåd, blott han genast berättade hvad som händt, och när hon nu erfor det, blef hon så öfverväldigad af sorg, att hon dånade. Genom hennes hofdamers tillhjälp kom hon dock åter till sans igen och skref till konungen, hvad som hade tilldragit sig. Konungen skref tillbaka och befallde, att så många fartyg, som funnos till hands, skulle genast rustas ut att höra efter öfverallt, om det fanns någon spaning hvart prinsessorna tagit vägen; men det var allt förgäfvets.

Kort därefter kom konungen hem med hela sin här, och då han mönstrade sitt garde, var där en fänrik och en sergeant, som fingo afsked, äfvensom en soldat; dock blefvo fänriken och sergeanten

försäkrade om årligt underhåll, men soldaten fick intet, hvarför han anhöll hos konungen, att efter som han tjänat i tio år och nu icke fått sig tillerkändt något underhåll, han åtminstone måtte få behålla sin ränsel och sin värja, hvilket blef honom tillåtet.

När nu soldaten gick ifrån mönstringen, begaf han sig till staden, där han tog sitt kvarter hos en änka. Första natten han sof i hennes hus, drömde han, att han var ute och for omkring uti världen, men hvad han for efter kunde han ej ge besked om, när han för sin värdinna förtäljde sin dröm. Andra natten hände honom detsamma, och äfven tredje natten hade han samma dröm, men tyckte nu, att det var prinsessorna han for efter och att han fått reda på hvar de vistades. Då han nu vaknade om morgonen, beslöt han att taga mod till sig och hos konungen anmäla, att han ämnade uppsöka prinsessorna; men att gå ensam, tänkte han, blefve nog svårt, jag vill därför taga fänriken och sergeanten med mig, hvilka fingo afsked på samma gång som jag. Han gick därför till dem, och de voro redo att följa honom. Så gingo de alla tre upp till slottet, där soldaten anmälde sig och genast fick företräde. »Hvad vill du, min gosse?» frågade honom konungen. »Jo, Eders Maj:t», svarade soldaten, »jag har nu i tre nätter drömt, att jag for omkring i världen, och tredje natten fick jag den upplysning, att det var efter prinsessorna jag sökte, och jag tyckte mig äfven finna dem; därför vill jag nu, jämte fänriken och sergeanten, gifva mig ut på en sådan färd och med all flit bjuda till att återfinna Eders Maj:ts döttrar.» — »Godt, min gosse», svarade konungen, »är du och ditt sällskap i stånd därtill, så kan du vara viss om, att din och de andra bådás belöning skall blifva ganska riklig.» Därpå lät konungen gifva dem hvar sina hundra dukater jämte häst och sadel samt önskade dem lycklig resa.

De begåfvo sig nu åter ned till staden, och då de kommit dit, sade fänriken till de båda andra: »Efter som vi nu hafva penningar, så lät oss gå in på en källare och taga oss ett glas vin.» — »Det mån I göra», sade soldaten; »men jag rider hem och

lagar i ordning matsäck åt oss, och i morgon, innan det blir dager, skola vi alla tre fortsätta vår resa.»

Soldaten gjorde som han sagt; men de andra båda gingo in på källaren och satte sig att dricka. Sedan gåfvo de sig i spel med några andra källarkunder och spelte bort alla sina penningar. När det nu vardt dager, red soldaten först till fänriken och sedan till sergeanten, men fann ingendera hemma, hvaraf han kunde förstå, att de ännu sutto på källaren. Deras hästar stodo också ännu kvar därutanför, och då han kom in, fann han dem sofvande vid bordet, väckte därför upp dem och frågade hvad de tänkte på, som ännu dröjde kvar i staden; finge konungen veta sådant, så blefve de allesamman olyckliga. De gjorde en ganska bedröflig uppsyn och svarade: »Käre bror, har du ej så mycket, att vi kunde få oss litet frukost, vi ha spelat bort alla våra penningar.» — »Så har jag också gjort», svarade soldaten; »men kanhända, att någon af mina dukater fallit ned i fodret på min gamla rock.» Verkligen fann han också två dukater, för hvilka de nu åto frukost, hvarefter de satte sig till häst och anträdde resan.

När de hade ridit en tjugu mils väg och började känna sig ganska trötta, kommo de till en stor skog, hvarest var en vacker grön äng, där de beslöto att hvila. Sedan de bundit sina hästar, lade fänriken och sergeanten sig att sofva, men soldaten tog under tiden upp sin matsäck och började äta med god smak. Då han därvid betraktade sina sofvande följeslagare, gjorde det honom ondt om dem, efter som han visste, att de ej fått mat på länge, hvarför han tog och skar af ett stycke ost och bröd och lade det under hvarderas hufvud. Därefter väckte han dem, och då de nu blefvo varse osten och brödet, ropade de högt till i glädjen och sade: »Ack se, hvad Gud är nådig, som sändt oss mat från himmeln, medan vi sofvit!» De åto sig nu mätta och begåfvo sig därefter ånyo i väg.

Sedan de nu farit omkring 40 mil, kommo de åter till en stor skog, hvarest de mötte ett troll, som var en half mil långt och

en fjärdedels mil bredt. Fänriken och sergeanten blefvo vid denna syn så rädda, att de genast ville vända om igen; men soldaten ropade hurtigt till dem: »Hvilka mesar I ären! Om själfva hin kom, skulle jag ändå rida fram!» drog så sin gamla värja och red fram emot trollet. Detta frågade helt höfligt: »Hvart ämnen I eder, go' herrar?» — »Jo», svarade soldaten, »vi söka efter trenne prinsessor, hvilka af en sky blifvit borttagna från konungen af Arabien.» — »Ja så», sade trollet, »då hafven I ännu 20 mil att rida; när I tillryggalagt dessa, kommen I till ett högt berg, såsom det synes för edra ögon, men det är i själfva verket ett helt landskap, som är förtrolladt, och där råder ett troll, som är konung öfver allt hvad troll heter. Denna trollkonung är för närvarande icke hemma, utan tillika med tvenne af sina prinsar borta på bröllop; därför måsten I skynda eder dit, så att I kunnen råka prinsessorna, medan de äro ensamma.»

Därpå skildes trollet ifrån dem, och de fortsatte sin resa. Sedan de ridit i åtta dagar och nätter, kommo de till det omtalade stora berget, hvilket de omöjligen kunde komma uppför med hästarna. Soldaten tog då sin ränsel och värja och gaf sig uppför. När han så kommit upp, fick han på berget se ett tåg, hvars ena ända han kastade ned till fänriken och sergeanten, som ännu stodo nedanför berget, samt drog dem upp på detta sätt. När de alla kommit upp, begynte de gå framåt och kommo så till en järnport, uti hvilken satt en nyckel, som vägde tio pund. Då sade soldaten till fänriken: »När vi ännu tjänade vid gardet, brukade ni alltid gå framför kompaniet, därför bör ni ock gå först härin.» — »Det må hin göra», svarade fänriken, »utan har du varit förut hela vägen, så får du också gå förut här, ty jag är rädd att fan själf bor därinne.» Då tog soldaten sitt svärd och satte i hålet på nyckeln och vred på detta sätt upp låset. Nu gingo de in alla tre och kommo först in i ett stort rum, hvilket var alldeles tomt; men i en vrå lågade en spiseld, hvarest stod en gryta med vatten och kokade högt upp i sky. Nu fick soldaten syn på en annan

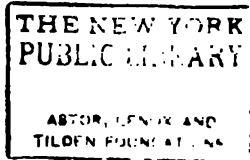
dörr, genom hvilken de kommo in i rummet bredvid, som var fullt af bössor och andra vapen samt krutpungar. »Hå», sade soldaten, »blir det ej annat utaf, så kunna vi taga hvar sin bössa och gå ut i skogen och skjuta oss vildt, som vi kunna koka här i grytan.»

Följande dagen tog också soldaten fänriken med sig och gick på jakt, men sergeanten skulle under tiden vara hemma. Medan de så voro ute, kom en af prinsarne, som åtföljt trollkonungen, hem, och då han fick se den stackars sergeanten, frågade han honom, hvad han hade där att göra. »Ack, herre», svarade denne, »jag kommer från en lång resa och har gått hitin endast för att hvila mig litet.» Genast drog trollprinsen ut sitt svärd, högg hufvudet af sergeanten och kastade undan den döda kroppen. När nu soldaten och fänriken kommo hem, hade de med sig en hare, hvilken de skjutit. Soldaten ropade då på sergeanten för att visa honom den gjorda fångsten, men sergeanten var ingenstädes till finnandes. »Det var en stackare till karl, som ej kunde svälta en eller par dagar, utan skulle rymma sin väg», ropade soldaten och sade sedan till fänriken: »I morgon skall jag gå ut och se, om jag kan skjuta oss en hare till, då fänriken emellertid kan vara hemma och koka den, som vi redan hafva.»

Dagen därpå gick alltså soldaten ut på jakt, men under det han var borta, kom den andre trollprinsen hem, och då gick det fänriken på samma sätt som det förut gått sergeanten. Då soldaten återvände, gick han genast och tittade i grytan, där han fann sin hare ligga fastbränd i botten, och ingen fänrik syntes till. »Ack, jag fattiga människa», utropade han då, »hvilket sällskap har jag råkat ut för! De stackarne voro ej i stånd att svälta i två dagars tid och ha nu rymt sin väg båda två.» Så sprang han ur det ena rummet i det andra för att söka sina följeslagare, men fann dem ingenstädes. Medan han så sökte dem, kom han in uti ett rum, där han ej förut varit, och där bredvid var åter ett stort och tomt rum med en lucka på golvet. Soldaten bröt

med sin värja upp luckan, och då han fann en trappa därunder, begynte han gå den utför; men sedan han gått vid pass 30 steg, tänkte han: »Det här bär ända ned till afgrunden, det är bäst jag vänder om igen;» men då han nu skulle gå tillbaka, blef han varse, att så fort han gått ned, hade berget fallit till efter honom, så att han ej kunde gå opp, utan endast ned. »Nå väl», ropade han till slut, »det må gå huru det vill, om jag ock kommer ned i helvetet, skall jag likafullt fullborda min gång.» När han så hade gått ännu några och trettio trappsteg till, kom han till en stor dörr, gjord af silfver, hvori satt en guldnyckel, och öfver dörren stod en inskrift af bokstäfver, infattade med diamanter och andra ädelstenar; men som soldaten ej förstod denna skrift, klappade han på dörren, och då det ej kom någon och låste upp den, tog han mod till sig och öppnade den själf. När han då kom in i rummet där innanför, fick han se att väggarna voro af spegelglas och att i taket hängde guldkronor, infattade med dyrbara stenar. Soldaten stod en stund och speglade sig i väggarna, men blef nu varse en annan dörr, som var af bara guld, och när han klappade på den, ropade det innanför: »Kom in!» — »Aj», tänkte soldaten, »nu lär jag bli illa fast», men han tvekade dock ej, utan steg dristeligen in. Där inne fick han nu se alla tre prinsessorna sitta vid en båge och brodera med guld och silfver. De frågade honom genast hvarifrån han kom och hvem han var, ty de sågo, att han ej var något troll, utan en kristen människa. »Jo», svarade soldaten, »jag är ifrån Arabien och söker trenne prinsessor, som blifvit bortförda därifrån af en sky.» — »De prinsessorna äro vi; men Gud nåde oss för er, vi vänta i dag hem konungen, hvilken här är rådande, och kommer han, så tager han visst lifvet af eder, ty han är ett grymt troll och konung öfver allt hvad troll heter.» — »Det må då blifva därvid», svarade soldaten; »det fagnar mig dock, att jag hunnit så långt, att jag fått se mina nådiga prinsessor och förnummit, att något ondt icke vederfarits eder.» — »Vänta», inföll äldsta prinsessan, »jag kommer att tänka





på en sak; där inne i kammaren här bredvid hänger ett svärd, som är 30 alnar långt, och vid det svärdet hänger en flaska; om ni dricker ur den, så kan ni sedermera lätt handtera svärdet.»

Soldaten gick att bese det omtalade svärdet, och då det var så tungt, att han icke ens kunde röra det från väggen, tog han flaskan och drack därur, hvarefter han lyfte ned svärdet och gick åter in till prinsessorna. »Se så», sade han, »om nu själfva hin kom, skulle han sätta lifvet till.» I detsamma började hela slottet att darra. »Ack», ropade prinsessorna, »nu är han här!» Då ställde sig soldaten bakom dörren med det stora svärdet i handen, hvarmed han ämnade välkomna trollkonungen. Vid det denne stack in hufvudet, ropade han: »Hå hå, här luktar kristen!» — »Ja, det skall du bli varsé», svarade soldaten och högg med detsamma af trollets hufvud, så att det trillade under sängen, och tungan talade i munnen dessa ord: »Det skulle du ej hafva gjort.» Nu blefvo prinsessorna innerligen glada och tackade Gud, att de voro frälsta ur trollets våld. Soldaten deltog i deras glädje, men tänkte dock på sina båda följeslagare och sade: »Det är nu blott en sak, som gör mig ondt; jag hade en fänrik och en sergeant med mig hit, men de förmådde icke svälta ett par dagar en gång, utan rymde sin väg, och jag vet ej, hvart de tagit vägen.» — »Kanhända», svarade prinsessorna, »att de råkat ut för någon af trollprinsarne, som voro här, och att dessa tagit lifvet af dem.» — »Det skola de där prinsarne dyrt få betala», inföll soldaten. »Hvar äro de, att jag måtte få sända dem samma väg som deras konung?» — »Det behöfs icke», svarade prinsessorna, »ty så snart konungen vardt död, blefvo de också döda, hvar de än voro; men här har ni en pipa, med hvilken ni kan blåsa lif i alla kristna, som dött här i slottet, om det ock skett för 20 år sedan.» Då tog soldaten pipan och blåste i den, och strax infunno sig både fänriken och sergeanten. Soldaten frågade, dem hvarest de varit, och de berättade då, huru de satt lifvet till. Nu frågade soldaten prinsessorna, huru de allesamman kunde komma ur slottet.

»Jo», svarade de, »här är en utväg, men den är så smal, att ej mer än en i sänder kan gå den.» Därpå gick soldaten först, så prinsessorna efter hvarandra och slutligen fänriken och sergeanten. Sedan de så gått ett långt stycke, kommo de till ett håll, hvilket gick liksom en skorsten genom berget ända upp i dagen. När soldaten fick se detta, frågade han prinsessorna, om där funnos några linor, och sedan de visat honom hvarest sådana förvarades, sade han: »Då har det ingen nöd, ty jag har lärt sotaryrket, innan jag gaf mig in vid gardet», tog så ändan af ett rep i munnen och gick hålet uppför. När han kommit upp, hissade han upp fänriken och sergeanten samt gick sedan åter ned för att varsamt låta hissa upp prinsessorna. Han uppsökte en korg, hvilken han band fast vid repet, och på detta sätt upphissades af fänriken och sergeanten först den äldsta prinsessan, så den mellersta och sist den yngsta. Nu skulle äfven soldaten hissas upp, men som han ej fullt litade på sina kamrater, beslöt han att pröfva dem med att först lägga en sten i korgen. De började nu hissa, men då korgen hunnit halfva vägen, släppte de den hastigt åter ned och slog i detsamma igen öppningen där ofvan, så att nu stod soldaten där vackert. Fänriken och sergeanten drogo ut sina värjor och hotade prinsessorna att genast döda dem, om de icke svuro en dyr ed att ej upptäcka hvad som händt, utan säga, att det varit fänriken och sergeanten som frälst dem. Därpå förde de dem till Arabien, och hvilken glädje där blef, kan man väl tänka. Fänriken och sergeanten blefvo hållna som prinsar och skulle få de båda äldsta prinsessorna till gemåler; men dessa visste ställa så till, att något bröllop ej skulle bli af förrän de skaffat dem sådana af guld virkade kläder, som de burit i det förtrollade slottet.

Soldaten var emellertid icke för väl till mods, då han märkte, huru förrädiskt hans följeslagare handlade emot honom. Han företog sig nu att gå samma väg tillbaka som han kommit och blef så varse ett rum, där han förut ej varit. Pipan, hvarmed han kunde blåsa lif i folk, hade han väl hos sig, men den hjälpte

honom nu intet, utan han måste se sig om efter annan hjälp. I det nämnda rummet såg han en dräkt hänga, hvilken hade tillhört trollkonungen. Han letade i dess fickor och hittade där åter en pipa, hvilken han tog och blåste uti, och strax kom det fram en man, som var en fjärdingsväg lång och hade en lika lång staf af järn i handen. Den långe mannen frågade soldaten, hvad Hans Maj:t befallde, men soldaten blef så häpen, att han ingenting kunde svara. Dock frågade han till slut den långe hvem han var. »Jag har varit salig konungens farfars löpare uti tusende år», svarade denne, »och hoppas att jag nu får den nåden att tjäna Ers Maj:t.» Då frågade honom soldaten, hvad han hette, och han svarade Lunkentus. — »Ja så», inföll soldaten, »kan du lunka bra då också?» — »Ja visst», svarade Lunkentus, »jag tar hundra mil i hvert språng.» Då, tänkte soldaten för sig själf, har jag ingen nöd att komma till Arabien och se hur prinsessorna må. Han frågade sedan Lunkentus, om där fanns något att äta, ty han kände sig bra hungrig. »Jo, Ers Maj:t», svarade Lunkentus, »hvad som behagas.» Soldaten begärde blott litet smör och bröd, och strax kom Lunkentus in med en stor limpa jämte smör, hvaraf soldaten åt och frågade därefter Lunkentus, om där fanns brännvin också. »Ja visst», svarade denne, och gick så ut efter en hel remmare, som väl rymde en kanna. Då tog sig soldaten en så duktig sup, att, eftersom brännvinet var oförfalskadt, det började stiga honom åt hufvudet och han fann rådligast att gå till sängs, då Lunkentus frågade honom, om han ej först ville mönstra sin krigshär, emedan sådant vore vanligt hvar gång det blef en ny konung där i landet. »Hvad», ropade soldaten, »är här också en krigshär? Låt den komma hit till mig i morgon, så skall jag bese den.» Då fick Lunkentus att göra; men som han var en flink karl, så hade han innan dagningen samlat ihop hela hären och gick nu in till soldaten, för hvilken han förkunnade, att alla generalerna stodo därutanför och väntade Hans Maj:ts befallningar. »Hvad», sade soldaten, »äro de redan här? Huru skall jag då få

mig någon passande dräkt att taga emot dem uti?» — »Det har ingen nöd, Ers Maj:t», svarade Lunkentus och gick ut efter en dräkt, som var så stor, att soldaten godt kunde springa gatlopp i hvardera armen. Då frågade han Lunkentus, om där ej fanns någon skräddare, som kunde ändra dräkten. »Åh jo», svarade Lunkentus. — »Nå, så låt den fan komma in», utropade soldaten. Lunkentus gick genast ut och tillsade skräddaren, att Hans Maj:t befallt den fan komma in. »Ack, Gud nåde mig», utbrast skräddaren, »jag lär ha råkat i onåd, efter han ger mig ett sådant namn.» När han kom in, bad han därför ödmjukt om nåd. — »Du har min nåd», sade soldaten, »endast du kan ändra denna dräkt.» Det var en ringa sak för skräddaren; han tog dräkten på armen och gick ut, och inom en handvändning var han åter tillbaka med dräkten ändrad, då soldaten strax tog den på sig och hade nu en skrud, som anstod en konung.

När han kom ut, togo alla generalerna emot honom med stor musik, hvarefter han mönstrade regementena; men när han kom till det sista, var det bara vilddjur, ormar, drakar och björnar. »Käre Lunkentus», sade soldaten, »detta var ett fult regemente.» — »Ja, Ers Maj:t», svarade Lunkentus, »men det är dock det bästa folket, när någon nöd är på färde», hvarpå soldaten befallde, att de skulle gå hvar och en hem till sitt, hvilket de ock gjorde.

Då soldaten åter kom in i sitt slott, som nu syntes honom mycket pråktigt, frågade han Lunkentus, om där ej funnos hästar eller vagnar. »Jo», svarade Lunkentus, »här äro tre par hästar och en vagn till hvardera paret; ett par går 300 mil i timmen, det andra 600, och det tredje 900.» — »Nå», sade soldaten, »tag då det, som går 900 mil i timmen, ty jag vill resa och har brådtom.» Soldaten tänkte nämligen på prinsessorna. När nu allt var färdigt, befallde han, att hans gamla kläder skulle läggas i vagnen, hvilket ock skedde, och sedan satte han sig själf upp; men som han ej såg till någon kusk, frågade han Lunkentus, hvem som skulle köra. »Ers Maj:t själf», svarade denne, »jag löper emellertid fram-

för hästarna, såsom min tjänst fordrar;» och så bar det af öfver berg och dalar, så att soldaten blef helt häpen och begynte ropa håll, håll; men inuan han fick hästarna att stanna, hade de redan hunnit så långt, att de voro blott en fjärdingsväg från Arabien. De stannade nu vid en gästgifvargård, där soldaten steg ur och tog på sig ~~sina gamla~~ kläder samt stack sina båda pipor i fickan, hvarefter han befallde LunKentus fara hem, men så snart han påkallade honom, skulle han infinna sig.

Soldaten gick nu in på gästgifvargården, hvarest han fann gästgifvaren med sitt husfolk sitta till bords. Han begärde ett stop brännvin; men gästgifvaren, som af hans slarfviga kläder trodde honom vara en landstrykare, svarade: »Du begär ett stop, du; det vore väl, om du hade något att taga dig en sup för.» — »Hvad säger ni?» utropade soldaten, drog sin värja och stack ihjäl gästgifvaren med hans hustru och allt husfolket, så när som på en liten gosse, hvilken sprang till staden och angaf för vakten hvad som händt. Vakten bröt genast upp, men så snart soldaten på långt håll fick se den komma, blåste han i sin ena pipa, och strax fingo de mördade lif igen. Soldaten skyndade sig hastigt undan, och när nu korpralen kom med vakten och frågade, hvem som var ihjälstucken, svarade gästgifvaren: »Jag är en ibland dem, men huru jag fått lif igen, vet jag icke.» — »Hvad», ropade korpralen, »gör ni narr af vakten! Då skall ni ock få betala för det omak ni gjort oss.» Gästgifvaren måste alltså lossa på pungen.

Emellertid hade soldaten sökt upp samma änka, hos hvilken han förut haft sitt kvarter. Hon tog vänligt emot honom och frågade hvarest han varit under dessa sju år. Han sade, att han gått kring landet och gjort skor. »Jag tyckte», inföll hon, »att ni ämnade er ut att uppsöka prinsessorna.» — »Åh, den resan slog jag snart ur hågen», svarade soldaten. — »Nå», sade gumman vidare, »ni må tro, att edra forna bekanta, fänriken och sergeanten, nu ha blifvit stora karlar. De ha kommit hem och haft prinsessorna med sig, hvilka de frälsat.» — »Det är bra», genmälte

soldaten; »vill ni, kära mor, vara mig trogen, så skall ni få så mycket, att edra barn och barnabarn kunna ha godt därpå.» Gummman lofvade att i allt vara honom till nöjes, och hån skickade henne ut att skaffa honom en fullständig dräkt, hvilket hon ock gjorde. Denna påtog han, och efter som han fått höra, att den förre fänriken och sergeanten ej skulle kunna få någon af prinsessorna till gemål, förrän de vore i stånd att skaffa dem sådana kläder, som de burit i det förtrollade slottet, gick han till prinsessornas hofskräddare, uppgaf sig vara en skräddaregesäll, som reste på sin profession, och bad att få arbeta hos honom. »Gärna», sade mästaren; »men kan ni också göra sådant arbete, som denna ritning utvisar?» — »Hå», svarade soldaten, »det kunde jag redan innan jag kom i lära.» — »Nå väl», sade skräddaren, »kan ni det, så vill jag gifva er min enda dotter till hustru.» — »Låt mig bara få en kammare för mig själf, så skall ni i morgon få alla tre klädningarna färdiga.» — »Det vore nog», mente mästaren; »jag har hållit på med dem i fem år och har ännu ej kunnat komma till rätta därmed.»

Soldaten fick nu tyget, som kläderna skulle göras utaf, med allt tillbehör af guld och silfver samt en kammare för sig själf jämte en flaska vin och tobak. När det led fram på natten, tog han sin pipa och blåste, och en timma efteråt kom Lunkentus sättande, så att mästaren och hans gesäller foro under bordet, och så snart Lunkentus kommit in till soldaten, frågade han, hvad Hans Maj:t befallde. »Jag befäller», sade soldaten, »att du skall komma hit åter klockan fyra och då hafva med dig samma kläder, som prinsessorna buro i slottet.» — »Efter befallning», sade Lunkentus. På den utsatta tiden kom han också tillbaka och gaf soldaten kläderna. Men när det led mot åtta på morgonen, gick mästaren in till sin nya gesäll och frågade, om klädningarna ännu voro påbegynta. »Jo, och färdiga med», sade soldaten; »de hänga där alla tre på väggen.» Häröfver blef skräddaren öfvermåttan glad och icke mindre förundrad öfver huru han på så kort tid

hunnit få dem färdiga. Han tog dem nu och skyndade till slottet med dem, och då han kom dit, gick han direkt till konungen för att visa dem. Konungen frågade, om han själf hade gjort detta arbete, och då skräddaren sade, att det var en gesäll, som nyss kommit till honom, bad konungen honom komma igen om två dagar och då taga gesällen med sig, så skulle denne få sig drickspenningar och mästaren sin betalning. Detta berättade skräddaren vid hemkomsten för soldaten, som sade: »Då bryr jag mig ej om att arbeta i dag, utan går ut och tar mig ett glas.» — »Gärna för mig», svarade mästaren, »och behöfver ni några penningar, så skall ni få»; men därtill sade soldaten nej.

Därpå tog han allt guld och silfver, han hade kvar, lade det i sin ränsel och gick tillbaka till sitt gamla kvarter, där han skänkte sin värdinna alltsammans och bad henne gå att skaffa honom ännu en fullständig dräkt. Då han fick den, tog han den på sig och gick till en juvelerare, som skulle förfärdiga prinsessornas kronor, och gjorde hos honom alldeles som han gjort hos skräddaren. När Lunkentus hade skaffat soldaten kronorna och han hade lämnat dem åt juveleraren, gick denne upp till konungen med dem, då konungen frågade, om han själf hade gjort det arbetet. Juveleraren svarade ja, men att han haft en gesäll, som hjälpt honom här och där på dem. Konungen bad honom taga denne med sig dagen därpå, så skulle han få sin betalning och gesällen drickspenningar. Därpå gick juveleraren sin väg, och när han kom hem, berättade han för soldaten hvad konungen sagt. »Det är bra», sade soldaten, »då behöfver jag ej arbeta i dag, utan går ut och muntrar mig litet», och så tog han allt hvad han skulle gjort kronorna af i sin ränsel och gaf det åt sin värdinna.

Andra dagen gick han till sin skräddare, hvilken när han fick se honom blef synnerligen glad öfver att han ej behöfde ljuga för konungen. De gingo nu strax upp till det kungliga slottet, och när de voro uppkomna till konungen, kommo alla de stora her-

arne ditin, och däribland fänriken och sergeanten, hvilka nu höllos som prinsar. När så alla voro samlade, tog soldaten fram kläderna för att passa dem på prinsessorna, efter som han var den skraddaregesällen, som gjort dem, och ingen kände igen, att han var samma soldat, som hade frälst prinsessorna. Sedan kläderna voro framtagna, passade han först den äldsta prinsessans, så den mellerstas och sist den yngstas, men under det han stod och profvade på henne, gaf han henne en kyss. Häröfver blef konungen så förbittrad, att han befallde, att den oförskämde skraddaregesällen genast skulle fasttagas och sättas i det värsta fängelse, som fanns i staden, och så lade de honom inom tio dörrar och lås.

Men under det soldaten nu låg bunden till händer och fötter, kom han ihåg, att han hade sina pipor hos sig, drog så helt varligt den ena handen ur handklofven och blåste genast i sin ena pipa. En timma därefter kom Lunkentus sättandes, så att allt manskapet, som stod på borggården, med trummor och gevär rykte ur vägen, låsen slogos ifrån, alla dörrar öppnades, och Lunkentus frågade hvad Hans Maj:t befallde. »Jo», sade soldaten, »jag befaller dig att innan kl. 4 i morgon bittida skall ett slott stå här på skeppsbron för min räkning, uppbygdt af bara guld, och så många skepp, som kunna få rum i sjön, alla väl bemannade. När klockan är fem, kommer du och tager mig ut härifrån.» — »Efter befallning», svarade Lunkentus.

När nu klockan var fyra, var allt fullt och färdigt, som soldaten hade befallt, och då hon blef fem, var han ur sitt fängelse och gick till sitt slott, där han påtog sin kungliga dräkt. Men efter någon stund, då solen gick upp, föll ifrån detta slott ett sken öfver hela staden, så att alla förundrade sig däröfver. Konungen, som äfven varseblef detta sken, skulle gå till fönstret för att se efter hvad det var, men i detsamma kom en kanonkula och tog bort hela taket på den ena flygeln af hans slott. Han blef häröfver mycket förskräckt och undrade storligen, hvilken fiende så

oförväntadt hade fallit in i själfva hufvudstaden. »Fort, fort», ropade han, ty kulorna blefvo honom för många, »låt en kurir rida ned till staden och höra efter hvad som är på färde.» Då kuriren kom till skeppsbron och blifvit förd till soldaten, sade han: »Hans Maj:t har skickat mig hit och låter fråga, hvilken fiende det är, som så oförväntadt brutit in i hans hufvudstad.» — »Hälsa honom», svarade soldaten, »och säg, att jag är kejsare och att, om han icke genast släpper ut den skraddaregesällen, som han i går lät kasta i fängelse, så skall jag skjuta ned hela hans residens och taga honom själf till fånga.»

Kuriren for tillbaka och förkunnade detta för konungen, hvilken ej visste, hvad han skulle göra; men då soldaten alltjämt lät skjutandet fortfara, fann konungen rådligast att skynda sig till fängelset det fortaste han kunde för att släppa ut skraddaregesällen och ropade till vaktmästaren att gifva honom nycklarna, på det han själf måtte förkunna fången sin frihet. Men sedan han gått genom alla rummen och slutligen kom till det, där fången blifvit insatt, fanns ingen där. Då befallde konungen, att en häst genast skulle sadlas, och begaf sig därpå till skeppsbron, där han fann soldaten klädd i sin kungliga skrud utanför det nya präktiga slottet. Konungen anhöll om stillestånd, till dess han kunde skaffa reda på den eftersökte, men försvunne skraddaregesällen, hvilken han ville genast låta lysa efter; emellertid anhöll han, att kejsaren behagade spisa middag hos honom på slottet. Härtill samtyckte soldaten, och konungen skyndade sig förut för att låta anrätta måltiden på det präktigaste; men soldaten blåste i sin pipa, och så snart LunKentus infunnit sig, befallde han honom att genast taga bort det nya slottet och alla fartygen, hvilket ock skedde, hvarefter soldaten åter pådrog sina gamla kläder samt tog sin ränsel och sin gamla värja, och då klockan var tolf, stod han på konungens borggård och lät anmäla att han önskade tala vid konungen, som ock lät honom få företräde och frågade hvad hans ärende vore. »Jo, Ers Maj:t», svarade soldaten, »jag är bjuden

hit till att spisa middag i dag.» — »Nej, min gosse», svarade konungen, »det är en helt annan jag bjudit.» — »Jo», återtog soldaten, »så vida Ers Maj:t står vid sina ord, så är det jag, som blifvit bjuden.»

Under det soldaten så stod och retades med konungen, kom den yngsta prinsessan och tittade i nyckelhålet, och då hon fick se soldaten, kände hon genast igen honom och sprang full af glädje in till sina systrar för att underrätta dem om att soldaten, som frälst dem från det förtrollade slottet, nu vore inne hos konungen, hvarpå de andra äfven skyndade att förvissa sig härom och sade sedan till hvarandra: »Låt oss ej nämna detta för någon, här lär vi blifva en artig lek.»

Då konungen en stund stått och språkat vid soldaten, tog han upp sitt ur, och när han nu märkte, att klockan var ett, då kejsaren likväl lofvat att komma klockan 12, tänkte han, att soldaten kunde vara skickad som spejare, och sade därför: »Nå väl, min gosse, du skall få spisa vid mitt bord», hvarpå han befallde, att det skulle blåsas till taffel, då han satte soldaten bredvid sig. Sedan kommo alla riksråden och kammarherrarne äfvensom fänriken och sergeanten tillika med prinsessorna; men ingen gaf akt på soldaten, förrän konungen under måltiden tilltalade honom och sade: »Nå, min gosse, har du ingenting att berätta för oss? Jag vet, att soldater alltid pläga hafva något roligt att tala om.» Då sågo fänriken och sergeanten på den tilltalade, och då de i honom igenkände sin forne kamrat, blefvo de högeligen förskräckta. — »Gud nåde oss», sade de till hvarandra, »är icke soldaten här, som frälste prinsessorna!» Men hvad ville de göra? Hoppa ut genom fönstret eller springa på dörren vågade de ej och måste alltså bekväma sig att sitta stilla.

Emellertid höjde soldaten sin röst och besvarade konungens tilltal sålunda: »Ers Maj:t, om två eller tre gå ut att söka efter en skatt, som ej kan betalas med hela världen, och en af dem, hvilken flera gånger vågat lifvet för att vinna denna skatt, blir

af sina följeslagare förrådiskt behandlad och kastad dit där, snart sagdt, hvarken Gud eller människor veta af honom, under det de andra skryta med hvad han uträttat och därigenom blifva stora herrar, kan väl detta annat än göra den förolämpade ondt?» — »Nej visst, min gosse», svarade konungen; »om sådant hände mig, visste jag ej huru jag skulle nog strängt kunna löna ett dylikt förräderi.»

När konungen yttrat detta, sprang yngsta prinsessan upp från bordet, fick fatt i soldaten, kysste, klappade och välsignade honom. »Hvad kommer åt dig, flicka?» frågade konungen. — »Jo», svarade hon, »min nådige fader och konung, det är denne man, som frälst både mig och mina systrar från det förtrollade slottet i Sibirien.» — »Huru», utropade konungen, »är det verkligen så?» — »Ja», svarade soldaten, »det är sant, Ers Maj:t, och jag är ock den kejsaren, som blef hjuden hit till middagen, och äfven samme skräddaregesäll, som blef kastad i fängelse.» — »Ja så», återtog konungen, »då är du sannerligen värd att få min äldsta dotter och att taga emot riket efter min död, och hvilken dom du nu vill pålägga fänriken och sergeanten, hvilka varit så falska emot dig och hotat mina döttrar med döden, om de ej ljugit för mig, den domen skola de ock undergå.» — »Då», svarade soldaten, »skola de ock genast få sin dom», och därpå blåste han i sin pipa, hvarefter Lunkentus strax kom sättande med sådan fart, att konungen helt häpen frågade hvad detta var för en. »Ack», utropade prinsessorna, »se Lunkentus lefver ännu»; ty de kände honom väl sedan de voro i trollslottet. Lunkentus frågade hvad som befalldes, och då tillsade soldaten fänriken och sergeanten att lägga af sin prinsdräkt, hvilket de ock gjorde, hvarefter han befallde Lunkentus att binda tillhopa deras fötter och hänga dem på sin staf, som var 15 fjärdingsväg lång, hvilket ock skedde, och sedan slängde han dem bort, så att ingen kunde se hvart de togo vägen.

Sedan klädde sig soldaten i furstlig skrud och där blef genast hållet bröllop för honom och äldsta prinsessan. Efter ett års förlopp dog konungen, då soldaten tog emot hela riket, och gaf då till Lunkentus det förtrollade landet, där han nu lärer vara, om han ännu är i lifvet, såsom en herre och konung däröfver.



PRINSESSAN FORTUNÉE OCH SKOGSDROTTNINGEN.

Det var en gång en fattig torpare, som hade tvenne barn, hvilka han hjärtligt älskade. Det ena var en son, det andra en dotter.

När ålder och fattigdom slutligen bragte honom på dödssängen, sade han till dem:

»Mina älskade barn, jag måste nu skiljas från er; men fastän jag dör, lefver Gud. Om I rätt ömt älsken hvarandra och du, Jöns, flitigt arbetar, kommer nog allt att gå bra.»

»I veten», fortfor han, »att jag ej lämnar er mycket. När jag gifte mig med er salig mor, förde hon ett par gamla trästolar, ett rankigt bord och en hufvudkudde med sig till vårt bo. Hvad jag med mitt arbete förvärfvat har ej räckt till mer än vår nödtorf-tigaste bergning, till att betala mina utskylder och göra hvar man rätt. Jag är ingen något skyldig från prästen till länsman, från herrgården till kungen och kronan; men det enda bohag I ärfven efter mig är vår höna, det enda, som pryder vår koja, är den vackra nejlikan där i fönstret, och den enda dyrbarhet, jag har att lämna er, är min silfverring. De tvenne sistnämnda, af hvilka jag kan kalla den förra mitt öfverflöd, den senare min rikedom, har jag dock ingalunda förvärfvat genom mitt arbete. Ett förnämt fruntimmer, som för flera år sedan undan ett oväder fick ett

torftigt nattläger under mitt låga tak, skänkte mig båda. Hvilken hon var, hvarifrån hon kom och hvart hon ämnade sig, hade jag gärna velat veta; men jag ansåg, att det icke passade sig för mig att fråga henne själf därom, lika litet som hennes granna betjäning.

»Hon bad mig sorgfälligt vattna och vårda nejlikan och noga förvara ringen. Dig, min dotter, skulle de båda efter min död tillfalla och trösta dig i din fattigdom, då du blefve mycket nödställd och öfvergifven. Icke desto mindre bad hon mig kalla dig Fortunée (Lyckans barn) — jag har så gjort — gifve Gud, att namnet må passa, och emottag nu ditt arf: en blomsterkruka och en silfverring; det öfriga tillfaller Jöns.»

Kort efter detta muntliga testamente afled fadern. Barnen togo hvardera sina tillhörigheter, men blefvo icke desto mindre boende tillsamman.

Flickan hyste mycken ömhet för sin bror och trodde, att Jöns skulle göra detsamma; men hon fick snart tillfälle att se, huru mycket hon däri bedragit sig; ty en dag, då hon satte sig på en af Jöns' tvenne stolar, körde han upp henne, satte sig med högmodigt förakt på den ena och lade sina orena fötter på den andra. »Stolarna äro mina», sade han ovänligt, »håll dig du till din ring och dina nejlikor.»

Den stackars flickan fällde tårar öfver sin brors hårda hjärta och stod och sydde ända till aftonen, under det Jöns lättjefullt och vårdslöst hvilade sig på stolarna, som voro de enda i denna ringa koja, hvarpå man kunde sätta sig.

När det blef tid att tänka på hvad man skulle äta till aftonen, steg Jöns ändtligen upp, tog tvenne ägg, som hans höna värpt, kokte dem och gjorde sig däraf, med ett godt stycke bröd, en försvarlig kvällsmåltid utan att gifva systemen det minsta, utom skålen, hvilka han, sedan han ätit, föraktligt kastade till henne, sägande: »Detta är hvad som blifvit öfrigt, du får sörja för dig själf, och i nödfall finnes det grodor i öfverflöd därute i dammen.»

Flickan gick bedröfvad in i sin lilla kammare, där nejlikeblom-

morna spredo en så härlig doft, att hon snart glömde både sin hunger och den hårdhjärtade brodern.

Nu såg hon, att blommorna behöfde vattnas, och skyndade med en kruka i månskenet bort till brunnen för att hämta vatten.

Under det hon som bäst höll på att fylla sin kruka, varseblef hon plötsligt, huru en skön, af diamanter strålande drottning, som på sitt hufvud bar en krona af guld och ädla stenar, nalkades, omgifven af ett stort följe af herrar och damer samt en talrik skara rikt klädda tjänare. Alla dessa åkte i präktiga vagnar, som drogos af de ädlaste springare.

Hela den lysande skaran lägrade sig under de lummiga träd, som omgäfvade källan. Man bar fram en gyllene tron på hvilken drottningen satte sig, och de skönaste anrättningar af mat, konfekter och frukt uppdukades på små bord.

Den blyga flickan gömde sig bakom en buske för att ej bli sedd af det förnåma herrskapet, hvars ringaste tjänare för henne voro höga herrar. Men ehuru Fortunée, så godt hon kunde, sökte dölja sig, blef hon likväl sedd af drottningen, som lik andra drottningar hade goda ögon och ej lät den allra obetydligaste småsak undslippa sig. Drottningen befallde en af sina tjänare kalla henne till sig.

Ödmjuk, from och blygsam stod nu Fortunée inför drottningen, som öfver måttan tyckte om det goda barnet.

»Hvad gör du här, mitt vackra barn», frågade drottningen med en mild röst, ty hon var en både mild och vis drottning. »Huru vågar du så sent gå ensam ut?»

»Jag är ej rädd för något», svarade det fromma barnet, »den gode Guden och hans änglar äro ju alltid med mig, och dessutom har jag intet af så stort värde, att någon skulle kunna känna sig frestad att taga det ifrån mig. Jag äger intet annat än denna nötta ylleklädning och där hemma en kruka med nejlikeblommor och en silfverring; jag gick just nu att hämta vatten för att vattna mina välluktande nejlikor.»

»Har du då redan spiset kväll?» frågade drottningen. »Ack nej ännu icke», svarade flickan, »vi hade blott tvenne ägg och ett stycke bröd och bådadera behöll min bror för sig.»

Nu måste flickan sätta sig vid drottningens bord, där många läckra rätter kringbjödos; men hon kände sig alltför blyg för att våga taga för sig, såsom hon skulle velat.

»Hvari ville du hämta vatten?» frågade drottningen, »du hade ju ingen kruka.»

»Jo visst», svarade flickan, »jag ställde den här bakom trädet», och i detsamma gick hon för att hämta den; men huru stor blef ej hennes förundran, då hon i stället för sin lerkruka fann en af guld, som var så tung, att hon hade all möda att lyfta den. Dessutom var den rikt besatt med ädla stenar.

»Har du en så dyrbar kruka?» frågade drottningen. »Ack nej», återtog flickan bedröfvad, »det är ej min, jag hade blott en lerkruka, den är nu borta, och jag har ingen; ty det var min enda. Hur skall jag nu kunna hämta vatten till mina sköna nejlikor?»

»Nå så tag då denna», sade drottningen, »var ej bedröfvad, utan hämta nu vatten ur källan.» Men när flickan skulle gå till källan, befanns krukan redan full af vatten, och det af ett vatten, som hade en skön vederkvickande lukt.

»Med detta vatten», sade drottningen, »skall du vattna dina nejlikor, de skola däraf komma att bära ännu skönare blommor och blifva mycket mer välluktande än andra nejlikor. Gå nu hem och vattna dina blommor och kom sedan hit igen, ty jag dröjer här ännu en stund.»

Nu skyndade flickan sig hem och beslöt att sedan hon vattnat nejlikorna af tacksamhet skänka dem åt den vänliga drottningen, som så frikostigt bortskänkte juvelprydda krukor af guld.

Men då den stackars flickan kom in i sin kammare, fann hon att nejlikorna voro borta ur fönstret, ty den elake Jöns hade tagit och gömt dem och i deras ställe satt dit ett kålhufvud. Härvid blef det stackars barnet mycket bedröfvadt, emedan hon på för-

hand gladt sig så mycket åt att få gifva den goda drottningen denna lilla gåfva.

Som hon nu ej hade annat än sin silfverring tog hon den för att skänka den åt drottningen och sade henne, huru olycklig hon kände sig öfver att ha förlorat sina nejlikor.

Drottningen mottog ringen, satte den på sitt finger och sade: »Jag emottager din gåfva, mitt goda barn; förblif som hittills from och glad, haf tålmod, och inom kort skall allt bli bra.» Därpå satte drottningen sig upp i sin granna vagn, och sex snöhvita hästar förde henne bort så snabbt som om de varit fåglar.

När flickan åter kom in i sin kammare och såg kålhufvudet ännu i fönstret, blef hon, så fromsint hon också var, denna gång ond, och harmsen öfver sin brors obeskedliga upptåg, kastade hon med ovilja kålhufvudet ut genom fönstret.

Då hörde hon en röst, som ropade: »Ack alla mina reffben äro krossade, jag är dödens barn.»

Fortunée förmodade ej, att det var från kålhufvudet som denna klagan kom, utan gick ut för att se hvem det var som så klagade. När kålhufvudet åter låg flickan i vägen, stötte hon undan det med foten och sade: »Om jag finge slippa se det stygga kålhufvudet, som Jöns gifvit mig i stället för de vackra nejlikorna!»

»Gör mig icke orätt», svarade henne kålhufvudet, »du skulle ej ha funnit mig i fönstret, om ej någon ställt mig dit; sätt mig blott åter bland mina kamrater, de andra kålhufvudena, så skall jag berätta för dig, att den elake Jöns lagt dina vackra nejlikor under sitt bolster.»

Flickan förskräcktes väl till en början något öfver det talande kålhufvudet, ty hon visste ej i sin enfald, att det i världen gifves rätt många sådana där talande kålhufvuden, hvilka visserligen icke sakna talgåfvan, men så mycket mera tankar. Snart hade hon likväl hämtat sig från sin förskräckelse, tog varsamt kålhufvudet och bar det till de andra kålhufvudena. Men nu blef hon åter

ledsen då hon ej visste, huru hon skulle få nejlikorna ifrån den stygge Jöns, som visst icke skulle låta henne taga dem tillbaka.

Under det hon stod fördjupad i dessa bekymmersamma tankar, såg hon plötsligt sin brors hōna med häftighet krafsa i sanden på gården. Nu fick det goda barnet det infallet att hämna sig, tog fast hōnan och sade: »Vänta, du skall få umgälla, att man röfvat ifrån mig mina nejlikor.»

»Var barmhärtig», sade hōnan, »hvad rår väl jag för att Jöns tagit ifrån dig dina nejlikor?» — Flickans vrede var efter denna andra förebråelse såsom bortblåst och hon släppte hōnan.

»Af tacksamhet», sade hōnan, »vill jag nu uppenbara något för dig, isynnerhet som jag gärna låter höra mig. Du tror, att du är den gamle Martins dotter och att den stygge och dumme Jöns är din bror, men det är icke så, utan du är en prinsessa och din mor en drottning. Hon hade redan skänkt världen sex skōna prinsessor; men konungen var en underlig man och ganska svår, och som han högeligen förtörnades däröfver att drottningen blott skänkte honom prinsessor och ingen prins, lät han nu, då drottningen för sjunde gången kom i välsignadt tillstånd, inspärta henne i ett torn samt befallde strängeligen hennes väktare att förgöra både henne och barnet, om hon äfven för sjunde gången finge ett flickebarn.»

»Den stackars drottningen sörjde sig nästan till döds, innan hon föll i barnsäng, och när hon blef förlöst, var det åter en prinsessa och den prinsessan var du. Nu flydde drottningen med dig ur tornet, ty hon hade redan på förhand skaffat sig en repstege. Hon skyndade sig undan så långt hennes krafter förmådde, men hann ej längre än till vår låga koja. Hon berättade oss sin bedröfliga historia och anförtrorde åt mig att uppamma sin dotter, hvilken var du. Det gick också för sig, ty jag var den tiden Martins hustru; jag gjorde det äfven gärna och har således varit din amma. Din mor afled några dagar därefter, ty hon hade lidit

och sörjt alltför mycket. Martin och jag behöllo dig och höllo så mycket af dig, som om du varit vår egen dotter.»

»Som jag alltid varit språksam och road af att berätta, så omtalade jag äfven en gång hela denna händelse för en skön och grannt klädd fru, som säkert var lika så nyfiken som förnäm. Men damen måste likväl ej gillat min beredvillighet att lämna förtroenden, ty hon vidrörde mig med ett spö, som förmodligen hade förtrollande kraft, ty jag blef, hvad du nu ser, från en pratsam gumma till en kacklande höna.»

»När nu den stackars Martin efter slutadt arbete kom hem igen, såg han mig icke. Han sökte mig flera dagar, men allt förgäfvdes. Nu tänkte han, att jag antingen gått ut i skogen och blifvit uppäten af vargarna, eller fallit i älfven och blifvit bortförd af strömmen.»

»Någon tid därefter kom den förnäma damen tillbaka och gaf din fosterfader ringen och nejlikorna. Jag gick just då på gården och letade efter mask och hackade åt mig åtskilligt ätbart i sanden och hörde, huru hon befallde Martin att kalla dig Fortunée. Under det den höga damen ännu var hos oss, kommo tjugu barska drabanter från din verkliga fader, konungen, som skickat dem för att uppsöka och döda dig. Men det gick ej för sig, som du väl vet, utan sedan den ståtliga frun helt sakta uttalat ett par tre ord, voro alla tjugu drabanterna förvandlade i kålhufvuden. — Och nu vet du, att du är en prinsessa. Jag förundrar mig blott däröfver att jag nu åter kan tala, ty hitintills har jag ej kunnat det. Kålhufvet, som du kastade ut genom fönstret, kunde det också. Jag tror, att allt det här har något att betyda.»

Så pladdrade hönan, glad att hafva återfått sin talförhet, som hon så länge måst afvara.

Flickan begrundade nu alla de underbara saker, hon nyss erfarit, men visste dock icke riktigt, hvad hon skulle tänka därom. »Om jag nu också är prinsessa, vore jag väl därför lyckligare? Om prinsessor kunna vara så lyckliga som jag nu är, så äro de

ej stort lyckligare än andra människor. Jag önskade mig gå i vall med byns gäss, så hade jag åtminstone min föda och kunde springa glad omkring på backen och vid sjön, plocka blommor, göra kransar och sjunga.»

Nu påminde hon sig åter sina nejlikor, gick in i stugan och fann lyckligtvis, att Jöns gått ut i skogen, hvarför hon begagnade tillfället att återtaga sina välluktande blommor; men huru stor blef ej hennes rädsla och förundran, då hon möttes af en mängd stora råttor, som rusade emot henne, då hon ville återtaga sin nejlikekruka.

»Ack, mina sköna nejlikor», ropade hon, »huru skall det nu gå med er?»

När råttorna blefvo allt djärfvare och sprungo högt upp på henne, blef hon varse sin guldkruka just då hon tänkte fly ut på gården; hon skyndade nu bort till kärlet och stänkte af dess innehåll på de närgångna råttorna. Detta hade en lyckligare verkan än man kunde vänta sig, ty råttorna skyndade sig med otrolig hastighet till sina gömställen.

Nu skulle hon taga fram sina nejlikor, men det tycktes, som om hon kommit för sent, ty de hängde redan förvisnade på sina stjälgar.

Hon skyndade sig att vattna dem med det underbara vattnet i den gyllene krukans för att försöka, om de kunde återhämta sig. Detta gjorde de också verkligen, ty knappt hade de känt det lifgivande vattnet, förrän de åter började resa sig och sprida den angenämaste lukt. Under det den fromma flickan med barnslig glädje fröjdade sig åt denna hastiga förvandling, hörde hon liksom ur det inre af den lilla blomsterbusken en röst, som sade med låg stämma:

»Ack, lyckliga barn, huru god och huru skön är du ej! — Jag håller också därför så mycket af dig.» Mer sade ej de doftande nejlikorna, men det var redan nog för att så förfära den stackars flickan, att hon var nära att dåna. Vål hade först ett kålhufvud

och sedan en höna talat med henne, och man skulle ju därför kunna tycka att ett underverk af detta slag ej borde så särdeles mycket förundra eller förfära henne; men själfva rösten, som nu talade, hade något så utomordentligt med sig, att hon ej kunde göra sig reda därför.

Under denna flickans stora bestörtning, återkom Jöns från skogen och blef högligen förbittrad, då han såg nejlikorna ej allenast tillrättaskaffade utan åter befinnande sig i sin fulla fågring; ja skönare än någonsin. Nu kunde han ej längre styra sitt elaka lynne, utan fattade sin syster i armen, knuffade henne ut genom den låga stugudörren och släpade henne ut i vilda skogen, där han bad henne uppsöka björnar och vargar till sitt sällskap och aldrig mer våga sig hem till honom, om hon icke ville bli utpiskad.

Detta var i sanning alldeles icke broderligt och bildade den starkaste motsats mot de sköna ord, hon nyss hört af nejlikorna. Nu hade hon förlorat äfven dessa och var utdrifven i en ödslig skog, ett tillhåll endast för vilda djur.

Men denna bedröfliga belägenhet hade ej räckt några minuter, förrän den sköna och granna frun, som hade skänkt henne guld-krukan, åter visade sig för henne. Hon sade:

»Jag är dessa skogars drottning och vet allt, som tilldragit sig, ty jag är såsom fé i det närmaste allvetande. Jag har sett huru omänskligt Jöns bemött dig, och ehuru han är din bror, skall jag därför straffa honom?»

»Ack nej!» svarade flickan, »det kan ej på något sätt hjälpa eller gagna mig, och han blir väl ej därigenom bättre än han varit — han är ju i alla fall min bror; men om jag blott visste hvart jag skulle kunna vända mig, så ville jag likväl ej mer begifva mig till kojan där hvarken kärlek eller frid mera väntar mig.»

»Skulle den kunna vara din bror», sade skogsfrun, »din verkliga broder, en så grof och rå människa, som så omänskligt kan bemöta dig? Det tror jag alldeles icke! Har man ej sagt dig hvem du är?»

»En höna har väl sagt mig något därom», återtog flickan, »men det var så besynnerligt, och sätta tro till hvad en höna kacklar fram är ej så lätt, isynnerhet då en fattig torparflicka af henne göres till prinsessa. Jöns är väl i alla fall min bror.»

»Du är ej hans syster», sade skogsfrun, »du är verkligen en prinsessa och min ömt älskade systers dotter. Jag hade långt förr kommit till din hjälp; men jag hade ej ännu makt därtill; för dig kommer det tvifvelsutant att bli rätt nyttigt, att du blifvit uppfödd i fattigdom, ty du är nu fri från stolthet och fåfänga och vet, hvad nöd och torftighet äro. Jag ville önska, att alla prinsar och prinsessor finge denna uppfostran — nu är din pröfningstid förbi.»

När skogsfrun sagt dessa sista ord, framkom i detsamma en undranskön yngling med en krans af nejlikor på sitt hår. Han hälsade vörnadsfullt på skogens drottning och kysste hennes hand.

»Välkommen, min son», sade skogsfrun med ömhet, »nu är din förtrollningstid tilländalupen, och för dess lyckliga slut har du denna flicka att tacka. Nu skolen I båda blifva rätt lyckliga.»

»De af mitt folk», fortfor skogsfrun, »som under din späda barndom hade vården om dig, hade burit dig till ett ställe, som jag förbjudit dem nalkas; där lämnade de dig i gräset utan uppsikt, under det de sins emellan hade för sig många ej alldeles så oskyldiga upptåg. Nu fick en mäktig trollkarl, min hätske fiende, makt öfver dig och förvandlade dig till ett nejlikestånd, hvilket jag dock förmådde taga ifrån honom. Jag förde det till den fattiga torparen, hos hvilken min systers dotter var lämnad, och gaf honom nejlikeplantan samt en silfverring. Jag visste, att då ringen skulle återkomma i mina händer, vore förtrollningen nära sitt slut, och den goda flickan har af tacksamhet själf öfverlämnat den till mig, emedan den lika dumma som elaka Jöns gömt undan nejlikorna, som hon först ämnade skänka mig. Det vatten ur den gyllene krukans, med hvilket flickan vattnade de återfunna vissnade nejlikorna, var hämtadt utur Undrens källa, som

upphäver alla förtrollningar och återger allt sin sanna skapnad. Kommen nu och följ mig till mitt sköna osynliga rike.»

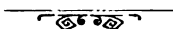
»O min drottning», sade Fortunée, »vågar jag framställa en bön till dig?»

»Begär hvad du vill af hvad som står i min makt», svarade skogens furstinna.

Nu bad den goda flickan skogens undergörande drottning, att hon ville återgifva den stackars hönan människoskepnad — hon hade ju likväl varit hennes amma och med moderlig ömhet vårdat henne. Kålhufvudena anhöll hon äfven måtte få återvända som drabanter till hennes faders hof, och om Jöns också kunde förvandlas till en god och välartad människa, så önskade hon äfven en sådan förvandling och därjämte en gåfva till honom och hans mor, som för alltid tryggade dem mot fattigdom och nöd.

Alla dessa ädla önsknings gingo, så vidt de kunde uppfyllas, i fullbordan. Drottningen for i sin vagn med sex snöhvita hästar till Jöns' koja, förvandlade genast hönan och kålhufvudena till människor; men då fråga blef om Jöns, sade skogsfrun: »Det står ej i någon fés eller trollkarls förmåga att göra en elak människa god, en dum förständig, en högmodig klok, en ondsint mild, allt detta är förvandlingar, som hvar och en själf måste företaga. Mycket penningar skulle mer skada än gagna Jöns, och jag vill därför köpa honom ett nytt hus med trädgård, åker och äng därtill, och under det han med flitigt arbete och god ordning sköter sitt jordbruk och sörjer för sin och sin mors bärgning, hoppas jag att han skall blifva allt bättre, förständigare och fogligare.

Nu for ~~den~~ drottningen med prinsessan Fortunée och sin son till sitt praktfulla slott långt in i den stora skogen, och den, som ej haft tillfälle att besöka någon sådan skogsfru, kan ej tänka sig den härlighet där fanns i guld, juveler m. m. Slottet var af klaraste kristall och trädgårdarnas vattenkonster plaskade med idel luktvatten. Och så är sagan slut.



PRINSESSAN ÅSNEHUD.

För lång, lång tid tillbaka härskade i det doft- och blomsterrika landet Anemonien i ljufvaste endräkt samt i prakt och härlighet ett högt äradt konungapar.

Men huru frikostigt lyckans gudinna än hade tömt sitt ymnighetshorn öfver land och folk, fattades det likväl något i konungens och hans gemåls lycka. Deras äktenskap var ej välsignadt med några barn, och emedan de ändock ville hafva någon hos sig, åt hvilken de kunde lämna sina slott och skatter i arf, hade de tagit drottningens systerdotter till sig och uppfostrat henne, som om hon hade varit deras eget barn.

Prinsessan Tulipana ansågs vida omkring för att vara den skönaste blomman vid den praktälskande konung Alruns hof, och endast drottning Tuberosa öfverträffade sin vackra systerdotter i hållning och behag. Hade prinsessan varit lika blygsam och anspråkslös, som hon var skön, så skulle man ej blott ha ansett henne för den älskligaste blomman vid hennes höge frändes hof, utan äfven gifvit henne första platsen bland alla furstedöttrar på den tiden. Men hon skattade en vacker klädning, ett präktigt smycke och andra fåfängliga prydnader högre än odlandet af sin själ. Hon inbillade sig, att hon alltifrån sin födelse hade nog af behag och ljust förstånd. Därför brydde hon sig ej om att förskaffa sig hvad hon ännu saknade, och hon underlät att bilda sin själ och gifva den den rätta näringen. Då hon emellertid var godhjärtad

och utomordentligt frikostig, öfversåg man med många af hennes fel, och hennes tjänare voro färdiga att gå i elden för henne.

Så mycket om drottningens sköna systerdotter.

Dock fanns det i landet Anemonien äfven åtskilligt annat, som förtjänar att omtalas. Jag menar ej det undersköna kungliga slottet med dess rikedom på praktfulla gemak och festsalar, ej heller konungens lustgårdar och landthus med deras rikedom af dyrbara och sällsynta växter — hvad som mest förvånade främlingen var det kungliga stallet. Och det märkligaste af allt var, att förnämsta platsen i detta präktiga stall ej intogs af konungens lifhäst, utan af en vanlig åsna, och detta med allt skäl.

Denna åsna var nämligen en guldåsna, ty i stället för den produkt, som i det himmelska riket, Kina, skattas så högt, fann man hvarje morgon i åsnans spilta högar af gediget guld och silver, som man endast behöfde sopa ihop och sända till det kungliga myntet, för att erhålla flera dukater och riksdalrar, än som behöfdes till konungens hela dyrbara hofhållning.

Huru öfvermåttan präktigt det gick till vid konung Alruns hof, kan nu lätteligen förstås af en hvar, som ej har den lyckan att rå om någon guldåsna. Ej under alltså, att ryktet om all denna härlighet gick ut öfver hela Asien.

Men då allting här i världen är underkastadt förändring, då lyckan är ett förgångligt ting såväl i konungars palatser som i den fattiges koja, så inträffade det, att den högt älskade drottningen plötsligen hemsöktes af en elakartad sjukdom, hvilken gäckade alla läkares bemödanden. Hvad hade konungen nu för glädje af alla sina skatter! Förgäfves bjöd han hela skäppor dukater åt den, som kunde återskänka lif och hälsa åt hans dyra gemål. Hon blef sjukare för hvarje dag.

Då hon nu kände sin sista stund nalkas, tog hon det löftet af sin sörjande gemål, att han, om han någonsin gifte om sig, endast skulle välja en sådan maka, som vore ännu skönare, dygdigare och värdigare än hon själf. Eburu konungen försäkrade,

att han ej hade den aflägsnaste tanke på att gifta om sig, måste han dock på drottningens enträgna böner lofva henne att uppfylla hennes sista önskan. Sedan han lofvat detta, dog hon lugn. En lång tid var änkingen alldeles otröstlig och otillgänglig för all glädje. Emellertid har äfven den häftigaste sorg ett slut. De förnåme och högt uppsatte herrarne vid hofvet gjorde konungen lifliga föreställningar; de sade, att det var konungens plikt att gifta om sig, så mycket mer, som hans första äktenskap ej blifvit välsignadt med några barn och hela landet längtade efter en liten prins, som en gång kunde efterträda honom på Anemoniens tron. På sköna prinsessor vore det ju ingen brist. Dock, under en lång tid ville konungen ej lyssna till sina rådgifvares och hofvets föreställningar. Så mycket ifrigare spanade grefve Papaver, förste ministern, vid alla angränsande hof efter en prinsessa, som ägde ännu större dygder och ännu ståtligare utseende än den hädangångna, oförgätliga drottningen. Men ingenstädes fanns en konungadotter, som kunde uthärda en jämförelse med drottning Tuberosa, och det var därför ej så lätt för ministern att komma fram med något förslag.

Och följaktligen härskade den största rådlöshet vid hofvet, ehuru konungen själf började trösta sig och ej längre visade sig så motvillig mot en ny förmälning.

Då hände det sig i en olycklig stund, att konungens hofnarr sade sig kunna uppgifva en prinsessa, som i skönhet kunde mäta sig med Tuberosa och i ungdom, behag och älskvärdhet till och med öfverträffade den hädangångna drottningen. Då konungen begärde vidare upplysningar om denna utomordentliga skönhet, visade putsmakaren Perplex på prinsessan Tulipana, som inträdde i samma ögonblick. Och prinsessans ungdom och skönhet voro af så bländande verkan, att hela hofvet instämde i narrens åsikt, och förslaget fann äfven nåd inför konungens ögon. Perplex blef på ögonblicket utnämnd till kabinettskammarherre, ehuru en och annan skakade på hufvudet åt den nya utnämningen.

Den unga och sköna prinsessan Tulipana var nära att falla i vanmakt, då hon fick höra konungens afsikt; ty hon kunde ej tänka sig den som gemål, hvilken hon dittills hade vördat som en fader, ehuru det visserligen smickrade henne att kunna bli drottning af Anemonien. Hon kastade sig till sin höge frändes fötter och besvor honom att slå sin giftermålsplan ur hågen. Men då de mäktige en gång ha satt sig någonting i sinnet, vika de ej så lätt från sina föresatser, och så utgick nu befallning om att tillredelser till ett ståtligt bröllop skulle göras. Numera fanns det ingen i prinsessans omgifning, som vågade att afråda henne eller ens intala henne mod.

I detta betänkliga läge erinrade sig prinsessan sin gudmoder, fläderfén Pimpernella. Denna hade lofvat att bistå henne, om hon någon gång i sin högsta nöd behöfde hennes råd och hjälp. Dessutom hade fén till en minnesgåfva gifvit henne ett mjölkhvitt lamm, som under tidernas lopp hade vuxit upp till en duktig gumse och som tillika hade den egenskapen att, hvart man begaf sig med den, alltid hitta den rätta vägen.

En afton kort före den beramade bröllopsdagen smög sig Tulipana ut ur slottet och spände den hvita gumsen för en liten vagn, som var flätad af vide och blomsterrankor, äfvenledes en skänk af Pimpernella. Härpå for hon i månskenet bort till fläderféns luftiga blomsterslott. Denna kände redan orsaken till sin gunstlings besök och försäkrade, att intet ondt skulle hända prinsessan, om hon blott ville lyda följande råd.

»Mitt barn», sade fén, »du skall blott göra din frände så mycket enträgnare, om du motsäger honom. Låtsa i stället vara villig att efterkomma hans önsknningar, men begär såsom belöning för din lydnad en klädning af samma färg som vädret; så mäktig han än är, skall han ej kunna skaffa dig en sådan klädning. Men skulle det otroliga inträffa, att han verkligen lyckades erhålla en dylik klädning, så begär en annan af samma färg som månskenet. Skulle han äfven kunna anskaffa en sådan, hvilket jag

dock högeligen betviflar, så önska dig en klädning af samma färg som solskenet.»

Dessa välmenta råd behagade prinsessan öfvermåttan. Hvad hade hon hittills tyckt mera om än vackra kläder och prydnader? Hon skildes därför helt belåten från sin beskyddarinna och följde samvetsgrannt hennes råd. Hon förklarade för konungen i hela hofvets närvaro, att hon ej kunde gifva honom sitt jaord, förrän han gifvit henne en klädning i vådrets färg. Konungen ansåg det ej vara så särdeles svårt att anskaffa en sådan klädning. Han utlofvade genast tre skäppor spanska dukater och en orden åt den väfvare, som kunde förfärdiga en sådan klädning. Fén hade verkligen betydligt misstagit sig om de anemoniska väfvarnes konstfärdighet, ty inom två gånger tjugufyra timmar låg klädningen färdig fränför den förvånade prinsessan. Den skiftade i alla färger liksom vådret, och alltefter prinsessans nyck antog den ett klart och vackert, ett regnigt eller oväderslikt utseende.

Redan trodde sig konungen ha vunnit spelet, ty då Tulipana äfven begärde en klädning i månskenets färg och slutligen en dräkt lik solsken, blefvö de inom kort förfärdigade. Då prinsessan såg sina orimliga önsknings uppfyllda, hade hon ej mera någon orsak att längre uppskjuta förmälningen. I sin rådlöshet uppsökte hon nu åter sin beskyddarinna, fläderfén.

Denna blef ej litet förvånad, då hon fick höra, huru föga hennes föregående råd hade båtad. Efter en stunds eftersinnande sade hon: »Ännu finnes det något, som konungen ej kan gifva dig. Återvänd, min dotter, och begär att få huden af den guldåсна, som står i din höge frändes stall.» Prinsessan fattade åter mod och följde äfven detta råd, i den fasta öfvertygelse, att konungen ej ens för hennes skull kunde ha hjärta att låta slakta det dyrbara djuret, hvilket han hade att tacka för största delen af sina inkomster.

Hela hofvet förstummades af häpnad, då Tulipana framställde sin begäran. Hon stod fast därvid trots alla föreställningar och

begärde med största bestämdhet att få det oskattbara djurets hud. Men äfven denna gång hade fläderfén misstagit sig. Konungen gaf befallning om att låta slakta den oförlikneliga guldåsnan. Och redan följande dag öfverlämnades den begärda åsnehuden till prinsessan. Nu såg denna ej mera någon utväg att undslippa det förhatliga giftermålet. Hon försjönk i yttersta svårmod, och i sin förtviflan tänkte hon på den siste hjälparen, döden. Men ännu en gång anropade hon sin gudmoder om hjälp och vred sina händer, tills fläderfén slutligen visade sig.

Men denna ansåg den tröstlösa prinsessans ställning ännu ej vara alldeles förtviflad. »Mitt barn», sade fén, »hölj dig blott i åsnehuden; smyg dig sedan bort ur palatset; den fula åsnehuden skall gifva dig säkerhet, hvarthän du än begifver dig. Och var vid godt mod, ty hvart du än går, skall kistan med dina kläder, dina dyrbarheter och de tre underbara klädningar, för hvilka du har din frändes kärlek att tacka, följa dig. Tag denna trollstaf! Så snart du med den berör marken, skall kistan stå framför dig med allt som du önskar. Fatta nu mod och gör dig i ordning att lämna slottet.» Prinsessan tog med tacksamt hjärta afsked af den vänliga fén och höljde sig i åsnehuden, sedan hon svärtat ansikte och händer med sot. Därpå smög hon sig bort ur sina gemak och anlände lyckligt ut ur slottet.

Tulipanas flykt upptäcktes först följande morgon och väckte allmän bestörtning. Konungen blef alldeles utom sig af harm. Den forne favoritnarren Perplex föll i onåd, och den oskyldige slaktaren, som tagit lifvet af guldåsnan, landsförvisades. Konungen själf, den förr så vänlige monarken, smög sig dyster i hågen genom slottets präktiga salar och utdelade blodiga befallningar, så snart någonting erinrade honom om hans lidna förlust. Öfver hela landet utsändes kunskapare för att uppspåra den försvunna prinsessan, men fén stod vid sin skyddslings sida och gäckade alla de kungliga drabanternas bemödanden att få rätt på flyktingen. Emellertid irrade Tulipana omkring i skog och mark; men det

var ej lätt för henne att finna någon säker tillflyktsort. Under sina vandringar hade hon kommit till riksgränsen. Hon öfver-skred denna och sökte nu att i grannriket Morfien erhålla en tjänst. Men detta var lättare sagdt än gjordt. En hvar såg misstänksamt på den smutsiga varelsen och sökte att så fort som möjligt bli henne kvitt.

Slutligen kom hon en dag till en förpaktargård i närheten af landet Morfiens hufvudstad. Arrendatorskan behöfde just en ladugårdspiga, och härtill ansåg hon Åsnehud vara ganska passande. Redan för längesedan hade prinsessans alla fåfänga och högmodiga tankar gifvit sig på flykten. Därför antog hon nu villigt den erbjudna tjänsten. Ehuru hon måste bo och vistas i den allra eländigaste och mest undangömda vrån i hela huset, ansåg hon sig dock lycklig att äntligen vara i säkerhet för alla den förälskade konungens efterspaningar, och då man småningom vande sig vid hennes åsyn, så tillbragte hon här tämligen lugna och sorgfria dagar. Småningom upphörde äfven folket med sitt hån, då hon omsorgsfullt och samvetsgrannt skötte sina sysslor. Numera hade Tulipana ingen orsak att vara fåfång och högmodig; tvärtom var hon nu i hög grad ödmjuk och anspråkslös.

En dag satt hon vid stranden af en liten bäck, försjunken i sorgliga tankar, under det att getter och får betade rundt omkring henne. Men då hennes blick händelsevis föll på vattnets spegelklara yta, fick hon däri se, huru vanställdt hennes utseende var, och blef högst förskräckt däröfver. Hastigt kastade hon af sig den fula åsnehuden och gick ned i vattnet och tvådde sig. Sedan tvagningen återgifvit henne hennes rätta utseende, och då hon åter kom upp ur vattnet, strålande af ungdom och hälsa, ansåg hon sig på långt när ej så olycklig som förut. Emellertid fordrade hennes säkerhet, att hon så fort som möjligt åter höljde sig i åsnehuden. Och det gjorde hon äfven. Men följande dag, som var en helgdag, stängde hon in sig i sin lilla kammare, fram-trollade sin kista och upptog därur den underbara väderklädningen,

hvilken hon iklädde sig. Hon fann så mycket nöje i denna sysselsättning, att hon beslöt att alla sön- och helgdagar förströ sig med åsynen af sina underbara klädningar. Och i sanning tog hon sig helt annorlunda ut i sin praktfulla dräkt, med blommor och ädelstenar i det guldglänsande håret, än i den fula åsnehuden. Hvem kunde väl tadla den stackars prinsessan, om hon, den förr så fåfänga, beklagade, att blott hon själf var där för att beundra sig och att ingen annan hade tillfälle att prisa hennes skönhet?

Hennes omgifning, höns och gäss, får och svin veko skyggt undan vid hennes åsyn; de kände blott till sin vakerska i åsnehuden. Trots sin praktfulla dräkt föll prinsessan åter i svärmodiga tankar. Hvad hade hon väl nu för glädje af sina dyrbarheter, af sin väder-, sin månskens- och sin solskensklädning? Hvad kunde hon nu taga sig till med sina pärlor och diamanter, då ingen annan än hon själf såg all denna härlighet. »Ack!» sade hon för sig själf; »man är blott skön, då man beundras af andra!» -- Här kände ingen till hennes skönhet; icke ens sitt namn Tulipana behöll hon längre; här kallade man henne efter hennes egendomliga beklädning blott »Åsnehud.»

Nu ville slumpen, att den unge hertig Tarax, tronföljaren i landet Morfien, hvilken en vacker söndag återvände hem från en jakt, fick det infallet att några ögonblick hvila sig på den honom tillhöriga förpaktargården, där Tulipana tjänade. Det var just en af de dagar, då den stackars flickan sökte och fann en förströelse i att smycka sig och iklädd sin solskensklädning erinra sig bättre dagar. Medan en landtlig måltid anrättades åt prinsen, sökte han att förkorta tiden genom att vandra omkring i huset och trädgården.

Under denna vandring kom han äfven in i den mörka gång, som ledde till Åsnehuds torftiga kammare. Förvånad märkte han, att ett strålände sken strömmade ut genom en dörrspringa. Nyfiken närmade sig prinsen på tå och varseblef genom springan någonting underbart.

Prinsessan Tulipana hade nyss iklädt sig sin präktigaste klädning. Intet erinrade om hennes låga ställning. Ehuru i högsta grad förvånad öfver synen, ansåg prinsen dock rådligast att iakttaga tystnad angående hvad han sett. Han frågade blott i förbigående, hvem som bodde i en liten kammare i bortersta ändan af den mörka gången. »Åsnehud», svarade arrendatorskan och tillade: »Jag har upptagit henne af barmhärtighet och låter henne nu vakta får och svin.» Prinsen insåg genast, att gårdsfolket ej kände till, hvilken egendomlig gäst som vistades bland dem; han gjorde inga vidare frågor, men beslöt att skaffa sig vidare upplysningar om hvad han sett. På hemvägen till hufvudstaden kunde han ej ett ögonblick taga sina tankar från den sköna uppenbarelsen. Då han ankom till slottet, hade den älskliga bilden redan för alltid tagit en plats i hans hjärta. Öfverallt såg han blott solsken, diamanter och blommor.

Tveksam i hågen begaf han sig till hvila, men oroliga drömmar störde hans sömn. Redan samma natt angreps han af en hetsig feber, som bragte hans lif i största fara. Med sorg och förtviflan varseblefvo hans höga föräldrar, konung Morfus I och drottning Petersilia, att intet läkemedel hade kraft att häfva sjukdomen. Prinsen blef allt svagare, och alla läkarnes bemödanden voro förgäfvade. Då blefvo de lärda herrarne långa i synen; Nihillex, konungens öfverhofslifmedikus lade tankfull pekfingret på näsan; han sökte förgäfvade att genom den ena prisen snus efter den andra få någon ingivelse. Han och hans lärda medbröder refvo sig förgäfvade i de väldiga perukerna: deras latinska recepter kunde dock ej bota prinsen. Sedan den kungliga öfverhofslifmedikusen i sin förtviflan hunnit ända till den fyrtionde prisen, tycktes han äntligen ha fått en ljus idé. »Prinsen», sade den lärde doktorn, »lider hvarken af dålig mage, liktornar eller någonting dylikt, utan hans onda sitter i hjärtat. Hans kungliga höghet prins Tarax måste lida af något djupt bekymmer. Låt oss skynda att meddela denna upptäckt åt hans höga fru moder.»



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

Fru Petersilia insåg genast det riktiga i den lärde doktors förmodan och begaf sig till sin sjuke son, hvilken hon på det ömmaste besvor att yppa orsaken till sitt lidande.

»Är min son icke älskad och ärad i landet?» frågade hon honom. »Bevisar hans fader honom ej så stort förtroende, att han när som helst är villig att afstå sin krona åt honom? — Ack, min son, hvad kan väl då vålla dig en sådan bedröfvelse? Har ditt obevakade hjärta fattat kärlek till någon skön dam, till någon grannprinsessa? Ja, så är det! Men var öfvertygad, att om vi äfven befunne oss i krig med din älskades fader och på de hårdaste villkor måste sluta fred med honom, skulle dock omsorgen om din lycka förmå oss till de största uppoffringar. Anförtro mig blott sanningen, så skola vi försöka att ställa allt till rätta.»

»Ack, min nådiga fru moder», snyftade den tröslöse prinsen, »jag önskar alldeles ej att öfvertaga min faders spira, ej heller har någon prinsessa vunnit mitt hjärta; dock tror jag, att jag kunde bli frisk, om min älsklingskaka tillagades åt mig af Åsnehuds händer.»

Drottningen skakade på hufvudet, liksom om hon ej hört rätt, ty om tillvaron af en person med namnet Åsnehud hade hon hitills ej hört ett ord. En hofman skyndade sig att upplysa henne: »Höga furstinna!» sade han, »Åsnehud är den lägsta varelse i hela landet, snarare djur än människa; hon är ständigt höljd i en gammal åsnehud och är sysselsatt med att på hans höghets förpaktaregård vakta höns, gäss, får och svin.»

»Ack!» sade fru Petersilia, »jag märker, att min son har en af sjuka personers vanliga nycker. Möjligtvis har Åsnehud vid hans återkomst från jakten lagat honom någon synnerligt välsmakande kaka, som behagat den unge herrn. Skynda dig därför att skaffa hit Åsnehud och tillsäg henne att här i slottet tillaga en sådan kaka, som prinsen längtar efter.» Hofmannen begaf sig genast i väg och medförde snart Åsnehud till det kungliga köket.

Så mycket man äfven senare talat om denna märkvärdiga

händelse, har dock ingen med bestämdhet kunnat uppgifva, om prinsessan hade någon kännedom om prinsens besök på förpaktaregården. Emellertid var hon lika klok som skön, och då man sagt henne, att den unge herrns lycka berodde af det som hon skulle göra, så uppbjöd hon alla bemödanden för att åstadkomma en riktigt pråktig kaka. Först stängde hon in sig i en liten kammar, tvättade sig till dess hennes hy blånkte som elfenben, iklädde sig en af sina pråktigaste klädningar och började därpå att baka kakan.

Under det hon var sysselsatt med att knåda degen, gled — afsiktligt eller ej — en liten ring från hennes finger och försvann i degen. Sedan kakan slutligen blifvit färdig, höljde prinsessan sig åter i åsnehuden och öfverlämnade sitt mästestycke åt öfverhofkastrullbevararen, i det hon i deltagande ton frågade, huru den sjuke prinsen befann sig. Den tölpige öfverhofkastrullbevararen bevårdigade dock ej flickan med ett enda ord, utan slog till dörren midt för hennes näsa. Därpå skyndade han med kakan till prinsens rum. Denne, som redan blifvit otålig, längtade så ifrigt efter anrättningen, att läkarne blefvo helt förundrade öfver hans plötsliga matlust och ansågo, att den ej kunde betyda något godt. Knappt hade prinsen börjat äta af kakan, förrän han visade tecken till kvåfning. Men orsaken därtill var den, att prinsessans ring, som blifvit inbakad i kakan, fastnade i halsen på honom och så när hade gjort ända på hans unga lif. Lyckligtvis ansattes prinsen af en häftig hosta, som befriade honom från ringen, och med undrande blickar betraktade han nu det lilla föremål, som varit nära att kosta honom lifvet. Hans matlust tycktes nu med ens ha försvunnit. Ringen var så liten, att den blott kunde passa till ett mycket smalt finger. Denna klenod väckte prinsens lifligaste nyfikenhet. »Om redan hennes kaka och hennes ring ha ett sådant inflytande på mitt sinne», mumlade han för sig själf, »hvad skulle hon icke då själf åstadkomma!... Men hela världen talar så föraktligt om henne. Jag gör mig löjlig

blott genom att nämna hennes namn, — huru skulle man då ej ruska på hufvudet, om jag berättade, hvad jag sett genom dörrspringan. Man anser mig redan för litet förryckt, — omtalade jag min syn, tror jag, att man skulle spärra in mig på dårhuset.»

Nu föll prinsen åter i svårmodiga tankar. Han fick åter ett anfall af febern och faran för hans lif försänkte konungen, drottningen och hela hofvet i den djupaste bedröfvelse. Konung Morfus I och hans gemål bådo på det ifrigaste den sjuke sonen att meddela dem hvad som ånyo bedröfvade honom så djupt; de svuro, att om äfven hans hjärta vore snärjdt af en dåraktig kärlek, skulle de dock gifva sitt bifall till den förbindelse han önskade; han skulle blott oförbehållsamt öppna sitt hjärta för sina föräldrar.

»Ack, mina vördade föräldrar», sade prinsen med ett vemodigt leende, »den person, som jag älskar, kan ej vara af låg börd. Denna ring, som kommer från henne, är för dyrbar för att kunna hafva burits af en flicka i låg samhällsställning.» Därpå visade han Åsnehuds ring för sin moder. Denna beskådade ringen med kännareblick och förklarade, att en så präktig ring blott kunnat tillhöra en dam af allra högsta börd.

Därpå lät konungen i hela staden förkunna, att de jungfrur skulle infinna sig i konungens palats, hvilka trodde, att prinsens ring kunde passa till något af deras finger.

Då infunno sig en mängd prinsessor och förnäma damer, stiftsfröknar och rika arftagerskor — men förgäfves; ringen passade ej åt någon. Härpå lät konungen utgå befallning om att äfven borgaredöttrar och bondflickor skulle få försöka sin lycka; men ej heller i dessa kretsar fanns ett finger, till hvilket ringen passade. Prinsen frågade slutligen med låtsad liknöjdhet: »Då man nu låtit alla möjliga kvinnor komma hit, hvarför har ingen tänkt på Åsnehud, den flickan, som beredde den präktiga kakan åt mig?»

Prinsens höga föräldrar sågo förvånade på hvarandra; hofmännen logo i skägget; hofdamerna fnissade i smyg, och hoflakejerna höllo på att spricka af kväfdt skratt. »Hur skulle man

väl kunna låta en så smutsig varelse komma till slottet?» frågade en af kammarherrarne. »Och hvarför icke?» dundrade konung Morfus I; »vore det bättre, att ni aldrig finge någon Morfus II, att min älskade son ströke med på kuppen? Skaffa genast hit den där Åsnehud!» Tvenne kammarherrar lunkade genast i väg för att hämta Åsnehud.

Åsnehud infann sig redan samma dag på slottet. Men då hon äfven nu var insvept i sin åsnehud, blef hon naturligtvis föremål för hoffolkets åtlöje. Då prinsen varseblef henne, som han förut sett klädd i den största prakt, sjönk han med sviken förhoppning ned mot sjuksängens kuddar, och med svag röst frågade han Åsnehud: »Är det verkligen du, som bebor den lilla kammararen vid den mörka gången i landtgården?»

»Ja, herr prins!» svarade Åsnehud fast och bestämdt.

»Visa mig då din hand!» befalldes prins Tarax. Huru förvånade blefvo icke alla, då hon framvisade den mest förtjusande lilla rosenfärgade hand, kring hvars pekfinger ringen passade så väl, som om den aldrig suttit annorstädes. Liksom träffade af åskan stirrade konungen, drottningen och hela hofvet på den okända, men denna kastade plötsligt af sig den fula åsnehuden samt den mantel, i hvilken hon var inhöljd, och stod där i hela sin ungdom och skönhet framför prinsen, som med ens blifvit alldeles frisk. Han skyndade upp från sin hvilobädd och kastade sig till den skönas fötter — hans aning hade ej bedragit honom.

Det förvånande uppträdet fordrade en förklaring. Redan stod prinsessan i begrepp att berätta historien om sin pröfvotid, då fläderfén plötsligen sväfvade in genom salens öppna fönster och därpå skildrade sin skyddslings numera öfverståndna bekymmer och lidanden.

Nu var det slut på Tulipanas pröfvotid; ty konung Alrun hade under tiden kommit till besinning. Han hade insett det dåraktiga i sin önskan att vinna Tulipanas hand och i stället trädt i äktenskap med en annan prinsessa. Detta erforo de hofherrar,

hvilka prins Tarax' föräldrar afsändt till Anemonien för att begära konung Alruns samtycke till Tulipanas förmälning med prinsen. — Till det sköna parets hedersdag kommo nu i stort antal och från alla håll inbjudna furstar och höga herrar: i bärstolar och vagnar, på hästar och mulåsnor, på kameler och elefanter, med lysande följen af ädla herrar och damer samt talrika tjänareskaror.

Och så slutar denna märkvärdiga historia liksom de flesta andra. Prinsen förde sitt hjärtas drottning till sitt slott, och sedan bröllophögtidligheterna gått till ända, återvände äfven de otaliga gästerna till sina slott och borgar. Men hvarhelst prinsessan Åsnehud visade sig, strömmade folket jublande henne till mötes.

Ty numera visade hon sig lika god som vänlig mot alla, mot hög och låg. Detta hade hon lärt under den tid, då hon skylde sig i åsnehuden. Men prins Tarax regerade efter sin faders död såsom konung Tarax Morfus II länge i landet Morfien och förvärfvade sig genom sina bragder och sitt lejonmod tillnamnet 'Lejontand'.



TROLLSPEGELN.

När fann man väl frommare herre än Gunderich, grefve af Brabant? Han försummade aldrig gudstjänsten och foretog ofta vallfärder till heliga orter. Men trots sin fromhet och trots sitt goda samvete hade han ingen ro i sitt hjärta, ty han sörjde öfver att han ej hade några barn.

Grefvens gemål sörjde knappast mindre däröfver. Äfven hon underlät intet för att vinna himlens nåd och se sin käraste önskan uppfylld.

Då hände det sig att en stor undergörare, Albertus Magnus, färdades genom Brabant och tog in hos grefven. Den lärde undergöraren lofvade grefvinnan att hon inom kort skulle se sin önskan gå i fullbordan.

Så skedde. Då herr Albertus efter kort tid återkom, bar grefvinnan på sina armar en liten fröken, som var sin sköna moders afbild. Herr Gunderich hade visserligen hellre önskat att få en manlig arfvinge; men emedan den lilla Richilda var så täck och så oskuldskraftigt log emot honom, kände han likväl stor glädje öfver hennes födelse.

Då herr Albertus åter skulle begifva sig bort från grefvens slott, bad grefvinnan honom att gifva den lilla nyfödda en minnesgåfva. Mästaren inneslöt sig då under nio dagar i ett afsides beläget rum, och arbetade på ett konststycke, som han ämnade åt den lilla Richilda.

Då mästaren fått sitt konststycke färdigt, lämnade han det i hemlighet åt grefvinnan och gaf henne underrättelse om huru det skulle begagnas. Härpå tog han afsked och red bort.

Gunderich lefde ännu några år, gjorde mycket godt och lade å sido en god del af sina inkomster till brudgåfva åt den älskade dottern; därpå dog han lugnt och fromt, liksom han lefvat. Grefvinnan valde ett kloster till sin vistelseort och ägnade där hela sin tid åt dotterns uppfostran. Men just som denna ingått i sitt femtonde år, bortrycktes grefvinnan af döden.

Innan hon dog, kallade hon dock sin dotter till sig och talade till henne på följande sätt: »Jag lämnar dig nu, Richilda, på en tid, då du bäst behöft en moders råd; men bekymra dig ej, ty du skall i stället få en trogen rådgifvare, som, om du är klok och förståndig, skall leda dina steg, så att du ej går vilse. I det där skrinet, där mina smycken förvaras, befinner sig ett konststycke, en metallspiegel, infattad i en ram af gediget guld. Den är förfärdigad af den kloke och vidtförfarne Albertus Magnus, och jag vill nu säga dig, huru den skall användas. För alla, som kasta en blick i densamma, har den en vanlig spegels egenskap, nämligen att troget återgifva bilden af dem, som betrakta sig däri. Men för dig har den ännu en underbar egenskap. Så snart du uttalar de ord, som stå upptecknade på denna tafla, skall du i spegeln få se bilden af hvemhelst du önskar. Om du rätt använder trollspegeln, skall du däri blott skåda hvad som godt och nyttigt är; men om du missbrukar hans egenskaper, blir han mörk och fläckig. Akta dig att rådfråga honom af förvetenhet eller nyfikenhet eller att obetänksamt spörja om det öde, som väntar dig. Betrakta denna underbara spegel som en vän, som man blott tager till råds i lifvets viktigaste angelägenheter.»

Sedan den döende modern hade talat dessa ord, tystnade hon och afled kort därefter.

2.

Den unga fröken sörjde djupt öfver sin moders död och dröjde ett helt år inom klostrets murar i sällskap med fromma nunnor utan att en enda gång bekymra sig om sin moders kvarlåtenskap eller skåda i den hemlighetsfulla spegeln. Tiden mildrade dock så småningom hennes sorg, och så kom det en dag, då hon återvände till sina fäders borg. Där omgaf hon sig med en stor hofstat och förde ett lysande lif. Ryktet om hennes skönhet spred sig snart åt alla håll. Prinsar och grefvar kommo fjärran ifrån för att få se den sköna Richilda. Främlingarne mottogos gästvänligt på hennes borg och underlätto ej att med det finaste smicker besvara hennes artiga bemötande. Ingen dag förgick, utan att lysande tornérspel höllos; ståtliga riddare läto genom sina härolder till tvekamp inbjuda en hvar, som ej ville erkänna grefvinnan af Brabant för den skönaste dam i världen.

Hittills hade den unga grefvinnan aldrig tänkt på att rådfråga den hemlighetsfulla spegeln; hon behöfde blott en vanlig spegel för att ordna sitt guldglänsande hår. Emellertid började det ständiga smickret att väcka hennes fåfänga och födde i hennes hjärta den önskan att verkligen vara hvad smickret ständigt hviskade i hennes öra. Följaktligen inneslöt hon sig en dag i sitt gemak, trädde fram för den underbara spegeln, och sade:

»Spegel, spegel, säg mig här,

Hvilken mö i landet skönast är.»

Med klappande hjärta drog hon undan förhänget, skådade i spegeln och varseblef där med stor tillfredsställelse sin egen bild. Hennes kinder färgades af en rodnad, och hennes ögon lyste af belåtenhet; men hennes hjärta blef nu stolt och högmodigt. Det smicker, som hon förut mottagit med blygsamhet, fordrade hon nu som en skyldig gärd; hon såg med stolt förakt ned på alla jungfrur i landet, och då man i hennes närvaro prisade någon utländsk furstedotter för skönhet, tog hon illa upp det. Hennes

omgifning, som snart märkte sin härskarinnas svaga sida, smickrade och hycklade af hjärtans grund, i det den påstod, att grefvinnan vore ett oöfverträffadt mönster af kvinnlig skönhet, och då hon enligt spegelns intyg var den skönaste flicka i Brabant och dessutom ägde stora rikedomar samt många städer och slott, led hon ingen brist på förnäma friare. Emellertid gaf hon ingen något bestämdt svar, utan förstod att med ett artigt bemötande och fagra ord underhålla allas förhoppningar. Hennes klandervärda uppförande hade redan kostat många tapper riddare lif och lemmar. Icke blott på tornérbanan drabbade friarne tillsammans — nej, äfven utanför borgen råkade de hettefrade riddarne i lufven på hvarandra. Ej sällan meddelade sig riddarnes ifver äfven åt deras väpnare och svenner, och då utkämpades rätt blodiga strider. Men allt detta rörde ej den grymma förtjuserskan.

Redan hade grefvarne af Artois, af Flandern, af Brabant, af Hennegau, af Namur, af Geldern, af Gröningen, kortligen alla nederländska grefvar med undantag af dem, som redan voro gifta eller mycket ålderstigna, anhållit om den sköna Richildas hand, men utan att ha erhållit bestämdt svar. Hennes hofmästarinna anade ej något godt för framtiden och förmanade därför grefvinnan att snart göra sitt val. I sin obetänksamhet lofvade då denna att inom tre dagar välja sig en gemål. Öfver detta beslut fröjdade sig friarne högligen, ty en hvar hoppades att blifva den lycklige. Bland friarne befunno sig många tappre och berömde män; men Richilda tänkte blott på att välja den skönaste.

Redan var den betänketid, som hon begärt, tilländagången, och nu kommo grefvar och riddare i praktfulla dräkter för att höra det afgörande svaret. Den sköna grefvinnan befann sig i ej ringa förlägenhet, ty ännu hade hon ej kunnat förmå sig att göra något bestämdt val. För att göra slut på all tvekan, skyndade hon till sin spegel och frågade den:

»Spegel, spegel, säg mig här,
Hvilken man i landet skönast är.»

Detta var att illa använda trolspegeln. Hon frågade ju ej, hvem som var den dygdigaste och mest trofasta, utan hvem som var skönast. Spegeln svarade också såsom den tillspordes; då grefvinnan drog undan sidenförhänget, såg hon framför sig en ståtlig riddare i vapenskrud. Hans hår nedföll i kastanjebruna lockar på skuldrorna, ur ögat blixtrade dristighet och mod, den solbrända kinden vittnade om hälsa, och hela figuren var på en gång smidig och kraftfull. Så snart grefvinnan fick se den ståtliga gestalten, gjorde hon sig ett högtidligt löfte att ej förmåla sig med någon annan. Dock förundrade hon sig öfver att hon icke kände igen den sköne riddaren; hon hade aldrig sett honom vid sitt hof, ehuru det ej var lätt att uppgifva någon ung riddersman i Brabant, som ej infunnit sig där.

Nu trädde grefvinnan ut ur det gemak, där spegeln förvarades. Då hon fick se sin hofmästarinna, omfamnade hon henne och sade: »Nu har jag funnit mitt hjärtas brudgum; gläd dig med mig, ty den skönaste man i Brabant är min! Min skyddsängel har i natt uppenbarat sig för mig i en dröm och visat mig den rätte.» Hofmästarinnan, som blef högligen glad öfver sin unga härskarinnas beslut, frågade hvem som af himlen var bestämd att hemföra en så skön brud. Hofdamerna gissade hit och dit, men Richilda svarade: »Det står ej i min makt att nämna min brudgum vid namn; han befinner sig ej bland ädlingarne vid mitt hof, och jag har ej sett honom med mina lekamliga ögon; men hans bild sväfvar för min själ, och då han infinner sig, skall jag genast känna igen honom.»

Alla förundrade sig öfver grefvinnans ord och tänkte, att hon genom sitt svar endast ville undvika väljandet af en gemål; men hon stod fast vid sin förklaring att ej taga någon annan till gemål än den riddare, hvars bild hon hade sett. Riddarne visste ej hvad de skulle tro om grefvinnans besynnerliga uppförande, då hon vände sig till dem med följande ord: »Tron ej, ädle herrar, att jag vill bedraga eder; jag vill beskrifva den okände riddarens ut-

seende och vapen; måhända kan någon af er då säga hvem min utvalde är.» Härefter beskref hon hans utseende och tillade: »Hans harnessk är förgylldt, på hans sköld synes ett svart lejon i silfverfält, och hans skärp är af samma färg som morgonrodnaden.» Då hon tystnat, tog grefven af Brabant till orda och sade: »För oss är det nog att ni uppriktigt afskedar oss och ej vidare uppehåller oss med fagra ord. Hvad åter beträffar riddaren, som ni sett i drömmen och som ni tror vara af himlen utsedd till er gemål, så vill jag ej förtiga, att jag ganska väl känner till honom och att han är min vasall, ty efter er beskrifning och att döma efter vapnet, kan det ej vara någon annan än grefve Gombald med lejonet; men han är redan gift och kan således ej blifva er gemål.»

Vid dessa ord bleknade grefvinnan och var nära att sjunka till golvet, ty hon hade ej kunnat ana, att spegeln skulle spela henne ett sådant spratt.

Hon sökte emellertid att dölja sin missräkning och yttrade, att drömsynen möjligen borde tydas så, att hon för närvarande ej borde tråda i äktenskap. Friarne drogo följaktligen sina färde, den ene hit, den andre dit, och snart var grefvinnans hof tomt och öde.

3.

Det hundratungade ryktet utbredde emellertid historien om den underbara drömmen öfver hela landet, och snart nådde den äfven grefve Gombalds öron. Denne grefve Gombald var son till Theobald, som kallades Brodershjärtat, af det skäl att han var sin yngre broder Botho så tillgifven, att han icke blott ständigt lefde i den största endräkt med honom, utan äfven med honom delade alla sina förstfödslorättigheter. Båda bröderna bodde i samma slott, deras gemåler älskade hvarandra som systrar, och då den äldre brodern blott hade en enda son och den yngre blott en enda dotter, så ville föräldrarne yttermera befästa sin vänskap

och trolofvade de båda barnen med hvarandra redan i vaggan. Det unga paret, som vuxit upp tillsammans, hade redan tre år lefvat i ett lyckligt äktenskap, då grefve Gombald fick höra talas om den sköna Richildas underbara dröm. Ryktet, som förstorar allting, tillade äfven, att hon vore så nedslagen, att hon beslutat att gå i kloster, efter som hon ej kunde få gifta sig med den hon älskade. Grefve Gombald hade hittills vid sin unga gemåls sida njutit af en stilla huslig lyckas välsignelser; men plötsligt vaknade i hans hjärta dåraktiga önsknningar; lugn och tillfredsställelse försvunno med ens, och han närde i hemlighet den skamliga förhoppningen, att döden skulle upplösa hans äktenskap och åter-skänka honom friheten. Kortligen, den sköna Richildas bild fördärfvade den hittills gode och aktningsvärde riddarens hjärta. Hvar han stod eller gick, sväfvade bilden af den sköna grefvinnan af Brabant för hans öga; all hans kärlek till sin gemål slocknade inom kort. Denna märkte sin gemåls kallsinnighet och fördubb-lade därför sin ömhet mot honom; men hon kunde ej mera vara honom till behag; han aflägsnade sig vid hvarje tillfälle från hennes sida och dref omkring i sina skogar, medan den öfvergifna makan grämde sig, så att det hade kunnat väcka medlidande hos en sten.

Slutligen red grefve Gombald en dag in till Mecheln och löste hos ärkebiskopen ett skiljebref, hvarefter han sände sin trogna maka till ett kloster. Där födde hon efter kort tid en dotter, som hon ömt älskade. Men dödens ängel stod redan vid hennes sida och tilltryckte hennes ögon, så att hon ej länge fick glädja sig åt det älskade barnets åsyn. Kort efter grefvinnans död kom grefven till klostret, tog barnet med sig därifrån och öfverlämnade det i några tärnors och hofdvärgars vård; men själf drog han med ett lysande följe till grefvinnans af Brabant hof.

4.

Då han anländt dit, kastade han sig för den sköna grefvinnans fötter, och då hon fick se den ståtliga riddaren, fylldes hennes

hjärta af förtjusning, och hon svor honom trohet. Sedan deras bröllop firats med stor prakt, försvunno dagar och år som en ljuftlig dröm för det sälla paret. De bedyrade ofta, att man ej kunde vara sällare i himlen.

Men tiden förgick, och Richilda började på grund af sitt nyckfulla lynne att blifva än befallande, än kallsinnig, än till och med svartsjuk. Grefve Gombald blef svårmodig, och hans samvete började vakna; han tänkte ofta med vemod på sin förra gemål.

»Vi kunna ej längre trifvas tillsammans», sade han en dag efter en allvarsam tvist mellan honom och hans gemål; »mitt samvete bjuder mig att göra bot för min synd; jag vill vallfärda till Jerusalem och den heliga grafven och försöka att återvinna frid.»

Sagdt och gjordt! Richilda motsatte sig blott svagt detta förslag, och så rustade sig Gombald till affärd, gjorde sitt testamente, tog afsked och drog ifrån hemmet. Innan ett år förgått, anlände budskap till Brabant om att grefven i Syrien insjuknat i pesten och aflidit. Grefvinnan mottog underrättelsen med stort lugn, men iakttog allt hvad hennes ställning fordrade, klädde sig i djup sorgdräkt och lät uppresa en präktig minnesvård öfver sin aflidne gemål.

Men snart infunno sig en mängd lyckoriddare och anhöllo om den sköna änkegrfvinnans hand. Detta smickrade henne högeligen, ty hon ville gärna tro, att hon var lika skön, som då hon för femton år sedan trädde i brudstol. En vacker dag vände hon sig till sin magiska spegel med de vanliga orden.

Men fasa och förskräckelse grepo henne, då spegeln visade henne en främmande gestalt, skön som en huldgudinna och med den innerligaste oskuld målad i sin blick.

Richilda, som var otröstlig öfver upptäckten, fattade ett dödligt hat till sin medtäflarinna i skönhet och sökte på allt sätt att upptäcka hennes namn. Detta blef ej svårt; grefvinnan erfor snart, att det var hennes egen styfdotter Blanka, som fråntagit henne skönhetens pris.

Då fattade grefvinnan ett grymt beslut. Hon lät tillkalla en berömd judisk läkare, gaf honom ett granatäpple, uppräknade femtio guldmynt åt honom och sade: »Behandla detta äpple så, att ena hälften däraf blir oskadlig, men den andra hälften giftig, så att en hvar, som äter däraf, dör efter några timmar.» Juden strök sig om skägget, stoppade penningarne i fickan och lofvade att göra, som den elaka kvinnan befallde honom. Han tog en spetsig nål, stack med den trenne hål i äpplet, indröp i hålen en skarp vätska och öfverlämnade så äpplet åt den elaka styfmodern. Men denna begaf sig, åtföljd af några få tjänare, till det aflägsna slott där fröken Blanka vistades. Emellertid skickade hon i förväg ett ridande bud, som skulle anmäla hennes ankomst.

Fröken Blanka klädde sig blygsamt i oskuldens färg, och då hon hörde hofslagen af hästar, skyndade hon ned mot sin styfmoder och mottog henne med öppna armar. Grefvinnan fann, att fröken var fullt ut lika skön som hennes bild i spegeln och därjämte klok, förständig och sedesam. Detta retade grefvinnan ännu mer, men hon förställde sig, klagade öfver att den aflidne riddaren aldrig låtit Blanka göra sin styfmoders bekantskap, men lofvade att från denna stund ägna henne en trogen moderskärlek. Dvärgarne hade emellertid dukat borden och framsatte nu en präktig måltid. Vid desserten inbars den utmärktaste frukt från slotts-trädgården. Richilda smakade därpå, men fann den ej smaklig nog, utan tillsade en tjänare att gå efter det granatäpple, hvarmed hon, som hon sade, plägade afsluta hvarje måltid. Tjänarne öfverlämnade åt henne granatäpplet på en silfvertallrik, hon skar det midt itu och gaf ena hälften däraf åt den sköna Blanka.

Kort därefter tog den elaka grefvinnan afsked af sin styfdotter, steg med sitt följe till häst och red därifrån. Knappt hade den elaka kvinnan försvunnit ur slottsinvånarnes åsyn, förrän Blanka plötsligt kände en smärta i hjärtat, hennes rosenfärgade kinder bleknade, hennes lemmar skälfdes och hon föll ned som död.

Hvilken jämmer höjdes då ej inom borgens murar öfver den

sköna Blankas död. Tjänarne gråto, men de konstskickliga dvärgarne förfärdigade en kista af furu med silfverbeslag, och för att ej med ens nödgas umbära åsynen af sin högt älskade härskarinna, gjordes kistans lock af glas; tärnorna förfärdigade en svepning af finaste brabantiska linne, klädde den aflidna däri, virade en myrtenkrans omkring hennes hufvud och insatte under gråt och suckar kistan i slottskapellet.

Emellertid anlände Richilda åter till sitt slott. Det första, som hon gjorde, var att åter ställa den vanliga frågan till spegeln. Med af segerglädje strålande blick såg hon åter sin egen bild i spegeln; men på den blanka metallskifvan syntes här och där några rostfläckar. »Hvad gör väl det?» tänkte grefvinnan för sig själf; »bättre att fläckarne sitta på spegelns yta än på min hy.» Då man löper fara att förlora någonting, inser man vanligen bäst dess värde. Den sköna Richilda hade ofta låtit hela år gå förbi utan att rådfråga spegeln; men nu sporde hon den hvarje dag om sin skönhet. Men då hon en dag drog undan förhänget, visade sig — o under! — den sköna Blankas bild åter i spegeln. Den stolta och afundsjuke frun var nära att falla i vanmakt.

Men snart rufvade hon åter på en ny elakhet. Sambul, den judiske läkaren, tillkallades; till honom vände hon sig med förtörnad min och sade: »Din skändlige bedragare; föraktar du mina befallningar och vågar gäcka mig? Befalldes jag dig ej att behandla äpplet så, att förtärandet däraf skulle medföra döden? Men detta skola dina öron och ditt skägg få umgälla.» Sambul, läkaren, som förskräcktes öfver detta tal, svarade och sade: »Nådig fru, jag vet verkligen ej, huru jag kunnat ådraga mig ert misshag. Hvad ni befallt mig, har jag gjort; har det misslyckats, så ligger ej felet hos mig, utan hos min konst.» Grefvinnan tycktes lugna sig något och fortfor: »För denna gång skall jag förlåta dig, men på det villkor, att du bereder en välluktande tvål, som verkar mera säkert dödande än äpplet.» Läkaren lofvade att göra sitt bästa, och hon uppräknade åter femtio guldmynt åt honom, hvar-

efter han fick gå. Efter några dagars förlopp öfverlämnade Sambul till grefvinnan den hastigt dödande tvålen. Genast lät denna sin anma förklåda sig till en gårdfarihandlerska, gaf henne en låda med synålar, tråd, välluktande essenser, tvål m. m. och befallde henne att därmed begifva sig till Blanka och förmå henne att köpa af den farliga tvålen. Den gamla kvinnan vandrade äfven bort till fröken Blankas slott, bjöd ut sina varor och prisade isynnerhet så ifrigt en tvål, som kunde bevara ungdomligt utseende ända långt in på ålderdomen, att fröken lät öfvertala sig att köpa tvålen och göra ett försök därmed.

Den elaka styfmodern rådfrågade emellertid flitigt den rostiga spegeln och förmodade af densammes beskaffenhet, att hennes anslag lyckats, ty rostfläckarna hade på en enda natt utbredt sig öfver hela spegeln, så att den ej kunde gifva några tydliga bilder. Att spegeln sålunda var förstörd gick henne visserligen till hjärtat, men hon trodde sig dock ej därigenom för dyrt ha köpt glädjen öfver att vara den skönaste i landet.

En tid njöt den fåfånga kvinnan med hemlig glädje af sin inbillade seger, tills en vacker dag en främmande riddare anlände till hennes hof, hvilken kort förut infunnit sig på fröken Blankas slott, men ej funnit henne i grafven, utan spelande på sin luta. Han hade blifvit lifligt intagen af hennes skönhet och utkorat henne till sitt hjärtas dam. Som han nu ej kände till grefvinnan Richildas hat till sin dotter, men gärna ville vinna grefvinnans bifall till sitt tillämnade frieri, kastade han vid festmåltiden sin järnhandske på bordet och sade: »Den som ej vill förklara fröken Blanka för den skönaste dam i Brabant, må taga upp denna handske och bryta en lans med mig!» Hela hofvet blef högligen förskräckt öfver riddarens obetänksamhet. Richilda bleknade vid underrättelsen om att Blanka ännu var i lifvet. Dock framtvang hon ett artigt leende och hoppades i hemlighet, att riddarne vid hennes hof skulle slitas om att få upptaga handsken. Men ingen trädde fram, ty främlingen hade ett kraftfullt och käckt utseende.

Slutligen förbarmade sig grefvinnans trogne stallmästare och tog upp handsken. Men då striden den följande dagen ägde rum, segrade Blankas riddare efter en kort strid och mottog segerpriset af grefvinnan, som därvid var nära att dö af harm.

Hennes vrede urladdade sig först mot läkaren Sambul. Han kastades fångslad i tornet, hans skägg rycktes af, och hans öron skuros bort. Sedan den första stormen nu gått öfver, betänkte den grymma kvinnan, att hennes styfdotter Blanka skulle triumfera öfver henne, om hon ej genom någon annan list blefve röjd ur vägen. Genom den aflidne grefve Gombalds förordnande före sin död hade grefvinnan blifvit beröfvad allt inflytande öfver sin styf-dotter; men för att vinna sitt mål, skref hon nu till denna ett bref, hvori hon så lifligt yttrade sin glädje öfver hennes tillfrisknande, som om hvarje ord dikterats af den ömmaste moderskärlek. Därefter sände hon genom sin förtrogna, anman, detta bref till läkaren jämte en skrifven lapp med följande ord: »Inneslut i detta bref död och fördärf åt den, som öppnar det. Akta dig för att bedraga mig ännu en gång, så vidt ditt lif är dig kärt.» Sambul grubblade länge på hvad han skulle göra. Slutligen torde kärleken till lifvet ha besekrat hans betänkligheter, och han lofvade att lyda. Grefvinnan afsände brefvet med ett ridande bud, som vid sin ankomst väckte stort uppseende genom sin vägran att uppgifva, från hvem brefvet var. Fröken var nyfiken att lära känna innehållet, bröt hastigt sigillet, läste några rader, föll ned på en soffa och rörde sig icke mer.

Sedan dess hörde den elaka styfmodern ingenting mer från sin styfdotter, och ehuru hon ofta utsände kunskapare, framförde dessa dock intet annat besked än att fröken ej uppvaknat ur sin dödssömn.

På detta sätt hade den sköna Blanka genom sin afundsjuka styfmoders anslag trenne gånger sjunkit i en dödlik sömn. Då de trogna hofdvärgarne första gången hade lagt ned henne i kistan, höllo de flitigt vakt och sågo ofta ned genom glaslocket. Men

med förundran varseblefvo de, att de bleka kinderna efter några dagars förlopp började öfverdragas med en svag rodnad; kort där-efter slog fröken åter upp sina ögon. Då dvärgarne sågo detta, togo de med glädje locket af kistan, den sköna Blanka reste sig upp och förundrade sig öfver att finna sig själf i en likkista och sina tjänare i sorgdräkt. Skyndsamt lämnade hon grafkorets dunkel och begaf sig åter ut i dagsljuset. — Läkaren Sambul var i själfva verket ej någon giftblandare eller en person, som fann sitt nöje i bofstycken, icke ens om det snöda guldets frestade hans samvete. I granatäpplet hade han ej indrupit något gift utan blott en sömngifvande vätska, som bedöfvade sinnena utan att bringa döden. På samma sätt gick han tillväga med tvålén, blott med den skillnad, att han här gjorde den sömngifvande vätskan något starkare, så att fröken ej måtte vakna upp så tidigt som första gången. Dvärgarne vakade äfven nu, tills den hulda slog upp ögonen. Den unga flickans skyddsängel såg den fara, hvori hennes lif nu sväfvade för tredje gången, då fruktan för döden gjorde läkaren benägen att verkligen låna sin hand åt den nedriga styf-moderns onda anslag.

Och så visade sig skyddsängeln för den fängslade juden i hans dröm, och äfven denna gång segrade Sambuls bättre medvetande öfver snikenhet och människofruktan. Förmedelst sina kemiska kunskaper använde han till den blandning, hvarmed brevet beströks, ett flyktigt salt, som snart uppsögs af den friska luften. Blankas dvala varade dock denna gång ännu längre än de andra gångerna, så att de trogna dvärgarne och tärnorna helt och hållet tviflade om hennes uppvaknande till lifvet.

5.

Under begravningshögtidligheterna, medan sorgklockorna ljödo, ankom en ung pilgrim, som begaf sig till kapellet, knäböjde för altaret och förrättade sin andakt. Han hette Gottfrid af Ardenne

och återvände just från en vallfärd till Rom. Sedan den fromme ynglingen förrättat sin andakt, frågade han portvaktaren, hvad som vore orsaken till allas sorg. Denne berättade då allt som hade tilldragit sig med den sköna Blanka. Gottfrid förundrade sig högeligen däröfver och sade: »Om det tillåtes mig att se den unga frökens lik, så för mig till hennes kista; jag har nämligen ett undergörande kors, hvarmed jag torde kunna väcka henne till lif igen.»

Portvaktaren tillkallade skyndsamt de vaksamma dvärgarne, och då de hörde pilgrimens ord, glädde de sig högeligen och förde honom till kistan, hvori Blanka hvilade. Gottfrid blef mäktat förtjust vid åsynen af den sköna varelse, som han varseblef genom glaslocket. Detta lyftes af, och sedan alla tjänarne, med undantag af dvärgarne, aflägsnat sig, tog pilgrimen fram det undergörande korset och lade det på den aflidnas hjärta. Efter få ögonblick försvann dödskylan, och lifvet vaknade åter upp i den skendöda kroppen. Fröken Blanka förundrade sig öfver den unge främlingens närvaro, och dvärgarne ansågo honom vara en ängel från himmelen. Gottfrid berättade nu för Blanka hvem han var, och hon å sin sida omtalade för honom sina öden samt huru den elaka styfmodern traktade efter hennes lif. »Sköna fröken», sade Gottfrid, »ni skall ej kunna undgå hennes försåtliga anslag, om ni icke vill följa mitt råd. Dröj ännu någon tid i grafkoret, så att det ej blir bekant, att ni lefver; jag skall snart återkomma hit och föra er till Ardenne till min moder, samt, om lyckan är god, taga hämnd på er styfmoder.» Rådet vann bifall. Pilgrimen lämnade den unga grefvinnan och talade med förställda ord till den utanför väntande tjänarskaran: »Eder fröken kan ej mera vakna till lif; hon är och förblir döfd.» Men de trogna dvärgarne, som kände till sanna förhållandet, tego med saken, försågo i hemlighet sin unga matmor med mat och dryck, vakade vid grafven som förut och väntade på pilgrimens återkomst.

Gottfrid begaf sig skyndsamt till Ardenne, omfamnade sin

ömna moder, anförtrodde henne, hvad han hade på hjärtat och insomnade med Blankas bild i sina tankar.

Följande morgon tog Gottfrid afsked af sin moder och steg till häst. Så snart han kommit i närheten af fröken Blankas borg och hörde dödslockans ljud, satt han af, drog sin pilgrimsdräkt ofvanpå riddarharnesket och förrättade sin andakt i kapellet. De vaksamma dvergarne hade knappt varseblifvit pilgrimen, som knäböjde vid altaret, förrän de skyndade ned i grafkoret för att förkunna Blanka den glada nyheten. Denna kastade genast af sig svepningen och begaf sig upp i slottskapellet. Men då den dygdiga fröken kände sig slutas i en ung mans famn, sade hon med blyg värdighet: »Betänk hvad ni gör, ädle riddare; rådfråga ert hjärta, om det menar allvar; sviker ni det förtroende, som jag hyser för er, så frukta för himmelens hämnd.» Men riddaren svarade: »Den heliga jungfrun är vittne till uppriktigheten af mina känslor, och himmelens hämnd drabbe mig, om jag ej menar ärligt med eder, sköna fröken.» Då svingade sig fröken glad upp på hästen, och Gottfrid följde henne till Ardenne, där hans moder mottog Blanka, som om denna varit hennes köttsliga dotter. Nu fattades i det unga parets lycka ingenting annat än kyrkans välsignelse. Men midt under förberedelserna till bröllopet lämnade Gottfrid sin borg och drog till Brabant till grefvinnan Richilda, som ännu var sysselsatt med valet af en andra make och som, då hon ej längre hade spegeln att rådfråga, icke så lätt kunde fatta sitt beslut.

Så snart Gottfrid af Ardenne visade sig vid hofvet, väckte hans ståtliga gestalt och präktiga utseende grefvinnans uppmärksamhet, och hon fattade en sådan böjelse för honom, att hon gaf nykomlingen företräde framför alla andra. Han kallade sig »riddaren af grafven». Hon förklarade hans namn på det sätt, att han var en af riddarne af den heliga grafven. Grefvinnan sökte nu att på allt sätt vinna den unge riddarens genkärlek.

Då grefvinnan en dag för Gottfrid yppade sin önskan att träda

i äktenskap med honom, svarade denne: »Ni känner ej det löfte, som binder mig, nämligen att ej mottaga min gemål annat än ur min moders hand; om ni alltså önskar vinna ert mål, måste ni besluta er för att följa mig till Ardenne.» Grefvinnan betänkte sig ej längre utan gick in på allt.

Med stor skyndsamhet företogs resan. Riddarens vördnadsvärda moder mottog sin son och dennes förmenta brud, och intet hinder syntes vara i vägen för riddarens och grefvinnans skyndsamma förmälning. Den högtidliga dagen inträffade, och Richilda, smyckad som en drottning, trädde in i den sal, där bröllopskaran skulle samlas. I samma ögonblick inträdde en hofsven och hviskade med synbar förskräckelse något i brudgummens öra. Liksom förvånad studsade Gottfrid tillbaka och sade därpå med hög röst: »Olycklige yngling, hvem skall väl tråda dansen med dig på din hedersdag, då en fördömd hand mördat din utkorade brud?» Härpå vände han sig till grefvinnan och sade: »Ni må veta, sköna Richilda, att jag gifvit utstyrsel och hemgift åt tolf jungfrur, som skulle sammanvigas med sina trolofvade på samma gång som vi, men den skönaste af alla dessa jungfrur har nu blifvit mördad af en afundsjuk styfmoder; säg mig, huru detta skändliga dåd bör straffas?» Richilda, som blifvit harmsen öfver en tilldragelse, som vållade uppskof med hennes förmälning, sade genast: »Den grymma styfmodern förtjänade att i den mördades ställe tråda bruddansen med den olycklige ynglingen och detta klädd i tofflor af glödande järn; det skulle vara balsam för hans sårade hjärta, ty hämnden är ljuf.» — »Ni dömmar rätt», svarade Gottfrid, »så skall det ske.»

I detta ögonblick uppslogos dörrarna till det angränsande rummet, där bröllopsaltaret var upprest. Framför detta stod Blanka och stödde sig mot en af de tolf jungfrurna. Richildas blod stelnade i hennes ådror, och hon sjönk till marken såsom träffad af en blix. Småningom vaknade dock åter hennes domnade lifsandar. Då förehöll Gottfrid henne hennes förbrytelse, men intet

gick henne dock så mycket till hjärtat, som då hon nödgades se, huru hennes tilltänkte brudgum förde den sköna Blanka till altaret och biskopen förenade deras händer.

Då ceremonien var öfver, begaf sig bröllopskaran in i danssalen. Dvärgarne hade emellertid smidt ett par tofflor af järn och upphettat dem tills de blifvit glödröda. Då framträdde en handfast riddare och bjöd upp den elaka styfmodern till dans, och ehuru hon undanbad sig äran, hjälpte det dock ej. Han omfattade henne med kraftiga armar, dvärgarne sköto de glödande järntofflorna på grefvinnans fötter, och så började dansen. Efter att ha dansat flera hvarf kring salen, bär riddaren Richilda till fångelse-tornet, där man följande dagen fann den elaka kvinnan ligga död på golfvet.

Men Gottfrid af Ardenne och Blanka lefde i det lyckligaste äktenskap och belönade frikostigt den judiske läkaren Sambul.



JUNKER ADELSTAN OCH BÖN- RANKAN.

Då den gode och store konung Alfred regerade öfver England, lefde i torftiga omständigheter en änka vid namn Adelgunda; hon hade tvenne barn, en son, Adelstan, och en dotter, Adelheid. Hvad barnen beträffar, kan man icke säga särdeles mycket till Adelstans beröm; han lefde för dagen och tänkte aldrig på den kommande morgonen. Så mycket flitigare och förståndigare visade sig däremot Adelheid, som ständigt arbetade vid sin moders sida både vid spinnrocken och i hushållet. Det lilla hus, hvori familjen bodde, låg ett stycke från en liten obetydlig by, i en dal, som på alla sidor var omgifven af berg, hvilka sträckte sig högt upp mot molnen. Blott från en sida, där dalen gränsade till vattnet, kunde man komma in i denna vrå af världen. Utför de branta klippväggarna nedstörtade forsar; af dessa uppstodo talrika bäckar, som, förenade till en bred ström, flöto ned mot hafvet.

Med långsamma steg vandrade Adelstan en eftermiddag fram mot boningshuset. Några steg därifrån väntade honom Adelheid, som redan en god stund hade stått och sett efter honom.

»Hvarför darrar du som ett asplöf?» frågade flickan sin broder, som nalkades lik en lefvande bild af det onda samvetet.

Adelstad hade goda skäl att vara illa till mods, ty Bläsan, familjens enda ko hade lupit bort för honom, medan han lättjefullt satt och såg på ekorrarnas lek i träden vid bäcken. Visser-

ligen hade han sedan dess genomsökt hela dalen, men kon var och förblef försvunnen. Så hade det blifvit afton.

Då den sjuka modern erfor den bittra förlusten, vred hon förtviflad sina händer, ty utom Bläsan ägde familjen blott några höns. Intet under således, att fru Adelgunda klagade och jämrade sig: »Ack, hvad skall det nu blifva af oss? Huru skola vi kunna draga oss fram under vintern? Himlen förbjude, att vi skulle nödgas hungra ihjäl!»

Den goda moderns bekymmer rörde djupt båda barnen. De började slutligen äfven att vrida händerna och gråta bitterligen. Men plötsligt tycktes dock Adelstan ha fattat ett manligt beslut. Han ropade lifligt:

»Gråt icke, min mor! var ej längre försagd, min syster! Jag vill draga ut i världen och se mig om efter arbete, hvarmed jag redligen kan försörja er och mig själf!»

Detta förståndiga och naturliga beslut lugnade någorlunda fru Adelgunda. Hon gaf Adelstan sin välsignelse, och denne lagade sig till uppbrott. Ännu en kyss åt moder och syster, och så var ynglingen borta.

I det han nu vandrade fram genom byn, fick han syn på en gammal tiggargumma, som i högst tarflig dräkt satt nedhukad vid bäcken, liksom om hon af svaghet och trötthet ej kunde gå vidare. Den godmodige Adelstan frågade gumman, om han kunde göra något för henne. I första ögonblicket tycktes gumman ej förstå, hvad han menade, men då Adelstan kraftigt fattade henne under armarna, reste hon sig plötsligt upp och — underbart att förtälja! — hennes mörka, lappade dräkt förvandlades med ens till en ljus, glänsande klädning; hennes skrynkliga ansikte blef med ens slätt och blomstrande, och ur ansiktet framblickade som blå stjärnor ett mildt och vänligt ögonpar. Borta var det gråa, tofviga håret, och i stället svallade gyllene lockar ned öfver den ljusa, luftiga dräkten. Från hennes skuldror hade plötsligt, liksom genom ett trollslag, tvänne vingar, skimrande liksom fjärlens, vuxit ut.

I högra handen höll hon en staf, mellan vänstra handens tumme och pekfinger en röd, glänsande böna:

Öfverraskad ryggade Adelstan tillbaka vid den plötsliga uppenbarelsen, men fén gaf honom en uppmuntrande blick och intalade honom mod med följande ord:

»Fatta mod, min son! Du visade dig villig att hjälpa mig; till tack därför vill jag nu tjäna dig och förhjälpa de dina till lycka. Vill du medverka till uppnåendet af detta mål, så skall du nu få bestå åtskilliga äfventyr. Redan länge hade jag hoppats, att du skulle gripa dig an och visa dig som en god son; men hittills har du visat dig liknöjd och lättjefull. Nu däremot tyckes du ha ändrat håg. Nu må du först och främst lära känna, att din moder ej är änka, utan att din fader ännu är i lifvet, och vidare skall jag säga dig, på hvad sätt din moder, din syster och du själf kommit till den trakt, där I nu ären bosatta. Din moder vågar ej yppa hemligheten, ty det skulle medföra stor fara. Din fader Adalbert, en tapper riddare, försmäktar som fånge i sitt eget slott. På den tiden, då ni blefvo skilda från riddar Adalbert, hade din syster nyss skådat dagens ljus, och du själf var ännu ett litet barn. Ända dittills hade dina föräldrar lefvat lyckliga och aktade af alla, som kände dem. Då landade en stormig natt väldiga snäckor från Danmark vid vår kust, och deras anförare, en grymsint jätte, lyckades i nattens mörker öfverrumpla din faders slott och göra honom själf till fånge. Följande morgon lät jätten Bimbam föra er och dem, som undgått det nattliga blodbadet, inför sig och ämnade låta mörda er alla. Då kom just i rätta ögonblicket den enda, som förmår något öfver vidundret, den godmodiga Pumfia, jättens gemål, som följt honom till England, och bad honom så rörande att skona din moders och de båda barnens lif, att jätten gaf vika för hennes böner, men dock med det villkor, att din moder skulle bosätta sig långt bort från sin gemåls forna besittningar, sedan hon förut svurit en helig ed att aldrig för någon, icke ens för sina egna barn, yppa ett ord om det förflutna.

Med tungt hjärta och blott för att rädda er, gjorde er moder, hvad man fordrade af henne. Hade ni icke varit, skulle hon förr hafva delat sin gemåls öde, hvilken hon ansåg för död. Så var dock icke förhållandet, Då nämligen Bimbam öfver hufvudingången till borgen hade varseblifvit ert vapenmärke, fyra hopflätade A'n, kom han ihåg en gammal spådom, enligt hvilken fyra A'n skulle vålla honom en stor olycka, om han bidroge till någons död, hvilkens namn började på A. Men nu börja allas edra namn på A (Adalbert och Adelgunda, Adelstan och Adelheid). Förskräckt öfver detta underbara sammanträffande lät jätten äfven din fader behålla lifvet och nöjde sig med att låta inspärta honom i fängelsetornet. Men fru Pumfia lät sända er och er moder på ett skepp öfver hafvet till en kust, där man lämnade er i denna dal. Här byggde fru Adelgunda, din moder, med det fattiga men redliga landtfolkets hjälp den stuga, i hvilken ni hittills ha lefvat.»

Fén tystnade för ett ögonblick. Sedan hon suckat djupt flera gånger sade hon: »Nu ett par ord om mig. Jag har tvenne systrar; den ena har, emedan hon inbillade sig kunna sjunga och spela vackrare än änglarna i himmeln, af sin gudmor blifvit förvandlad till en harpa, men har dock fått behålla sin härliga röst. Min andra syster har för sin fåfängas skull af en välmenande onkel blifvit förvandlad till en ständigt kacklande höna. Båda äro så kallade husféer och kunna därför ej lämna det hus, de fått sig anvisadt till uppehållsort, så länge husets herre uppehåller sig där. De kunna endast genom den närmaste arfvingen, alltså sonen i huset, bortföras och på detta sätt lösas ur förtrollningen. Så länge förtrollningen varar öfver mina systrar, blir det deras uppgift att verka för det husets lycka, i hvilket de uppehålla sig. — Jag själf, Beana, har felat, emedan jag icke frivilligt ville dela mina systrars öde, och vakar nu öfver åkrar och ängar, så att välståndet ej flyr bort ur huset. Alla skola vi blifva befriade ur förtrollningen, om sonen i huset för oss bort ur detsamma. Må detta blifva din uppgift. Lyckas du göra detta, skola dina föräldrar åter draga in i

sin borg, men först måste du ha lyckats att göra jätten Bimbam oskadlig.»

Den förvånade Adelstan lofvade att beredvilligt följa de råd, som fén kunde komma att gifva honom.

»Välan!» fortfor Beana, tag denna böna, återvänd hem, gräf ett djupt hål i jorden i närheten af den höga klippan och plantera där bönan. Morgonen därpå skall den redan ha grott och vuxit upp ända till toppen af klippan. Då skall du klättra uppför bönrankan, detta är den genaste väg, på hvilken du kan komma till din faders slott. Men akta dig för att svindla; se därför endast uppåt, aldrig nedåt. Sedan du hunnit upp till klippans topp, skall du få veta, på hvilken väg du kan komma till riddar Adalberts borg. Först måste du söka att bortföra min syster, den kacklande hönan, och skaffa henne hem till er stuga. Därefter kommer ordningen till den sjungande harpan. Denna skall i dig igenkänna sin räddare och därför råka i stark rörelse, och ve-modigt skola hennes strängar ljuda. Hon blir dock åter genast lugn, blott du uttalar orden 'Tschimm, tschimm!' hvaraf hon förstår, att jag känner till ditt förehafvande. Så snart mina båda systrar befinna sig under din moders tak, måste du för sista gången företaga den svindlande färden till slottet för att befria din fader. Mig återser du ej förr, än du löst alla de uppgifter, som föreligga dig. Det beror endast af ditt mod och din tillförsikt, om de skola lyckas eller ej. Möjligtvis skall jag då och då oförmärkt kunna bispringa dig, men glöm emellertid icke, att *ingen får hjälp, som icke har det fasta uppsåtet att hjälpa sig själf*. Och tag nu dessa penningar, köp för dem, hvad I behöfven, intala din moder mod och bed henne hoppas på bättre dagar. Säg henne, att du nu fått arbete och redan i morgon måste börja därmed; bed henne därpå om hennes välsignelse. Mod blott, och det skall gå dig väl!»

Adelstan hade under dessa hennes ord sjunkit ned på knä för att bedja om himlens välsignelse; då han åter såg upp, var

blomster-fén försvunnen. Men att han icke varit utsatt för någon synvilla bevisade de penningar, hvilka han höll i handen, liksom äfven den glänsande bönan. Adelstan stod ännu några minuter försjunken i djupt begrundande. Han kände, att en stor förvandling försiggått inom honom; själförtroende och mod hade med ens vaknat upp, och han kände sig äga kraft att uträtta ting, som han förut ansett för omöjliga.

I kunnen lätt tänka eder, huru bestörta modern och systemen blefvo öfver hans berättelse, sedan han kommit hem. Modershjärtat häfvade vid tanken på de farliga äfventyr, som säkerligen väntade sonen. Dock, Adelstan var fullt besluten att uppfylla sin plikt och blifva sin faders räddare samt intalade sin moder hopp och förtröstan. Därpå tog han en spade och begaf sig ut i trädgården för att plantera bönan. Då han följande morgon kom ut, fann han till sin stora förvåning, att bönan skjutit upp så högt, att stängeln tycktes försvinna bland molnen. Han unnade sig knappt tid att äta frukost — så ifrigt tänkte han på sitt företag. Ännu en gång omfamnade han moder och syster; därpå började han att klättra uppför bönrankan; allt högre svingade han sig upp utan att se nedåt. Slutligen tog han sig ett ögonblicks hvila och kastade en blick nedåt, där hans moders och systers gestalter syntes som små punkter. — Men knappt hade han med handen vinkat dem en hälsning, förrän han med ens halkade ned; nu kom han att tänka på att han ej skulle få se nedåt. Men oförtrutet började han åter klättra uppåt, allt högre och högre. Nu unnade han sig åter ett ögonblicks hvila, såg rundt omkring sig och varnade den aflägsna kusten, där solen nyss stigit upp ur hafvet och nu blickade fram bland guldkantade moln. Ännu återstod ett godt stycke att tillryggalägga. Alltså, raskt uppåt, Adelstan! — Friskt mod! uppåt bara! — Allt högre och högre! — Och uppåt gick det ända tills vår hjälte uppnådde det molnlager, som sväfvade kring bergstoppen. Plötsligen kom i detsamma en hvirfvelvind, som häftigt skakade bönrankan. Orolig skådade Adelstan uppåt för att se, huru långt

stycke han ännu hade att tillryggalägga, men kunde ännu ej upptäcka något slut på rankan. Under ett ögonblick fattades han af bäfvan och svindel... Tänk, om fén hade varit en ond ande — tänk, om han uttröttad ej kunde komma längre utan skulle störta ned från den svindlande höjden. Men blott några få sekunder varade dessa onda tankar. Hans sonliga plikt uppfordrade honom att våga allt för sin faders frälsning. Detta beslut gaf honom mod och stålsatte hans krafter. Och så gick det åter uppåt, genom tvenne molnlager. Då han hunnit genom dessa, såg han en klippspets, som folket nere i dalen plögade kalla »Jättenäsan». Kring denna hade bönrankan slingrat sig, och glad svingade sig Adelstan nu upp på klippan.

Utmattad af ansträngning lade han sig ned och vågade nu se nedåt. Molnen, som drogo nedanför hans fötter tycktes honom nu som snöfält; rundt omkring sig såg han bergstoppar betäckta af snö och is, som i solskenet gnistrade som diamanter. Obeslutsam om hvilken väg han skulle taga, reste han sig likväl upp men kunde dock ej färdas särdeles fort på den spegelblanka isen. Men plötsligt såg han framför sina fötter en snöboll, som rullade framåt, liksom ville den visa honom vägen. Var den måhända den vägvisare, hvarom fén hade talat med honom. Med ens upplöstes snöbollen, och Adelstan såg ett stycke framför sig ett stort slott. Detta måste vara hans fäderneborg. Hastigt vandrade han framåt och varseblef snart ofvanför slottsporten de fyra sammanflätade A'na. På altanen ofvanför porten stod en jättinna med godmodigt utseende. Ödmjukt nalkades Adelstan och bad om en bit bröd att stilla sin hunger med samt äfvenledes att få hvila här öfver natten. Det var fru Pumfia, jättens maka, som stod och höll utkik efter sin herre och gemål. Synbarligen förvånad öfver ynglingens begäran, frågade hon honom, om han icke visste, att hennes gemål var den förskräcklige jätten Bimbam, som plögade döda, ja stundom äfven äta upp en hvar, som nalkades slottet. Denna föga uppmuntrande underrättelse oroade visserligen vår

hjalte, men en inre stämman manade honom dock att stå fast vid sitt uppsåt. Därför upprepade han sin begäran. Den beskedliga Pumfia gaf efter en stund vika för ynglingens böner och förde honom in i en sal, hvars väggar voro behängda med väldiga vapen, hjälmar och svärd, spjut och sköldar, pilar och bågar, klubbor och stridsyxor o. s. v. Och från taket hängde i en kedja en lampa ned öfver ett stort bord, vid hvilket stod en väldig länstol för jättens räkning. Fru Pumfia förde ynglingen vidare genom en lång gång med en mängd järndörrar, innanför hvilka voro fångelser, i hvilka jämrade fångar skramlade med sina kedjor. I ett af dessa fångelser, tänkte ynglingen, försmäktar säkerligen min fader.

Denna påminnelse lifvade hans beslutsamhet; med hurtigt mod följde han jättinnan till köket, där en eld flammade i spiseln. Ofvanför denna eld stektes en hel ox på spett. Jättinnan skar ett stort stycke kött af oxen och räckte ynglingen den »lilla munsbiten», som hon uttryckte sig, samt en knif, som man kunde ha tagit för en turkisk sabel. Adelstan satte hastigt sina tuggredskap i rörelse, drack litet vatten och ämnade just söka sig en hviloplats, då han hörde en röst, som lät, som om ett par hundra kalkoner hade kluckat på samma gång: »Hör hit, hustru! Hvar håller du hus? Är kvällsvarden färdig?»

»Nu kommer min brumbjörn!» ropade fru Pumfia och tillade, i det hon vände sig till sin gäst: »Skynda dig nu, min gosse, och kryp in i ugnen!» ett råd, som Adelstan ögonblickligen åttlydde. Sedan jättinnan slängt till ugnsluckan, vände hon sig med lugn uppsyn mot sin rytande herre och man och sade: »Här är jag, käre Bimbam! Din kvällsvard är genast i ordning!»

I nästa ögonblick vände sig en väldig dörr på sina hakar, och in tumlade jätten, som var alldeles för stor för att kunna gå rak ens i de höga slottsrummen. Därpå satte han sig ned på golfvet och ropade med en blick på den stekta oxen: »Det luktar bra, Pumfia!» Men plötsligt vände han sig om mot ugnen och

röt: »Hustru, lukten kommer inte från oxen, inte heller från kalf, svin, hjort eller råbock! Hustru! Jag vädrar färskt kött!»

»Prat!» sade hans hulda maka; »kanhända har tjänstfolket kastat några råa köttbitar åt örnarna, som ha sitt bo på slottstaket.»

Jätten lät sig nöja med denna förklaring. Därpå drog han oxen af spettet, lade den ifrån sig och började därefter blåsa på den alltför varma steken. Det lät alldeles som den stora blåsbälgen i en smälthytta. Därpå slet Bimbam oxen i stycken och gaf hustrun ett fett lårstycke med orden: »Där har du att smörja kråset med!» Men själf åt han upp allra största delen af oxen. Men sedan han slutat därmed, grymtade han ännu en gång: »Hustru, nu börjar lukten af färskt kött åter att kittla mig i näsan!»

»Det inbillar du dig bara», sade jättinnan. »Sträck hellre ut dig på golfvet och lägg ditt hufvud i mitt knä, så skall jag kamma dig. Därunder brukar du vanligen somna in. Lägg dig nu!»

Mäster Bimbam gjorde som hans hulda maka önskade. Och så snart jätten började snarka, så att fönsterrutorna skallrade, kom en hel mängd små varelser insmygande, den ene lilla pojken efter den andra, och började äta upp de bitar af oxsteken, hvilka jätten hade lämnat.

Men så snart slottsherren åter sakt började röra på sig, hvarvid det brakade i golfbjälkarna, försvann hela sällskapet. Bimbam vaknade, gnuggade sig i ögonen, började fnysa och vädra och brummade: »Jag känner ännu lukten af färskt kött!»

»Din broders småtingar drifva sitt ofog här», lugnade honom hans hustru: »se bara, där springer just Purzel sin väg. Nu har du ätit och soffit middag, Bimbam; nu är det tid på att du fuktar din strupe. Begif dig därför till dryckessalen, där hönan redan kacklar. Hör bara!»

Då Adelstan ifrån sitt gömsle hörde jättens stämma, klappade hans hjärta betydligt fortare än vanligt; dock vågade han genom

en springa kasta en skygg blick på jätten. På detta sätt varseblef han, huru den oerhörda gestalten vältrade sig fram mot ugnen, och han hörde, huru jätten oupphörligt brummade att det luktade färskt kött. Då darrade den stackars ynglingen af ångest och förskräckelse. Men huru glad blef han ej, då mästern Bimbam äntligen tumlade ut ur köket.

Nu fattade han åter mod och började att tänka på huru han skulle kunna, utföra sitt företag.

Emellertid hade det blifvit mörkt och tyst. Efter en liten stund kom fru Bimbam åter ut i köket och öppnade ugnsluckan med orden: »Här, min stackars gosse, har du litet mera bröd och nu kan du hvila ut i god ro. Sof dock ej för länge, ty det är nödvändigt, att du tidigt i morgon lagar dig af härifrån. Det är sannerligen stor lycka, att Bimbam ej åt upp dig i dag. Men, som sagdt, i morgon bittida måste du bege dig af härifrån.»

Härpå lämnade fru Punfia köket och begaf sig till hvila i en aflägsen kammare. Men knappt hade hon aflägsnat sig, förrän Adelstan kröp fram ur sitt gömsle och smög sig ut till den stora salen, där han såg jätten sitta vid ett bord och hörde honom hålla ömma tal till vinet. Herr Bimbam drack ur en stånka, som kunde rymma en åm ungefär, och hvar gång tömde han den i ett drag. Men på bordet kacklade oafbrutet en höna, uppenbarligen guldhönan. Men hvar gång jätten ropade till henne: »Gör din skyldighet», värpte hon genast ett guldägg i en på bordet stående flat korg.

Så förgick timme efter timme. Adelstan väntade tåligt på ett gynnsamt ögonblick. Slutligen tycktes jätten ha fått nog; hans hufvud sjönk ned mot bröstet. Kort därefter var han försjunken i djup sömn och snarkade så hårdt, att väggarna darrade. Nu tycktes rätta stunden vara inne för vår våghals att utföra sitt förhållande. Försiktigt smög han sig fram till bordet, där hönan satt. Denna började vid åsynen af honom genast att kackla, men då Adelstan raskt tillropade henne de magiska orden »Tschimm!



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

tschimm!», tystnade hon ögonblickligen och lät utan motstånd taga sig af vår hjälte. Denne gjorde genast helt om och ämnade just med hönan lämna salen, då han plötsligt fick höra en gäll röst, som ropade! »Farbror! farbror! en tjuf! en tjuf!»

Adelstan vände sig förvånad om och fick syn på en liten pys — det var Purzel, den yngste af familjen Bimbams förhoppningsfulla medlemmar — som visserligen höjde detta varningsrop, men på samma gång log helt fryntligt åt Adelstan. Ja, han vinkade till och med åt honom att lämna salen. Adelstan lydde vinken och sprang så fort fötterna förmådde bära honom ifrån slottet. Och nu nästan flög han bort mot klippan, till hvilken han på morgonen klättrat upp på bönrankan. Det tycktes honom, att hönan med sina vingslag underlättade den snabba flykten.

Dock — o ve! — nu fingo flyktingarna på afstånd höra ett fasligt stönande och pustande. Helt visst var jätten i hack och häl efter dem. Adelstan visste, huru mycket som stod på spel, och satte därför sina ben i den hastigaste rörelse — allt snabbare bar det af framåt. Nu kom han till den vida snöslätten. Genast började åter en snöboll att rulla framför honom. Han följde densamma med ilande hastighet. Nu hade han spelet vunnet. Ty jätten kunde ej komma fort i snön, hur långa ben han än hade. Snön hopade sig i drifvor framför hans fötter och hängde sig fast vid hans väldiga skor. Han kunde blott komma fram steg för steg. Rätt som det var, halkade han på isen och föll baklänges. Nu kunde han ej åter komma på benen. Men Adelstan hade emellertid hunnit fram till bönrankan. Lyckligtvis gick nedstigandet mycket lättare än uppklätrandet.

Det var nära soluppgången, då Adelstan med hönan kom tillbaka till sin moder. Glad och förnöjd skyndade han emot de sina och ropade redan på långt håll emot dem: »Här är jag nu igen!» — Huru glada voro ej moder och syster öfver att återse den raske ynglingen. De hade ju under sorg och ångest tillbragt hela den föregående dagen, som syntes dem så lång. Med klap-

pande hjärtan lyssnade de till hans berättelse. Hans modiga och beslutsamma uppträdande ingaf dem lugn och tillförsikt. Bästa beviset på hans beslutsamhet var guldhönan, som han lyckligt och väl hade fört hem. Denna tycktes befinna sig särdeles väl i sin nya omgifning, kacklade muntert hela dagen och värpte det ena guldägget efter det andra.

Adelstan var fullt besluten att nästa dag åter pröfva sin lycka. Tidigt följande morgon begaf han sig åter af. Denna gång klättrade han ännu snabbare och vigare uppför rankan till klippspetsen; vägen till slottet hittade han lätt. I närheten af detta uppsökte han ett säkert gömställe, som redan dagen förut fallit honom i ögonen. Härpå afvaktade han eftermiddagen, då fru Pumfia vid slottsporten plägade vänta på sin gemål. Denne kom snart, bärande en så väldig mängd kornkärvar, att flera vagnar ej skulle kunnat frakta dem. Kornet behöfde invånarna på slottet dels till bröd, som fru Pumfia bakade, dels till bryggandet af det öl, hvarmed herr Bimbam plägade skölja sin strupe. Jätten tycktes denna afton uppenbarligen vara vid dåligt lynne. Han gaf i förargad ton sträng befallning om att omsorgsfullt stänga slottsporten. Sedan detta skett och luften åter var ren, höll sig Adelstan stilla i sitt gömställe, tills det började mörkna. Då smög han sig försiktigt fram till portgallret och kröp under detsamma, hvarpå han genast skyndade till den stora salen. På vägen dit fick han plötsligen höra den allra härligaste musik, milda och smekande toner nådde hans öra. Dock glömde han ej sin uppgift utan smög sig ljudlöst in i den stora salen, där han åter fann jätten sysselsatt vid vinbägaren. På bordet stod denna gång harpféen. Det var en underlig gestalt, delvis en skön kvinna med vingar på axlarna, men till den andra hälften hade hon formen af en vanlig harpa. Dess strängar klingade så melodiskt och smekande, att jätten snart sjönk i sömn. Då sprang Adelstan fram ur sitt gömsle och närmade sig harpféen med orden: »Tschimm! tschimm!» -- »Kling, klang! hung, kvang!» svarade den besynner-

liga gestalten, utbredd sina vingar och flög fram till Adelstan, som tog henne i sina armar och skyndade bort med henne. Han hade icke hunnit långt, förrän han fick höra Purzels gälla röst, som ropade: »Farbror, farbror! en tjuf, en tjuf!» Denna gång vaknade jätten genast men var så vimmelkantig af det myckna drickandet, att han raglade hit och dit och ideligen slog hufvudet mot väggarna.

Emellertid lyckades Adelstan äfven denna gång att krypa under portgallret, medan harpféen åter lätt flög däröfver. Sedan de kommit ut, uppmanade harpféen ynglingen att svinga sig upp på hennes axlar. Adelstan lydde, och så bar det af genom luften. Knappt hade dock flyktingarna hunnit fram till klippkanten, förrän jätten redan var efter dem i hack och häl. Han ryckte upp första hästa träd och kastade efter dem. Som han emellertid hade ätit och druckit tio gånger så mycket som han behöfde, var han ej rätt säker på handen och ramlade till på köpet omkull. Men snart var han åter på benen och kastade ett nytt träd efter flyktingarna. Lyckligtvis hade féen i samma ögonblick hunnit till det ställe, där bönrankan var fäst, och flög nu nedåt, hvarför också trädstammen for öfver deras hufvuden.

»Håll dig nu fast och svindla icke», sade féen till vår hjälte; »se noga efter, om Bimbam ånyo skulle kasta något efter oss. Däruppe ligger en mängd klippstycken, med hvilka han skulle kunna krossa oss. Men kastar han något, så säg blott, åt hvilken sida jag skall vika undan.»

Och så bar det af nedåt. Vår hjälte förlorade nästan andedräkten under den snabba färden; men han höll dock blicken fäst på jättens förehafvanden. I detsamma kom ett väldigt klippblock farande. »Till höger!» ropade Adelstan och »kling, klang! hung, kvang!» flög harpféen åt höger. Efter ett par ögonblick ropade Adelstan åter men denna gång: »Till vänster!» — »Hung, kvang!» svarade féen och flög åt vänster, under det att en väldig klippmassa for ned till höger om dem. Så gick det en stund,

tills flyktingarna visste sig vara i säkerhet. Då ljud från harpans strängar en underbart skön melodi, och under de ljufvaste toner anlände de ned till marken. Moder och syster väntade Adelstan, och äfven guldhönan kom honom kacklande till mötes. Adelstan önskade, att hon måtte värpa några guldägg, och genast var hans önskan uppfylld. Dessa dyrbara ägg bytte Adelstan snart bort mot ett antal filar och andra nödiga verktyg. Härpå återvände han till sin moders boning men förmådde i sin otålighet knappt invänta den följande dagen, på hvilken han skulle utföra sitt svåraste arbete men äfven, såsom han hoppades, göra sitt mästerstycke.

Denna gång gällde det att befria sin fångne fader. Denna höga uppgift fyllde honom med mod, och i bön till himlen om en lycklig utgång fann han kraft till sitt företag. I daggryningen begaf han sig försedd med hammare, tång, såg och andra verktyg till bönrankan, klättrade uppför den och begaf sig på den vanliga vägen till slottet. Då det blifvit afton, begaf han sig till portgallret, som denna gång var tillspärradt medelst grofva trädstammar. »Aha! mäster Bimbam! tror du dig nu vara säker?» sade Adelstan för sig själf och skrattade, hvarefter han medelst en såg sökte göra en tillräckligt stor öppning i porten. Detta lyckades. Då han hörde, att jätten redan snarkade, så att det lät som en rasande orkan, så skyndade han förbi salen och begaf sig till gången, vid hvilken fångelserna lågo. Men plötsligen kände han någon, som nappade honom i rocken, och en gäll röst, som ropade: »Aha! äntligen har jag fått fatt i dig!»

Det var återigen jättens påflugne brorson. Dödligt förskräckt bad Adelstan honom att icke förråda något. Då utbrast Purzel i skratt och sade: »Var inte rädd! Jag tror, att det snart går på tok för min herr farbror. Och det är rätt bra, ty i annat fall kan han någon gång i fyllan och villan äta upp mig och mina syskon. Kom därför med, så skall jag visa dig vägen. Följ mig! Du kan tryggt lita på Purzel!»

Vid dessa ord tände pysen en lampa och begaf sig ned för

en vindeltrappa, som förde till ett lågt rum. Utan misstanke följde vår hjälte. En blek man, som släpade på en tung kedja, kom emot de inträdande. »Hvem är du?» tilltalade fången Adelstan, »och hvad vill du mig?» Adelstan nämnde sitt namn, berättade om sin moder Adelgunda och om sin syster Adelheid och deras öden. »Så är du då min son!» svarade den bleke mannen med ett lycksaligt leende, »och du har således vågat att söka befria din fader?» — »Så är det, min far», svarade Adelstan, och utan att uppehålla sig med vidare tal, tog han genast fram sina filar, räckte en af dem åt riddaren; med den andra började han fila så fort och väl, som om han aldrig gjort något annat i all sin tid. Så ett par kraftiga stötar, och bojorna föllo af. Hvilken glädje! Dock, nu var ej tid att öfverlämna sig däråt. Den godmodige Purzel, som lyst dem med lampan under arbetet, skyndade på dem. Under vägen berättade han dem, att det hittills varit hans sysselsättning att bevaka hönan och den underbara harpan. Detta hade han äfven omsorgsfullt gjort, men då han fått se Adelstan, hade han blifvit förvånad öfver likheten mellan denne och den fångne riddaren och därefter med deltagande följt ynglingens företag.

Hastigt begåfvo de sig till slottsporten, och efter några ansträngningar lyckades de äfven komma igenom densamma. Lille Purzel stannade naturligtvis kvar, emedan det ålåg honom att väcka jätten vid en viss timme. Så mycket mer påskyndade fader och son sin flykt. De hade redan hunnit till snöslätten, då de fingo höra jättens stönande och rytande bakom sig. De tyckte sig nästan känna hans heta andedräkt och förtviflade om sin räddning. Men då de sågo sig om efter honom, möttes deras blickar af en sällsam syn. Jätten hade just kommit fram till snöslätten; men i detsamma började en mängd snöbollar fara upp i ansiktet på honom och slog honom än på näsan, än på munnen och än midt i ögonen. Nu kunde han ej se klart framför sig; fnysande och pustande måste han afstå från att förfölja flyktingarna. Men då först bar han sig riktigt ursinnigt åt. I samma ögonblick

som han förtörnad hade sjunkit ned på snön, nådde far och son lyckligt bönrankan. Nu bar det hastigt af nedför, sonen först och fadern tätt efter. Därnere väntade de båda kvinnorna på dem och mottogo dem med största glädje. Hvilket lyckligt återseende! Den befriade fadern omfamnade mållös af glädje sin maka och dotter. Guldhönan flaxade muntert med vingarna och kacklade oupphörligt, harpan lät de skönaste toner ljuda, och i samma ögonblick visade sig äfven blomsterféen och hälsades med glädje af alla. »Jublen ej i förtid!» sade hon. »Ännu är icke all fara öfver, ty se där kommer jätten nedklättrande.» Jätten hade verkligen hunnit fram till bönrankan och försökte nu nu att komma ned på samma väg som flyktingarna. »Frukten dock ej!» fortfor Beana; »han skall ej kunna göra er något ondt.» Därefter ropade hon på sina systrar, och nu började de alla tre att sjunga en underbar besvärjelsesång till rankan.

Emellertid klättrade herr Bimbam nedåt och sprattlade med benen, så att rankan for af och an, liksom om den rörts af en häftig blåst. Redan närmade han sig marken och ville hoppa ned. Men då började rankan att fläta sig omkring hans armar och ben och insnärja honom helt och hållet. Allt hans rifvande och slitande, hans svärjande och jämmer båtade till ingenting. Han gnisslade med tänderna i raseri, och hans ögon lyste fram som ett par eldkol ur den gröna dräkt, hvori han så plötsligt såg sig klädd; visserligen knöt han sin väldiga näfve mot Adelstan och dennes fader; men allt förgäfves.

Härpå skyndade Adelstan till byn för att berätta invånarna, att den förskräcklige jätten Bimbam var fången. Nyheten spred sig genast i hela trakten. Från alla håll och kanter strömmade folket till för att beskåda det fruktade vidundret. Samtidigt infunno sig äfven en mängd beväpnade karlar, som fångslade jätten med starka rep. Nu blef denne mör i munnen och bad helt ödmjukt om nåd.

Fångslad fördes Bimbam nu ombord på ett af riddar Adalbert

förhyrdt skepp, och nu bar det af nedför floden mot hafvet. Där seglade man rundt omkring kusten till Adalberts slott, från hvars torn man redan såg konung Alfred den Stores banér svaja för vinden. Af en lycklig händelse hade konungen, som med sina män återvändt från en härfärd, kommit till borgen och tagit nattkvarter därstädes. Förvånad att ej mera finna sin gamle vapenbroder Adalbert erhöll han af fru Pumfia de förklaringar, han begärde. Riddar Adalbert lät just samma dag genom ett bud underrätta sin herre och konung om att han var i antågande och medförde jätten fången. Välbeväpnade afvaktade konungen och hans män på slottsgården riddarens och jättens ankomst. Snart anlände tåget, och Adalbert föll på knä för konungen och berättade hvad som hade tilldragit sig. Glad öfver Adelstans modiga handlingssätt, sade konung Alfred till denne: »Du har handlat rätt, min son! Mod, ihärdighet och trogen sonlig kärlek föra ständigt till målet.»

Men vid detta beröm stannade det icke. Konungen belönade den unge hjälten på det frikostigaste och lofvade att längre fram taga honom i sin tjänst. Purzel, jättens uppnäste brorson, erhöll en passande och inbringande anställning i hofvets tjänst. Jätten blef på fru Adelgundas förbön, hvilken ville visa sin tacksamhet mot den godmodiga fru Pumfia, förskonad till lifvet. Men i sin vishet beslöt då konung Alfred att till rikets fromma draga fördel af Bimbams oerhörda kroppskrafter. Under stark bevakning måste han utföra vissa svåra arbeten, som erfordrade större kroppskrafter, t. ex. framskaffandet af stora stenblock vid byggandet af borgar, broar och dylikt.

Riddar Adalbert insattes åter med stor högtidlighet i sina förläningar, där med blomsterféens, guldhönans och den underbara harpans tillhjälp välstånd och lycka snart åter uppblomstrade.



SPÖKBARBERAREN.

En gång för många år sedan bodde i Bremen en rik köpman, som vanligen kallades Melchior af Bremen eller rike Melchior.

Detta binamn förtjänade han äfven, ty han var utomordentligt rik och tyckte om att låta världen se hans rikedom; han ansåg rikedomerna vara ett ljus, som man ej borde sätta under skäppan.

Då nu folk hörde Melchiors namn öfverallt, då man läste det på de skepp, som han sände till Antwerpen, Köpenhamn, ja t. o. m. till Barcelona, så fattade man stor vördnad för den rike köpmannen, som dessutom förstod att lefva och lossade på pungen vid passande tillfällen.

Men hvad som förvärfvade Melchior största ryktbarhet var den i öfre våningen af hans hus belägna salen, som han låtit golfägga med hårda spanska piastrar.

Det fanns visserligen äfven åtskilliga, som skakade på hufvudet och menade tro på, att det var ett oförnuftigt slöseri, samt räknade ut på styfvern, hvad han på detta sätt förlorade i ränta och ränta på ränta.

Men Melchior var en klokare räknemästare än så, och han visste, att den dyrbara golfläggningen inbragte honom någonting ännu bättre än räntor, och det var kredit.

Den, som i Amsterdam eller Hamburg hörde talas därom, tänkte, att huset skulle stå på säkra fötter. Detta var också sant, och då herr Melchior måste taga farväl af denna världen, så efter-

lämnade han en ståtlig förmögenhet åt sin son Frans, som var ensam arfvinge.

Frans Melchiorsson var en rask yngling, som vår Herre hade gifvit ett gladt och muntert hjärta. Hälsa, godt lynne och rikedom äro tillsammans tre goda ting, och mången torde väl tänka, att det ej behöfs mer för att vara lycklig. Men de tre hålla inte länge tillsammans, så vida de inte få en fjärde i sällskap, och det är förståndet, som håller ordning på det hela.

Men förstånd, det var nu en sak, som Frans just inte hade något öfverflöd på.

Att han var rik eller åtminstone en gång skulle blifva det, hade han ju redan under faderns lifstid vetat, men hvad han hvarken vetat eller anat, var att han hade så många vänner. — Hvem skulle ej glädja sig däröfver? »Vänner äro sällsynta», säger ordspråket; men Frans kunde väl neka att sätta tro till det ordspråket, ty från alla håll och kanter strömmade vänner till honom.

Tidigt om morgonen voro vännerna redan hos honom och hjälpte honom att dricka kaffe; om middagen togo de plats vid hans bord. De sökte äfven att göra hans nätter gladare och trefligare, ty ett sådant där öfvergifvet barn utan far och mor måste känna sig helt ensamt i det stora huset, menade de.

Så kom det sig, att grannarna blefvo störda om nätterna af det skrål, som hördes från det gamla huset.

I den mörka natten utströmmade vaxljusens sken från piaster-salen, där hördes klingandet af glas, sång och musik samt gästernas muntra glädjeskrål.

»Hur länge skall det här räcka?» sade grannarna och drogo nattmössorna längre ned öfver öronen för att ej höra larmet. »Hur länge skall det här räcka? Hå hå, ja men!»

Men det räckte dock en god tid; det tycktes, som om man ej skulle kunna tömma brunnen.

Den handel, som den gamle Melchior drifvit, hade för länge sedan stannat af. På kontoret satte spindlarna upp sina väfvar,

och magasinerna stodo vidöppna, så att barnen kunde leka kurrä-gömma därinne.

Men var det tyst och stilla i nedre våningen, så gick det så mycket mera bullersamt till i den öfre. Frans Melchiorsson prisade dagligen sin goda lycka, som skänkt honom så många vänner, ty af sig själf skulle han ej ha vetat, huru han skulle kunnat göra af med så mycket penningar. Men vännerna hittade på råd. Den ene visste, hvar ett par präktiga hästar funnos till salu, den andre visade honom, hvar han kunde få köpa ett fat spanskt vin, ty den gamle Melchiors källare var redan tömd. Den tredje hjälpte honom att välja en ny rock af genuesiskt sammet med guldknappar, den fjärde hade fått fina spelkort från Frankrike och lärde honom efter hand en hel mängd trefliga spel, landsknekt och många andra. Därunder gick tiden fort, men äfven penningarna, ty vännerna hade gifvit honom sina förtroenden, den ene behöfde det och den andre det, men alltid saknade de penningar. Men Frans visste att sätta värde på deras trogna vänskap och gaf ständigt med fulla händer, tills han slutligen såg botten på sin kassakista.

Då klagade han sin nöd för vännerna, och sel de visste råd.

Piastergolfvet, sade de, har under tidernas lopp blifvit alldeles grönt, det tar sig inte riktigt bra ut; ett golf af italiensk marmor skulle vara bra mycket vackrare.

Alltså bröt man upp de spanska piastrarna, och ett golf af italiensk marmor lades dit i stället. För erg och rost bevarades nu de gamla piastrarna, ty de gled o helt lustigt mellan fingrarna på Frans och hans vänner, tills hvar enda styfver var sin kos.

Då kom en dag, som var grå och töcknig, regnmoln dolde himmeln, och i Frans Melchiorssons hus såg det otrefligt ut.

I ljusstakarna syntes här och där nedbrunna ljusstumpar, tomma glas och sönderslagna buteljer lågo kringkastade öfverallt. Dörrarna stodo öppna, så att den kyliga blåsten trängde in. Frans Melchiorsson satt i ett hörn, hans hufvud var tungt, och han

längtade efter att vännerna skulle komma och skämta bort hans nedslagna lynne; men huru öppna än dörrarna stodo, så kom ingen in utom blåsten; ingen vän och ingen tjänare syntes till. Frans Melchiorsson förblef alldeles ensam, tills notarier och skrivare kommo och tecknade upp alla tillgångarna, löst och fast, till fordringsägarnas förnöjande.

Allt gick under klubban, det stora huset med den vackra salen, den förtjusande trädgården, de granna gondolerna, som flöto på vattnet i stället för den bortgångne faderns många tjärluktande handelsfartyg. Frans fick blott kvar en liten summa, hvarmed han kunnat börja en liten handel, i fall han hade haft lust och skicklighet till något arbete, eller hvarpå han kunde uppehålla sig ett par år, om han inte hade alltför stark aptit.

Nu har jag visserligen förlorat min stora förmögenhet, tänkte ynglingen, men mina goda vänner har jag dock kvar, och de skola hjälpa mig. Visserligen har jag ej sett till dem på flera veckor, men de äro kanhända ledsna på mig, därför att jag ej vändt mig till dem. Det kunde de visserligen haft rätt att vänta, ty jag vet väl, huru ofta de lofvat att på allt sätt vara mig till tjänst.

Följaktligen begaf sig Frans ut för ått söka sina vänner; men han hade ej tur på sin färd. Den ene var bortrest, den andre hade örsprång och kunde ingenting höra, den tredje kunde ej erinra sig ha haft den äran att göra Frans' bekantskap, den fjärde höll en föreläsning öfver ordspråket: »Den, som spar, han har» och förklarade, att Frans kunde skylla sig själf; den femte var rent af ovettig, hvarken den sjätte eller den sjunde ville göra någonting, och den åttonde vek af på en bakgata, då Frans gick emot honom.

Frans kunde nu anställa betraktelser öfver vänskapens värde och beständighet; tid fattades inte därtill.

Han hyrde sig nu en anspråkslös bostad vid en liten tyst och aflägsen gata och medförde dit af all sin forna prakt och glans ingenting mer än sin röda sammetsrock och sin luta; sin faders

så ordentligt förda räkenskapsböcker hade han äfven fått behålla, men de lågo nedpackade i en lår, och där lät Frans dem ligga i fred och ro.

Nu började han att se sig omkring i sitt rum, och det var snart gjordt, ty först och främst var det inte särdeles stort, och för det andra fanns där inte mycket mer än sängen, kakelugnen samt ett par lefnadströtta bord och stolar. Den röda rocken och lutan hängde på väggen, men Frans tänkte, att han hvarken skulle komma att använda den ena eller den andra.

Sedan han sett sig omkring i sitt rum, öppnade han det lilla fönstret och lät blicken glida upp och ned för gatan; där såg han sneda gafnar, förfallna hus, under hvilkas taklister sutto svalbon, vidare mörka verkstäder och låga hvalf men alldeles intet, hvarpå hans öga kunde hvila med nöje. Redan ämnade Frans draga sig tillbaka från fönstret, då hans blick föll på huset midt emot och stannade där.

Huset var visst inte särdeles märkvärdigt, det var ett tämligen förfallet hus med hög, smal gafvel. Men Frans kunde ej taga ögonen därifrån och glömde för hvad han såg den mörka, fula gatan, den torftiga omgifningen.

I gafvelfönstret midt emot var en hel liten trädgård af blommande rosmarin och dvärgrosor, men där bakom syntes den fagraste blomman af alla, en skön flicka, som satt vid sin slända och spann helt flitigt.

Hennes hvita panna lyste som en lilja, rosor blommade på hennes kinder, hennes hår var gult och smidigt som linet, hon spann, och som den blåa linblomman lyste hennes öga, som hon dock endast sällan lyfte upp från arbetet.

Vid andra fönstret satt en matrona med hvitt hår; på näsan hade hon glasögon och spänn lika flitigt som den unga flickan.

Där stod nu Frans och stirrade öfver gatan, tills den unga flickan slog upp sina ögon och hennes blick träffade honom; då bugade han sig så djupt och artigt han kunde men märkte knappt,

att den unga flickan med en böjning på hufvudet besvarade hans hälsning.

Nu tyckte sig Frans ha nog sysselsättning, ty dag efter dag, timme efter timme tillbragte han med att betrakta den flitiga spinnerskan; hvem hon var och hvad hon hette, hade han redan lärt känna.

Kvinnorna, som så flitigt födde sig med sina händers arbete, voro änkan och dottern efter en välmående köpman, som drabbats af stora förluster och som dött af grämelse, då han såg, huru det började gå utför.

Fru Brigitta, hans efterlämnade maka, var en stark kvinna, som ej lät böja sig af förlusten af de jordiska ägodelarna. Hon ville ej lefva af andras understöd utan beslöt att försörja sig med sitt eget arbete.

Dock var det ej hennes afsikt att tillbringa hela sitt lif i armod; hon hoppades tvärtom ständigt, att hennes dotters skönhet och dygder skulle kunna förskaffa denna ett rikt gifte. I fru Brigittas flit och arbetsamhet kunde Frans Melchiorsson nu ha haft ett godt föredöme men han såg blott på hennes sköna dotter. Huru flitigt fru Brigitta än var sysselsatt med sitt arbete, hade hon dock tid att gifva akt på den sysslolöse åskådaren vid fönstret, och då hon väl kunde inse, att hans blickar gällde den sköna Meta och icke henne själf, samt då hon fruktade, att det goda barnets flit kunde störas af Frans' blickar, så lät hon Meta sätta sig ett stycke längre in i rummet; detta hade den olägenheten med sig, att hon måste tända lampan en eller två timmar tidigare.

Frans märkte snart, att han själf var orsaken till den sköna Metas förflyttning från fönstret, och huru oerfaren han än var, måste han dock erkänna för sig själf, att han burit sig opassande åt genom att ständigt stirra på sin flitiga granne.

Då hittade han på ett sätt att kunna betrakta den sköna Meta utan att därigenom falla henne besvärlig. Han köpte nämligen

en stor spegel och satte upp den i sitt rum på sådant sätt, att grannens fönster ständigt afspeglades däri.

Då ett par dagar förflutit, utan att Frans syntes till i sitt fönster, lugnades fru Brigittas farhågor, och den sköna Meta visade sig åter i fönstret midtöfver gatan, och Frans, som såg hennes fagra bild i spegeln, hade den tillfredsställelsen att gifva akt på huru hon oftare än förr vände hufvudet åt hans sida; sannolikt var hon glad öfver att ha blifvit kvitt den besvärlige betraktaren.

De varma sommaraftnarna hade kommit, och alla fönster vid gatan stodo öppna; då hördes från Frans' fönster lutans ljufta toner; det var en klagande, längtansfull melodi, som smekte örat.

Den flitiga Meta lät drömmande handen nedsjunka i knät och lyssnade till de smekande tonerna, hennes ögon fuktades af tårar, hon visste knappt hvarför, och äfven den stränga modern lyssnade därtill och erinrade sig, att hon fordom hört samma melodi, då hon var ung och lycklig och säll vandrade omkring i den grönskande trädgården.

Frans, som dag efter dag och timme efter timme såg den flitiga Meta, tyckte det vara synd, att hon skulle nödgas anstränga sig så mycket och ej få komma ut annat än då hon med modern gick i morgonbönen. Nu ångrade han för första gången sitt slöseri, ty han tänkte på huru ljuft det skulle ha varit att kunna lindra de båda flitiga kvinnornas armod. — Nu tänkte han på huru liten glädje han i själfva verket hade haft af sin rikedom, och ju mer han tänkte därpå, ju mer insåg han, huru mycket han felat samt att han förtjänade att flitigt och arbetsamt folk såg honom öfver axeln.

Nu funderade han på huru han skulle kunna vara änkan till någon tjänst; att han måste gå fint tillväga, det begrep han.

Därefter räknade han öfver huru mycket han behöfde att lefva af under ett år och lade af den summan. Hittills hade hans hyresvärdinna kallat honom den stumme hyresgästen, men nu blef han med ens språksam och förstod snart att föra talet på de

båda grannkvinnorna. Då fick han höra, att fru Brigitta plågade uppköpa lin och hampa i parti och vid försäljandet af spånaden därigenom få en något större vinst än hon annars skulle ha haft. Men nu, sade värdinnan, hade fru Brigitta berättat, att det blifvit missväxt på lin och hampa och att priset därför stigit.

Då vaknade Frans' från fadern ärfda köpmansanlag, och han insåg nu, att han genom att skaffa änkan lin och hampa för billigt pris kunde bereda henne en fördel, ty han grämde sig isynnerhet öfver att se den sköna Meta gå till morgonbönen i en tarflig och utnött klänning.

Sedan lång tid tillbaka lämnade han nu för första gången sin bostad och begaf sig ned till hamnen, där ett skepp med finaste brabantiska lin nyss hade ankrat. Där gjorde han nu ett temligen stort uppköp.

Genom en gammal kvinna lät han nu bjuda ut linet för godt pris åt fru Brigitta och gladde sig storligen öfver sin list, då han ej långt därefter såg den sköna Meta begifva sig till kyrkan i en vacker klänning af flamländskt tyg och med en guldstickad hufva på det i midten benade, ljusa håret.

Fru Brigitta var högligen förtjust öfver det fördelaktiga lin-köpet och had den goda kvinnan, som förhjälpit henne därtill, att komma igen vid tillfälle. Det ena ordet gaf det andra, och snart hade fru Brigitta reda på grannens handlingssätt. Detta föll henne alldeles icke på läppen, och ehuru Meta grät, vandrade dock den vackra klänningen och den stickade hufvan till klädmäklaren; men gumman själf räknade ut på riksdalern och öret, hvad hon förtjänat på handeln. Då hon hade fått detta klart för sig, lade hon in summan i ett paket och skref därjämte ett bref utan underskrift, men affattadt, som om en gammal gäldenär till Melchior fått samvetskval och nu till sonen ville afbördä sig sin skuld.

Bref och penningar sände hon genom ett bud till Frans Melchiorsson, men för sin egen och sin dotters räkning såg hon sig om efter en annan bostad, och en vacker morgon såg Frans

i sin trogna spegel, huru fönstren midt emot stodo öppna samt att rummet var tomt.

Den stackars gossen, som nu såg sig beröfvad sitt bästa tidsfördrif, sörjde djupt däröfver. Visserligen kunde han snart få veta, hvart de båda kvinnorna hade flyttat, men för det första fanns ej något rum att hyra midt emot dem, och för det andra ansåg Frans, att han ej genom någon vidare efterhängsenhet borde falla dem besvärlig.

Men äfven en annan än Frans hade gifvit akt på Metas fromhet och skönhet, och denne andre var en ung och förmögen änkling, bryggare till yrket. Sorgeåret hade nyss gått till ända, så att det nu var på tiden för honom att se sig om efter en andra hustru.

Meta tycktes honom vara särdeles passande därtill, och då han nu androg sitt ärende för fru Brigitta, var denna af samma mening som han.

Hon föreställde Meta hennes plikt att gifta sig med den rike friaren, men nu talade hon för döfva öron. Meta ville ej veta af bryggaren, huru mycket än modern predikade och bad.

Hon fann sig väl af att arbeta, menade hon, och kammaren var ej för trång, men hon skulle ej kunna trifvas i det stora huset midt emot.

Modern kunde ej begripa, att man så kunde handla mot sina egna fördelar, men Meta förblef obeveklig; i hennes hjärta ljödo de toner, som hon hört från sin forne grannes luta.

Och så fick modern finna sig i att se den rike friaren vandra till altaret med en annan brud.

Frans satt emellertid hemma hos sig. Lutan hängde stum på väggen, och sorgsenhet och ledsnad voro hans enda sällskap. Då föll händelsevis en gång hans blick på låren, hvori hans faders räkenskapsböcker lågo förvarade, och så tog han fram dem och började bläddra i dem.

I början såg han ingenting annat än blåa och röda linjer och rader, skrifna med numera bleknadt bläck, men småningom började han äfven läsa namn och siffror, och slutligen fördjupade han sig så ifrigt i de gamla böckerna, att han till och med glömde bort att äta middag. Därpå antecknade han åtskilligt, ty han hade i de gamla böckerna funnit, att penningar stodo ute samt att ett och annat handelshus ännu stod i skuld till hans fader.

Om det också ej är så mycket, tänkte han, så kan jag dock därmed börja en liten handel, och med flit och omtanke skall jag nog snart komma så långt, att jag kan bjuda Meta och hennes moder ett hem.

Dessa tankar upplifvade honom så mycket, att han drömde därom hela natten och följande morgon stod upp med den fasta föresatsen att oförtöfvadt resa till Antwerpen för att där utkräfvade återstående skuldbeloppen.

Alla penningar, som han nu ägde kvar, använde han till att därför köpa sig en häst samt i domkyrkan låta hålla förbön för en ung resande. — Sedan detta var gjordt, hade han ej mycket kvar i penningpungen, men han var vid gladt mod, ty han hoppades att hafva den fylld, då han återvände från Antwerpen.

Därefter tog han på sig sin röda sammetsrock och en hatt med breda skyggen, band en värja vid sin vänstra sida, kastade en kappa öfver sina axlar, och så var han resfärdig.

Men då han nu ämnade lämna Bremen, kunde han ej låta bli att rida förbi Metas fönster, och då den sköna spinnerskan, af hästtrampet störd i sitt arbete, såg ut genom fönstret, sände Frans henne en vördnadsfull afskedshälsning, hvilken den sköna Meta besvarade med ett ljuft leende.

Nu red Frans stora landsvägen fram mot Brabant; men så ofta prästen efter gudstjänstens slut i Bremens domkyrka bad för den unge resanden, deltog Meta med djup andakt i bönen, och hennes fromma önskningar följde honom, ty hon tänkte, att för-

bönen ej kunde gälla någon annan än Frans. Ja, hon gick än längre och inneslöt honom alla aftnar i sina böner till Gud.

Resan gick tämligen långsamt, ty med landsvägarne var det på den tiden illa beställdt i Tyskland.

En gång red han långsamt fram genom Westfalen, dagen hade varit sval, och dock var regn och oväder i annalkande. Långe spejade han omkring efter ett passande härberge, men intet sådant syntes till, och allt långsammare gick hästen, under det att stormen däremot närmade sig och tätta blixtar syntes i fjärran.

Slutligen uppdök vid kanten af ett kärr en gård, som såg föga inbjudande ut, men värdshusskylten, som svängde af och an för vinden, visade dock, att han borde kunna få nattläger där. Frans satt af och trädde in, men var husets yttre otrefligt, så var det inre ännu otrefligare.

I den låga stugan sutto huller om buller en mängd förbönder och kringvandrande gesäller och detta sällskap ökades af värdens familj, dess grisar och fjäderfä. Man kunde knappt andas därinne, och hettan ökades genom en stor eld, som brann i spisen; öfver densamma hängde en kokande kittel, hvars fuktiga ånga insvepte hela sällskapet liksom i ett moln.

Frans frågade värden, om han ej kunde gifva honom ett rum, där han kunde få vara i ro. Men värden svarade spefullt, att hans värdshus ej var inrättadt för förnäma herrar samt att den resande, ifall han ej funne sig väl här, kunde förfoga sig till riddar Eberhard von Brackenhorst; där skulle han finna sidenbäddar för den trötte, hjortstek för den hungrige samt malvoisir och rhenskt vin för den törstige, och där kunde han alltid räkna på att blifva mottagen.

Frans hörde helt förvånad värdens ord, men gästerna knuffade hvarandra med armbågarne och skrattade. — »Det är ett *men* därvid», sade värden slutligen; »gratis får man ingenting annat än döden, och hvarje gäst får nog betala riddaren för sin förtäring.»

»Det är inte mer än billigt», menade Frans, »och jag skall gärna betala så godt jag förmår.»

»Därmed är riddaren inte så noga», sade värden skrattande; »penningar har han själf så mycket han behöfver; men han är en besynnerlig kurre och vill gärna roa sig litet och ta sig en nyttig motion. Därför låter han till afsked duktigt genomprygla sina gäster och hjälper stundom själf till därmed, men med undantag af den lilla olägenheten kan man inte lefva bättre än på riddar Brackenhörsts slott.»

Ehuru beskrifningen ej lät särdeles inbjudande, tänkte Frans likväl, att pryglet ej kunde vara obehagligare än att nödgas tillbringa en hel natt i värdshuset och bland det därvarande sällskapet; dessutom kunde han som plåster på sin genomprygade rygg lägga minnet af all den välfägnad, som efter världens försäkran väntade honom på slottet.

Så fattade han då sitt beslut och red till riddarens borg. Han kom fram dit, just som de första regndropparne började falla, och begärde att bli insläppt. Genast öppnades porten, betjänter hjälpte honom ned ur sadeln och ledde hans häst in i stallet, men han själf fördes af en väpnare upp till den besynnerlige riddaren.

Då Frans gick uppför trappan, fattade han inom sig det beslutet att ärligt förtjäna de prygel, som han ej kunde undgå, samt att ej uppträda anspråkslöst, utan som en gäst, hvilken vet, att han kommer att få betala en duktig räkning.

Med denna föresats gick han fram till riddaren, som tog emot honom helt fryntligt, och gaf honom ett duktigt handslag, och då riddaren uppmanade honom att vara som barn i huset, slog han sig ned i en länstol och sade: »Herr riddare, låt nu ert folk ta upp en bit mat och ett glas vin åt mig, ty jag är hungrig och törstig. Och låt sedan inte min häst lida brist på hö och hafre.

Då grinade riddaren belåtet och lät sätta fram godt vin samt en god pastej. — »Hur smakar det?»

»Hm!» menade Frans, »vinet är inte så illa, i fall det är er sämsta sort; är det åter den bästa, så hyser jag en tämligen klen tanke om er smak. Inte är jag heller särdeles angelägen om pastejen; en saftig stek skulle anstå mig vida bättre.»

»Rätt så!» utropade riddaren; »jag tycker om folk, som säger sig mening rent ut.» Och så lät han sätta fram det bästa, kök och källare förmådde.

Så suto de nu tillsammans ända tills långt in på natten, och då Frans slutligen kröp ned i en svällande bädd, måste han tillstå för sig själf, att han icke underlåtit något för att förtjäna ett duktigt kok stryk. Han sof därpå helt sött och vaknade först, då solen sken honom i ansiktet.

Då steg han upp, gick fram till fönstret och ropade åt stalldrängen, att denne skulle sadla hans häst, hvarpå han i andanom beredde sig att tappert genomgå den egendomliga afskedsceremonien.

I salen träffade han riddaren, hälsade på denne och sade: »Om ni ingenting har däremot, så ämnar jag nu draga mina färde.»

»Gör som ni behagar», sade riddaren; »men först måste ni tömma en afskedsbägare med mig.»

Det hade Frans ingenting emot, och sedan han tömt sin bägare, sade han: »Men nu är det på tiden för mig att bege mig af.»

»Så vill jag då taga ett ordentligt afsked af er», sade riddaren, »och göra er sällskap till porten.»

»Nu kommer det!» tänkte Frans men visade ingen oro, utan följde riddaren till porten; där stod hans häst, ryktad och skinnande, och gnäggade muntert emot honom; en stalldräng höll i stigbygeln.

Raskt svängde sig Frans upp på hästen och skakade riddarens hand, som denne räckte fram åt honom. »Nu kommer det!» tänkte han.

Men vindbryggan sänktes ned och man lät honom ostörd rida

däröfver. »Det står väl någon på lur bakom buskarne», tänkte Frans och red framåt, men ingen oroade honom på minsta sätt.

Då började han undra häröfver, och då han ännu såg riddaren och hans tjänare stå kvar i porten, vände han om hästen och red tillbaka. — »Har ni glömt någonting?» frågade riddaren.

»Nej inte jag, men väl ni», sade Frans och berättade uppriktigt hvad han hört i värdshuset. Då log riddaren i skägget och sade: »Det är sant, hvad man berättat er; jag har redan sändt bort åtskilliga af mina gäster på ett för dem mycket oangenämt sätt; men vet ni hvarför? — Ser ni, jag tycker om uppriktigt folk, och hvarje sådan resande är mig välkommen. Men däremot hatar jag hjärtligt alla inställsamma krypare och ögon-tjänare. Ni har uppfört er så, som jag själf skulle ha gjort i ert ställe, och därför har ni undslupit den vanliga afskedshälsningen.»

Sedan Frans nu tackat för det hyggliga bemötandet, red han sin väg.

Efter många dagars färd och med nästan tömd penningpung kom han till Antwerpen. Denna var då den förnämsta handelsstad i världen, näringarna blomstrade, och från alla håll strömmade penningar dit. Alla nationers flaggor svajade i dess hamn, och köpmännens palatser, gillehusen och kyrkorna voro uppförda med furstlig prakt. Frans bländades af glansen och det rörliga lifvet i den stora staden men fylldes tillika med hopp och glädje, ty han tänkte att på denna rika plats skulle det ej vara svårt att förmå de försunlige gäldenärerna att uppfylla sin plikt.

I värdshuset, där han tagit in, frågade han vid middagsbordet, där en mängd gäster voro samlade: »Kan någon säga mig, hur det för närvarande går för Peter Martens?» — »Åh, han är en präktig karl, och hans förmögenhet ökas dagligen.»

»Nå, än Fabian von Plürs då?» — »Åh, han är alldeles omätligt rik.»

»Går det bra för Jonathan Frischkier?» — »Åhja! inte illa.»

»Håller sig huset op de Bütékant fortfarande uppe?» — »Ja, det har förtjänat oerhördt på handeln med Spanien.»

Efter hvem han än frågade, fick han godt besked, så att han helt glad i hågen uppsökte de rika köpmännens kontor och alldeles ej tviflade på att lyckas i sitt förehafvande.

Men hopp och uppfyllelse ligga långt ifrån hvarandra.

Peter Martens kunde alldeles inte erinra sig någon Melchior i Bremen, Fabian von Plürs kom fram med en lång moträkning och Mynher op de Bütékant med en ännu längre. Ingen af gäldenärerna betalade honom ett enda öre. Ja, det blef än värre, ty de hårdhjärtade köpmännen fordrade betalning för en stor summa, som de påstodo, att den gamle Melchior var dem skyldig, och då Frans ej kunde betala, så satt han snart inom lås och bom i Antwerpens gäldfångelse och hade nu god tid att fundera öfver världens gång.

Ack! huru lång blef honom icke tiden, och huru ofta förbannade han ej sitt beslut att draga till Antwerpen.

Därefter tänkte han på Meta, och hans hjärta blef så bedröfvadt. I stället för att kunna lindra hennes fattigdom, skulle han nu nödgas tillbringa de bästa åren af sitt lif i fångelse.

Dock, så illa var det ej ställt; efter tre månader släpptes han ut ur sitt fångelse men fick befallning att inom tjugufyra timmar lämna staden.

Där stod han nu föga bättre än en tiggare; hans häst hade värden tagit i pant för hyran, hans röda sammetsrock var brun och nött, och allt hvad han ägde i klingande mynt var fem gulden, som höga rättvisan hade gifvit honom till respenningar.

Så vandrade han nu modlös vägen framåt, hälsade ej på någon, tog ej in på något värdshus. Han visste knappt hvart han skulle styra kosan. En dag kom han till ett ställe, som hette Rummelsburg, beläget på nederländska gränsen; där ville krafterna nästan svika honom, och han trädde in i ett värdshus. — Huset var fullt af förbönder, som voro på väg till Köln med dyrbara

varor; men den stackars Frans var så medtagen af vistelsen i skuldfängelset och vandrigen på landsvägen, att han såg ut som en äkta landsstrykare, hvarför värden och gästerna icke fattade någon särdeles god tanke om honom.

Då Frans bad om nattkvarter, sade därför värden: »Här kan ni inte få rum, men om ni har mod att tillbringa natten i ett öfvergifvet hus, så kan ni väl finna tak öfver hufvudet och en draglig säng däruppe i slottet Rummelsburg. Slottet står tomt, och jag har nycklarne därtill, men jag säger er, att det inte finns någon människa där.»

»Är det inte något annat hinder», sade Frans, »så gif mig nycklarne; jag är inte rädd för att vara ensam.»

»Nå, då skall jag visa er vägen och taga med mig en bit mat och en flaska vin», sade värden.

Men huru godmodig värden än ställde sig, så var han i själ och hjärta en skälm, ty han visste väl, att borgherrn flyttat bort ifrån slottet, emedan det spökade där.

Värden tände en lykta och hängde en korg med mat och en flaska vin på sin arm; därefter gick han med den sorgsne Frans uppför den höjd, på hvilken slottet Rummelsburg var beläget.

Sedan de anländt till slottet, öppnade värden porten, och båda trädde in i en stor genljudande förstuga, gingo uppför trappan, på hvars blanka steg det bleka månskenet dallrade, och genom en lång pelarsal kommo de slutligen in i ett inredt rum, genom hvars breda bågönster man hade utsikt öfver den lilla byn. I rummet stod en stor säng, vidare ett bord och några mjuka, stoppade stolar; i ett hörn satt till och med en liten venetiansk spegel.

Värden tog fram ett par vaxljus ur korgen och tände dem. »Jag vill inte dölja för er», sade han, »att man berättat, att ett spöke skall finnas här på slottet. Jag för min del tror visst inte därpå, men det skadar inte att ni känner till ryktet.»

»Må det spöka så mycket som helst», sade Frans; »jag är så trött, att jag inte kommer att höra något däraf.»

»Då önskar jag er en god natt», sade värden, den skälmen, som ganska väl kände till att det verkligen spökade på slottet.

Frans var nu ensam, han åt, drack och kände sina krafter vakna upp på nytt.

Han trädde fram till fönstret och såg ned på den af månen belysta byn; från värdshuset hördes ännu skratt och skrål. Allt annat, som han såg, var tyst och fridfullt, och äfven han själf kände sig fridfullt stämd. Visserligen hörde han, huru vinden tju-tande for genom gångar och gallerier i slottet, men detta bekymrade honom föga, och trött som han var kastade han sig rak lång på sängen och somnade.

Plötsligt vaknade han; det kändes som om ett kallt luftdrag berört hans panna och han ryste ofrivilligt till.

Han var fullkomligt vaken. Han hörde huru tornuret i bykyrkan slog tolf; han såg huru ljusen, hvilka han glömt att släcka, brunno med långa, rykande veckar; han kände på sin panna och sin puls; ingendera förrådde något tecken till feber, dock fuktades pannan af en kallsvett.

Nu hörde han, hur det gick nere i slottsrummen, dörrar öppnades och igenlästes, och nu — himlen vare honom nådig!

Dörren till hans rum slogs upp, och i dörröppningen stod en hög, sällsam gestalt.

Det var en man med gulblekt anlete; ett långt, tofvigt, svart skägg hängde ned på hans bröst, ett tofvigt, svart hår betäckte hans hjässa; han bar en skarlakansröd mantel öfver en dräkt af gammalmodigt snitt. Hela hans utseende var sådant, att Frans ej kunde räkna honom bland de lefvandes antal, utan insåg, att det var ett spöke. — I detsamma gick spöket med långsamma steg fram till vaxljusen, tog den bredvid liggande ljussaxen och snopade dem helt behändigt.

Då det gjort detta och ljusen åter brunno klart, lade det sin skarlakansröda mantel öfver en stol och framtog därefter ur en väska, som det bar vid midjan, en rakknif och en strigel.

Frans såg allt detta från sin säng, där han låg orörlig; han började känna sig rädd men bekämpade sin fruktan och gjorde sig beredd på det värsta.

Rödmanteln hade emellertid hvässat det blänkande stålet; därpå framtog han vidare raktvål och ett rakfat samt hällde vatten däri. Sedan detta var gjort, sköt han fram en stol och inbjöd med en stum men vältalig åtbörd Frans att taga plats därpå.

Frans insåg, att han här måste lyda, och huru illa han än var till mods, steg han upp ur sängen och satte sig på stolen.

Nu band den tystlåtna rödmanteln en servett kring hans hals, tvålade in honom och rakade med van hand bort hans skägg. Som Frans skägg hade fått växa flera veckor, så var det egentligen en vänskapstjänst att taga bort det, men spöket stannade ej därvid.

Först föllo Frans' långa lockar för saxen, därpå intvålades hans hufvud och rakades, så att det blef glatt som ett ägg.

Det var tydligt, att spöket förstod sin sak. Allt gick lätt och ledigt, t. o. m. ögonbrynen rakade den besynnerlige barberaren bort. Därpå tog han bort servetten och gaf Frans ett tecken att stiga upp.

Denne var öfvermåttan glad öfver att sluppet undan med lifvet och gjorde ofrivilligt en höflig och artig bugning för spöket.

Men den besynnerlige barberaren förblef stående, såg sorgset på Frans och strök med handen öfver sitt långa skägg — därpå aflägsnade han sig ett par steg och upprepade sina rörelser; slutligen stod han vid dörren, färdig att gå ut, men ännu en gång vände han sig om, kastade en utsägligt sorgsen blick på Frans och strök ännu en gång betecknande med handen öfver skägget. — Frans trodde sig nu förstå, att han begärde samma tjänst, som han nyss bevisat denne, och medlidsam som vår hjälte var, vinkade han åt den stumme barberaren att sitta ned.

Då spred sig ett gladt leende öfver det sorgsna, afmärglade ansiktet, han satte sig, och Frans band servetten om hans hals.

Nu började Frans sitt arbete så godt han kunde. Han tvålade in spöket och arbetade därefter med mera god vilja än skicklighet i det tofviga skägget och håret, som han rakade bort så godt sig göra lät. Man kunde lätt märka, att han ej ägde några synnerliga anlag för barberareyrket, ty patienten gjorde de ömkligaste grimaser, men ändtligen var arbetet slutadt och spöket lika kalt i hufvudet som Frans själf.

Men då började spöket att tala. »Gode yngling», sade det; »haf tack för att du förlossat mig. Du må veta, att det är tråkigt nog att i flere hundra år gå omkring och raka folk, i stället för att helt lugnt hvila i sin graf.

»Här bodde för långliga tider tillbaka en grym rofriddare, som plundrade en hvar, som drog här förbi, och tog honom till fånga — orakad slapp ingen härifrån, och jag var riddarens barberare.

»Mången hederlig karl har jag till min riddares stora nöje intvålat och rakat; så rakade jag också en gång en from munk, hvars tonsur jag icke ens skonade. — Men då nedkallade han en förskräcklig förbannelse öfver mitt hufvud; jag skulle nämligen här nödgas utöfva mitt yrke, tills omsider någon oombedd behandlade mig på samma sätt. O, främling, huru mången har jag ej rakat sedan dess, men du var den förste, som bevisade mig den tjänst, hvilken var nödvändig för min förlossning, ehuru jag måste säga, att du handskats tämligen illa med mig. — Därför råder jag dig att aldrig vidare fuska i barberareyrket, ty jag måste säga dig, att du äger slätt inga anlag därför. Kunde jag förfoga öfver några skatter, så skulle jag gärna gifva dem åt dig, men jag har tyvärr varit en fattig stackare i alla mina dagar; men ett godt råd vill jag dock gifva dig. Dröj kvar här, tills ditt hår vuxit igen, och begif dig därefter till Bremen. Vid den tid på hösten, då dag och natt äro lika långa, skall du begifva dig till Weserbron; där skall du träffa en vän, som skall förhjälpa

dig till lycka och välstånd. Men går det dig väl i händerna, så tänk på mig och låt hvarje år läsa tre mässor för min själ.»

Efter att ha sagt dessa ord, försvann spöket, och natten förflöt lugnt. Morgonen grydde, och vid dess sken såg Frans, att allt icke varit en dröm utan fullkomlig sanning, ty där lågo hans rika lockar, och en blick i spegeln visade honom, huru han nu såg ut.

Nu påminde han sig äfven uppmaningen att möta den okände vännen på Weserbron, och ehuru han numera icke litade särdeles mycket på några vänner, tänkte han dock, att det möjligtvis varit någon af dem, som han glömt att uppsöka. Medan han ännu satt och funderade häröfver, knackade värden på dörren och besvor honom vid alla helgon att öppna, ifall han ännu voro vid lif.

Då Frans öppnade, slog värden ihop händerna i synbar förvåning. »Så råkade ni ändå verkligen ut för den fördömda rödmanteln! Nej, se bara, huru han rakat er!»

»Jo jo men! han förstår sitt yrke», svarade Frans, »och på det ni må vara riktigt säker på att han för alltid öfvergifvit slottet, ämnar han taga kvarter i ert hus, till straff för det spratt, ni spelat mig.»

»Håll upp! håll upp!» ropade värden i högsta ängslan. — »Säg mig, hvad jag skall göra för att afvärja en sådan olycka.»

»Det skall jag säga er», svarade Frans fundersamt. »Jag kommer att dröja här i slottet, tills mitt hår och skägg vuxit igen. Under tiden skall ni bestå mig fri förplägning, och den som heter duga ändå!»

»Jag skall göra det bästa jag kan», pustade värden; »laga blott, att den fördömda rödmanteln låter mitt hus vara i fred.»

Så stannade nu Frans kvar på slottet och lefde kräsliga på världens bekostnad. Sedan hans rika lockar vuxit igen, gaf värden honom en ståtlig häst samt präktiga kläder till tack för att slottet genom honom befriats från den spökande barberaren.

Denne tycktes nu verkligen ha funnit ro, ty han lät aldrig vidare höra af sig.

Utan några missöden anlände Frans till Bremen, just dagen före höstdagjämningen. Han tog in på ett anspråkslöst värdshus. Men tidigt den följande morgonen stod han på Weserbron.

Solen sände ned sina första strålar öfver Weserfloden och bron, och en mängd tiggare började redan intaga sina vanliga platser, den ene haltande, den andre på träben, den tredje med sura, rinnande ögon.

Men snart började det blifva lifligare på bron; bönderna vandrade med sina varor till stadens torg, handverkare och flickor gingo förbi; så kommo skolbarn i skaror; därefter följde köpmännen, som gingo till sina kontor, sjökaptener, matroser, spelmän, munkar och sköna damer, men den okände vännen, hvarom rödmanteln talat, syntes icke till.

Det blef middag, men Frans hade ej mod att lämna sin plats. Ryttare, vagnar och bärstolar passerade oupphörligt, folk af alla slag gick förbi, men den utlofvade vännen var icke däribland.

Småningom började solen att sjunka, det blef allt tystare på bron, staden inhöljdes i skymning, och från domkyrkan hördes klockorna, som ringde till aftonbönen.

Frans stod ännu kvar, men nu modlös och försagd. Han såg, huru tiggarna gjorde sig i ordning att gå sin väg, han såg åt alla håll, men den okände vännen kom icke.

Där han stod och stödde sig mot bröstvärnnet, hade en gammal soldat på träben suttit. Frans hade gifvit honom en riklig allmosa, emedan han tyckte om hans utseende. Men äfven denne lagade sig nu att gå sin väg.

»Det blir sent», sade han, i det han linkade fram till Frans; »har ni ännu icke uträttat, hvad ni har att beställa här, unge herre? Jag undrar just, hvad ni kunnat vänta på här hela dagen.»

»Jag väntar på en vän», sade Frans. — »Det var mig en skälm, som lofvat att komma, men ändå icke kommer», sade gubben.

»Han har just inte lofvat det», sade Frans, »men jag drömde så lifligt, att jag skulle träffa honom här, att jag ej tviflade på att jag verkligen skulle göra det — —.»

»Låt inte narra er af drömmar, drömmar gå som strömmar», sade gubben; »om jag ville tro på drömmar, så kunde jag ha skäl därtill. En dröm isynnerhet kommer jag mycket väl ihåg, — hör bara på. Jag drömde, att mitt skyddshelgon stod framför mig och sade: Berthold, jag tycker synd om dig, att du skall nödgas framläpa dina dagar i fattigdom; jag skall därför visa dig, hvar en skatt ligger nedgräfd. Tag i morgon afton efter solnedgången en skäppa och en spade och gå bort åt Johannesklostret till. Begif dig därefter utanför staden till en trädgård, som du kan känna igen därpå att en trappa om fyra steg förer upp till den. Öppna porten, stig lugnt in och gå fram till vindrufspaliern; bakom den står ett högt äppleträd; gå fram mot dess stam, med ansiktet vändt mot månen, så skall du få se tvenne rosenbuskar; stanna där och gräf tre alnar djupt ned i jorden, så finner du en skatt, ett skrin fullt med dukater.»

Utomordentligt förvånad hörde Frans denna beskrifning, som alldeles träffade in på en trädgård, som han ärft efter sin fader men slösat bort med sina öfriga ägodelar. — — »Och har ni sökt där efter skatten, gubbe?» frågade han. Gubben skrattade. »Jag skulle väl vara en narr, om jag trodde på sådant; nej, drömmar gå som strömmar; gå ni hem, unga herre, och bry er ej om sådana dumheter.»

Med dessa ord linkade gubben därifrån, och Frans såg efter honom med tacksam blick, ty han förstod, att det var den vän, hvarom spöket på Rummelsburg hade talat.

Följande dag begaf han sig med en spade och en skäppa på väg till sin faders forna trädgård, och då månen gick upp, började

han arbeta. Han fann allt, som den gamle soldaten hade beskrifvit det, gräfd i jorden och träffade snart på skatten.

Den gamle Melchior hade nämligen en gång i krigstider gräft ned skatten och ej före sin död fått tillfälle att för sonen yppa, hvar den var nedgräfd. Och väl var det, ty annars hade väl den fått gå samma väg som det öfriga arvet. Men nu kom den så mycket bättre till pass.

Med stor möda skaffade Frans undan det tunga skrinet, hvari han till yttermera visso fann en med faderns handstil skrifven lapp, där denna skatt förklarades tillhöra hans arvinge.

Frans hade under det sistförflutna året gjort mången erfarenhet och drog nytta däraf.

Till en början förskaffade han sig en passande bostad, därefter lät han i stället för förbönerna för en resande hålla tack-sägelse för lycklig återkomst, och vidare började han med möda och flit en handel för att därigenom kunna försörja sig och föröka sitt kapital.

Då man nu började tala om Frans Melchiorsson, huru han återvändt från främmande land, huru flitigt han arbetade och huru indraget han lefde, då man öfverallt nämnde hans namn med beröm, då öppnades en dag dörren till ankans boning, och in trädde Frans och vid hans sida en ansedd köpman som böne-man. — Den sköna Meta nedslog rodnande sina ögon, fru Brigitta talade välvist hit och dit, men slutet på visan var, att ett lyckligt brudpar, Frans och Meta, tvenne veckor därefter vandrade till kyrkan för att vigas.

Och lyckan, som log mot dem den dagen, blef dem allt framgent trogen, ty de lydde troget uppmaningen: »Bed och arbeta!»

Fru Brigitta var lycklig i sin dotters lycka och stolt öfver sin aktningssvärde måg. Men denne glömde i sin lycka ej den gamle soldaten utan gaf honom bostad och underhåll, så att han

ej vidare behöfde tigga utan kunde föra ett lyckligt och angenämt lif till sina dagars slut.

Frans lät vidare årligen hålla tre mässor för den stackars gengångarens själ, och då han själf och hans trogna Meta efter många års förlopp gingo till en bättre värld, sörjde alla stadens invånare en så aktningsvärd mans bortgång.



RESPELLE.

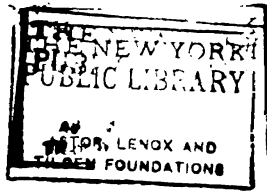
Respelle var en märkvärdig man; han hade varit i många länder och hade nu kommit hem. Hans mamma och alla mostrarna blefvo nu så glada, då de fingo se honom helbregda åter. Modern frågade honom, om han icke fört något hem med sig från sina resor, men han svarade: »Ingenting annat än en strykande aptit!» Modern begrep då, att han ville hafva fläskpannkaka; hon satte därför stekpannan på spisen, så att fläsket smattrade och flottet puttrade. Och nu smorde de sig allihopa.

Så snart den värsta hungern var öfverstånden, började de envisas med Respelle, att han skulle berätta sina äfventyr. Respelle strök sig om munnen ett par gånger och började sålunda:

»Ni ska' veta, att det går mycket underligt till i världen, mycket underligare än ni, som alltjämt sitta vid spisen och steka er, kunna tro, och ett par duktiga stöflar skall man ha, om man vill genomvandra den; ty ni skola veta, att han är duktigt stor både bak och fram och på alla sidor. Under de tre år jag varit ute på språng har jag haft många äfventyr, och dem skall jag nu berätta för er.

Dit jag först kom, där var ett stort krig. Trumpeterna smattrade och kanonerna dundrade. Då tyckte jag det var bäst att laga sig undan; jag knallade mig därför åstad och kom i en stor skog. Till att börja med hörde jag ej en käft knysta; men ett tu tre fick jag höra en röst, som mycket ödmjukt bad om en





allmosa. Då jag såg mig omkring, fick jag se en trasig karl med skägg öfver hela ansiktet stå alldeles bredvid mig. Jag tog då fram min börs för att ge honom några slantar, ty jag tyckte, att det var synd om den stackarn. Jag frågade honom, hvad han tog sig för i denna stora, vilda skog.

'Jo, söta herre lilla', sade han, 'jag är tiggare till yrket och slår mig ganska bra ut'.

Knappt hade han uttalat dessa ord, förrän han i ett huj ryckte hela börsen ifrån mig. 'Var så alltför artig', sade han vidare, 'och tag utaf er era nya, vackra kläder; ni skall få mina i stället. Det finnes så många tiggare i skogen, och ni får vara bättre i fred, om ni har min genomskinliga och lätta rock på er'.

För ett sådant sätt att tigga hade jag aldrig varit ute förr. Jag funderade därför en stund, hvad jag skulle göra; men då han märkte min obeslutsamhet, bad han mig ännu en gång på sitt eget vältaliga språk och drog fram en stor knif. Då kunde jag ej längre neka att villfara hans begäran, och vi skildes åt som goda vänner, han med mina nya kläder och jag med hans trasiga rock och utan penningar. Att han hade rätt, det märkte jag snart, ty jag mötte öfver hundrade tiggare; men alla hälsade så höfligt på mig, då de fingo se min trasiga rock, och på det sättet kom jag lyckligt ut ur skogen.»

Respelles mamma var så hjärtängslig, innan hon fick höra, att han väl kommit ut ur skogen. Hon och alla mostrarna omfamnade honom nu och sade, att han var en så klok och förständig man.

Respelle fortfor sålunda: »Då jag en tid bortåt strukit omkring i min dåliga resdräkt, fick jag en vacker dag vid middags-tiden se ett duktigt moln af damm komma emot mig. Då det kommit närmare, fick jag se, att det var en ryttareskara, beväpnad från topp till tå, och alla hade ett så bistert utseende, som om de velat bringa någon om lifvet. Sådan var också verkligen deras

afsikt; ty knappt hade de fått se mig, förrän de omringade mig och anföraren frågade:

'Har du sett någon karl med ett litet barn? En trollkarl har stulit vår grefves yngste son, och det är just honom vi söka. Vi hafva ridit omkring i två hela dagar och sökt efter trollkarlen utan att kunna finna rätt på honom'.

Det var icke utan, att jag tyckte mig för en stund sedan hafva sett en karl med ett litet barn liggande gömd uti buskarna. Barnet hade skrikit så jämmerligt, och karlen såg mig ut som en riktig skälm. Detta berättade jag för ryttarne; en af dem tog mig därför upp på sin häst, och nu måste jag följa med för att hjälpa till att söka.

Efter en stunds förlopp fick jag ganska riktigt rätt på samma buskar. Vi stego då utaf och började söka öfverallt, men förgäfvess. Under det att jag gick och snokade, varseblef jag ett stycke därifrån emellan tvenne stenar en håla; den var så väl tilltäppt med löf och kvistar, att den ej var lätt att upptäcka. Genast makade jag löfvet och kvistarna åt sidan, och, 'hast du mir gesehen?' hvem satt därinne, tro ni? Jo, just trollkarlen med barnungen. Full af förskräckelse föll han till mina fötter och bad mig för Guds skull ej upptäcka honom, ty då toge de lifvet utaf honom, och det ville han inte gärna mista. Men om jag ville förbarma mig öfver honom, så skulle han lära mig alla sina konster och till på köpet gifva mig en duktig påse, full med penningar.

Men jag svarade honom: 'En sådan skälm, som du är, måste nödvändigt hängas; gif genast hit barnet och afvakta ditt öde!' Då han märkte, att jag ej hade något medlidande med honom, blef han både gul och blå i ansiktet af vrede och dödsångest. 'Du eländige tiggare', sade han till mig, 'det skall bli din olycka, och jag skall nog veta att kväsa dig'. Han ville då puffa mig åt sidan och med våld bana sig väg ur hålan. Han var duktigt stark; men jag tog uti af alla krafter och skrek så högt jag orkade, på det att ryttarne skulle komma mig till hjälp. Dessa infunno sig

också genast och pålade honom handklofvar och fotblack, som de för detta ändamål medtagit. Trollkarlen var alldeles utom sig af förtviflan, men det hjälpte inte, han måste följa med. Grefven, som var en rik och förnäm herre och bodde i ett präktigt palats, blef så glad öfver att återfå sin son, att han genast befallde, att jag skulle få nya granna kläder. Därpå fördes jag upp på slottet, och allt hoffolket bockade sig för mig och bad, att jag skulle fälla ett godt ord för dem hos grefven. Då jag kom upp till honom så putsad och fin, kände jag knappt igen mig själf, så grann var jag. Nu fick jag lof att berätta för honom, hvem och hvarifrån jag var och huru jag fick rätt på trollkarlen, m. m.

Då jag slutat, tog grefven mig vid handen och sade: 'Min kära Respelle, denna tjänst skall du ej ha gjort mig för intet. Du kan gärna stanna kvar hos mig till dödagar, du skall få fullt upp af allt hvad du behöfver; och om du har någon önskan, så säg rent ut, ty det är du och ingen annan, som räddat mitt barn!'

Detta var rätt hederligt lofvadt af grefven, men jag tackade ödmjukast, emedan jag föresatt mig att vara och förblifva en riktig Respelle och att, sedan jag sett mig duktigt omkring i världen, lefva och dö i min hemort.

'Nå väl då', svarade han mig vänligt, sedan jag uttalat denna min föresats och bedt honom ej illa upptaga mitt afslag, 'jag skall så rikligt begåfva dig, att du i alla dina lifsdagar ej skall behöfva lida någon nöd!'

Med dessa ord förde han mig in i sin skattkammare. Där låg guld och silfver i stora högar, och en sådan mängd ädla stenar blixtrade emot mig, att det gjorde riktigt ondt i ögonen; dessutom funnos där en mängd sköna saker, sådana som konungar och kejsare bruka hafva. Men i en vrå bredvid en kostlig klenod stod en kåpp af trä.

I början kunde jag ej begripa, hur kåppen kommit bland alla dessa kostbarheter, ty den såg ut precis som en vanlig ekkåpp, men tycktes vara mycket stark och passande för fotresor.

Grefven förde mig omkring öfverallt, på det att jag skulle få se mig riktigt om; och därpå sade han till mig: 'Nu befaller jag dig, att du söker ut det, som du tycker bäst om!'

Jag blygdes ordentligt öfver att så där låta betala mig för den där obetydliga tjänsten; och emedan jag just behöfde en käpp, i fall jag på mina vandringar skulle möta någon tiggare, så bad jag grefven att få käppen, som stod i vrån.

'Den skall du få!' sade han, 'och du har kanske valt bättre, än du själf tror. För långliga tider tillbaka lämnades den åt min salig fader af en vis man, som uttryckligen sade, att den ägde ett synnerligt värde och vissa förunderliga egenskaper. Jag vet ej något vidare om densamma, men jag har gömt den här bland mina klenoder, och hvem vet, om icke lyckan vill, att du en gång får pröfva den'.

Därpå skänkte grefven mig käppen, och jag kände en obeskriflig glädje öfver att äga den, ehuru väl jag ej kunde se någon skillnad emellan den och andra käppar.

Jag tillbragte sålunda en hel vecka i sus och dus vid grefvens hof. Samma dag, som jag reste, afrättades trollkarlen; man fann då i hans fickor en liten nyckel, som hade ett högst besynnerligt utseende. Då grefven såg, att jag så uppmärksamt betraktade den, skänkte han mig den genast, och då jag tog afsked, stodo tre hästar lastade med en mängd guld, silfver och präktiga kläder utanför min dörr, och sex betjänter hade fått befallning att i tre dagar vara mig följaktiga och icke förr lämna mig, än jag fått mina saker dit jag ville.

Grefven hade nog inte föreställt sig, att hans godhet emot mig så när skulle ha bringat mig om lifvet. Betjänterna, som han gifvit mig till resällskap, voro nämligen stora kanaljer. Då de kommit tillräckligt långt ifrån grefvens residens, ville de mörda mig för att få dela mina rikedomar sins emellan. I förskräckelsen förhöll jag dem deras trolöshet och hotade dem med grefvens vrede, som förr eller senare skulle straffa dem; men honom fruk-

tade de icke mera, emedan de ämnade fly långt bort med sitt rof. Allt hvad jag kunde utverka var att få behålla mitt lif; men alla mina penningar och kläder togo de med sig, så att jag stod på landsvägen lika fattig, som jag kom hit i världen. Käppen och nyckeln läto de mig få behålla, emedan de ansågo dem sakna allt värde.»

Då Respelles mamma och mostrar fingo höra, att betjänerna frånröfvat honom alla hans penningar, började de att hålla ett förskräckligt väsen. De slog händerna för bröstet och sade, att det var alldeles förskräckligt; det enda, som någorlunda tröstade dem, var, att deras sockergris, den söte Respelle, sluppit undan med lifvet. Men nu ville de allesammans se käppen och nyckeln, ty de trodde, att de helt säkert skulle upptäcka några underbara egenskaper hos dessa bägge återstoder af Respelles förmögenhet, som han själf ej kunnat märka; men hvilken lång näsa fingo de ej, ty käppen såg ut alldeles som en vanlig kapp och nyckeln som en vanlig nyckel!

Respelle berättade nu vidare en hel hop saker, som hade händt honom under hans treåriga resor. Men Respelles mamma tyckte, att det var synd om honom, emedan det var långt lidet på natten och han behöfde hvila ut efter alla sina strapatser; detta gjorde Respelle också ganska riktigt, ty han sof till långt in på ljusa dagen. Då Respelle väl hunnit morna sig och fått dricka sitt kaffe, inställde sig alla mostrarna ånyo, och nu måste han sluta hvad han ej medhann den föregående dagen.

Mången gång reste sig håret och klappade hjärtat på de beskedliga människorna, så rädda voro de, att Respelle ej skulle kunna draga sig ur alla de rysliga faror, i hvilka han sväfvat, och mången gång trodde de, att Respelle ville slå i dem dalkarlar; men då han försäkrade dem, att det var så sant, som om det stått i almanackan, så kunde de icke längre tvifla på sannfärdigheten af hans ord.

Då sällskapet sålunda mojat sig ett par dagar, fick Respelle

slutligen vara i fred. Då de nu ändtligen voro riktigt mellan fyra ögon, sade hans mamma med ett illistigt leende till honom: »Men säg mig nu uppriktigt, söta Pelle lilla, hur mycket penningar du fört hem med dig. Ett litet kapital är en god början, och det är ganska klokt gjordt af dig, att du ej förrådt hemligheten för alla!»

Sådana frågor tyckte Respelle inte om, utan han svarade sin söta mamma helt tvärt: »Fört hem med mig? Är det inte nog, att jag fört hem mig själf frisk och sund? Ni vet ju, att de skälmarne togo ifrån mig allt hvad jag ägde? Men lyckan kommer nog, bara man inte fjäskar. Hvem vet, om inte min käpp en gång gör slag i saken!»

Men modern såg bekymrad ut och sade: »Allt det där låter myckert vackert, i inbillningen nota bene; rätt snart få vi lof att suga på ramarna!» Och inom sig tänkte hon: »Om Pelle ger sig till att sofva till långt fram mot middagen och sedan äter som en varg till på köpet, hvart skall det då bära hän för mig, arma stackare!»

Men Respelle var ej ledsn utaf sig, han, utan tänkte: kommer dag, så kommer råd, och det gjorde det också. Ty på fjärde dagen höll en präktig vagn utanför dörren; guld- och silfversmida betjänter stodo bakpå, och på kuskbocken satt en kusk, som såg ut som en kung. Det var han likväl inte så precis; men vagnen tillhörde i alla fall kungen själf.

Nu fingo grannarna brådt; alla skulle de beskåda den granna vagnen och de stora hästarna. Respelles mamma satte genast på sig sin grannaste bindmössa och skyndade ut för att emottaga det förnäma herrskapet. I dörren mötte hon en af betjänterna, som frågade, om det inte var här, som den unge herr Petter bodde, som för ett par dagar sedan kommit hem från främmande land.

Respelles mamma neg för betjänten så djupt, att det knakade i knäna, och svarade »ja» på frågan, under det att hjärtat snurrade omkring på henne som ett kvarnhjul. Hon bad betjänten stiga in och hålla till godo med det lilla, som ett så ringa hus som

hennes förmådde, ty det var just nu tid att äta middag; men betjänten svarade, att han ätit en duktig frukost och dessutom ej hade tid att dröja, emedan Respelle genast skulle komma upp på slottet.

Respelle steg därför genast upp i vagnen utan vidare krus och komplimanger, kastade sig baklänges uti det med sammet öfverdragna sätet och for sålunda upp till kungen.

Konungen satt i en stor sal på en gyllene tron, med spiran i handen, och bredvid honom satt drottningen. Alla väggarne voro beklädda med svart kläde, i fönstren hängde svarta gardiner, ja, stolar och bord och allt hvad som fanns i rummet var svartklädt. Äfven kungen och drottningen voro svartklädda, och det syntes tydligen på dem, att de voro sorgsna och bedröfvade och att de ej hade sofvit på många nätter.

Då Respelle väl kommit in, stannade han vid dörren och bockade sig så djupt, att näsan skrapade i golvet. Men konungen vinkade åt honom, att han skulle komma närmare, och drottningen såg så vänligt hon kunde på honom. Då repade Respelle mod.

Konungen skakade i början på hufvudet, liksom om han grubblat riktigt djupt på något, och därpå frågade han:

»Är det du, som heter Respelle?»

»Ja, så heter jag, med Eders Majestäts höga tillåtelse», svarade Respelle.

»Du lär ha blifvit en klok karl under dina resor?» frågade konungen vidare.

»Jo, det är inte utan det», svarade Respelle; »jag har allt sett och erfarit bra mycket här i världen!»

»Säg mig då, om du håller riktigt utaf mig?» frågade konungen och såg på Respelle med spända blickar.

Nu blef Respelle litet förbluffad, ty han kunde inte begripa, hvart allt detta skulle taga vägen; men han tänkte för sig själf: »Stå nu inte och dumma dig, Pelle!» — Därpå lade han handen på hjärtat och uttryckte sig så grant han nån'sin kunde, och för-

säkrade Hans Majestät, att han hyste de varmaste känslor för hans väl och bad honom ej tvifla därpå.

Då nickade kungen och drottningen åt hvarandra och sågo så förnöjda ut.

»Ja, jag vill tro dig på dina ord och är öfvertygad om att du gärna tjänar mig, äfven om det skulle kosta ditt lif.»

Nu blef Respelle het om öronen, då han hörde, att det var fråga om lifvet. »Det var en huggare till kung», tänkte han, »som vill, att jag skall offra lifvet för honom.» Han försäkrade därför konungen ännu en gång om sin stora kärlek och trohet, men gjorde därvid tusen krumbugter med orden och sade, att hvad lifvet beträffade, så var det en kinkig fråga, på hvilken han sannerligen ej kunde inlåta sig för närvarande, så ondt det än gjorde honom att nödgas neka sin nådige konung något. Öfver dessa ord blef kungen så ond, att han slog spiran i golfvet, så att Respelle hoppade högt upp i luften där han stod. Men nu lade drottningen sig emellan och sade:

»Nej, *dö* skall du icke, men *gifta* dig skall du, af kärlek till oss!»

»Ja, det skall du prompt göra, min kära Respelle! Blif inte så förskräckligt rädd, utan hör nu på, hvad jag har att berätta dig», sade kungen.

»Det är nu två år sedan vår lycka genom en bedröflig händelse liksom med ett enda slag sköflades. Du bör veta, min kära Respelle, att vi haft en dotter, som var bildskön. Den, som såg henne, kunde aldrig nog länge betrakta hennes täcka, i snö och purpur skiftande ansikte, hennes koralläppar och himmelsblå ögon. Vi älskade henne så högt, att vi måhända klemade bort henne; jag kan ej neka till, att hon blef litet näsvis; men hennes skalkaktighet var aldrig elak. För två år sedan fyllde hon sitt fjortonde år; vi firade då hennes födelsedag med en präktig fest. Frampå eftermiddagen, just som vi skulle stiga upp från bordet, fingo vi höra ett rasslande och skramlande på gatorna, och i ett

huj stannade en vagn utanför slottet. Då jag kom ner för att se, hvem det var, blef jag alldeles utom mig af förskräckelse, men det hjälpte ej. Du bör nämligen veta, min kära Respelle, att jag har en moster, som alltid varit en elak och otäck människa. Hon har ända från sin ungdom varit en arg häxa, och hennes högsta nöje har alltid varit att göra människor ondt. Jag har alltid hyst stor förskräckelse för henne, och om hon någon gång kommit i min väg, har jag städse sökt undvika henne; men då har hon alltid blängt på mig med sina stora gröna ögon, så att jag i hvarje ögonblick fruktat, att en puckel skulle växa ut på ryggen eller min näsa förlängas till ett långt horn; det har värkt till än här, än där, alldeles som om jag hade fått ett trollskott i kroppen på mig. Att jag ingalunda blef glad öfver hennes besök, begriper du väl; men jag tordes likväl ej annat än visa henne ett vänligt ansikte; och fastän hjärtat klappade af fruktan, sprang jag likväl fram för att hjälpa henne ur vagnen, på det att hon ej måtte bryta utaf sina torra spindelben. Hon upptog också denna min artighet mycket väl; och sedan hon hostat och pustat en kvart, sade hon mycket vänligt: 'Du har blifvit rätt hyggelig på senare tider, min söta lilla systerson, och jag önskar dig också allt möjligt godt!'

'Bara hennes goda lynne ville räcka länge!' tänkte jag.

Men bredvid henne i vagnen satt ett annat, såsom det tycktes, ungt fruntimmer, som var helt och hållet insvept i slöjor, så att man ej kunde se dess ansikte. Då de kommit upp på slottet, föreställde min tant det yngre fruntimret såsom sin dotter, hvilken hon befallde göra en riktigt artig nigning för sina söta kusiner. Det gjorde hon också, men yttrade ej ett enda ord och aftog ej heller sina slöjor. Däröfver var jag rätt glad; ty, tänkte jag, om hon är ful, så behöfver jag ej af fruktan för den gamla häxan prisa hennes skönhet. Därpå lät jag duka och bad gästerna hålla till godo.

Då sade den gamla käringen: 'Nu, min dotter, kan du af-

taga dina slöjor, ty här finnes ej någon mansperson närvarande mer än Hans Majestät, och han är din kusin'.

Jag och drottningen och min dotter blefvo alla utom oss af förskräckelse, då vi fingo se det blottade vidundret. Näsan var helt säkert ett kvarter lång och böjde sig alldeles som en skära långt ner öfver munnen, som gick ända upp till öronen. Hon hade precis likadana ögon som hennes söta mamma; det vill säga, att de voro gröngula och fulla af ilska. Allt hvad hon fick tag uti slukade hon, alldeles som om magen varit bottenlös.

'Nå, hvad tycker ni om min dotter?' frågade den gamla käringen mig; 'det är ju ett vackert och raskt barn, jag har?'

'Mycket raskt, mycket raskt!' svarade jag, så fort jag kunde; ty jag fruktade alltid, att hon skulle kunna genomsåda mina hemligaste tankar.

'Hon är ett ganska förnuftigt barn också', fortfor den gamla häxan; 'hon är så förståndig, att hon skulle kunna gifta sig hvilken dag som helst, och det lärer väl ej dröja länge heller!'

En blyg och väl uppfostrad flicka hade utan tvifvel blifvit förlägen och nedslagit ögonen vid ett sådant tal; men den 'raska och förståndiga' flickan satt och åt helt lugn, alldeles som om modern skulle hafva sagt: 'Skynda dig, min dotter, så att du hinner äta upp ännu en half ox till!' Men min dotter frågade hon, hvarför hon skrattade; och därvid såg hon så ond ut, att ögonen ordentligen gnistrade af elakhet och hakan darrade af vrede.

'Jag måste väl skratta', svarade min Theodolinda, 'då jag hör, att min kusin skall gifta sig; om jag vore friare, så ville jag visst inte ha ett sådant fult stycke!'

'Och hvad är det då, som du tycker är så fult, min söta prinsessa lilla?' frågade häxan.

'Den långa näsan, tant lilla; en sådan kostlig näsa har jag verkligen aldrig sett förr.'

'Ja så, det är således näsan', mumlade häxan. 'Nå hvad mer då?'

'Den breda munnen, tant lilla; det är den värsta mun, jag någonsin har sett.'

'Ja så, det är således munnen, som du ej tycker om, mitt kloka barn!' mumlade häxan vidare.

'Öronen också; de se ut som riktiga åsneöron', fortfor den oförsiktiga Theodolinda.

'Efter du själf är så vacker och min dotter så ful, så är det helt säkert ännu något mera, som du inte tycker om. Säg du bara rent ut, min flicka lilla; jag menar väl med dig!' fortsatte häxan.

Jag och min gemål hade hela tiden suttit som på glödande kol och darrat i alla lemmar öfver vårt barns oförsiktighet. Vi vinkade väl åt Theodolinda, att hon skulle tåga; men den gamla gaf oss då ett par förskräckliga ögon, och prinsessan svarade, utan att vidare besinna sig:

'Ja, min bästa tant, hennes ögon äro alldeles förskräckligt fula, och ni har själf likadana; jag skulle ej våga vara ensam med er i mörkret'.

Vid dessa ord blef den gamla häxan så ond, att jag aldrig sett henne så ond förr.

'Jag ser, att jag måste låta dig få din vilja fram', sade hon i vredesmod; 'du har riktigt roat mig med ditt prat, och därför skall du också få en åminnelse af din fula tant!'

Med den ena handen fattade hon tag uti mitt stackars barn, och med den andra strök hon henne öfver ansiktet, så att hon skrek och jämrade sig himmelshögt.

'På det sättet skall du se ut', sade den gamla häxan, 'ända tills någon kommer, som vill gifta sig med min dotter och bestå tre prof, som jag förelägger honom'.

Därpå tog hon sin dotter vid handen, sprang i flygande fart trapporna utför och satte sig genast i vagnen. Vi ilade efter henne, men hon var redan sin kos.

Först då vi återkommo på våra rum, fingo vi se vår olycka

i hela sin vidd. Prinsessan grät så bittert, och huru förändradt var icke hennes utseende! Näsa och öron voro nu tre gånger så långa som förut. Munnen var uppfläkt ända till öronen, och ögonen voro nästan lika fula som på häxan själf, utom det att de icke sågo så elaka ut; ty öfver hennes hjärta hade trolldomen ingen makt, och detta är det enda, som kan trösta oss i vår olycka. Huru sorgsna och bedröfvade vi voro, kan blott den föreställa sig, som själf har haft ett så vackert och älskvärdt barn som vår Theodolinda var.

Ett hopp återstår oss likväl; men hvem vet, om det någonsin skall gå i fullbordan!

Emedan den gamla häxan sade, att prinsessan skulle blifva förlossad ur trolldomen, om någon komme, som ville gifta sig med hennes dotter och bestå tre prof, så skickade vi genast en af våra hofmän med sträng befallning, att han skulle gifta sig med odjuret och utföra de tre profven. Detta lofvade han väl; men då en lång tid förflutit, utan att han lät höra af sig, så skickade vi en annan; men det har gått på samma sätt med honom och med hela raden, som vi skickat till den gamla häxan, så att vi mistat nästan hela vår hofstat. Att hon gjort dem något ondt, det tror jag icke, men antingen ha de blifvit så förskräckta, då de fingo se bruden, eller också ha de ej kunnat bestå de förelagda profven; och emedan de fruktade att hemkomma med oförrättadt ärende, ha de hellre begifvit sig ut i den vida världen.

Två år ha nu förflutit i fruktlösa bekymmer; då fingo vi i går höra din ankomst omtalas, och att du skulle vara en så klok och förståndig karl; och som en blixst for oss den tanken genom hufvudet, att du vore just rätte mannen att rädda oss och vårt arma barn! Detta är orsaken, min kära Respelle, hvarför jag låtit kalla dig, och jag hoppas, att du nu hört tillräckligt för att veta, på hvilken punkt saken står.»

Respelle hade moltegat hela tiden, under det konungen talat, och drottningen grät så bittert och sade:

»Ja, min kära Respelle, nu känner du vår nöd, och om du har ett mänskligt hjärta i ditt bröst, så förbarmar du dig öfver oss och gifter dig med häxans dotter, på det att vår Theodolinda må blifva förlossad.» Därpå tog hon Respelle i handen och såg på honom med tårfulla ögon, så att han blef helt varm om hjärtat af rörelse. Prinsessan själf förenade nu sina böner med drottningens. Hon hade betäckt sitt ansikte med en tjock slöja, så att han ej kunde se det; men hennes röst klingade så mildt och rörande. Alla tre bådo nu Respelle så innerligt, att han ej kunde afslå deras böner.

»Den nådiga prinsessan vill jag lösa från trolldomen», sade han, »äfven om jag skulle bli tvungen att gifta mig med själfva den gamla trollpackan.»

Då kunde kungen och drottningen knappt styra sig för bara glädje, och de tackade Respelle så mycket. Det var så när, att de hade fallit honom om halsen och kysst honom, så glada voro de.

Då Respelle kom hem, och hans mamma fick höra, att han skulle ge sig ut på ett sådant rysligt äfventyr, började hon tjuta och hålla ett förfärligt väsende. »Nu får jag aldrig se dig mera, Pelle lilla; du har varit hemma bara tre dagar, och nu skall du bort igen, och det till en otäck trollpacka till på köpet!»

Respelle själf kunde ej undgå att känna en viss ängslan, då han besinnade, hvad han lofvat konungen och drottningen. »Men», sade han till sig själf, »det hjälper numera icke; nu är det för sent, och att ej förlora modet är alltid det bästa man kan företaga sig, då man ej vet, hvad man skall göra. Och hvem vet dessutom, om det icke kan lända mig till lycka, ty ingen människa känner Guds vägar!»

Respelles mamma gaf sig likväl snart tillfreds, då hon betänkte, att hennes käre herr son var en storätare och att hennes munförråd snart började tryta; och att Pelle någonsin skulle kunna blifva rådlös, det kunde hon aldrig få uti sitt hufvud, ty hon

trodde fullt och fast, att han var den klokaste man i hela staden, näst konungen, som hon undantog af respekt. Hon tyckte väl, att det var förargligt, att han skulle gifta sig med en häxa, »men», tänkte hon, »en ful prinsessa med mycket penningar är bättre, än en fattig och vacker flicka, och när hon kommer i huset, skall jag nog veta att hålla henne i styr.»

Dagen därpå skulle Respelle begifva sig åstad; hon upprepade då alla de lärdomar, som hennes ömma modershjärta förestafvade henne, och innan hon tog afsked, meddelade hon Pelle följande viktiga upplysning:

»Min snälla Pelle lilla, du vet inte du, att du har en gudfar i lifvet, som är en så klok karl, att han kan höra, huru masken snarkar, när han sofver. Han heter von Puckelman; men jag nämner ej hans namn gärna, ty det måtte aldrig stå rätt till med honom, efter han är så klok.

Han gjorde din salig far mycket godt och har lofvat att hjälpa äfven dig. Till all olycka var jag en gång nog oförsiktig att förolämpa honom, och sedan den dagen har jag aldrig fått se honom. På den tiden låg du ännu i vaggan. Hvar han finns, det vet jag inte; men det anar mig, att du skall träffa på honom någonstades under din resa. Hälsa bara riktigt höfligt på honom och säg honom, att du är lille Petter, som han Walborgsmässe-afton för två och tjugo år sedan bar till dopet, och du skall få se, att han genast kommer ihåg dig. Han är en så lärd man, att han mycket säkert kan hjälpa dig och konungen, bara han vill.»

Därpå inpackade hon i Respelles rensel några rena skjortor och ett par fläskpannkakor, som hon invecklade i papper, på det att hennes Pelle ej skulle svälta ihjäl åtminstone den första dagen. Nu följde afskedet under många tårar och smekningar.

Men hon hade inte alls behöft bekymra sig om hans matsäck, ty för allt hvad han möjligtvis kunde behöfva hade konungen och hans gemål dragit omsorg. Då nämligen Respelle kom upp på slottet, fann han allt i ordning; ja, han fick så mycket penningar,

att han ej visste, hvad han skulle med dem alla. Vid afskedet voro alla så rörda, och prinsessan grät bakom slöjan så bittert, att det kunnat röra en sten. Respelle sade därför med tårar i ögonen: »Var lugn, nådigaste prinsessa, jag skall rädda eder eller också uppoffra mitt lif!»

Med dessa ord gick han sin väg.

Men man får ej tro, att kungen glömde den gamla beskedliga gumman; nej, ty det hade ej varit kungliga gjordt! Samma dag som hennes son reste kom en kunglig löpare till henne med en stor penningpåse, och drottningen skickade henne hvarenda dag mat från sitt eget bord.

* . *

Respelle gick nu på duktiga tag, allt räta vägen framåt; men vägarna blefvo allt mera ödsliga och värdshusen allt tunn-såddare; slutligen fanns det ej mera något sådant, utan han befann sig i en stor ödemark. Af väg eller stig syntes numera ej det ringaste spår; han visste ej numera, om han gick framåt eller tillbaka, till den grad var trakten villsam. Men Respelle förlorade likväl ej modet, utan gick raskt framåt, emedan han fullt och fast trodde, att han var på rätta vägen. Och då den vänliga solstrålen framtittade emellan de gröna löfven, eller då skogens fåglar uppstämde sin glädtiga sång, då förekom det Respelle, som om han fått en kär hälsning hemifrån, och all fruktan var försvunnen.

Tredje dagen om aftonen, då det redan var mörkt, förekom det Respelle, som om han såge ett ljus skimra emellan grenarna; och vid närmare efterseende fann han, att han ej hade bedragit sig. Ljuset kom från en koja, som stod långt in i skogen emellan ett par ofantligt stora träd. På husets ena sida varseblef Respelle ett litet fönster; han ansåg därför försiktigheten fordra, att han begagnade detta tillfälle att se efter, hvem som bodde därinne.

Men huru öfverraskad blef han icke öfver den anblick, som där mötte honom!

Vid ett träbord satt en liten man på en träbänk; framför honom låg en ofantligt stor bok, i hvilken han tycktes ifrigt läsa. Den lille mannen måste hafva varit mycket gammal, ty hans ansikte var alldeles gult och hopskrumpet, och öfver den stora puckeln, som han hade på ryggen, nedföll ett långt silfverhvitt hår.

Efter en stunds förlopp slog den lille mannen ihop boken och blickade omkring sig. Det föreföll Respelle märkvärdigt, att ögonen ännu kunde vara så glänsande. Nu började den lille gubben tala högt för sig själf sålunda:

»Redan jag lefvat i trehundra år
Och lärt mig allt mera och mera;
Snart min tid är förbi, och hvitt är mitt hår:
Döden är nära, och dagar jag räknar ej flera.
Gifve Gud, att den sista vore redan i kväll,
Och att jag nu finge flytta från mitt jordiska tjäll!
Men ingen jag vet, som begrafva kan
Den stackars, stackars von Puckelman!»

Därpå hopknäppte han sina utmärglade händer och bad med brinnande andakt. Respelle ville ej störa honom under hans bön; men hans hjärta klappade af glädje öfver att hafva funnit sin vän och gynnare von Puckelman, och strax efter bödens slut uppslog Respelle dörren och utropade:

»Det är då verkligen sant, att ni heter von Puckelman?»

»Jo, visst heter jag så», svarade den lille gubben, under det att han nyfiket betraktade Respelle; »just det är mitt namn och ej något annat!»

»Nå då, om ni heter von Puckelman, så är ni min gudfar; ty jag är samma Petter, som ni Walborgsmässeafon för två och tjugo år sedan bar till dopet!»

Von Puckelman funderade nu en stund, och därpå hälsade han mycket vänligt på Respelle och bad honom vara välkommen. Sedermera framsatte han mat åt honom. Den bestod visserligen

endast af mjölk och bröd, men Respelle tyckte, att det smakade förträffligt, och det var inte underligt, då han vandrat så mycket. Sedan Respelle blifvit väl mätt, frågade von Puckelman honom, huru han kommit i den stora skogen och i hvilken afsikt det skett, med mera. Respelle gaf honom godt besked på alla hans frågor och bad honom för gammal vänskaps skull bistå honom med råd och dåd i hans farliga förehafvande. Han berättade honom, att han begifvit sig på väg i det säkra hopp att träffa sin gudfar von Puckelman.

Den gamle mannen svarade härpå: »Det var mig redan förut ej obekant, att prinsessan var förtrollad, och det har den allvise Guden tillåtit, emedan hon var ett näsvist stycke, som begabbade alla, som ej voro så vackra som hon. Skönheten är ett förgängligt ting, öfver hvilket ingen människa bör högmodas, och ett sådant prof länder henne troligtvis framdeles till stor nytta.»

Respelle försäkrade, att prinsessan högeligen ångrade sitt fel och att hon gråtit och förödmjukat sig så mycket hon någonsin kunnat.

»Nå väl då!» sade den lille mannen, »jag vill se till, om jag inte kan hjälpa dig med ett godt råd, då du tar afsked af mig, efter du en gång föresatt dig att lösa prinsessan från hennes förtrollning, ehuru väl jag skall säga dig, att den gamla häxan är ett elakt och illistigt stycke, som lätt kan spela dig ett spratt, så att du minns det i hela din lifstid. Lagg dig nu att sofva, så att du tidigt i morgon kan vara på benen!»

Respelle lade sig nu med ränseln under hufvudet på en bädd af halm och mossor. Han sof sött och drömde om sin gudfar von Puckelman, som han tyckte ännu sitta och läsa i den stora boken och därunder göra en hop underliga grimaser.

Knappt började dagen att gry, förrän Respelle väcktes ur sin slummer af von Puckelman, som ropade i hans öra: »Nu är det tid att stiga upp, ty du har en lång resa att göra!»

Respelle steg därför genast upp. Sedan von Puckelman en stund tegat aldeles stilla, talade han sålunda till Respelle:

»Min käre Pelle, efter du är min gudson, så vill jag hjälpa dig så långt det står i min förmåga. Detta är likväl ej så lätt, som du tror. Du skall utföra tre prof och till på köpet gifta dig med häxans dotter; men för det sista behöfver du ej vara så förskräckligt rädd. De bägge första gångerna kan jag platt inte hjälpa dig, men för den tredje gången ger jag dig en pipa. Var då utan fruktan, ty då du tre gånger har blåst i densamma, så är det för alltid slut med profven, och den elaka häxans trolldom är bruten. Men akta dig väl, min käre Pelle, ty om du blåser förr än den tredje gången, så förblir prinsessan ett odjur ända till sin död; och om du ej kan bestå de två första profven, så förtrollar häxan dig genast, och då är det slut med hela Respelle.»

Den gamle gubben gaf honom nu en liten pipa, men man kunde ej se, att den var så märkvärdig, ty den var hvarken af guld eller silfver, utan af simpel lera. Respelle tackade sin gudfar tusenfaldt och frågade honom om närmaste vägen till häxan.

»Det är inte svårt att hitta dit», sade von Puckelman; »först går du en stund rakt fram, tills du kommer till ett ofantligt stort träd, därpå viker du utaf åt höger, ända tills du kommer till ett träsk; därefter tager du utaf till vänster, tills du kommer till ett ihåligt träd, och så viker du utaf till höger och så till vänster igen.»

»Och hör nu på, hvad jag vidare säger dig. Då du förlossat prinsessan och begifver dig på hemvägen, så gå in i min hydda, och finner du mig då död, hvilket jag af Guds nåd hoppas, så begraf mig kristligt, på det att min kropp må blifva fredad för skogens vilddjur.»

Därpå vinkade han åt honom, att han skulle gå sina färde.

*
*
*

Respelle var nu vid godt mod och kände ingen annan fruktan än den att förfela den af von Puckelman utpekade vägen. Men det gick bättre än han väntat sig. Redan följande dag fick han från en liten backe se ett hus, som stod midt i en djup och dy-

ster dal. Ingen solstråle kunde hitta vägen dit, och det ofantliga huset, med dess svarta murar och mörka fönster, hade ett hemskt och afskräckande utseende. Då Respelle kom närmare huset, såg han bestämdt, att det var häxans boning. Rundt omkring huset växte på en lång sträcka ej något annat än ljung och tistlar, så höga som små träd; och några blommor, som här och där stucko fram, sågo så bleka och utmärglade ut, som om de aldrig blifvit värmda af någon solstråle. Ingenstädes syntes tecken till någon lefvande varelse.

Hade nu Respelle ej varit så tapper som han var, så hade han genast vändt om — men det gjorde han icke, utan gick med raska steg framåt. På den smutsiga, förfallna trappan mötte han ej någon lefvande varelse, endast ett par döda ugglor, som hängde på väggen, bligande på honom med sina gulsprängda ögon. Då han kommit upp på öfversta trappsteget, fick han se en stor dörr, som stod på glänt; Respelle steg modigt in i rummet.

Där satt en gammal, uttorkad käring; en sådan otäcka hade Respelle aldrig sett förr. Den sysselsättning, som hon hade för sig, måtte hafva roat henne särdeles, ty hennes ögon gnistrade af förnöjelse och hakan dinglade fram och tillbaka af tillfredsställelse. Det var också en passande sysselsättning för en häxa, ty hon höll nämligen på att mata en stor svart katt med ett par oskyldiga fåglar, som hon plockat lefvande. Hon var så fördjupad i sin njutning, att hon först efter en lång stunds förlopp varseblef Respelle, i hvilken hon då spände sina ilskna blickar.

Respelle, som blef ond på käringen för hennes grymhets skull emot de små fåglarna och som ansåg det vara bäst att genast sätta sig i respekt hos gumman, frågade barskt:

»Är ni den där gamla häxan, som förtrollat prinsessan?»

Vid denna näsvisa fråga spände gumman ut ögonen, så att de blefvo nästan dubbelt så stora som förut.

»Hvem är ni då, munsjör snus, och hvad har ni med det

att göra?» frågade hon med en hes och skroflig stämma; »Vänta bara en liten stund, skall jag besvara er höflighet!»

»Hvad jag vill?» upprepade Respelle. »Vet ni inte det? Jag vill lösa min prinsessa från förtrollningen och gifta mig med den unga häxan, jag menar er dotter. Krångla inte längre, utan säg mig genast, hvad jag skall göra för att upphäfva förtrollningen. Det luktar så illa hos er, att jag ej vill dröja kvar längre, än som nått och jämt behöfs; skynda er därför!»

Man kan lätt föreställa sig, hvad den gamla häxan skulle tycka om ett sådant tal! Hela ansiktet sammandrogs, och det magra köttet darrade på benknotorna, så ond var hon; hon sväljde likväl ner sin förtret, emedan hon tänkte hämnas på ett annat sätt.

»Så, du är en sådan huggare, att du vill förlossa prinsessan!» utbrast hon. »Då får jag väl lof att riktigt se på dig. Jo, du ser mig just ut att vara den rätte! Men jag är i alla fall en beskedlig gumma och vill gärna låta dig genomgå dina prof; men prinsessan, min dotter, den ger jag dig ej i första taget. Hon är för god att gifta sig med den förste landstrykare som kommer. Men vi bli nog sams om den saken, då du utfört allt, som jag förelägger dig!»

Men Respelle var icke sen att svara på hennes bitande ord. »Hvad giftermålet med er dotter beträffar, så må ni ej inbilla er, att jag går och hänger mig för den skull. För all del, låt henne ej för min skull ge korgen åt någon!»

Knappt hade han uttalat dessa ord, förrän den unga häxan inställde sig. Då hon nämligen fick höra en främmande karlröst, var hon icke sen i benen. Hon tyckte inte illa om Respelle; och att han var en ny friare, det kunde hon sluta däraf, att alla andra skydde deras boning mera än pesten.

»Jag tycker om dig, min gosse lilla», sade hon fräckt till Respelle, »laga bara, att du kan bestå profven, så vill jag gifta mig med dig i morgon!»

Respelle visste väl förut, att hon ej var vacker, men ett så otäckt utseende och en sådan fräckhet hade han aldrig kunnat föreställa sig. Hon föreföll honom så vidrig och motbjudande, att han helt säkert vändt om, om han ej tyckt, att det varit synd om den stackars prinsessan och hennes föräldrar, och dessutom hade han ju gifvit sitt hedersord på att våga allt, till och med sitt lif.

»Han vill inte ha dig!» sade den gamla häxan, »han måste vara en bra kuriös människa, som ej vill ha en sådan sötunge, som du är!»

Därpå spände de sina gröngula ögon uti honom, så att det kröp i ryggmärgen på Respelle, ty det förekom honom alldeles, som om de bägge vidundrens näsor blefvo allt längre och längre, och han fruktade hvar minut, att de bägge snablarna skulle stöta honom i ansiktet. Hans enda tröst var käppen, som han fått af grefven. »I nödfall litar jag på dig», tänkte han för sig själf.

Han ropade därför med en barsk ton till häxorna: »Får jag inte snart veta de där profven, som jag skall genomgå? Kan jag därigenom befria prinsessan, så är jag inte rädd för att gifta mig med själfva hin håles mamma; men jag skulle också hålla henne varm, det kunna ni lita på. Fram med profven nu, och huttna ej längre med mig!»

Ett sådant språk hade häxorna aldrig hört förr. Den gamla häxan menade, att han ej hade så brådt; »men efter du nödvändigt vill befria den högfärdiga prinsessan, så kom då!» sade hon.

De bägge häxorna gingo nu förut, och Respelle följde efter. De gingo trappa upp och trappa ned och genom en mängd mörka gångar, tills de slutligen kommo till en dörr, som de läste upp, hvarefter de inträdde i en stor sal. Respelles blickar möttes nu af en syn, hvars verklighet han skulle betviflat, om hans egna ögon icke hade öfvertygat honom om sanningen däraf.

En mängd personer funnos i salen i allehanda ställningar. Det såg ut alldeles, som om de varit lefvande och som om den ena hade velat stiga upp, den andra sätta sig, och den tredje stått

med öppen mun. Men allesammans voro de styfva och orörliga som träbilder. Ingen kunde röra på ett enda finger, ty de voro alla förtrollade. Men då Respelle såg nogare på dem, begrep han, att det var alla hofmännen, som kungen skickat hit för att rädda prinsessan och som af den gamla häxan blifvit förvandlade till stockar och stenar. Respelle kunde ej afhålla sig ifrån att inom sig darra af fruktan, då han betänkte, att det kunde gå på samma sätt med honom och att häxan kanske till vintern skulle kasta honom på brasan, alldeles som om han vore ett vanligt vedträd.

De bägge häxorna märkte nog Respelles ängslan, ty de sågo på honom med de försmädligaste skadeblickar, och den unga häxan grinade, så att han trodde, att hon ämnade svälja honom.

Nu sade den gamla häxan till Respelle: »Du ser, att jag menar väl med dig. Jag vill, till att börja med, gifva dig ett lätt prof, det skall blifva ditt lärospån. Du ser, här en mängd personer, som ej kunna röra vare sig hand eller fot. Jag vill säga dig, huru det hänger tillsammans med saken. De stelnade för mig allesammans en vinter af köld; gå till dem och säg dem ett vackert ord och bed dem beskedligt röra på sig. Det är bra skamligt af dem att vara så där hårdnackade. Gå och hjälp dem på benen, det skall bli ditt första profstycke!»

Respelle insåg nog, att den gamla häxan bara ville drifva gyckel med honom, ty han hade genast märkt, att de voro förtrollade.

»Nog vet jag ett medel», sade han, »att få dem på benen igen, men jag vill först försöka med godo.»

Han gick därpå omkring till alla figurerna, och det föreföll honom, som om de sett på honom med vemodiga, bedjande blickar. Han försökte att lyfta på deras ben och fingrar; men det var omöjligt.

»Ja så, det är på det viset!» sade Respelle. »Om I ej viljen godvilligt, så skall jag nog veta att hjälpa er, men akta bara benpiporna då!»

Sväfvande emellan hopp och fruktan, börjar han att med sin käpp, som han fått af grefven, basa på hofherrarna det värsta han orkade. Redan vid första slaget återfingo de lif och började röra på sig, men de voro så förskräckta öfver Respelles våldiga slag, att de togo till fötterna och sprungo sin väg så fort de någonsin kunde, utan att ens tacka sin befriare.

»Det var en ypperlig käpp!» sade Respelle, som nu blef ej litet morsk utaf sig, då han såg, att allt gick så bra. Han frågade därför genast den gamla häxan, hvaruti det andra profvet bestod. Han sade, att han inte alls behöfde hvila sig, utan ville skynda sig så fort som det var möjligt.

Häxorna spände upp korppluggarna och undrade, hur i all världen allt detta tillgick, men så mycket sågo de, att ingen enda af de förtrollade hofmännen fanns kvar i rummet.

»Ännu har du två prof kvar; jag är rätt glad öfver att det första gick så bra, men det var också ganska lätt. Kom med nu, och jag skall gifva dig ett annat, som är mycket, mycket bättre än det första. En sådan förnumstig man, som du är, har ej varit här på länge. Jag håller riktigt utaf dig!» Nu gingo de återigen trappa upp och trappa ned, härs och tvärs.

De passerade en mängd rum, som ej tycktes innehålla något märkvärdigt; men Respelle brydde sig också ej om att se sig omkring, så nyfiken var han att få se, hvad den gamla häxan nu ville göra med honom. Slutligen sade hon:

»Nu äro vi framme; spänn nu upp ögonen och se, hvad du har framför dig!»

Respelle såg och såg, men kunde ej se något annat, än en ofantligt stor och tung dörr, tvärs öfver hvilken en mängd järnstänger gingo, den ena bakom den andra, och den hade icke mindre än sju lås. Ett sådant konstverk hade Respelle aldrig sett förut; då han som bäst stod och funderade på, hvad det kunde vara för rariteter, som häxan gömde därinne, framskränade denna följande ord:

»Se du bara riktigt noga på dörren, ty detta är ditt andra profstycke. Ser du dörren med de sju låsen? Dem skall du nu på ögonblicket läsa upp åt mig!»

»Ja, det skall jag visst göra», svarade Respelle, »bara jag får nycklarna till låsen!»

Den gamla häxan visste inte, huru hon skulle bära sig åt för att icke kikna af skratt, och den unga skrattade med, så mycket hon nånsin orkade.

»Ja så, du vill ha nycklar!» utropade bägge med en mun. »Jo, det kunde vi nog tro, du är en sluger man, du! Men det skall jag säga dig, att om du ej kan läsa upp låsen, så förblir din prinsessa sådan hon nu är, och du blir själf förtrollad!»

För egen del var Respelle icke alls rädd, men om han nu tagit till sin pipa, så hade det varit förbi med prinsessans befrielse ur förtrollningen.

»Eftersom käppen hjälpt dig en gång förut, så kan det väl hända, att han ännu en gång håller streck», tänkte Respelle. Och därpå började han att basa på dörren och låsen allt hvad han nånsin förmådde, men allt hans bemödande var fruktlöst.

Den unga häxan hånlog och sade: »Jo, jo, munsjör snus, nu är du fast!»

Då blef Respelle bedröfvad i hågen och tänkte på den goda grefven och huru mycket bättre det hade varit att stanna kvar hos honom, än att begifva sig hem för att blifva förtrollad af en gammal häxa. Men under det att han i sin förtviflan tänkte på ett och annat, kom han att erinra sig nyckeln, som han ärft efter den där trollkarlen, som hade stulit grefvens barn. Knappt hade han kommit att tänka på den, förrän den vips var ur fickan.

Nyckeln var också inte en vanlig nyckel; väl såg den ganska simpel ut, men var likväl mera värd, än det största konststycke. Knappt hade han satt nyckeln i det första låset, förrän det sprang upp; på samma sätt gick det med det andra låset och så hela vägen igenom, tills sex stycken voro upplåsta. Men då han rörde

vid det sjunde, hördes en så stark knall, att hela huset darrade i sina grundvalar, och dörren sprang upp med ett förfärligt brak.

Denna gång blef den gamla häxan riktigt förbluffad öfver Respelle; hennes ögon sprutade eld, och fradgan fräste omkring munnen på henne, så uppbragt var hon öfver att prinsessan nu skulle blifva förlossad, ty hon hatade henne af allt sitt hjärta, om man eljest kan antaga, att hon hade ett mänskligt hjärta i sitt bröst; sannolikare är det, att en flinthård sten intagit hjärtats ställe.

När nu Respelle kom in i det stora rummet, fick han se så många besynnerliga saker. Väggarna och taket voro fullmålade med de brokigaste och underligaste figurer. På golvet lågo stora höggar af guld och ädla stenar, men de hade ett så hemskt utseende, att de sågo ut som Lucifers skatter, med hvilka han bländar och förleder olyckliga själar.

Den gamla häxan krafsade nu ihop så mycket guld, som fick rum i hennes förkläde, och räckte det åt Respelle, sägande:

»Allt detta vill jag gifva dig, om du afstår från det tredje profvet; ty jag vill hellre dö än se prinsessan förlossad. Afslå ej din lycka; om du tager hvad jag nu bjuder dig, så blir du en stenrik man, och hvad behöfver du bry dig om kungen och prinsessan?»

»Nej, jag tackar så mycket», svarade Respelle, »en sådan föraktlig varelse är jag icke, att jag vill bryta mitt löfte och öfvergifva den stackars prinsessan blott för att bli rik! Guldet skulle ligga som glödande kol på min själ natt och dag, så länge jag lefde, och förfölja mig som ett spöke i min graf!»

Den gamla häxan trodde nu, att han förde ett så högt språk därför, att han ville ha ännu mera.

»Säg bara rent ut», sade hon, »huru mycket du vill ha, jag skall gifva dig så mycket du nånsin vill, bara du aldrig mer vill visa dig för mina ögon; och det säger jag dig på förhand, att, om du ej kan genomgå det tredje profvet, så förtrollar jag dig här på stället, så att du aldrig mer skall skåda dagens ljus!»

Men Respelle skrattade nu helt lugnt åt hennes hotelser; ty han visste ganska väl, att han nu ej hade något mera att frukta.

»Jag har ju redan sagt er, att jag gör en konst i allt ert guld och att jag är fullt och fast besluten att rädda prinsessan!» var det enda svar hon fick.

Då den gamla häxan såg, att han var så morsk och ej ville låta tala med sig mera, höll hon på att spricka af förargelse. Slutligen gaf hon sin ilska luft i följande ordalag:

»Jag undrar sannerligen icke, att du är så inbilsk. Men vänta bara, min gosse lilla, ännu är det ej slut. Fastän du ej är riktigt torr bakom öronen ännu, så inbillar du dig visst, att själfva hin håle skall dansa efter din pipa; försök, om du kan, så få vi se hur det går!»

»Ja, det skall jag visst göra», svarade Respelle, »och det skall bli mitt tredje prof!»

Och genast framtog han den lilla pipan, som han fått af gudar Puckelman, och började blåsa af alla krafter, så att murarne skallrade. De bägge häxorna darrade nu i alla lemmar, och då Respelle än en gång ville sätta pipan till munnen, började de ropa och skrika, att det var nog för denna gången och att det ej behöfdes något prof vidare.

Men Respelle lät ej afhålla sig af deras jämmerrop; och då han andra gången satte pipan till munnen, lät den ännu förfärligare, så att han så när själf hade blifvit förskräckt däröfver. Väggarne skallrade ännu häftigare än första gången, och jorden skalf och darrade. Det förekom Respelle, som om en mängd blå lågor uppstigigt genom golfvet och irrat omkring öfverallt i rummet.

»Upphör, i den förfärliga andes namn, som jag tillhör!» ropade den gamla häxan, under det att hon darrade som ett asplöf. Den unga häxan jämrade sig icke mindre och hotade Respelle med de förfärligaste åtbörder.

Det var icke utan, att Respelle själf var rädd, ty aldrig hade han kunnat tro, att en så liten pipa skulle kunna åstadkomma ett

så förfärligt väsen. Han behöfde därför samla allt sitt mod för att ännu en gång våga sätta pipan till munnen.

Då lät en förfärlig åskknall höra sig, jorden remnade, och en stor svart afgrund öppnade sig, ur hvilken stora rökwhirflar uppstego.

Man kan lätt föreställa sig Respelles bestörtning; fasan blef honom öfvermäktig, och han föll sanslös till golfvet.

En god stund måtte hafva förflutit, innan Respelle återfick sina sinnens bruk, ty då han vaknade, stod solen redan högt på himmelen, och den härligaste morgonluft fläktade kring hans brinnande kinder. Men huru förvånad blef han icke, då han befann sig på samma bergshöjd, hvarifrån han dagen förut upptäckt häxans boning. Alltsammans föreföll honom som en förfärlig dröm; häxan och hennes dotter, den stora dörren med hänglåsen, allt for omkring i hans förvirrade hjärna.

Han gnuggade sig i ögonen, men förgäfves, häxans slott syntes ej mer, utan blott en ofantlig grushög, ur hvilken brinnande bjälkar här och där stucko upp.

Nu började hans minne allt redigare och redigare ordna sina bilder. Han ihågkom nu ganska väl, hurusom han själf dignat sanslös ned, och huru han tyckt, att en stor svart gestalt uppstigit bland lågorna och fattat uti de bägge häxorna och fört bort dem. Huru han nu kunde stå frisk och sund på berget, det kunde han aldrig begripa, så länge han lefde.

Hans goda käpp låg oskadd bredvid honom; äfven nyckeln låg i hans ficka; men pipan, som hans gudfar Puckelman gifvit honom, måste han ha förlorat under förvirringen. Respelle var icke alls ledsen däröfver, ty han besinnade, att en sådan pipa ej var att leka med.

Nu begaf sig Respelle med hurtiga steg på hemvägen. Det var så härligt att gå i den friska morgonluften, och fåglarna sjöngo så vackert. Respelle dansade framåt på vägen.

Han glömde ej hvad han lofvat sin gudfar Puckelman; då han kom till hans hydda, ropade han i dörren:

»God morgon, gudfar Puckelman; tack skall ni ha för hjälpen; nu är jag här frisk och sund igen!»

Men ingen Puckelman svarade honom; denne satt med hufvudet lutadt mot bordet och syntes sofva, men det var dödens sömn, som höll hans ögon slutna.

Respelle tog då en spade, som stod i beredskap, gräfdde med den en graf under ett lummigt träd och nedbäddade den aflidne i jorden.

Respelle vågade ej röra något, som fanns i stugan; husgeråds-sakerna voro dessutom så torftiga; ty en så lärd man som von Puckelman för ej gärna någon stat.

Efter en tre dagars rask marsch återsåg Respelle äntligen sin fädernestad. En ofantlig mängd människor hade församlat sig vid stadsporten och tycktes vänta på någon. Men då han kom så nära, att de kunde se honom, utbrusto de i högljudda jubelrop, kanonerna dundrade, och Respelle fördes i triumf genom en äreport, prydd med blommor och kransar af eklöf. Öfver detta ståtliga emottagande blef han så rörd, att han icke kunde med ord uttrycka sina känslor; heta glädjetårar rullade utför hans kinder. Men en ännu större ära väntade honom; ty kungen och drottningen jämte prinsessan och allt hoffolket kommo honom till mötes. Alla hofmännen, som han förlossat, tryckte tacksamt hans händer; prinsessan och hennes föräldrars glädje och tacksamhet öfverstego alla gränser. Respelle förvånades nu öfver prinsessans skönhet; och därjämte såg hon så mild och god ut, att han ganska väl insåg, huru nyttigt hennes pröfvotid hade verkat på henne.

Så snart prinsessan blifvit befriad från förtrollningen, hade kungen genast befallt, att det skulle blifva stort kalas; men då man ej visste, huru länge Respelle skulle dröja, hade man beslutat att uppskjuta högtidligheterna i åtta dagar, under hvilken tid man hoppades, att den efterlängtrade befriaren skulle komma tillbaka.

Då Respelle berättat, huru allt hade tillgått och att han ej hade gift sig med häxans dotter, då uppsteg konungen ifrån sin tron och fattade den sköna prinsessan, som blef blodröd i ansiktet och slog ned sina himmelsblå ögon, vid handen och sade: »Min käre Respelle, jag vet ej, huru jag rätt skall kunna belöna dig; men jag ger dig det dyrbaraste jag äger, då jag gifver dig min dotter till gemål och med henne mitt halfva konungarike!»

Nu blef det ett dundrande bröllop; alla voro glada och lyckliga; men ingen var lyckligare än Respelles mamma. Och nu är det slut med historien om Respelle!



RÄTTFÄNGAREN.

På torget i Hameln hade hela det välaktade borgerskapet strömmat tillsammans; borgmästaren stod midt ibland mängden och avslöt sitt tal med följande ord: »Alltså spørjer jag eder hvad som är orsaken till denna folkskockning?» — »Välädle herr borgmästare, de hafva utplundrat våra sädeslador!» hördes en röst ur hopen. »De hafva ätit upp min skörd!» sade en annan. »De hafva icke skonat mina svin!» skrek en tredje. »Ja, inte ens min ko har fått vara i fred!» ropade en fjärde. »Ja, till och med min pojke har varit illa ute för dem!» bekräftade en femte. Så skreko de hedervärda borgarne om hvarandra.

»Hvilka?» skrek borgmästaren. »Är det människoätare?» — »Nej, Gud sig förbarme! det är råttor och möss, som jämmerligen anfakta oss.» — »Nå, så gör jag eder kunnigt», utropade stadens vördnadsvärda öfverhufvud, »att jag beslutat att utrota råttorna och mössen från denna jordens yta, och det med eld och svärd. Så har jag beslutat, och så skall det varda!»

Då kliade sig hela det hedervärda borgerskapet såsom en man i håret, men borgmästaren hof upp sin mun, talade och sade: »Har någon något att invända mot min förordning?»

»Vi skulle visst vara mycket belåtna, om ohyran ville bege sig af till någon annan», menade en skräddare; »men att utrota dem med eld och svärd! — elden kunde fatta i husen, och vi fredliga borgare äro ej vana att handtera svärd. Hvad båta oss eld och svärd? råttorna fånga vi ej på det viset.»

»Jaså, inte? -- sköten då saken själfva», svarade den stränge borgmästaren; »så har jag beslutat.» Då kliade sig hela borgerskapet åter som en man i håret. Borgmästaren vandrade med ståtliga steg hemåt, i det han litet emellan upprepade till sin vän rådmannen: »Vi måste finna på råd; det kan inte längre få fortgå på det här viset.»

»Jag är af fullkomligt samma tanke som ers välvishet», svarade rådmannen; »sedan dessa råttor och möss kommit öfver oss som en syndaflod, äro inga sådeslador längre säkra för de glupska djuren. De äta upp maten på bordet midt för ögonen på oss, de springa omkring på stolar och bänkar, de sofva i våra sängar; slår man ihjäl en, så komma två i den dödes ställe.»

»Jag skall återställa ordningen, skipa sträng rättvisa, jag skall rensa staden!» skrek borgmästaren, röd i ansiktet af förargelse. Han fäktade omkring sig med armarna, och då ett par råttor i detsamma kilade mellan benen på honom, förlorade han jämnvikten och föll framstupa på golvet, så att hela huset darrade.

Visserligen kom stadens styresman med rådmannens tillhjälp snart åter på benen, men en stor bula i pannan vanställde den store mannens vördnadsbjudande utseende, hvarför han på nytt började dundra och svära öfver råttorna, som vågade drifva sitt ofog i hans eget hus och anlägga försåt mot hans egen heliga person. Slutligen kunde han af vrede ej längre få fram ett enda ord, utan sjönk utmattad ned i sin länstol och tömde en väldig stånka öl, hvarefter han smackade med läpparna, så att alla råttorna i rummet förskräckta togo till flykten. Nu fattade äntligen rådmannen ordet. Han försökte att lugna den förgrymmade borgmästaren, men sedan han talat en lång stund särdeles bevekande, fann han, att borgmästaren som bäst tog sig en liten lur.

Ett par dagar senare lekte en mängd barn utanför en fattig änkas lilla hus. Gottfrid, en frisk och duktig pojke, och Valentin, borgmästarens ostyrige son, anförde den lilla skaran. Gottfrid höll sin syster, lilla Magdalena, i handen, och alla barnen sjöngo en

munter sång, då en fattigt klädd, nästan blind, gammal gubbe plötsligen stod midt ibland dem. Han räckte bedjande fram sin hatt och sade därvid i halft sjungande ton:

»En fattig man, en fattig man,
Som inte längre vandra kan,
Han ber er om ett stycke bröd
Till lindring af sin bittra nöd.»

Lilla Magdalena räckte honom medlidsamt en smörgås, som hon höll i handen. »Behåll din smörgås», ropade Valentin, förargad öfver afbrottet i leken; »den där trasvargen skall inte ha den.» — »Hvad angår det dig?» frågade Gottfrid; »hon kan ge sin smörgås åt hvem hon vill.» — »Min pappa är borgmästare!» skrek Valentin häftigt, »och han tål inte sådana landstrykare som gubben där.» — »Och min mamma säger», menade den lillgamla lilla Karin, »att sådana landstrykare och zigenare, som uppehålla sig i trakten, ha fört hit råttorna.» — »Gubben har bestämdt trollat hit råttorna», sade Valentin; »han ser mig just ut som en zigenare. Ge dig i väg bara!» — »Jag skulle just vilja se den, som har lust att göra gubben något för när», sade Gottfrid och ställde sig framför gubben; »försök på bara!» — »Hitåt, kamrater! och jaga bort gubben och Gottfrid med, om han har lust därtill!» ropade Valentin. Vana att lyda borgmästarens härsklystne son, ställde sig gossarne på hans sida. Hotande lyftes händer och armar, då uppträdandet af en ny personlighet tilldrog sig den allmänna uppmärksamheten. Klädd i röd tröja med en fjäder i hatten nalkades en karl med listigt och lustigt utseende, en spelman, som det tycktes, ty i handen höll han en flöjt; han nickade fryntligt åt barnen och sjöng med hög röst:

»Jag är en märkelig person,
Rättfångare till profession.
Hvar rätta kilar hit förnöjdt
Vid första tonen från min flöjt.
Sen därför alla glada ut,
Ty snart på plågan skall bli slut.»



**THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY**
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

Under sången öppnades dörrar och fönster, folk kom ut ur husen, barnen glömde sin strid och följde efter den besynnerlige främlingen, de fullvuxna slöto sig till tåget, och snart var åter en stor folkskara samlad på torget. Spelmannen sjöng ånyo sin sång.

»Har ni hört?» ropade folket till hvarandra, »han tänker knipa dem med hull och hår.» — »Hurra!» skrek skraddaren, »om han kan utrota dem, så vill jag ge honom hvad som helst.» — »Jag också! Vi också!» skallade det från alla håll. »Men hvar är borgmästaren! Spring efter honom!» Några stycken rusade i frysprång efter borgmästaren.

»Ers välvishet!» skrek ett dussin röster utanför porten. »Här är en karl, som vill fånga dem!» — »Hvad för slag! Hvilka?» röt borgmästaren; »Äro ni från vettet allesammans? Och det utan min tillåtelse? Den der rättfångaren skall jag genast taga i närmare skärskådande och förhöra honom!» Och så snart han var i ordning, stjalpte han sin stora hatt på hufvudet och begaf sig skyndsamt till torget. »Plats! plats!» skrek han och knuffade åt sidan dem, som stodo i vägen för honom. »Här är jag nu! Spelman, säg bara ifrån hvad du vill!»

Spelmannen såg helt lugnt på väsendet rundtomkring och skrattade på ett besynnerligt sätt för sig själf. Hans magra gestalt höjde sig ett hufvud öfver de andra. Gottfrid och de öfriga barnen stodo alldeles invid honom. Det gick som en iskyla öfver gossens rygg; hur kunde väl en människa skratta så underligt!

Spelmannen sade: »Med er tillåtelse, stränge herre, är det ej någon stor konst att fördrifva råttorna. Men hur mycket får jag, om jag befriar er från dem?» — »Blixt och dunder!» utropade borgmästaren; »hvar och en af oss skall ge er en riksdaler.» — »Ja, ja, en riksdaler hvar, det ge vi gärna», ropade alla. »Må så vara», sade spelmannen, »men kommen ihåg ert löfte.» — »Vi betala, vi betala; skaffa blott först bort råttorna, så skall ni få er lön.»

Rättfångaren satte flöjten för munnen och började blåsa. Och

nu kommo från alla vinklar och vrår, hus, källare och lador stora skaror af råttor. De sprungo pipande mellan fötterna på folket. Snart betäcktes marken af de fula långsvansarne.

»Plats! ge plats!» hördes det från alla sidor, man trängdes och knuffades. »Hjälpl! hjälp! jag kväfs!» skrek den fete borgmästaren. Men råttorna läto ej skrämma sig, utan trängde sig fram mellan folkhopen, sprungo upp på somliga och skyndade öfver massans hufvuden fram till råttfångaren, som sjöng:

»Råttor, skynden hit helt fort,
Följen mig till stadens port!
Nu begifva vi oss af
Raka vägen till er graf!»

Och nu bar det af, spelmannen förut och råttorna efter. Ut ur staden rörde sig tåget, bort mot Weserfloden. Den omgafs af tätta dimmor, och spelmannen försvann snart bland de hvita, molnlika dunsterna. Man hörde ännu på långt håll ljudet af flöjten, nya skaror af råttor och möss strömmade till från fälten och skyndade efter de gälla ljuden. Flodens vågor brusade, som om de piskats af stormen; det tjöt och pep — kortligen, det var ett sådant oväsen, att man ej kunde höra hvad man själf sade. Slutligen försvunno dimmorna, men flöjten tystnade äfven, och solen bröt fram ur molnen. Råttfångaren vände åter tillbaka från den andra stranden af floden, och det föreföll åskådarne underligt, ja fasaväckande att tänka, att han så lugnt gick fram genom vattnet, som om det vore något helt naturligt. Men råttorna och mössen voro försvunna.

»När allt kommer omkring, är det inte någon så stor konst», sade stadstrumpetaren till stadstrumslagaren; »de där många riksdalrarne hade vi kunnat förtjäna.»

Man återvände till staden. Borgmästaren stod ännu kvar på torget och lyssnade till berättelsen om hvad som tilldragit sig. Men nu syntes spelmannens långa och magra gestalt. »Nu är mitt arbete fullgjordt», sade han; »gif mig nu hvad jag har att fordra.»

Borgmästaren vaggade sitt tankerika hufvud, på hvars panna den stora bulan ännu prunkade; efter en stund sade han: »Hör på, spelman, jag tycker sannerligen, att det blefve bra mycket betalt. Går det inte an att pruta litet?»

»Jag vill ha så mycket, som ni lofvat mig.»

»Våra stadsmusikanter kunde ha gjort det lika bra», pep skräddaren.

»Håll munnen, skräddare!» svarade råttfångaren helt lugnt, »ni lofvade också att betala er riksdaler.» — Men fram till borgmästaren trängde sig nu tiggargubben, som förut hade gifvit anledning till barnens tvist.

Han sade först helt sakta, men sedan tydligare: »Gif honom för Guds skull hvad ni ha lofvat, annars kommer ert löftesbrott att bli hårdt straffadt.»

Men ingen brydde sig om denna varning, allra minst borgmästaren. »Löfte hit och löfte dit! Nej, ni får så mycket som stadstrumpetaren har i lön, och därmed basta! Eller hur?» tillade han, i det han vände sig till borgarne.

»Jo visst! hurra!» skrek folket; »borgmästarn tänker på vårt bästa, han!»

»Ge mig, hvad ni ha lofvat», utropade råttfångaren med dof röst, »eller...» Han talade ej till slut, men han lyfte hotande flöjten till munnen. Återigen yttrade tiggargubben samma varnande ord som förra gången, men ingen hörde på honom.

»Hvad menar han med flöjten?» — »Hotar han?» — »Kör bort den oförskämde råttfångaren!» hördes röster om hvarandra. »Polis hit!» dundrade borgmästarens väldiga stämma. Under vilda skrin rusade en del af folkhopen mot råttfångaren — men plötsligen hördes flöjttoner, först gälla och genomträngande, men sedan så milda och smekande, att alla stannade och lyssnade med förvåning. Men spelmannen, som stod i midten, sjöng:

»Gossar, flickor, lyssnen till mitt bud,
Hören flöjtens glada ljud!

Nu begifva vi oss af
Öfver berg och dalar — till er graf.

De sista orden hördes och förstodos knappast under folkhopens sorl. Men spelmannen blåste åter på sin flöjt, först sakta och smekande, men sedan allt högre och gällare, så att ljudet trängde in i alla husen. Dörrarne flögo upp af sig själfva, barnen skyndade ut, stora och små, och trängde sig fram till spelmannen; men denne stannade ej på gatan, utan gick framåt; alla följde honom. Men nu skyndade föräldrarne fram och ville kvarhålla sina barn. De ropade, bådo och hannade, men förgäfves — många hundrade barn följde efter den besynnerlige spelmannen. Förgäfves tiggde och bådo föräldrarne — barnen brydde sig ej om något annat än spelmannen och hans underbara flöjt.

Sålunda vandrade spelmannen bort och med honom den lilla stadens hopp och glädje. Det gick ständigt framåt — ingen förmodade hejda de bedårade barnen. Och i fjärran hördes de gälla tonerna från spelmannens flöjt. Ett mörkt moln sänkte sig ned, mödrarna gråto, fäderna skreko och hotade, men längst bort i fjärran bortdago slutligen flöjttonerna. Så skingrades molnet och solen bröt åter fram, men barn och spelman voro försvunna.

Barnen följde emellertid sin ledare utan rast och utan ro. Så kommo de fram till ett högt berg, och ur klippväggen gapade en mörk klyfta dem till mötes. Spelmannen trädde in, barnen följde efter honom. Vid ingången stod tiggargubben, som förgäfves hade varnat för löftesbrottet; han utsträckte nu varnande sina armar, han höjde sin röst och ropade ångestfullt: »Tillbaka! tillbaka!»

Men ljufva och smältande hördes åter flöjtens toner, och barnen gingo förbi den varnande tiggargubben. Då föll den gamles blick på ett af de sista barnen och betraktade det skarpt; det var Gottfrid. Äfven han ville följa frestaren, men i det öga, som betraktade honom, låg en kraft, som var starkare än de trolska tonerna — nu hördes ett bedöfvande brak — ingången till bergsklyftan var försvunnen. Gottfrid sjönk ned till marken.

2.

»Gottfrid, gå hem, din moder gråter efter sina barn», sade gubben med mild röst. Bestört blickade gossen rundt omkring sig. »Ja, — men hvar äro de? Hvar är min lilla syster Magdalena?» — »De kunde ej motstå förtrollningen», sade gubben, »de ville ej höra mina ord, utan rusade blindt i fördärfvet.» — »Magdalena, min lilla syster, är äfven du förlorad! kom, o kom åter tillbaka!» — »Ack, din röst höres ej dit ned», sade gubben; »men kom åter hit till detta ställe efter ett års förlopp, så skall jag kanhända kunna hjälpa dig. Men återvänd nu hem; din moder gråter efter dig.» Och så försvann gubben.

Den förskräckte gossen skyndade hemåt. Förgråtna ansikten mötte öfver allt hans blick. Man frågade huru allt gått till. Gossen berättade hvad han visste. Till och med borgmästaren kom och gjorde sina frågor, men någon tröst kunde han ej gifva; allas tårar flöto ohejdadt.

Veckor och månader förgingo, men ingen erhöll någon kunskap om de försvunna barnen; den fordom så glada staden hade nu blifvit en sorgens stad. De förr så friska och glada människorna hade blifvit bleka och aftärda; till och med skraddaren, som aldrig varit synnerligt fet, såg nu ut som en stor synål; den fete borgmästaren hade smält ihop betydligt. »Jag gåfve gärna hela min förmögenhet», utropade han ofta, »om jag blott kunde få igen min Valentin.» Gottfrid såg och hörde allt detta; han såg huru hans egen moder magrade och tynade bort — ack! han visste nog hvem hennes tårar gällde! Dag och natt tänkte han på de ord, som tiggargubben yttrat vid ingången till berget. Men han nämnde ej något därom för någon. Hvad hjälpte det att de hoppades, tänkte han, då utsikten att befria de försvunna ännu var så osäker?

Så hade jämnt ett år förflutit. Tidigt på morgonen sprang

Gottfrid upp ur sin säng. I drömmen hade han sett Magdalena, blek och med insjunkna ögon, och han hörde ännu hennes rop: »O, broder, broder, hjälp oss!» Därtill var han redo. Det förflutna året hade stålsatt hans krafter; modigt och beslutsamt skulle han trotsa alla faror och våga sitt lif för att rädda de försvunna barnen. Han trädde sakta in i moderns rum. En välgörande sömn hade tillslutit hennes trötta ögon. Helt sakta kysste han hennes hand; han vågade ej väcka henne, ty hon skulle ej hafva velat låta honom gå. Han var ju hennes enda återstående barn, hennes ögonsten. »Farväl, älskade moder», hviskade gossen; »dina tårar skall jag med Guds hjälp aftorka.»

Sakta lämnade han huset. Dagen låg ännu kvar på marken, och solen hade nyss gått upp. Där borta låg det olycksaliga berget, där system och lekkamraterna hade försvunnit. Gottfrid sökte efter klyftan, men utan att spåra någon öppning i berget. »Välän, gubbe!» utropade han; »håll nu ditt löfte och hjälp mig!» En hand lades på hans skuldra, gubben stod vid hans sida och yttrade: »Jag vet hvad du vill; gå lugnt framåt. Denna staf skall öppna vägen för dig och skydda dig. Din uppgift är svår; men var ihärdig och modig, så skall du segra. Tänk på din moder, och om du behöfver hjälp, så vet att den trogne Eckart är nära. Du har en gång lyssnat till min varning; du är en duktig gosse. Och dröj nu ej längre; vi återse hvarandra snart. Farväl!» Han räckte Gottfrid sin staf och gick. Utan tvekan lydde denne gubbens uppmaning. Långsamt och liksom ogärna öppnade sig klippan; en smal gång blef synlig. Gottfrid kastade en sista blick ut i Guds fria och härliga natur; så trädde han in, och klippan slöt sig efter honom. Mörker omgaf honom på alla sidor; men då han orädd gick på, blef det snart ljusare omkring honom. Gottfrid kände sig beklämd om hjärtat i den dödystynad, som här rådde. Men snart blef det lifligt; nattfåglar, som skrämdes upp ur sin sömn, flaxade omkring och läto höra sina skrän.

Men utan tvekan gick han framåt, han fruktade ej något uggleskrän. Hans väg ledde fram vid sidan af rysliga afgrunder och förbi brusande vattenfall. Det blef allt lifligare nere på djupet. Lyktgubbar och irrbloss dansade öfver vattnet, underliga röster hördes, än hviskande, än larmande, liksom om hans steg hade väckt upp alla underjordens andar. Plötsligt dånade det i hans öron:

»O människobarn, hvi stör du vår ro
Härnere, där död och fasa bo?
Hur vågar du väl att gäcka vår makt
Och locka oss fram ur klippans schakt?
Du vågat beträda vår mörka stig,
Och därför gripa vi dig!»

Här upptornade sig stenkolosserna; taggiga klippstycken sköto fram mot den djärfve gossen; här nedföllu vattenskurar från droppstenen, där ringlade sig en källa med kokhet vatten. Och så tycktes stenjättar sträcka fram sina styfva armar efter honom, liksom om de ville gripa honom och draga honom ned i djupet. Men modigt, ehuru försiktigt, sträfvade han dock framåt. Den bleka modern, den bedjande system och hoppet om framgång drefvo honom framåt. Långe, långe varade vandringen, men han märkte det knappt. Men nu svängde vägen om ett utskjutande klippstycke, och framför honom låg ett högt slott af granit med torn och tinnar af svart marmor. Gottfrid stannade och hämtade andan. Ett bländande ljussken strömmade ut ur slottsönstren, ett lifligt sorl hördes från slottets inre, och tydligt igenkände han ljudet af flöjten, hvars toner förföljt honom dag och natt. Nu stod han vid råttfångarens boning.

Han trädde in genom den öppna porten. Därinne strålade väggarne af guld och silfver, marmor och alabaster. Men se, inne i den klart upplysta salen, där voro de alla, hans lekkamrater och hans syster Magdalena. Gällt ljödo flöjtens toner, och med vilda jubelskrin dansade barnen med hvirflande fart fram genom salen. Feberglöd färgade deras kinder, bröstet andades tungt — där störtade ett af barnen till marken, men lika vildt gick dansen. Vid

dörren sjönk Magdalena ned, men med ens stod Gottfrid vid hennes sida och lyfte upp henne. »Magdalena!» hviskade han sakta. Hon såg förundrad på honom. Då hördes åter flöjttonerna, och hon slet sig lös och skyndade efter den ursinnigt dansande barnskaran. Gottfrid följde efter henne, — nu märkte barnen hans ankomst, de omringade honom; men stödd på sin staf stod han lugn midt ibland den yrande hopen — flöjttonerna ljödo allt gällare, men de hade ingen makt öfver honom. Då tystnade spelmannen plötsligt, barnen skyndade ut, och Gottfrid stod ensam kvar ansikte mot ansikte med den fruktade råttfångaren.

»Hvad vill du här i det rike, där jag ensam härskar?» frågade han hotfullt.

»Jag söker de bortröfvade barnen», svarade Gottfrid. — »Hvad vill du hos de döda?» — »De äro icke döda, de lefva.» — »Hvad vill du hos de underjordiske?» — »Föra dem åter upp till jorden, hvarifrån du lockat dem», sade Gottfrid; »dock, huru länge tänker du ännu kvarhålla de oskyldiga barnen?» — »De skola jaga fram här i ursinnig dans, tills döden gifver mig dem helt och hållet.» — »Det skola de ej.» — »Nå försök din lycka, då!»

Och åter ljöd flöjten. Förgäfves sökte Gottfrid med de mest bevekande ord afhålla de olyckliga, bedårade barnen från dansen; han talade om deras hemorts grönskande ängar, han talade om fäder och mödrar, huru dessa ej hade någon ro under sin fruktan för barnens öde; dock förgäfves, förgäfves. Flöjtens gälla toner lockade dem till allt vildare dans; de dansade rundt omkring Gottfrid och sökte att rycka honom med sig. Förfärligt ljödo spelmannens hånskratt och hans ord: »Tungt väger skulden; se på vågen där borta. Hvad som gått förloradt, står ej att återvinna, och hvad som kommit i mitt våld sjunker allt djupare och djupare. Hvarken guld eller skatter kunna rädda dig och dessa barn ur min makt. Sök att finna något, som väger tyngre än guld och ädla stenar. Eljest är du min och måste deltaga i den vilda dansen.» — I detsamma förvreds spelmannens ansikte på ett rysligt

sätt, och förfärad störtade Gottfrid bort. Ett hest skratt ljud i hans öron, ehuru han redan på snabba fötter hade ilat genom många salar.

Öfverallt trodde han sig se spelmannen, som ville gripa honom; med upplyft staf flydde han vidare och uppnådde slutligen en port; den sprang upp och slogs åter igen efter honom. Larmet och sorlet från salen hördes ej mer.

Med ett djupt andetag stannade Gottfrid. Han befann sig alldeles ensam. Men alla de andra voro ännu i den elake trollkarlens makt. »Trogne Eckart, som du kallade dig själf, hjälp mig nu!» tänkte Gottfrid. »Hvar skall jag nu finna räddning?»

Långsamt skred han framåt; marken under hans fötter var ej längre den hårda stenhällen. Han tyckte, att en sakta vind susade i trädens kronor öfver hans hufvud. Förvånad såg han sig omkring; bakom honom stodo som en skyddsmur resliga tallar och framför honom — hvarthän än ögat såg — syntes blommor i underbar färgprakt. Fjärilar fladdrade omkring, guldglänsande fåglar sjöngo i luften, springbrunnar plaskade, och bland alla dessa härligheter lekte små hvitklädda barn. De tycktes nästan glida öfver gräsmattan, så lätta voro deras steg. En hög, hvitklädd kvinnogestalt syntes bland barnen; nu vinkade hon med handen.

Genast skyndade ett af de hvitklädda barnen fram emot Gottfrid och fattade hans hand. Gottfrid följde den lilla varelsen. »Du har väl kommit hit ned från jorden?» sade barnet; »ty du ser sorgen ut som jordvarelserna; vi däremot äro alla så lyckliga.»

»Hvad äro ni då?» frågade Gottfrid förvånad. »Jag var äfven fordom på jorden», sade barnet; »men då kom den hvita frun och förde mig hit, där jag alltid vill stanna kvar.» — »Ack», suckade Gottfrid, »har du då ingen moder, som gråter efter dig?» — »Min moder gråter icke efter mig. Hon vet, att jag här är mycket lyckligare, än jag var där uppe. — Vet du», fortfor barnet, »att litet emellan begifver sig den hvita frun upp till jorden och uppsöker de människor, som äro sorgsna, och tröstar dem. Vi följa då

med henne och berätta de små barnen, huru vackert det är här, och då tro de sig hafva drömt det. Men om då något af dem riktigt innerligt längtar efter vår lugna och fridfulla boning, då kommer den hvita frun, tager det på sin arm och bär det sof-vande hit till vår eviga lustgård.»

Den hvita frun trädde nu fram till dem; hon lade sin hand på Gottfrids lockar, böjde sig ned och kysste honom sakta på pannan. Med ens försvunno sorg och bekymmer ur hans hjärta, det tycktes honom som om han hvilade vid sin moders bröst. Han visste ej, om han drömde eller var vaken.

Den hvita frun förde honom vidare, visade honom alla lustgårdens underbara härligheter, och de små änglabarnen logo mot honom och hviskade: »Stanna kvar hos oss!»

Men midt i lustgården var en djup brunn. En hvit marmor-bild höjde sig däröfver, och oafbrutet droppade tårar från bildens stenögon. Gottfrid kunde ej vända sina ögon därifrån. Då sade den hvita frun: »Se, min son, alla de tårar, som människorna utgjuta, falla ned i denna Tårarnes Brunn. De väga tungt; ve den, som är orsaken till dem.»

Blott för ett ögonblick hade Gottfrid förgätit sin moders sorg, sin sisters och sina lekkamraters öde. Nu såg han upp till den hvita frun, som om han af henne väntade den hjälp, han behöfde. Hon tycktes gissa sig till hans tankar. »Jag kan ej rädda dem, som låto locka sig att följa den onde, de kunna ej få träda in i mitt rike. Men fortsätt din strid, min son, och du skall vinna seger.» Hon fyllde en kristallskål ur Tårarnes Brunn och räckte honom skålen. »Tag den», sade hon, »detta är de tårar, som de försvunna barnens föräldrar fällt öfver dem. Gjut en droppe på de olyckligas läppar, så skola de lösas ur den förtrollning, som härskar öfver dem; längtan efter hem och föräldrar skall födas i deras hjärtan. Och för att försona deras skuld må du tömma skålens innehåll i vågskålen; den skall då förvisso sänka sig.» Åter kysste hon honom på pannan; det tycktes honom, att han

vaknade upp ur en dröm; lustgården var försvunnen, och framför honom stod rättfångarens slott. Men skålen höll han i sin hand och i den andra handen stafven, som beskyddat honom mot trollkarlens makt.

Porten öppnade sig åter för honom. En djup tystnad härskade i slottet, allt tycktes vara försjunket i sömn. En ångestfull känsla grep honom; — hade spelmannens ord redan gått i uppfyllelse? Hade alla barnen redan inslumrat i dödens sömn? Snabbare än förut skyndade han framåt. På hvilobäddar vid väggarna lågo barnen och sofvo; han såg, att de ännu andades. Han trädde sakta fram, droppe efter droppe föll ur skålen på de sofvandes halföppna läppar. Slutligen kom han till sin lilla syster.

Han skulle kunnat taga henne för ett af änglabarnen i den hvita fruns lustgård, om ej hennes kinder hade varit så bleka och infallna, om ej hennes ansikte haft ett så lidande och sorgset uttryck.

En droppe föll på de bleka läpparne. Långsamt reste hon sig upp och såg med förvånad uppsyn på brodern. »Är den grymme mannen icke här?» hviskade hon sakta; »jag tyckte han stod framför mig, — men nej, Gottfrid, det är du! — kom och låt oss gå!»

»Magdalena!» jublade brodern och omfamnade henne med glädje. Äfven de andra barnen vaknade upp ur sin dödsliknande sömn; de kände nu igen sin forne lekkamrat. »Ack, Gottfrid!» sade Magdalena, »tag mig med hem; här är det ju så rysligt kallt, och jag är så trött. O, tag mig med dig!» — »Men när flöjten höres, måste vi ju åter dansa som förut», sade Valentin. »Gottfrid, hvarför kommer du hit? tror du väl, att vi äro lyckliga här, där vi måste dansa tills vi falla ned döda?» — »Mod», sade Gottfrid, »följ mig, så skolen I blifva befriade. Sliten er lösa ur den ondes makt; Herren Gud hjälper de svaga!»

Med dristig uppsyn gick Gottfrid i spetsen för barnen — men då susade det med ens som en stormvind genom salen, och då

de vände sig om, sågo de med förskräckelse spelmannen. »Hvem är den djärfve, som vågar locka bort hvad som med rätta tillhör mig?» utropade den fruktansvärde trollkarlen.

»Jo, jag», svarade Gottfrid tillitsfullt; »de tillhöra ej dig, ty de äro utan skuld.» Vid pelaren i salens midt hängde ännu vågen, och skuldens skål tyngde ännu djupt. »Så håller jag då i den andra skålen», fortfor Gottfrid, »till försoning af skulden dessa tårar, som utgjutits af sörjande föräldrar.» Och så tömde han tårarne i vågskålen, som ännu sväfvade högt i luften, och genast sjönk den ned. »Nu är skulden utplånad, elake man; fria äro dina fångar. Din makt är slut; men följn mig nu, I befriade, till hemmet och lyckan!»

Jublande trängde sig barnen mot dörren; då hördes åter flöjtens toner, men de lyssnade ej därtill. Men plötsligt började väggarne att röra sig. Guld- och silfverprydnaderna förvandlades till grinande skräckgestalter, till ormar och drakar, hvilka sträckte fram sina gap och dymedelst stängde vägen för de flyende.

Vredgad slog trollkarlen till vågskålen. Men Gottfrid svängde sin staf, barnen trängde sig intill honom. »Nu, trogne Eckart, nu behöfva vi din hjälp!»

Men ur den omkullstjälpta vågskålen flöt en vattenåder, som snart svälldes till en bäck och därefter till en brusande ström — den öfversvämmade salen, steg allt högre. Förgäfves sökte trollkarlen att fly undan för de brusande vattenmassorna. De stego högre och högre och begrofvo i sitt sköte trollkarlen och slottet med alla dess skatter.

Men under tiden stodo Gottfrid och hans kamrater helt trygga och oskadade, liksom på en ö, som höjde sig alltmera, allteftersom vattnet steg, men då vågorna slogo tillsammans öfver det begrafna trollslottet, då funno barnen sig sittande i en stor och rymlig båt, och vid rodret stod allvarlig och mild den trogne Eckart.

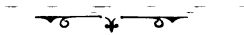
Framåt gled farkosten, bergsklyftorna vidgade sig och lämnade rum; himmeln blickade åter ned på barnen; vågorna susade

och hviskade, liksom ville de berätta om fader och moder, som väntade därhemma. — Nu styrde båten in på en flod; det var Weser och därborta låg deras fädernestad i morgonsolens sken.

Och vid stranden var allt hvad lif och anda hade församladt, borgmästaren, skraddaren, Gottfrids moder och alla de öfriga invånarne, och de ropade: »Nej, se där äro de! Jakob! Valentin! Gottfrid! alla! alla!»

Båten landade, och barnen störtade i sina föräldrars armar.

Sedan den tiden har ingen rätt- eller barnfångare vågat sig till staden, och invånarne hafva lagt läxan på minnet och hålla nu sitt ord bättre än i den aflägsna tid, då här ofvan berättade händelser tilldrogo sig.



FRISKYT TEN.

1.

I Böhmerskogens hjärta uppstiga ur de vilda, sammanvuxna skogssnåren tre branta bergspetsar, hvilka af folket kallas 'de fientlige bröderna'. På hvar och en af dem hvilat en oerhörd klippobelisk af nära nog mänsklig gestalt. Dessa obelisker skola fordom hafva varit trenne jättebröder, som lefde i evig och blodig fejd, till dess deras far, en mäktig trollkarl, förvandlade dem till döda klippor.

Hotande skåda de på hvarandra öfver den djupa dalkitteln, som vid deras fötter ligger inklämd mellan höjderna.

'Vargklyftan' kallar folket den djupa dalen.

Likasom ruiner efter förstörda jättestäder klättra nedifrån sönderkrossade stenmassor uppåt bergshöjderna, och mellan dem hämta förvuxna bokar och tallar sin nödtorftiga näring. Trenne vilda skogsfloder störta ner ofvanifrån genom mörka klippöppningar, icke gladt sorlande som andra floder, öfver hvilka en azurblå himmel hvälfver sig, utan svartfärgade af tallarnas mörka färg och de omgifvande dystra klipporna. Sålunda brusa de ned och förena sig först i en vidt gapande öppning, djupt under jordytan. -- En sinnebild af de tre fientlige bröderna, som också först i döden förenades.

Vindarnas sus i skogsjättarnas toppar, gradornas entoniga sång i den sumpiga dalen, ett enstaka rop af någon uggle, allt kommer den vandrare, som förirrat sig hit i skymningen, att känna sig underlig till mods. Och under natten antager här allt utseendet

af något kolossalt och demoniskt. Om någon nattetid förrirrar sig till det illa beryktade stället, så får han höra allehanda hemska röster, tjutet af varulfvar och skriet af fladdrande nattfåglar — och ve vandraren, om han väntar sig hjälp nedifrån, där ett rödt, fladdrande ljus flammar och lågar — aldrig vänder han då åter. Irrljuset lockar honom i fördärfvet; det är lågor, som slå upp ur helvetet, tror folket och korsar sig. Knappast finnes det någon, som vågar sig hit ens på ljusa dagen.

Men Sagan är icke obekant med det rysliga stället. För många hundra år sedan slog hon sig en gång ned vid vargklyftan och såg djupt där nere i den hemska midnattsstunden tvenne mörka gestalter. Den ene var jättestor och kolsvart och skrattade emellanåt djäfvulskt hånande; och det var som hade hans ögon kastat blixtar af eld. »Och den natten, då dag och natt äro lika långa, då tillhör du mig», sade den hemske och framräckte en hand, som liknade klor, åt den andra, mycket mindre gestalten. Denne stod där i grön jaktrock, stödd på sin bössa, och det var som om ett eldsken fladdrade omkring hans hufvud, så rödt glänste hans hår och skägg. »Inte så hastigt, mästare», hväste han och tog ett steg tillbaka. »Om jag skaffar dig ett nytt offer, så ger du mig en tids uppskof, så lyder vår öfverenskommelse. Och om jag behöfver din hjälp till hämnd och onda dåd, så måste du å nyo tjäna mig, det har du lofvat mig vid helvetets portar. Du har redan på min begäran förtrollat hans bössa, hvilket gjort honom förvirrad och orolig, och innan dagjämningens midnattsstund gått förbi, är han här för att skaffa sig frikulor — gif äfven honom sådana.»

»Sex träffa, den sjunde fäller», sade den svarte i kappan.

»Ja, den sjunde är din», försäkrade den röde; »hon försäkrar dig om byte, mig om hämnd. Rikta kulan mot hennes kropp, hennes, som försmådde mig. Han hoppas att med lyckokulor skjuta sig till både hustru och skogvaktartjänst. Ve, ve då den stolta bruden!»

»Ännu har jag ingen makt öfver henne», brummade den svarte.

»Nå, så tag då ensamt honom, den dygdige Max. Tag bara emot det finger han räcker dig, snart får du fatt i hela handen och därmed den förhatliges både själ och kropp. Du kan vara säker på honom, ty den du en gång fått tag uti, den släpper du aldrig.»

»Vid helvetets portar, han eller du!» ropade den svarte och sjönk ned i den flammande klippöppningen.

2.

Den intressanta del af Böhmerskogen, till hvilken vi fört våra läsare, ansågs i forna tider vara rik på guld; men nu för tiden talar man på sin högsta höjd om denna trakt på grund af dess rikedom på villebråd. Den täta skog, som här bekläder marken, utsträcker sig öfver otaliga bergshöjder, kullar och dalar. Där finnas trakter, i hvilka ännu i början af detta århundrade björn och varg, lodjur och mård samt andra vilddjur hade sitt tillhåll, till stor fara för annat matnyttigt villebråd. Att för många århundraden sedan jägaren här gärna sökte och fann sin lycka, är helt naturligt, och därför stod, så långt man kan minnas tillbaka, i denna aflägsna och romantiska del af de böhmiska bergen ett urgammalt jaktslott, i hvilket den vidt och bredt bekante och allmänt omtyckte furstlige jägmästaren Kuno bodde med sin familj. Den senare var ej särdeles talrik. Den ensamma skogsborgen inneslöt, utom den gamle jägaren, hans hustru och älskvärda dotter, Agatha, blott denna senares lekkamrat och fostersyster, Anna, vidare en gammal piga och ändtligen tvenne duktiga ynglingar, som under förste jägmästarens uppsikt lade sig vinn om att lära den ädla jaktkonsten.

En afton satt det gamla paret tillsammans under förtroligt samspråk. Agatha stod vid den öppna dörren och skådade ut i den inbrytande skymningen. Nu närmade sig en ung, ljuslockig

jägare med skyndsamma steg. Han sjöng sakta en sång för sig själf, men den klingade ej så muntert som vanligt. Hastigt gick han igenom gallerporten upp på slottsgården, och knappast hade han inträdt, förrän han kände sig omfattad af ett par mjuka armar. »Ack — i dag bringar du väl hem rikt byte? Du var väl lycklig vid fågelskjutningen; du har säkert blifvit 'skyttekung'? — Men så tala då, käre Max!» Så utropade den älskliga jägmästar-dottern. — »Nej, lyckan har åter flytt och bedragit mig hela dagen, från morgonen till aftonen, min trogna flicka», svarade ynglingen förtretad; »jag måste ju se och tåla, att Kilian, den tjocke mjölnarens son, sköt ned fåglarna, medan jag endast träffade fågelstången. Men för två timmar sedan vände sig lyckan; då sköt jag den här bergsörnen och för en timme sedan en präktig hjort i närheten af vargklyftan — och den måste jag skaffa hem ännu före nattens inbrott, eljest . . .»

»Det skall du vackert låta bli, min vän. Min far har erhållit goda underrättelser från fursten, och han och mor ha väntat på dig en hel timme», hviskade Agatha, hvarpå hon med högre röst fortsatte: »Nu får du ej mer midt i natten begifva dig till det illa beryktade stället. — Icke sant, far — Max skall stanna hemma?» ropade hon, i det hon drog in den älskade i stugan.

»Jo, min son, det blir det bästa, och ej mindre godt är det, att lyckan åter visat sig gynnsam mot dig, enligt hvad jag förnummit. Jag har något att säga dig. Du vet, att vi, jag och min gamla hustru, icke haft något emot, att du sökt Agathas kärlek, emedan vi alltid trott, att du varit rätte mannen för henne. Du har ju hittills varit den bästa skytten vida omkring, och vi skola hoppas, att du ej heller nu förfelar ditt mål, när det gäller att göra ditt mästerskott.»

Max tycktes ej vara så full af tillförsikt som fordom.

»Jag skulle vara säker därpå, liksom jag länge varit det», sade han något klenmodigt, »om man inte — och det kan omöjligt vara på annat sätt — af någon slags afundsjuka förtrollat min

bössa... öfver allt hvad jag företager mig härskar en olycklig stjärna... och mot en slik olycka, menade Kasper i dag, hjälper blott... hjälper blott en frikula.»

»Hvad är det för prat?... Förtrollad... frikula!» afbröt jägmästaren, högeligen förtörnad på den unge mannen. »Ett så syndigt tal skulle en from jägare aldrig föra i sin mun... sådant där kan anstå den röde Kasper... honom har jag länge känt som en skälm, drinkare och spelare, och det sade jag den slyngeln midt i ansiktet, när han kom för att fria till Agatha. Dock, så litet förtroende jag än hyser till den röde, om dig, Max, kan jag ej tänka något ondt. Du har ju bestått din lärotid på ett så vackert sätt, och ända hittills har du varit en rask och from jägare och är mer hemmastadd i skogen än de fleste. Det finnes ingen, som känner villebrådets vägar så väl som du, och ingen träffar som du så säkert örnen i luften, och man känner sitt hjärta svälla af glädje, när du höjer din stämma och deltagar i jägarnes kör;... men se dig för, att du ej faller i frestelse... i stället för att tänka på frikulor bör du hellre tänka på vårt fromma jaktordspråk:

»Käre skogsman min,
Nämn de trenne tingen,
Du bör ha i ägo din
För att träffa vingen?
Skynda, säg mig det!»

Max hostade sakta och svarade:

»Ho, hallå, kär' skogsman min.
Lätt jag gissar gåtan din:
Kunskap, godt gevär och hund
Jägarn skaffe sig på stund,
Om i skogen han vill lycka ha;
Eljest må han genast hemåt dra.»

»Det är bra», afbröt jägmästaren sin gunstling; »med dessa trenne saker kan man lösa hvarje trolldom, och min stamfader betjänade sig ej af någon bättre trolldom, när han först gjorde mästerskottet. Skulle det då misslyckas för min måg?»

Mor och dotter sågo med kärleksfulla och glänsande ögon på den sålunda uppmuntrade, och Max tryckte händerna på dem alla tre.

»Ja, ja, det är Guds skickelse, att det har gått så», fortfor herr Kuno efter en stunds tystnad; »och huru illa skulle ej vi . . . eller snarare huru illa skulle ej Agatha vara däran, om hon älskade dig och du ej vore ett äkta jägarämne. Ty den som här vill blifva jägmästare måste vara mera förtrogen med sitt vapen än någon annan; det är en gammal historia och alla människor i trakten tala därom. Ännu har jag dock aldrig kommit mig för att berätta dig, huru det hänger tillsammans med den saken. Men i dag passar det sig bra; tag dig därför en stol och hör på!»

Alla fyra slogo sig ned omkring familjebordet, och jägmästaren började: »Vår nådige furstes stamfar anställde en gång en stor jakt. Liksom vid dess början så gingo äfven vid dess slut bågarna lustigt laget om och däremellan klingade valthornets muntra låtar! — Därpå började man åter jaga: Piff, paff! öfver äng och genom skog, genom dalar och klyftor drog sig det muntra, lifliga följet allt djupare in bland bergen . . . Ur den täta skogen framrusade plötsligt en vit hjort längs efter jägarnes led, och på dess rygg var en naken man fastbunden. Det var en krypskytt, som skogvaktaren i grannskapet och hans medhjälpare länge lurat på och som nu råkat i sina fienders händer. — Men fursten var en medlidsam och ädelmodig herre, som önskade att rädda den olycklige, och han lofvade den som nedlade djuret till belöning denna jägmästaretjänst och skogsslottet på köpet, där vi nu sitta så förtroligt tillsammans. Hej, så de unga jägare sprungo upp!»

»Ja, jag lofvar det», upprepade fursten; »men vid min onåd», tillade han, »förhjuder jag, att den olycklige mannen såras.» Detta kom mången att studsa, som förut hade jublat. Men furstens raske lifskytt, som var full af medlidande med den olycklige, besinnade sig ej länge. »Jag tror, att jag med Guds hjälp vågar det, min nådige herre», sade han, i det han anropade sitt skyddshelgon

om hjälp — och sköt. Hjorten störtade och krypskytten var räddad, ehuru hela hans kropp var illa medfaren af törnbuskarna. — Den modige skytten var min stamfader. Han hette Kuno liksom jag, och där på väggen hänger hans porträtt. Fursten höll sitt ord. Men likasom det ofta sker här i världen, så uppstod också här snart efteråt mycket ondt prat bland människorna, först hemligt, sedan allt högljuddare, och slutligen hviskade bakdantarne i den nådige herrens öra, att bössan varit laddad med en frikula, och en sådan frikula måste ju träffa, äfven om man siktar i vädret . . .»

»Frikulor!» afbröt Max orolig, »hvad tror ni om sådana, kan man lita på dem?»

»Jag upprepar det ännu en gång för dig», svarade jägmästaren, »det är satans snaror, min son, och på sådana syndiga saker skall en from jägare icke ens tänka . . . Men min stamfader var emellertid en from jägare, och fursten visste, att han var det; dock, på det att en rättskaffens jägare alltid måtte bo på slottet och vårda den furstliga skogen, fogade han det villkoret vid sysslans erhållande, att hvar och en af min stamfars efterträdare före tillträdet af sitt ämbete skulle göra sitt mästeskott. När jag tillträdde platsen, måste jag skjuta en ring ur näbben på en målad träfågel, som gungade på ett tunnband. Nå — utom det skottet har jag äfven gjort många andra lyckliga träffar. Men nu är jag gammal och behöfver hvila. Därför har jag tidigt i dag uppvaktat min nådige herre och sagt honom mina önskningsar och att min goda hustru ej gifvit mig någon son men väl en vacker dotter. Och så sade jag, att jag trodde vår herre skulle göra väl, om han snart utsåge en efterträdare åt mig, och att jag ej visste någon bättre att föreslå honom än den, som en gång hos mig skulle företräda en sons ställe — och så nämnde jag dig.»

Vid dessa ord lyssnade de båda unga ifrigt. Fader Kuno låtsade som om han ej märkte något och fortfor:

»Vår nådige herre lät mig den gunsten vederfaras att bevilja

72
 mig min begäran. Nu, min Max — nu gäller det. — Brud och jägmästarsyssla! Ingendera utan den andra! — Som ni veta, äger just i dessa dagar en stor skyttefest rum här i närheten, och som det fogar sig så bra, så kommer på vår nådige furstes föranstaltande vid detta tillfälle äfven ditt profskott att afläggas. Om detta lyckas, så får Max på aftonen föra sin fästmö som tillkommande fru jägmästarinna i dansen. Så fordrar gammal sed, och den skola vi följa. Nå, barn, äro ni nöjda härmed?»

Jublande omfamnade de trolfvade den gamle och firade denna afton för andra gången sin förlofningsfest.

Men utanför fönstret stod en man i grön jaktdräkt och lyssnade med blekt och förvridet ansikte, och han mumlade i sitt skägg: »Är det redan så nära till profskjutningen! Nu gäller det att taga hämnd på den lycklige!... Blifve det så... och därtill hjälpe Samiel — Samiel, hjälp!»

3.

En tidig afton följde på den svala dagen. Månen började för-
 mörkas. Mörka moln drogo öfver den stundom ännu synbara skifvan och lägrade sig öfver trakten, som snart efteråt för ett ögonblick upplystes af en blixtråle vid yttersta kanten af horisonten. Rågskāran hade upphört med sitt knarrande och orrhönan hade dragit sig tillbaka i löfskogen. Vid ytterkanten af skogen på bergen visade sig den evigt vakna korpen, hvars hesa toner tjāna den kloke rāfven och det ädlare villebrādet som ett varningstecken, så snart människosteg förnimmas. Men ur de fuktiga dalarna och ur klyftorna stego oupphörliga moln af dimmor och svāfvade bort som hvita klot öfver den mörka furuskogen. Allvarliga böjde tallar och björkar sina hufvuden öfver klyftan, och de senares hvita stammar liknade spöken i skogen, medan det susade som ett aflāgset strāngaspel genom silfverpopplarnas blad, när de rōrdes hit och dit af vinden.

Men icke klingade det som strängaspel i bröstet på den, som från bergets höjd tankfullt skådade ned i den hemska klyftan. Tunga tankar och djup fruktan genombäfvade hans själ. Han tänkte ej på de bortflyende minuterna, han hörde ej klockslagen från bykyrkan där nere. Nu slog klockan 11, och klagande trängde sig skogskapellets klocktoner till hans öra. Den gamle eremiten vakade ännu, ty hvarje afton klämtade han själf den elfte timmen.

Jägaren satte sig på en trädstam och stirrade framför sig. »Nog går det an för fader Kuno att tala», sade han för sig själf; »han har fått sin hustru utan att behöfva pinas som jag. Men jag — hvad skall det väl bli af mig, af Agatha, om förtrollningen ej löses! Sedan flera veckor förföljer mig en olycklig stjärna. Huru full var ej eljest alltid min jaktväska. — Nu bär jag henne alltid tom hem. Har jag ej vid fågelskjutningen undersökt hvarje skruf på min bössa, var ej allt blankt och rent — och dock träffade jag blott fågelstången; och senast i förgår, när hjorten rusade fram ur snåret och gick mig riktigt inom skotthåll, då sköt jag bom på honom på tjugus stegs afstånd. Ännu hör jag den röde Kaspers hänskratt, och hans gäckande ord klinga ännu i mitt öra: »Din bössa är förtrollad», sade han, »och du måste lösa förtrollningen, kamrat. Gå därför, när dagen börjar aftaga, till en korsväg och drag med laddstocken eller en blodig värja en krets omkring dig och ropa tre gånger på Samiel, den svarte jägaren. Innan du gjort detta, träffar du intet lif, så noga du än undersöker ditt skjutgevär. Och är förtrollningen riktigt god, så träffar du ej heller med något annat gevär. Tro mig, du, här hjälper blott en frikula!» — Och nu är jag på väg hit att skaffa mig frikulor.

Med dofva slag började tornüret just nu att förkunna den tolfte timmen. »Fort till handling», ropade det inom honom, »jag står ju ej att hjälpa; jag har ju lofvat Kasper att i natt, då fullständig månförmörkelse inträffar, vara där nere i klyftan. — Ack, ännu hör jag hans hesa stämma», fortfor han att tala för sig själf, »och huru han kallade mig en kruka, som var rädd för spöken

och det rysliga besöket i vargklyftan. Ännu hör jag, hur hans gälla skratt återljöd i skogen, när jag med hans bössa i skymningen sköt den väldige bergsörnen... och likaledes var det en frikula, med hvilken jag fällde den präktiga hjorten... O, hvilken fasa!... jag har redan gått alltför långt på det ondas väg... af kärlek till Agatha heter det nu framåt!»

Och med snabba steg ilade han framåt. Han tänkte ej på att man alltid kommer för tidigt men *aldrig* för sent till att göra det onda.

4.

Den låga, som han hittills hade sett brinna djupt nere i klyftan, syntes hafva slocknat för ett ögonblick. Men snart framtog den, som där nere dref sin syndiga sysselsättning, ett halster och ställde det öfver kolelden. Därpå blåste han äfven upp denna. Strax därpå belyste lågan ånyo afgrunden med ett spökaktigt sken och visade den röde Kasper i midten af trollkretsen.

Max steg under tiden ned utför den branta klippväggen. Allehanda slags dimbilder doko upp, först till en början orediga och oklara, men så småningom antagande tydligare former. Nu framsväfvade en skugggestalt och stirrade, blek och vridande händerna, på jägaren, liksom ville den besvärja honom att vända om och fly denna farliga omgifning.

Uppskakad vände sig grönrocken bort, ty från den dystra uppenbarelsen syntes hans döda moders ansikte med klagande sorg i sitt uttryck stirra mot honom. I detta ögonblick varseblef den röde nere mellan klipporna den obeslutsamt dröjande. »Samiel vare prisad!» sade han för sig själf, »Max kommer och jag får förlängd fritid.» Och uppåt höjden ropade han: »Hallå, kamrat, hvarför dröjer du?»

Men denne stod där liksom förlamad af sin moders ande. »Se dit», stönade han. »Jag kan ej komma längre!» — »Samiel,

hjälp!» ljöd det nu djupt nedifrån klyftan — och åter igen ropade han till Max: »Din narr, se hit, ej dit!»

Skuggestalten var försvunnen, och en älsklig flicka sväfvade fram ur dimman. Hon utsträckte först sina armar längtande mot jägaren och syntes därpå vilja störta sig i vattenfallet. Nu upphörde försteningen, som gripit Max. »Stanna, Agatha!» ropade han. »Se, jag kommer ju!» och nu ilade han — men när han åter kastade sin blick mot höjden, var skuggbilden försvunnen.

Under tiden var den röde Kasper ifrigt sysselsatt där nere i djupet med att göra alla förberedelserna till den hemska handlingen. Och på marken gick det ej mindre lifligt till. Öfver den yppiga mossan och gräset, som växte på marken och klippblocken, kröpo ormslår och ödlor; lo och hiller kommo och sågo sig nyfiket omkring med sina gröngnistrande ögon och försvunno strax därpå. Men långt ifrån fjärran ljöd ett brusande och ett hallå, hå! såsom när en stor och mäktig jägare drager fram med ett talrikt jaktfölje. Emellanåt mullrade åskan, och tid efter annan for en lysande blix genom himmelns mörka moln. Det började blifva lif i skogen; ugglor, flådermöss och andra ljusskygga djur flögo omkring bländade af eldskenet. De fladdrade ned från trädgrenarna och samlade sig slutligen utanför trollkretsen, där de under hemska tjut tycktes hviskande samspråka med de där liggande människoben. Och när den röde blåste på elden i trollkretsen just i det samma som midnattstimmens sista klockslag förklingade från det fjärran tornet, då hördes förskräckliga rop ur klippornas remnor.

Nu uppritade den hemske mannen en döds-kalle i kretsen med sin hirschfångare, och doft ljöd hans besvärjelse under ugglejtjuten:

»Samiel, Samiel, kom, o kom!
Vid alla mörka andar,
Samiel, Samiel, kom, o kom!»

Då bäfvade och suckade de hårda klipporna och ur underjordens rike uppsteg Samiel, den svarte jägaren, hemsk att skåda.

Och Kasper störtade ned på jorden och stammade bäfvande:

»Stå mig bi, Samiel, vid kulstöpnigen . . . Ännu i denna stund öfverlämnar jag åt dig min jaktkamrat, på det du må förlänga min fritid under tre år!» — »Vare det så!» ljöd svaret, som gick genom märg och ben. »Vare det så. Han eller du!»

Och en stark knäll dundrade, såsom om bergväggarna rundt omkring brustit, ett hemskt och gällt skratt skallade och gaf återljud från de hårda klipporna. — Men den fruktansvärde var försvunnen, såsom om han i samma ögonblick hade sjunkit ned i jorden. Kasper förlorade både syn och hörsel.

I detta ögonblick framträdde den bedårade Max på det sista klippetsprånget öfver klyftan, belyst af trollkretsens röda fladdrande ljus. Han blickade med rysning ned på Kaspers syndiga arbete, ty denne uppfriskade just nu elden under trefoten genom att på densamma lägga klorna af den bergsörn, som han för några dagar sedan skjutit. Några sekunder stirrade Max orörlig ned i den gapande afgrunden. Nattfåglarna slogo vildare med sina vingar, och mellan och omkring dem smögo sig spöklika skuggor.

Kasper varseblef sin kamrat högt öfver sitt hufvud. »Haf tack, Samiel», hviskade han, »jag har nu vunnit fritid; du skrämde mig just duktigt. — Hör på, kamrat», ropade han därpå högt, »hvad tusan dröjer du så länge för?» — Max skyndade ned öfver skarpa stenar och bedrägliga rullblock, öfver klyftor fyllda af förmultnade ämnen, där hvarje steg var en lifsfara, öfver klippblock och sönderslagna skogens jättar. »Hvad skall jag göra?» frågade han beslutsamt, när han stod ofvanför den röde. Men denne drog in honom i den af dödsfallar och människoben bildade trollkretsen. »En sådan där krets är ett godt skydd mot allt djäfvulsty», försäkrade han. »Och gif nu noga akt, kamrat, på hvad jag slår i stöpsleffen för att gjuta lyckokulorna, så att du äfven lär dig det. Först bly blandadt med vismut och kvicksilfver, därpå vax och kol och sönderstött glas af kyrkfönster och slutligen tre kulor, som en gång förut träffat målet, högra ögat af en härfågel och det vänstra af ett lodjur. Probatum est!» Nu kunde

gjutningen börja; under tiden blef det allt hemskare och rysligare i vargklyftan. Det såg ut som om basalt- och skifferklipporna rest sig allt brantare och spetsigare. Lågorna under trefoten slingrade sig upp i höjden efter de branta klippväggarna och dansade upp och ned på dem, och ett klingande ljud hördes som när metall stöter mot metall. Kasper grep efter en flaska »med en god dryck att styrka sig med», som han uttryckte sig. Han bjöd äfven sin kamrat att dricka, och medan han ånyo tog sig en duktig klunk, sade han: »Nu kan det svåra arbetet börja! Den, som har något af den här blandningen i kroppen, kan djärft ställa sig framför ett batteri i samma ögonblick det ger eld. Visserligen», tillade han för sig själf, »är det i alla fall inte så hett som att stå inför den svarte!» Och högt tillade han: »Det är tid att uttala trollformeln!» Därpå började han att ropa högt och tydligt inåt klyftan: »Samiel, Samiel, stå mig bi i natt; signa min trolldom, signa mitt bly med sju och nio och tre! Samiel, Samiel, stå mig bi!»

Trollsoppan bubblade högt upp, blå och röda lågor slogo upp ur densamma. Kasper böjde sig ned. Han göt frikulorna.

»En!» ropade han. Den första kulan föll ur formen. »En», återgaf ekot hans ord. Ugglorna stirrade på hans förehafvande utan att röra sig. Men månen hade helt och hållet dragit sig bakom molnen, vinden började tjuta och åskan mullrade.

»Två!» ljud nu Kaspers rop, och »två» skallade det åter ur bergen. Då hördes en spöklik och hemsk prassing i buskarna. En grinande och torr gammal gumma, hvars alla lemmar darrade, närmade sig trollkretsen. Spöket var helt och hållet behängdt med ben och knotor af lik. Hvarthän än ögat spanande vände sig, såg det endast andespökerier, och örat fylldes oupphörligt af ljudet af dödas ben, som slogo mot hvarandra. Dödsfåglarna hälsade den gamla med ett hest tjut och smekte henne med sina vingar. Men hon böjde sig ned till knotorna, och lågorna sträckte sig emot henne, under det hon mumlade:

»Till bröllopsdansen, till bröllopsdansen
kär brudgum min!»

Max skådade med fasa på henne, men Kasper fattade stöpsleffen. »Tre!» ropade han. Den tredje kulan föll. »Tre», klingade det bland klipporna. »En, två, tre!» ropade den gamla och kastade kulorna skramlande till Max fötter.

Men på samma sätt som det kommit försvann äfven detta spökeri bakom klipporna. »Fyra», hördes nu Kaspers stämma. »Fyra, fyra, fyra, fyra!» klingade det, som om ekot växte med hvarje rop. Det brakade i buskarna, grufliga djäfvuls- och djurgestalter visade sig och försvunno åter. Flåsande, gnäggande och larmande närmade sig i luften den vilda jägarskaran, hundar skällde, hästar gnäggade, jakthornets gälla ton var redan tydlig förnimbar, och uppskrämdt af jägarens närhet framilade ett ondskefullt och illistigt vildsvin ur snåret och sprang rakt på trollkretsen. Max drog sin hirschfångare, men det borstbeklädda djuret reste sig på bakbenen och drog upp genom luften öfver de tvenne friskyttarne.

»Fem!» ropade nu den nattlige arbetaren. »Fem, fem, fem, fem, fem», upprepades det hemska ljudet i klyftorna. Ugglorna flaxade ånyo med sina vingar och tjöto sitt »uhuhu», människobenen rasslade, hundar skällde, piskor smällde, hästhofslag hördes och gnäggandet af motspänstiga hästar träffade å nyo örat. En skock vargar störtade med uppspärrade gap mot kretsen. Mekaniskt drog Max åter sin klinga, hans enda vapen, medan den röde hånfullt skrattade; men stormen brusade bort öfver de två kulstörpans hufvuden. Piskade af hvirfvelvinden vältrade sig de ovädersdigra molnen mot hvarandra.

Kasper bäfvade men fortsatte sitt fruktansvärda arbete. »Sex», klingade hans stämma genom åskans buller. Med fasaväckande och hemskt skratt återgaf ekot ropet sexfaldigt. Nu var den vilda jakten framme och drog öfver friskyttarne, skakande luften med fruktansvärdt larm och tumult, som blef allt vildare och galnare.

Klippväggarna bäfvade. — »Darra — det är den vilde jägaren och hans följe!» ropade Kasper, och af förskräckelse tappade han stöpslevven. Luftandarna tjöto en sång genom åska och storm, när de drogo förbi, en sång, som kom själen att bäfva och skar igenom märg och ben. Den lössläppta stormen instämde i deras hemska sång och rasade som om han ville lyfta jorden från sina grundfästen. Den brusande vinden ryckte upp de största träd, klippstycken störtade ned från höjderna i dalen, åskan dundrade utan uppehåll, lysande blixtrar slingrade sig som ormar kring årtusenden gamla trädjättar och slog dem till marken, de darrade omkring Kaspers hufvud, jorden bäfvade och öppnade sitt inre, nattgestalter uppstego, och öfver allt fladdrade blå lågor upp.

Och under alla dessa nattliga fador och allt detta buller ropade Kasper med förtvillans stämma: »Sju, ve! — Samiel! Samiel, hjälp! — Sju, ve!» — »Ve, ve», återskallade det tusenfaldigt ur klipporna. Max tumlade halfdöd af förskräckelse ut ur trollkretsen. »Samiel, hjälp!» stönade Kasper och störtade lik en död till marken.

»Här är jag», dånade genom klyftan ett ljud likt åskans — och han visade sig, den fruktansvärde jägaranden, i fladdrande, rödflammande kappa, sittande på en hög, svart häst, som frustade eld och lågor. I detta ögonblick ljöd ettslaget från ett aflägsset kyrktorn.

När den första timmens slag hade förklingat, försvann äfven hela spökeriet som med ett trollslag. Med sina vingar förstörde nattfåglarna trollkretsen, de glödande kolen slocknade, vinden stillnade af, åskan dog bort i fjärran och snart rådde dödystnad öfver allt.

5.

Med blekt sken framträdde månen; dess mörka timme var förbi. Men inom Max såg det mörkare och dystrare ut än någonsin. Han flög som jagad af furier uppför klipporna från den hemska bergsklyftan och djupare in i skogarnas natt. Han tänkte

ej på den väg han tillryggalade, till dess han slutligen uttröttad sjönk ned under ett träd på en mossbädd. De förflutna timmarnas intryck lät honom ej hvila; han skulle hafva velat springa vidare, men hans krafter nekade honom sin tjänst. Ljudet af paddorna från det angränsande träsket, susandet af träden, hvilka föreföllo honom som långa spöken, när en månstråle plötsligt belyste dem; allt detta förskräckte honom. Ack, fordom hade han ju så lätt och glad både dag och natt vandrat genom den vidsträckta skogen! Och nu?

Småningom blef det litet lugnare i hans själ; en bild af hans forna lyckliga lif dök upp i hans inre. Han tänkte på den tid, då han som gosse dragit ut från föräldrahyddan och funnit sitt hem i det trofasta skogsslottet på andra sidan om trebrödraklippan. Och på en den härligaste vårdag hade den gamle jägmästaren lagt sin dotters hand i hans. Men nu hade det blifvit annorlunda, mycket annorlunda. En förbannelse hvilade öfver allt hvad han företog sig; han, som eljest var den bäste skytten, träffade nu aldrig mer målet. »Nu har jag hvad jag behöfver; jag är säker på profskottet», ropade han, i det han djupt drog efter andan, »men tänk, om de visste, hvad de sju kulorna kostat mig! Och dock — om jag ej vågat försöket, skulle jag ju gått miste om både brud och jägmästaretjänst. Intet annat val återstod mig ju, och så gick jag till vargklyftan!»

Med namnet på detta förfärliga ställe öfverföll honom å nyo minnet af de fador, han där upplefvat, och han darrade liksom af feberdrömmar. Utmattad stödde han sig mot en björkstam och tillslöt sina ögon för att ej se de gestalter, som hans upphetsade fantasi skapade omkring honom. Men de drogo dock förbi den olyckliges inre öga, och hans samvete plågade honom å nyo. Så satt han där länge, länge utan att röra sig; måhända förbarmade sig en lätt slummer öfver den olycklige.

Då väcktes han ur sin dvala af aflägsen sång, afbruten af orgeltoner. Han lyssnade, han såg sig omkring, det var ej längre

natt, morgonsolens första strålar smögo sig genom det gröna löfhalfvet och afspeglade sig på det lilla skogskapellets fönster. O, han kände så väl denna fridens ort; strax där invid hade den fromme eremiten Anselm sin cell. Hör! — Nu ljud sången högre, han förstod orden, han igenkände rösten, det var Agathas röst. Liksom ett himlabud klingade den fromma psalmen ut genom skogens ensamhet och ropade tröst åt den beklämdes hjärta.

Han reste sig och närmade sig beslutsamt detta ställe för from andakt och såg genom fönstret in i helgedomen. Agatha knäböjde vid altaret; hon hade just slutat sin sång, men hon bad ännu. Han ville bedja med henne, men orden dogo på hans läppar. När han upplyfte sina händer, vidrörde han jaktväskan — hon var tung. De sju frikulorna lågo därinne. Och åter vaknade hos honom minnet af den förflutna natten, han vågade ej beträda det heliga rummet, han stannade utanför, försjunken i sorgliga tankar.

Ett sakta glädjehop kom honom att skåda upp; Agatha stod framför honom med kinder rosiga af den friska morgonluften och den glada öfverraskningen.

»Max», ropade hon, »är det du? — Du lefver! Tänk dig, tvenne gånger i natt har vår gamle stamfaders bild fallit ned från väggen därhemma i gästkammaren — andra gången just då klockan slog tolf. Jag ansåg det vara af en elak betydelse, men Anna har pratat bort mina sorgliga tankar. Men jag är ännu fortfarande mycket ängslig till mods... Ack, jag vågar knappast tänka därpå, att det i dag är vår bröllopsdag och att du i dag skall göra profskjutningen. Därför steg jag upp så tidigt och tog vägen till kapellet för att bedja för dig, för mig, för vår lycka. Och nu har jag funnit dig här på samma ställe! Men huru blek du är, och dina kläder äro ju alldeles genomvåta. Har du tillbringat hela natten i skogen under det förskräckliga ovädret? Tala då!... Men emellertid lefver du, och något ondt har ej skett dig, och då kan ju allt åter blifva godt!»

»Ännu kan allt åter blifva godt!» tröstade en djup stämna. Det var den fromme fader Anselm, som hade spelat orgeln och nu närmade sig och välsignande utbredd sina händer öfver brudparet. »Förliten eder i allt uppå Herren och han skall föra allt till ett godt slut.» Därpå bröt han en gren af vild myrten och gaf den åt den unga jungfrun som en brudgåfva från hennes faderlige vän, som han sade. »Dessa myrtnar äro invigda», tillade han, »och skydda mot fara och olycka.»

Det unga paret gick nu stilla hemåt. Agatha var så öfverlycklig, att hon ej ville falla sin vän besvärlig med många frågor. Max däremot kände sig upprörd af stridande tankar och känslor. Rysande tänkte han på de sju frikolor han förskaffat sig; han skulle hafva velat slunga dem långt ifrån sig, och dock höll han krampaktigt fast dem, emedan han trodde, att hela hans förhoppning berodde på dem. Nu framträdde de båda ur den gröna skogen, och framför dem låg vid skogens kant en daggbesprängd, fredlig dal, som på andra sidan skarpt begränsades af högt uppstigande klippväggar. Smekande strök ängsmarken ända fram till foten af den nakna klippan och omgjordade den med ett band, genomväfdt af blommor. Och det var nästan som om den hårda klippan kände längtan efter den späda grönskan och dess doft, ty den ned-sände en muntert porlande bäck i dalen. Denna hälsade blommor och gräs, lågrade sig en stund som en liten sjö i den klara solglansen, för att på andra sidan hoppande och dansande åter rusa framåt till ett ställe, där han slutligen slingrade sig omkring skogsslottet, som här låg i skogens bryn. I dess skugga smög sig den förut öfvermodiga bäcken, lik en sedig, välberest vandrare, långsamt bort, till dess Elbens vågor upptogo honom och förde honom som en droppe ut i det omätliga världshafvet.

Brudparet hade följt stranden af bäcken ända till skogsslottet, och där förde Agatha med gladt hjärta sin trolofvade till sina föräldrar. Men Max fruktade, att den gamle hederlige jägmästarens

skarpa öga skulle kunna intränga i hans själ och där läsa hans hemlighetsfulla förehafvande.

»Nå Max», ropade den gamle muntert till honom, »det har varit en förskräcklig natt; fruntimren ha för din skull varit mycket oroliga, ty de visste ej om du kommit hem. Men jag, för min del tror alltid, att den käre Guden öfver allt vakar öfver en from jägare; han har alltid varit i din närhet och i dag skall han äfven stå dig bi vid profskjutningen. Var alltså vid godt mod och skaffa dig ett annat utseende, sådant det anstår en duktig jägare och en glad brudgum. Eller skulle det möjligen vara sant? Man har på senare tider sett dig ofta umgås med den röde Kasper. Skulle min aning hafva någon grund?» tillade han med djupt allvar, »skulle dina vägar ej alltid varit de rätta?»

»Fader!» ropade Max, djupt skakad, och fattade den gamles hand.

»Nå», fortfor denne, »jag hoppas och tror ju det bästa om dig, eljest skulle visserligen ej — dock», fortfor han, afbrytande sig själf, »hören I ej valthornet?»

Trara! trara! klingade det i detta ögonblick genom skogen.

»Skynda dig att fatta din bössa, Max», ropade den gamle; »gör dig hastigt i ordning och kom efter; jag går ut i skogen att hälsa vår nådige herre!»

Max tog ett hastigt farväl af moder och brud. »Var vid godt mod, min älskade», sade han, i det han gick. »Jag skall nog träffa målet, och ännu denna dag för jag dig till altaret.» Men hon kunde ej vara glad; dock samlade hon allt sitt mod för att visa sin fästman ett muntert ansikte.

Det var en lycka, att hon ännu jämte sin mor hade mycket att ordna för mottagandet af de många gästerna, så att hon ej kunde sysselsätta sig med sina sorgsna tankar. Ändtligen var allt i ordning, och nu borde det väl äfven snart vara slut med jakten. Då inträdde med lätta steg en skara unga flickor på skogsslottets gård, och Anna, den kära lekkamraten, omfamnade leende den



THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATION

sköna bruden. »Men, kära Agatha», ropade hon, »hvad betyder detta? Ännu ej brudklädd! — Och jakten är redan slut, gästerna samla sig till profskjutningen, och här står bruden och funderar och tänker på världens undergång... Nej, hvad ser jag, tårar falla ur dina älskliga ögon!... När du borde jubla... Brudtärnorna, nästan hvarenda flicka i byn, vänta på dig därute för att följa dig till kyrkan. Och se här är hufvudsaken!» — Med dessa ord framräckte hon åt sin väninna en sidenkudde, på hvilken låg brudslöjan och under densamma — invecklad i ett vackert omslag — brudkransen. »Sköna, grönskande jungfrukrans, kom fram», sade hon och framräckte skämtande sin väldoftande gåfva. Men, o fasa! Hvad betydde väl detta? — I stället för brudkransen låg där en begravningskrans.

»Nej, detta är då alldeles för tokigt!» ropade Anna bestört; »nu har den gamla Greta förväxlat kransar. Hvad skola vi nu göra? Hvarifrån skola vi i hast få en brudkrans?» — »Här finnas blomstrande myrtengrenar», sade Agatha, sedan hon hämtat sig från sin förskräckelse. »De äro invigda; fader Anselm gaf mig dem i morse, fläta in dem i mitt hår, måhända skola de bevara mig för vidare olyckshändelser.»

»Så präktigt!» utropade den lätt tröstade Anna och gömde den hemska begravningskransen; »det passar ju alldeles utomordentligt bra. Men skynda nu på. Nu komma alla flickorna!» och i detsamma inträdde tärnorna och sjöngo:

»Vi binda dig här en jungfrukrans,
och fläta däri blå band.
Med sång vi föra dig och med dans
till kärlekens lyckostrand.»

Anna instämde gladt i den muntra sången, hon pladdrade, skämtade och skrattade, och därunder prydde hon med skicklig hand sin väninna, och när man slutligen var färdig att draga i väg, hade hon ändtligen lyckats framkalla ett leende på Agathas läppar.

»Så skall det vara», ropade hon. »Nu skall Max bli glad, när han ser dig så vackert smyckad; och så mycket lättare skall han träffa målet vid profskjutningen. Men låt oss nu skynda ut i skogen!»

Så var då afgörandets stund kommen. Agathas hjärta klapade af rädd bäfvan och sväfvade mellan hopp och fruktan för det som komma skulle.

Max delade visserligen icke den allmänna oron; han hade ju sina frikolor. En af dem var tillräcklig till profskjutningen. Landsherren var själf tillstädes vid jakten och observerade honom. Men äfven denna gång förfelade den eljest så säkre skytten sitt mål. Fursten skakade på hufvudet, och fader Kuno visste ej, hvad han skulle säga om en sådan oskicklighet. Kasper, den förste jägaren vid skogvakteriet, vek ej från Max' sida. Huru gärna skulle ej denne undvikit den obehagliga människan, som vid hvarje felskott från Max' sida utbrast i ett högt hånskratt.

»Du är ju en väldig skytt och till på köpet en modig gosse», sade den röde hånande. »Du bär din lycka i väskan och vågar ej gripa efter henne. Hvad tror du väl din fästmö skall säga, när hon på sådant sätt mister sin fästman?» Dessa och dylika ord af den röde gjorde ändtligen slut på Max' alla goda föresatser. Han grep hastigt efter sina kulor och gjorde de underbaraste skott.

»Sådant där tycker jag om», sade fursten tillfredsställd vid jaktens slut; »välan, unge jägare, ännu blott ett skott sådant som det sista, och brud och jägmästartjänst tillhöra dig.»

Max laddade sitt gevär. »För sista gången», sade han sakta, »och så aldrig mer. Måtte Gud nådeligen förlåta mig min synd!» Kulan kändes tung, det var nästan som om hon bränt i hans hand, då han släppte ned henne i gevärspipan. Det var den sjunde. Ett hest skratt hördes. Max vände sig förskräckt om, men han varseblef blott den röde, som stod i hans närhet och som hade följt honom såsom hans skugga.

»Sex träffa, den sjunde faller», sade han med ett hånfullt grin,

i det han klättrade upp i ett träd, för att, som han sade, se sig om efter bruden.

»Ser du den hvita dufvan där uppe i trädet?» sade fursten i detta ögonblick; »skjut ned henne. Det är ingen trollkonst. Skynda dig innan din fästmö kommer, eljest darrar du på handen.» — Den unge skytten lade an och — —

»Max, skjut icke», ropade en bekant stämma, men skottet gick af, dufvan flög sin väg — Agatha, som obemärkt närmat sig, sjönk likblek ned.

Men äfven Kasper störtade blödande ned ifrån den gren, på hvilken han suttit. »Helvetet ropar efter sitt offer!» utropade han med förtviflan, och samtidigt hörde äfven de närvarande ett ry-sansvärdt och hemskt hånskratt, utan att någon kunde säga, hvarest ifrån det kom. I fasaväckande toner upprepades det af ekot bakom trebrödraklippan, liksom hade det kommit från vargklyftan. Och upp ur marken sträckte sig en svart jättehånd, som öppnade sig och utbredde sina klor — —

»Han eller du!» ropade en förskräcklig stämma, och den röde var försvunnen.

»Gud vare lofvad, hon är räddad!» sade fader Anselm, som hade upplyft den bleka bruden. En svag rodnad började åter färga den hulda flickans kinder, hennes ögon öppnade sig, hon lefde. Blott förskräckelse, ångest och bäfvan hade kastat henne till marken. Max knäböjde uppskakad bredvid henne och fattade hennes ännu kalla hand. Stum fasa målade sig på allas ansikten.

Nu vände sig fursten med vredgad uppsyn till den unge jägaren. »Ett svårt brott är här begånget... blott du förmår lämna upplysning om detsamma. Tala alltså, unge man! hvad har skett?»

»Ädle herre», svarade Max, »jag har begått en svår synd och är värd eder onåd. Redan sedan flera veckor tillbaka var jag ett rof för förtviflan. — Man hade förtrollat min bössa — — jag träffade aldrig mer mitt mål, och då lyssnade jag till de förföriska orden af en, som i själfva verket var min fiende och som nu har

fått sin förskräckliga lön. De sista kulorna, som jag afskjutit ur min bössa, voro frikulor — jag har i hans sällskap stöpt dem — i natt, i vargklyftan.»

Frikulor! — en rysning lopp genom alla de närvarande.

»Sådan skurk — en friskytt!» ropade fursten hotande. »Den, som drifver djäfvulskonster, den, som med den onde sluter förbund, har förverkat sitt lif. Så lyder lagen och den må hafva sin gång. Bort med den gudsförgätne mannen!»

Fader Kuno hörde med djup bedröfvelse sin furstlige gynnares domslut. Han kastade en bedjande blick på sin härskare, men denne vände sig bort, mörk till sinnes. Agatha omfattade snyftande hans knän och bad om nåd för sin älskare, alla dennes jaktkamrater förenade sig i böner om nåd för den olycklige, som hittills varit en from och duktig jägare och omtyckt af alla. Men fursten sade allvarligt och fast: »Genom mig talar lagen, den får ej vrängas.» Dock skimrade något i hans öga, det var en tår.

Då framträdde den ärevördige eremiten, och alla, fursten främst, böjde sig ödmjukt för honom. »Nådigaste herre», sade han, »låt mig säga ett ord, som gäller mer än lagen. Det är den eviga kärlekens lifsord, som vill rädda det som är förloradt och ej låta något hemfalla åt olyckan. En gång framställde man en synderska för världens frälsare och frågade honom, hvilken dom han fällde öfver henne; efter lagarna skulle hon ljuta döden genom stening. Men Herren sade: 'Den utan synd är, han kaste första stenen'. Då bleknade alla syndarne och drogo sig tillbaka. Men Herren sade: 'Hafva de ej dömt dig, så dömer jag dig ej heller; gack i frid och synda ej härefter'! Och denne här, som nu står inför dig som en förbrytare, har hittills ansetts som en from jägare. Se dig omkring på de bedjande; han har förvärfvat sig deras aktning och kärlek, och blott i högsta nöd har han gifvit vika för frestelsen; men hvem är väl den, som vågar kasta första stenen? Gud har lagt härskaremakten i din hand, min furstlige herre, men ej för att uttala dödsdomen öfver den förhörde utan för att gifva nåd och lif!»

»Icke för att döda — utan för att benåda», sade fursten eftertänksamt. Därpå upplyfte han sitt hufvud, vredens moln hade försvunnit från hans panna. »För att benåda», sade han, »har Gud förlänat mig härskaremakten; alltså förlåter jag dig, unge, bedårade man. Därför må du tacka honom, den fromme förespråkaren, som med den gudomliga sanningens ord rört mitt hjärta. Men på det du hädanefter så mycket kraftigare må kunna motstå förförelsen, vill jag sätta en skyddsängel vid din sida, som kan bevara dig för det ondas snaror.» — Och när han sagt detta, fattade han Agathas hand och lade den i hennes älskares. Och i det han vände sig till spelmännen, fortfor han: »Se så, spelen upp bröllopsmarschen; jag skall själf föra brudparet till altaret.»

Han ville fatta Agathas hand, men djupt upprörd föll hon jämte sin trolofvade på knä för fursten och framstammade innerliga tacksägelser. Äfven den gamle jägmästaren fattade den gode furstens hand och knäböjde för honom, men tala kunde han ej. Dock, den tår som långsamt rullade utför hans kind, föll som en gnistrande diamant på den milde landsfaderns hand.

Nu klingade hornen, som inbjödo till bröllopståget, klockorna ljödo från det angränsande kyrktornet och kallade de närvarande till kyrkan. Fader Anselm utbreddes välsignande sina händer öfver den ädle fursten och hans folk och blickade under en innerlig bön tacksamt upp till himmeln.

Om den röde har man aldrig mer förnummit något, men sägnen förtäljer, att nattetid uppstiger han ur en bergspringa i vargklyftan och att det hemskt dansande, röda irrblosset är hans eldröda hår.



DEN SKÖNA MELUSINA.

Där Nixenbornes vatten sprang fram i dagens ljus och samlade sig i den breda, klippomkransade bäcken, låg den sköna vattenjungfrun Melusina drömmande i den gröna, fuktiga skymningen. Omkring henne plaskade de fallande vattendropparna; omkring henne brusade sorlande det rinnande, ändlösa och oföränderliga vattnet utan smärta och utan njutning, med sin evigt lika ljudande sång. Kyla och skugga härskade i grottan, men den solstråle, som smög sig ned genom den sten- och buskbeklädda ingången, talade om ljus, om jubel och lif, som fyllde skogen; han sam på vattnet, blixtrande och lockande, ända bort till den sköna vattenjungfrun, han lekte omkring hennes marmorhvita panna, så att hon uppvaknade och längtande skådade ut från sin skugga i solens ljus, som tillsändt henne en af sina budbärare. Manande klingade ljudet af de fallande vattendropparna, och ur de djupa källorna och klyftorna uppdöko vattenjungfrurna, förvånade öfver hvad det kunde vara som upprörde deras syster. Ty bäckens vatten hade svällt upp, och till och med i sina drömmar hade hon känt dess vågsvall, då ändtligen solens stråle väckte henne, den sköna Melusina, och lockade henne att öfvergifva källan och slå sig ned på stenarna där bredvid för att njuta af solskenet och lyssna till fåglarnas sång i buskar och snår.

Vid denna tid begaf det sig, att grefven af Provence jagade i skogen. Han hade med alla sina riddare och tjänare dragit ut på en tre dagars jakt. Då genljöd skogen åter af hornens glada klang,

af pådrifvarnes rop och skrammel och af kopplens skall. Stort var bytet, och alla fröjdades däråt, blott grefven af Provence var själf icke vid godt mod; och huru högljudt än de andra skrattade och ömsesidigt prisade hvarandras lycka, så red dock han tigande och förstämnd midt ibland den lustiga skaran.

Detta förvånade mycket hvar och en, ty det fattades grefven intet af det som kan göra lifvet gladt. För det första var han en rik och mäktig herre, som bjöd öfver många land och mycket folk, vidare hade han en frisk och stark kropp, hade en skön, ädel gemål och goda söner, så var han äfven förfaren och kunnig i allehanda förborgade ting, han kunde läsa i stjärnorna och visste att tyda fåglarnas flykt, så att äfven kommande ting voro honom uppenbara.

Denne grefve af Provence hade nu hos sig upptagit en ung frände, som blifvit faderlös i sin tidiga barndom och som hette Raimund af Lusignan. Han var en vacker yngling, på hvilken de unga jungfrurnas ögon hvilade med välbehag; han var också väl förfaren i alla ridderliga konster, var därtill from till sinnelag och storsinnad, såsom det anstår en rättskaffens riddare. Grefven af Provence tyckte mycket om sin unge frände och höll honom vid sitt hof som sin egen son.

När nu denne Raimund af Lusignan såg grefven så bedröfvad, red han fram till honom och sade: »Min ädle frände, vill ni ej säga mig orsaken till edra bekymmer, på det att jag, om det står i min makt, må kunna afhjälpa dem.»

Då svarade grefven af Provence: »Ack, käre frände, hvad förmår du emot ödets vilja? — Se, orsaken till mitt bekymmer är det, att jag i natt läste i stjärnorna och såg, att någon i dag skall döda sin herre och själf blifva en mäktig herre, mäktigare än någon af sin släkt.»

Då sade Raimund: »Ack, frände och vän, låt ej detta bekymra er; hvem vet, om det ej är en gäckande villa?»

Men grefven af Provence svarade honom: »Stjärnorna bedraga

mig ej; och det säger jag dig, min frände, att skulle drömmen ha afseende på mig, så antag dig de mina. Jag har sört för dem under min lefnad och så mycket jag kunnat äfven efter min död, ja, äfven för dig har jag sört, ty du är mig kär.»

Vid dessa ord trädde tårarna i den unge Raimunds ögon, och han sade: »Ädle herre, bannlys edra sorgsna tankar och tänk på huru älskad ni är; hvem skulle väl vilja er något ondt?»

Grefven af Provence svarade: »Hvem kan strida mot ödet? Det oundvikliga skall komma öfver oss, huru mycket vi än kämpa däremot, och stjärnorna tala sanning.» — Medan de så talade med hvarandra, hade de kommit till en öde trakt, och emedan grefven var trött, steg han af sin häst och satte sig att hvila på den mjuka mossan, och Raimund gjorde detsamma. När de nu sutto där i god sämja och lugn, rusade ett väldigt vildsvin fram ur snåret och anföll grefven med ett sådant raseri, att denne ej fick tid att draga sina vapen och icke ens kunde stiga upp, ty han hade kommit under det vilda djuret. Raimund grep skyndsamt efter sitt spjut, men då han sökte att bringa den betryckte grefven snabb hjälp, stötte han i hastigheten mot en gren, och spjutet felade på en handsbredd, så att det blott rispade nosen blodig på vildsvinet, men däremot trängde djupt in i den på marken liggande grefvens kropp, så att denne snart uppgaf sin sista suck.

Då Raimund såg detta, vardt han alldeles öfver sig gifven och kastade sig i sin djupa sorg öfver grefvens lik; han förbannade sitt olyckliga öde, som utsett honom att dödligt såra sin välgörare, men all hans klagan väckte ej den döde, och nu måste han erkänna, att stjärnorna talat sanning.

I sin djupa smärta lopp han in i skogen utan att veta hvart och klagade oupphörligt för sig själf: »O, ädle grefve, min herre och välgörare, hvarför ligger jag ej i ert ställe död på jorden? Hvarför färgar ej *mitt* blod mossan och gräset? Hvad glädje har jag väl nu af lifvet, då blodskuld hvilar på mig, ehuru jag till den är så oskyldig som ett nyfödt barn!»

Under det han klagade sålunda och ej gaf akt på något omkring sig, hörde han plötsligen en källas sorl; då kände han först, huru törstig han var, och han följde i riktningen af det stilla sorlet. Så kom han ut ur skogen på en älsklig slätt. Den hade ett utseende som om ingen mänsklig fot hade beträdt den sedan den första skapelsedagen, rundt omkring stodo väldiga träd och omkring källan blomstrade de underbaraste blommor, och fåglarna sjöngo såsom han ännu aldrig hade hört det. Han blef helt lugn och högtidlig till mods, som om han hade inträdt i en präktig domkyrka. Men då han såg sig noggrannare omkring, varseblef han det allra underbaraste, och det var den sköna vattenjungfrun, som satt på stenarna, klädd i en vattenblå klädning och med det utslagna håret genomflätadt af pärlsnören.

Raimund trodde, att ljus och sol förespeglade honom ett bländverk, men den sköna vattenjungfrun tillropade honom med en stämma, som klingade så kristallklar som klangen af de fallande vattendropparna i det lugna vattnet: »Kom närmare, Raimund af Lusignan; jag visste väl, att du skulle komma!»

Då svarade denne. »Ädla dam, jag besvär er vid Jungfru Marias son, att ni säger mig hvarifrån denna er kunskap härstammar? Jag visste ju ej själf, hvart jag hade kommit.»

Men han besvor henne i Kristi namn, och om hon endast varit ett bländverk, hade hon därför måst upplösas i dimma, men hon blef sittande stilla och log emot honom.

Då flög en bäfvan af hänryckning genom den ädle Raimunds själ, och han sade: »Sköna dam, en svår olycka har drabbat mig under de sista timmarna, men då jag skådar på er, försvinner all sorg och all oro och jag åstundar blott ett: att jag i hela mitt lif måtte få vara tillsammans med er. Säg mig ert namn, ädla dam, att jag må minnas det i mitt hjärta och nämna det i mina böner.»

Då sade vattenjungfrun: »Jag heter Melusina, och så långt som detta vatten flyter, utan att blanda sig med andra vatten, så långt sträcker sig mitt herradöme och mitt rike.»

Raimund sade: »O, att jag finge stanna hos er, min härskarinna, ty ni har tagit min själ och mitt hjärta till fånga!»

Vattenjungfrun log och såg kärleksfullt på honom, ty den solstråle, som lockat ut henne ur hennes grotta, hade trängt in i hennes hjärta och hade varmt det med dagens lif.

»Raimund», sade hon, »Raimund, om du svär mig att i alla stycken vara mig trogen och att aldrig förolämpa mig med dina misstankar, så vill jag blifva din maka, och du skall härska i mitt rike.»

Raimund svarade: »Hvem skall väl kunna lefva vid din sida och icke vara dig trogen, hvem kan se dig och misstro dig? Jag svär dig, Melusina, vid alla kyrkans helgon, vid min kärlek och vid den dag, då jag först såg dig, att jag skall blifva dig trogen och aldrig misstro dig.»

Då sade vattenjungfrun: »Så drag då till grefvens af Provence hof, trösta hans änka, din fränka, och låt belöna dig med den vilda skogspark, genom hvilken mitt vatten flyter. Ingen tror, att du dödat din herre; hvar och en tror, att vildsvinets tand har gjort det. Trösta dig äfven du öfver saken, ty du var blott det blinda verktyget i ödets hand, och du skall ej behöfva böta för hvad du mot din vilja gjort.»

När Raimund hörde den sköna tala så förståndigt, fattade han stort förtroende till hennes visdom och fröjdade sig högligen, att Gud fört honom dit denna gång. Han omfamnade den sköna Melusina, i det han trolofvade sig med henne som sin gemål.

Och hon förde honom och hans häst i den inbrytande skymningen genom skogens många invecklade stigar, så att han ej mer kunde fara vilse. Därpå tog hon afsked af den älskade; och han lofvade att följande dag komma med alla sina vänner till skogens gräns för att hämta henne.

Men när Raimund hade dragit sina färde, och månen hade stigit upp öfver källan, då döko Melusinas systrar upp ur det ångande vattnet, skakade sina lockiga hufvud, upplyfte sina armar,

varnade henne och klagade: »Syster, lämna oss icke, det sker till din olycka! Hvarför skilja dig från kyla och ro? Där ute är det sorg och solen bränner. Melusina, Melusina, stanna här!»

Men hon hade solstrålen i sitt hjärta, och den dref henne in i lifvet, i ljuset, i värmen.

Då doko systrarna åter ned i vattnet, och de fallande vattendropparna i grottan liknade i månskenet glänsande tårar.

Följande dag red Raimund med många besläktade riddare och damer åter till skogen. Grefvinnan af Provence hade gifvit honom ett präktigt följe af tjänare och uppdragit åt honom att hälsa sin brud som hennes kära släkting, äfvenså hade hon gärna belönat honom med den vilda skogsparken, i det hon dock sagt honom, att grefven ämnat honom något bättre; men Raimund begärde intet annat.

När han nu red dit med sina damer och herrar, var han i bekymmer öfver huru de skulle upptaga saken, ty han hade sagt dem, att han skulle hemföra en dam af hög rang, och nu fruktade han deras gäckeri, om Melusina väntade honom alldeles ensam i skogen. Han blef därför högligen glad, äfvensom förvånad, då han såg ett lustläger uppslaget vid skogens bryn, så präktigt, att knappast konungen af Frankrike kunde hafva dess like. Rundt omkring stodo präktiga tält till hvarjehanda bruk, och i midten var ett stort tält uppslaget af virkadt tyg och beprydt med allehanda kostligt bräm- och fransarbete, och det var några riddare som sade: »Öfver ett sådant tält förfogar endast de otrognes sultan.»

I tältet var anordnad en taffel med det bästa, som kunde finnas af mat och dryck, och en hel skara tjänare, som alla voro klädda i dyrbara livrées, sysslade där inne.

Men den sköna Melusina trädde ut ur tältet och gick de kommande till mötes. Då förvånade sig hvar och en öfver hennes skönhet och hennes höfviska väsende, likasom öfver prakten af hennes kläder, ty hon bar en lång underklänning med invirkade

guldblommor och däröfver en dräkt af hafsfärgadt siden stickadt med pärlor och diamanter; på sin panna hade hon ett diadem af pärlor, och i hennes gördel lyste en juvel, som helt visst var värd ett grefskap.

»Varen välkomna, sköna damer, kära fränkor; varen hälsade, ädle herrar, värde kusiner», sade Melusina, och till Raimund sade hon: »Min käre herre, ni måste nöja er med detta dåliga mottagande i skogen. Mitt slott är ännu icke nog i ordning, att jag där på ett passande sätt kan mottaga så ädla gäster.»

Då sade Raimund: »O, skönaste kvinna, huru väl har ni ej anordnat allt; ingen konung kan begära det bättre», och damerna och herrarne instämde i detta beröm och prisade högljudt Melusinas skönhet och värdighet och Raimunds lycka. Därpå lät Raimund kalla till sig prästen med korgossarne, och inför de ädla vittnena blef han efter den kristna kyrkans ritual sammanvigd med Melusina. Därpå hölls taffel, man åt och drack och förlustade sig med en ringränning, till hvilken Melusina utdelade de dyrbaraste priser, så att hvar och en var högeligen till freds.

Så firades bröllopet under en hel vecka, och som det var under den ljufva sommartiden, så befann sig hvar och en väl i lägret och skogen. Men på den tionde dagen dracks afskedsbägaren och gästerna bröto upp, sedan de många gånger med sirliga ord tackat för det goda värdskapet, hvarpå Melusina svarade med prydliga talesätt.

När nu alla voro borta, lät Melusina framföra präktigt sadlade hästar och sade till Raimund: »Om det behagar dig, min älskade gemål, så vilja vi rida till min borg, där du hädanefter skall vara herre och härskare.» Därmed var nu Raimund väl till freds, och de redo in i skogen. Då de hade ridit en stund, förvånades Raimund mycket, ty han såg vackra vägar uthuggna i skogen, där förut endast vilda snår och buskar funnits, och då de sakta redo fram efter dem, kommo de mot aftonen till ett praktfullt slott. Det var med stor konst uppbyggt både till nöje

och försvar. Rundt omkring detsamma drog en bred graf och en vall, som väl kunde afhålla fienden, på de fyra hörnen befunno sig ståtliga torn, och själfva palatsbyggnaden var så präktig, att man trodde den vara en konungs boning. Taken glänste och skimrade af smidda kopparplåtar, hörntornen och balkongerna voro prydda med bildsniderier och öfver portalen var grefvens vapen inhugget i marmor. Rundt omkring borgen lopp en lustgård, hvori funnos allehanda slags vildt, fiskdammar och alléer, med ett ord: allt hvad som kan fröjda sinnet.

Grefven lyfte gladt sin gemål från hästen; då kom ut ur slottet en hel skara tjänare emot honom, och de buro alla hans färger och hälsade honom som herre. Melusina förde nu sin käre gemål genom borgen, genom korridorerna, salarna och rummen, som alla voro på det bästa prydda och inrättade. Raimund förvånades öfver prakten, ty något sådant hade han ej sett vid grefvens af Provence hof. Här befunno sig på väggarna de dyrbaraste målningar och konstrikaste sniderier; man nästan tröttnade vid all prakten. Då nu Raimund förvånade sig öfver, huru ett sådant slott kunnat resas i denna ödemark, sade Melusina: »Mitt folk har byggt det, medan vi höllo bröllop i skogen.»

Därpå drogo de med glädje in i slottet, och till sin sköna frus ära kallade grefve Raimund slottet Lusinia.

Då de följande dag uppstodo och utträdde på balkongen, ty det var en skön morgon, pekade Raimund på en besynnerlig byggnad i trädgården, som han i går ej hade varseblifvit; den var alldeles rund och byggd af polerade marmorstenar, men den hade intet fönster, och blott en järndörr förde in i densamma. Kupolen var af kristall, men rundt omkring den stodo förgyllda spjutspetsar, så att man ej kunde skåda in, äfven om någon förmått att på den glatta marmorn klättra upp i höjden.

Då frågade Raimund: »Med förlof, kära hustru, hvartill skall denna sällsamma byggnad tjäna?»

Melusina svarade: »Det är min hemlighet och min helgedom, som du ej får vidröra. Påminn dig din ed, att du aldrig skall såra mig med misstroende. Blott under ett villkor kan jag blifva hos dig, och det villkoret måste du hålla. Hvarje fredag från solens uppgång till dess nedgång skall jag innesluta mig i denna byggnad och du får ej följa efter mig eller spionera på mig.» Raimund lofvade henne det med en ed. Däröfver blef Melusina mycket glad och bevisade på allt sätt den stora kärlek hon hyste för sin gemål.

Efter ett år skänkte hon honom en son, som hon kallade Uriens; denne uppnådde senare stor ära och makt, så att han till och med blef en konungs måg; och till minne af denne sin sons födelse byggde Melusina ett stort torn, som hon kallade Mervent.

Efter ytterligare ett års förlopp fick hon för andra gången en son, som hon kallade Bedes och till hvars ära hon byggde slottet Portenach. När Gud gaf henne den tredje sonen, som hon kallade Giort, byggde hon för andra gången ett slott, Larochele, och då hennes fjärde son, Antonius, blef henne gifven, den härliga bron i Sonites.

Så skänkte Gud dem sju söner, och med hvar och en af dem förökades deras makt och rikedom; de uppbyggde klostret Mal-lières och staden Favent, och när de yngsta sönerna, tvillingbröderna Dietrich och Raimund, föddes, då läto de tillbygga och så präktigt försköna slottet Lusinia, att dess like ej fanns i hela Frankrike.

Genom köp och byte förökades deras ägodelar; de förvärfvade sig gods och besittningar i Provence, i Arenat och Delfinat, men äfven genom sin tapperhet tillkämpade sig Raimund mycket land, hvarmed konungen af Frankrike belönade honom, emedan han dragit honom till hjälp och segerrikt stridit mot morerna och nor-mannerna, som ansatte Frankrike.

Lyckan log öfver Lusinia, och Raimund prisade dagligen den lyckliga stund, då han hade funnit Melusina. Han lefde i största

endräkt med henne och fröjdade sig öfver hennes oförvissneliga skönhet och hennes visa tal, ty hon visste besked om allt och undervisade sina söner i hvarje vetenskap, i synnerhet i kunskapen om förgångna tider och om stjärnornas lopp. Hvar och en, som kom till Lusinia, prisade Melusina som ett mönster för hustrur, och det fanns ingen skönare anblick än att se henne jämte sin gemål sitta midt ibland sina barn.

Men på jorden har intet bestånd, åtminstone ej sällheten, och det skulle Raimund och Melusina få erfara just då de trodde sig hafva byggt en fast borg åt sin lycka.

En dag anlände grefve Raimunds broder till borgen Lusinia; han hade varit borta på äfventyr i främmande land och hade kämpat mot de otrogna till både lands och vatten. Han blef vänligt emottagen och Melusina hälsade honom hjärtligt välkommen som sin käre svåger. Till hans ära gafs ett stort gästabud och afhölls en jakt i parken; äfven foro de på fiskdammarna i förgyllda gondoler efter venetianarnes sätt, och slott och park genljödo af sånger och musik. Så varade det i sex dagar. På den sjunde, som var en fredag, frågade grefve Bertrand sin broder Raimund: »Hvar är din gemål, min broder; mår hon ej väl, eftersom hon ej visar sig?»

Därtill svarade grefve Raimund: »Hvarje fredag är min gemål osynlig för mig och för hvar och en, från solens uppgång till dess nedgång; då innesluter hon sig där borta i sin helgedom.»

»Och hvad gör hon där inne?» frågade grefve Bertrand.

»Det vet jag ej, min bror; på vår bröllopsdag lofvade jag henne att aldrig forska därefter.»

Då skakade grefve Bertrand sitt hufvud och sade: »Min broder, detta strider mot din ära. Huru kan en hustru ha rätt att dölja sig för sin man i femtiotvå dagar årligen? Och huru vet du, om hon ej där inne döljer något vederstyggligt, ja -- Gud bevar oss! -- tjänar någon främmande hednisk Gud. Då jag

reste hit, hörde jag folket hviska och prata om att din hustru är ett troll och att hon med dig drifver sitt onda spel.»

När Raimund hörde detta, grep han efter sitt svärd och sade vredgad: »Den som vågar att tvifla på min hustrus ära, den skall jag göra sorgsna dagar!»

Då sade hans broder: »Vredgas icke, men stå fast vid din rätt och se efter, hvad din hustru företager sig.» Raimund sade: »Jag kan det ej, hon är min trogna, kära hustru, som aldrig gifvit mig anledning till misstankar, och jag har som riddare svurit min dam ett löfte.»

Men Bertrand upphörde ej att söka öfvertala honom, så att han slutligen glömde sin egen ed och ilade till Melusinas helgedom. Järndörren var tillsluten, men han kastade sig emot densamma med hela tyngden af sin starka kropp; då gaf den efter och öppnade sig. Men han såg framför sig en andra dörr, som var förfärdigad af starka ekplankor och beslagen med band och reglar af stål; denna kunde han ej öppna. Men då han beslutat att se, hvad hans hustru förehade, så borrade han med sitt skarpa svärd ett hål i dörren och lade ögat intill, så att han kunde skåda dit in. Då öppnade sig för hans blickar ett rundt hvalf, fylldt af ett grönaktigt ljus och porlande och flytande vatten, som svallade hit och dit; men i vattnet satt Melusina naken till gördeln och så skön i sitt anlete, som han ännu aldrig tyckt sig skåda henne, men blott till midjan var hon kvinna, där nedanför var hon fisk, drake eller orm; fjällig och silfverblå som azur ringlade sig fiskstjärten och piskade, då hon rörde sig, det ljusa vattnet till ett mjölklikt skum. Då fattades Raimund af en grym fasa och vände sig skyndsamt till flykt.

När han åter inträdde i sitt rum, var han blek och uttröttad, ty det tycktes honom ej vara någon ringa sak att vara vigd vid en kvinna med fiskstjärta. När nu de första stjärnorna blänkte, öppnade sig dörren till hans rum och Melusina inträdde till honom med ett vaxljus i handen, skön och älsklig som en sommar-

dag. Hon hälsade honom vänligt, men hans hjärta var fullt af hat och vrede, och hennes milda blick, hennes hulda tal lugnade honom icke, när hon lade sin hand på hans arm och frågade: »Raimund, käre make, hvad fattas dig?» — Då stötte han bort den hvita handen och ropade: »Bort ifrån mig, du afskyvärda orm, som förblindat mina sinnen!»

När han detta sagt, förskräcktes han själf öfver sina ord; men Melusina blickade på honom med outsäglig sorgsenhet: »Raimund, hvad gjorde du nu?» sade hon. »Ve, nu är det förbi med vår lycka, ty nu vågar jag ej stanna hos dig och ej hos mina barn; ännu i detta ögonblick måste vi skiljas, och aldrig mer återser du mig.»

Då ropade Raimund: »Älskade, blott den obetänksamma vreden talade ur mig; förlåt och glöm! Stanna hos mig, och har du ej förbarmande med mig, så haf det med dina barn, dibarnen, som ännu ligga i vaggan.»

Men Melusina vred sig i oändlig smärta och sade: »Det står ej mer i min makt att stanna, ödet är starkare än jag. Om du visste, hvad jag lider, skulle du ej genom din klagan göra skilsmässan ännu svårare. Ja, jag har förbarmande med barnen och dibarnen, som ännu ligga i vaggan; kunde jag dö, skulle jag släpa mig till dem ur grafven. Men mig kan den lyckan ej vederfaras, som är en barmhärtighet mot de lefvande — att dö. Kunde jag i denna stund dö, det vore balsam.»

Raimund ropade: »Melusina, jag släpper dig icke, jag håller dig fast i mina armar! Hvem vill slita bort dig ifrån mig?»

Då vred hon sig lös, och han såg, att den undre delen af hennes kropp åter förvandlade sig till en fisk; och då han förskräckt vek tillbaka, svingade hon sig upp och ut i natten; utifrån klingade hennes sista afskedsord, hennes sista klagoljud. Därpå svingade hon sig högre och stannade öfver de högsta tinnarna; där utbredde hon sina armar och ropade: »Bevare dig Gud, mitt härliga Lusinia, hvile lyckan öfver dig! Sofven, mina barn, växen

och trifvens; lycka och frid, ära och glädje följ er! Raimund, lef väl! Farväl lif, farväl kärlek, farväl allt hvad jag erfarit, fröjd och smärta.» Då hon klagat så, svingade hon sig åter bort i natten, som glädjelös och stjärnetom sjönk ned öfver Lusinia.

Morgonen efter den natt, då Melusina försvunnit, var äfven hennes helgedom spårlöst borta, det var som hade den sjunkit ned i jorden; i dess ställe låg där endast en stilla, outgrundligt djup källa, på dess yta sam en näckros, och på den högsta tinnen, öfver hvilken Melusina svingat sig upp, glänste en förgylld kopparbild i gestalt af en vattenjungfru. Kvinna till midjan och där nedanför en ringlande fisk. Grefven upptog bilden i sitt vapen och befallde, att hans släkt skulle föra denna vapenbild och att vattenjungfruns tecken skulle uppresas på hvarje byggnad, som den sköna Melusina hade låtit uppföra.

Raimunds lidande var stort, och med honom sörjde hans söner och allt hans husfolk öfver förlusten af den sköna frun. De kunde ej glömma och förgäta henne, men äfven Melusina glömde ej Lusinia, ty ofta hördes om fredagsnätterna hennes klagande sång, och uppe på de högsta tinnarna såg man hennes gestalt, huru hon sväfvade omkring den ort, där hennes älsklingar hvilade, de, från hvilka hon var bannlyst, och dem hon dock ej kunde förgäta.

Hennes söner växte och blefvo starka, men äfven dibarnen i vaggan trifdes underbart, så att alla kvinnor i slottet förvånades däröfver. Då bekände barnens vårdarinna, att den sköna Melusina hvarje natt kom in genom fönstret, och stilla gick till vaggan, kysste och smekte barnen och därpå lade dem, det ena efter det andra, till sitt bröst, så att de ej skulle sakna modersmjölken. Därpå lade hon dem åter sakta ned i bädden, såg ännu en gång full af kärlek och smärta på dem och försvann därpå.

När man berättade detta för Raimund, förstod han väl, hvad Melusina menat, när hon sade, att ur själfva grafven skulle hon släpa sig till sina barn; och han fröjdade sig öfver hennes nattliga

ankomst, ty han tänkte, att hon kanhända skulle återvända. Därför dolde han sig i barnens kammare, och då modern åter i den stilla natten kom till barnen, trädde han fram och utbredde sina armar.

»Melusina, min dyra, min älskade, vänd åter!» ropade han. Men hon blickade på honom full af namnlös smärta, lade tillbaka barnen och var i detsamma försvunnen, försvunnen för alltid, ty aldrig sågo kvinnorna henne mer inträda i kammaren och gifva de moderlösa barnen di. Men Raimund aftärdes från denna dag af grämelse och djupt svärmod; han kunde ej förlåta sig, att han så lekt med sin makas och sin egen lycka; han gladdes ej numera vare sig öfver sin växande rikedom eller öfver det anseende, som han njöt i landet, han tänkte blott på de forna dagarna af kärlek och lycka, och ensamt och glädjetomt tycktes honom det fordom så glada, lyckliga Lusinia. När nu hans söner vuxit upp och blifvit förträffliga riddare, yppade han för dem sin historia och berättade dem om deras moder, därpå öfverlämnade han åt dem all sin egendom, alla sina gods och länder, som ökat sig år från år, uppmanade dem till det goda och tog afsked af dem, ty han ville göra en vallfart till de ställen, där vår Frälsare lidit.

Då drog han af sig sin ridderliga klädnad, knäppte af svärdet och nedlade skölden, men påtog sig en klädnad af hår, tog en staf i sin hand och satte korstecknet på sin skuldra. Så drog han ut och for öfver Medelhafvet, vandrade genom den syriska öknen, besteg Sinai, bad vid S:t Katarina och knäböjde på de heliga ställena, vid grafven och Golgata; vid alla heliga platser kastade han sig ned och grät af bitter smärta, men han grät ej ut sin bedröfvelse och friden drog ej in i hans hjärta.

Då begaf han sig åter på väg att söka Melusina, han for för andra gången öfver hafvet, for vilse och vandrade — vandrade till dess han var en trött, gammal man med grått hår och skägg, och han tänkte på det Melusina sagt i afskedsstunden, att döden var en barmhärtighet för de lefvande.

Så kom han efter många års irrfärder åter till hemmet och gick på dess gator såsom en okänd vandrare; han gick förbi de stolta byggnader, som Melusina upprest och som buro hennes tecken och bild, till dess han en dag, just då solen sjönk, åter kom till den stora skogen. Han hörde vattnet sorla, och det lockade honom till sig, så att han åter kom in på den stora skogsslätten, som var fylld af solnedgångens rosenljus, liksom för många år sedan, och liksom fordom satt hon på stenarna framför grottan, den sköna Melusina, ung och skön som alltid.

»Melusina!» ropade han; »Melusina, så finner jag dig åter vid målet för min vandring!»

Hon utbredde armarna och ropade: »Var välkommen, Raimund, min älskade; jag har väntat dig.»

Då sjönk han i hennes famn, hon kysste honom och kysste honom åter. Då blefvo honom lust och smärta för öfvermäktiga och han dog.

Nu var hans vallfart fullbordad, då han vunnit sitt lifs högsta önskan och han återsett henne, som han så innerligt älskat, så djupt bedröfvat.

Den sköna Melusina höll i sina armar den grånade makens kalla gestalt, öfver skogen steg månen upp, och ur den djupa grottan, ur den hemlighetsfulla källan, uppdöko hennes systrar, vattenjungfrurna; de klagade öfver Raimund, de sjöngo den sorgliga sången om hans och den sköna Melusinas kärlek, och de fallande vattendropparna klingade och glänste i månskenet som tårar.

Tidigt följande morgon funno jägarne sin herres stelnade lik; då bars han till Lusinia och begrofs med stor prakt i klostret Mallières, som Melusina fordom stiftat, och alla hans söner följde hans bår.

Men i den djupa grottan, i skymning och tystnad, låg åter den sköna vattenjungfrun, ingen solstråle lockade henne mer ut i ljuset och lifvet, dess fröjder hade hon njutit, hon var förädlad genom sina lidanden, och drömmande lät hon det förflutnas bilder

draga förbi sig. Evigt, evigt och oföränderligt brusade vattnet omkring henne, och tiden gick henne förbi med evigt lika, ljudande gång. Men det sades och troddes, att så ofta någon af hennes släkt dog, hördes hennes klagoljud omkring tinnarna af hennes borg. — Men Lusinia har för länge sedan förfallit, och af Lusignans släkte, som en gång bar en konungakrona, finnes ingen mer kvar, icke heller kan någon af dem, som nu lefva, mera finna Melusinas källa.



INNEHÅLL:

	Sid.
Den lilla guldskon	3.
Sagan om prinsessan Rosamunda.....	18.
Den underbara kon.....	27.
Det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden.....	41.
Svärdet, guldhönorna, guldlyktan och guldharpan	53.
Den raske vallpojken	60.
De tre hundarna	72.
Konungasonen och prinsessan Singorra	86.
Den förtrollade grodan	104.
Den förtrollade prinsen	118.
Prins Hatt under jorden	129.
Prinsessan på glasberget.....	156.
De två skrinen	169.
Fortunatus.....	186.
Talande fågeln, spelande trädet och rinnande vattenkällan	200.
Tummeliten	210.
Blåskägget	220.
Fågel blå.....	225.
Lycksalighetens ö.....	250.
Enbusken	263.
Gråkappan	271.
Pelle båtsman	282.
Sankte Per och Broder Lustig	296.
Själfdukande bordet, guldåsnan och den dansande knölpåken.....	306.
Doktor Allvetande	319.
Storhjärta eller den tappra skraddaren	324.
Lunkentus	330.
Prinsessan Fortunée och skogsdrottningen.....	349.
Prinsessan Åsnehud.....	360.
Trollspegeln	374.
Junker Adelstan och bönrankan	391.
Spökbarberaren.....	408.
Respelle	432.
Råttfångaren	462.
Friskyttan	478.
Den sköna Melusina	502.



SAGOLÄNDER
 EN SAMLING
 SWENSKA OCH FRÄMMANDE
 FOLKSÄGOR OCH ÄFVENTYR.



• MED TECKNINGAR AF EDW. BERGGREN •

BEJERS BOKFÖRLAGSÅKTIEBOLAG STOCKHOLM

Digitized by Google

Häft. 1.

Pris 35 öre

1 P^h₂

ANMÄLAN.

»Folksagorna», säger den store sagoforskaren W. Grimm, »förtjäna i hög grad att samlas och utgifvas ej allenast för sin poesis skull, som har en egen ljuflighet och skänker hvar och en, som i sin barndom lyssnat till dem, en gyllene lärdom och ett gladt minne med på vägen genom lifvet, utan också därför att de höra till ett folks nationella poesi, emedan det kan ådagaläggas, att de redan under flera århundraden lefvat bland folket.» Folksagan återspeglar tidens tankar och föreställningar hos det folk, inom hvilket den uppstått, tillåter oss mången blick in i längst hänsvunna tider, ger en trogen och lefvande bild af våra förfäders seder och lefnadssätt och sprider öfver gångna tider ett ljus, hvilket icke alltid står att vinna af skriftliga urkunder. Mycket är därför att ur folksagan hämta för den, som vill i grund studera folkets historia, som vill lära känna dess anda och skaplynne och följa hela gången af dess inre utveckling.

Men icke allenast till att tjäna till underlag för allvarliga studier är folksagan lämpad. Den erbjuder äfven en både angenäm och hälsosam förströelse. Till dess underbara, poesifyllda värld har under alla tider människoanden älskat att taga sin tillflykt för att finna hvila och vederkvickelse efter slutadt dagsvärf. I folksagans färgrika, doftande lustgård glömmes människan alldaglighetens enformighet för alla de skatter af oförgänglig skönhet, som där möta hennes undrande blickar, och medför därifrån en rik skörd af poetiska intryck, som kanske ibland kunna gifva en varmare färg och ett gladare innehåll åt hvardagslifvets prosaiska uppgifter.

I syfte att gifva den svenska allmänheten af alla klasser och alla åldrar tillfälle att ur den rika folksagolitteraturens djupa brunn hämta glädje och vederkvickelse ämnas undertecknade utgifva en större sagosamling, benämnd *Sagolandet*, i hvilken sammanförts en hel del såväl äldre, numera ej lätt tillgängliga, svenska som äfven från främmande land hämtade folksagor och äfventyr, hvilka ansetts vara af den beskaffenhet, att de böra kunna påräkna den stora allmänhetens intresse. Många af dessa sagor komma nog att för åtskilliga af *Sagolandets* läsare verka såsom gamla bekanta, och vi hoppas, att i så fall återseendets glädje skall blifva stor samt att den nya dräkt, i hvilken vännerna från fordom nu presentera sig, icke skall skymma bort de gamla kära dragen.

Sagolandet, som förses med talrika af artisten E. Berggren utförda illustrationer, är afsedt att utkomma i omkring 16 häften à 35 öre.

Beijers Bokförlagsaktiebolag.

SAGOLANDER
• EN SAMLING •
SWENSKA OCH FRÄMMANDE
FOLKSÄGOR OCH ÄFVENTYR.



• MED TECKNINGAR AF EDW. BERGGREN •

BEJERS BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAG, STOCKHOLM.

Digitized by Google

Häft. 8.

Pris 35 öre.

1. Plat

Kejsarinnan Elisabeth

af

Clara Tschudi

Pris 2 kr. 50 öre.



Man kan förstå, att det måste vara mycket lockande för en sådan skildrare af kvinnogestalter som Clara Tschudi att teckna kejsarinnan Elisabeth, denna stolta, rikt begåfvade kvinnogestalt med sitt oändligt tragiska öde. Med stor poetisk kraft har förf. förstått att belysa de olika faserna af kejsarinnan Elisabeths invecklade karaktär och förena de skarpa motsatserna till ett lefvande helt, hvilket verkar nästan såsom en personlig bekantskap med en stor och rik, men ofta gåtfull och excentrisk natur... Vi tro, att kejsarinnan Elisabeth skall bilda glanspunkten i Clara Tschudis skildringar af historiska kvinnogestalter och med förtjusning läsas af alla. (Morgenbladet.)

Kejsarinnan Augusta

af

Clara Tschudi

Pris 2 kr. 50 öre.

De mest framträdande personligheterna under det nytska kejsardömets första skede börja redan tillhöra historien, och åt deras lif och gärning ha också många författare ägnat ingående skildringar. Med vår litteratur ha redan införlivats biografier öfver Wilhelm I, Bismarck m. fl. af de manliga hufvudfigurerna under den tyska förbundsstatens senaste genombrottsperiod. I ofvanstående arbete få vi däremot en monografi öfver en framträdande kvinnlig gestalt under nämnda tidsskifte, nämligen kejsarinnan Augusta, Wilhelm I:s gemål. Hennes lif är i mångt och mycket intressant att studera, ej minst genom det spända förhållande, hvori hon icke sällan stod till furst Bismarck, och hennes personliga egenskaper voro tillräckligt betydande för att låta eftervärlden återkalla hennes hägkomst för erinringen.



Fröken *Clara Tschudi*, den norska författarinnan, har förut genom sina biografier öfver Marie Antoinette och kejsarinnan Elisabeth dokumenterat sig som en begåfvad och förstående personhistoriker, och hon befäster sitt anseende som sådan genom sin fängslande och på samma gång sakligt gedigna teckning af kejsarinnan Augusta. Den svenska upplagan af arbetet är genomsedd och kompletterad af författarinnan själf. Vi rekommendera arbetet på det bästa hos en hvar af historiska och biografiska studier intresserad. (Örebro Dagblad.)



